PRAVÁ NEVĚSTA
JEŽÍŠE KRISTA.

Dle sepsání

sv. Alfonsa Marie z Liguori,

biskupa, učitele Církve a zakladatele kongregace nejsvětějšího Vykupitele,

v jazyku českém vydal a modlitby přidal

Th. Dr. Karel L. Řehák,

střídník král. kollegiatní kapitoly na Vyšehradě.

Díl prvý.

(Druhé vydání.)

V Praze.

Tisk a sklad Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (J. Zeman a spol.)

1879.

I. MODLITBY RANNÍ.

Bože, Otče můj, Tobě se probouzím! Dobrota Tvá, ó Lásko nejvyšší! opět se mi nového dala dočkati dne, v kterém bych žíti a o spasení svém pracovati mohla. Děkuji Tobě srdcem pohnutým za dobrodiní toto, a klaním se co nejuctivěji otcovské lásce Tvé. Tobě, ó Bože, obětuji první myšlenky ducha svého, první vzdechy srdce svého a první zvuky úst svých. Tvoje všemohoucnost mne této noci před smrtí zachovala, a dojista že mi i milosti té udělí, abych v tomto dnu ničeho nečinila, co by se Tobě, ó dobrý Otče, nelíbiti mohlo. Ano, za to Tě prosím, bysi všem mým myšlenkám, řečím i skutkům žehnati ráčil, aby jakožto oběť příjemná k trůnu Tvému vystupovaly a Tobě se líbily. V tomto úmyslu kořím se před Tebou, a volám z hloubi srdce svého: Všemohoucí, věčný Bože, v nejhlubší úctě Tobě se kořím a klaním! Věřím v Tebe; a věřím všemu, co jsi zjevil, poněvadž jsi věčná Pravda. V Tebe doufám; a doufám všecko, co jsi nám dáti slíbil, poněvadž jsi všemohoucí a věrný ve svých

slibech Bůh. Miluji Tě, poněvadž jsi Bůh můj, dobrý otec můj, největší dobrodinec můj, nejvyšší a nade všecko milování hodné dobro mé. Činím také předsevzetí, že nejen dnes, ale nikdy hříchu dobrovolně se nedopustím. Posilniž mne milostí svou, abych věrná předsevzetí svému, Tobě sloužila, a jednou se radovati mohla, že jsem se tohoto dne dočkala.

Ó Ježíši, Pane a Spasiteli můj! I k Tobě povznáší se dnes duch můj. Radostí Tvou a pokrmem Tvým bylo, plniti vůli svého nebeského Otce. Osvěť i posilni mne, abych věrně Tě následovala, a ničeho nečinila, co jsi zakázal, abych, až jednou krátkou dráhu života svého na zemi dokonám, také tam přijíti směla, kde Ty jsi, bych s Tvými vyvolenými blaženosti věčné účastnou se stala.

Přijmi mne, o nejsvětější Otče! pod svou milostiplnou otcovskou ochranu, abych kráčejíc po cestě svatých předsevzetí, po které jsem z lásky k Tobě kráčeti počala, jednou Tebe samého za odměnu a věčné dědictví obdržela.

Přijmi mne, ó láskyplný Ježíši! do své bratrské lásky, abych s Tebou břímě dne i horka snášela, a ve všech svých namáháních na Tobě utěšitele, jakož i přítele i vůdce po cestách svých nalezala.

Přijmi mne, ó Lásko! *ó Bože Duše svatý*, do svého nejmírnějšího Milosrdenství, abysi se stal mým pomocníkem, učitelem i mistrem v životě mém, a srdci mému pravým utěšitelem. —

Ó Lásko věčná, ó Bože můj! ó Králi můj! Přijmi mne v nejdobrotivější péči svého Božského Srdce! Tam mne opatruj a s Sebou mne spoj; nebo po Tobě touží duše má. Amen.

Nejsvětější Panno, Matko Ježíšova! Vůli Boží ve všem konati a jako věřící, věrná a pokorná služebnice, prostá všeho hříchu před obličejem Božím kráčeti: to byla Tvá jediná radost zde na zemi. Ty jsi předobrazení mé; Tvůj krásný příklad má býti silným vodítkem mým. Tak věřiti chci slovu Božímu, tak bdíti chci nad srdcem svým, tak nevinně a od světa odloučeně před Bohem i před lidmi žíti chci, jako jsi činila Ty. Ó vypros mi k tomu, láskyplná Matko, milost od Syna svého, Pána našeho, Ježíše Krista!

Svatí andělové, služebníci Boží! Vám nakázáno jest, abyste člověka na všech jeho cestách opatrovali, a nad jeho tělesným i duševním blahem bděli. Proto vám říkáme andělé strážní. Řiďte a opatrujte tedy i mne dnes a vždy; napomínejte, varujte a dohánějte mne, abych se cesty cnosti nespustila, ale jako vy, tak věrně a vytrvale po cestě přikázaní Božích kráčela; abych, jsouc úslužná ku všem lidem, v nich i v sobě Boha na zemi oslavovala, a takto hodnou se stala, bych Jej jednou s vámi v nebesích věčně velebila.

Vy *svatí všickni!* příklad váš, vaše nynější oslava mne pobádají, abych cnostně žila. Byli jste také jednou tím, čím já posud jsem. Byli

jste slabí lidé, vystavení pokušením a nebezpečím jako já; žili jste, v tomto hříšném světě, jako já. Ale pro víru, naději, lásku, utrpení a práce stali jste se tím, čím nyní jste, vyvolenými a přáteli Božími. Co vám bylo možno, nemůže mne nemožným býti. Vyproste mi jen tu milost, abych dle příkladu vašeho žila, věřila, doufala, milovala, trpěla i pracovala, abych se stala, čím býti mám a býti chci — svatou a hodnou, Boha v slávě Jeho patřiti tváří v tvář. Amen

Modlitba sv. Bernarda.

Pomni, ó nejdobrotivější Panno Maria! že nebylo nikdy slýcháno, že bys' byla koho opustila, kdož pod ochranu Tvou se byl utíkal, aneb Tebe za pomoc a přímluvu byl prosil. Touto důvěrou utvrzena, beru si outočiště k Tobě, ó Panno všech panen a Matko Ježíšova! a jakkoli bídnou jsem hříšnicí, přece se osměluji, se vzdycháním před Tebou se objeviti. Ó Matko Boha mého! ó nezavrhni mých pokorných proseb, ale milostivě jich přijmi, vyslyš, a za mne u Syna svého pros. Amen.

Pochváleno a požehnáno buď svaté a nepoškvrněné Početí blahoslavené Panny Marie!

(Papež Pius VI. udělil 100 dní odpustků, kolikkrátkoli by kdo modlitbu tuto vykonal).

Zdrávas Maria atd.

Ó Maria! outočiště hříšníků, oroduj za nás!

Nejsvětější a nepoškvrněné Srdce Panny Marie! Obětuji Ti všechny myšlenky, všechny žádosti, všechny modlitby, všechny úkony pobožnosti, lásky a kajicnosti, kterých tohoto dne dokážu. Zjednej mi milost, bych je všechny s nejsvětějším úmyslem spojovala, s Tvými zásluhami rozmnožovala, s Tebou nejsvětější Trojici a Božskému Srdci Ježíšovu se klaněla, a pevně na Tvou moc u Syna Božího se spolehajíc, svého i všech hříšníků napravení dosáhla. Amen.

Zdrávas Královno atd.

Ó Maria! bez poškvrny počatá, oroduj za nás, kteříž k Tobě se utíkáme! Ó panovnice má, svatá Maria! Do Tvé zvláštní ochrany a v lůno Tvého milosrdenství poroučím tělo i duši svou, dnes, vždy, i zvlášť v hodinu odchodu svého. — Všechnu svou naději, útěchu, obtíž, bídu, život i smrt Tobě poroučím, abys' skrze svou přesvatou přímluvu a skrze zásluhy své všechny mé záležitosti řídila, a všechny skutky mé podle vůle Tvého nejmilejšího Syna i své pořádala!

Modlitba za požehnání.

Nyní, duše má, se vrhni k nohoum Matce své Marii, a nepovstaň dříve, pokud ti nepožehná. — Ó Požehnaná od Boha, a všemi požehnáními zasypaná Panno Maria! Požehnej dle dobrotivosti a lásky své stísněné duši mé; vypros mi v hojné míře milost od svého pře-

milého Syna, abych Jemu i Tobě zde na zemi sloužila a blaženosti věčné oučastnou se stala. Amen.

Modlitba k sv. Otci Františku.

Ó slávyplný arciotče, svatý Františku! Ty, kterýž ohněm Božské lásky zanícen, jizvami Ukřižovaného ozdoben jsi byl, a o utrpení Páně dnem i nocí s největším soucitem jsi rozjímal, a Jemu duší bez počtu získal: zraň chladné srdce mé paprskem lásky své, abych, jako Ty, světem i marností jeho pohrdla, tělo své i s jeho žádostmi ukřižovala, a s pravou chudobou v duchu, pokorou a laskavou mírností po té cestě kráčela, kterouž Ježíš Kristus svou převzácnou krví nám byl naznačil. Tvá serafská láska roznítiž vlažnost mou; Tvé hluboké rozjímání zjednej mi dar vnitřní modlitby; Tvá svatá a mocná ochrana provázej mne tímto nebezpečným životem; Tvé zázračné odříkání se pohánějž mne, abych srdce své ode vší lásky k věcem pomíjejícím odlučovala, by duše má, od těla se odlučující, volně k Ježíši, svému Bohu a své věčné Lásce se povznésti a s Ním neskonalou blaženost věčně sdíleti mohla. Amen.

Modlitba církevní. Ó Bože! Kterýž dítky Církve své skrze zásluhy svatého Františka vždy rozmnožuješ, popřej nám, prosíme, bychom po příkladu jeho, věcí pozemských málo si vá-

žili, a jen o nebeské stáli; skrze Krista, Pána našeho. Amen.

(Třikrát Otče náš.)

Vyslyš, požehnej a ostříhejž nás všemohoucí Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Amen.

Čtvrtý žalm kající (50).

Proti nečistotě.

Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství svého: a podle množství slitování svých shlaď nepravost mou.

Dokonale obmej mne od nepravosti mé: a od hříchu mého očisť mne.

Nebo nepravost svou já poznávám: a hřích můj přede mnou jest vždycky.

Tobě samému zhřešil jsem, a zlé před Tebou učinil: abys spravedlivým shledán byl v řečech svých, a zvítězil, když posuzován býváš.

Nebo hle! v nepravostech počat jsem: a v hříších počala mne matka má.

Nebo hle pravdu zamiloval jsi: neznámé a skryté věci moudrosti své oznámil jsi mi.

Pokrop mne yzopem, a očistěn budu: obmyj mne, a nad sníh zbílen budu.

Sluchu mému dej radost a veselí: a zplesají kosti ponížené.

Odvrať tváři své od hříchů mých: a vymaž všecky nepravosti mé.

Srdce čisté stvoř ve mně, Bože: a ducha přímého obnov v útrobách mých.

Nezamítej mne od tváře své: a ducha svatého svého neodnímej ode mne.

Navrať mi radost spasení svého: a duchem statečným utvrď mne.

I budu vyučovati nepravé cestám Tvým: a bezbožní obrátí se k Tobě.

Vysvoboď mne od pomsty krevní, Bože, Bože spasení mého: a s veselím prozpěvovati bude jazyk můj o spravedlnosti Tvé.

Pane, rty mé otevři: i budouť ústa má zvěstovati chválu Tvou.

Neb kdybys byl chtěl oběť, dal bych (ji) byl ovšem: (ale) zápalů nelibuješ sobě.

Oběť Bohu (příjemná) jest duch zkormoucený: srdcem skroušeným a pokorným, Bože, nezhrziž.

Dobrotivě nakládej, Hospodine, v dobré vůli své se Sionem: aby vzdělány byly zdi jerusalamské.

Tehdáž přijmeš oběť spravedlnosti, dary a zápaly: tehdáž telata na oltář Tvůj klásti budou.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému atd.

Litanie o přehořkém umučeni Ježíše Krista.

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi!
Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!
Otče s nebes, Bože, smiluj se nad námi!

Synu, Vykupiteli světa, Bože,
Duše Svatý, Bože,
Svatá Trojice, jeden Bože,
Ježíši za nás trpící a umírající,
Ježíši až k smrti zarmoucený,
Ježíši Bohu oddaný,
Ježíši svázaný,
Ježíši potupený,
Ježíši nevinně odsouzený,
Ježíši bičovaný,
Ježíši, trním korunovaný,
Ježíši křížem obtížený,
Ježíši ukřižovaný,
Pro smrtelnou ouzkost svou na hoře Olivetské,
Pro krvavý pot svůj,
Pro svou trojí úzkostlivou modlitbu k Otci,
Pro svou trpělivost s učeníky spícími,
Pro svou tichost k Jidáši zrádci,
Pro ctihodnou velebnost svou před žoldnéři,
Pro tuhé vazby a rány své,
Pro postavení své před Anášem a Kaifášem,
Pro bolestný poliček,
Pro nespravedlivé obžalování a odsouzení,
Pro tajemné mlčení své,
Pro své výborné svědectví, jejž jsi pravdě vydal,
Pro pohanění svatého obličeje svého,
Pro potupení královského jmena svého,
Pro trpělivost, s jakou jsi rouhání se svatému Božství svému snášel,

Smiluj se nad námi!

Pro posměch před Pilátem a Herodesem,
Pro nespravedlivé odsouzení k smrti,
Pro svou ochotnou poslušnost až k smrti kříže,
Pro bolestné oloupení o roucho své,
Pro své nevyslovitelné bolesti při přibíjení na kříž,
Pro své tříhodinné utrpení na kříži,
Pro prolitou předrahou krev svou,
Pro láskyplnou modlitbu, kterouž jsi za katany své vykonal,
Pro Božskou milostivost svou k lotru kajícímu,
Pro útlou lásku k Matce své a Janovi,
Pro velikou žízeň a tesklivou opuštěnost svou,
Pro hořkou žluč a ocet Tobě podaný,
Pro tichý boj svůj se smrtí,
Pro vítězné dokonání života svého,
Pro tiché naklonění umírající hlavy své,
Pro otevření svatého boku svého,
Pro sejmutí s kříže,
Pro svatý pohřeb svůj,

Smiluj se nad námi!

Milostiv nám buď, odpusť nám, Ježíši!
Milostiv nám buď, uslyš nás, Ježíši!
Ode všeho zlého, vysvoboď nás, Ježíši!

Od všelikého hříchu,
Od náhlé a nenadálé smrti,
Od malé víry,
Od malomyslnosti v souženích,

Vysvoboď nás Ježíši!

Ode vší lhostejnosti k svému svatému umučení a smrti své,
Pro svých svatých pět ran,
Pro svou lásku ke všem trpícím,
Pro své slitování nad hříšníky kajícími,
Pro pravdivost zaslíbení svých,

Vysvobod' nás, Ježíši!

My hříšníci, Tě prosíme, uslyš nás!
Abys nám k rozjímání svatého umučení a smrti své milosti propůjčiti ráčil,
Abys nás v každém zármutku vytrpenou ouzkostí svou těšiti ráčil,
Abys krvavým potem svým podnět k hříchu v nás umrtviti ráčil,
Abys nás nepřemoženou tichostí svou všeho hněvu uchovati ráčil,
Abys nám lásku ku kříži vštípiti ráčil,
Abys nás pro rány své v pokušeních hříchů uchrániti ráčil,
Abys nás pro utrpení a smrt svou ode vší příchylnosti k marnostem vysvoboditi ráčil,
Abys nás při smrti předrahou krví svou občerstviti ráčil,

Tě prosíme, uslyš nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť nám, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uslyš nás, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi! Pane, smiluj se nad námi!

Otče nás. — Zdrávas.

℣. Klaníme se Tobě, ó Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě;

℟. Neboť jsi skrze svatý kříž svůj svět vykoupiti ráčil!

Modlitba.

Prosíme Tebe, ó Pane! shledniž milostivě na tuto obec svou, pro kterou se Pán náš Ježíš Kristus do rukou hříšníků vydati a na kříži umříti ráčil, kterýžto s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého rovný Bůh po všecky věky věkův. Amen.

Sedm bolestí Srdce Panny Marie.

℣. Bože, ku pomoci mé vzevři.

℟. Pane, k zpomožení mému pospěš.

1. Mám s Tebou outrpnost, ó má bolestná Matko Maria, pro Tvou první bolest, kteráž Ti duši i Srdce pronikla, když jsi od Simeona slyšela, jak mnoho Tvůj milý Syn bude museti snášeti. Prosím Tě pro Tvé trpké slzy, abysi mé zkamenělé srdce obměkčiti ráčila, aby soucitem zcela proniknuto bylo, a abych z lásky oplakávala utrpení a smrt svého nejmilejšího Spasitele i Tvé hořké bolesti, ó Maria! Amen.

Zdrávas Maria. Sláva Otci.

2. Mám s Tebou outrpnost, ó má bolestná Matko, pro Tvou druhou bolest, kteráž Tvé srdce ranila, když jsi viděla, že Tvůj nejmilejší Syn již při svém narození od Herodesa pronásledován jest a když jsi Ty uprostřed mnohých nebezpečenství a nesnazí a bolestí do Egypta utíkati musela! Prosím Tebe, ó má nejmilejší Paní! vymoz mně tu milost, abych všecky kříže a nesnáze tohoto bídného života s Tebou a s nejmilejším Ježíšem trpělivě snášela, abych Bohu v tomto světě za své hříchy zadost učinila, a od muk na onom světě osvobozena byla. Amen.

Zdrávas Maria. Sláva Otci.

3. Mám s Tebou outrpnost, ó má bolestná Matko, pro Tvou třetí bolest, která Tvé Srdce pronikla, když jsi svého milého Syna ztratila! Prosím Tebe pro ono úpěnlivé vzdychání a pro hořké slzy, s kterými jsi svého milého Synáčka hledala: vypros mně tu milost, abych pravou láskou Boha milovala, a až do smrti Ho milovati neustávajíc, Jej v nebi po celou věčnost milovati, chváliti a velebiti mohla. Amen.

Zdrávas Maria. Sláva Otci.

4. Mám s Tebou outrpnost, ó má bolestná Matko, pro Tvou čtvrtou bolest, kteráž Tvé Srdce probodla, když jsi viděla k smrti odsouzeného svého Syna Ježíše, provazy a řetězy svázaného, krví a ranami pokrytého, trním korunovaného, k zemi klesati pod těžkým břemenem

kříže, kterýž na svém zraněném rameně na horu Kalvárii nesl, aby tam za mne umřel. Prosím Tebe pro onu ouzkost a bolest, kterouž jsi tehdáž vytrpěla, když jsi jej zkrváceného, zohaveného potkala, Jej objala a ve své mateřské náruči sevřela: vyžádej mně tu milost, abych do vůle svého Boha vždycky dokonale byla odevzdaná, a abych při všem svém jednání ničeho jiného nehledala, leč Jeho větší čest, chválu a lásku. Amen.

Zdrávas Maria. Sláva Otci.

5. Mám s Tebou outrpnost, ó má bolestná Matko, pro Tvou pátou bolest, která Tvé Srdce ranila, když jsi viděla, kterak Tvůj milý Syn před Tebou obnažen a co nejukrutněji, nelidsky na kříž přibit byl, kterak pln ouzkostí v své krvi celý ponořený se smrtí zápasil, a takto ve velkých mukách a nevyslovné potupě svůj život skončil, kdežto jsi Mu ani pomoci, ani v nejmenším ulehčiti nemohla! Prosím Tebe pro Tvou neoblomnou vytrvalost, s jakou jsi umírajícímu Pánu Ježíši přítomna byla, abysi také při mně v hodině smrti mé stála, a bolest i hořkost smrtelných ouzkostí mých mi osladila. A pro onu lásku, kterou Tvůj umírající Syn Tobě i nám na jevo dal, když nám Tebe při svém odchodu za matku dal, a nás Tobě v osobě Janově jako dítek odporučil: pro tuto lásku svého Syna Ježíše přijmi také mne za

dceru svou, a učiň, abych Tebe jako Matku do smrti od srdce ctila a milovala. Amen.

Zdrávas Maria. Sláva Otci.

6. Mám s Tebou outrpnost, ó má bolestná Matko, pro Tvou šestou bolest, která Tvé srdce ranila, když jsi viděla, kterak svatý bok Tvého již mrtvého Syna kopím proboden byl, a jak krev a voda z něho vytekla, aby naše duše od mnohých poškvrn očištěny byly! Prosím Tebe, Maria! pro tuto bolest, které jsi Ty sama pocítila, vymoz mně tu milost, abych v Srdci Pána Ježíše, které z lásky ke mně otevřeno bylo, přebývati mohla; a abych do srdce svého žádné jiné lásky nepřipouštěla, leč lásky k Tobě a k Bohu. Svatá Panno! Ty mně můžeš tyto výborné cnosti a milosti vymoci, ano Ty i tak učiníš, to od Tebe doufám. Amen.

Zdrávas Maria. Sláva Otci.

7. Mám s Tebou outrpnost, ó má bolestná Matko, pro Tvou sedmou bolest, která Tvé Srdce pronikla, když jsi svého milého Syna již mrtvého na svůj klín vzala, a Jeho svaté tělo prohlížela, kterak plno ran a krve, celé zedrané, rozšlehané a zsinalé bylo; když jsi Ho konečně do hrobu a s Ním spolu i své Srdce truchlivé pochovávala, a jsouc bez svého milého Syna, hořce plakala! Prosím Tebe, ó svatá Panno! pro tak mnohé slzy, muky a bolesti, vymoz mně odpuštění hříchů, šťastné skonání, a tam

věčnou blaženost! Ach vyslyš tuto mou prosbu, Matko! Amen.

Zdrávas Maria. Sláva Otci.

V. Oroduj za nás, ó bolestná Rodičko Boží!

R. Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.

Ó Bože! při Jehožto umučení meč bolestí blahoslavenou duši požehnané Panny a Matky Tvé Marie dle předpovědění Simeona proklál: propůjč nám milostivě, abychom, kteříž její bolesti s pobožností ctíme, radostného ovoce Tvého utrpení dosáhli. Jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého Bůh na věky věkův. Amen.

Litanie k blahoslavené Rodičce Boží.

Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Pane, smiluj se nad námi! Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš náš!
Otče s nebes, Bože, smiluj se nad námi!
Synu, Vykupiteli světa, Bože, smiluj se nad námi!
Duše svatý, Bože, smiluj se nad námi!
Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi!
Svatá Maria,
Matko truchlící,
Matko úzkostí plná,
Matko plačící,
Matko bolestmi naplněná,
} Oroduj za nás!

Matko mečem proklaná,
Matko bolesti kříže snášející,
Matko, Syna svého zbavená,
Matko, utrpení všech trpících snášející,
Posilo slabých,
Pomocnice opuštěných,
Štíte nešťastných,
Vysvobození utiskovaných,
Kotvo důvěry,
Utišení bouří,
Přístave tonoucích,
Hrůzo pronásledujících,
Bohatství věřících,
Světlo proroků,
Podporo apoštolů,
Koruno mučeníků,
Útěcho vyznavačů,
Perlo panen,
Rozkoši vdov,
Léku nemocných,
Naděje umírajících,
Občerstvení duší v očistci trpících,
Radosti všech svatých,
} Oroduj za nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť nám, Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uslyš nás, Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!

Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Pane, smiluj se nad námi!

Modleme se.

Shledni na nás, ó Bože! ostříhejž a zachraň nás ode všeho zlého, zvlášť ode všech úkladů ďábelských a úzkostí v posledním tažení, skrze moc Ježíše Krista, Syna svého, a na přímluvu bolestné Rodičky Jeho, nejblahoslavenější Panny Marie. Amen.

Křížová cesta.

Papežové omilostili tuto spasitelnou pobožnost přemnohými a bohatými odpustky, kteréž i duším v očistci přivlastněny býti mohou. Kdo chce odpustky ty získati, musí býti v stavu milosti Boží, při návštěvě křížové cesty o utrpení Pána našeho Ježíše Krista podle možnosti své rozjímati, a od štace ku štaci kráčeti, pokud množství lidu aneb obmezenost místa, v kterém 14 štací umístěno jest, tomu dovoluje. — Kdo by řádně zřízené křížové cesty navštíviti nemohl, může těch samých odpustků účastným se státi, jestli mosazný křížek, k tomu účeli zvláště posvěcený, v ruce drží a nábožně se pomodlí: 14 Otčenášů a Zdrávasů, a na konec 5 Otčenášů, Zdrávasů a Sláva Otci i Synu atd.; potom ještě jednou zvlášť Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci atd. za svatého Otce.

Modlitba přípravná.

Ó Ježíši, lásky nejhodnější Spasiteli! popatř na nás, kteříž zde pokorně u nohou Tvých klečíme a Tebe prosíme, abys nám a duším

zemřelých nekonečné zásluhy svého bolestného utrpení, o němž nyní rozjímati chceme, přivlastniti ráčil. Propůjč nám tu milost, abychom křížovou cestu tak konali, bychom bolestí nad hříchy svými naplněni byli, a utrpení tohoto života s radostí snášeti, i Tebe vždy s ochotou následovati chtěli.

A Ty, panenská Matko Boží! kteráž jsi nás po cestě křížové kráčeti naučila, vypros nám na nejsvětější Trojici tu milost, aby lítost a lásku, kterými nás Duch svatý při této pobožnosti naplní, přijati ráčila jakožto náhradu za ty mnohé potupy a urážky, kterých se Jí od nás hříšných lidí dostává.

Před každou štací.

V. Klaníme se Tobě, ó Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě;

R. Neboť jsi skrze svatý kříž svůj svět vykoupiti ráčil!

Po každé štaci.

Pochváleno a požehnáno budiž nejsvětější Srdce Ježíšovo v nejsvětější Svátosti oltářní! Ukřižovaný Ježíši Kriste, smiluj se nad námi, a pomoz ubohým duším v očistci!

Matko svatá, Spasitele rány,
Jak na dřevě kříže Jemu dány,
S bolestí vtlač mocně v srdce mé!

První štace.

Pán Ježíš k smrti odsouzen.

Ó Pane Ježíši! Pro tento nespravedlivý ortel smrti, kterýž jsem již tak často skrze hříchy své podpisovala, vysvoboď mne od smrti věčné, kterou jsem již tak často zasluhovala. Otče náš.

Druhá štace.

Pán Ježíš béře na sebe kříž.

Ó Pane Ježíši! kterýž jsi dobrovolně na sebe vzal ten těžký kříž, kterýž mé hříchy Ti připravily: popřejž, abych tíži jejich poznala, a jich až do konce svého života oplakávala. Otče náš.

Třetí štace.

Pán Ježíš klesá poprvé pod křížem.

Těžké břímě hříchů mých Tebe, ó Pane Ježíši, pod křížem k zemi stlačilo. Nenávidím a ošklivím si jich, Tebe za odpuštění prosím, a s milostí Tvou nikdy více jich se dopustiti nechci. Otče náš.

Čtvrtá štace.

Pán Ježíš potkává svou bolestnou Matku.

Ó nejzarmoucenější Ježíši! Ó nejzarmoucenější Matko! Byla-li jsem až do té doby skrze hříchy své příčinou Vašich bolestí, nemá se tak více díti budoucně. S pomocí Vaší budu Vás milovati, a zůstanu Vám věrnou až do smrti. Otče náš.

Pátá štace.

Šimon Cyrenský pomáhá Pánu Ježíši kříž nésti.

Ó Pane Ježíši! Jak šťastným jest Šimon, že Ti může pomáhati kříž nésti! Jak šťastnou byla bych i já, kdybych Ti budoucně mohla pomáhati kříž nésti, s trpělivostí snášejíc vše, co se mi protivného přihodí! Ó Pane Ježíši, uděl mi k tomu milosti své. Otče náš.

Šestá štace.

Pán Ježíš přijímá od Veroniky roušku.

Ó Pane Ježíši! Kterýž jsi ráčil svůj svatý obličej v roušku Veroniky vtisknouti: vtiskni také památku na své přehořké umučení a umírání hluboce do duše mé. Otče náš.

Sedmá štace.

Pán Ježíš klesá po druhé pod křížem.

Hříchy mé tak často opakované způsobily, že opět pod křížem klesáš, ó nejmilejší Ježíši! Pomoz mi přece, abych těch prostředků užívala, kteréž by mne opětného pádu do hříchu uchránily. Otče náš.

Osmá štace.

Pán Ježíš těší ženy jerusalemské.

Ty ó Pane Ježíši! těšíš ženy jerusalemské, kteréž se z utrpení Tvého zarmucují. Potěš i duši mou milosrdenstvím svým, na kteréž spolehám, a kteréhož užíti hodlám. Otče náš.

Deváta štace.

Pán Ježíš klesá po třetí pod křížem.

Pro nesmírné muky, kterých jsi vystál, klesáš, ó Pane Ježíši! po třetí pod tíží kříže. Ó učiň, bych nikdy více do hříchů zpět neklesla. Ó ano, můj Ježíši! raději chci umříti, než-li opět hřešiti. Otče náš.

Desátá štace.

Pána Ježíše svlékají s Jeho oděvu, a octem a žlučí Ho napojují.

Ó Pane Ježíši! kteréhož s oděvu svlékají, a octem a žlučí napojují: osvoboď mne ode vší příchylnosti k věcem časným, a učiň, abych si vše ošklivila, co po smyslu světa jest aneb co k hříchu vede. Otče náš.

Jedenáctá štace.

Pána Ježíše na kříž přibíjejí.

Pro ony hrozné bolesti, které jsi snášel, když Ti hřeby skrze svaté ruce i nohy Tvé proráželi: učiň, ó Pane Ježíši! abych tělo své křesťanským umrtvováním vždy křižovala. Otče náš.

Dvanáctá štace.

Pán Ježíš umírá na kříži.

Ó Pane Ježíši! kterýž jsi po tříhodinné bolesti ouzkostí smrtelnou na kříži umřel: nech mne raději umříti, než do hříchu upadnouti! A mám-li žíti, nech mne žíti, abych Tebe milovala a Tobě sloužila. Otče náš.

Třináctá štace.

Pána Ježíše pokládají na klín Jeho panenské Matky.

Ó bolestná Rodičko! kteraký meč pronikl srdce Tvé, když jsi milovaného Ježíše svého na klínu svém držela! Ach, vypros mi tu milost, abych hříchů, jakožto příčin Jeho smrti a bolestí tvých si ošklivila, kajicně živa byla, a svatě v náručí Tvém skonala. Otče náš.

Čtrnáctá štace.

Pána Ježíše pokládají do hrobu.

Chci, ó Pane Ježíši! všemu umříti a jen Tobě žíti. Pokud ještě zde žíti musím, chci v Tobě a s Tebou žíti, abych mohla jednou věčně v nebi s Tebou býti a ovoce Tvého přehořkého umučení a smrti Tvé věčně požívati. Otče náš.

Modlitba závěrečná.

Ó Bože! kterýž jsi skrze převzácnou krev jednorozeného Syna svého kmen kříže oživiti a posvětiti ráčil: prosíme Tebe za tu milost, kteříž v uctění svatého kříže se kocháme, abychom i Tvé ochrany všude a vždy účastnými se stali. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého a Pána našeho. Amen.

Do závěrku pomodli se na úmysl svatého Otce Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci i Synu atd.

II. MODLITBY VEČERNÍ.

Bože můj! Věřím v Tebe i za pravdu mám všecko, co nám svatá Církev katolická k věření představuje, poněvadž Ty jsi to zjevil, ó Bože! kterýž jsi věčná pravda a moudrost, kteráž nemůže klamati, ani oklamána býti. Ó Bože, rozmnož víru mou!

Bože můj! Doufám od Tebe odpuštění svých hříchů, milost k životu zbožnému, a potom blaženost věčnou, poněvadž jsi Ty, nesmírně dobrotivý a milosrdný, nám to slíbil, a Pán Ježíš skrze neskonalou cenu své krve nám toho zasloužil. O Bože! posilni naději mou!

Bože můj! Miluji Tě z celého srdce svého, poněvadž tomu tak Tvé nejprvnější a největší přikázaní chce, poněvadž sám o sobě vší lásky hoden jsi, a mne nejvýše miluješ. Z lásky k Tobě miluji i bližního svého jako samu sebe, a modlím se za všechny živé, i mrtvé, jak za samu sebe; prosím i za nepřátele své i ty, kteříž mi kdy ublížili. Ó Bože! rozněť v chladném srdci mém lásku svou svatou.

Ó Bože můj! Lituji z hloubi srdce svého všech svých poznaných i nepoznaných hříchů,

a to ne tak z bázně před Tvými přísnými tresty, jakož spíše z lásky k Tobě, Ty můj Otče nejlepší, mé dobro nejvyšší! Pevné také činím předsevzetí, že se polepším, a raději umru, než bych Tě i nejmenším jen hříchem urazila. Za pokání obětuji Tobě všechny své myšlenky, řeči, práce i utrpení. Vše děj se pro čest Tvou, jakož i pro zalíbení Tvé, a vše budiž spojeno s neskončenými zásluhami Ježíše Krista, Syna Tvého, Spasitele mého. Amen.

Bože můj! Vím, že zde, i všude přítomen jsi! V nejhlubší pokoře Tobě se klaním, Otče, Synu i Duše svatý! Vyznávám to, že od Tebe ve všem jsem závislá. Ty jsi nejvyšší Pán všech věcí; já nejsem ničím. Tys daroval mi život, a opět zpět ho požádáš, kdykoliv líbiti se bude Tobě. Ty řídíš kroky mé, a od dětinství mého mne živíš; láska Tvá mne provází, a všude mne v patách následuje. Ty jsi mi dnes opět zdraví zachoval, čehos tisícům jiných lidí neučinil; mnohým nebezpečím jsem ušla, od neštěstí byla jsem ochráněna! Ty jsi mi dne tohoto, jako po všechny ostatní dny života mého, dobrodiní prokazoval. — Děkuji Ti za to se srdcem uvnitř nejvýše pohnutým! — Dej mi tak žíti, abych stále se připravovala na ony účty, kteréž budu museti Tobě skládati ze všech darů Tvých po smrti své! — Vím, ó Bože můj! že jsem Tě ve svém životě často, a i dnes opět urážela; ale nelze mi samé, abych odkryla úplného počtu neb

i velikosti hříchů svých; proto ukaž Ty mi jich Sám. Uděl mi také srdečnou jich litost, jakož i milost k polepšení. Chci se nyní před zraky Tvými, svatý a spravedlivý Bože! přísně souditi, abych jednou na Tobě nalezla soudce tím milostivějšího.

Zde přemýšlej o svých myšlenkách, slovích, skutcích i opomenutích, přede vším pak o onom hříchu, kteréhož že se zvláště varovati budeš, při ranní své modlitbě jsi sobě byla umínila.

Jsem přece bídný, ubohý člověk! Tak tedy opět jsem zhřešila! Toto-li jest vděk, ó Bože můj! za ty mnohé a velké milosti, kterých jsi mi prokázal, že jsem dnes opět klesla? Což nebude pádům mým nikdy konce? — Bude, ó Pane můj a Soudce můj! S milostí Tvou dojista lépe se zachovám! Nyní jsem posud na cestě k Tobě; nyní mohu ještě trůnu milosrdenství Tvého se přiblížiti, a s Tebou se smířiti, nyní jsi ještě Otcem mým! O prosím Tebe, odpusť mi hříchů mých, kterých dnes a za celý život svůj jsem se dopustila. Lituji jich jen proto, poněvadž se Tobě protivily, kterýž jsi neskonale dokonalý. i vší lásky hoden. Odpusť mi pro Ježíše, kterýž se za mne na smrt vydal. Chci s milostí Tvou každé příležitosti ku hříchu se varovati a opravdově se polepšiti. Požehnej tedy, ó Pane, odpočinku, kterému oddati se chci, abych opět nové síly k službě Tvé shromáždila. Žehnej příbytku tomuto; odstraniž z něho všechny nástrahy ne-

přítele; nechť anděl Tvůj s námi přebývá, a nás v pokoji zachová; požehnání Tvé budiž s námi vždycky!

Nejsvětější Panno, Matko Boha, a po Něm mé jediné outočiště! všichni andělé i svatí! orodujte za mne, abych této noci, jakož i po všechny dny života svého, zvláště ale v hodinku smrti své ochrany nalezla. Amen.

Litanie o všech svatých z řádu sv. otce chudoby Františka.

Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Pane, smiluj se nad námi! Kriste, uslyš nás!
Kriste vyslyš nás!

Otče s nebes, Bože,
Synu, Vykupiteli světa, Bože,
Duše svatý, Bože,
Nejsvětější Trojice, jediný Bože,
} Smiluj se nad námi!

Svatá Maria,
Svatá Boží Rodičko,
Svatá Panno panen,
Svatý Michaeli,
Svatý Gabrieli,
Svatý Rafaeli,
Všichni svatí andělé i archandělé,
Všichni svatí blahoslavených duchů řádové,
Svatý Jene Křtiteli,
Svatý Josefe,
Všickni svatí patriarchové a proroci,
} Oroduj (te) za nás!

Svatý Petře,
Svatý Pavle,
Svatý Ondřeji,
Svatý Jakube,
Svatý Jene,
Svatý Tomáši,
Svatý Jakube,
Svatý Filipe,
Svatý Bartoloměji,
Svatý Matouši,
Svatý Šimone,
Svatý Thadeáši,
Svatý Matěji,
Svatý Barnabáši,
Svatý Lukáši,
Svatý Marku,
Všickni svatí apoštolové a evangelistové,
Všickni svatí učeníci Páně,
Všecka svatá neviňátka,
Svatý Štěpáne,
Svatý Vavřinče,
Svatý Vincenci,
Svatí Fabiane a Šebestiáne,
Svatí Kosmo a Damiane,
Svatí Gervási a Protási,
Svatý Bernarde,
Svatý Petře,
Svatý Akursie,
Svatý Adjute,
Svatý Otto,

Oroduj (te) za nás!

Svatý Danieli,
Svatý Angele,
Svatý Samueli,
Svatý Donnule,
Svatý Ive,
Svatý Hugoline,
Svatý Mikoláši,
Svatý Fidelis,
Všickni svatí mučeníci,
Svatý Silvestře,
Svatý Řehoři,
Svatý Ambroži,
Svatý Augustine,
Svatý Jeronýme,
Svatý Bonaventuro,
Svatý Martine,
Svatý Mikoláši,
Svatý Ludvíku,
Svatý Benevenute,
Všickni svatí biskupové a vyznavači,
Všickni svatí učitelové Církve,
Svatý Antoníne,
Svatý Benedikte,
Svatý Bernarde,
Svatý Dominiku,
Svatý otče Františku,
Svatý Antoníne Paduanský,
Svatý Jene Kapistranský,
Svatý Jakube z Marky,
Svatý Petře z Alkanatáry,
Svatý Františku Solane,

Oroduj (te) za nás!

Svatý Petře Regalate,
Svatý Didaku,
Svatý Paschalis,
Svatý Benedikte,
Svatý Felixe,
Svatý Josefe z Leonisy,
Svatý Serafíne,
Svatý Josefe z Kupertina,
Svatý Ludvíku,
Svatý Ivo,
Svatý Elzearie,
Svatý Rochu,
Svatý Konráde,
Svatý Josefe Jene z křížc,
Svatý Pacifiku ze svatého Severina,
Všickni svatí kněži a jáhnové,
Všickni svatí mniši a poustevníci,
Svatá Maria Magdaleno,
Svatá Agato,
Svatá Lucie,
Svatá Anežko,
Svatá Cecilie,
Svatá Kateřino,
Svatá Kláro,
Svatá Anežko z Asisi,
Svatá Kateřino z Bononie,
Svatá Koleto,
Svatá Roso z Viterba,
Svatá Hyacinto,
Svatá Angelo,
Svatá Anežko Přemyslovno,

Oroduj (te) za nás!

Svatá Anastásie,
Svatá Alžběto uherská,
Svatá Alžběto portugalská,
Svatá Margarito kortonská,
Svatá Veroniko de Julianis,
Všecky svaté panny a vdovy,
Všickni svatí a světice ze tří řádů sv. otce Františka,
Všichni svatí a světice Boží,

Orodují (te) za nás!

Milostiv nám buď, odpusť nám, Pane!
Milostiv nám buď, uslyš nás, Pane!

Ode všeho zlého,
Od všelikého hříchu,
Od hněvu svého,
Od moru, hladu a války,
Od náhlé a nenadálé smrti,
Od úkladu ďábla,
Od hněvu a nenávisti, i ode vší zlé vůle,
Od ducha smilného,
Od hromobití a záhubného vichru,
Od věčného zahynutí,
Pro tajemství svatého vtělení svého,
Pro narození své,
Pro křest a svatý půst svůj,
Pro svůj kříž a umučení své,
Pro svou smrt a pohřeb svůj,
Pro svaté z mrtvých vstání své,
Pro divuplné na nebe vstoupení své,
Pro příští Utěšitele Ducha svatého,
V den soudu,

Vysvoboď nás, Pane!

My hříšníci,
Abys nám odpustiti ráčil,
Abys nad námi se smilovati ráčil,
Abys nás k pravému pokání přivésti ráčil,
Abys svou svatou Církev říditi a zachovati ráčil,
Abys náměstka apoštolského a veškeré církevní řády v svatém náboženství zachovati ráčil,
Abys nepřátele Církve svaté pokořiti ráčil,
Abys císaře a krále našeho ochrániti ráčil,
Abys králům a knížatům křesťanským pokoje a svornosti uděliti ráčil,
Abys všemu lidu křesťanskému pokoj a jednotu dáti ráčil,
Abys nás samých v své svaté službě posilniti a zachovati ráčil,
Abys srdce naše toužebností po věcech nebeských roznítiti ráčil,
Abys všem dobrodincům našim věčnými statky odplatiti ráčil,
Abys duše naše, bratří, příbuzných a dobrodincův našich od věčného zahynutí vysvoboditi ráčil,
Abys ourody zemské dáti a zachovati ráčil,
Abys všem věrným zemřelým odpočinutí věčné dáti ráčil,

Tě prosíme, uslyš nás!

Abys nás vyslyšeti ráčil, } Tě prosíme,
Synu Boží, } uslyš nás!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
odpusť nám, Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
uslyš nás, Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
smiluj se nad námi!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Pane, smiluj se nad námi!

Otče náš. Zdrávas.

℣. Spaseny učiň služebníky své,
℟. Bože můj, doufající v Tebe.
℣. Pane, vyslyš modlitbu mou,
R. A volání mé k Tobě přijď!

Modleme se.

Bože, jehož vlastností jest smilovati se a odpustiti, račiž pokornou modlitbu naši milostivě vyslyšeti, a vazeb hříchů dobrotivě nás zbaviti.

Rač, ó Pane, na úpěnlivé volání naše se ohlédnouti, a nad námi, již hříšnost svou vyznáváme, se smilovati, abychom dobrotivostí Tvou žádoucího rozhřešení a pokoje dosáhli.

Osvědčuj nad námi nevýslovné milosrdenství své, ó Bože! hříchů nás zbav a od zasloužené pokuty osvoboď.

Bože, jenž hříchem rozhněván, ale pokáním ukojen býváš, račiž na prosby naše shlédnouti, a metlu hněvu svého, kterou jsme my hříchy svými zasloužili, od nás milostivě odvrátiti.

Všemohoucí věčný Bože, smiluj se nad služebníkem svým nejvyšším biskupem naším N., a na cestě spasení věčného milostí svou říditi jej neustávej, aby k tomu, co Tobě se líbí, směřoval a záměry své statečnou myslí vykonával.

Prosíme, všemohoucí Bože, aby služebník Tvůj N. císař a král náš, kterýž z Tvého milosrdenství říše převzal řízení, též ve veškerých ctnostech prospíval, jimiž by skvěle ozdoben, nepravostí se vystříhati, nepřátele přemáhati, a k Tobě, jenž jsi cesta, pravda a život, v milosti přijíti mohl.

Bože, jenž nám spasitelná vnuknutí dáváš, v nás dobré úmysly vzbuzuješ, a nás k činům spravedlivým pobádáš: uděl nám, čehož svět dáti nemůže, blahého pokoje, abychom prosti válečné hrůzy, v míru živi býti, a přikázaní Tvá voluě plniti mohli.

Rač, ó Pane, ohněm Ducha svatého mysl naši osvítiti, a srdce naše k dobrému roznítiti, abychom bezúhonným tělem Tobě sloužili a čistým srdcem Tobě se zalíbili.

Bože, Stvořiteli a Vykupiteli všech věrných zemřelých, račiž nad dušemi služebníků a slu-

žebnic svých se smilovati, aby odpuštění hříchů, jehož za živa se dovolávaly, pro zbožnou přímluvu naši účastnými se staly.

Račiž činy naše milostí svou předcházeti, a pomocí svou provázeti, aby veškeré modlitby a skutky naše s Tebou se počínaly, a s Tebou počaté se dokonávaly.

Všemohoucí věčný Bože, jenž nad živými i mrtvými panuješ, a nade všemi se smilováváš, jichž pravou víru a pravé skutky znáš, milosrdenství Tvému poroučíme bratry a sestry své, kteří buď ještě na živě jsou, aneb již na věčnost se odebrali, aby na přímluvu všech svatých žádoucího odpuštění hříchů dojíti zasloužili. Pro Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho, jenž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh na věky věkův. Amen.

Myšlenky před spaním.

Pane, zůstaň se mnou, neb se připozdilo, den života mého víc a více ku konci svému se chýlí. — Jako nyní odkládám roucha svá, tak dej mi i starého člověka odložiti. — Spánek jest obraz smrti. — Ježíši! Spojuji spánek svůj se spánkem, jehož jsi jsa člověkem pro mne užíti ráčil. — Bůh nespí aniž dřímá. On střeží své. — Přichází noc, v které nikdo nebude moci více čehos činiti. — Pane! nedopusť, bych jednou byla vyvržena do temností zevnitřních. — Jako nyní do postele se pokládám a přikrývám, tak jednou mé tělo po smrti zahalí do

rubáše a položí do hrobu. — Potom v prach se obrátí, z kterého vzato jest. — Duch můj ale vrátí se k Stvořiteli svému. — Také ale, ó Ježíši! doufám, že jako Ty, se svým tělem z hrobu povstanu. — O kéž by mé srdce bdělo, když tělo mé odpočívati bude! — Chci nyní pod ochranou Tvou, ó Bože, odpočinouti v pokoji. — Snad se v tomto životě více neprobudím, snad povolá mne Pán ještě této noci k Sobě. — Ó Pane! Tobě žiji, Tobě umírám; Tvá jsem v životě i smrti. — Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého. Amen.

Vyslyš, požehnej a ostříhej nás všemohoucí Bůh Otec, Syn i Duch svatý. Amen.

III. MODLITBY KE MŠI SVATÉ,

kteréž konati můžeš v den, kdy přistoupíš k stolu Páně.

Příprava ke mši svaté.

Jako ondy učeníci při poslední večeři s Pánem Ježíšem za stolem seděli: tak i ty nyní přistoupiti chceš k svatému stolu Jeho, a požíti Jeho Těla, a píti Jeho krev k životu věčnému. Dobře uvaž, zda-li patříš k oněm, kterým Spasitel mohl tehdáž říci: „Čistí jste!“ (Jan 13, 10.) Jestli pak jsi duši svou očistila upřimnou svatou zpovědí, a připravila srdce své za hodný příbytek Spasiteli a budoucímu Soudci svému — skrze živou víru, pevnou naději, upřimnou lásku, svatou žádost po Ženichu svém i uctivost k Němu? Zda-li že jsi již dříve často na to pomýšlela, abys nezvratně plnila, co již kmotři ve jmenu tvém při křtu svatém za tebe slibovali, že od té doby nebudeš náležeti světu, ale jedině Bohu, a to se všemi svými myšlenkami, řečmi i skutky? Ach snad svědomí bohužel! v mnohém výčitky ti činí. Proto obnov po modlitbách ranních jakožto přípravu ke mši svaté svůj

slib křestní.

Milosrdný a věčný Bože! Skrze svátost pokání přijal jsi mne opět milostivě za dítko své; viz, proto dnes v svatý chrám Tvůj, v příbytek Tvůj přicházím, abych požila chleba, kterýž s nebe dal jsi dítkám svým, Těla a Krve Tvého jednorozeného Syna, Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista.

Ó Pane, jedině láska Tvá a slitování Tvé jsou s to, hodnou mne učiniti, kteráž jsem smlouvu zrušila, jakéž na křtu svatém s Tebou jsem uzavřela, že hříchy svými tak těžce jsem Tebe urážela. Ty jsi mi odpustil, a chceš mne k požívání chleba nebeského připustiti. Proto obnovuji, nejsvětější Trojice! před obličejem Tvým nyní ten svatý závazek, v kterýž jsem s Tebou v onen den vstoupila, v který skrze křest svatý dítkem Božím jsem se stala.

Děkuji Ti, Bože Otče nebeský, z hlubokosti srdce svého, že jsi přijal za dítko mne, kteráž ničím veliké milosti této zasloužiti jsem si nemohla; děkuji Ti, Bože Duše svatý, žes na křtu svatém duši mou posvětil, a za příbytek svůj si ji upravil. Ó kéž bych byla smlouvu tu vždy zachovávala! Ale ach, já jsem se Tobě tak mnohými hříchy a pochybeními nevěrnou stala. Smiluj se nade mnou, slabým dítětem, ó Otče, a odpustiž mi hříchů mých; nebo zakusila jsem, že hřích jestiť záhubou člověka; jen u Tebe, Bože můj, jen v službě Tvé jest pravá radost a pravý

mír. Proto odříkám se slavně dnes ještě jednou satanáše, světa se vší jeho slávou, i se všemi jeho skutky; odříkám se pýchy, vší marnivosti i vší nečistoty duše; a slibuji za to zde před oltářem Tvým, před obličejem všech andělů i svatých, i všech přítomných věřících, že budu jenom Tobě sloužiti, jedině Tvých svatých přikázaní ve všem poslouchati; chci také věrnou zůstati Ježíši Kristu, Jeho svatému evangelium i Jeho svaté neomylné Církvi; chci Bohu věrnou zůstati i ve všech pokušeních, v životě i smrti!

Nejblahoslavenější Panno, Matko Boží Maria, Tobě obětuji toto obnovení svých slibů křestných; vymoz mi na Božském Synu svém tu milost, bych je vždy i plnila!

Svatý anděli strážný, jemuž spasení duše mé jest svěřeno, vezmi mne pod ochranu svou, a ochraňuj mne před těmi, kteříž by mne o nevinnost neb víru oloupiti chtěli.

Svatí patronové, jichž jména mi na křtu svatém dána byla, abych se vždy na příklad, jaký jste vy v cnostech dávali, pamatovala: zjednejte mi u Boha tu milost, abych ve šlépějích vašich kráčela, a také jednou s vámi Boha věčně chválila a velebila.

Toto nynější obnovení svých křestných slibů stvrzuji slavně znamením svatého kříže, kterýmž na křtu svatém jsem znamenána byla. † Ve jmenu Otce, † i Syna, † i Ducha svatého. Amen.

Při začátku mše svaté.

Pane Ježíši, můj Božský Spasiteli, poslušná jsouc milostného pozvání Tvého, přišla jsem dnes do chrámu Tvého, abych Tebe, chleb života a pokrm duše své, přijala. Ó kéž bych měla srdce své ozdobené čistotou vyvolených Tvých, onou čistotou, kteráž serafiny svatou láskou rozněcuje! Ach, nejmilejší Ježíši, já nejsem hodná, abych v srdce své přijala Tebe, kterýž jsa sám nejsvětější, jenom čistá a nábožná srdce volíváš za příbytek svůj; Ty Pane nebes i země, hoden jsi jen místa, kde chrám Ti připravily láska nejsvětější, nábožnost nejsladší, ctnost nejčistší! A já — ó můj Pane a Bože můj! já hříšnice, já nehodný, křehký tvor přistoupiti chci k stolu Tvému? Ach, smiluj se nade mnou!

Ale, proč mám tesklivou býti, proč se rmoutiti? Důvěřovati chci v Pána, v Toho, jehož neskonalá láska mne volá i zve! Chci Jej prositi, aby na mne seslal paprsek světla svého, kterýž by srdce mé osvítil a očistil, a ho za vhodný příbytek Syna Jeho upravil.

Nejmilejší Ježíši! světlo Božství Tvého, vediž mne až k svaté výšině té, kde na trůnu sedíš, abych patřila i okusila, jak milostným jsi, Ty světlo i živote duše mé.

Ale připomínám-li si bezpočetné hříchy života svého, ach! jak těžko jest mi kolem srdce, a slzy kanou mi po lících. Často a těžce jsem Tebe urážela, kterýž z ničeho k životu

jsi mne povolal; mne vykoupil, když ztracena jsem byla; mne dary na těle i na duši zasypával, mne milovati nepřestával, i když jsem Tebe urážela; a milosti své jsi mi neodňal, i když v záhubu jsem se vrhala. Ó jak veliká a těžká jest vina má! Hle viz, milý Bože! v hořkosti duše své oplakávám všech provinění svých, a volám k Tobě o smilování. Uznávám nespravedlnost svou; ale přece se nyní odvažuji před obličej Tvůj, a ku stolu vyvolených Tvých přistoupiti, abych požila andělského chleba Tvého.

Nejsvětější Matko Maria! čistotný chráme Slova, kteréž z lásky k nám se vtělilo; svatý předchůdce Jene, anděli i hlase na poušti; svatí apoštolové i učeníci Páně, kteříž se srdcem láskyplným Krále slávy jste přijímali a nyní z blaženého patření na Něho se radujete: ó prostež za mne o milosrdenství u Boha, aby hříchů mých mi odpustil, a duši mou dokonale očistil, abych v svaté radosti a s důvěrou přistoupiti mohla k přijímání nejsvětější Svátosti, kteráž síly dává k životu věčnému.

Ku Kyrie eleison.

Smiluj se nade mnou, ó nejdobrotivější Vykupiteli! Hleď, chudá jsem a nuzná; a protož bohatou mne učiň skrze chleb nebeský, jakéhož milosrdenství Tvé připravilo nuzným. Smiluj se nade mnou, ó Kriste Ježíši!

Ku Gloria.

Sláva na výsostech Bohu a pokoj lidem dobré vůle na zemi. Kdy, ó Pane, zavítá přece onen pokoj, kterýž andělé zvěstovali, a Ty na svět jsi přinesl, konečně i v srdce mé? V srdci mém posud trvá mnoho nepokoje a bojů, jakéž starosti a náruživosti mi působí; v srdci mém posud zápasí tak mnoho pokušení, kteréž sotva na okamžik pokoje mi popřávají. Božské kníže pokoje, Ty chceš dnes hostem býti v srdci mém; ó přines mi pokoje, svého pokoje, kterého svět dáti, ale také odníti nemůže, onoho pokoje, kterýž jsi nám zjednal skrze boje a utrpení, skrze smrt i slavné vzkříšení své, a o kterýž všichni sdíleti se mají, kterých z jejich víry i dobrých skutků jejich jakožto svých poznáváš, a kteříž s čistým srdcem a s dětinně zbožnou myslí k stolu Tvému přistupují.

Modlitba církevní. Ó Bože, jenž jsi nám v přepodivné Svátosti památku svého umučení zůstavil, popřej nám, prosíme, svatá tajemství Tvého Těla i krve Tvé tak velebiti, abychom ovoce Tvého vykoupení stále v sobě zakoušeli. Jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem i Duchem svatým po všecky věky věkův. Amen.

Epištola svatého Pavla první ku Korintským v kap. 11.

Bratři moji! já zajisté přijal jsem od Pána, čemuž i naučil jsem vás, že Pán Ježíš v tu noc,

v kterouž zrazen byl, vzal chléb, a díky čině, lámal a řekl: Vezměte a jezte; Toto jest tělo mé, kteréž za vás vydáno bude; to čiňte na mou památku. Tak i kalich, když povečeřel, řka: Tento kalich nová úmluva jest v mé krvi, to čiňte, kolikrátkoli píti budete, na mou památku. Nebo kolikrátkoli budete chléb tento jísti a kalich píti, smrt Páně budete zvěstovati, dokavadž nepřijde. Protož, kdokoli jísti bude chléb tento, nebo píti kalich Paně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně. Zkusiž pak sám sebe člověk, a tak z toho chleba jez a z kalicha pij. Nebo kdo jí a pije nehodně, nerozsuzuje Těla Páně.

Modlitba. Nejdobrotivější Ježíši! Se srdcem pohnutým děkuji Tobě, žes mne z tak muohých tisíců k světlu svého svatého evangelium povolal, a v nejsvětější Svátosti své síly mi dodáváš, abych kráčeti mohla po cestě, kteráž vede do říše Tvé nebeské. Ó kéž by se dnes láska Tvá tak mocně ve mně upevnila, abych až do posledního vzdechu svého přikázaní Tvá, pro spasení mé učiněná, se vší věrností plnila, a bez ustání po Tobě, jediné blaženosti své toužila. Amen.

Evangelium svatého Jana v kap. 6.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učeníkům svým: Tělo mé právě jest pokrm, a krev má právě jest nápoj; kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm. Jakož mne

poslal živý Otec i já živ jsem pro Otce; a kdož jí mne, živ bude pro mne. Tenť jest chléb, který s nebe sstoupil: ne jako otcové vaši jedli mannu, a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.

Ku Kredo.

Víra. Ó Pane Ježíši Kriste, Ty jsi nám Tělo své dal za pokrm, a Krev svou za nápoj; a abys nám ovoce svého vykoupení zcela přivlastnil, tajemství toto v nejsvětější oběti mše svaté jsi nám zanechal, řka: Toto čiňte na mou památku! Ó jak zázračně zjevuje se zde Tvá všemohoucnost, moudrost a dobrotivost! Prosíme Tě nyní skrze tuto lásku a milost, abychom tohoto velikého tajemství s živou vírou, patřičnou uctivostí a nábožností přijímali! Skrze svatou víru ubezpečena jsem, že v této nejsvětější Svátosti pravdivě a podstatně přítomen jsi; není na oltáři chleb pozemský, ale Ty sám můj Božský Vykupiteli! Toto věřím s pevným přesvědčením, ač tělesné mé oči Tebe nepatří; v pokoře podrobuji rozum svůj i smysly své, pevně se přidržujíc slov, kteráž Ty, věčná Pravdo, jsi promluvil: „Blahoslavení, kteříž neviděli, a uvěřili“, a volám, Tobě v nejsvětější Svátosti se klaníc: „Můj Pane a Bože, Ty jedině máš slova života!“ Vše, co ústa Tvá pronesla, se srdcem radostným za pravdu přijímám, a víru tu svou s celou Církví svatou vyznávám, říkajíc: Věřím v Boha atd.

K obětování.

Láska. Z neskonalé lásky jsi se, ó nejdobrotivější Spasiteli, zcela za mne obětoval; všeho, pokrmu i nápoje i všech pozemských radostí jsi se odříkal; Ty jsi trpěl tolik bolestí, a umřels maje ruce na oltáři kříže rozpjaté. Hle, chleb a víno připravuje se na oltáři, abys i dnes státi se mohl obětí za mne; i dnes z lásky k mé ubohé duši opouštíš slávu Božství svého, abys mi vším státi se mohl. Kterak bych Tebe, ó můj Ježíši, přijati mohla, kdybych Ti i já všecko, čím jsem a čím vládnu z čisté lásky neobětovala? Obětuji Ti tedy dnes všechny své myšlenky, řeči i skutky. Ó Ježíši! od tohoto okamžiku státi se máš mou první myšlenkou při vstávání a mou poslední myšlenkou před spaním. O ničem nechci raději mluviti, než o Tobě a o lásce Tvé, kterouž mi dnes opět prokazuješ! Mé jednání a počínání veškeré budiž zasvěceno Tobě jedině, tak abys od té doby jen Ty jedině žil ve mně. Amen.

K prefaci a kánonu.

Naděje. Povznes se vzhůru, srdce mé, opusť zem, a vzletni k nebesům! Hle tam klaní se andělé v nejhlubší uctivosti, tam padají nebeské mocnosti před neskonalou velebností Božskou na tváře své; tam dlí čisté duše lidí svatých, jsouce pohřížené v hluboké patření na lásku Boží, a přeblažené v požívání skrytého Boha pějí bez přestání zpěvy díkůčinění. Ó kéž

by i mně lze bylo s nimi pěti, a se srdcem horoucím volati: „Svatý, svatý, svatý jsi Ty ó Bože, Pane zástupů; nebesa i země plná jsou Tvé věčné chvály. Požehnaný, kterýž přichází ve jmenu Páně, Hosana na výsostech!“ Však, ó Pane, slabá jestiť tato chvála má v ústech mých, a Tebe nedůstojná; nebo posud žiju na zemi, a cesta k nebesům, cesta k mému blaženému cíli ještě tak daleká: ještě tak mnohé nedokonalosti k zemi mne tlačí, tak mnohá nebezpečí mne obklopují, svět tak zlý jest a já tak slabá; a jest-li že i dnes Tebe velebím, Ty víš, jak z blízka na mne číhá pokušení, kteréžto se nepřátelsky vtírá opět mezi Tebe a modlící se duši mou. — Ale, Pane, Ty máš posilující chleb pro slabé poutníky pozemské, ano Ty sám jsi ten chleb duševní; kdo z toho jí, již na zemi má v sobě život věčný. Ty jsi slíbil, že mi takový chleb dáš; Pane, dejž mi vždy takového chleba, abych se na cestě Tvé nepotácela, neb docela z ní se neuchýlila; abych na této pouti pozemské neumdlela a neklesla: ale abych bezpečně tam se dostala, kde bych Tebe s vyvolenými Tvými po celou věčnost chváliti a velebiti mohla. Pevně doufám, ó Spasiteli můj, že mi tak učiniti ráčíš. Ó Ježíši můj, oživ a posilni naději mou!

K pozdvihování.

Když se pozdvihuje svatá hostie.

Spasiteli, Králi, Bože! Pevně věřím, že zde přítomen jsi. Hluboce i v prachu zde se

Ti kořím, ó Ježíši Kriste, na oltáři v podobě chleba skrytý! Ó Pane, Stvořiteli všech věcí, ó jak se v této nepatrné spůsobě chleba pokořuješ! Ó pochválena a pozdravena budiž nejsvětější Svátost oltářní od toho času až na věky!

Když se pozdvihuje svatá Krev Páně.

Po tři hodiny pněl jsi na kříži v bolestech největších, ó Ježíši nejdobrotivější! Po ten čas prýštila se ze svatých ran Tvých často předrahá krev Tvá, kteráž nyní opět v kalichu se prýští na oltáři! Ó smej, nejdražší Ježíši! touto svatou krví svou hříchy s duše mé, a dej, abychom skrze ni všichni vykoupení duší svých s radostí došli.

Věčný Bože, obětuji Ti Tělo i předrahou Krev jednorozeného Syna Tvého, Pána a Spasitele našeho, jakožto zadostičinění za hříchy své, i jakožto oběť za potřeby Církve svaté!

Po pozdvihování.

Žádost. Brzo udeří již blažená hodina, v které dostati se mi má té milosti, že Tebe, ó nejmilejší Ježíši, konečně naleznu, a že budu moci Tebe míti, Tobě celé srdce své otevříti, a s Tebou jako přítel s přítelem rozmlouvati,. Ó Pane a Bože můj, kéž by mi možno bylo, abych na sebe zcela zapomněla, a s Tebou zcela se sjednotila! Ty jsi vyvolený srdce mého; rozkoší nebeskou jest, po všechny dny života vždy s Tebou býti. Ty jsi Kníže pokoje mého, poněvadž

jedině v Tobě nalezám pravého pokoje, pravého míru a mimo Tebe jen bolest a utrpení. Jak příjemný jestiť duch Tvůj, ó Pane, kterýž jsi Bůh náš, a všem, kteříž v Tebe věří, tak nevýslovně blízký! Abys srdce naše denně očerstviti a obveseliti mohl, dáváš se nám denně k požívání, připravuješ nám denně večeři pravé lásky. Ó lásko bez konce i míry, kteráž se zcela pro blaho člověčenstva obětuješ! Čím budu moci Pánu svému tuto milost, tuto lásku splatiti? Není daru, kterýž bych mu obětovati mohla, kterýž milejší by Mu byl nad srdce kající a pokorné; to tedy Mu chci věnovati zcela a navždy, abych dokonale se s Ním sjednotila. Potom mi řekne: Rád dlím u tebe, zda-li i ty ráda dlíš u Mne? A já odpovím: Milý Pane, zůstaň se mnou; já chci tak ráda u Tebe zůstati; nebo totoť jest mou jedinou žádostí, aby srdce mé s Tebou jedno bylo, a jedno s Tebou zůstalo po všechny věky věkův. Amen.

K Agnus Dei.

Pokora. Ó můj Ježíši, vím, že nepohrdáš srdcem pokorným a skroušeným; poznávám hříchů i nepravostí svých, kterými jsem Tebe tak často a tak velice urážela. Hořkost naplňuje celé srdce mé, ne proto, že jsem se o odměny připravila, kteréž jsi mi sliboval, a hodnou trestů se učinila, kterými jsi mi hrozil; ale proto, že jsem Tebe, svého nejlepšího Otce, svého nejmilostivějšího Dobrodince urazila. — Ó kéž

by mi dáno bylo, abych svou krví opět smazati mohla hříchy, kterých jsem se dopustila; ó jak ráda bych ji až do poslední krůpěje obětovala! Ale očistiž Ty mne, ó Vykupiteli můj, kterýž jsi krev svou za mne vylil, a smrt za mne podstoupil! Ó uzdrav rány duše mé, abych Tebe do duše své přijati, a čistou a Tobě líbeznou státi se mohla! Ó Beránku Boží, kterýž snímáš hříchy světa, smiluj se nade mnou!

Ku svatému přijímání kněze.

Ó nejsladší Srdce Ježíšovo, Ty sídlo lásky, přitáhni srdce mé k sobě, a naplň ho láskou, jakou Ty jsi milovalo mne; učiň z něho Sobě podobný oltář, na němž by planula věčná láska, plamen nehynoucí!

Shlédni, ó Ježíši! na mou touhu, na mé oči, láskou k Tobě zanícené, a slzami lítosti zarosené! Ó nech Sebe vždy více milovati a mému srdci prospívati v lásce té, kteráž ze Srdce Tvého se prýští, a v Něj opět se navracuje!

Odejdiž ode mne, klamný světe, lásku svou ti vypovídám, vazeb tvých odmítám, kterýž v lásce jsi nevěrný, v radovánkách nestálý, v darech klamný, Krista prázdný!

Jen Tobě, ó Ježíši! věrnou chci zůstati, Tebe milovati, Tobě srdce věnovati, v Tobě i s Tebou přebývati! Ó Ježíši, touho má, útěcho má, živote můj! Přijď, ó přijď, a budiž na vždy hostem mým!

Ku zakončení mše svaté.

Požehnej, ó vtělené Slovo věčného Otce, srdci tomuto, kteréž Tebe přijati si žádá; osvěť mne, Ty světlo světa, abych náležitě poznala velikost Božské velebnosti Tvé, jakož i velikou nicotu svou. Ó Bože slávy, s třesením, ale i se živou vírou a důvěrou v Tvou neskonalou dobrotu přibližuji se svatému stolu Tvému! Ty chceš přes mé všechny chyby a nedokonalosti hostem mým býti, poněvadž nechceš smrt hříšníka, ó nejlaskavější Spasiteli, ale aby se obrátil od zlých cest svých, hříchů svých upřimně oželel a živ byl. Ó Pane, mám sice pevně za to, že jsi mi ve svátosti pokání odpustil; ale, co jest slabý, hříšný člověk proti Tobě, ó Bože nejsvětější? Na stupních Tvého oltáře obnovuji opět lítost svou nad hříchy spáchanými, znova hluboce si ošklivím všecek svůj nevděk i všecku svou neposlušnost. Očisťuj mne vždy víc a více; srdce čisté utvořiž ve mně, ó Pane! Žehnej předsevzetím mým, aby od té chvíle nikdy nevyplněnými nezůstaly; nechť konečně zvítězí milost Tvá nade vším zlým ve mně, jakož i nade vší náklonností k zlému, abych od té doby hříchu umřela a spravedlnosti žila.

„Pojďte ke mně všickni, kdož obtíženi jste, a já občerstvím vás,“ voláš ke mně, maje rámě svá rozpjatá na kříži, a čekaje, až v náruč se Ti uvrhnu, abysi se mnou sdělil všechnu blaženost, kteréž schopna jsem. Jak odplatím se Tobě, kterýž se mi zcela odevzdáváš? O

daruji Ti, čeho Ty přede vším si přeješ, síly duše své všechny, a zasvěcuji nyní službě Tvé paměť svou, rozum svůj, vůli svou. Jen na Tebe chci mysleti, jen o Tobě věděti, a o ničem jiném; jen Tebe chci milovati, a nic jiného; v ničem nechci dle vůle své jednati, ale ve ve všem a vždy jen dle vůle Tvé! Přicházím k stolu Tvému, že Ty tomu tak chceš, a že bez Tebe šťastnou býti nemohu. Přijmiž mne tedy, ó Ježíši, a splniž na mně, co jsi slíbil. Ó Ježíši, v Tebe věřím, v Tebe doufám, Tebe nejvýš miluji, a milovati chci po všecky věky věkův. Amen.

Prvá pobožnost k svatému přijímání.

Pod ochranu vaši se utíkám, ó nejblahoslavenější Panno, svatý Josefe, svatý anděli strážný, svatí patronové moji N. N.! Provázejte mne, a připravte mi cestu k stolu Páně.

„Ejhle Beránek Boží, kterýž snímá hříchy světa!“

„Pane, nejsem hodna, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má!“

„Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovejž duši mou k životu věčnému. Amen.“

Po svatém přijímání.

(Po svatém přijímání vzbuď v sobě víru, že Kristus Ježíš, nejsvětější Bůh, Stvořitel, Vykupitel i svrchovaný Pán Tvůj jest hostem Tvým, padni na kolena svá, a pokloň se Jemu. Potom mu děkuj za

prokázanou ti lásku. Ještě jednou vzbuď lítost nad hříchy svými. Slib mu stálou věrnost až do skonání. Vypros si milosti pro své zvláštní poměry, svou bídu, svá pokušení, utrpení, protivenství; pros zvláště o tu milost, kteréž nejvíce zapotřebí máš. Zavři do modlitby své i vrchní, dobrodince, přátele své, jakož i duše v očistci. Jest-li s důvěrou prositi budeš, všecko si vyprosíš. — Můžeš-li, přítomna buď ještě jedné mši svaté na poděkování. — Když po nějaký čas s Kristem Ježíšem sama jsi se pokochala, můžeš k dalšímu roznícení pobožnosti své modliti se také následující neb podobné modlitby).

Duše Kristova posvětiž mne — Tělo Kristovo oblažiž mne — Krev Kristova napoj mne — Voda z boku Krista obmej mne — Utrpení Kristovo posíliž mne — Ó dobrý Ježíši, vyslyš mne — V rány Tvé skrývám se — Nedopusť, bych opustila Tě — Před zlým nepřítelem ochraň mne — V hodince smrti zavolej mne — K Sobě přijíti nechej mne — Abych se svatými Tvými velebila Tě — Po všechny věky věkův. Amen.

Ježíši, Tobě žiju; Ježíši, Tobě umírám; Ježíši, Tvá jsem v životě i smrti. Ježíši, v Tebe věřím, v Tebe doufám, Tebe z celého srdce miluji!

V prachu se kořic před Tebou s duchy nebeskými volám: Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů: nebesa i země plná jsou slávy Jeho! Hosana na výsostech! Požehnaný, kterýž přichází ve jmenu Páně! Hosana na výsostech!

Pochválena a pozdravena budiž nejsvětější Svátost oltářní od toho času až na věky. Amen.

Ó můj Ježíši! Že Ti nemohu s důstatek poděkovati za všechny ty milosti, spojuji se se svatými v nebesích, jakož i se všemi tvory nebes i země. Svatá Maria, Matko Toho, kteréhož nyní v srdce své jsem přijala, děkujž se mnou mému Ježíši za veliké milosti, jakých se mi nyní dostalo! Vy svatí v nebesích všichni! věčný vzdávejte se mnou Bohu mému dík za lásku bez konce, kterou mi prokázal, že nehledě na mé hříchy i nepravosti a nevěru mou, hostem mým se stal. Vše, co stvořil, velebiž Ježíše mého po všechny věky; nebo Ten, kterýž všemohoucí a milosrdný jest, učinil velikých věcí se mnou, tvorem tak bídným! Chvalte Pána všichni národové, chvalte Jej všechna pokolení! Jemu čest a chvála i dík po všechny věky věkův. Amen.

Žehnejž mně, ó Ježíši! v životě mém, a uděl mi té milosti, abych všecko poznávala, hledala i plnila, co se Tobě líbí; posilujž mne v štěstí i protivenství, abych v onom nezpyšněla, v tomto nepodlehla. Nechť z ničeho se neraduji, leč co k Tobě vede; nechť nic mne nermoutí, leč co od Tebe mne odvádí; nechť také nikomu nesnažím se zalíbiti nebo znelíbiti, leč jedině Tobě!

Žehnejž mi, můj Ježíši, i v smrti! Zachovej mne před smrtí náhlou, nešťastnou; ochraňuj mne před nástrahami ďábla, a nenech mne umříti bez hodného přijetí svátostí umírajících. Posilni mne i v bolestech tělesných,

řiď a spravuj duši mou i Tělo mé, abych v milosti Tvé žila i umírala i jednou se svatými Tvými v nebesích Tě věčné chválila a velebila. Amen.

Modlitba s plnomocnými odpustky.

(Konati se musí před obrazem Ukřižovaného.)

Ejhle, ó dobrý a nejsladší Ježíši! Před tváří Tvou padám na kolena svá, a s největší horoucností ducha svého Tebe prosím a úsilovně na Tobě žádám, bys v srdci mém živé city víry, naděje a lásky, jakož i pravé lítosti nad hříchy roznítiti, a vůli mou k jich napravení co nejvydatněji posíliti ráčil, která u sebe s velikou duše vroucností a žalostí o Tvých pěti ranách rozjímá, a při tom na zřeteli má, co již v ústa svá položil David prorok o Tobě, ó můj Ježíši: „Zbodli ruce mé i nohy mé, sčetli všecky kosti mé.“ (Žalm 21, 17. 18.)

(Tyto plnomocné odpustky mohou přivlastněny býti také duším v očistci.)

Druhá pobožnost k sv. přijímání,

zvlášť pro ctitele Božského Srdce Páně.

(Mnohé připravujíce se k svatému přijímání, libují si spíše ve vnitřních rozmluvách s Bohem, než v modlitbách ústních. Těm, aby nábožnost v sobě oživovaly, posloužiti mají následující pobožnosti. Proto udávají se zde jen krátce myšlenky, citů se dotýkající, a každé na vůli se nechává, aby myšlenky ty sledovala, v nich se pozdržela, jak dalece se to s rozpoložením mysli, pobádáním milosti Boží

a s vlastní žádostí po pobožnosti srovnává. City, kteréž ve vlastním srdci vyklíčily, kteréž srdce samo o sobě vzbuzuje, jsou z pravidla mnohem živější, vřelejší a proto i užitečnější a záslužnější, než kterých teprv z knih nabýváme.

Zanechejmež se tedy úplně takovým vnitřním hnutím, a nechejmež vlastní srdce mluviti, naslouchajíce při tom hlasu Božského Srdce Pána Ježíše, kterýž k nám mluví. Pán Ježíš má slova věčného života, a jestli nám kdy hlas svůj slyšeti dává, stává se tak dojista, když k nám přichází a v našem srdci odpočívá.)

Myšlenky k rozjímání před svatým přijímáním.

I.

Jak svaté dílo to, kteréž nyní počíti hodlám! Jak veliká milost ta, jakouž mi nebe nyní připravuje! Přijati chci Ježíše Krista, Boha svého, Vykupitele svého, Božského Mistra svého, Pána nebes i země, nejvyššího Soudce živých i mrtvých. Toto všechno věřím, a ochotná jsem, za pravdu tuto krev svou prolíti až do poslední krůpěje.

Přijati chci Božské Srdce Ježíšovo, Srdce nejčistší, nejsvětější, nejmilostivější, nejdokonalejší — kteréž jedině hodno jest, bych se Mu klaněla, Je ctila a milovala, Jemu všechna hnutí a všechny city srdce svého obětovala.

Přijati chci ono Srdce, kteréž v lůně nejblahoslavenější Panny bylo utvořeno, které na kříži bylo za mne obětováno, a kteréž slastí jest svatých nebešťanů.

Ale v jaké srdce já chci přijati Srdce toto svaté, čisté, dokonalé? Ó Bože! v srdce nejbídnější a nejpovrženější, kteréž tak velikého štěstí zcela nehodno jest. V srdce naplněné vlažností, lenivostí, nevděčností a nevěrností! V srdce plné zbabělosti, kteréž právě Onoho, kteréhož nyní přijati chce, již často zradilo; v srdce, kteréž svět mocí opanoval, a tak dlouho sváděl a zaváděl!

Ó srdce mého Boha! Ty že chceš se tak ponížiti, a v srdce mé, tak špatně připravené zavítati? Paláce královské hodny nejsou, aby Tě přijaly, ano i sami andělé nejsou čistí před obličejem Tvým, a Ty chceš zavítati v srdce, kteréž naplněno jest bídou, nedostatky a hříchy? To jediné, co na znamení své oddanosti činiti mohu, jest, že mohu před Tebou hlasitě hříchů svých se odříkati, a z celého srdce jich si ošklivíti.

Pane, nejsem hodna, abych vkročila v svatý chrám Tvůj, a Ty chceš v srdce mé přijíti? Kterak se mám připraviti, abych tak vznešených milostí přijati mohla? S jakým rozpoložením mysli musím před Tebou se objeviti?

Ó Dobroto Boha mého! Nejsvětější Srdce mého Božského mistra! Ó kéž bych byla čistou jako andělé, plnou lásky a unešení mysli jako serafínové, abych Ti připravila příbytek, Tebe hodný!

II.

Ó úcty nejhodnější Srdce Ježíšovo! Že mi nelze, Tě tak přijati, jak sobě žádám: přináším Ti alespoň za oběť toto své vroucí žádání, jakož i bídu a nuzotu srdce svého; Tvá neskonalá dobrota pohne se pohledem naň, ho připraví, a vše v něm doplní, čeho se mu nedostává.

Ze srdce Tvého chci čerpati svatá hnutí i posvátné city, kteréž Ti obětovati zamýšlím . . .

Plná jsouc svaté důvěry, přibližuji se Tobě; byť i nehodnost má mnou otřásala, dobrotivost Tvá odvahy mi dodává . . .

Srdce mé chudo jest: Ty nebeskými dary je obohatíš; vlažno jest: Ty božským ohněm je roznítíš . . . .

Milostivě shledneš ne na zásluhy mé, ale na potřeby mé; patřiti budeš ne na bídu mou, ale na milosrdenství své . . .

Ty přijíti ke mně chceš jako Vysvoboditel a Vykupitel, a Srdce Tvé chce vylíti v srdce mé milosti, k životu i spasení posilující . . .

Jako dobrý pastýř přicházíš ke mně, a Srdce Tvé opět na milost přijme ubohou ovečku, kteráž k Tobě se navracuje . . .

Jako láskyplný lékař přicházíš ke mně, a Srdce Tvé uzdraví rány srdce mého . . .

Jako Otec milosrdenství přicházíš ke mně, a Srdce Tvé s milostí přijme srdce mé v náruč svou. . . . .

Jakožto Bůh ctností přicházíš ke mně, a Srdce Tvé zapustí je v srdce mé, a zapuštěné pěstovati, ošetřovati a síliti bude . . .

Ó můj Bože! Ty sílo má, naděje má, útěcho má, radosti má, spokojenosti má! srdce své za příbytek Ti nabízím; otevřiž mi Ty Srdce svoje, abych se v něm na příchod Tvůj připravovala. Vzbuď v mém srdci tak živou víru, tak pevnou naději, tak horoucí lásku, tak hlubokou pokoru, jakých mi třeba jest, abych Tvému úcty nejhodnějšímu Srdci cestu do srdce svého upravila . . . .

III.

Přijdiž tedy, ó úcty nejhodnější Spasiteli! Srdce mé vzdychá, očekávajíc štěstí, jakéž se mu připravuje. Jako jelen, žízní jsa trápen, po pramenu čerstvé vody práhne; jako vyschlá země po zarosení s nebes touží: tak práhne srdce mé po Tobě, pramene života!

Přijdiž, Srdce mého Boha, a neodkládej déle s okamžením, v kterém oblažíš duši mou! Přijdiž, a přines s sebou plnost milostí všech . . .

Božský Vykupiteli, Srdce Tvé svato jest; Ty posvětíš srdce mé . . . .

Srdce Tvé čisto jest: Ty očistíš srdce mé . . .

Srdce Tvé plno odpírání jest: Ty naučíš podajnosti i srdce mé . . . .

Srdce Tvé pokorné jest, a tichost sama: Ty i v srdci mém tyto svaté ctnosti vypěstuješ . . .

Srdce Tvé ode všeho se odloučilo: Ty zlámeš i okovy srdce mého . . . .

Srdce Tvé ošklivi si hřích: Ty i mému srdci vštípíš svatou nenávist i ošklivost hříchu...

Srdce Tvé láskou plane: Ty roznítíš tento svatý plamen i v srdci mém....

Srdce Tvé slavně v nebesích povýšeno bylo: tam i všechna hnutí srdce mého obrátíš....

IV.

Ó veliký Bože! Na hoře Sinai zjevil jsi jednou ve vší slávě velebnost Svou za blýskání a hřímání: zde ale skví se jen dobrota Tvá!

Tenkrát jsi chtěl, aby se Tě všichni báli: nyní ale chceš, aby Tě všichni milovali....

Tak tedy konečně přiblížilo se radostné okamžení! Duše má, nebeský Ženich se blíží! Viz, Král všech králů přichází k Tobě, plný mírnosti a pokoje.

S hosty, kteříž k nebeským hodům pozváni jsou, přicházím i já do slavného večeřadla k svatbě Beránka Božího, Beránka bez poškvrny. Duše má, opakuj a uvaž slova, kteráž ti nyní Církev předříkává: „Pane! nejsem hodna, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rcislovem, a uzdravena bude duše má!“

Ó můj Bože, v Tebe věřím, rozmnož víru mou! V Tebe doufám, posilni naději mou! Tebe miluji, rozplameň lásku mou....

Myšlenky k rozjímání po sv. přijímání.

I.

Ó milosti! Ó štěstí, jakéhož ani andělé hodni nejsou! Jest to možno, že v moci mám Srdce svého Boha? Bůh že ráčil ke mně přijíti, a Srdce své mi darovati? . . . .

Ano, v pravdě, v moci své Jej mám. On ve mně jest! On ve mně přebývá! Já v Něm přebývám! Jeho Božské Srdce a mé srdce nyní jedno jsou . . . .

Klaním se Tobě, Srdce mého Boha, mého Vykupitele a Krále, kteréž v pravdě a skutečnosti v srdci mém přítomno jest . . . .

Zároveň se mnou chváliti a velebiti mají Tebe všichni andělé, všichni blažení duchové, celé dvořanstvo nebeské . . . .

Ó Lásko, ó neobmezená Lásko! Ó neskonalého pomilování hodné, svaté a dokonalé Srdce! Miluji Tebe, ano miluji Tebe z celého srdce! Ó kéž bych srdcím všech lidí vládla, abych Ti je všechny obětovati mohla! Ó kéž bych měla vroucí lásku všech serafínů, abych Ti ji všechnu zasvětila . . . .

Mám srdce jen jedno; totoť ale má Tobě náležeti, Tobě zcela, Tobě jedině! Tebe a Tebe jedině má milovati . . . .

Srdce Tvé zcela náleží mně, a mé zcela Tobě! Láska Tvá ke mně jest bez konce, a i má láska k Tobě nicím nemá býti obmezena . . .

Ó srdce mého Boha, kterak jsi se mohlo tak hluboce ponížiti, a ke mně přijíti? Nebesa hodna nejsou, aby byla příbytkem Tvým; a Ty jsi se do srdce mého uzavřelo? Já jsem si nezasloužila ani nejnepatrnější milosti od Tebe, ó Pane Ježíši! a Ty jsi mi Srdce své darovati ráčil . . . .

II.

Když Maria počíti Tě měla v cudném lůně svém, za nehodnou se měla tak velikého vyznamenání: a Ty přízeň takovou nyní mně prokazuješ, mně, kteráž ani Tvého pohledu hodna nejsem . . . .

Miláčkovi svému na znamení Své veliké lásky jsi dovolil, aby směl odpočinouti na prsou Tvých, úcty nejhodnějších: mně ale odpočíváš sám ve vlastním srdci mém . . . .

Bože můj! jak zázračná jest moc a velikost Tvá! A jak nevyslovná jest dobrota Tvá i milosrdenství Tvé!

Ó duše má, velebiž Pána, a pohřížiž se zcela v rozkoše a radosti své! Ale ještě více pohřížiž se ve vděčnost a uznalost.

Ano, úcty nejhodnější Srdce mého Boha, přináším Ti darem srdce plné vděčnosti za Tvé nevýslovné dary. Nikdy, nikdy nechci zapomenouti ani na Tebe, dobrodince svého, ani na velikost milostí, ani na nízkost a nicotu svou.

Vyzývám nebesa i země i všechny tvory, aby se mnou klaněly se velikosti Tvé, divily

se zázrakům Tvým, chválu pěly Tobě, a takto slabosti mé přispěly, a dluh můj spláceti mi pomohly.

III.

Nejsvětější Srdce! Že nyní ve mně přebýváš a mým srdcem vládneš, mluv k němu, a slyšeti mu dej Božský hlas svůj, pověz mu vše, co k oslavení Tvému, a spasení jeho může sloužiti . . . .

Ale nepřestaň na slovech, nýbrž v něm i jednej; učiň v něm divy mocnosti a lásky své! Odstraniž z něho všecko, co se Ti nelíbí! Nenech v něm ničeho, co by oko Tvé urážeti, Srdce Tvé zarmucovati mohlo . . . .

Odluč ho ode všeho! Nechť dobře pozná práznotu a nicotu světa i všeho pozemského . . . .

Bože lásky! nedopusť, abych Tě jen mdle milovala. Ó jak hořko mi jest nyní, že jsem Tebe tak málo milovala, a Tobě tak špatně sloužila! Měla bych budoucně srdce své ještě na něco jiného zavěšovati, než na Tebe? Mělo by toto srdce tak nevděčným býti, aby Tě opět zrádně opustilo?

Ó nejsvětější Srdce! Ó úcty nejhodnější Srdce! Nechci, nesmím ustáti v chválení a velebení Tebe. Ty se mi odevzdáváš, aniž bys pro sebe co zanechalo; zdaž nemusí i srdce mé také skutkem oddanost a lásku svou Ti dokazovati? . . . .

Dej mi poznati, ó Pane, čeho ode mne si žádáš; srdce mé ochotno jest, všecko pro

Tebe učiniti. Ó Bože můj! Na poděkování obětuji Ti nejenom všechny city, všechna hnutí, ale i všechna odpírání a odříkání srdce svého . . . .

Z lásky k Tobě chci ze srdce svého odstraniti všecko, co by Božské lásce Tvé v cestu stavěti se mohlo . . . .

Z lásky k Tobě chci při oné . . . . příležitosti násilí si učiniti, svou prchlivost a citlivost potlačovati a přemoci . . . .

Z lásky k Tobě chci onen . . . . kříž a ono . . . . utrpení snášeti s trpělivostí. Nebo snáším-li je trpělivě, z lásky k Tobě: bude to tím větším oslavením Srdce Tvého, čím protivnějšími a těžšími věci ty srdci mému býti se zdají . . . .

Z lásky k Tobě chci při oné příležitosti . . . . , kdy tak často netrpělivou jsem se stala, setrvati hodně tichou a trpělivou . . . .

Z lásky k Tobě chci bez hořkosti snášeti rozmary, povahu onoho člověka . . . . s kterým žíti musím, a který mi tolik příležitostí k utrpením ale i k získání zásluh dává . . . .

IV.

Ó Srdce mého Boha, Ty si ještě něčeho žádáš od srdce mého; pociťuji toho. Již dlouho odpírám Ti oběť, o kteréž vím, že si jí žádáš. Jak bych ji mohla odepříti Srdci Tvému, kteréž si jí s tak velikou něžností žádá? Naopak, za šťastnou se pokládám, že jí ode mne přijati ráčíš! Ano, z celého srdce přináším tuto oběť,

a byť sebe více obtížnou mi přicházela. A při této oběti věrně setrvám, a nikdy více svatokrádežně po ní ruky své nevztáhnu. Když Srdce Tvé tolikerými milostmi a tak velikou dobrotivostí svou mne zahrnulo, zasloužilo si toho, abych proň tisíckrát větších a těžších obětí přinesla . . . .

Ve všech věcech, ó Božské Srdce, chci poslušnou býti hlasu Tvého, šetřiti vnuknutí Tvých, následovati ctností Tvých, smýšleti, mluviti, jednati dle přikázaní i rad Tvých, zkrátka: žíti život Tvůj. Ó jak veliké to štěstí, kdo pln vděčnosti a lásky volati může se svatým apoštolem: „Již nežiju já, ale živ jest ve mně Kristus!“

Ó nejsvětější Srdce, kéž bysi mohlo vždy při mně zůstati, a ve mně žíti! Nech mi alespoň, ó Pane, ten nový život a to nové srdce, kteréž jsi nyní ve mně stvořil, aby mi byly jako zárukou života nesmrtelného, kterýž jsi mi připravil v Srdci svém a v slávě své! Amen.

Myšlenky k rozjímání v den sv. přijímání.

I.

Svatí pozorují Tebe v nebesích, ó Bože! neumdlévajíce; a já měla bych na přítomnost Tvou zapomínati, a v rozmlouvání s Tebou umdlévati? . . . .

Králi králů! když nyní jsi sstoupil v srdce mé, ovládni ho také dokonale . . . .

Vládni rozumu mému, aby uvažoval velikost Tvou , . . .

Vládni paměti mé, aby vždy pamatovala na dobrodiní Tvá . . . .

Vládni vůli mé, aby úplně se podrobila vůli Tvé . . . .

Vládni především srdci mému, a posvěcuj všechny city, náklonnosti i žádosti jeho. Nechť nepocítí jiné žádosti, než té, aby se Tobě líbilo; nechť nezná bázně, leč té, aby Tě neurazilo; nechť nemá žádné útěchy a žádné jiné radosti, než jedině té, aby Tobě náleželo a Tebe milovalo . . . .

Uzavřiž všem tvorům příchodu k srdci mému. Ty ale, ó Ježíši! kterýž nyní v srdci mém panuješ, a i na všechnu jeho bídu patříš, měj s ním útrpnost, uzdrav, posvěť, a hodným učiň je lásky své . . . .

Ó kéž by hnutí a city Tvého Srdce vzbudily i v srdci mém stejné city a stejná hnutí . . . .

Ó kéž by plameny Tvého Srdce strávily srdce mé . . . .

Ó kéž by něžná láska Srdce Tvého dotekla se srdce mého . . . .

Ó kéž by vytrvalost Srdce Tvého i v srdci mém utvrdila chtění a milování . . . .

Toto od Tebe si vyprošuji! Toto od lásky Tvé očekávám! Když jsi mi Srdce své daroval, možno-li, abysi mi milosti své odpíral? Ó vylej ji tedy v míře hojné v srdce mé, a dejž, aby hodným shledáno bylo všech darů Tvých.

II.

Bože můj, Ty jsi se mi dnes pod spůsobami nejsvětější Svátosti daroval. Kdy budeš mým, zjevným jsa v lesku slávy své? Dnes jsi mi dal záruku koruny nebeské! proto s důvěrou očekávám, že mi ji jednou udělíš.

Kdy mne na věky s Sebou spojíš? Ó ukrať čas vyhnanství mého; vezmi mne brzo z tohoto slzavého údolí, kdež žiji v lkání a pláči i v stálém nebezpečí, že Tebe urazím a Tobě se znelíbím . . . .

Zachovej alespoň po zbývající ještě čas života mého srdce mé v milosti i lásce své; podporuj a potěšuj mne; spojuj mne vždy úžeji s Sebou . . . .

Pokud žíti budu, nechť duch můj klaní se Tvé neskonalé velebnosti, srdce mé miluje nevyslovnou krásu Tvou, jazyk můj rozhlašuje bezpočetná dobrodiní Tvá, všechny mohutnosti duše mé velebí milosrdenství Tvé, všickni dnové i okamžiky života mého odcházejí v očekávání věčné blaženosti, oné blaženosti, v které všecky srdce v Tvém úcty nejhodnějším Srdci spojeny, Tebe budou chváliti, Tobě se klaněti, Tebe věčně milovati. Amen.

Pravá nevěsta Ježíše Krista.

Předmluva sv. Alfonsa.

Spis tento určen jest sice hlavně pro řeholnice; však vyjma něco málo článků, které právě jich se týkající, vztahuje se vše ostatní také k řeholníkům; zejmena učení o slibech, zachovávání řehole a dokonalosti stavu řeholního. Lidem ve světě žijícím hodí se, co uvádím o cvičení se v křesťanských ctnostech.

Ku konci každého poučného článku přidány jsou modlitby se zbožnými povzdechy, kteréž dojista velice vítanými budou osobám řeholním k dokonalosti se nesoucím; nebo láska k Bohu záleží více v cvičeních srdce, než ve vědomostech rozumu,

učí svatý Dionysius Areopagita. Kdežto v jiných lidských vědách poznání působí milování: ve vědě svatých oproti tomu poznání pochází z milování! Čím více kdo Boha miluje, tím více Ho i poznává. Posléze nikoliv poznání a vědění, ale přede vším láska to jest, kteráž nás s Bohem spojuje, a zásluhami pro život věčný obohacuje!

Hlava prvá.

Jak vzácným jestiť Bohu zasvěcené panenství!

1. Panny, kteréž toho šťastného kroku učinily, že věnujíce Pánu Ježíši liliji panenství svého, lásku svou Mu obětovaly, stávají se přede vším Bohu tak milými, jako andělé. „Budou jako andělé Boží v nebi.“ (Mat. 22, 30). To způsobí ctnost čistoty. Proto praví sv. Ambrož, že kdo ctnost tuto zachovává, andělu se podobá; kdo ale ji ztrácí, ďáblu (andělu padlému) že podobným se stává. Baronius vypravuje, že při smrti jisté panny, jmenem Georgie, viděti bylo veliké množství holubů přilétati, kteříž, když tělo nebožky do chrámu bylo přenešeno, na střeše kostela právě nad tím místem se usadili, pod kterýmž mrtvola odpočívala, a tak dlouho tam setrvali, až zemřelá pohřbena byla. Všeobecně se mělo za to, že v podobě těch holubů ukázali se andělé Boží, kteříž mrtvole panny čestný průvod učiniti chtěli. Vším právem nazývati sluší panictví ctností andělskou, nebeskou, poněvadž dle slov sv. Ambrože, s nebe sestoupila, aby jí lidé následovali, a do nebes

opět vede, protože duše panická, nemohouc se svým Ženichem na zemi úplně se spojiti, v nebi, kde jedině nalezen býti může, hledati Jej musí.

2. Dále stává se panna, kteráž panenství své Pánu Ježíši zasvětila, nevěstou Jeho; pro kteroužto příčinu sv. Pavel píše žákům svým: „Zasnoubilť jsem vás, abych vás co pannu čistou oddal jednomu muži, Kristu.“ (II. Kor. 11, 2). I Spasitel sám chce, aby Jej panny ženichem svým nazývaly, jak nasvědčuje podobenství v evangelium sv. Matouše (25, 1. 10), kdež se dočítáme: „Panny vyšly jsou vstříc ženichovi . . . . vešly s ním na svatbu.“ Kde v evangelium řeč jest o jiných osobách, dává si Spasitel náš říkati Mistr, Pastýř, Otec; když ale řeč jest o pannách, nazývá se ženichem. Proto sv. Řehoř Nazianský vynáší panenství těmito překrásnými slovy: „Čistotné panenství vyznamená Pán tak, že se s ním zasnoubí.“ Zasnoubení pak takové stane se skrze víru, jak praví Oseaš prorok: „Zasnoubím si tě u víře“ (Oseaš 2, 20.). Tuto ctnost panenství Pán Ježíš lidem obzvláště zasloužil, a proto o pannách vypravuje Zjevení sv. Jana (14, 4), že následují Beránka. Matka Boží zjevila jisté duši, že nevěsta Ježíše Krista každou ctnost, přede všemi ale čistotu milovati musí, poněvadž tato ji Božskému Ženichu nejpodobnější činí. Pročež také sv. Antonín Paduanský píše: „Ač duše všech spravedlivých nevěstami jsou Páně, jak svědčí sv. Bernard řkoucí: ‚Nevěstou

jsme my sami, a sice všichni zároveň jsme jednou nevěstou, ale i jednotlivé duše všechny jsou nevěstami:' jsou přece Bohu zasvěcené panny zvláštním spůsobem nevěstami Kristovými.“ Svatý Fulgenc nazývá zřejmě Pána Ježíše Ženichem všech Bohu zasvěcených panen.

3. Žádá-li si opatrná dcera jakéhosi postavení ve světě dosíci, stará se především o to, aby si důkladnou známost opatřila o tom, jehož za nejhodnějšího má, a od něhož se naděje, že by jí nejspokojenější život připraviti mohl. Řeholnice zasnubuje se ale při skládání slibů Ježíši Kristu, jakž to i duchovní vrchní podle slov ceremonialu vyslovuje, řka: „Zasnubuji tě Ježíši Kristu, kterýž tebe nedotknutou zachovati račiž. Přijmiž tedy, jsouc nevěstou Jeho, prsten věrnosti, abysi po věrné službě korunována býti zasloužila.“ Poslechněmež ale nevěsty v Písni Šalomounově (5, 9), kdo ženichem tím jest. „Rciž, ó nevěsto zasvěcená, kdož jest milý tvůj, kterýž lásky tvé nad ostatní hoden jest, kterýž tebe činí z žen nejšťastnější a nejspokojenější?“ „Milý můj,“ odpovídá, „jest zcela bílý skrze nevinnost svou; on jest ale také zcela červený skrze lásku k nevěstám svým; on jest jedním slovem tak milený, tak v každé ctnosti dokonalý, tak dobrotivý a láskyplný, že není ženicha nad něho milovanějšího a milování hodnějšího, aniž takového býti může.“ „Není nic vznešenějšího, nic vzácnějšího, nic krásnějšího, nic ušlechtilejšího nad něho“, praví

sv. Eucharius; proto nechť uvažují panny, píše sv. Ignác mučeník, komu se zasvětily: že jest to Ženich nejkrásnější, nejšlechetnější, nejbohatší nad Něhož není milování hodnějšího ani v nebi ani na zemi.

4. Svatá Klára z Montefalko proto si tak vysoce vážila panenství svého, že by byla chtěla raději po celý život svůj snášeti muky pekelné, než aby byla chtěla panenství svého ztratiti. A vším právem odpověděla dle udání sv. Ambrože slávyplná sv. panna Anežka, když jí syna přednosty římského nabízeli za ženicha: že již nalezla ženicha mnohem vzácnějšího. To samé dala za odpověď sv. Domitila, neť císaře Domitiana, ženám, které se jí namluviti snažily, aby se provdala za pohana Aureliana, tvrdíce, že by tak učiniti mohla bez nebezpečí pro svou víru, an Aurelian by jí při křesťanské víře nechal. „Řekněte mi,“ pravila světice, „pro koho rozhodne se nevěsta, mající na vůli, zvoliti si za muže krále nebo rolníka? Kdybych se provdala za Aureliana, musela bych se odříci zasnoubení s Králem nebes; jaká byla by to pošetilost! Rcetež tedy Aurelianovi, aby ode mne upustil.“ A takto dala přednost bolestné smrti v plamenech, aby věrnost Ježíši Kristu zachovala, Jemuž před nabídnutím Aurelianovým panenstvím svým se byla zasvětila. Stejnou odpověď dala svatá panna Susana, když jí zvěstováno bylo nabídnutí císaře Diokleciana, že na hodnost císařovny povýšena bude, jest-li by si chtěla za

manžela vzíti Maximina, zetě jeho; i ona za odepření své utrpěla smrt mučenickou. Podobně i jiné svaté panny odřekly se manželství s panovníky, aby se Ježíši Kristu zasnoubily. Tak zamítla sv. Johana, princezna portugalská, krále francouzského Ludvíka XI., svatá Anežka česká císaře Bedřicha II., Alžběta, dědička koruny uherské, arcivévodu Jindřicha rakouského, a jiné učinily podobně.

5. Konečně stává se Ježíši Kristu zasvěcená panna s tělem i s duší majetkem Božím, jak to sv. Pavel naznačuje následujícími slovy: „A žena nevdaná a panna myslí na to, co jest Páně, aby byla svatá tělem i duchem: ale která jest vdaná, myslí na to, co jest světského, kterak by se zalíbila muži.“ (I. Kor. 7, 34.) Takto ubohé provdané mnohem více mají obtíží, aby svatými se staly, a čím výše ve světě postaveny jsou, tím větších nalezají i obtíží.

6. Chce-li se která panna posvětiti, musí i prostředků posvěcovacích užívati, jako jsou: častější (a vždy po dobré přípravě) přijímání svátostí, horlivé cvičení se ve vnitřní modlitbě, zevnitřní i vnitřní umrtvování, láska k ponižování, pokořování i chudobě. Jedním slovem: musí jedině o to péči a snahu míti, aby Bohu se líbila; pročež nutně světu výhost dáti musí. Ale kterak lze provdané tolik času, příležitostí, pomůcek a sebranosti mysli nalézti, aby stále s Božskými věcmi se obírala? „Ale která jest vdaná, myslí na to, co jest světského.“ Musí

se starati o svou rodinu, vychovávati dítky, hleděti spokojit muže, jakož i příbuzné, rodiče, bratry i sestry jeho, kteříž jí mnohdy více starostí nadělají, než-li sám muž. Proto praví svatý apoštol, že musí srdce rozdělené míti mezi mužem, dětmi a Bohem. Kde má provdaná nalézti času, aby mnoho s myslí sebranou se modlila, častěji nejsvětější Svátost přijímala: když sotva času nalezá, aby svým domácím povinnostem zadost učinila? Muž chce býti obstarán, a jest nevrlým a zlobí se, když nevidí ihned rozkazy své vyplněny, jak si byl žádal; osoby služebné pokoj domácí ruší buď skrze sváry a hádky, buď skrze nemírné požadavky; malé dítky znepokojují tu pláčem, tu nekonečnými starostmi, kteréž způsobují; když pak dorůstají, způsobují zármutek, ouzkosti a hořkosti všeho druhu, buď že si vyhledávají špatné společnosti, nebo nebezpečenství, buď že upadají do nemocí. Kterak má člověk modliti se a mysl svou sebrati uprostřed stálých starostí a pletek světských? A k svatému přijímání sotva že v čas nedělní může přistoupiti. V nejlepším pádu zůstane to při dobré vůli; nebo mravně jest jí nemožno, aby více pozornosti a péče věnovala záležitostem duchovním. Ovšem, že by mohla při tomto nedostatku příležitostí k Božským věcem získati si veliké zásluhy skrze trpělivost a odevzdanost do vůle Boží, poněvadž dojista v tomto stavu veliké odvislosti velmi nešťastnou se cítiti musí; ale

uprostřed tak velikého nepokoje a tak veliké roztržitosti, bez modlitby, bez duchovního čtení, bez svátostí stává se jí věcí přetěžkou, ba skoro nemožnou, aby ctnost takové trpělivosti a oddanosti získala.

7. Ó kéž by Bůh dal, aby ubohé provdané jiných škod neměly, leč že zdržovány jsou v nábožných cvičeních, častějších modlitbách a častějším svatém přijímání! Mnohem větší zlo jestiť tuhé nebezpečí, v kterém se nešťastnice stále nalezají, že duše své i milosti Boží ztratí! Ony musí podle stavu žíti, služebné míti, dům vésti, s jinými rodinami rozličných povah se scházeti, aspoň návštěvy konati, s příbuznými, jakož s rodiči a přáteli mužovými se stýkati. Ó jak mnohých se tu při takových příležitostech naskytuje nebezpečenství, že Boha ztratí! O tom ovšem nepřemýšlejí osoby mladé; v pravdě ale vědí o tom provdané, které v nebezpečích těch se nalezají, a zpovědníci, kterýmž onyno svátostně se vyznávají.

8. Opusťme nyní tento bídný, nešťastný život provdaných, jakýž všechny žijí; pravím všechny bez rozdílu. Po tolik let slýchal jsem zpovědi bezpočetných manželů z vysokých i nízkých stavů; ale nepamatuji se, že bych byl nalezl manželky spokojené. Špatné zacházení a žárlivost se strany manžela, zármutek pro děti, starosti o domácnost, s nebezpečím smrti spojené obtíže porodu, úzkosti svědomí v příčině varování se příležitostí, kázeň dítek, vše

to pospolu působí stálý, trapný nepokoj, v kterémž ubohé provdané se souží a toho želí, že si o své vlastní ujmě stav tak nešťastný byly vyvolily. Dejž Bůh, aby netrpěly při tom škody i na duších svých, a nesnášely pekla již na tomto světě, a jednou i na věčnosti! Totoť jest ten šťastný osud, jakýž si osoby v světě žijící dobrovolně připravují! Ale, řekne mi snad některá, což není tedy mezi vdanými žádných svatých? Ano, jsou, odpovídám, ale jaké? takové, kteréž mučenictvím se posvěcují, vše pro Boha snášejí, a sice s trpělivostí nejvyšší, obětujíce všecko v pokoji a lásce, bez znepokojování! Ale kolik jest žen takové dokonalosti? Ano jsou takové, ale tak po řídku, jako bílé vrány. A ta, která se najde, což jiného činí, než že v slzách lítosti na sebe žaluje, protože se světu oddala, kdežto přece panenství své mohla Ježíši Kristu zasvětiti, sebe Bohu zcela obětovati, a spokojeně žíti.

9. Pravé štěstí, nejvznešenější a nejšťastnější stav jest tedy stav oněch panen, které svět opustily, sebe Ježíši Kristu darovaly a zcela lásce Boží se zasvětily. Prosty jsou nebezpečí, jakým provdané uniknouti nemohou. Náklonnost jejich není upoutána ani k dítkám, ani k jiným lidem, ani k skvostným šatům a marnostem, kterými provdané zdobiti se musejí, aby přiměřeně stavu svému se nosily, a mužům svým se líbily; panně Bohu zasvěcené dostačí roucho řeholní, kteréž ji zahalí; ano pohoršení by dala,

kdyby se chtěla zdobiti aneb marnivost ukazovati v oděvu svém. Dále se panny Bohu zasvěcené nemusejí starati o dům a rodinu, a pečují jedině o to, kterak by se zalíbily Ježíši Kristu, Jemuž se duší, tělem a veškerou svou láskou byly zasvětily. Výhost daly světským ohledům, závislosti na světu a příbuzných, vzdáleny jsou hluku světa; proto mají více příležitostí i času, aby nejsvětější Svátost častěji přijímaly, na modlitbách trvaly a duchovní knihy čítaly: také mají srdce svobodné tak, že mohou na věci duchovní mysliti a s Bohem spojeny i v mysli sebrány trvati, jako praví Theodoret: „Panna zachovává duši svou prostou neužitečných myšlení.“ Nemá tedy jiného na práci, leč stále a důvěrně obírati se s Bohem. Totoť jest dle výkladu Oekumenia smysl slov apoštolských, že „panna má býti svatá na těle i na duši:“ že má býti posvěcená cudností na těle, a posvěcená skrze obcování s Bohem na duši. Kdyby panenství žádné další odměny nemělo k očekávání, praví sv. Anselm, byla by dostatečnou odměnou již ta přednost, že nemusí s jinými, leč s Božskými věcmi se obírati. Ale Bohu zasvěcenou pannu očekává, dokládá světec, oslavení v životě věčném, i pokoj srdce na světě tomto.

10. Řeholníci, na dokonalost se snažící, jsou miláčkové Ježíše Krista, poněvadž se Mu s tělem i duší obětují, a jen Jemu samému v životě tomto zalíbiti se chtějí. Pro panictví

nazývá se Jan „miláčkem Páně“ (Jan 13, 23), a Církev pěje o něm: „Panic od Pána vyvolen jest a více milován byl ostatních.“ A v Zjevení praví se o pannách: „Panicové jsou. Ti následují Beránka, kamžkoli jde. Ti jsou koupeni z lidí prvotiny Bohu a Beránkovi.“ (Zjev. sv. Jana 14, 4.) Proč nazývají se panny „prvotinami Bohu?“ poněvadž, vykládá kardinál Hugo, podobně jako prvotiny plodin, líbeznější a proto Bohu milejší jsou.

11. V Písni Šalomounově praví se o nebeském Ženichu, že „pase mezi liliemi“ (2, 16). Lilie ty jsou panny, kteréž, aby se Bohu líbily, čistotu svou zachovávají. K tomu poznamenává svatý jeden vykladatel: „Jako ďábel se nasycuje v hanbě nečistoty, tak Kristus Pán pase čistotu mezi liliemi.“ A dle výkladu Bedy Ctihodného nalezá Beránek na chválozpěvích panen více líbeznosti, než na chválozpěvích všech ostatních svatých. Čehož ale příčina jest, že cena panenství žádným chválozpěvem s důstatek vysvětlena býti nemůže (Eccl. 26, 20). Kardinál Hugo proto praví, že, když i hlava Církve ostatní sliby řeholní promine, prominutí neudílí od slibu čistoty, poněvadž ona nižádným jiným dobrým skutkem nahražena býti nemůže. To dala na srozuměnou i nejblahoslavenější Panna ve své odpovědi, jakouž dala archanděli Gabrieli: „kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám?“ (Luk. 1, 34.) Dojista tím na jevo dala, že se raději odříká důstojenství Matky

Boží, než aby se odřekla přednosti panenství svého.

12. Svatý Cyprian nazývá panenství královnou ctností a držením všech statků; a svatý Efrem praví, že kdo čistotu miluje, ve všech věcech požehnání od Boha dosahuje. Dle svatého Bernarda ze Sienny jest to panenství, kteréž duši schopnou činí, aby zde na světě Ženicha Ježíše patřila v světle víry, a na věčnosti v světle slávy. Ó jaké neskonalé oslavení připraví Ježíš Kristus nevěstám svým v ráji, kteréž zde na světě panenství své Jemu zasvětily! Když Bůh své veliké služebnici Lukrecii Orsini vznešený stupeň slávy ukázal, který připraven jest pannám, Ježíši Kristu se zasnoubivším, zvolala: „Ó jak milými jsou panny tyto Bohu a Marii!“ Dle učení svatých učitelů jsou panny v nebesích vyznamenány zvláštní korunou slávy a rozkoše, jakož i psáno v knize Zjevení sv. Jana (14, 3): „A žádný nemohl zpívati píseň tu, jedině těch sto čtyřiceti a čtyři tisíce, kteříž jsou koupeni ze země.“ Svatý Augustin vykládá slova ta takto: „Radosti nebeské, kteréž Ježíš Kristus pannám zvlášť připravil, jiné jsou, než radosti jiných svatých, kteříž panici nebyli.“

13. Která ale chce býti pannou Bohu zasvěcenou a pravou nevěstou Kristovou, nesmí na tom přestati, aby byla jen pannou, ale musí býti také moudrou pannou, a dostatečného oleje v lampě, t. j. v srdci svém nositi, aby ono láskou k Ženichu svému vždy rozníceno bylo.

Panny bláznivé také byly pannami; že ale olejem se zaopatřiti opomenuly, odbyty jsou od nebeského Ženicha, když k svatbě přijíti chtěly, se slovy: „Neznám vás.“ Proto nesmí panna, kteráž pravou nevěstou Spasitelovou býti si žádá, zde na světě míti žádného jiného žádání neb přání, leč po lásce a zalíbení Ježíše Krista, kterýž dle slov svatého Bernarda chce, bychom se Ho jako Pána báli, Jej jako Otce ctili, a jakožto Ženicha milovali.

14. Aby ale panna setrvala věrnou v lásce k svému Ženichu, a věrnou v zachovávání liliové čistoty panenství svého, nutno, aby k tomu patřičných prostředků užívala. Nejpřednější z nich jsou: modlitba, přijímání nejsvětější Svátosti, umrtvování sebe a samota. Že o věcech těchto v knize této obšírněji pojednati hodlám, nechť na tomto místě dostačí prozatím následující krátké poznamenání. První prostředek k dosažení lásky Ježíše Krista jest modlitba vnitřní. Tať jest onou blahoslavenou pecí, v které se duše ohněm lásky Boží rozněcují, jakž vypravuje žalm 38, 4. Také v pokušeních proti čistotě nutno bez prodlení skrze modlitbu pomoc hledati u Boha. Ctihodná sestra Cecilie Castelli říkávala: Bez Boha nikdo čistoty srdce neuchová. A již Šalomoun pravil: „A jakž jsem zvěděl, že nemohu jinak býti zdrženlivým, leč by Bůh dal, přistoupil jsem ku Pánu, a prosil jsem ho.“ (Kniha Moudr. 8, 21.) — Druhý prostředek jest přijímání

nejsvětější Svátosti oltářní. Toť jest, vykládá sv. Bonaventura, onou komůrkou, do které Král nebeský nevěsty své uvádí a srdce jejich svatou láskou naplňuje, v kteréž bližního jako samy sebe, a Boha nade všecko milují. — Třetí prostředek jest umrtvování sebe. „Jako lilie mezi trním,“ praví ženich v Písni Šalomounově, „jest přítelkyně má mezi dcerami.“ Tak jako lilii mezi trním se daří, tak panna jen skrze umrtvování čistotnou se může zachovati. To dosvědčuje svatá Maria Magdalena de Pazzis slovy: „Čistota zkvétá pouze mezi trním.“ Řeholnice, kteráž by v roztržitostech, v příchylnosti k světu, v obcování s lidmi světskými, při mřížce v hovorně, bez umrtvování smyslů, jazyka, uší, očí věrnost Ježíši Kristu chtěla zachovati, jest netvor. Svatý Basilius praví o pannách, že jim nikterak dovoleno není věrnost rušiti, ani jazykem, ani ušima, ani očima, ani dotknutím, tím méně vůlí. Chce-li se panna čistotnou zachovati, musí býti v řečích nejvýš opatrná, a s lidmi světskými co nejméně obcovati; budiž cudnou v poslouchání a varuj se jako smrti zabav světských; budiž cudnou v hledění, oči mívej zavřené a sklopené, a nehleď žádnému muži v obličej; budiž cudnou ve svém celém jednání, jsouc nejvýš skromnou před jinými i před sebou; budiž cudnou především v srdci svém, opravdově odporujíc každému nezřízenému hnutí, kdykoli ho zpozoruješ, a volej k Pánu Ježíši a Panně Marii o

pomoc. Jako by královna drzost černého otroka s tichým povržením od sebe odmítla, tak musí i nevěsta Ježíše Krista nápadu nezřízeného hnutí se opříti. Musí ale také, aby věrnou a beze vší poškvrny setrvala, skrze posty, ujmu, mrskání a jiné skutky kající těla svého umrtvovati. Alespoň musí, nemá-li ku konání takových skutků kajících dosti síly, nemoce, bolesti, špatné s ní zacházení anebo povržení od jiných pokojně přijímati. „Panny následují Beránka, kamžkoli jde.“ (Zjev. sv. Jana 14, 4.) Obcování Pána Ježíše na zemi nebylo ale v radovánkách a hodnostech, ale v mukách a potupě; proto si také všechny svaté panny na tom tak velice zakládaly. mohly-li bolesti a povržení snášeti, a s plesáním šly v muky a smrt!

15. Čtvrtý prostředek jest samota. Pán nazývá v Písni Šalomounově (4, 9.) líce nevěsty pěknými, jako hrdličky. Hrdlička ale miluje samotu, a prchá před společností ostatního ptactva. Proto také osoba řeholní jen tehdy v očích Ježíše Krista krásnou se objevuje, jest-li samotu miluje, a co možno nejvíce zrakům lidí světských se uhýbá. Svatá Maria Magdalena de Pazzis nazývala čistotu květinou, která jen v uzavřených zahradách se daří. Dále musí osoba řeholní s klausurou klášterní spojovati i klausuru smyslů; smí se tedy pouze tehdáž u brány objeviti, u mřížky v hovorně neb u okna se ukázati, když úřad její neb poslušnost tak žádá. Svatý Jeroným nazývá Ženicha ne-

beského žárlivým, kterýž nechce, aby nevěsta Jeho před jinými se ukazovala. Proto velice se mu protiví, když která z nevěst Jeho se chce ukazovati, a s lidmi světskými obcovati. Tak svaté nevěsty nečiní; ony vždy o to pečují, aby v úkrytu zůstaly; a potřeba-li káže, aby se ukázaly, o to se přičiňují, aby se lidem spíše zošklivily, než aby záliby u nich došly. Bollandisté vypravují o sv. Angadrisině (9. února), že se modlila, aby ji Bůh ošklivou učinil. Modlitba byla vyslyšena; neb sotva prosbu tuto vyslovila, pokrylo ji malomocenství, a stala se všem k ošklivosti. I Jakub de Vitri vypravuje o svaté Eufemii, že, aby od jakéhos milovníka pokoje nabyla, nos a rty si rozřízla se slovy: Marná postavo ztepilá, nikdy se mi nemáš státi příčinou ku hříchu. Podobně vypravují svatý Antonín i Baronius o svaté abatyši Eþbě z Coldinghamu, že si z bázně před blížícími se surovými hordami nos i vrchní ret až na zuby uřízla, a že příkladu jejího i ostatní jeptišky, počtem třicet, následovaly. Surovci upadli při pohledu na toto znetvoření do takového vzteku, že klášter zapálili. Církev připočtla jich do počtu svatých mučenic. Hrdinský čin tento, z vnuknutí Ducha svatého vykonaný, nemá býti od jiných následován; toliko slouží k poučení, jak mnoho Bohu zasvěcené panny z lásky k Ježíši Kristu vykonaly, aby se nástrah lidí zlých uchránily. Řeholnice musí při nejmenším o to dbáti, jak by se zrakům mužů ukryla. Že slibem

svým Ježíši Kristu se zasnoubila, odřekla se světa i veškeré marnosti jeho; a takto se zavázala, když k otázce: „odříkáš se světa a všech marností jeho?“ odpověděla: „odříkám.“ Svatý Jeroným proto píše: „Nyní, když svět jsi opustila, zachovávej, co jsi slíbila, a varuj se, abysi se i na dále světu tomuto nepřispůsobovala.“

16. Chceš-li se tedy čistou zachovati, jak se na nevěstu Kristovu sluší, varuj se příležitostí. Miluj nevědomost ve všech věcech, kteréž čistotě odporují. Zanech čtení podobných kněh, a vzdaluj od sebe všecko, co by srdce obtěžovati mohlo. Jsi-li u mřížky v hovorně, a máš-li poslouchati řečí, kteréž na tvůj stav se nesluší, odejdi bez prodlení, aneb dej alespoň ihned řeči jiný směr; jinak s těží uchráníš se pokušení, kteréž na tebe přikvačí; byť i kouř nespálil, přece zčerní. Mnohé, dle zdání nepatrné věci, jako pohled, přítulné slovo, maličký dárek mohou se státi jiskrou k pekelnému ohni, který tebe spálí. Samé sobě nevěř. V tomto ohledu i sebe větší opatrnost není přílišnou! Věř tomu, kterýž tisíce takových nešťastných pádů zná. Neříkej: dál to nepovede; nebo klesneš, prv než se naděješ. Pak-li kdo v podobné příležitosti neklesl, děkuj Bohu, ale boj se pro budoucnost. Svatí prchali na pouště, aby se čistými zachovali; ty ale svévolně chceš nebezpečí jíti vstříc? Zvlášť duše mladistvé, kterak čistotnými se zachovají, jest-li s mladými

muži světské rozprávky vedou, žertují, a věcím se smějí, kteréž by stud měly rozlíti po obličejích jejich? Prchejte! prchejte! Buďtež upřímnými ve svaté zpovědi, mluvtež nejen o pokušeních, ale i o příležitostech k nim, kterých samy jste přivodily, a proste o radu, jak by jste se od nich osvoboditi mohly.

17. Pán Ježíš má velikou radost, když se s pannou zasnubuje, jak to v Písni Šalomounově naznačeno jest slovy: „Vyjděte a pohleďte, dcery sionské, na krále Šalomouna v koruně, kterouž korunovala ho matka jeho v den zasnoubení jeho, v den veselosti srdce jeho.“ (3, 11.) Tímto vylíčením naznačují se ony panny, kteréž se lásce Božského Ženicha zcela zasvěcují a k zasnoubení s Ním se připravují. Nad tímto zasnoubením má celé nebe plesati s Ním, jakž praveno v Zjevení sv. Jana: „Radujme se a veselme se, a chválu vzdejme jemu; neboť přišla svatba Beránkova.“ (19, 7.) Pán Ježíš nechce ale nevěsty své patřiti v jiné ozdobě, leč okrášlenou svatými ctnostmi, zvlášť láskou a čistotou, jak psáno jest v Písni Šalomounově: „Řetízků zlatých zhotovíme tobě, prokládaných stříbrem.“ (1, 10.) Zlaté, stříbrem ozdobené řetízky znamenají lásku a panenství. Tyť jsou roucha a šperky, kterými Pán nevěsty své zdobí. Tak pravila svatá Anežka: „Pravici mou a hrdlo mé ozdobil drahokamy. Přioděl mne rouchem, zlatem protkaným, a ozdobil hrdlo mé převzácnými páskami.“

18. Lidé světší slouží světu; ale nevěsty Boží slouží jedině Bohu; proto nazývá je žalmista Páně (23, 26.) „Boha hledajícími.“ Svatý Tomáš z Villanovy napomíná jich: „Vy nevěsty Spasitelovy, máte závoditi v lásce k Bohu, v důvěrnosti k Němu, v pokoře a poslušnosti; nemáte se ale o to starati, která z vás jest ze šlechetnějšího rodu, která nadanější, která obdařenější.“ A svatý Jeroným píše panně Eustochium: „Tebe, ó dcero, kteráž službě Boží věnovati se chceš, napomíná Duch svatý: Pevně stůj v spravedlnosti, a připrav duši svou k pokušení. Poniž srdce svého a trp; nebo v ohni zkoušeno bývá zlato. (Sir. 2, 1. 5.) Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti. Pozemským pohrdni, a Kristu zasnoubená, budeš chválu Jemu zpívati: Podílem mým jest Pán.“ Proto přijímá řeholnice v den skládání slibů jiné jmeno, na znamení, že od této doby světu umřela, aby zcela Ježíši Kristu žila, kterýž za ni smrt podstoupil. Toto by ovšem všichni lidé činiti měli dle slov sv. apoštola, řkoucího: „Za všecky umřel Kristus, aby i kteří živi jsou, již ne sobě živi byli, ale tomu, kterýž za ně umřel a z mrtvých vstal.“ (II. Kor. 5, 15.) Když ale i všichni lidé tak nečiní, musí přece tak činiti řeholnice, kterouž si Spasitel za nevěstu svou vyvolil. Ctihodná sestra Františka Farnese nevěděla nic lepšího učiniti, aby své podřízené k snažení po dokonalosti nadchnula, než že je na to pamatovala, že jsou nevěstami Kristovými.

„Jest jisto,“ říkávala, „každá z nás povolána jest od Boha k svatosti, poněvadž nás k tak vysoké cti povolal, že nás nevěstami svými učinil.“

19. Svatý Augustin píše panně Bohu zasvěcené: „Přešťastná panno! jest-li že snad vznešeného svého štěstí neznáš, slyš, co svatí o něm soudí. Máš nejkrásnějšího ze všech za ženicha svého. On ti poslal záruku své lásky tím, že tě k stavu řeholnímu povolal, aby si poznala, s jakou láskou ty Jemu náležeti máš.“ A svatý Bernard praví: „Řeholnice nemá mysliti na sebe, aniž na svět; na všechno musí zapomenouti, a jen samu sebe Pánu zachovati, Jehož ze všech si vyvolila.“ „Bůh tvůj,“ praví sv. Augustin dále, „vyvolil tebe; a jak mnoho jiných bylo od něho odmítnuto, kteréž se nemohly státi účastnými milostí, kterých účastná jsi ty! Tvůj Spasitel a Ženich přede všemi těmi tobě přednost dal, ne proto, že bysi hodnější jich byla, ale proto, že tebe více než je miloval. Proto praví Pán: Viz, čas života tvého řeholního jest čas milování. Uvažujíc toho v srdci svém, slož na Pána Ježíše veškerou naději svou, i lásku svou, kterýž tebe věčnou láskou miloval, a plný slitování k Sobě přitáhl, On Ježíš, Ženich tvůj!“

20. Kdyby svět náklonnost tvou, ó nevěsto Kristova! získati chtěl, rciž se svatou Anežkou: „Odejdiž ode mne, pokrme smrti! nebo jiný milovník dávno před tebou počal vládnouti mnou.“ Tenť jest také smysl slov, kteráž má řeholnice

při přijímání závoje říci: „Posuit signum in faciem meam, ut nullum praeter eum amatorem admittam, t. j. ženich můj zakrývá mi obličej můj závojem, abych neviděla aniž viděna byla, ale jedině Ježíši Kristu náležela.“ V tomto pozůstává posvátná pýcha, o kteréž mluví svatý Jeroným, když píše: „Nevěsto Boží, cvič se v posvátné pýše, uvažujíc jakou přednost před jinými máš, a volej: nalezla jsem, po Němž toužila duše má! zadržím Jej, a více Ho nepropustím.“ Páska ale, kterou Jej přidržíš, láska jest dle slov svatého apoštola řkoucího: „Mějte lásku, kteráž jest svazek dokonalosti.“ (Kolos. 3, 14.)

21. Ano, štěstí Bohu zasvěcené panny tak nesmírně veliké jest, že ona se může chlubiti: „Zasnoubena jsem Tomu, Jemuž andělé slouží. Prstenem svým zasnoubil si mne, a jako nevěstu svou korunou ozdobil mne.“ Ale dobře toho uvaž, ó řeholnice, že koruna tvá, pokud na zemi této žiješ, ještě není majetkem tvým pro věčnost; můžeš ji skrze vlastní svou vinu i ztratiti. Proto, „držiž, co máš, ať nižádný nevezme koruny tvé.“ (Zjev. sv. Jana 3, 11.) Odluč se ode všech tvorů, a připoutej se vždy pevněji k Ježíši Kristu skrze modlitbu, skrze stálé prosby, aby nedopustil, abysi se kdy od Něho odloučila! A chce-li některý tvor lásky tvé od Ježíše odvrátiti, rciž se svatým apoštolem v důvěře na pomoc Boží: „Kdož tedy nás odloučí od lásky Kristovy? ani smrt, ani život;

žádné stvoření nebude moci nás odloučiti od lásky Boží.“ (Řím. 8, 35—39.)

Modlitba.

Můj Ježíši, můj Bože a Spasiteli můj! Kterak jsem si toho zasloužila, že jsi mne bídnou hříšnici za svou nevěstu vyvoliti a k přebývání v domě svém proto povolati ráčil, abysi mi po tomto životě neporušitelnou korunu v ráji dáti mohl, kdežto jsi tak mnohé jiné nevinné panny v světě zanechal? Ó Pane, který jsi mne tak vznešené milosti oučastnou učinil, osvěť mne, abych jí poznala, Tobě za ni děkovala, a lásku Tvou ke mně láskou svou opět splácela. Před tak mnohými přednost jsi mi dal; proto slušno jest, abych Tobě přednost dala přede vším. Ty jsi se mi zcela daroval; proto i já sebe Tobě zcela daruji; Ty budiž jedinou láskou mou, Ty jedině ode mne vždy budiž milován! Ano, můj Ježíši, nade všecko Tebe miluji, a jen Tebe milovati chci. Aniž bysi byl pro Sebe čeho podržel, dal jsi mně Sebe; a tak i já zcela Tobě chci náležeti, aniž bych pro sebe čehos nechala. Přijmi mne, prosím; nepohrdni láskou duše, kteráž jindy k tvorům lnula, ano jim i přednost před Tebou dávala, kterýž jsi nejvyšší dobro. Přijmi mne, a nikdy nepropusť mne od Sebe! Bez pomoci Tvé mohla bych se Tobě nevěrnou státi. Když jsi mne vyvolil za nevěstu svou, učiniž mne nevěstou

vděčnou a věrnou. Ó vy plamenové lásky Božského Srdce Páně, zapalte mne, a stravte v srdci mém všechnu lásku, kteráž Jemu nenáleží! Učiňtež, abych žila jedině lásce tohoto svého lásky nejhodnějšího Ženicha, kterýž za mne život svůj obětovati ráčil, aby láskou mou se stal. Ó Maria, Matko Boží! Jsem nevěstou Syna Tvého; a Ty královno má, jsi i matkou mou! Prostřednictvím Tvým jsem od světa odloučena, a do domu Božího uvedena; skrze Tebe stala jsem se nevěstou Syna Tvého; přijdiž mi tedy ku pomoci, a neopouštěj mne! Učiniž, abych žila a umírala, jako nevěsta Ježíše Krista žíti a umírati má. Amen.

Hlava druhá.

O statcích stavu řeholního.

1. Slova, kterýmiž Mojžíš nad lidem israelským při jeho osvobození z utlačování Faraonova, a při jeho vytáhnutí z Egypta se modlil, dobře potahována býti mohou na řeholníky. „Vůdce jsi byl v milosrdenství svém lidu, kterýž jsi vykoupil: a nesl jsi jej v síle své ku příbytku svatému svému.“ (II. Mojž. 15, 13.) Jako totiž lid israelský v Zákonu starém byl lidem, od Boha milovaným naproti Egyptčanům: tak jsou v Zákonu novém řeholníci oproti lidem v světě žijícím. A podobně jako vytáhl lid israelský z Egypta, země utrpení, porobenství, kdež Bůh poznáván nebyl: tak řeholníci opouštějí svět, kterýž služebníkům svým splácí jen hořkostmi a protivenstvími, a kde Bůh jen málo poznáván bývá. Jako konečně Israelité sloupem ohnivým vedeni byli skrze poušť do země zaslíbené: tak řeholníci světlem Ducha svatého vedeni bývají v stav řeholní, kterýž se podobá zemi, v nebesích nám zaslíbené. V nebi nežádají si ani statků pozemských, ani požitků smyslných, aniž panuje tam vlastní

vůle: a tak i v stavu řeholním zhoubným náruživostem dveře uzavřeny jsou skrze svaté sliby chudoby, čistoty a poslušnosti. V nebi panuje jen chválořečení Boha: a tak i v stavu řeholním, poněvadž vše, co se v něm děje, ke cti Boží se vztahuje. „Chválíš Boha,“ praví sv. Augustin, „jest-li pracuješ; chvalíš Jej skrze požívání pokrmu a nápoje; velebíš Jej skrze spaní i odpočívání.“ V nebi konečně panuje věčný mír, poněvadž blažení nebešťané všeliký statek v Bohu nalezají; a tak jest i v stavu řeholním; kdo u Boha jedině pokoj hledá, v Bohu i pokoj nalezá, kterýž daleko převyšuje všechny radosti a rozkoše, kterých svět poskytnouti s to jest. Vším právem praví tedy sv. Maria Magdalena de Pazzis, že osoba řeholní svého stavu vysoce si má vážiti, protože povolání k němu jest největší milostí, kteréž Bůh duši po křtu svatém uděliti může.

2. Vážte si tedy stavu svého výše, než všeho, co lidem velikým býti se zdá, výše než říše světové. Stav váš uchová vás hříchů, kterých byste se ve světě dopouštěly, zaneprázdňuje vás stále ve svatých cvičeních, dává vám příležitost, byste den co den nehynoucích získaly si zásluh korunu, činí z vás nevěsty Kristovy, a po tomto krátkém životě učiní z vás královny v nebeském ráji. Čím jste si takových milostí od Boha zasloužily, že vám přednost dal před tolika jinými pannami, kteréž snad mnohem více milostí takových byly by zasluhovaly?

Pranevděčnými byste byly Bohu, kdybyste Mu denně z celého srdce za to neděkovaly. Krásněji nelze velikých statků stavu řeholního popsati, než jak to činí sv. Bernard slovy: „Zdaliž není to svatý stav, v kterém člověk čistěji žije, řídčeji klesá, rychleji povstává, opatrněji kráčí, častěji rosou s nebes se posiluje, jistěji odpočívá, důvěrněji umírá, rychleji se očisťuje, a hojněji odplacen bývá?“ Rozvažujmež podrobně tato významná slova, a rozjímejme o bohatém obsahu jejich!

3. Osoba řeholní žije čistěji. Všechny skutky, kteréž osoba řeholní, jako taková, koná, čistějšími a u Boha vzácnějšími jsou. Čistota skutku některého v tom pozůstává, že ho člověk koná jedině v tom úmyslu, aby se Bohu zalíbil; proto veškeré naše jednání Bohu tím je příjemnějším, čím více se v něm nalezá vůle Boží, a čím méně vůle naší. Ve všem, co lidé světští konají, jakkoli nábožnými a horlivými jsou, vždy více vlastní vůle jest, než v tom, co osoby řeholní činí. Člověk ve světě se modlí, kdy chce, jde k stolu Páně, kdy chce, slyší mši svatou, čte duchovní knihy, cvičí se v dobrých skutcích, modlí se hodinky, kdy chce. Osoba řeholní ale koná tato cvičení, kdy poslušnost, to jest kdy Bůh žádá, poněvadž v poslušnosti Bůh sám to jest, kterýž poroučí. V tom ohledu řeholnice, své řehole a svých vrchních poslušná, získá zásluhy nejen když se modlí neb kterés duchovní cvičení koná: ale i když pracuje,

chodí, posluhuje, jí, se občerstvuje nebo odpočívá; nebo všeho toho nekoná o vlastní vůli, ale z poslušnosti; a že takto ve všem vůli Boží koná, při všem i zásluhy získá.

4. Ach jak často vlastní vůle kazí nejsvětější skutky! Ó jak mnoho bude lidí v den soudný, kteříž budou žádati odplaty za to, co učinili, a říkati: „Proč jsme se postili, a Ty nevšiml jsi si toho? Proč jsme se pokořovali, a Ty o tom nevíš?“ Ale budou muset přijati za odpověď: „Hle, v den postu vašeho platila vlastní vůle vaše.“ Pán řekne: „Čeho si žádáte? odplaty? Tu jste ztratily, poněvadž jste konali vlastní vůli svou! Vy jste se snažili zalíbiti více sobě, než-li mně!“ Proto praví opat Gilbert: „To nejnepatrnější, co činí osoba řeholní, záslužnější jest, než největší skutkové lidí světských.“ A dále píše svatý Bernard, že, kdyby člověk ve světě čtvrtý díl toho vykonal, co koná osoba řeholní, za svatého považován by byl. A skutečně dokazuje často zkušenost, že panny, kteréž ve světě jako slunce se skvěly, po vstoupení do kláštera u porovnání se svědomitými řeholnicemi, kteréž tam byly, jen jako slabá světélka vypadaly. Z té příčiny tedy osoba řeholní, že ve všem, co koná, vůli Boží plní, v pravdě říci může, že Bohu zcela náleží. Ctihodná Maria de Jesu, zakladatelka kláštera v městě Toulouse, říkala, že z dvojí příčiny svého povolání tak vysoce si váží, za jedno, že osoba řeholní vždy u Pána Ježíše dlí, kterýž

s ní v nejsvětější Svátosti pod jednou střechou přebývá; potom, že Bohu zcela náleží, poněvadž Jemu skrze slib poslušnosti svou vůli a sebe samu zcela obětovala.

5. Osoba řeholní „řidčeji klesá.“ Jisto jest, že osoba řeholní méně vystavena jest nebezpečí pádu, než kdyby byla ve světě zůstala. Svatý opat Antonín spatřil svět naplněný osidly; a před ním již praví sv. Jan apoštol: „Vše, co ve světě jest, jest žádost těla, žádost očí a pýcha života.“ V stavu řeholním tyto otrávené prameny zacpány jsou skrze svaté sliby. Slib čistoty uzavírá brány k smyslným rozkoším; slib chudoby ubíjí žádosti po bohatství, a slib poslušnosti hasí oheň ctižádosti.

6. Lze sice i ve světě srdce svého od statků jeho odvrátiti; ale přísloví praví: Kdo se smolou zachází, snadno se pomaže. „Svět všecken jest ve zlém postaven,“ praví sv. Jan (I. 5, 19), a svatý Ambrož to vykládá slovy: „Všichni, kdož ve světě žijí, žijí pod neblahou, tyranskou mocí hříchu.“ Vzduch ve světě jest morem nakažený a duším nebezpečný; kdo ho do sebe dýchá, snadno v nemoc duchovní upadá. Lidské ohledy, zlé příklady, špatné zábavy jsou mocnými pohnutkami, že člověk srdce své na statky pomíjející zavěší, a Boha se vzdaluje. Každý ví, že špatné příležitosti, jimiž svět oplývá, zkázu bezpočetných duší přivodily. Osoba řeholní ale chráněna jest před nimi zdémi klášterními. Proto líbávala svatá Maria Magdalena

de Pazzis často zdi svého kláštera se slovy: „Ó vy zdi, před jak mnohými nebezpečími mne chráníte!“ A viděla-li blahoslavená Magdalena Orsini ve svém klášteře některou sestru se usmívati, volala na ni: „Ano směj se! Ano směj se; máš příčiny k radosti, kteráž z nebezpečí světa vysvobozena jsi!“

7. Osoba řeholní „rychleji povstává“. Měla-li to neštěstí, že do hříchu upadla, více pomoci nalezá, aby opět povstala. Rozkaz řehole, aby se zpovídala a o věčných pravdách rozjímala, příklady v lásce Boží utvrzených spolučlenů v řeholi, napomenutí vrchních jsou vydatnými pomůckami k polepšení. „Běda samotnému: nebo když padne, nemá, kdožby ho pozdvihl,“ praví Kazatel (4, 10). Kdo ve světě žije, a do hříchu upadne, zřídka koho nalezá, kterýž by ho upozornil a nabádl, a tak snadno v pádu svém zahyne; ale o osobě řeholní platí slova: „Padne-li který z nich, druhý ho pozdvihne“ (Kaz. 4, 10). Jest-li by zbloudila osoba řeholní, praví sv. Tomáš, pomohou jí ostatní opět na pravou cestu.

8. Osoba řeholní „opatrněji kráčí.“ Ona má pro dosažení věčné blaženosti pomůcky mnohem větší po ruce, než nejvyšší knížata světa tohoto. Králové sice vládnou velikými poklady, radovánkami, poctivostmi, mnohými vojsky a služebníky: nemívají ale nikoho, kdož by jich pokáral aneb na jejich povinnosti upomenul. Nikdo se neodvažuje, když chyby jich

pozoruje, aby jich slovem napomenul, obávaje se, že by přízeň jejich zmrhal; naopak většina poblouzení jich schvaluje a vynáší, aby se v přízni utvrdila. Nad řeholnicí ale bdí, jest-li pochybí, oči mnohých, aby jí pokáraly a ku poznání přivedly. Vrchní, dohlížitelové, i vlastní spolusestry nepřestávají jí upozorňovati na nedostatky a nebezpečí; ano i dobré příklady osady řeholní samé jsou právě tolikerými kárateli jejích provinění. Tyto pomůcky pro nejdůležitější, ano pro jedině důležitý výkon na této zemi, pro spásu duše, jsou dojista v očích každého věřícího křesťana statky mnohem vyššími, než-li všechny ostatní věci veliké a všecka sláva tohoto světa.

9. Podobně, jako nalezají lidé světští mnoho překážek v konání dobrého, mají osoby řeholní mnohá obmezení v činění zlého. Zvlášť mocnou hrází a hradbou proti hříchům těžkým jest v klášteřích horování, aby zamezeny byly chyby i menší. Řeholnice buď přemůže pokušení k lehčímu provinění, a dosáhne tak větší síly, aby odolala pokušením k hříchům těžkým: anebo, jest-li z křehkosti častěji klesla, ztratila sice jednu hradbu místa, ne ale místo samo. Ano nezřídka slouží tyto nepatrnější ztráty k tomu, aby místo samo opatrněji střeženo a silněji opevněno bylo. Z menších poklesnutí naučí se řeholnice slabost svou vždy více poznávati, stane se pokornější a nedůvěřivější k sobě, utíká se častěji a důvěrněji k Pánu Ježíši a

Jeho svaté Matce, tak že jí její pochybení ani žádné škody nezpůsobí, protože Pán, pak-li se pokořuje, jí pozdvihne; tvrzení to dosvědčuje žalmista Páně slovy: „jest-li že by upadl, neurazí se, nebo Hospodin podkládá ruku svou.“ (Žalm 36, 24). A nejen že pochybení taková neuškodí, ale naopak v jistém smyslu jsou i spasitelná, poněvadž v zápětí přinášejí větší nedůvěru k sobě samému, a pevnější důvěru v Ježíše Krista. Svatý Jiljí z řádu sv. Františka říkával, že lépe jest, míti třebas jen jeden stupeň milosti v stavu řeholním, kdež snadněji vzrůstá a tíže se ztrácí, než třebas deset stupňů ve světě, kdež snadněji se ztrácí a tíže se rozmnožuje.

10. Osoba řeholní častěji rosou, to jest útěchami s nebe se posiluje. Ó Bože! S jak mnohými osvíceními, s jak mnokými útěchami a pobídkami k lásce omilostňuje Kristus Ježíš nevěsty své v klášteřích, tu při modlitbě, tu při svatém přijímání, tu v kůru před nejsvětější Svátostí, tu v komůrce před křížem! Duše ve světě podobají se bylinám v suché zemi, na kteréž jen nemnohá rosa nebeská padá; a ta nemnohá jak zřídka bývá nepovšimnuta, poněvadž se nedostává prostředků, aby na ni pozor dán býti mohl! Ubozí lidé světští! radi by se modlitbě oddali, častěji k stolu Páně přistoupili, častěji slovo Boží poslouchali, krátké samoty si popřáli, aby na mysli sebranějšími a s Bohem spojenějšími se stali; ale nemohou. Nedovolují tak časné poměry,

rodina, ohledy všelikého druhu, návštěvy přátel, závislost na okolnostech. Osoby řeholní ale jsou plodnými stromy v půdě úrodné, na kterouž bez ustání rosa nebes dopadá. Pán nevěstám svým v klášteřích stále udílí osvícení, vnuknutí a útěchy duchovní při rozjímání, kázaní, duchovním čtení, ano i při pohledu na dobré příklady spolusester. Proto mohla matka Kateřina de Jesu vším právem odvětiti, když upamatována byla na obtíže při zakládání svého kláštera: „Bůh mi vše přehojně odplatil již jedinou hodinou, kterou jsem v domě Jeho nejsvětější Matky mohla ztráviti.“

11. Osoba řeholní „jistěji odpočívá.“ Statky tohoto světa nemohou srdci našemu pokoje dáti. Zvířata jimi se spokojují, poněvadž pro zemi tuto stvořeny jsou; člověk ale, že pro Boha stvořen jest, jen v Bohu pokoj nalézti může. Tomu nasvědčuje i zkušenost; nebo kdyby statky pozemské člověka uspokojiti s to byly, byli by dojista boháči a mocní této země, kteříž nadbytek všech pokladů, hodností a požitků mají, také nejšťastnějšími. Ale jest tomu naopak; nebo žijí nespokojeněji, nepokojněji než ostatní; kde jest nadbytek pokladů a hodností, tu jest také bázeň, hořkost a ouzkost v hojné míře. Císař Theodosius vstoupil jednou nepoznaný do komůrky poustevníka, a otázal se ho po několika slovích, zdali ví, kým by byl. Potom udal své jméno a řekl: „Vy šťastní lidé, kteříž vzdáleni od bídy světa žijete život spokojený! Jsem velkým

pánem na zemi, jsem císařem, ale věz, otče! že není dne, abych v pokoji pokrmu svého požíti mohl!“

12. A kterak by také dáti mohl pokoje svět ten, kterýž naplněn jest podvodem, řevnivostí, starostmi a nepokojem? Ovšem má bídné radovánky; však ale ony duším připravují více zármutku, než pokoje. Jen na krátko trvá rozkoš smyslná, ale tisíceré trní a hořkosti zůstávají v srdci zpět. Proto právě lidé nejvyšší a nejvíce oslavení žijí nejnešťastněji; nebo čím vyšší jest pozemská oslava, tím více starostí a nepříjemností v zápětí má. A tak svět není místem radosti, ale nepokoje a mučení, poněvadž v něm vládnou náruživosti: ctižádost, lakota, smyslnost. A statky světa tohoto ani spůsobilými nejsou, by v té míře a tím spůsobem oblažiti mohly, jak si toho lidé žádají; aniž mohou, i když jich kdo dosáhl, srdce upokojiti. Přinášejí s sebou tisícerou hořkost, a nasycují člověka, kterýž jich užívá, jen jedem a žlučí.

13. Blahoslavená tedy řeholnice, Boha milující, kteráž vážiti si dovede milosti Páně, který ze světa ji vysvobodil a do stavu řeholního povolal, kdež vítězíc nad svými náruživostmi skrze svaté umrtvování a zapírání sebe, požívá pokoje, kterýž dle slov apoštolských všechen smysl převyšuje (Filip. 4, 7). Může-liž býti mezi zevně nejvýše obdařenými osobami tohoto světa, knížaty a krály, člověka spokojenějšího a šťastnějšího nad osobu řeholní, kteráž světu

umřela, a Bohu samému slouží? Jí nesužuje chudoba; nebo ta právě jest bohatstvím, kteréž si sama dobrovolně vyvolila; ano ona se raduje, jestli chudobu slíbenou i citelně snáší. Řeholnici netrápí umrtvování smyslů; vždyť právě proto do řádu vstoupila, aby se umrtvovala a křižovala. Sestře řeholní neprotiví se podrobení se v poslušnosti; vždyť jest to nejvzácnější obět, kterouž Bohu přinésti chtěla, když Mu vlastní vůli svou věnovala. Nermoutí se, když se jí ponížení dostává; vždyť proto v dům Boží přišla. „Zvolil jsem sobě raději opovrženým býti v domu Boha mého, než-li přebývati v stáncích hříšníků.“ (Žalm 83, 11.) Nezarmucuje jí uzavření, ale spíše jest jí k útěše, poněvadž ji od poblouzení a nebezpečí světa osvobozuje. Nepřichází jí za těžko, družstvu sloužiti, postrčenou a nemocnou býti, poněvadž tak tím milejší Ženichu svému Ježíši Kristu se stane. Konečně není řeholnici za obtíž, věrně řeholi zachovati; nebo obtíže a přemáhání, jakých předpisy řeholní jí ukládají, jsou sice tíží, ale tíží takovou, jakou jsou křídla k létání; ona totiž na nich vznésti se může vzhůru, a spojiti se s Bohem. Ó jak vznešené to štěstí, býti řeholnicí se srdcem nerozděleným, a moci říci se svatým Františkem: „Můj Bože, mé všecko!“

14. Ovšem jsou také řeholníci, kteříž život nešťastný vedou; ale proč? poněvadž podle povolání svého nežijí. Býti dobrou ře-

holnicí, a spokojeně žíti, jedno a totož jest. Proto se musí dobře uvážiti, že štěstí řeholnice na tom spočívá, aby vždy a dokonale vůli svou s vůlí Boží spojenou zachovávala. Kdo tak nečiní, tomu spokojeným býti nelze, poněvadž Bůh žádné duši útěchy neudílí, kteráž jeho svaté vůli se protiví. Proto jest to mým stálým tvrzením, že osoba řeholní v klášteře zakouší předchuť buď ráje, buď pekla. Co jest pro ni peklem? Žije vzdálená Boha, nemůže vlastní vůli konati, špatně na ni pohlížejí ty, s kterými žije, jest povržená, tupená, trestaná, uzavřená, aniž by odjíti mohla; zkrátka v stálém utrpení, aniž by na okamžik v pravém pokoji žila. Toto všecko plní se na špatné řeholnici; z kteréžto příčiny nešťastnice již na zemi předchuť muk pekelných zakoušejí. A co naproti tomu proměňuje stav řeholní v ráj? Život daleký všeho nepokoje a hořkosti světa, obírání se se svatými, stálé spojení s Bohem, a se spojením tím sloučené požívání míru nerušeného. Ze všeho toho těší se dobrá řeholnice, a proto již na zemi předchuť blaženosti nebeské zakouší.

15. Ovšem že musejí i dobré řeholnice zde na světě kříž svůj snášeti, poněvadž tato země jest místem zasluhování, a proto i utrpení. Nepohodlnosti, kterých společný život ukládá, obtížemi jsou; pokárání vrchních, záporné odpovědi jejich po prosbách bolí; umrtvování smyslů stávají se citelnými; samoláska cítí se býti ura-

ženou, když myslí, že od spolusester uražena neb odstrčena byla. Ale pravé řeholnici, kteráž opravdově Bohu náležeti chce, jsou věci takové k útěše a radosti, když si vzpomene, že je snáší pro Boha. Dle učení svatého Bonaventury podobá se láska k Bohu medu, kterýž i to, co nejvíce hořké jest, oslazuje. Ctihodný Cesar de Bustis psal synovci svému do kláštera tato krásná slova: „Pohlížíš-li na oblohu nebeskou, rozpomeň se na ráj; patříš-li na svět, připamatuj si peklo, kde se musí trpěti věčně, bez okamžení oddechu; a pak-li zrak tvůj utkví na zdích klášterních, pomni, že jest to očistec, kde ovšem trpěti musíš, ale v pokoji, a jist jsa svým věčným spasením.“ Zdaž může býti šťastnějšího utrpení, jest-li utrpením nazváno býti zasluhuje, nad ono, kteréž člověk trpí s pokojným svědomím, v milosti Boží, a s jistotou, že z každého utrpení stane se mu drahokam do koruny věčné blaženosti? Nejskvostnějšími ozdobami v korunách nebešťanů jsou protivenství, kteráž v trpělivosti a odevzdanosti vytrpěli na zemi.

16. Bůh jest ale nejvýš dobrotivý a věrný; již zde na zemi těm, kteříž Jej milují, utrpení jejich často odplacuje útěchami vnitřními. Zkušenost učí, že ony osoby řeholní, kteréž útěchy a uspokojení hledají u tvorů, nejvýše nespokojeně žijí, ony ale velmi šťastně, kteréž umrtvování milují. Buďmež tedy úplně přesvědčenými, že nás nikoliv smyslná rozkoš, nýbrž

jedině Bůh šťastným učiniti může; ani hodnosti, ani bohatství, ani svět se všemi svými statky, jedině Bůh sám! Kdo Boha nalezl, má všecko. Kdyby lidé světští poznali mír, z jakéhož se radují osoby řeholní, praví svatá Scholastika, celý svět proměnil by se v klášter, anebo by, jak říkala svatá Maria Magdalena de Pazzis, útokem vzali kláštery, a všechnu slávu světa opustili. Svatý Vavřinec Justiniani vyslovil to těmito slovy: „Zúmyslně Bůh štěstí stavu řeholního skrývá; nebo kdyby ode všech poznáno bylo, všichni by svět opustili, a řeholníky býti by chtěli.“

17. Zdaliž již samota sama se svým mlčením a mírem, s ním spojeným, není předchutí ráje pro duši, Boha milující? Karel z Lorainu, kněz tovaryšstva Ježíšova, z rodu knížecího, říkával, že mu Bůh již jediným okamžením pokoje v jeho komůrce vše bohatě splácí, čeho ve světě byl se odřekl; v komůrce své ale zakoušel velmi často tak radostného rozjaření mysli, že je sotva vydržeti mohl. Blahoslavený Serafín z Ascoli, kapucín, měl kus svého pásu za skvostnější všech pokladů světa. Arnold z řádu cisterciáckého, kterýž veliké bohatství a vysoké hodnosti u dvora opustil, byl tak spokojeným v klášteře, že zvolal: „Ano, až příliš pravda jest, můj Ježíši, co jsi slíbil, že stokrát víc nahradíš tomu, kdo by co pro tebe opustil.“ Mnichové svatého Bernarda tak kající život vedli, ale také tak velice ve své

poušti od Boha potěšováni byli, že až se i strachovali, aby snad již na světě nepřijímali odplaty za to málo, co vykonali. Sjednoťtež se tedy s Bohem, přijímejtež odevzdaně všech utrpení, kteráž vám sesílá, bažte po dokonalosti, vždy přibývající, a statně odporujte pokušením! A to abyste mohly, modlete se bez ustání; proste o sílu při modlitbách vnitřních, při svatém přijímání, při návštěvě nejsvětější Svátosti oltářní; proste zvláště, když nepřítel dobrého se vám přibližuje, a tak připočtěny budete těm, kteříž šťastněji a spokojeněji žijí, než všichni mocnáři a hodnostáři této země!

18. Prostež Pána, aby vám udělil ducha v pravdě řeholního, kterýž způsobí, že nebudete jednati podle přirozených žádostí, ale jedině podle vnuknutí milosti Boží, to jest, v tom úmyslu, abyste se Bohu líbily; a to znamená, míti ducha řeholního. Co pomůže roucho řeholní, jest-li život upořádán jest dle ducha světského, a srdce zcela oddáno světu? Svatý Bernard o tom praví: „Zesvětačilé srdce pod rouchem řeholním tolik jest, jako vnitřní odpadnutí od slibů.“ Pravý duch řeholní vyžaduje tedy nejsvědomitější poslušnost svaté řehole i všech nařízení vrchních, jakož i horlivou snahu, celému družstvu řeholnímu služebným se učiniti. Mnohé řeholnice rády by svatými se staly, ale podle svého dobrozdání; ony žádají si mlčení zachovávati, modlitby a duchovní čtení konati; nechtějí ale žádným úřadem obtíženými býti;

přijde-li tedy na ně řada, aby se jich k některým úkonům a pracím užilo, při kterých dle libovůle pobožnostem odevzdávati se nemohou, stávají se nepokojnými, reptají, ano nezřídka až i tvrdošijně poslechnouti odpírají, pod tou zámínkou, že úřady takové jim příležitosti k hříchu podávají. To ale není pravý duch řeholní. Co se koná z poslušnosti, tedy podle vůle Boží, to žádné duši na škodu býti nemůže. Dále vyžaduje pravý duch řeholní dokonalé se odřeknutí snah světských, velikou horlivost v modlitbě, velikou lásku k mlčení a sbírání mysli, horlivou snahu v zachovávání řehole, živý odpor proti smyslným žádostem, velikou lásku ke všem lidem, zvláště velikou lásku k Bohu, kteráž všechny náruživosti opanuje, a je řídí. Ducha tohoto mají dokonalí řeholníci. Kdo ducha takového nemá, musí v sobě aspoň silnou žádost po něm rozněcovati, násilí sobě činiti a stále o pomoc Boží volati, aby ho obdržel. Zkrátka: Duch řeholní vyžaduje odloučení srdce ode všeho, co Bohem a vůlí Boží není.

19. Osoba řeholní „důvěrněji (lehčeji) umírá.“ Mnozí se stavu řeholnímu vyhýbají z bázně, že by se jim mohlo jednou zželeti, že do něho vstoupili. Ó kéž by takoví při volbě stavu svého nemyslili tak na čas svého života, ale spíše před očima měli okamžik smrti, na němž věčná spása neb věčné zahynutí závisí! Ó kéž by se raději tázali, kde že budou moci

pokojněji umříti: zdali ve světském domě, mezi lidmi světskými, ve starostech o rodinu, kterouž zanechávají, zapleteni jsouce v časné záležitosti, a stísněni tisícerými úzkostmi svědomí — a nebo v domě Božím, za pomoci bohulibých společníků, kteříž jen o Bohu mluví, kteříž za ně se modlí, a jich k té veliké cestě připravují? Představ si drahocenou komnatu v paláci, v kterémž majitelka jeho, vznešená kněžna, obklíčená četným služebnictvem, oplakávaná od manžela i dítek, umírá; a vedle ní udělej si v duchu obraz maličké komůrky v klášteře, v kteréž umírá osoba řeholní, umrtvená, pokorná, od příbuzných, ode vší světské příchylnosti, ode všeho majetku, ano i od své vlastní vůle odloučená: a rci mi, která z těch dvou pokojněji hleděti bude smrti vstříc? Kněžna ve svém bohatství, a nebo řeholnice ve své chudobě? Ach, poklady, hodnosti, radovánky, kterých kdo na světě užil, ty v hodince smrti nepřinášejí žádné útěchy, ale zármutek a ouzkost před věčností. Na proti tomu chudoba, utrpené pokořování, skutky kajicné, odtržení se od pozemských statků: tytoť jsou ty věci, kteréž smrt sladkou i příjemnou činí, kteréž v umírajícím důvěru zvýšují, že nyní bude moci požívati blaženosti pravé, nehynoucí.

20. Pán Ježíš slíbil, kdo by koli z lásky k Němu dům neb rodiče neb cos jiného opustil, že života věčného dosáhne. (Mat. 19, 20.) Když umírající řeholník z tovaryšstva Ježíšova ra-

dostí se usmíval, tázali si jej okolostojící spolubratři, kteříž se obávali, že snad zlý duch nějaké přeludy jemu činí, proč se směje; on ale odpověděl: „Kterak bych se neměl veseliti, jsa jist svým spasením! Zdaž nemám zaslíbení svého Pána, že dá život věčný tomu, kdo by pro Něho svět opustil? Pro Něho já všecko jsem opustil. Bůh ale nemůže nesplněným učiniti všeliké přislíbení své; proto jsem vesel, že jist jsem nebem.“ Také svatý Jan Zlatoústý řekl jistému řeholníku: „Není možno, aby Bůh oklamal. On život věčný přislíbil těm, kteříž statků pomíjejících se odřekli. Ty jsi se jich odřekl všech; což mělo by ti býti na závadu, abysi o tomto přislíbení Páně zcela ubezpečen nebyl?“

21. Svatý Bernard nazývá cestu z celly do nebe snadnou; nebo sotva kdo z celly bude museti do pekla, poněvadž jen takový, kterýž pro nebe předurčen jest, až do smrti v ní vydrží. Proto také nazýval svatý Vavřinec Justiniani cellu klášterní branou k ráji, řka: „Ona jest branou k městu Božímu; nebo jest jistým znamením vyvolení, žíti uprostřed bratří Bohu zasvěcených.“ Blahoslavený mnich Gerhard, bratr svatého Bernarda, umíraje, počal zpívati. Mohl tak činiti, když sám Bůh blahoslaví v Pánu umírající. (Zjev. sv. Jana 14, 13.) Kdo ale umírá v Pánu, ne-li řeholníci, kteříž skrze svaté sliby své, a především skrze slib poslušnosti, světu, sobě samým, a vší vlastní vůli již jsou odumřeli? Blahoslavený kněz František

Suarez vyznal umíraje, že vše, co v řádu spůsobil, v poslušnosti učinil, a že nikdy si nemohl pomysliti, že by mu smrt tak sladkou a vítanou býti mohla.

22. Osoba řeholní „rychleji se očisťuje“ (v očistci). Svatý Tomáš učí, že tomu, kdo sliby řeholní skládá, odpouštějí se všechny časné tresty za hříchy, kterých se až do té doby byl dopustil; a to proto, že skrze skládání slibů řeholních službě Boží dokonale se obětuje, a takto Bohu většího zadostučinění za spáchané hříchy podává, než by jakýmkoli jiným skutkem kajícím podati mohl. Proto dočítáme se i v životech svatých arciotců, připomíná svatý Tomáš dále, že ti, kteříž sliby složili, tak veliké milosti dosáhli, jako oni, kteříž křest svatý přijali. Chyby, kterých se věrní řeholníci po profesi dopouštějí, mohou od nich snadno ještě v tomto životě smazány býti skrze pobožnost, svatá přijímání a skutky kajicné, kteréž den co den konají. A i když která osoba řeholní v životě tomto ještě zcela zadost neučinila, nemusí přec tak dlouho v očistci setrvati; nebo mnohé mše svaté, kteréž po její smrti za ni se slouží, modlitby řádu i jednotlivých členů osvobodí ji v brzku z muk jejich.

23. Osoba řeholní „hojnější dojde odplaty.“ Lidé světští jsou slepí, a nechápou hroznou opravdivost věčnosti, proti které nynější život vypadá jen jako prchající okamžik. Kdyby poznali věčnost ve světle víry, dojista

že by opustili dům i dvůr, ano i království, a uzavřeli by se do klášterů, aby se jedině o své věčné spasení starali, k čemuž ve světě tak nesnadno se přichází. Musíte se tehdy za šťastné pokládati, a bez ustání Bohu děkovati, že vás osvítil a posilnil, abyste Egypt opustily, a do domu Jeho se utekly. Buďtež ale také vděčnými, a služte Mu tak věrně a svědomitě, jak tato veliká milost toho na vás vyžaduje. Porovnejte jen všechny statky, kterých svět poskytnouti může, s blažeností věčnou, kterouž Bůh těm připravuje, kdo z lásky k Němu svět opustili: a shledáte, že spíše ještě zrnko písku proti celé zeměkouli něco platí, než prchající statky pozemské proti nehynoucím radostem nebeským!

24. Kdo všecko pro Ježíše opouští, má zaslíbení, že stokrát víc vezme již v životě tomto, a blaženosti věčné dosáhne v životě onom. Kdo by mohl o zaslíbení tomto pochybovati, když Pán tak věrně plní, co slibuje, a mnohem raději dobré skutky štědře odplacuje, než aby zlé trestal? Ba když ani číši vody studené, které by kdo z lásky k Němu podal bližnímu (Marek 9, 40), bez odměny nechati nechce: kterak by neměl mnohem více odměniti těch mnohých dobrých skutků, výkonů lásky, odpírání, modliteb v kůru, pobožností a duchovních čtení, kteréž den co den koná duše, po dokonalosti toužící? A při tom se nesmí zapomenouti, že jmenované skutky, protože v poslušnosti, a dle předpisu slibů byly

vykonány, mnohem záslužnějšími jsou, než skutkové lidí světských. Bratr Lacci z tovaryšstva Ježíšova ukázal se po své smrti jisté osobě, a řekl, že jako on, tak i král Filip II. španělský již v stavu blaženém se nalezají; ale jakkoli ve světě povýšena byla hodnost krále nad stav chudého bratra v řeholi, tak velice že nyní v nebi stupeň jeho oslavení převyšuje stupeň oslavení králova.

25. Smrt mučenická za víru jest nejvýš drahocenná; zdá se ale, že stav řeholní ještě výše, než mučenictví ceněn býti musí. Mučeník snáší muky, aby neztratil duše své, řeholník ale snáší obtíže stavu svého, aby Bohu milejším se stal; pročež mučeník mučeníkem jest pro víru, řeholník mučeníkem pro dokonalost. Ovšem že za našich dob stav řeholní na svém původním lesku mnoho utrpěl; přece ale pravdivé jest tvrzení, že i nyní duše Bohu milejší, a na dokonalost nejvíce se snažící, kteréž vůní příkladu svého Církev vzdělávají, v klášteřích se nalezají. A vskutku; kde a kolik jest zbožných lidí světských, kteří v noci k modlitbě a chvále Boží vstávají, kteří den co den pět nebo šest hodin v podobných svatých cvičeních tráví, kteří tak mnohé posty, zdržování a jiné skutky kajicné konají, kteří mlčení zachovávají, kteří tak zevrubně vůli cizí z pravidla plní? Toto všecko ale činí řeholníci v klášteřích, kdež původní řehole věrně se zachovává, ano i v klášteřích poněkud od přísnosti řehole své se od-

chylivších, protože v každém klášteře, jakkoli by kázeň byla poklesla, přece vždy někteří se nalezají, kteříž dokonalost milují, a svatou řeholi zachovávají, kteřížto ovšem v den odplaty budou soudci ostatních; při tom ani nemluvím o dobrých skutcích, kteréž přikázány nejsou, a kteréž mnozí sami o sobě i na dále konají. Jisto jest, že dobré skutky, kteréž obyčejní zbožní lidé světští vykonávají, ani porovnány býti nemohou s tím, co vykoná dobrá osoba řeholní. Proto vším právem nazývá svatý Cyprian panny Bohu zasnoubené „květy v zahradě Církve, a částí stádce Kristova nejšlechetnější;“ a svatý Řehoř Nazianský jmenuje je „prvotiny stádce Páně, sloupy a koruny víry, perle svatyně.“ Já pro svůj díl pevně mám za to, že většina míst serafínů, kteráž odpadnutím andělů se uprázdnila, řeholníky opět obsazena bude. Mezi šedesáti osobami, kteréž v minulém (sedmnáctém) století za svaté neb blahoslavené vyhlášeny byly, nebylo jen pět nebo šest ze stavu řeholního. Běda světu, pravil jednou Pán svaté Teresii, kdyby žádných řeholníků nebylo! Ruffinus nazývá to nepopíratelnou pravdou, že pro zásluhy řeholníků svět posud trvá. Chce-li tě tedy ďábel sužovati poukazováním na přísnost řehole, zapírání sebe, a na těžkost, pro spasení duše v životě stále se umrtvovati: obrať zraky své k nebesům, a naděje na věčnou blaženost dodá ti síly a odvahy, abysi všecko snášela. Jednou vezme konec všechna bída, všechno

umrtvování, všechna obtíž tohoto života, a promění se v dokonalou, nehynoucí blaženost, bez bázně, jakoby kdy ztracena neb i jen umenšena býti mohla.

Modlitba.

Ó Bože duše mé! poznávám, kterak všemožně spasenou mne učiniti chceš. Pro své hříchy byla bych již ztracena, odsoudivší se sama do pekla; Ty ale, místo abys podle zasloužení do pekla mne uvrhl, podals mi milostivé Ruky své, kteráž mne vysvobodila od pekla i od viny mé, kteráž mocí mne vytrhla z nebezpečí světa, a uvedla do příbytků nevěst Tvých. S jistotou očekávám, ó Ženichu můj! že mne do nebe vezmeš, abych věčně chváliti a velebiti mohla Tvé veliké slitování, jakéž jsi mi prokázal. Ó Ježíši můj! kéž bych Tě nikdy byla neurazila! Pomoziž mi! Chci Tě ze vší síly své milovati, a vše, co mohu, činiti, abych se Ti zalíbila. Žádná oběť nezdála se Ti příliš velikou, abysi lásku mou získal; proto slušno jest, abych jedině na to se snažila, bych se Ti líbila. Ty jsi se mně věnoval, aniž by jsi čehos pro Sebe byl podržel; tak i já Tobě zcela se obětuji, aniž bych čehos pro sebe podržela. Má nesmrtelná duše má s Tebou vždy spojena býti. A že láska to jest, kteráž duše s Tebou spojuje, proto Tě miluji, mé nejvyšší dobro, Spasiteli můj, Ženichu můj; miluji Tě

jakožto svůj jediný poklad, jakožto svou jedinou lásku. Miluji Tě a doufám, že Tebe vždy více milovati budu. Zásluhy Tvé jsou nadějí mou. Na Tvou ochranu, nejvznešenější Rodičko Boží a matko má, Maria, zcela a úplně se spolehám. Ty jsi mi odpuštění získala, když v hříších jsem žila; nyní ale v milosrdenství Boží doufám, že v stavu milosti se nalezám; a že žiji jakožto řeholnice, učiniž, abych svatou byla. Tak s jistotou očekávám, tak pevně doufám, tak se staniž! Amen.

Hlava třetí.

Řeholnice musí Bohu náležeti dokonale.

1. Plutarch vypravuje, že když v Římě nevěsta vjížděla do domu svého ženicha, musela říci: „Kde Kajus, tam také Kaja“, to jest, kde bude chtíti být ženich můj, tu budu i já dobrovolně. To samé žádá i Pán Ježíš od každé panny, kteráž nevěstou jeho býti chce, řka: „Dej mi, synu můj, srdce své“ (Přísl. 23, 26); dej mi, dcero má, nevěsto má, čeho od tebe si žádám, a to jest srdce tvé, vůle tvá. Dle výroku moudrého Siracha (17, 7) obrátil Bůh při stvoření našich prarodičů Adama a Evy, zrak svůj k srdcím jejich; ne k rukoum, ale k srdcím jejich; nebo všechny skutky zevnitřní, kteréž ze srdce nevycházejí, a šlechetnými záměry srdce provázeny nejsou: bez ceny jsou u Boha. Cena nevěsty Páně jedině v tom spočívá, aby vnitro její, srdce její, dokonale spojeno bylo se Srdcem Božím, jak praví žalmista: „Všecka sláva její vnitř jest“ (44, 14). Takovýmto spůsobem jest řeholnice zcela majetkem Božím.

2. Dle slov sv. Bernarda dluhujeme Bohu, jakožto nejvyššímu Pánu svému, bázeň; jakožto

Otci svému čest; jakožto Ženichovi svému lásku. Proto snese Pán Ježíš u panny, Jemu se zasvětivší, spíše každý jiný nedostatek, než nedostatek lásky; a lásky se jí nedostává, když v srdci svém jiné příchylnosti chová, než aby Jemu samému srdce své zcela obětovala. Tať jest příčina, pro kterou nevěsta, Pánu Ježíši při skládání slibů se zasnubující, přijati má závoj a napomenutí při tom: „Přijmiž závoj, aby kromě Pána Ježíše nikdo jiný lásku tvou získati nemohl.“ Od té doby nesmíš zraků svých po žádném tvoru obraceti, a musíš ze srdce svého vypuditi každou náklonnost, kteráž k Bohu nesměřuje. Z téže příčiny žádá Církev, aby jeptiška jmeno své proměnila, aby svět na ni zapomněl, a ona sama aby všem věcem tohoto světa za odumřelou se měla. Proto také má ústy i srdcem slíbiti, že pohrdne světem i vší jeho marností z lásky k Pánu Ježíši, Jehož jakožto lásky své nejhodnějšího Ženicha uznává, a z celého srdce miluje. Se svatou Anežkou má každá řeholnice zvolati: „Odstup ode mne pokrme smrti; nebo již dávno jiný před tebou lásku mou sobě získal.“ Kdyby chtěl do srdce jejího některý tvor vniknouti, podílu bráti na lásce, kterouž zcela a dokonale nebeskému Ženichu obětovala, musí říci: „Odstup, povržlivá náklonnosti, kteráž bysi srdce mé jedem usmrcujícím mohla naplniti! Odstup! Miluji Ženicha nejšlechetnějšího, nejvěrnějšího, lásky nejhodnějšího, který srdcem mým zcela chce

vládnouti. Ty jsi tvor bezcenný, pomíjející; já ale jsem zasnoubená Králi nebes i země, Jemuž andělé slouží.“

3. Bez lásky srdci našemu žíti nelze; buď miluje Boha, nebo tvory. Nezavěsilo-li se na tvory, dojista miluje Boha. Proto nás napomíná Duch svatý, abychom všelikou pilností srdcí svých ostříhali, by v nich nemělo místa, co k Bohu nesměřuje. Pokud srdce Boha miluje, dotud má v sobě život, jestli ale na tvory se zavěsilo, mrtvo jest. Chce-li tedy duše která svatou se státi, musí všecko ze srdce svého vypuditi, co Božího není. Když kdo u arciotců na poušti přijat býti žádal, dali mu otázku: „Přinášíš-li prázdné srdce, aby ho Duch Boží naplniti mohl?“ A to činili vším právem; nebo srdce naplněné věcmi pozemskými nemůže v sebe pojati lásky k Bohu; právě jako když kdo ku pramenu přichází s nádobou, pískem naplněnou, pokud písek nevysype, vody nenabere, byť se sebe více namáhal. Ach Bože! proč tak mnohé osoby řeholní k modlitbě a stolu Páně přicházejí, aniž by lásky Boží v sobě z toho rozmnožily? Příčina je ta, že srdce jejich naplněna jsou pískem a zemí, to jest, že plná jsou domýšlivosti, marnivosti, svéhlavosti. příchylnosti k příbuzným i jiným osobám, Pokud z nich tento písek neodstraní, láska Boží jich naplniti nemůže. Duše, kteráž nelpí na tvorech, jen láskou k Bohu naplněna býti může. Vždy tedy dlužno prositi s králem Da-

videm: „Srdce čisté stvoř ve mně, Bože!“ (Žalm 50, 12) to jest: dej mi srdce, kteréž prosto jest všeliké příchylnosti k tvorům. Běda tomu, praví sv. Augustin, kdo srdce své rozdílí mezi Bohem a ďáblem! Uražen a rozhněván opouští Bůh toho, kterýž na roveň Jej staví protivníku Jeho ďáblu, a ďáblu zcela ho nechává. Tam není pravé lásky Boží, kde krom Boha ještě něco jiného se miluje.

4. Dokonalému spojení duše s Bohem na závadu jest vůbec každá, i sebe menší příchylnost k tvorům. Pokud svatá Teresie všeliké světské příchylnosti ze srdce svého nevypudila, nebyla dokonale spojená s Bohem; když ale tak učinila, a lásce k Bohu zcela se byla zasvětila, za hodnu uznána jest od Pána, aby jí sdělil: „Teresie, nyní náležíš zcela Mně, a Já zcela Tobě!“ Svatý Josef Kalasanský říkal, že kdo Pánu Ježíši srdce svého zcela neobětuje, žádného daru Mu neuděluje. A pravdu má; srdce naše jest příliš těsným, než aby mohlo milovati Boha, jak toho zasluhuje, láskou neskonalou! A toto nepatrné srdéčko mělo by ještě i rozděleno býti mezi Bohem a tvory? Nikoliv! volá svatý Jiljí; jen jednu duši mám, a tato jediná má zcela a úplně náležeti Bohu mému, kterýž jedině lásky mé hoden jest, a kterýž tak mnoho učinil a vytrpěl, aby lásku mou získal! Kněz Nieremberg píše, že by jediná krůpěj krve, jediná slza, jediná prostá prosba Pána Ježíše k vykoupení celého světa byla

dostačila, ba ne jednoho, ale bezpočetných světů; že ale Božský Ženich všechno i život svůj za nás dáti ráčil: nestalo se jen pro naše vykoupení, ale i proto, abychom i my Jej z celého srdce milovali. Hugo ze Svatého Viktora učí, že Pán Ježíš mohl i anděla k tomu zříditi, aby nás vykoupil; On ale tak neučinil. Abychom lásku svou nemuseli děliti mezi Ním, Stvořitelem svým a andělem, kterýž by nás byl vykoupil: na tom se ustanovil, býti naším i Stvořitelem i Vykupitelem.

5. Bůh chce ode všech z celého srdce milován býti; každému platí přikázaní: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého;“ ale zvláštním spůsobem nařízeno tak nevěstám Jeho. Blahoslavený Josef z kříže, z řádu Alkantarinů, odvětil bratrovi, říkajícímu, že do kláštera šel, aby duši svou zachoval: Neříkej, abych duši zachoval, šel jsem do kláštera, ale rci lépe: abych svatým se stal. Řeholník si musí za cíl uložiti, že chce k nejvyššímu stupni lásky k Bohu dostoupiti. Ó Bože! jest-li že osoba řeholní Ježíše Krista z celého srdce nemiluje, kdo jiný mohl by ještě více zavázán býti, aby Jej miloval, než právě ona? Kolikerých příprav musel Pán učiniti, aby tebe nevěstou svou v stavu řeholním učinil! Nejprvé vyvolil tě z nekonečného počtů oněch tvorů, kteréž ve své všemohoucnosti stvořiti mohl, na svět tě uvedl, a život ti dal. Potom ti dal tu přednost přede všemi ostatními, kteříž mezi nevěrci a

kacíři se narodili, že jsi se narodila jakožto dítko rodičů pravověřících, a na křtu svatém znova se zrodila jakožto dítko Jeho svaté Církve. Konečně vyvolil tě Bůh z těch mnohých, kteříž žijí ve světě, to jest mezi bezpočetnými nebezpečími spasení svého; a k tomu konci ráčil ti tu milost prokázati, že tě tak mnohými vnitřními osvíceními, pobídkami a zvláštními milostmi zahrnoval, aby tě do stavu řeholního povolal. Kdybysi za to za vše ani ty Boha svého z celého srdce svého nemilovala, a Jemu zcela náležeti nechtěla: kdož ještě by tak učiniti měl? „Totoť jest (vlastně) národ, hledajících Ho,“ praví Žalmista Páně (23, 6). Patříme-li na panny z rodu šlechetného, pozemskými statky přebohatě obdařené, kteréž snadněji než jiné rozkoší světa užívati by mohly, kterak do klášterů se uzavírají, aby v chudobě žily: zdaž nemusíme na ně obraceti slova žalmisty, že patří k počtu oněch, kteříž jedině Boha hledají?

6. Svatý Bernard napomíná nevěstu Kristovu, aby na nic více nemyslela, leč jedině na to, kterak by Boha milovala. Pánu Ježíši jsi se zasvětila, což ti tedy ještě po světě? Zapomeniž na vše, a o to pečuj, abysi srdce své celé jedině Pánu zachovala, Jehožto jsi si přede všemi za lásku svou vyvolila. Celé srdce, pravím, zachovej; nebo Pán Ježíš chce, aby nevěsta Jeho byla „zahrada zamčená a studnice zapečetěná.“ (Píseň Šalom. 4, 12.) Má býti „zahradou zamčenou,“ kam vstoupiti nesmí

leč Božský Ženich, aby v srdci jejím s láskou přebýval. Má býti „studnicí zapečetěnou,“ poněvadž tento Ženich žárlivým jest, a netrpí, aby v srdci Jeho nevěsty jiná láska se nalezala, leč láska k Němu. Proto chce, abysi Jej jako pečetě na srdce své i na rámě své položila, Jeho samého milovala, a ničeho nekonala, leč v tom úmyslu, bysi se Jemu líbila; tak svatý Řehoř slova tato vykládá. Jako pečeť ale pokládá se milovaný na srdce i na rámě: když svatá duše skrze vůli srdce svého i skrze všechny skutky své na jevo dává, jak velice Ženichu svému v lásce jest oddána, a když silná její láska z duše vypudí každou náklonnost, jejíž cílem není Bůh. Nebo „silné, jako smrt, jest milování.“ (Píseň Šalom. 8, 6.) Jako žádná moc stvořená odolati nemůže smrti, když čas její přišel: tak žádná závada ani překážka odolati nemůže lásce Boží, když které srdce opanovala. „Dal-li by člověk všecken statek domu svého za milování, jako ničímž pohrdne jím,“ praví se v Písni Šalomounově. (8, 7.) Srdce, Boha milující, pohrdá tím, co mu svět nabízí, a co by mu i dáti mohl; pohrdá zkrátka vším, co Bohem není. Jest-li dům stojí v plamenech, vyhazuje se všecko nářadí oknem ven, vykládá svatý František Saleský; to jest: vzplane-li duše ohněm lásky, nemá zapotřebí žádného napomenutí, žádného duchovního čtení, žádného návodu vůdce duchovního, ona sama odvrátí se ode všech tvorů, aby jen Boha, své nejvyšší dobro, milovala, a za majetek svůj měla.

7. Či snad nezasluhuje tak veliké lásky Ženich Božský, který život svůj za tebe vydal na kříži, ve svatém přijímání tak často se tobě daroval, a ke všemu tomu tě více než jiné velikými milostmi obohatil? Rozvaž, praví svatý Jan Zlatoústý, že sebe sama tobě daroval, a ničeho pro sebe nepodržel! Pomyšlení takové rozněcovalo sv. Bernarda k největší lásce k Bohu, tak že potom říkával: „Zcela se mi odevzdal, zcela pro mé spasení se obětoval; proto slušno jest, abych se v lásce k Němu strávil.“ Také i v Písni Šalomounově se praví: „Můj milý jest můj, a já jsem jeho“ (2, 16). Svatá Maria Magdalena de Pazzis říkávala, že řeholnice, jsouc povolaná, aby byla nevěstou Ukřižovaného, má při každém skutku na Ježíše ukřižovaného pohlížeti, a jen o lásce, jakou Božský Ženich k ní má, stále rozjímati. Chtěje Spasitel dílo vykoupení dokončiti, řekl: „Nyní bude kníže tohoto světa vyvrženo ven“ (Jan 12, 31); k čemuž svatý Augustin poznamenal, že Pán slovy těmi nevyrozumíval vlastního světa, ale srdce těch, kteříž v Něho věří, a z nichž se nyní nepřátelé odstraniti musí. Sice umřel Pán za všechny, zvlášť ale za duše panické, jakožto nevěsty své. Když tedy Bůh všecko za tebe vydal, zdaž nebyl by to nevděk největší, kdyby jsi se zdráhala, své srdce celé Mu darovati, ale jen z půl srdce Jej milovati chtěla? Rciž tedy často: „Ó Ježíši můj! Ty jsi se mi daroval bez vší újmy, Ty jsi mi přivlastnil všecku svou

krev, všechen svůj pot, všechny své zásluhy, ano Ty ničeho více nemáš, čeho bysi mi byl nedaroval: i já se Tobě zcela daruji, i se vším, čeho bych od světa dočekati se mohla! K Tvému zadostučinění přikládám všechny své skutky, své tělo i duši svou, svou vůli i svobodu svou. Více dáti nemohu; kdybych ale ještě něčím více vládla, i to bych Tobě všecko darovala. Odříkám se všeho, čeho by mi svět poskytnouti mohl, a tvrdím, že Ty sám mně zcela dostačuješ.“ „Ó jaká to přešťastná výměna,“ volá svatá Teresie, „za lásku svou obdržeti lásku Boží! Ale,“ poučuje také světice, „že k tomu nedospějeme, abychom Bohu zcela lásku svou darovali: tak i nám celý poklad lásky Boží darován býti nemůže.“

8. Nevěsta Ježíše Krista nemá jiné písně pěti, leč onu novou, o kteréž mluví žalmista Páně, řka: „Zpívejte Hospodinu píseň novou“ (95, 1); slova ta svatý Augustin dokládá takto: „Co znamená nová píseň jiného, než lásku novou?“ Staré písně znamenají příchylnost k tvorům a k nám samým, kterouž od svého narození v sobě nosíme, skrytou v nešťastné oné náklonosti k zlému, kteráž jest následkem hříchu prvotního, a o kteréž tvrdí Duch svatý, že „žádaní i smýšlení srdce lidského od mladosti k zlému jest nakloněno.“ Novou písní naproti tomu jest láska srdce, Bohu se zasvětivšího. „Píseň tohoto pěvce,“ praví sv. Augustin, „jest písní svaté lásky: Pána milujmež pro Něho samého.“

Hlasem srdce našeho, kterýmž Boha velebiti máme, jest žár svaté lásky, kterouž jej milujeme, že milován býti zasluhuje, a pro kterou ze svých srdcí vypuzujeme všecko, co Božího není. Pán Ježíš, ukřižovaný Ženich si žádá, aby nevěsty Jeho všem věcem tohoto světa ukřižovány byly. Představuje-li tedy svět slávu a nádheru svou zrakům našim, pozdvihněmež hlasu svého se svatým Paulinem, a volejme: „Bohatci nechť si mají své poklady, králové své říše; bohatstvím naším a ctí naší jest Kristus, Jehož milovati většího nám užitku přináší, než míti všecku slávu světa.“ Nevěsta Ježíše Krista nežádá si leč lásky Jeho; nežije ničemu jinému, leč lásce Jeho; nehledá ničeho, leč aby v lásce vždy více prospívala; po lásce Jeho stále vzdychá, kde koli se nalezá, buďto že jest v kůru, nebo ve své komůrce, nebo v ložnici, nebo v zahradě, nebo na kterém koli jiném místě; ano tak velikým musí býti žár její lásky, aby plameny jeho vně i zevně kláštera se rozprostíraly. K lásce takové napomíná a dohání nás předobrazení samého milovaného Ženicha. Ó blahoslavená řeholnice, kteráž v pravdě se svatým Františkem volati může: „Můj Bože, mé všecko!“ Ano ó Bože, kterýž po tolika cestách lásky jsi mne hledal, kterak bych mohla kdy žádati si statků tohoto světa, když jsem Tebe, své nejvyšší dobro, nalezla? Můj Bože! mé všecko! Odstuptež ode mne vy hodnosti, vy statky, vy žádosti tohoto světa! Ježíš Kristus jest mojí

slávou, mým bohatstvím, mou žádostí a rozkoší, jest mi vším! Bože srdce mého, podílem mým jsi na věky! Koho bych mohla nalezti na nebi nebo na zemi, kdož lásky hodnější by byl, a kdožby mne tak velice k lásce zavazoval jako Ty? Jen Ty samojediný můžeš býti Pánem srdce mého; srdce mé jedině lásku Tvou může sledovati a konati, co se Tobě líbí. „Nalezla jsem toho, jehož miluje duše má: uchopila jsem ho, aniž ho pustím.“ (Píseň Šalom. 3, 4.) Ano nalezla jsem, Jehož miluje duše má, kterýž jedině mi dostačiti může! Celý svět se svými radovánkami, celé peklo se svými mukami nemá mne více odloučiti od Něho; nikdy neupustím od Ježíše, Ženicha svého. Chápu se Ho se vší láskou, aniž Ho pustím od sebe. Chci žíti a umříti s Ním, zcela i věčně spojena býti s Ním!

9. Abychom k dokonalosti dospěli a pravého míru srdce užili, musíme umříti světu i samým sobě. „Blahoslavení mrtví, kteříž v Pánu umírají.“ (Zjev. sv. Jana 14, 13.) Smrt ta ale není bez bolestí; proto třeba statečnosti k trpení, kdo světu a statkům jeho umříti chce. Proto se v Písmě svatém království nebeské přirovnává tu pokladu, pro jehož dosažení vše vyprodati se musí; tu městu, do něhož dostati se lze jen s násilím a namáháním, poněvadž brána jeho úzká jest; tu se opět připodobňuje paláci, jehož kameny (to jsou duše, z nichž se staví), otloukáním se sdělávají; tu hostině, ku kteréž

přijíti smí jen ten, kdo všechna ostatní zaměstnání opustil; tu přirovnává se sázce, kterou vyhraje jen ten, kdož cíle doběhl; tu konečně koruně, kteréž dosíci lze jedině skrze boj i vítězství. Zkrátka, chceme-li světu umříti, musí samoláska v nás umrtvena býti. Čím více ubývá samolásky, praví svatý Augustin, tím více přirůstá a přibývá lásky k Bohu; kde samoláska umořena jest, tam jest dokonalost. Láska se neměří dle veliké sladkosti, ale dle síly. „Žár lásky," praví tentýž světec, „přemůže i ty nejtvrdší věci." A „kdo miluje, ten buď namáhání si nevšímá, anebo i namáhání si oblíbí." Duše Boha milující utrpení nedbá, kteráž snášeti musí pro Boha; a pak-li přece ho pociťuje, zamiluje si ho. „Ó jak brzo sladkým se mi stalo," píše tento svatý učitel ve svých vyznáních, „postrádati rozkoší pozemských! Bál jsem se, je ztratiti; ale již odřeknutí jich rozkoší se mi stalo." Řeholnici, kteráž Boha jedině miluje, všecko snadným se stává: chudoba, poslušnost, umrtvování sebe, a jakákoli jiná obtíž; oné ale, kteráž kromě Boha ještě jiných věcí si hledí, stává se vše nesnesitelným.

10. Ač všechno dobré, kteréž konáme, zcela od Boha pochází, a bez Jeho pomoci, dle slov svatého apoštola Pavla, ani jmeno Pána Ježíše vysloviti nám nelze: chce přece Bůh, abychom i my na Jeho díle podíl měli a k tomu spolupůsobili, bychom života věčného dosáhli. Mnohé duše si přejou svatými býti; ale Bůh

má všecko za ně učiniti, a beze všeho namáhání a přičinění se strany jejich jich svatými učiniti. To ale není možno. Zákon Boží nazývá se jhem, kteréž od dvou nošeno bývá, aby se naznačilo, že k zachovávání zákona Bůh z jedné strany nám napomáhá, a že z druhé strany i my spolu přičiniti se máme; a proto musíme sobě často v pravdě násilí učiniti, abychom jha Páně unesli, a nebe si zasloužili. „Království nebeské násilí trpí, a ti, kteříž násilí činí, uchvacujíť je.“ (Mat. 11, 12.) Také svatý Pavel tvrdí, že neobdrží koruny, kdo nebojují tak, jak nám třeba, abychom nepřátele spasení svého přemohli. Se svatým Janem volám tedy k tobě, požehnaná nevěsto Páně: Pevně ostříhejž, co máš, aby někdo jiný koruny tvé ti neodňal! Kristus Ježíš vyvolil tě za nevěstu svou; pročež o to péči měj, abysi zachovala statečnost mysli, a od žádného nepřítele vyrvati si nenechala královské koruny, kteráž pro tebe v nebi jest uchystána. A toho dosáhneš, když se budeš podobnou činiti nebeskému Ženichu; nebo všichni vyvolení Jemu připodobněni býti musejí. (Řím. 8, 29.) Spasitel náš před námi kráčí s trnovou korunou, obtížený těžkým křížem, zbičovaný a pohaněný, a zve nás, aby každý, kdož by chtěl přijíti za Ním, sama sebe zapíral. (Mat. 16, 24.) Pro tebe vydává se na smrt; proto máš i ty z lásky k Němu smrti se zasvětiti. Rciž tedy se svatým Františkem: „Ó dobrý Ježíši, nech mne z lásky k Tobě umříti, kterýž

jsi z lásky ke mně smrt podstoupiti ráčil.“ Ano, kdo žiješ, nežij již sobě, volá svatý apoštol, ale žij Tomu, kterýž za nás umřel. (II. Kor. 5, 15.) Ovšem, že jsi slabá, a sama o sobě toho nedovedeš; ale síla Boží posilní tebe, pokud jen dobrotivosti Ženicha svého důvěřovati budeš. Snad ti satan úklady činí, aby důvěru tvou zviklal, našeptaje tobě, že nebudeš moci snésti života tak umrtveného, abysi se stále zapírala, všech vlastních potřeb odříkala; ty ale odpověz se svatým Pavlem: „Všecko mohu skrze Toho, kterýž mne posiluje.“ (Fil. 4, 13.) Nemám síly, tu neb onu věc vykonati; ale Pán, kterýž si mne za majetek svůj vyvolil, a k lásce své mne povolal: dá mi síly, abych všecko učinila, čeho si ode mne žádá. Svatá Teresie ubezpečuje, že co se Boha týče, bez starosti býti můžeme; On že nám pomoci své neodepře, abychom svatými se stali, jest-li jen my sami neopomeneme toho, co činiti máme. Ó Bože, jest-li osoba řeholní svatou se nestane, kdo ještě svatým státi se má? Neopomínejtež tedy, s pevnou vůlí Bohu zcela se obětovati, Jemu se zaslibovati a Jej bez přestání za milost pomocnou prositi. Mámeť zaslíbení, že nám všecko dá, zač Jej s důvěrou prositi budeme: „Všecko, zač koli modlíce se prosíte, věřte, že vezmete, a staneť se vám!“ (Mar. 11, 24.)

11. Čeho se chceš tedy báti? Zmuž se! Vždyť Bůh jest to, kterýž tebe ze světa vysvobodil, od osidel jeho ochraňuje, k lásce své

stále zve, kterýž ku pomoci tisícerých milostí ti připravuje, pokud mu věrnou zůstáváš. „Svět máš za sebou; to co většího jest, se již stalo; to menší jen zůstává, abysi se totiž svatou stala.“ Slovy těmi svatá Teresie dodávala odvahy dcerám svým. Rozhodni se rychle, že se světa zcela odřekneš. Či má snad bídné ukojení nějakého rozmaru v nebezpečí tebe uvésti, že opět všecko, duši svou, nebe i Boha ztratíš, ana jsi již svět opustila, všech statků, kterých ti nabízel, se odřekla, svobody své se vzdala, a na vždy do čtyr zdí cely své se uzavřela? Či chceš z nevěsty nebeského Krále státi se nešťastnou otrokyní ďábla, kterýž časně i věčně tebe zničiti se snaží? Rychle se tedy rozhodni, pravím ještě jednou, a zhroz se té myšlénky, že by slova, kteráž právě čteš, mohla býti posledním zavoláním Páně na tebe! Nechtěj déle hlasu Božímu odporovati! Jest-li odoláš v tomto okamžení, může tebe Bůh v tomtéž okamžiku opustiti! Zmuž se! zmuž se! Odhodlaných duší bojí se ďábel, praví svatá Teresie. Zmuž se! přemnohé duše, praví svatý Bernard, svatými se nestávají proto, poněvadž odvahy nemají. Zmuž se tedy, a v Boha důvěřuj! Odvážná vůle všecko zmůže. Blaze tobě, jest-li že věrně dle hlasu Božího, kterýž tebe povolal, Pánu Ježíši zcela se obětuješ. Budeš umírajíc moci Jemu potom děkovati, a se svatou Anežkou zvolati: „Ó Pane, přijmiž duše mé, kterýžto jsi srdci mému lásky k světu odňal!“ Tobě jsem všecku

lásku svou zasvětila; přijmiž tedy duše mé k Sobě, abych se dostala do království Tvého, kdež bych Tebe, jakožto nejvyšší dobro své, ze všech sil mohla milovati bez bázně, že bych kdy více odloučena býti mohla od Tebe!

12. Ach, kéž by všechny osoby řeholní následovaly příkladu blahoslavené sestry Františky Farnese, která z počátku velmi nedokonale žila, když ale náhodou o smrti japanských mučeníků z řádu svatého Františka čísti slyšela, plná skroušené lítosti zvolala: „Což, ó milé sestry, učiníme my? Opustily jsme dům, i rodiče, i všecko pohodlí; a nyní mezi zděmi klášterními bychom měly nechávati srdcí svých při statcích, kterými jsme jednou ve světě vládly a tak upadati v záhubu?“ Potom dala odhodlaně výhost vší příchylnosti k statkům pozemským a Bohu tak dokonale se obětovala, že byla později jsouc vrchní s to, podivuhodným spůsobem družstvo své řeholní obnoviti. Svatý Jeroným píše: „Ve světských vědomostech lidé bez ustání pokračovati se snaží, ve věcech zbožného života ale již při počátcích se zastavují.“ A přece jest dle slov svatého Ambrože každý člověk povinen, po dokonalosti bažiti, jak zákon Boží nařizuje: „Miluj Boha ze vší síly své!“ Kromě toho musíme o to péči míti, abychom se v milosti Boží zachovali; a právě proto máme hleděti, abychom v milosti Boží bez ustání prospívali; nebo jisto jest, že kdo na cestě Páně nepokračuje, zpět se pohybuje, a v nebezpečí vězí, že do hříchu

smrtelného upadne. Jest-li to ale platí všem křesťanům, tož to přede všemi platí řeholnicím, kteréž mnohem více zavázány jsou, aby po dokonalosti bažily, a to nejen proto, že k svému posvěcení více prostředků a pomoci s hůry mají: ale i proto, že sliby jejich tomu tak chtějí, a pravidla jejich řádu, na kteréž profes skládaly, tak vyžadují.

13. Kdo ale řádným spůsobem na dokonalost se snaží, tomu nestačí žádání liché, bez skutků: ale on se musí namáhati, a prostředků k dokonalosti vedoucích odhodlaně užívati. Nechci ale, aby se mi tak rozumělo, jakoby se žádaly skutky kromobyčejné, všechnu obyčejnou míru přesahující! nikoliv! dostačuje duchovní cvičení, řeholí předepsaná, vytrvale a opravdově konati, řeholi v každém ohledu svědomitě zachovávati, a v ctnostech, všem křesťanům stejně potřebných, se cvičiti. Ovšem že řeholnice, kteráž opravdově posvětiti se chce, s tím málem, co řehole, ohlížejíc se na obecnou slabost duší, ode všech bez rozdílu žádá, se nespokojí, ale spíše ještě další cvičení v modlitbě, lásce, kajicnosti a těm podobných věcech bude konati, při tom svého duchovního vůdce poslušná zůstávajíc. Svatý Bernard praví: „To co dokonalým jest, přirozenou měrou nad obyčejné musí vynikati.“ Řeholnice, kteráž ničeho více učiniti nechce, než co všickni vůbec činiti mají, nikdy na vyšší stupeň dokonalosti nevystoupí. Musíte si tedy činiti násilí, a velkodušně

chápati se prostředků, které k dokonalosti napomáhají.

14. Nejpřednějšími ale prostředky takovými jsou následující:

1. Horlivě si žádej, svatou se státi.

2. Velice důvěřuj v Ježíše Krista, a Jeho Božskou Matku.

3. Varuj se každého dobrovolného hříchu i pochybení. Jest-li jsi ale přece pochybila, netrať odvahy, ale pochybení svého ožel a znova po cestě dokonalosti kráčeti začni.

4. Odlučuj se ode všech tvorů, i od své vlastní vůle, a samé sebe neceň.

5. Statečně odporuj vracejícím se náklonnostem.

6. Svědomitě šetř všech, i nejmenších předpisů řeholních.

7. Konej obyčejná duchovní cvičení s všemožnou dokonalostí.

8. Horlivě se přičiň, abysi se svolením vůdce duchovního mohla častěji přijímati nejsvětější Tělo Páně; konej vnitřní modlitby a umrtvování tělesná ona, jakých vůdce duchovní dovolil.

9. Dávej vždy přednost onomu skutku, o němž můžeš souditi, že jest Bohu milejším, a samolásce odpornějším.

10. Ochotně přijímej jaké-koli protivenství, jako z ruky Boží přicházející.

11. Miluj své pronásledovatele a dobrých věcí jim přej.

12. Užívej každého okamžiku pro Boha.

13. Obětuj Bohu všechny skutky své ve spojení se zásluhami Ježíše Krista.

14. Obětuj Bohu vždy zvláště samu sebe, aby s tebou i se záležitostmi tvými naložiti ráčil, jak se Jemu líbí.

15. Vyznávej se vždy před Bohem, že nechceš ničeho jiného hledati, leč abysi Jemu samému se zalíbila a Jej milovala.

16. Konečně se modli a s důvěrou vždy se poroučej Pánu Ježíši a nejblahoslavenější Panně; Marii miluj s láskou nejútlejší a důvěrou nejupřimnější.

Končím slovy, kteráž po vytržení mysli řekl ctihodný kněz Antonio Torres řeholnici, jež u něho svatou zpověď konávala: „Dcero má, miluj Ženicha svého, kterýž jediný lásky tvé hodným jest!“

Modlitba.

Ó můj Bože, vší lásky nejhodnější! Ty neskonalá Lásko, kterouž neskonalou láskou opět milovati máme; kdy Tě budu tak velice milovati, jak Ty miluješ mne? Tobě nelze dáti více a větších důkazů své lásky ke mně; Ty jsi vše učinil, abysi mne o své lásce přesvědčil; Ty jsi i krev svou i život svůj vydal, abysi mne zavázal k milování! A já bych měla ještě déle s láskou svou otáleti? Ó Pane Ježíši, odpusť mi dosavadního nevděku, že jsem, přednost dávajíc svým nešťastným náklonnostem před

Tebou, Tebe tak často v povinné lásce zanedbávala. Ó Pane můj a Ženichu můj! dej, abych velikých milostí Tvých vždy více poznávala, Tebe vždy víc a více milovala, a o to se přičiňovala, abych se Ti líbila tak, jak Ty toho zasluhuješ. Ty chceš, abych Tebe milovala, a já si nechci ničeho jiného přáti, než abych opět Tebe milovala. Mluv, ó Pane, služebnice Tvá slyší! Rci, čeho si ode mne žádáš; já chci ve všech věcech Tebe poslušnou býti, a nechci Tvým nejdobrotivějším úmyslům a Tvému slitování se mnou déle odporovati. Ty jsi se mi celý daroval, a i já se Tobě zcela daruji! Přijmiž mne dle velikého milosrdenství svého, nezavrhni mne od Sebe, čehož bych si byla ovšem dávno pro mnohonásobnou nevěrnost svou zasloužila. Ale žádost má, abych Ti náležela, za kterouž dojista jen Tobě děkovati mám, zárukou mi jest, že jsi mne přijal. Miluji Tě, ó neskonalé lásky hodný Pane! Miluji Tě, mé nejvyšší dobro! Ty jsi vždy mou láskou jedinou, samojedinou. A že jsi dáti slíbil, čehož by kdo od Tebe žádal: žádám tedy se svatým Ignácem za tu milost, abych Tě milovala. Dej, abych Tě milovala, a i od Tebe milována byla; jiného nechci, a si nežádám. Nejblahoslavenější Panno Maria, Ty nejdokonalejší majetku Boží, vymoziž mi svou nejvyšší láskou k Pánu svému tu milost, abych od té doby ničeho a nikoho více nemilovala než Boha. Amen.

Hlava čtvrtá.

Řeholnice si musí žádati, aby dokonalou byla.

1. Nejprvnější a nejpotřebnější věcí pro řeholnici, která k dokonalosti a spojení s Bohem přijíti si přeje, jest: aby dokonalou býti si žádala, a tak se podobala myslivci, který, když ptáka v letu střeliti chce, prvé před něho mířiti musí. Kdo koli totiž nějakého stupně dokonalosti dosíci chce, musí vždy na zřeteli míti vyšší stupeň svatosti, než onen jest, kterého skutečně dostoupí. „Ó bych měl křídla, jako holubice, letěl bych a odpočinul bych," praví žalmista Páně. A to znamená: Kdybych měl křídla holubice, odletěl bych k Bohu, abych v něm cíle svého dosáhl a se ode vší světské příchylnosti osvobodil. Svaté žádosti ale jsou oněmi blahoslavenými křídly, na kterých svaté duše nad svět se pozdvihují, a k výši dokonalosti dolétají, aby zde nalezly pokoje, kterého svět dáti nemůže. Ale kterak že jsou svaté žádosti křídly, na kterých duše k Bohu vystupují? Svatý Vavřinec Justiniani to vykládá, řka: „Svaté žádosti posilují duši, a nedopouštějí, aby obtíží zakoušela, bez kterých přece

obejíti se nemůže ten, kdo vrchu dokonalosti dostoupiti chce.“ Kdo žádné žádosti po dokonalosti nepociťuje, a komu se důvěry nedostává, že by dokonalým státi se mohl: ten se ani nepřičiní, aby dokonalým se stal. Jako když kdo pohlížeje na vysoký vrch, na kterémž jistě poklad jeho uchován jest, ani přání nemá, by vrcholu jeho dostoupil, dojista ani kroku ku předu neučiní, ale lenivě a lhostejně u paty hory státi zůstane: tak také k cestě dokonalosti neodhodlaný, z bázně před namáháním, bez kteréhož ovšem v před kráčeti nelze, ani žádosti po dokonalosti nemá, a tak u vlažnosti své trvá, aniž by po cestě Boží kroku v před učinil.

2. Kdo ale ani svaté žádosti po dokonalosti v srdci svém nechová, a tudy také žádné práce nepodniká, aby na cestě Páně vždy ku předu kráčel: ten kráčí nazpět, jak jednomyslně učí všichni učitelové duchovní i zkušenost. Šalomoun dokazuje to slovy: „Stezka spravedlivých jest jako světlo skvoucí, jenž více a více se zmáhá až do dne dokonalého; cesta pak bezbožných jest tmavá; nevědí, kde klesnou.“ (Přísl. 4, 18, 19.) „Kdo nepokračuje ku předu, zpět se pohybuje,“ praví svatý Augustin; což i svatý Řehoř dotvrzuje, řka: „Kdo by nechtěl s lodicí svou ani vzhůru proti vodě se hnáti, ani dolů po vodě plouti, ale jen tiše na jistém místě vytrvati, dojista mocí proudu dolů po vodě poháněn bude.“ A tak se děje i s člověkem, který pro hřích prvotní

přirozeností svou nakloněn jest k zlému. Nekráčí-li ku předu, a nečiní-li si násilí, aby lepším se stal, než jakým jest: mocí žádostivosti své dojista vždy hlouběji zpět poháněn bude. A proto se táže svatý Bernard: „Nechceš ku předu jíti? Chceš tedy zpět kráčeti! Pravíš sice, že zpět kráčeti nechceš; ale co tedy chceš? Odpovídáš, že žíti a setrvati chceš, kde jsi; nechci býti špatnějším, nežádám si ale také býti lepším; tím ale žádáš něco zhola nemožného; nebo na cestě Páně musíš buď ku předu stoupati, to jest v ctnosti pokračovati, aneb zpět se ubírati, to jest do hříchů a nepravostí upadati.“

3. Ve věcech věčného spasení nesmí tedy, jak učí svatý apoštol, býti žádného stání, ale musí se rychle pokračovati, to jest, musí se bojovati pro rozmnožování ctností tak dlouho, až člověk k cíli přijde, kde cenu svého snažení, život věčný, obdrží. „Tak běžte (v závod), ať dosáhnete.“ (I. Kor. 9, 24.) Uvažme ale dobře, že, jest-li k cíli nepřijdeme, sami toho vinu poneseme; nebo Bůh chce, aby všichni svatými a dokonalými se stali. „Tať jest zajisté vůle Boží, svatost vaše.“ (I. Thes. 4, 3.) „Buďtež vy tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest.“ (Mat. 5, 48.) „Svatí budete, nebo já svatý jsem.“ (Lev. 11, 44.) I přislibuje i uděluje Bůh ke všemu, čeho od nás žádá, pomoci své, jak mile Jej za ni prosíme. Svatý sněm Tridentský učí, že Bůh nic nemožného na nás

nežádá; nebo dávaje nám přikázaní napomíná nás, abychom je konali, což i s milostí Boží, všem společně udělovanou, konati s to jsme. Když ale k skutku některému větší míra milosti potřebná jest: chce Bůh, bychom si vyprosili od Něho pomoc k němu, co sami vykonati nemůžeme; a v pravdě, prosíme-li o Jeho milost, pomoci své nám vždy uděluje, tak že všecko vykonati můžeme, co nám přikazuje. Zmuž se tedy! Ctihodný kněz Torres, z kongregace zbožných dělníků, napsal řeholnici kterés následující krásná slova: „Ó kéž by byly perutě našich svatých žádostí tak mohutné, abychom na této zemi více lpěti nemuseli, ale k nebeskému Ženichu vzlétnouti mohli, kterýž jest láskou naší, touhou naší, a kterýž nás očekává v domovině věčné blaženosti!“

4. Svatý Augustin nazývá život pravého křesťana neustálým snažením po dokonalosti. Dle toho není dobrým křesťanem, kdo v srdci svém nechová žádosti, aby svatým se stal. Platí-li to o všech vůbec, platí to o osobách řeholních zvlášť, kterýmž sice není uloženo, aby dokonalými již byly, kterýchž ale povinností jest, aby se zvláštní horlivostí po dokonalosti bažily a na ni se snažily, jak tomu učí svatý Tomáš slovy: „Kdo do stavu řeholního vstoupí, není povinen, aby již dokonalou lásku měl, ale aby se na ni snažil. Také není zavázán, aby všechna cvičení konal, kteráž vůbec k dokonalosti vedou, ale aby konal ona určitá, kterých

ukládá mu svatá jeho řehole, v kterou přijati se dal.“ Proto povinna jest každá osoba řeholní, kromě závazku, jakéhož sliby řeholní ukládají, konati také společnou modlitbu, řeholí nařízená svatá přijímání i umrtvování, zachovávati mlčení, jakož i všechna ostatní cvičení společná.

5. Nikdo mi nenamítej: „Ale naše řehole nezavazuje pod hříchem.“ Jest zajisté jednomyslným učením všech učitelů duchovních, že, byť i řehole sama o sobě pod hříchem nezavazovala, přestupitel přece, jest-li ho dostatečná příčina neomlouvá, sotva prost bývá hříchu skutečného, aspoň všedního. Příčina toho jest, že dobrovolné a neodůvodněné přestoupení některého předpisu řeholního jen z převráceného směru ducha, neb z lenivosti vycházeti může; a právě proto přestoupení takové aspoň lehčí provinění sebou přináší. Proto tvrdí svatý František Saleský v jednom ze svých pojednání, že, byť i řehole „Navštívení Panny Marie“ (Salesianek) pod žádným hříchem nezavazovala, přestoupení její přece aspoň bez hříchu všedního státi se nemůže, a to proto, že řeholnice, řeholi přestupující, Bohu cti ujímá, sliby své ruší, řeholnímu družstvu škodí, a ovoce dobrých příkladů ničí, kteréž každá osoba řeholní vydávati má. A takto dle slov světce přichází k hříchu z přestoupení ještě i hřích z pohoršení, jest-li že kdo řeholi vůči ostatním řeholníkům přestoupí. Dále dlužno pamatovati i to, že přestoupení řehole může se státi i hříchem smrtelným,

jest-li kdo častěji některé řeholní pravidlo přestupuje, a takto obecné kázni v řeholi velkou škodu působí; taktéž těžce se prohřešuje, kdo některé pravidlo z opovržení přestupuje. V příčině té učí svatý Tomáš, že časté přestupování řehole ve vinníku tak zlé rozpoložení způsobí, že až náchylným se stává, aby celou řeholí pohrdl. Toho třeba připamatovati oněm řeholnicím, které všecko, co proti řeholi konají, vymlouvati se snaží s vytáčkou, ze řehole pod hříchem nezavazuje. Konečně ale horlivé řeholnice ani na to nepomýšlejí, by se jen otázaly, zda-li řehole pod hříchem je zavazuje, nebo ne; dostačí jim věděti, že jejich řehole před Bohem za dobrou uznána jest, a že Jemu velice milo jest, když ji do podrobna zachovávají, a proto jí i svědomitě šetří.

6. Jako vůbec žádný člověk v žádném umění nebo vědění bez vytrvalého a horlivého snažení dokonalým se nestane: tak také nedospěl žádný svatý k svatosti bez horoucí žádosti po ní. Svatá Teresie ráda říkávala, že Bůh zvláštních milostí svých uděluje z pravidla toliko těm, kteříž s velikou horlivostí o to usilují, aby Jej vždy více milovali. A královský prorok (Žalm 83, 6) blahoslaví onoho, kdo odhodlán jest, od stupně ke stupni v dokonalosti vystupovati; nebo takový přehojnou pomoc má od Boha, aby bez ustání ve zbožnosti v před pokračoval. Tak činili svatí, jako obzvláště svatý Ondřej Avellinský, kterýž až i slib učinil,

že na cestě k dokonalosti bez ustání ku předu pokračovati bude. Svatá Teresie tvrdí, že Bůh ani na zemi žádného dobrého úmyslu bez odměny nenechá. Všichni svatí pro dobré úmysly dospěli v krátké době k vysokému stupni dokonalosti. „Dokonav v krátku, vyplnil časy mnohé“ (Kniha Moudr. 4, 13), to jest: V krátce dosáhl, co jen v dlouhých dobách získáno býti může. Tak dospěl svatý Aloisius de Gonzaga v krátkém věku pět a dvacíti let k tak vznešené dokonalosti, že svatá Maria Magdalena de Pazzis, kteráž ho u vytržení mysli v nebesích spatřila, vyznala, že se jí zdálo, jako by nikdo ze svatých v nebi větší slávy než on nepožíval. U vidění tom bylo jí i zjeveno, že svatý Alois k výši takové dostoupil skrze svou horoucí žádost, aby Boha tak miloval, jak On milován býti zasluhuje; v bolesti své totiž nad tím, že mu k takové neskonalé lásce dospěti nelze, poněvadž nesmírný Bůh dle zasloužení jen neskonale by milován býti musel: snášel na světě mučenictví lásky a proto za odměnu k tak vysokému stupni oslavení povznešen jest.

7. Ve spisech svaté Teresie nalezá se kromě již uvedených, ještě mnoho jiných krásných výroků o předmětu tomto. Tak na příklad: „Naše rozhodnutí musejí býti velikodušnými; nebo na nich závisí stupeň ctnosti naší;“ nebo: „Nesmíme býti malomyslnými ve svých předsevzetích, ale musíme na Boha spolehati, že jest-li jen to, co na nás jest, konati budeme, s Jeho

pomocí tam dospějeme, kam s milostí Jeho svatí dospěli.“ Nebo: „Božské Velebnosti líbí se duše velkomyslné, kteréž ale samým sobě nedůvěřují.“ Světice ta dosvědčovala, že se toho nedožila, aby duše neodhodlaná v mnohých letech tak daleko byla dospěla, jako jiné odhodlané již za několik dnů dospěly. Abychom se ale povzbudili, užitečno jest, čítati životopisy svatých, zvláště takových, kteří z velikých hříšníků stali se velikými svatými, jako byli: Svatá Maria Magdalena, svatý Augustin, svatá Peagia, svatá Maria egyptská, a zvláště svatá Margareta Kortonská, kteráž po dlouhá leta v stavu zavržení žila, ale i v tomto bídném stavu žádost v srdci svém podržela, aby svatou se stala, jako se to i v skutečnosti také stalo. Od okamžiku, kdy k Bohu se obrátila, tak veliké pokroky v dokonalosti činila, že jí od Pána již na zemi zjeveno bylo, že ji nejen k vyvoleným připočetl, ale i v nebi místo mezi serafíny vykázal. Svatá Teresie také tvrdí, že ďábel k největší škodě duší za pýchu to vykládati hledí těm, kdož velkomyslná rozhodnutí činí, neb následovníky svatých státi se chtějí. V pravdě ale pyšným není, kdo samému sobě nedůvěřuje, ale pevně důvěřuje Bohu, a odhodlaně po cestě dokonalosti kráčí, poněvadž i svatý apoštol tvrdí: „Všecko mohu skrze toho, kterýž mne posilňuje“ (Filip. 4, 13). Ze své vlastní síly ovšem že ničeho nemohu, ale s pomocí Boží všecko; proto pevně jsem

odhodlán, Jej s milostí Jeho tak milovati, jako Jej svatí milovali.

8. Velmi důležito jest, abychom se pro veliké věci rozhodovali; ku příkladu: Že budeme Boha více milovati, než Ho všichni svatí milovali; že chceme z lásky k Němu více trpěti, než všichni svatí mučeníci trpěli; že všechny urážky trpělivě snášeti i odpouštěti budeme; že se podvolíme všem obtížím i mukám za spasení i jen jedné duše, a tak podobně. Nebo předně mají taková rozhodnutí, byť se i vztahovala na věci, kteréž se nevyplní, přece velikou zásluhu před Bohem, poněvadž Mu dobrá vůle právě tak milou jest, jak zlá protivnou. Za druhé stává se duše svou žádostí po velkých a těžkých věcech odhodlanější, aby se lehčích věcí tím spíše chápala. Proto velmi užitečno jest, hned při počátku každého dne si předsevzíti, že vše, co možno bude, pro Boha učiníme, každý odpor a každé protivenství trpělivě sneseme, vždy shromážděnými v mysli se zachováme, a povzdechy lásky k Bohu často vysílati budeme. Tak činíval svatý František, jak vypravuje svatý Bonaventura. A svatá Teresie ubezpečuje, že dobrá předsevzetí Pánu tak se líbí, jako by již vykonána byla. Ó jak mnohem lépe jestiť, spíše Boha, než-li světa se přidržeti! Kdo chce statků tohoto světa dosíci, jako jsou bohatství, hodnosti a pochvala lidská: tomu nestačí, věcí těch si jen žádati; ano žádost po nich zvýšuje jen muku tomu, kdo si jich žádá,

když jich dosíci nemůže; před Bohem ale dostačí již, milosti a lásky Jeho si žádati, a On jich i hned udílí. To samé řekl i onen císařský dvořenín, o němž vypravuje svatý Augustin: Když v kteréms klášteře mnišském životopis svatého opata Antonína četl, při čtení tom srdce své tak velice všech světských žádostí sprostil, že k průvodci svému zvolal: „Jakými pošetilci jsme přece my, kteříž s takovým namáháním, s takovou ouzkostlivostí, v tolikerých starostech císaři sloužíme, jehož přátelství přece nikdy účastnými se státi nemůžeme! A kdybychom ho i dosáhli, neprospělo by nám, poněvadž bychom spasení své věčné tím do většího jenom nebezpečenství uvedli! Chceme-li ale přáteli Božími se státi, stáváme se jimi ihned;“ nebo (tak chtěl říci) přátelství Božího ihned účastným se stává, kdo s upřímnou i pevnou odhodlaností dosíci si ho žádá.

9. Pravím „s upřímnou i pevnou odhodlaností;“ nebo nic neprospějí pouhé žádosti, kterými lenivé duše se obírají, jsouce vždy jen chtící, ale nikdy ani kroku v před na cestě Boží nečinící. O takových pronáší se Šalomoun řka: „Lenivý chce i nechce“ a „žádosti zabíjejí lenivého“ (Přísl. 21, 25). Vlažná řeholnice ovšem že by také dokonalou chtěla býti: ale ona toho tak daleko nedovede, aby se i prostředků uchopila, za pomocí kterých k dokonalosti dospěti lze. Z jedné strany má tedy vůli, dokonalou se státi, poněvadž poznává, jak

velice žádoucí jestiť dokonalost; z druhé strany ale opět dokonalou se státi nechce, štítíc se namáhání, kteréhož zapotřebí jest tomu, kdo dokonalým státi se chce. Chce i nechce. Má sice žádost, ale tato jest bezúčinná. Chtěla by svatou se státi, ale po cestách, které daleké jsou povolání jejího, a tak vzdychá: Ó kéž bych přece byla na poušti; tam bych chtěla stále se modliti a pokání činiti! Ó kéž bych byla jen v jiném klášteře; tam bych se zavřela do své komůrky, abych jen s Bohem se obírala! Ó kéž bych zdráva byla, jak mnohých skutků kajících bych konati chtěla! Já bych chtěla! chtěla! volá ubohá osoba; ale při tom všech povinností nynějšího stavu zanedbává, málo se modlí, zhusta společných modliteb a svatého přijímání opomíjí, lenivou jest v kůru; ale často bývá v hovorně a na místech, kde se může něco viděti, a s nepatrnou jen trpělivostí a odevzdaností snáší malé obtíže nemoci své. Zkrátka den co den dopouští se s otevřenýma očima, s rozvahou chyb, anižby žádosti v sobě pociťovala, jich napraviti. Jaký tedy prospěch může míti řeholnice z toho, že si mnohých pro svůj stav zcela nemožných věcí žádá, když ale při tom svých skutečných povinností pranic nedbá? „Žádosti zabíjejí lenivého!“ Její pošetilé žádosti tím rychleji v záhubu ji uvedou, čím zbytečněji se jimi obírá; nebo přestávajíc na pouhém chtění, opomíjí užívati oněch prostředků, kterých užívati v svém nynějším po-

volání zavázána jest, aby dokonalou, a skrze dokonalost jednou věčně blaženou se stala. Velmi trefně vyjadřuje se o takovýchto přáních svatý František Saleský, řka: „Nikterak schvalovati nemohu, aby ten, kdo k jisté povinnosti nebo k jistému povolání zavázán jest, si žádal jiného, od povinností stavu jeho se odchýlujícího spůsobu života, neb jiných cvičení, kterých s jeho nynějším postavením spojiti nelze, poněvadž žádosti takové dělají srdce roztržitým a v zaměstnáních povinných nedbanlivým.“ Každá řeholnice má tedy přede vším a jedině na zřeteli míti dokonalost, kteráž se od ní v jejím stavu a v jejích povinnostech žádá, buďto že jest představená aneb podřízená, zdravá nebo nemocná, mladá nebo stará; a vzbuditi má pevné předsevzetí, že i prostředků k tomu potřebných užívati bude. Dále poučuje svatá Teresie: „Zlý nepřítel chce nám namluviti, že máme ctnost, ku příkladu trpělivost, poněvadž odhodlány jsme, vše pro Boha snášeti. I zdá se nám v pravdě, že jakékoli protivenství sneseme, a pociťujeme z toho velikou spokojenost; jest to ale náš zlý nepřítel, kterýž nám toho namlouvá. Napomínám vás, abyste se neměly za jisty, že ctnost tuto již máte; ale abyste spíše uvažovaly, že ji sotva dle jmena znáte, pokud důkazů o ní před očima nemáte; jinak by se mohlo velmi snadno státi, že by se při nemilém slovu, kteréž vám kdo řekne, celá trpělivost vaše v nivec rozplynula.“

10. Přicházíme nyní k pojednání velice důležitému, kterak se má prostředků užívati. Kteřížto jsou:

a) Vnitrná modlitba a zvláště uvažování, jak velice toho Bůh zasluhuje, aby byl milován; jakou lásku Bůh k nám v Srdci svém nosil, zvláště v tajemství našeho vykoupení, v kterémž tak velice k nám se snížil, že v moři muk a ponížení za nás život svůj obětoval, a ani s tím ještě spokojen nejsa, až i pokrmem naším se učinil, jenom aby naši lásku získal. Kdo pravd těchto často neuvažuje, toho duše jimi se ovšem nerozní. „Rozpálil se oheň v přemyšlování mém," praví David (Žalm 38, 4), to jest: Čím více o dobrotě Pána svého přemýšlím, tím více pociťuji v sobě povinnost, abych Jej miloval. Jinak dosvědčuje ale svatý Alois, že žádná duše nepřivede toho k vysokému stupni v dokonalosti, kteráž prvé velikých pokroků v modlitbě neučinila.

b) Stálé obnovování předsevzetí, že Boha vždy více milovati budeme. Tomu velice napomáhá představování, že každý den tím prvním jest, v kterém po cestě dokonalosti kráčeti začínáme. „I řekl jsem: Nyníť začnu" (Žalm 76, 11). To bylo také posledním napomenutím, jakéž dal svatý Antonín mnichům svým: „Bratři moji! mějte každý den za první, v kterém jste Boha milovati počali."

c) Neustálé, upřímné zpytování svědomí po křehkostech a chybách, bez ušetření samolásky. Zpytování toto musí býti opravdové, jak poučuje svatý Augustin slovy: „Bratři moji! skoumejte se, nešetříce se. Nikdy nesmíte se spokojiti s tím, čeho jste snad již dosáhli, sic byste ku předu nepřišli. Pak-li se uspokojíte, zpět kráčeti budete. Ano až i žádost ztratíte, abyste dále v dokonalosti pokračovali.“ Proto končí světec napomenutí důraznými slovy, kteráž by měla duším, samými sebou spokojeným, ale málo přičinlivým velikého strachu nahnati: „Pravíš-li: Spokojen jsem s tím, čeho jsem dosáhl, ztracen jsi.“ Jak již svrchu povědíno bylo, jest na cestě dokonalosti jen cesta v před, nebo zpět, není ale stání; to dotvrzuje svatý Bernard slovy: „Nechtíti v před kráčeti, znamená ustupovati.“ Proto také napomíná svatý Jan Zlatoústý, abychom vždy přemýšleli jen o cnostech, kterých se nám posud nedostává, abychom ale nikoliv nemysleli na nepatrné dobré, které jsme snad již vykonali, poněvadž bychom se jinak lenivými a pyšnými stali. Kdo běží o závod, praví dále světec, nepomýšlí na cestu již překonanou, ale jak daleko ještě od cíle jest. Čím více horlivé duše cíli života svého se přibližují, tím ohnivější stává se i horlivost jejich, a podobají se takovým, o kterých vypravuje Job (3, 21), že poklad vykopávají. Čím hlouběji kopají, praví svatý Řehoř, tím více dohání jich k práci žádost, aby pokladu

nalezli; a tak i lidé po dokonalosti toužící tím více se přičiňují, čím dále byli již pokročili.

11. Velmi prospěšným jest dále čtvrtý prostředek, jakéhož dle udání Suria užíval svatý Bernard, často uvažuje, a sám sobě říkaje: „Bernarde, k čemu jsi přišel? K čemu jsi vstoupil do řádu?“ A to samé měla by si každá osoba řeholní stále opakovati: „Opustila jsem svět, i to, čeho by mi byl poskytnouti mohl, abych se v stavu řeholním posvětila! Ale co činím? Sebe neposvěcuji, a svou vlažností v nebezpečenství upadám, že zahynu.“ S prospěchem může zde poukázáno býti na příklad ctihodné sestry Hyacinty Mariscotti, která v klášteře svatého Bernardina ve Viterbu z počátku velmi vlažný život vedla. Když se jednou knězi Bianchetti z řádu svatého Františka, mimořádnému zpovědníku kláštera svého, zpovídati chtěla, přijal ji s důraznými slovy: „Jak, ty jsi jeptiška? Věz tedy, že ráj není pro marnivé a pyšné jeptišky!“ Hyacinta odvětila: „Proto tedy jsem snad svět opustila, abych zahynula?“ „Ano,“ odpověděl kněz, „peklo jest místo pro všechny tobě rovné; tam uvrženy budou všechny jeptišky, které v klášteře žijí život světský!“ Ohromená slovy těmi, přehořké slzy roníc vykonala Hyacinta zpověď z celého minulého života svého, a počala od té hodiny žíti dokonale. Jak spasitelno jest tedy pro řeholnice, chtějí-li s novou horlivostí v před kráčeti, a všechny obtíže života řeholního přemáhati, aby uvažovaly,

že proto svět opustily, aby svatými se staly! Nuže tedy! Přichází-li ti za těžko, v té neb oné věci býti poslušnou, rci samé sobě: Nevstoupila jsem do kláštera, abych konala vůli svou; kdybych byla chtěla sebe samé poslouchati, byla bych ve světě zůstala. Přišla jsem, abych poslouchajíc svých vrchních, vůli Boží plnila, a to chci i dokonale a všestranně zachovávati. Jest-li se ti těžkou zdá býti chudoba, rci: Nejsem zde, abych zde pohodlně a v bohatství žila, ale abych pro Ježíše Krista chudou byla, kterýž z lásky ke mně ještě mnohem chudším státi se ráčil. Jest-li tě kdo ponížil neb pokáral, rci: Jsem v řádu, abych podle zasloužení za své hříchy byla ponižována, a takto milejší se stávala Ženichovi svému, kterýž na zemi tak velice povrženým býti volil. To znamená: Bohu žíti, a světu umříti. Konečně ještě uvaž: Co by mi pomohlo, že jsem svět opustila, do čtyr zdí se uzavřela, a svobody své se odřekla, kdybych svatou se nestala? Kdybych lehkovážným, vlažným životem až i do nebezpečenství se vydávala, že věčně zavržena budu?

12. Za páté užitečno jest, aby řeholnice rozpomínala se na svá první předsevzetí, a svou první horlivost, s kterou do kláštera přijati se dala, aby ji znova v sobě oživila. Opat Agatho odvětil mnichu, tázajícímu se, jak by se měl v stavu řeholním zachovati: „Pomni, jakým jsi byl v první den,

kdy jsi svět opustil, a takovým zůstaň!“ Vzpomínej i ty, nevěsto Kristova, na předsevzetí, kterých jsi tehdáž učinila, že jen Boha samého hledati budeš, ničeho si nežádajíc, leč co poslušnost velí, a že jakékoli ponižování, jakékoli obtíže z lásky k Pánu Ježíši snášeti budeš! Takové úvahy mladého řeholníka k prvější horlivosti zpět uvedly, jak se v životech arciotců dočítáme. Matka jeho odporovala tomu, aby v stav řeholní vstoupil, uvádějíc mnoho důvodů, že ji opustiti nemá, načež ale mládenec vždy odpovídal: „Chci duši svou zachovati,“ až i předsevzetí své na konec odhodlaně provedl. Po krátkém čase ale ubožáka horlivost jeho opustila, a on počal vlažným býti. Matka zemřela, a on sám upadl do těžké nemoci, v kteréž sebe jednou před soudnou stolicí Boží spatřil, kdež i matka jeho se objevila, a kárajíc jej pravila: „Synu můj! co stalo se z předsevzetí tvého, kteréž tebe i v řeholi uvedlo: chci duši svou zachovati? A jaký to život, kterýž nyní vedeš?“ Řeholník se vzpamatoval, a když se ze své nemoci opět pozdravil, vždy pamětliv zůstávaje napomenutí matky své i svého starého předsevzetí, oddal se životu zcela svatému, a počal takové pokání činiti, že ho spolubratři až napomínali, aby se mírnil. On jim ale odpověděl: „Nemohl jsem snésti výčitek své matky; kterak budu moci snésti pokárání, jaké mi učiní Ježíš Kristus při soudu, jest-li volání Jeho neuposlechnu?“ Velice prospěšným se

ukáže také časté čtení životů svatých, kterýchž příklady, dávajíce nám bídu naši poznati, k pokoře nás vedou. Chudáci nepoznali by chudoby své, kdyby pokladů bohatých neviděli.

13. Za šesté potřebno jest, aby osoba řeholní neztratila odvahy, i když vidí, že kýžené dokonalosti posud nedosáhla. Jest to ošemetné pokušení od ďábla. Svatý Filip Nerejský říkával, že posvěcení naše není prací jednoho dne. V dějinách arciotců se vypravuje, že jakýs mnich, kterýž s velkou horlivostí do řádu vstoupil, po nějakém čase opět vlažným se stal. Chtěje ztracené cesty opět nalézti, ale pln zármutku, že nevěděl, kterak by se na ni opět dostal, tázal se jistého starého otce o radu. Tento ho potěšil, a vypravoval k jeho povzbuzení podobenství o otci, kterýž svému synu nařídil, aby roli, trním pokrytou, očistil. Syna opustila při pohledu na tak veliké namáhání, jakéhož práce tato na něm vyžadovala, všechna odvaha, i lehl si ku spaní místo práce, a omlouval se potom otci svému, že s této těžké práce býti nemohl. Synu můj, odvětil otec, žádám si jenom, abysi každého dne tolik trní vyklidil, mnoho-li země bysi přikrýti mohl tělem svým. Syn dal se tedy do práce, a očistil v krátkém čase ponenáhlu celou roli od trní i hloží. Jak případné jest toto podobenství! povzbuzujeť nás, abychom po cestě dokonalosti v před kráčeli! Postačí, abychom vždy předsevzetí svá živě opatrovali, a se při-

čiňovali, bychom ku předu kráčeli; a tak ponenáhlu s milostí Boží přece jednou kýženého cíle se doděláme. Svatý Bernard vykládá, že neustálé snažení duše, aby dokonalou se stala, dokonalostí samou jest. Potřeba tedy stálý pozor dávati, abychom obvyklých cvičení, modliteb, svatého přijímání a umrtvování nikdy neopomenuli. A to hlavně v době vnitřního vyprahnutí, kdy Pán věrnost duší skoumá, zda-li přes všechny muky a vše omrzení, kteréhož se jim v temnostech jejich dostává, přece neustávají svědomitě konati všecko, co činívaly, prvé než nebeská potěšování je opustila.

14. Konečně jest to pro řeholnici v společenství žijící velmi důležité, aby zřetel svůj na svědomitější mezi svými spoludružkami obracela, a jich následovala v oněch zvláštních ctnostech, v kterých ony dobrý příklad dávají. Jako včela z nejrozmanitějších květin med sbírá, říkával svatý opat Antonín, tak má i horlivá osoba řeholní příkladných ctností družek svých využitkovati; u jednoho přiučiž se tedy skromnosti, u jiného lásce neb horlivosti v modlitbě, hodnému připravování se k svatému přijímání, a tak všem ctnostem ostatním. To má býti svatým předsevzetím každé dobré řeholnice, aby napodobiti, ano předčíti se snažila všechny své spoludružky v jakémkoli nábožném cvičení. Lidé světští hledí se na vzájem předstihnouti, kdo by více bohatství, více hodností, více požitků dosíci mohl. Řeholníci ale mají jeden druhého

předstíhati v tom, aby byl jeden druhého pokornější, trpělivější, mírnější, laskavější; aby jeden nad druhého miloval pokořování, práci, čistotu a poslušnost; zkrátka: jejich horování v tom nechť pozůstává, by Boha vždy více milovali, a Jemu milejšími se stávali. V tom úmyslu vůbec všecko konáno býti má, aby každý přede vším Bohu se zalíbil, a ostatním dobrý příklad dával, aby i onino takto povzbuzováni, Pána víc a více oslavovali. „Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích“ (Mat. 5, 16). Proto nechť řeholnice (kteréž vrchní své samy si volí) varují se k vůli výčitkám svědomí, aby hlasu svého nedaly některé, jejíž život až dosud klášteru ku vzdělání nesloužil; nebo jako dobrý příklad horlivost ostatních zvyšuje: tak zlé příklady veliké škody jim způsobují, a velmi snadno je svádí, aby samy chyb se dopouštěly, kterých často na jiných pozorují.

Modlitba.

Ó Božské Srdce mého Ježíše! Srdce plno lásky k lidem, a zvlášť pro jejich lásku stvořené, kterak jen možno jest, že lidé tak málo Tebe pamětliví jsou? Já ubohá patřím také k těm nevděčníkům, kteříž nemilujíce Tebe, po tolik let ve světě žili! Odpusť mi, ó můj

Ježíši, tu velikou vinu, že jsem Tebe, lásky nejhodnějšího nemilovala, kterýž tak velice mne miluješ, že jsi již nic většího pro mne nemohl učiniti, abysi lásku mou získal. Zasloužila jsem, abych Tebe z trestu více milovati nesměla, poněvadž jsem tak dlouho láskou Tvou pohrdala. Ale, Ženichu můj! tresci mne, jak se Tobě líbí, jen ne trestem tímto. Uděl mi milosti, abych Tebe milovala, a potom učiň se mnou, cokoli se Tobě líbí. Jak bych se mohla jen některého trestu báti, když Ty bez ustání sladkým přikázaním své lásky mne zveš, abych Tebe, Pána a Boha svého milovala? Vždyť mi nakazuješ: „Miluj Pána Boha svého z celého srdce svého.“ Z celého srdce svého mám tedy Tebe milovati, a já sama také ničeho jiného si nežádám, než abych celým srdcem Tebe milovala. Ó Srdce mého Ježíše, láskou hořící, roznětiž i v srdci mém ubohém blahoslavený oheň, kterýž abysi na světě roznítilo, s nebe jsi sestoupilo. Znič všechny nezřízené žádosti ve mně, kteréž mi na překážku jsou, abych Ti zcela náležela. Můj milovaný Spasiteli! nepohrdni žádostí mou, ale naplň láskou svou srdce mé, kteréž Ti jednou tolik hořkosti spůsobilo. Nedopusť, abych od té doby, a byť jen na jeden okamžik, bez lásky Tvé žíti měla, kterýž sám tak velice mne miluješ! Ó lásko mého Ježíše, Ty jsi láskou mou! Doufám, že Tebe vždy milovati budu, a že ani Ty mne milovati nepřestaneš. A tento svazek lásky po celou věčnost nemá

býti rozloučen. Ó Maria, Matko krásného milování, ty tak velice si žádáš, abysi Syna svého viděla milovaného ode všech: přivaž, připoutej mne k Pánu Ježíši! Přikovej mne takovými vazbami k Němu, abych Mu zcela a vlastně náležela tak, jak On si toho ode mne žádá. Amen.

Hlava pátá.

O nebezpečí, v jakém tone nedokonalá a své nedokonalosti málo si všímající řeholnice, když nerozvažuje, že by mohla zahynouti.

1. Kdo chce krásnou zahradu založiti, musí přede vším vymýtiti všeliké hloží, a škodlivé rostlinstvo, a potom zemi zasázeti plodnými bylinami. Takto poučil Bůh proroka Jeremiaše, když mu nařizoval, aby vzdělal církev Jeho. „Hle, ustanovil jsem tě dnes nad národy a nad královstvími, abys vyplenil a zkazil a rozptýlil a rozmetal a stavěl a štípil“ (Jerem. 1, 10). Aby se tedy řeholnice posvětila, musí přede vším odstraniti ze srdce svého chyb a nedostatků, a potom se snažiti, aby na místě jich vštípila ctnosti. První duchovní cvičení, praví svatá Teresie, záleží v umořování hříchů. Nemluvím zde o hříších smrtelných, poněvadž předpokládám, že řeholnice, která mou knihu čte, hříchů takových prostá jest; ano mám i za to, že ani nikdy v životě svém milosti Boží neztratila, a kdyby byla ztratila, že ji aspoň brzo opět zpět získala; i přesvědčen jsem, že

každá řeholnice odhodlána jest, raději tisíckrát umříti, než na novo Boha ztratiti. Aby záhubě z hříchu pocházející tím spíše unikla: prosím ji, aby vždy před očima a na mysli měla učení, v Písmě svatém velice odůvodněné a předůležité, jak je vykládali svatý Basil, Jeroným, Augustin a jiní svatí otcové, že totiž Bůh jednomu každému člověku určil počet hříchů, kterých mu odpustiti chce; poněvadž ale nikdo počtu toho nezná, musí se každý obávati, že by ho Bůh mohl opustiti, a že by na věky ztracen byl, kdyby hříchy, kterých se již dopustil, ještě o jeden rozmnožil. Jak mocnou hradbou jest myšlenka tato naproti lsti ďáblově, kterýž se snaží hříšníka k opětnému pádu svésti předstíráním, že se může opět zpovídati, a odpuštění zase obdržeti! Ó kéž by každý křesťan žil v svaté bázni, že by mu Bůh snad žádného dalšího provinění neodpustil! Mnozí netroufali by si vraceti se k tomu, co byli prvé vyplivli; tak ale ovšem mnozí upadají v záhubu věčnou, poněvadž se těšívají klamnou nadějí, že jim Bůh opět odpustí.

2. Také nemluvím zde o oněch všedních hříších, kterých se člověk více z křehkosti lidské, než ze svobodné vůle dopouští. Nikdo na světě není pochybení druhu takového zcela prost. „Ve mnohém zajisté klesáme všickni.“ (Jakub 3, 2.) Všickni lidé, i svatí, dopouštěli se chyb. „Díme-li, že nemáme hříchu, sami se svádíme, a pravdy v nás není,“ píše svatý Jan

(1. epištola 1, 8). Přirozenost naše, skrze hřích prvotný zkažená, tak velikou v sobě chová náklonnost k zlému, že nám bez zcela zvláštní, mimořádné milosti Boží, jakáž jenom Matce Boží udělena byla, ani možno není, abychom po celý svůj život zcela všech všedních, i těch ne docela dobrovolných hříchů se uchovali. Bůh dopouští takových škvrn i na služebnících svých, kteříž lásce Jeho dokonale se zasvětili, aby jich v pokoře udržel, a jim poznati dal, že, kdyby On svou Božskou rukou jich neopatroval, by i do smrtelných hříchů snadno upadali, právě jako upadají do těch i oněch všedních hříchů, třebas že tak mnohých dobrých předsevzetí a slibů nadělali. Kdo tedy do takových chyb klesl, vyznejž pokorně křehkost a slabost svou, zdvojnásobiž modlitbu svou, prose, by Bůh nad tebou ruku svou vztáhl, a připustiti neráčil, abys do těžkých hříchů padal.

3. Mluvím tedy jen o všedních hříších, kterých se kdo z rozvahy a zcela dobrovolně dopouští. S pomocí Boží můžeš se jich všech vystříhati, jako skutečně svaté duše činí, kteréž pevně odhodlány jsou, raději umříti, než s očima otevřenýma i všedního jen hříchu se dopustiti. Svatá Kateřina z Janova říkala, že duši, Boha upřímně milující, každý i nejmenší hřích méně snesitelným jest, než samé peklo; a proto také ubezpečovala, že by raději do ohnivého moře se uvrhla, než aby se dobrovolně i jen všedního hříchu dopustila. Vším právem svatí takto

mluví; nebo Božským světlem osvícení jasně poznávají, kterak každá urážka Boha mnohem větším zlem jest, než smrt, a než zničení všech lidí i andělů. „Kdo se opovažuje tvrditi,“ volá svatý Anselm, „že hřích jest něco nepatrného? Což jest malou věcí, Boha o čest olupovati?“ Kdyby řekl poddaný králi svému: Ve všech věcech chci tebe poslušným býti, jenom v té ne, poněvadž se mi zdá nepatrnou býti: zdaž by pokárání a trestů nezasloužil? Svatá Teresie pravila: „Kéž bychom se více báli každého všedního hříchu, než ďábla: nebo on nám může mnohem více škoditi, než všichni ďáblové pekla!“ A proto i světice ta řeholních dcer svých napomínávala slovy: „Uchovejž vás Bůh každého hříchu, kterého byste se s rozvahou dopustily, byť i sebe menším byl.“ Zvláštní platnost má pro řeholnice také výrok svatého Řehoře Nazianského: „Považ, že tebe jediná vráska více zohavuje, než i největší rány zohavují ty, kteříž v světě žijí.“ Kdyby se služka z kuchyně králi představila pokálená, dojista že by jí toho příliš nevytýkal, právě proto, že ona jest služkou v kuchyni; kdyby ale na rouchu své nevěsty i sebe menší skvrny zpozoroval, dojista že by ji toho velmi za zlé pokládal. A to samé platí o hříších lidí světských, a o hříších nevěst Ježíše Krista. Špatná řeholnice, kteráž lehkých provinění nedbá, nikdy se neposvětí, a pokoje nenalezne. Pokud svatá Teresie v životě méně dokonalém trvala, nedělala v duchu žádných

pokroků, a žila v zármutku, bez útěchy duchovní i časné. A to jest i příčinou, proč tak mnohé řeholnice žijí život nešťastný, a se svým stavem nespokojený; z jedné strany oloupeny jsou o zábavy tohoto světa, a z druhé strany nezakoušejí žádné útěchy duchovní; nebo že samy Bohu zcela se neodevzdávají, i On se jim zcela nesvěřuje, a vším právem důkazů své přízně jim odpírá. Jest-li ale Bohu zcela a bez zadržení čehos pro sebe se odevzdáme, i On se nám zcela odevzdá, jak psáno jest v písni Šalomounově (7, 10): „Já (náležím) milému svému a ke mně jest náklonnost jeho.“

4. Snad se mi odvětí: „Kdyby se kdo hříchů všedních sebe více dopustil, přece ony milosti Boží ho nezbavují, byť mu i na závadu byly, by svatým se stal. A tak mohu přec i přese své hříchy všední spaseným se státi. A pak-li jen spaseným se stanu, dostačí mi.“ Kdo takto mluví, nechť uváží slov svatého Augustina: „Pravíš-li, že ti dostačí, abysi nezahynul: ztracen jsi, jest-li toliko to ti dostačuje.“ Abysi tomu porozuměla, a pochopila nebezpečí, pocházejícího ze všedních hříchů, aspoň z těch, kterých se vědomě a ze zvyku dopouštíš: uvaž, že zvyk, dopouštěti se hříchů všedních, duše nakloňuje k hříchům smrtelným. Tak povstává na příklad z malých nepřátelství, kterým kdo ze zvyku hoví, náklonnost k opravdovému záští, kteréž jest hříchem těžkým; z obvyklých malých krádeží vyvine se náklonnost k velkým

zpronevěřením; ze zvyku, oddávati se lehčím smyslným náklonnostem, povstává náchylnost k hříchům smrtelným druhu tohoto. Svatý Řehoř praví: Nikdy nezůstane duše ležeti tam, kam padla, ale padá vždy hlouběji. Mnohé nemoce smrtelné nepovstávají z velikých převratů v těle, ale zhusta z lehčích onemocnění; a právě tak mnohé hříchy smrtelné počátek svůj mají v proviněních lehčích. Pater Alvarez praví: „Obvyklá menší na cti utrhání, menší nepřízně, zaviněná zvědavost, netrpělivost, nestřídmost duše sice ještě nezabíjejí, ale tak ji oslabují, že při náhlém upadnutí do nemoci, to jest do mocného pokušení, více síly nemá, aby odolala, a proto klesá.“ Hříchy všední duše sice od Boha ještě neodlučují, ale od Něho ji vzdalují, a tak ve veliké nebezpečí uvádějí, že Boha ztratí. Když náš Božský Spasitel v zahradě na hoře olivetské jat byl, nemínil ho Petr sice opustiti, ale chtěl Ho jen z daleka následovati. (Mat. 26, 58.) A tak mnozí nemíní se skrze hříchy smrtelné od Ježíše Krista odloučiti, ale chtějí Ho jen z daleka následovati, nechtíce hříchů svých všedních se zdržeti; ale jak mnohé z nich potkává to samé neštěstí, jako svatého Petra, kterýž v domě nejvyššího kněze Jej několikrát zapřel, a lež svou i přísahou stvrzoval, sotva že naň, jakožto učeníka Spasitelova promluvili! Svatý Isidor učí, že ti, kteří hříchů všedních si nevšímají, z trestu za svou lhostejnost a za svou nepatrnou lásku do hříchů smrtelných upadají.

Již v knize Sirach se dočteš: „Kdo pohrdá malými věcmi, pomalu zhyne.“ (Eccli. 19, 1.) Kdo lehčích provinění se neleká, ponenáhlu do hlubokých upadne propastí.

5. Neříkej tedy, vybízí svatý Dorotheus, že obvyklé všední hříchy jsou jen zlem malým; ale bedlivě uvaž následků jejich v srdci svém. Zlý návyk jest pro srdce ohyzdným vředem, kterýž ho oslabuje, aby proti lehčím pokušením bojovati nemohlo, a zcela mu statečnosti odnímá, aby těžším pokušením neodolalo. A svatý Augustin píše: „Nechtěj chyb svých proto si nevšímati, poněvadž nepatrné jsou, ale boj se jich, poněvadž mnoho jich jest. Byť i tíže jejich do záhuby tě neuvrhla, může tě přece zahubiti počet jejich.“ „Pozor dáváš,“ praví světec na jiném místě, „aby tě tíže velikého kamene neutlačila, ale opatruj se, aby tě mrak písku neudusil.“ Světec vyrozumívá mrakem písku hříchy všední, kteréž nám bázeň hříchů smrtelných odnímají, jest-li se jich kdo dopouští ze zvyku, u velikém počtu, a aniž by opravdově na polepšení pomýšlel. Kdo ale hříchu smrtelného mnoho se nebojí, není také dalek toho, aby do něho upadl. Proto si také svatý Jan Zlatoústý troufal tvrditi, že v jistém smyslu navyklých hříchů všedních mnohem více se báti máme, než i hříchů smrtelných; nebo hříchy smrtelné samy sebou odstrašují, kdežto hříchy všední tak hrozné nejsou, a proto duši bezstarostnou činívají tak, že si konečně z hříchů těžkých

právě tak málo dělá, jako si posud hříchů menších nevšímala. Proto také napomíná Duch svatý: „Zlapejte nám lišky maličké, ješto škodu dělají na vinicích.“ (Píseň Šalom. 2, 15.) „Lišky maličké“ praví se, ne ale lvy aneb pardaly; nebo těch se bez toho každý bojí, a jich se uhájiti a útoku jich ujíti se snaží. Maličkých lišek nikdo se nebojí; ty ale velikou škodu dělají na vinicích, any si v nich své skrýše vyhrabují, a takto působí, že kořeny rév usýchají. A podobně i všední hříchy, kterých se kdo ze zvyku, dobrovolně a vědomě dopouští, podrývají dobrá předsevzetí, kteráž jsou kořeny života duchovního, k uschnutí jich přivádějí a takto ponenáhlu duši smrt připravují.

6. Všední hříchy tedy, navyklé a dobrovolné, uvádějí duši v nebezpečí, že zahyne. Za jedno velice ji nakloněnou činívají, jak jsme právě poznali, aby do hříchů smrtelných upadala, a ji oslabují, aby tak snadno pokušením odolati nemohla. Za druhé ale olupují duši o pomoc milosti Božské. Duše naše vždy má zapotřebí osvícení od Boha, kteréž naši vůli k dobrému pobádá; vždy potřebuje i pomoci Boží, kteráž nás činí ochotnými a poslušnými, abychom dle pobádání milosti Boží také přiměřeně jednali. Kromě toho máme také potřebu stálé ochrany Boží proti útokům pekla, poněvadž bychom jinak pokušením ďábelským podlehli, ježto sami z vlastní síly jim odolati s to nejsme. Bůh jest to, kterýž síly nám dodává, anebo aspoň

ďábla zdržuje, aby nás takovými pokušeními napadati nemohl, v kterých bychom neobstáli; pročež nám Pán Ježíš nakazuje, abychom se modlili: „Neuvoď nás v pokušení,“ t. j. abychom prosili, by Bůh takové pokušení od nás odvrátil, kterému bychom podlehli. Co ale působí hříchy všední? Ony nás o tato osvícení od Boha, o tuto Jeho pomoc a ochranu olupují tak velice, že duše do temnosti, slabosti a vyprahlosti upadá, všechnu chuť k Božským věcem ztrácí, na statky pozemské se zavěšuje, a vždy více do nebezpečí klesá, že přednost dá tvorům před milostí Boží! Dále mají hříchy všední za následek, že Bůh dovoluje ďáblu, aby se nám vždy s těžšími pokušeními přibližoval; nebo duše, která se Boha vždy víc a více vzdaluje, zasluhuje toho, aby i od Něho vždy více opouštěna byla. „Kdo skoupě rozsívá, skoupě i žíti bude.“ (II. Kor. 9, 6.) Blahoslavený Jindřich Suso patřil u vidění „o devíti skalách“ mnohé státi na skále prvé, o kterých mu Pán Ježíš, byv od něho tázán, zjevil: „Jsou to vlažní, kterým již dostačuje, že hříchu smrtelného nemají, a kteříž ničeho lepšího si nežádají.“ A když se Jindřich dále tázal, budou-li spaseni, obdržel za odpověď: „Umrou-li bez viny těžké, budou; žijou ale u větším nebezpečenství, než-li se domnívají; nebo mají za to, že mohou Bohu a smyslnosti zároveň sloužiti, což ale s těží lze činiti; a ještě mnohem těžší věcí jest, při takovémto životu v milosti Boží až do konce setrvati.“

7. Duch svatý nás napomíná, „abychom nebývali bez bázně pro hřích odpuštěný.“ (Sirach 5, 5.) A proč se máme ještě báti, když nám vina jest již prominuta? Ano! vždy v bázni žíti máme; nebo když i odpuštění hříchů svých jsme obdrželi, přece nám zbývá ještě povinnost, abychom si za ně časných trestů odbyli, ku kterýmž dost často patřívá také ten, že nám Bůh pomoc milosti své odepírá. Svatí proto nepřestávali nikdy oplakávati hříchů svých i všedních i odpuštěných již; nebo nebývali bez bázně, že by jim Bůh z trestu mohl odepříti milosti své, které jim bylo třeba k dosažení života věčného. Když který miláček nemilost panovníka svého si zasloužil, byť se mu i provinění odpustilo, staré přízně neobdrží zpět, leč by prvé dal velikých důkazů o své lítosti a dobré vůli, že zvýšenou věrností viny své opět napraví. A tak to platí i u Boha. Když Ho která duše urazila, vztáhne Pán její ruku svou dle spravedlnosti své od ní, a nepoctí jí více starou důvěrností svou, jest-li ze srdce viny své neoželí, a jinými dobrými skutky napraviti nehledí. Čím častěji ale duše nelibost Boží na se vyvolala, tím více Pán od ní se vzdaluje, tak že ubohá velmi snadno do hříchů těžkých upadá a hyne, poněvadž, jak již podotknuto, vždy i slabší a k zlému více nakloněnou se stává, i o Božskou pomoc vždy více se připravuje.

8. Když tedy každá duše bez výminky do nebezpečenství věčného zahynutí se vrhá, jest-li

ze zlého návyku a s rozvahou všedních hříchů se dopouští, a za zásadu sobě učinila, spokojenou býti, pak-li jen spasenou bude: nebezpečenství to mnohem větší jest při řeholnici, kteráž se opovažuje, mnoha hříchů všedních se dopouštěti, a to s očima otevřenýma, a bez žádosti, aby se polepšila a pokání za ně činila, ana si zásadou učinila: Spokojená jsem, pak-li jen věčně nezahynu. Řeholnice pro povolání své k stavu řeholnímu povolána jest také k svatosti. Svatý Řehoř ale praví, že kdo povolán jest, aby skrze svatý život věčně blaženým se stal, sotva nebeského království dosáhne, jest-li skutečně svatě nežije. Jednoho dne pravil Pán blahoslavené Angele z Foligno: „Ty opustím, kteréž jsem osvítil, aby po cestě dokonalosti kráčeli, kteříž ale světlu tomuto odporují a raději obyčejnou cestou jíti chtějí.“ Jisto ale jest, že každá osoba řeholní povolána i povinna jest, aby po cestě dokonalosti kráčela, a že jí Bůh proto mnohými, zvláštními milostmi a osvíceními obohacuje. Pak-li ale ona raději s obvyklou bezstarostností ve svých chybách dále žije, a na pravé polepšení ani nepomýšlí, odejme jí spravedlivý Bůh zvláštních oněch milostí a pomocí, jakých k plnění povinností stavu svého má zapotřebí a tak nejen svatou se nestane, ale ani do nebe se nedostane. Podobně i svatý Augustin dosvědčuje, že Bůh takové lenivé duše opouští.

9. Když Pán Ježíš Petrovi řekl: „Neumyji-li tebe, nebudeš míti dílu se mnou“ (Jan

13, 8), tu dojista nepomýšlel na umytí jen zevnější, do očí padající: ale na umytí duchovní, umytí od hříchů všedních, kterých musí duše, k dokonalosti povolaná, zprostěna býti, aby ušla nebezpečenství, že zahyne. Svatá Gertrudis na to patřila, kterak ďábel sbíral všecky drtičky vlny, jakých na zem padati nechávala, aby jí je jako právě tolik provinění proti chudobě vyčítal. Jiný řeholník, kterýž proti řeholi drobečky, na stole po jídle zbylé, sbírati opomíjel, umíraje spatřil ďábla, kterýž mu pytel takovými drobečky naplněný před oči stavěl, aby ho takto do zoufalství uvrhl. Ach, jak zevrubně zná ďábel ono účtování, kteréž Bůh jednou s řeholníky mnohem přísněji, než s lidmi světskými konati bude! Zde chci také, jako mimochodem, připamatovati, že dle obecného mínění svatých učitelů přemnohá přestoupení řehole, kteráž u podřízených jsou jen proviněními lehčími, u představených řádu stávají se proviněními těžkými, pak-li jich vinník dle možnosti opět nenapraví — jest-li totiž takové chyby dějí se zhusta, a se škodou pro kázeň společenskou; jako na příklad porušování mlčení, chudoby, postu, bezpotřebné návštěvy v hovorně, a těm podobné. Představení jsou nejen povinni, takových pochybení opět napraviti, ale mají také nad tím bdíti a o to pečovati, aby vůbec u podřízených jejich podobná pochybení se nestávala, a stávala-li by se, aby jim bez prodlení přítrž učiněna byla.

10. Vraťme se nyní opět k svému vlastnímu předmětu, že totiž každá řeholnice povinnost má, aby po dokonalosti bažila, a i menších hříchů se vystříhala. Za časů svatého Ignacia žil v tovaryšstvu Ježíšovu bratr laik, kterýž v službě Boží značně vlažným byl. Světec povolal ho k sobě, a řekl: Řekni mi, milý bratře, proč jsi vstoupil do řádu?“ On odpověděl: „Abych Bohu sloužil.“ „Co pravíš, bratře?“ odvětil světec, „abysi Bohu sloužil? Kdybysi byl řekl, že jsi přišel, abysi sloužil některému kardinalovi, nebo knížeti tohoto světa, snadněji byl bysi k omluvení! Ty ale pravíš: abych Bohu sloužil! a kterak Mu sloužíš?“ Dobře se musí uvážiti, že kdo chce dobrým řeholníkem býti, zvláštních a přehojných milostí má zapotřebí. Kterak ale má Bůh plýtvati milostí svou při řeholnici, kteráž sice do kláštera vstoupila, aby Mu sloužila, Jej ale více zneuctívá, než uctívá, ana Mu svým lhostejným, nedokonalosti plným životem na srozuměnou dává, že lepší služby hoden není? Taktéž její nedokonalý spůsob života jasně dokazuje, že v službě Boží štěstí vychvalovaného nenalezá, kterýmž jedině duše v pravdě uspokojena býti může. Jedním slovem: Dává na srozuměnou, že velebnost Božskou neuznává za hodnou tak veliké lásky, kteráž nás zavazuje, abychom před jakýmkoli ukojením žádostí svých přednost dávali zalíbení Božímu.

11. Ovšem že, praví Pater Alvarez, nejsou ani ony duchovní duše, kteréž lásce Boží se zasvětily, prosty chyb všech; tyto ale vždy o napravení života, a na to se snaží, kterak by chyb svých odložily; kterak pak ale ona duše sprostí se kdy chyb svých, a unikne nebezpečí, že upadne do hříchů smrtelných, která bez ustání, bez ostýchání a bez pomýšlení na polepšení v chybách svých navyklých dále žije? Ctihodný Ludvík de Ponte říkával: „Mnohých chyb jsem se dopustil, ale nikdy jsem s nimi míru neuzavřel!“ Běda oněm řeholníkům, kteříž chyb se dopouštějí, jich poznávají a přece s nimi mír uzavírají! Dokud kdo chybuje, ale chyb svých si ošklivi, praví svatý Bernard, jest naděje, že se jednou polepší, a život dobrý žíti bude; když ale při svých chybách pokojně a bez živé ošklivosti jich trvá, bídně padati bude z hříchu do hříchu. „Mouchy zemřelé kazí líbost masti“ (Kazatel 10, 1). Tyto mouchy zemřelé jsou dle výkladu Dionysia kartusianského provinění, v duši po chybách pozůstalá, za kteréž pokání učiněno nebylo; jako příkladně po tajném hněvu, po nezřízených příchylnostech, marnivosti, radosti v jídle i pití, po všetečnosti v pohledech i slovech. A co zlého způsobují taková provinění? Kazí líbost masti, odnímají jí její vůni, t. j. odnímají duši zbožnost při svatém přijímání, modlitbě a návštěvách nejsvětější Svátosti, tak že při nich ani povznešení, ani útěchy nepociťuje.

12. Takováto v duši zakořeněná provinění jsou dle výkladu svatého Augustina jako malomocenství, kteréž ji o všechnu krásu plupuje, a tak hyzdí, že jí nebeský Ženich od sebe odmítá. Když tedy duše v zmíněných nábožných cvičeních potravy a posily více nenalezá, snadno jich docela zanedbá, a takto o prostředky k věčnému spasení svému se připraví a zahyne. Ale i když neustane ve svatém přijímání, v modlitbách a návštěvách nejsvětější Svátosti: bude míti málo užitku z úkonů těch, aneb docela v ničem jí neprospějí, ale vyplní se na ní slova Ducha svatého, řkoucího: „Sili jste mnoho, a vnesli jste málo . . . . a kdo shromáždil mzdy, vložil je u váček děravý“ (Agg. 1, 6). Vlažná, nedokonalá řeholnice vkládá všechna svá duchovní cvičení do váčku děravého, tak že jí žádná zásluha nezůstane; ano, že cvičení svá tak chybně vykonává, zasluhuje tím většího trestu a odejmutí těch hojných milostí, kterých by jí Pán uchystal, kdyby věrněji dle Jeho vnuknutí v životě svém se řídila. „Nebo každému majícímu bude dáno, a bude hojně míti; tomu pak, kterýž nemá, i co se zdá, že by měl, odňato bude“ (Mat. 25, 29). Kdo věrně s milostmi a hřivnami od Boha udělenými spolupůsobí a ovoce přináší, tomu se vždy větší milosti a oslavy dostává; kdo ale se svou hřívnou špatně hospodaří, a bez užitku jí nechává, an ji rozmnožiti nehledí: tomu jí Bůh odejme i se všemi milostmi, kterýchž mu chystal.

Modlitba.

I také já, ó Pane můj! jsem jedna z duší oněch nešťastných, kteráž bych zasluhovala, abych od Tebe opuštěna, a Tvého světla a Tvé milosti zbavena byla, že v smutném stavu vlažnosti již po tolik let žiju. Nyní ale poznávám světla, kterýmž mne osvěcuješ, slyším hlas, kterýmž na novo mne voláš, abych Tebe milovala; a to mi slouží za důkaz, že jsi mne ještě neopustil. Když tedy mne přes všechen tak mnohonásobný můj nevděk nezavrhuješ, nechci já déle býti nevděčnicí. Ty mi chceš odpustiti, jest-li hříchů svých oželím. Ano, můj Ježíši! odpusť mi; lituji a ošklivím si všech hříchů více, než všech ostatních zlých věcí. Raději chci umříti, než Tobě se znelíbiti. Ty chceš, abych Tebe milovala; a i já nežádám si ničeho, leč jedině, abych Tebe milovala. Miluji Tě, mé nejvyšší dobro, miluji Tebe, ó Bože můj, kterýž nejvyšší lásky hoden jsi. Ó rozmnož ve mně toto světlo, a i tu žádost, které mi uděluješ, abych se zcela stala majetkem Tvým. Ty jsi všemohoucí, Ty můžeš mne přeměniti, Ty můžeš z protivnice svých milostí, jakou já jsem byla, učiniti věrnou služebnici dobroty své. Takovou chci býti, a doufám, že skrze pomoc Tvou jí se také stanu. Ty slibuješ vyslyšení prosícím; prosím tedy o tu milost, abych majetkem Tvým se stala, a jen Tebe milovala. Ó můj Ježíši, Ženichu můj, pro zásluhy své předrahé krve

učiniž, abych já hříšnice Tě milovala, kterouž tak velice jsi miloval, a přes všechen její nevděk tak shovívavě po dlouhá leta snášel. S pevnou důvěrou, spolehajíc na Tvé milosrdenství, doufám, že z celého srdce Tebe nyní i věčně milovati, a bez konce Tvé slitování, jakéž jsi mi prokázal, velebiti budu. Po všechny věky milosrdenství Tvému dobrořečiti budu! Ó Maria, Matko má, všechny tyto milosti, všechna vnitřní osvícení, všechny dobré úmysly, každou dobrou vůli, kteréž mi posud Bůh udělil, děkuji přímluvě Tvé za mne. Neustávej ale i na dále za mne orodovati; neustaň dříve, dokud mne nespatříš jako úplný majetek svého Ježíše, právě tak, jak si toho sama ode mně žádáš. Tak že učiníš, doufám, tak se staň! Amen.

Hlava šestá.

Pokračování o témže předmětu.

1. Každá osoba řeholní, jejíž pochybení pramen svůj mají v příchylnosti k jaké-koli vášni, musí se více než kdo jiný báti, že v záhubu upadne. Ach Bože! Jak mnohé řeholnice nestávají se svatými, a spasení své vydávají v největší nebezpečenství, poněvadž nechtějí ze sebe jisté náklonnosti k tvorům vypuditi. Cíl, jakýž každá řeholnice při všech svých duchovních cvičeních, svatých přijímáních, modlitbách, duchovních čteních, a těm podobných věcech před očima míti musí, jest přemáhání náruživostí, umořování příchylnosti k tvorům, zkrátka, odstraňování všeho toho, co by jí na cestě dokonalosti na závadu býti mohlo. K tomu musejí směřovati všechny její pobožnosti i modlitby, tak že od Boha vyprošuje si bez ustání tu milost, aby ode všech tvorů srdce své odtrhla, a dokonalého vítězství nad svými zlými náklonnostmi dosáhla. Přede vším musí všemožně o to se přičiňovati, aby smyslů svých, přede vším očí a jazyka umrtvila. Potom si musí na tom dáti záležeti, aby se umrtvovala uvnitř,

to jest, aby přemáhala svou samolásku, aby samé sebe si nevážila, a ze srdce vypudila náklonnost po vlastním nějakém majetku, nebo po tak zvaných věcech zamilovaných. Potom si musí na tom dáti záležeti, aby vlastní vůli odporovala. Konečně se musí o to přičiniti, aby všecko toto s ochotou a s radostí v srdci konala; totoť pak jest věcí nejdůležitější, abychom vždy o samých sobě pracovali, na sobě samých opravovali. Mnohé duše o to pečují, aby k svatému přijímání a k pobožnostem hodně času měly; ale ony hledají v tom jen jakýsi druh nábožné zábavy, a jakési sladké opojení citů, kterého aby zakoušely, celé jejich snažení jest. Odtud potom pochází, že své náklonnosti k tvorům nikdy nepozbývají, že od nich vždy zdržovati se nechávají, a proto v duchu nepokračují, a tak vždy opět z jedné chyby do druhé, i větší upadají.

2. Stává se nezřídka, že mnohé takové duše konečně upadají do nemilosti u Boha. Povšimněme si dobře lsti ďábla, jakéž užívá naproti osobám duchovním! Napřed jich nepoňouká k hříchům těžkým, ale spokojuje se již, jest-li se dají, jak praví svatý František, zachytiti prozatím jen za jeden vlásek; nebo kdyby je chtěl hned zprvu spoutati řetězem otrockým, uprchly by plny hrůzy před ním. Dá-li se ale jednou od ďábla obelstěný člověk zachytiti jen za slabý vlásek, potom pekelník se již o to postará, aby si ho snadněji pak

přidržel za nitku, potom za provaz, a konečně za řetěz pekelný, kterýmž jej jako otroka k sobě připoutá. Řeholnice na příklad, chová po nějakém nedorozumění se svou spolusestrou kyselost v srdci svém; to jest vlásek. Potom na spolusestru více nepromluví, a na pozdravení její neodpoví; to jest nitka. Později dovoluje si, zle o ní mluviti, a ji urážeti; to jest provaz. Udá-li se konečně příležitost k novému rozhořčení, počíná ji až k smrti nenáviděti; to jest řetěz, kterýmž ji ďábel konečně jako otrokyni k sobě připoutá! Anebo řeholnice zamiluje si někoho láskou přirozenou, a udržuje jí v sobě z počátku pod zámínkou, že tak činí z vděčné mysli; potom následují dárky na vzájem, konečně slova milostná, až nešťastnice svou vznikající náruživostí, jako řetězem usmrcujícím, spoutati se dává. Zkrátka, jako hráč po prohře jednotlivých menších částek konečně všecko najednou v sázku dává, a všecko prohrává: tak podobně stává se s duší vlažnou, kteráž po mnohých menších prohrách v životě duchovním tak slabou a bezmocnou se stává proti pokušením, že konečně všecko v sázku dává, a Boha i sebe prohrává. Ó jak se namáhá ďábel naproti nám, jakmile nás některou náruživostí zachvácené spatřuje! Svatý Ambrož dosvědčuje, že potom obzvláště ďábel úklady své zdvojnásobuje, když spatřuje, že se v nás náruživosti probouzejí; tu snaží se, aby je víc a více v nás rozdmychal a osidla svá rozložil. On slídí, která

rozkoš nám nejvíce lahodí, duchu našemu ji představuje, žádost po ní vzbuzuje, a takto sítě své po nás vrhá, aby nás polapil.

3. Uslyšíš-li, praví Kasian o pádu duše, životu duchovnímu zasvěcené, nemysliž sobě, že již při prvním pokušení tak hluboce klesla; ale měj za to, že začala s menšími poklesky, a teprv ponenáhlu do velkých pochybení upadla. Svatý Jan Zlatoústý ubezpečuje, že znal více, jak se zdálo, všemi ctnostmi ozdobených osob, kteréž ale, že z menších hříchů ničeho si nedělaly, v propast nepravostí upadly. Ctihodná sestra Anna ze Vtělení Páně spatřila duši zavrženou, kterouž sama i s jinými sestrami za svatou měla; nešťastnice měla v obličeji mnoho malých zvířátek, znamenajících první její hříchy, kterých ale ona si byla nevšímala. I slyšela Anna při tom vidění, jako by ona zvířátka říkala: S námi jsi počátek učinila — s námi jsi pokračovala — s námi jsi i zahynula! Proto říkávala matka Maria Viktoria Strata: „Nemůže-li ďábel mnoha dosíci, spokojí se s málem; ale s málem dosáhne potom mnoha.“ Had nenaváděl Evy hned zprvu k požívání ovoce zapovězeného, ale jen k pohlížení na ně; potom se s ní dal do řeči, vzbudil v ní pochybnost, zda-li Bůh trestati bude smrtí, kterou byl hrozil, a takto ji přivedl k pádu. Svatá Teresie praví, že se ďábel již spokojuje, jest-li mu duše kterás jen jednou srdce svého pootevře, poněvadž potom brzo toho dovede, aby mu do kořan otevřeno zůstalo.

Podobně píše svatý Jeroným: „Ďábel nesvádí člověka hned z počátku k těžkým, ale jen k menším hříchům, jen aby vůbec do jeho srdce se dostal, a tam vládnouti mohl; potom ho teprv k větším hříchům dohání.“ Dle slov svatého Bernarda, nestává se nikdo velikým hříšníkem najednou; každý s málem začíná, a ponenáhlu do největších nepravostí upadá. Malý oheň, jest-li se neuhasí, veliký zapálí les (Jak. 3, 5). To jest: Náruživost, jest-li se neuhasí, usmrtí duši.

4. Potom se musí uvážiti, že hřích smrtelný přivádí řeholnici do největšího nebezpečenství, že ji Bůh zcela opustí; nebo hřích smrtelný na řeholnici jest druhu zcela jiného, než tentýž na lidech světských, kteříž v temnostech světa hříchů svých se dopouštějí. Jest-li řeholnice smrtelně hřeší, projevuje tím mnohem větší zlomyslnost, poněvadž hřeší v světle tak mnohých duchovních přednášek, rozjímání, svatých přijímání, dobrých příkladů, napomenutí duchovních vůdců a představených, a protože nelze ji omlouvati nevědomostí neb slabostí, kteréž tolik osvícení a posilnění dosíci lze, kolikkoli sobě žádati může. Zlovolnost ale toho, kdo hříchu smrtelného se dopouští, dle učení svatého Tomáše hlavně v tom se jeví, že se hříchu dopouští s úplným vědomím, jak velice hanebným hřích takový jest. A tať jest příčina, že vina řeholnice tak velikou záhubu za sebou vleče: nebo čím většího světla se některé duši

dostalo, tím větší stává se potom zaslepení její. Dále poučuje andělský učitel svatý Tomáš, že tím těžším se hřích stává, čím větší jest nevděk toho, kdo se ho dopouští. Které jsou ale milosti a známky přízně, kterých by Bůh řeholnici nebyl propůjčil? Z nebezpečí světa ji vysvobodil, a v domě svém místo jí vykázal; nebo každý klášter jest domem Božím. Vyvolil ji ze zástupu otrokyň, a za nevěstu svou ji sobě ustanovil; a k tomu konci obohatil ji tak mnohými osvíceními a zevnitřními i vnitřními milostmi pomocnými, aby svatou se státi mohla! Tak často jí Sebe daroval ve svatém přijímání! Tak často důvěrně s ní obcoval v rozjímáních, při návštěvách nejsvětější Svátosti, a při duchovním čtení; zkrátka: z propasti k výšinám hor povznesl ji! Ale při všem tom dobrovolně se Ho odřekla, a nepřítelkyní Jeho se stala. Ó nešťastnice! Pád tvůj není poklesnutím, ale krkolomným uvržením se v propast! Kdo na rovině upadne, tak snadno mnoho si neublíží; kdo ale s výše padá, o tom se neříká, že prostě padá, ale že v propast padá, jak svatý Ambrož dokládá. To samé vyslovil Bůh skrze proroka svého Ezechiele (28, 14): „Postavil jsem tě na hoře svaté Boží — až se našla nepravost tvá — naplněny jsou vnitřnosti tvé nepravostí, a zhřešil jsi: a svrhl jsem tebe.“ Nevděčnice, řekne Pán řeholnici, ač na hoře svaté Boží postavil jsem tebe, přece dobrovolně uvrhla jsi se do hříchu. Zůstaň tedy v záhubě své! Pro

tvůj nevděk zatratil jsem tebe, a vyvrhl, abysi nebyla před obličejem mým. Veliká služebnice Boží, sestra Maria Strozzi pravila: „Bůh si žádá, aby osoby řeholní byly zrcadlem pro celý svět. Jsouce povolány k dokonalosti nevšední, Bohu velice ukřivďují, pakli žijou nedokonale. Hříchu osoby řeholní hrozí se celé nebe, a Boha donucuje, aby ji zavrhl. A tak Bůh zavrhuje nevěrné nevěsty, kteréž sliby své ruší, a zanechává jich moci bezuzdných jejich náruživostí, kteréž jich usmrcují.“ Ó jak nesnadné jest obrácení duše, kteráž již jednou odůstojněna byla, s Bohem obcovati, ale Jej opět opustila!

5. Jak již praveno bylo, musí se řeholnice co nejvíce obávati, aby nedala ďáblu nad sebou moci, nikdy, pod žádnou výminkou, buď že by ji zajati chtěl skrze některou náruživost, nebo skrze i nejnepatrnější hřích, kterýž by ale její záhubu v zápětí míti mohl; pravím, že se musí co nejvíce obávati, poněvadž každá, i nepatrná nedovolená příchylnost státi se může příčinou budoucího zavržení. Kdo po záhubných věcech se shání, praví svatá Teresie, do záhuby upadne. A vším právem tak světice mluví; nebo ač sama těžkého hříchu nikdy se nedopustila, přece jí Bůh ukázal místo v pekle, které by jí byl uchystal, kdyby se menších nedokonalostí zcela byla nesprostila. Pták na svobodě rychle do výše se vznáší; jest-li ale třebas jen slabou nitkou jest svázán, nemůže vzlétnouti, a v prachu zůstává, jako ohyzdná

ropucha. A podobně má se to s řeholnicí; jest-li osvobozena jest ode vší pozemské příchylnosti, vzhůru vzlétá, a sice vždy k Bohu; jest-li ale jakoukoli světskou náklonností upoutati se dala, nepovznese se od země, ale hloub a hloub klesá, až i zahyne. Jedním slovem: spása řeholnice v tom záleží, aby se snažila vystříhati se i menších chyb, zvláště aby se jich nedopouštěla zhusta a ze zvyku; nebo z mnoha malých potoků stal by se konečně proud, v němž by utonula. Pak-li v lehčích chybách pokračuje, a jich si více nevšímá, upadá ponenáhlu do vlažnosti, o kteréž se praví v Zjevení svatého Jana (3, 15.): „Známť skutky tvé, že nejsi ani studený, ani horký.“ To jest stav vlažné řeholnice; leká se sice toho, aby zřejmě od Boha se odvrátila: ale neštítí se také dopouštěti se den co den mnohých menších chyb skrze netrpělivost, nesprávnost v řeči, reptání, chtivost jídla, klevety, tajnou nelásku, marnivost, navštěvování hovorny, zvědavost, pýchu a svéhlavost, aniž by se těmito nedokonalostmi nechávala znepokojovati, aniž by starostí si dělala, kterak by opravdově se polepšila. Proto praví Bůh (Zjev. 3, 15. 16.): „Kéž bys studený byl anebo horký: ale že jsi vlažný, a nejsi ani studený ani horký, hodlám tě vyvrci z úst svých.“ Kéž bys studený byl, praví Pán, t. j. lépe by ti bylo, kdybysi se byl posud ani neobrátil, a v stavu milosti ani nikdy nežil, poněvadž by tak více naděje bylo na tvé spasení.

Že ale žiješ, jsa vlažným: u větším se nalezáš nebezpečenství, že zatracen budeš, poněvadž velmi snadno upadneš do hříchů smrtelných, z kterých jen s tíží budeš moci vysvobozen býti.

6. Mluví-li svatý Řehoř o hříšníku, posud neobráceném, nepozbývá naděje na jeho spasení; mluví-li ale o vlažné a stavu svého nedbající duši, naděje se zříká. Příčinu toho nalezneš v slovech, již uvedených, ze Zjevení svatého Jana: „Že jsi vlažný, hodlám tě vyvrci z úst svých.“ Studený neb teplý nápoj snadno se srká, ne ale vlažný, poněvadž k dávení dráždí. V takovém nebezpečí nalezá se vlažná duše, že ji Bůh z úst svých vyvrhne, t. j. že milosti své jí odejme. To vyjádřují slova: „Hodlám tě vyvrci z úst svých;“ nebo to, co kdo z úst vyvrhl, příliš se mu ošklivi, než aby toho opět v ústa přijal. Kterak pak ale Bůh počíná duši vyvrhovati z úst svých? On přestává udělovati jí, jako dosavád, světla živé víry, duchovní útěchy, svatých předsevzetí, a láskyplných vnuknutí; a proto se počíná duše vzdalovati modliteb, svatého přijímání, návštěv nejsvětější Svátosti a zapomínati na střelné modlitbičky, anebo je koná jen s velikou nechutí, ospale a roztržitě; koná všecko nuceně, roztržitě, nepokojně, bez shromáždění mysli. Takto jí počíná Pán vyvrhovati z úst svých, a bídnice počíná konečně zanedbávati všech nábožných cvičení, poněvadž v žádném z nich nenalezá více útěchy, ale jen útrapy a omrzení; a tímto

spůsobem upadá vždy do větších hříchů. Vlažnost jest zkrátka jako hektická zimnice, kteráž, sotva že jako taková se prozradila, již i přes všechnu pomoc smrt s sebou přináší. Duše u vlažnosti ponořená nemyslí na to, aby provinění svých napravila; a ta ji potom proti všem vyčitkám svědomí tak necitelnou učiní, že jednou, aniž by se toho nadála, ztracena bude.

7. Jak, pro mne nemělo by tedy býti žádného vysvobození více? Táže se mne taková ubohá, do vlažnosti upadlá řeholnice; má mi to býti jako nemožno, abych ze své bídy opět vybředla? Slyš však, co Ježíš Kristus místo mne za odpověď dává: „Co jest nemožného u lidí, možnéť jest u Boha“ (Luk. 18, 27). Kdo prosí, kdo pravých prostředků se chápe, všeho dosáhne. A jaké jsou ty prostředky? Jest-li kdo klesá z přenáhlení a křehkosti, poklesky jeho mu veliké škody nespůsobí, pokud jich jen skroušeně želí. Tu ale nesmí se přehlédnouti, že vzhledem našich poklesků vyskytuje se pokora dvojího druhu: Svatá od Boha, a špatná od nepřítele pekelného pocházející. Svatá pokora ona jest, v které duše se zahanbením nedokonalostí svých poznává, jich z celého srdce a s upřímnou bolestí vnitrnou si ošklivi, samu sebe před Bohem ničíc; toho všeho ale nečiní s nepokojem vnitřním a neztrácí při pohledu na bídu svou ani odvahy, ani pokoje v srdci; ale důvěřujíc v Boha, vynasnažuje se, aby nedostatků svých zvýšenou

věrností a skrze skutky bohulibé opět napravila. Špatná pokora naproti tomu duši pobuřuje, a jí nepokojem a nedůvěrou naplňuje tak, že se slabou, a ke všemu dobrému skoro neschopnou stává. Svatá Teresie vyslovuje se v příčině té následovně: Byť i pravá pokora duši špatnost její poznati nechávala, přece jí nepobuřuje a srdce jejího neznepokojuje, ale útěchu jí skytá. Sice duši zarmucuje, že Boha urážela; ale srdci opět síly dodává, aby v milosrdenství Boží doufalo. Duši dostává se světla, aby sama nad sebou se zastyděla, ale i Boha velebila, kterýž tak shovívavě ji snáší. Pokora nepravá ale, od ďábla pocházející, neosvěcuje k dobrému, ale budí nespravedlivou bázeň před Bohem, jako by On všecko ohněm a mečem zničiti chtěl. Jest to jedna z nejošemetnějších lstí ďáblových, jakých jsem poznala.“

8. Při pochybeních tedy, kterých pro křehkost lidskou uvarovati se nelze, jest dle výroku svatého Bernarda nemírná bázeň právě tak pokárání hodná, jako jest bezstarostnost při nich nejvýš škodlivá. Máme tedy takových chyb v ošklivosti míti, ale pro ně odvahy netratiti; nebo jest-li duše chyby v ošklivosti má, Bůh odpuštění jí udělí. „Sedmkrát padá spravedlivý a povstává“ (Přísl. 24, 16). Kdo klesl z křehkosti, snadno opět povstává. Svatý František Saleský tvrdí, že kdo všedních chyb se dopustil z nenadání, právě tak rychle opět shladiti je může. Také svatý Tomáš učí, že duše od tako-

vých vin očistiti se může ohnivými výlevy lásky, a taktéž skrze odevzdanost, obětování se, a podobné úkony, které duše po dokonalosti toužící, takřka mimoděk k Bohu zasílá. Jmenovaný svatý Tomáš taktéž tvrdí, že takových lehkých provinění lze se také zbaviti skrze svátostniny, modlitbu Páně, odříkání obecného vyznání hříchů, bití se v prsa, přijmutí biskupského požehnání, pokropení se svěcenou vodou, návštěvu chrámu Páně; hříchy všední především ale zahlazují svátosti, zvláště přijímání nejsvětější Svátosti oltářní, o kteréž píše svatý Bernardin Sienský: „Může se státi, že při přijímání nejsvětější Svátosti oltářní duše tak velikou pobožností se naplní, že ode všech hříchů všedních se očistí“.

9. Toto platí o proviněních nedobrovolných. Kdo měl ale i to neštěstí, že — ovšem zřídka jen — s rozvahou se dopustil hříchu všedního, nemá přece odvahy ztráceti, ani sebe pobuřovati, ale má o to péči míti, aby skrze lítost a opravdové předsevzetí viny své rychle opět napravil. A kdyby i opět klesl, nechť obnoví v důvěře v Boha předsevzetí i lítost; nebo činí-li tak duše vytrvale, Bůh ji od dobrovolných poklesnutí osvobodí. Svatý Filip Nerejský tvrdí o díle našeho spasení, že nebývá dokonáno jediným dnem. Kdo se cesty dokonalosti, po které kráčeti počal, nespustil, ten si nezoufej; nebo časem svým cíle svého dojdeš. Bůh někdy dopouští, abychom do tako-

vých chyb upadali, bychom poznali vlastní slabosti své, jakož i nepravosti, do kterých bychom upadali, kdyby On nedržel Ruky své nad námi. Proto také i taková dobrovolná pochybení žádné velké škody nám neudělají, jenom když se jich nedopouštíme zhusta; alespoň do záhuby nás neuvedou. Přece ale musím připamatovati, že i hříchy všední, jak svrchu jsme rozjímali, velmi snadno státi se mohou příčinou našeho zavržení, jest-li se jich kdo dopouští dobrovolně a ze zvyku, a zvláště jest-li se jich dopouští, že některá náruživost v něm se byla zakořenila, a aniž by jich litoval, a rozhodnou vůli v srdci měl, v pravdé se polepšiti; nebo taková provinění projevují, že se duše již vlažnou stala, v kterémžto stavu velmi za těžko jí přichází, aby opět povstala, jak jsme se již poučili. — Nyní budeme ale také rozjímati, jakých se má uchopiti řeholnice prostředků, aby z tohoto bídného postavení se vysvobodila.

10. Předně musí vzbuditi v sobě upřímné předsevzetí, že se chce z bídného svého postavení prodrati. Jest-li takovéto žádosti posud v sobě nepociťuje, musí v pevné důvěře, že vyslyšena bude, Boha prositi, aby žádost takovou v ní zbudil. „Proste, a bude vám dáno.“ Za druhé musí se vynasnažiti, aby poznala chyb svých, zvláště pak oné náruživosti, která jí vládne. Jest-li že si na příklad sama o sobě mnoho myslí, něčím býti chce, a ráda tak mluví, aby svou převahu ukázala anebo chvály

došla, jest-li při nejmenším pokoření aneb odstrčení v mysli se pobuřuje: snadno může poznati, že jí vládne pýcha. Jinou vládne samoláska; a taková běduje již při každém i nepatrném onemocnění; mrzutou jest při každém nepohodlí; nespokojuje se s jídlem, leč s tím, které jí chutná, a vůbec v jídle a pití vždy něco lepšího míti si žádá. V některé třetí panuje prchlivost; taková při každém odporu nepokoj pociťuje, žehrá, odporuje. Čtvrtá oddána jest lenivosti; a proto při nejnepatrnější příležitosti zanedbává modlitby, svatého přijímání, modlitby v kůru a t. p.

11. Za třetí musí, jakmile poznala převládající náruživosti své, pevně si umíniti, že se jí zbaví, a tak dlouho proti ní bojovati bude, dokavad jí neumoří. „Pobiješ je až do posledního“ (V. Mojž. 7, 2). Svatá Teresie praví: „Bůh žádá si jen našeho pevného rozhodnutí, aby ze své strany učinil všecko.“ A na jiném místě dí, že ďábel se bojí duší odhodlaných, ne ale takových, kteréž sice to, co dobrého jest, chtějí, ale pevně proň odhodlati se nemohou. Kdyby duše i hluboce byla klesla, Bůh přece pomoci své jí neodpírá, jen když s odhodlanou myslí upřímně lásce Jeho odevzdati se chce. Takováto pevná předsevzetí má řeholnice činiti při modlitbě. Světice také pravila: „Krátkou modlitbu, ale plnou mocných účinků, daleko výše cením než modlitbu, třebas po dlouhá leta trvající, při kteréž ale duše k žá-

dnému rozhodnutí toho nepřivede". A v pravdě, co s modlitbou, při které modlící uspokojuje se s prázdnými výlevy citů, a s odříkáváním jistých modlitbiček, při kterých na nic nemyslí, při kterých opravdově se nerozhoduje, že chyb svých umoří, které přece jakožto překážky pokroku duchovního byl poznal?

12. Za čtvrté bezvýminečně potřebno jest, učiniti toho pevného předsevzetí, že se budeme varovati příležitostí k svým pochybením. Pokud neutíkáme před příležitostí, vysmívá se ďábel všem našim předsevzetím a slibováním. Když jednou ďábel byl tázán, který druh kázaní se mu nejvíce protiví, řekl: Kázaní o příležitosti. Řeholnice musí tedy bedlivě uvažovati, jaké že jsou příležitosti k chybám jejím; zda-li veliká důvěrnost k někomu, vně nebo uvnitř kláštera; zda-li trvání na tom neb onom místě; zda-li dopisování, nebo dárky a těm podobné věci. Svatá Teresie tvrdí, že duši, kteráž ještě na světských vyraženích lpí, v duchovním životě pokročiti nelze; pak-li ale mysli své od nich odvrátí, že rychle k lásce Boží se povznese. Světice ta stanoví také to za další spasitelné pravidlo, aby řeholnice se svými pokušeními svěřila se jen takovým duším, kteréž milují dokonalost, nikoliv ale nedokonalým, poněvadž by tím uškodila jim i sobě samé.

13. Za páté musí se řeholnice obzvláštně pilně cvičiti v cnostech, kteréž na odpor jsou oněm jejím zlým náklonnostem, kteréž nejčastěji

ku pádu ji přivedly. Jest-li příkladně nakloněná jest k pýše: nechť si zvláště pevně umíní, že se přede všemi jinými bude pokořovati, a obdržená pokoření že pravým spůsobem, trpělivě bude snášeti. Jest-li jest žádostivá jídla: nechť cvičí se dle možnosti v zdrženlivosti při stolu; a tak podobně při všech ostatních špatných navyklostech. Dle návodu Kasiana užitečno jest, představovati si při modlitbě příležitosti, do kterých bychom upadnouti mohli; ku příkladu: Mohlo by se mi přihoditi, že bych musel snesti nějakou urážku nebo potupu. Při tom máme vzbuditi předsevzetí, že toho s pokorou a odevzdaností do vůle Boží přijmeme. Takováto cvičení napřed (kteráž ovšem vztahovati se nesmějí na věci, čistotě odporující) duši velice prospívají, tak že schopnou se stává, aby s myslí připravenou přijímala nepředvídaný odpor, anebo jiné neočekávané věci. Tímto spůsobem svatí nabyli síly, aby snášeli pokojně a s jasnou myslí posměchy, příkoří, týrání o nespravedlnosti všeho druhu.

14. Za šesté velmi spasitelno jest, abychom svědomí své zpytovali zvlášť o panující zlé náruživosti, a kolikrát-koli jsme opět pochybili, abychom si vždy nějakého pokání uložili. A v boji proti této náruživosti nesmíme ustoupiti, pokud úplně zničena není, říkajíce v důvěře na pomoc Boží s králem Davidem: „Hospodin jest spomocník můj a obrance můj: v něm doufalo srdce mé, a bylo mi zpomoženo“ (Žalm

27, 7). Při tom všem ale slušný ohled vzíti se musí na slova svatého Bernarda, řkoucího, že velikému klamu by se odevzdával, kdo by za to míti chtěl, že má své zlé náklonnosti, ač ještě v těle žije, již nyní dokona umořeny, proto, že větší již pokrok v bohulibém životě byl učinil. Ovšem že po nějaký čas jsou upoutány; ale ony vždy znova opět se oživují. Proto vybízí Kasian k stálému bdění, abychom zlým náklonnostem sesílení nedopřáli; nebo jakmile v přísném životu popustíme, ihned opět vší sílou se probouzejí, a vší mocí pány našimi státi se chtějí.

15. Jest-li vůbec nějaké chyby odložiti chceme, musíme velmi nedůvěřovati vlastní síle a horlivosti, ale tím více důvěřovati v Boha, a jako král David říkati: „Neboť ne v lučišti svém skládám naději: aniž meč můj obrání mne“ (Žalm 43, 7). Kdybychom chtěli spolehati na svá předsevzetí a svou vytrvalost, zahynuli bychom; my si musíme skrze neustálou modlitbu pomoci hledati u Boha, a bez přestání volati: „Ó Pane, milosrdenství! Můj Bože, přispěš, ať pomůžeš nám! My máme zaslíbení, že prosby naše vyslyšíš, a že nalezti nám dáš, co hledáme“ (Luk. 11, 9). Ale opakuji, že potřeba jest vždycky se modliti a neustávati (Luk. 18, 1). Začneme-li nedbalými býti v modlitbě, ztraceni jsme. Vytrváme-li ale s horoucí žádostí po milosti Boží na modlitbách, zvítězíme, byť bychom se již nyní za vítěze považovati ještě nemohli.

Modlitba.

Ó můj Ježíši! nehlediž na můj nevděk, kterýmž jsem splácela dobrodiní Tvá; ale pohleď na své zásluhy a na muky, které jsi snášel za mne od jeslí až do kříže. Z celého srdce lituji všeho, čím jsem se proti Tobě provinila; můj celý život budiž od této chvíle zasvěcen lásce Tvé a službě Tvé! Miluji Tě, Spasiteli můj! ale miluji Tě příliš málo! Pro svou dobrotu učiniž, abych Tě milovala víc a více! Vyslyš mne! Posilniž mne milostí svou, abych Tebe bez konce o lásku Tvou prosila. Ó Lásko duše mé, učiniž šťastným srdce mé, aby bez ustání plápolalo láskou k Tobě! Mnoho jsem urážela Tebe; ale mnoho chci také nyní milovati Tebe, jedině Tebe, kterýž sám hoden jsi, abych Tě nade všecko milovala! Jen proto Tebe miluji, že vší lásky hoden jsi! Ó Maria, Matko má, naděje má, pomoz mi k lasce takové. Amen.

Hlava sedmá.

O vnitřním umrtvování čili o zapírání samolásky.

1. Jsou dva druhy samolásky, jeden dobrý, a druhý zlý. Prvnější nás pobádá, abychom o život věčný péči měli, pro který nás Bůh stvořil; poslednější ale nás navádí, abychom nehrozíce se záhuby duše a nelibosti Boží, sháněli se po statcích této země. Svatý Augustin praví: „Vlast nebeská vystavěna jest na lásce k Bohu, a na pohrdání námi samými; pozemský domov ale zbudován jest na lásce k nám samým, a na pohrdání Bohem.“ Proto řekl Ježíš Kristus: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám“ (Mat. 16, 24). Dokonalost duše záleží tedy v tom, aby zapírala sebe samu. Kdo sebe neopustil, nemůže se spojiti s Pánem Ježíšem. „Čím více lásky k Bohu přibývá,“ praví sv. Augustin: tím více samolásky ubývá; kde samoláska zúplna přestala, tam jest dokonalost.“ Čím méně člověk hověti se snaží náklonnostem svým, tím větší bývá jeho láska k Bohu; kdo ale již jen po Bohu touží, ten má lásku dokonalou. Přirozenosti však naší,

skrze hřích tak pokažené, nelze zde na zemi od těžkého břímě samolásky zcela se osvoboditi. Jedině Ježíš Kristus a nejblahoslavenější Panna byli samolásky zcela prosti; jinak ale všichni svatí museli s převrácenými náklonnostmi válčiti. Přední péče každé řeholnice k tomu tedy musí směřovati, aby v uzdu pojala nezřízených hnutí samolásky; a v tom právě záleží dílo vnitřního umrtvování, praví svatý Augustin, abychom hnutí duše ovládali.

2. Bídná jest duše, kteráž ovládati se nechává svými náklonnostmi. Nejvíce nám škodívají, praví svatý Bernard, nepřátelé vnitřní. Nepřáteli našimi jsou ďábel a svět; ale nejnebezpečnějším nepřítelem, kteréhož máme, jest naše samoláska. Svatá Maria Magdalena de Pazzis praví: „Samoláska činí na duši to, co červ na kořenech rostlin: svým ohryzováním připraví ji o ovoce i zdar“, a „samoláska jest naším nejurputnějším nepřítelem; jako Jidáš zrazuje nás políbením. Kdo ji přemohl, celý svět přemůže. Kdo jí nemůže jedním rázem usmrtiti, ať jí jedu dá!“ Třeba tedy stále volati k Pánu se Šalomounem: „Smyslnosti nestydaté a nezdrženlivé nevydávejž mne!“ Nevydávej mne, ó Bože, mým pošetilým náklonnostem, kteréž mi chtějí odejmouti svatou bázeň Tebe, ba i rozum můj.

3. Náš celý život musí býti stálým bojováním, jak svědčí Job (7, 1). Kdo ale stojí proti nepříteli, nesmí pouštěti zbraně z rukou

svých; nebo opomene-li se jednou brániti, jest po něm veta. Dále dlužno povšimnouti si dobře toho, že, kolikrát-koli by i duše nad náruživostmi svými byla zvítězila, přece v boji proti nim nikdy ustávati nesmí, poněvadž i přemožené, přece nikdy neumírají. Jak-koli i koukol svých náruživostí vyplejeme, praví sv. Bernard, vždy opět znova pučí; a kolikrát-koli vytrhaným se býti zdá, vždy opět klíčí. Proto bojování proti náruživostem jen tolik nám prospěti může, že vždy méně a vždy slaběji nám na odpor se staví, a my je takto snadněji opanujeme. Jistý mnich stěžoval si jednou opatovi Theodorovi, že již po osmý rok proti svým zlým náklonnostem bojuje, aniž by jich vyhladiti mohl. „Jak," odvětil opat, „ty bědueš pro osmiletý boj? Já žiju již šedesát let na poušti, a neměl jsem za ten dlouhý čas ani jediného dne, kterého by mne byly na pokoji nechaly!" Zlé náklonnosti tedy neustanou nás znepokojovati; ale něco jiného jest to, praví svatý Řehoř, tato divoká zvířata jako mimo sebe patřiti a jejich řvaní slyšeti, a něco jiného jest v srdci je nositi, a od nich se pohltit nechati.

4. Srdce naše jest zahrada, v kteréž rostou plevel i byliny jedovaté; proto musíme vždy při ruce míti motyčku svatého umrtvování, abychom je vykopali a odstranili; jinak stane se brzo ze srdce ohrada trní a hloží. Přemáhej sebe sama! To bylo stálé heslo svatého Ignacia z Lojoly, a předmět jeho napomínání,

kteráž ke svým spoludruhům v řádu konával: Přemáhejte samolásku! Zlomte svévoli! Jen nemnozí lidé, říkával, kteříž žijí život duchovní, stávají se svatými, a to proto, že jen nemnozí dokonale se přemáhají. Proto také světec výše cenil jediný úkon zapření své samolásky, než modlitbu s duchovní útěchou, třebas po hodinu trvající. „Co prospívá,“ praví opat Gilbert, „před nepřítelem zavírati brány, když jiný nepřítel, hlad, mezi obyvateli zuří?“ t. j.: Zevnější umrtvování smyslů, a zevnitřní pobožnosti v ničem nepomohou, jest-li nepřítel v srdci: samoláska, ctižádost, hněv, domýšlivost a těm podobné, bez odporu vše ničiti mohou!

5. Svatý František Borgiáš rád říkával, že modlitba vštěpuje lásku Boží do srdce; ale umrtvování že tam lásce té připravuje místo, poněvadž odklizuje odtud rumy, mezi kterými by láska prodrati se nemohla. Nádobu k pití musíš očistiti od prachu, prvé než do ní vody nabereš, sic budeš míti bláto! P. Baltasar Alvarez učinil v příčině té znamenitou poznámku, řka: „Modlitba bez umrtvování jest buď lichým domýšlením, neb jen na krátko trvá.“ A svatý Ignác praví, že duše umrtvená v modlitbě po čtvrt hodiny trvající s Bohem více se spojí, než duše neumrtvená v modlitbě, třebas kolik hodin dlouhé. Slyšel-li světec někoho chváliti pro jeho velikou zbožnost, říkával: To jest důkaz, že jest velice umrtvený.

6. Jsou osoby řeholní, kteréž konají mnohá

zbožná cvičení, mnohé modlitby, posty a jiné tělesné skutky kajicnosti, a často k stolu Páně přistupují; ale při tom váhají, bojovati proti jistým zlým zvykům, jako proti pocitům zlosti a nepřízně, zvědavosti, proti nebezpečným příchylnostem; nemohou se přemoci tak, aby pokojně vyslechly, když jim kdo odporuje, aby se od jistých osob odloučily, aby samolásku poslušnosti a vůli Boží rychle podmanily. Mohou takové v dokonalosti činiti kdy pokroky? Ubožáci! tak chybnými zůstanou, jakými jsou, a vždy mimo cestu budou. Sice běží, praví sv. Augustin, ale mimo cestu; to jest: ony se domýšlejí, že dobře běží, když v nábožných cvičeních pokračují; ale jsou mimo cestu dokonalosti, poněvadž ta v zapírání sebe záleží. „Tím více prospěješ, čím více sebe sama přemůžeš, a duchovně umrtvíš,“ praví sv. Tomáš Kempenský. Tím ústní modlitby, skutky kajicné, aneb jiná duchovní cvičení docela nechci kárati; pravím jenom, že všechny vesměs konati dlužno proto, abychom ovládli všecky své špatné náklonnosti: nebo duchovní cvičení jsou jen prostředky, kteréž nám pomáhají, abychom v Bohu nejvyšší blaženosti nalezali, a dokonalosti dosáhli. Musíme tedy při každém svatém přijímání, rozjímání, nejsvětější Svátosti navštívení atd. vždy Pána prositi, aby nám síly propůjčiti ráčil, bychom pokornými, umrtvenými, poslušnými, a s Jeho nejsvětější vůlí spokojenými se stali. Jest-li že každý křesťan bez výminky

chybuje, kdo jen pro upokojení sebe jedná: chybuje tím více osoba řeholní, kteráž k dokonalosti a umrtvování obzvláště se byla zavázala. Bůh, praví Laktanc, volá člověka k životu věčnému po cestě umrtvování; ďábel ale k smrti věčné po cestě radovánek.

7. I duchovní práce vykonávati musíme v duchu umrtvování, tak sice, že, když se nám nedaří, aneb když z poslušnosti od nich upustiti musíme, rádi a bez nepokoje od nich ustupujeme. Jakákolivěk příchylnost k sobě samým jest našemu dokonalému s Bohem spojení na závadu. Musíme proto pevně odhodláni býti, že zlým náklonnostem svým budeme odporovati, a že nikdy jimi uchvátiti se nedáme. A tak tedy potřeba jest umrtvování zevnitřního i vnitřního, toliko ale s tím rozdílem, že zevnitřní umrtvování konati máme jen s mírou, vnitřní ale bez míry, a s největší horlivostí. Nebo k čemu prospěje tělesné umrtvování, jest-li zároveň i vnitřní náklonnosti se neumrtvují? Co pomůže, praví svatý Jeroným, zhubeněti postem, ale nadýmati se pýchou, a nemoci snesti ani urážlivého slova, ani odepření prosby? Co pomůže nepíti vína, ale opojeným býti hněvem, kolikrát-koli kdo proti mínění našemu něco namítá neb nám odporuje? Vším právem želí svatý Bernard špatného rozpoložení oněch osob řeholních, kteréž pod zevnější rouškou pokory hoví náruživostem srdcí svých. Tyto se chyb svých nikdy nezbaví, ale jen jich po-

krytskou zástěrou zevnějších cvičení kajících přikrývají.

8. Jest-li naopak opravdově o to se přičiňujeme, samolásky své umrtviti, můžeme v krátkém čase opravdových pokroků v dokonalosti učiniti, aniž bychom v nebezpečí upadali, že na zdraví si uškodíme, neb zpyšníme: nebo jen Bůh svědkem jest toho, co dokonáváme uvnitř. A jak hojnou žeň ctností a zásluh máme k očekávání, když marných přání, příchylností, zvědavosti, vtipných poznámek a t. d. již v zárodku potlačíme! Jest-li se ti v některé věci odporuje, podej se, pokud čest Boží tím ujmy netrpí. Se ctí svou udělej dobrolíbezný dar Kristu Ježíši! Obdržíš-li psaní, kteréž by si ráda četla, skroť žádost svou, a nech minouti nějaký čas, prvé než ho rozevřeš. Ráda bysi při čtení knihy zvěděla, kterak událost kterás dopadla: odporuj zvědavosti, a odlož další čtení na pozdější dobu. Máš-li dobrý nápad na jazyku, ráda-li bysi sobě utrhla květinu, povšimla si některé věci — zdrž se toho z lásky k Pánu Ježíši! Takto přemáhati se můžeš tisíckrát za každý den. Blahoslavený Leonard z Porto Mauricio vypravuje, že jistá služebnice Boží při požívání vejce osmkrát se zapřela, a potom zjevení měla, že jí za to osm stupňů milosti a slávy uděleno bylo. O svatém Dositheu se vypravuje, že takovýmito vnitřními přemáháními v krátké době vysokého stupně dokonalosti dostoupil. Poněvadž byl mládencem churavým,

nemohl se postů a jiných duchovních cvičení své obce řeholní zúčastňovati, z kteréžto příčiny mniši pohlížejíce na jeho nepřetržené spojení s Bohem s podivením se tázali, jaké zvláštní cvičení v bohomyslnosti že koná? Načež on ukázal na umrtvování své samolásky.

9. Svatý Josef Kalasanský nazýval každý den, bez umrtvování ztrávený, dnem ztraceným. Aby nás potřebu umrtvování znáti naučil, vyvolil si Ježíš Kristus na zemi život zcela umrtvený, všeho citelného ulehčení prostý, mukami a potupou naplněný; z kteréžto příčiny Isaiáš Jej nazývá (53, 3.) „mužem bolestí.“ Spasitel náš mohl ve cti a radostech vykoupiti svět; ale ne! on volil v mukách a povržení tak učiniti. „Místo předložené sobě radosti, strpěl kříž“ (k Žid. 12, 2). Radost Mu byla předložená, ale On jí nechtěl; aby naším předobrazem se stal, kříž přijal na Se. Pátrej v životě Pána Ježíše sem i tam, praví svatý Bernard, nenalezneš Ho jinak než na kříži. On zjevil svaté Kateřině Boloňské, že již od života mateřského bolesti svého umučení snášel. Již při svém narození zvolil si onen čas, ono místo a tu hodinu, kdy nejvíce trpěti mohl. V životě svém zvolil si stav chudoby, nízkosti a povržení. Při smrti své chtěl snášeti muky, potupu a opuštěnost nejvyšší. Svatá Kateřina Sienská učinila to porovnání, že jako matka pro pozdravení svého nemocného kojence hořkého léku přijímá: tak že Ježíš Kristus všecky bo-

lesti svého života na Se vzal, aby nám ubohým neduživcům spasení zjednal.

10. Dále nám Pán Ježíš oznamuje, že vystoupí na horu myrrhovou, t. j. na horu hořkostí a utrpení. „Půjdu k hoře myrrhové“ (Píseň Šal. 4, 6) praví, a zve nás, abychom Ho následovali, jest-li Jeho učeníky a přátely býti chceme. Žádáš-li si, praví svatý Petr Damiani, jakožto řeholnice s Ukřižovaným spojenou býti, přistup k Němu jen s křížem, aneb alespoň se žádostí, abysi od Něho kříž obdržela. Mluvě o pannách, jakožto nevěstách svých, řekl Pán blahoslavenému Baptistovi Varano: „Ukřižovaný Ženich žádá ukřižované nevěsty“. Dle toho musejí řeholnice, aby Jeho pravými nevěstami se staly, žíti vždy v umrtvování a pokání. „Vždycky mrtvení Ježíšovo na těle svém nosíce“ (II. Kor. 4, 10.), t. j. ve všem, co činí nebo čeho si žádají, nikdy nemají vyhledávati vlastního upokojení, ale jedině zalíbení Ježíše Krista, z lásky k Němu své vlastní vůle se odříká. „Kteříž pak jsou Kristovi, tiť ukřižovali tělo své s hříchy a žádostmi“ (Gal. 5, 24). Nevěsty Spasitelovy musejí na to se snažiti, aby všech žádostí v sobě umrtvily, poněvadž On by jich jinak jako nevěst svých poznati nemohl.

11. Rozjímejme nyní o tom, kterak uvnitř umrtvovati se máme. Pravidla vnitřního umrtvování jsou tato: První pravidlo jest, abychom poznali náklonnosti, která v nás převládá, a našich pochybení nejčastější příčinou jest, a

abychom se snažili, proti této náklonnosti bojovati. Svatý Řehoř tomu chce, abychom užívali k přemožení ďábla toho samého spůsobu bojování, jakým on bojuje proti nám. On se totiž o to přičiňuje, aby zamilované, převrácené náklonnosti naše co nejvíce roznítil; proto také máme právě proti těmto nejdříve bojovati. Kdo přemohl zamilovanou náklonnost svou, tím snáze zvítězí nad ostatními; kdo ale přemoci se nechá, bez toho žádného pokroku v dokonalosti neudělá. Co pomohou orlu spoutanému perutě jeho? táže se sv. Efrem. Jak mnohé řeholnice mohly by se v klášteřích jako orlice po cestě dokonalosti vzhůru vznášeti! ale pozemskými příchylnostmi zadržovány jsouce, nepřicházejí k letu, a vůbec k žádnému pokroku v ctnosti. Svatý Jan z Kříže praví, že každá niť dostačuje, aby duši od vzletu k Bohu zdržela. Kromě toho každý, kdo ovládati se nechává některou náruživostí, nejen že nedělá žádného pokroku v ctnosti, ale co horšího jest, vydává se také do velikého nebezpečí, že zahyne. Proto musí řeholnice nutně proti své převládající náklonnosti bojovati; jinak ostatní umrtvování nic neprospívá. Ta neb ona na př. není lakomá, ale jde náramně na čest; jest-li opomíjí tedy učiti se trpělivému snášení toho, by si její osoby někdo nevážil, málo jí prospěje, že peněz a majetku necení. Jiná opět nezná ctižádosti, ale je lakomá; jest-li nedbá o umrtvení

této náruživosti, neprospěje jí mnoho, že odstrkování snáší.

12. Učiň tedy pevné předsevzetí, že převládající zlou náklonnost svou se vší pílí budeš přemáhati. S pomocí Boží, kteréž se nám nikdy ne nedostává, vůle odhodlaná všecko zmůže. Svatý František Saleský byl velmi nakloněn k zlosti; ale skrze svou vytrvalou snaživost stal se vzorem tichosti a mírnosti, jak vysvítá z mnohých rysů jeho života, když totiž z dopuštění Božího zasypán byl křivdami a potupou. Když jedna náruživost jest přemožena, musí se postoupiti k druhé; jinak může i jediná zbylá náruživost duši v záhubu uvésti. Svatý Josef Kalasanský pravil: „Přemohl-lis všechny své náruživosti, ale jedné-li v sobě na živu jsi nechal, vždy v nepokoji trvati budeš“. A svatý Cyrill Jerusalemský píše: „Zůstane-li na dnu lodice třebas jen jediný nepatrný otvor, potopí se, byť sebe důkladněji stavěna byla“. A svatý Augustin napomíná: „Šlapej po přemožené, bojuj proti odporující“, t. j. snaž se zničiti náruživost přemoženou, a přemoci hleď tu, která se ještě záhubě své brání. Jsi-li tedy odhodlána, dokonalou se státi, radím ti, abysi poprosila své vrchní i svého vůdce duchovního, aby tě po oné cestě vedli, kterouž za nejvhodnější pro tebe uznají. Pros je, aby v ničem tebe nešetřili, ale aby spíše ve všech věcech tvé samolásce odporovali, kolikrát-koli se jim zdáti bude, že to spasitelným jest pro tebe. Vůle umrtvená,

píše veliký služebník Boží kardinál Petrucci, jest vůle dokonalá. Svatá Teresie dosvědčuje, že onen zpovědník nejvíce prospěl duši její, který především na to pomýšlel, aby přáním jejím odporoval. Zlý duch častěji ji pokoušel, aby ho opustila; kolikrát-koli ale tomuto pokušení povolila, zakoušela vždy od Boha uvnitř pokárání mnohem citelnější, než jakým by ji zpovědník její byl potrestati mohl.

13. Druhé pravidlo jest, abychom zlé náklonnosti přemoci a potlačiti hleděli prvé ještě než zmohutněly; nebo jest-li některá špatná náklonnost zmohutněla a zvykem se stala, potom jen s těží přemáhána bývá. Svatý Augustín praví, že nutno jest upoutati žádostivost, pokud ještě slabá jest, sic jinak že velice sesílí. Řeholnice upadla na př. do pokušení, aby odporující spolusestře rozdrážděně odpověděla, anebo aby milostně na někoho pohlédla, koho ráda vidí. Takto pokoušená musí hned prvnímu hnutí odporovati; jinak stane se, jak praví svatý Efrém, že ono ve velký vřed se promění, jako rána, kterouž hned z počátku hojiti zanedbali. Svatý Dorotheus vypravuje významný tah ze života starého mnicha. Ten poručil totiž svému učeníku, aby vytáhl mladou cypříš ze země, což on i snadno provedl; potom mu nakázal, aby vytáhl ze země cypříš mohutnější, k čemuž již velikého namáhání třeba bylo; konečně na něm chtěl, aby vytáhl cypříš hluboce v zemi zakořeněnou, k čemuž ale i při namáhání všech

sil dostatečným nebyl. A právě tak má se to s našimi náruživostmi, poučoval potom mnich učně svého: pokud ještě slabými jsou, snadno se dají vykořeniti; pak-li ale zvykem se staly, bývá to skoro nemožným, jich se zbaviti. Všeobecná zkušenost tomu nasvědčuje. Byla-li u př. některá řeholnice uražena, počne se v ní ihned ozývati pocit hněvu; jest-li tedy jiskry této uhasí, mlčením svým Bohu oběť přinášejíc: nemůže z jiskry vyšlehnouti plamen, uražená bez hříchu zůstává, a i zásluhu má před Bohem; jest-li ale svému citlivůstkářství se podá, v něm se pozdrží, a i zevně na sobě znáti ho nechává: snadno může povstati z jiskry neuhašené posléze i veliký oheň zášti. V srdci někoho jiného uhostiti se chce posud slabá náklonnost k jisté osobě; náklonnost ta opět zajde, pak-li jí neprodleně odporuje; jest-li ale klíčící náklonnosti povoluje, zmůže se ona brzo v náruživost hříšnou, smrtelnou. S největší pílí o to dbáti musíme, abychom nepřechovávali sobě divokých šelem, kteréž nás roztrhati chtějí.

14. Třetí pravidlo záleží podle Kasiana v tom, abychom náklonností svých odloučili od předmětů, nám nebezpečných, a obrátili je k věcem takovým, skrze které náklonnosti samy svatými se stávají. Řeholnice na př. pociťuje příchylnost k osobám těm, kteréž jí nakloněny jsou; nechť náklonnosti své odloučí od těch, a obrátí ji k Bohu, a o to se při-

činuje, aby Jej milovala dokonale, kterýž milování neskonale hodným a jejím největším dobrodincem jest. Jiná k tomu jest nakloněna, hněvati se na ty, kdož jí odporují; nechť místo na odporující hněvá se na hříchy své, kteréž svrchovaně nenáviděny býti zasluhují, a mnohem nebezpečnějšími jsou nepřátely, než i sami duchové pekelní. Jiná pociťuje žádost po cti a bohatství; nechť místo věcí těch snaží se na vyznamenání a statky věčné. Aby to ale činiti mohla, musí často o věčných pravdách, o tajemstvích víry rozjímati, a zhusta duchovní knihy čísti; také musí nejdůležitější zásady duchovního života stále před očima míti. Ku př. Jedině Bůh zasluhuje, aby milován byl. Jediný hřích jest zlo, jehož nade všecko báti se musíme. Vše dobře jest, co Bůh chce. Všecky věci světa tohoto pominou. Stéblo dle vůle Boží zvednouti, za více stojí, než proti vůli Boží třebas svět obrátiti. To musíme činiti, co abychom byli učinili, umírajíce přáti si budeme. Tak musíme žíti, jako by kromě Boha a nás samých na světě nebylo nikoho. Kdo ducha svého naplňuje svatými myšlénkami a zásadami, málo pozemskými věcmi znepokojován bývá, a zlým náklonnostem odporovati vždy s to jest. Tak to činívali svatí, a tím stali se i ve všech příhodách jako necitelnými oproti štěstí i neštěstí. Nade všecko potřebná jest ustavičná modlitba k Bohu, aby nám uděliti ráčil milosti, bychom sebe zapírati a náruživosti

své přemáhati mohli. „Nebo každý, kdo prosí, béře“ (Luk. 11, 10). Prosme Pána přede vším za dar Jeho svaté lásky. Kdo Boha miluje, tomu nic za těžko nepřichází. Jak-koli k cvičení se v ctnostech užitečnými jsou úvahy a zásady: přece jiskřička lásky Boží v bohomyslnosti mnohem dále nás dovede, než tisíce úvah a zásad. Kdo chce dle pravidelných důvodů jednati, musí obtíže a namáhání zakoušeti; milující ale neví o obtíži, jest-li z lásky k milovanému jedná.

Modlitba.

Ó Bože můj! Pro Tvé bezpočetné milosti, ta častá svatá přijímání, napomínání, dobré příklady svých spoludružek, pro mnohá osvícení a pobízení měla bych již dávno ohněm Tvé lásky plápolati; já jsem ale ještě tak nedokonalou a bídnou, jako prvé. Tobě nemohu v ničem viny dávati, leč sobě. Já povolujíc náruživostem svým, obmezovala jsem milost Tvou. Poznávám dobře, ó Pane Ježíši, že Ti životem svým připravuji nečest místo cti, poněvadž jiní na mně to znamenají, kterak na světě lpím a sebe si hledím, kteráž přece za nevěstu Tvou jsem se byla zasvětila. Ty jsi mne ze světa vzal, a přece ho ještě více miluji, než i lidé světští. Smiluj se nade mou, ó Pane! a neopouštěj mne; chci se polepšiti! Z celého srdce toho želím, že chtíc sloužiti jedině sobě, Tobě,

nejvyššímu dobru, tak často jsem se zneslíbila. Chci Tě od této chvíle opravdu milovati; ano touto hodinou ještě chci začátek učiniti. Dost dlouho jsem již zneužívala trpělivosti Tvé; nyní milovati Tě budu z celé duše. Od tohoto času jsi mou jedinou láskou a zůstaneš jí. Všecko chci opustiti a všecko činiti, čím bych se Ti zalíbila. Rozkaž, cožkoli chceš, a pomoz, abych vůli Tvou i vyplnila; nežádám si, leč zalíbení Tvého! Nedopusť, abych kdy více zapomněla, co láska Tvá ze mne učinila, abych svazky nejtužšími k lásce Tvé se připoutala. Ochotná jsem, býti prostou vší pozemské útěchy a obtíženou jakýmkoli křížem, kterýž mi uložíš. Chci, a doufám, že se tak stane, abych jedině Tobě, a zcela i dokonale jedině Tobě náležela. Ó Ježíši můj! jedině po Tobě bažím! Ó Maria, Matko má! pros Syna svého, aby mne vyslyšeti ráčil, kterýž žádné prosby Tvé neoslyší! Amen.

I. O zapírání vlastní vůle.

1. Řeholnicím, kteréž vůli svou Ježíši Kristu obětovaly, není nic záhubnějšího nad to, jako když při své oběti chodí přece za vůlí svou a za náklonnostmi svými. Proti svévoli, jakožto největšímu nepříteli života duchovního, chce stav řeholní ohraditi se slibem poslušnosti. Žádná moc, ani lidská, ani pekelná není s to, od Boha nás odloučiti; jedině vlastní vůle naše

může tak učiniti. Bez svévole, praví svatý Bernard, nebylo by pekla. Vlastní vůle jest to, kteráž veškerou ctnost ničí, učí svatý Petr Damiani; a dle slov svatého Anselma, jest lidská zvůle pramenem všeho zlého, podobně jako jest Božská vůle pramenem všeho dobrého. Svévole jest mistrem nejnerozumnějším; kdo toho následuje, tomu k dobrému konci nikterak přijíti nelze. Také svatý Bernard dosvědčuje: Kdo si sebe, t. j. vůli svou za mistra zvolil, pošetilce poslouchá. Svatý opat Antonín nazývá samolásku nápojem omamujícím, kterýž nás neschopnými činí, abychom rozeznávali cenu ctnosti, a ohyzdnost nepravosti.

2. Dle učení svatého Augustina, ďábel z anděla ďáblem se stal skrze svévoli svou. Ďáblové ale obracují se také hlavně k vlastní vůli řeholníků, aby i jich v záhubu uvedli. Kasian vypravuje, že svatý opat Achilles odpověděl k otázce svých učňů, kterými zbraněmi ďáblové proti řeholníkům bojují: Zlí duchové svádějí mocné lidi tohoto světa k pýše, obchodníky lakotě, mladé lidi k nezdrženlivosti, aby jich v záhubu uvedli; při řeholnících ale hlavní zřetel mají na vlastní jich vůli, poněvadž takto nejčastěji je opanují. Řeholníků, kteříž následují své vůle, zlí duchové dále neobtěžují; nebo jejich svévole sama jest zlým duchem, všech ďáblů nebezpečnějším. Tento samý výrok, ale z úst svatého Jana Klimaka, nalezá se také ve spisech Gersonových, takto: „Řeholníku, který místo

poslušnosti, vedením svého vrchního pohrdá a sám sobě vůdcem jest, netřeba teprv ďábla, aby ho pokoušel, poněvadž on sám sobě zlým duchem jest.“

3. „Po žádostech svých nechoď, a od vůle své odvracuj se“ (Sir. 18, 30), napomíná Duch svatý. To platí hlavně osobám řeholním, kteréž svou vůli Bohu obětovaly, slibujíce svaté řehole a vrchních svých býti poslušnými. Jako Bůh musí býti jediným předmětem lásky řeholníků: tak poslušnost jestiť jedinou cestou k lásce této. Nejvyšší cena, jakou řeholníci dobrým skutkům svým dáti mohou, v tom záleží, aby je konali z poslušnosti. Ctihodná sestra Kateřina Kordonská, která dvůr španělský opustivši, poustevnicí se stala a po dlouhá leta podivuhodné skutky kající konala, viděla jednou starého karmelitána, kterak z poslušnosti otep dříví snášel; i poznavši, že pro stáří své u vnitru svém proti rozkazu tomu reptal, dodávala mu zmužilosti se slovy: „Snášej, snášej radostně dříví toto; nebo věz, že tímto dílem z poslušnosti více si zasloužíš, než já všemi skutky svými kajícími.“ Nejznaěnější vadou ale, kteráž na skutcích řeholnice lpěti může, ta jest, když je koná o své vůli. Proto píše opat Tritenheimský, že se ďáblu nic tak neprotiví, jako cvičení se v poslušnosti. A svatá Teresie říkávala: „Ďábel ví, že v poslušnosti spočívá blaho duše; a proto tak velice se vynasnažuje, aby jí od poslušnosti odvrátil.“ Když svatý František Saleský na to pomýšlel, aby

řeholi pro řád „Navštívení Panny Marie“ spracoval, učinil mu někdo návrh, aby nechal jeptišky choditi bosy; načež ale světec odpověděl: „Chcete začíti od nohou, já ale od hlavy.“ V stejném smyslu velmi často říkával svatý Filip Nerejský zpovídancům svým, že celá dokonalost jest vlastně jen na čtyry prsty široká, jako čelo, a že záleží v lámání hlavy, t. j. v lámání vlastní vůle. Svatý Jeroným píše: „Co vlastní vůli odejmeš, to ctnosti přibude.“ To pohnulo mnohé kněze, správce duchovní i biskupy, že, ač ve světě vzorný vedli život, přec do řádu vstoupili, aby pod poslušností žili, poněvadž dobře poznávali, že Bohu nemohou větší oběti přinésti, než když svou vůli podvolí poslušnosti.

4. Blahoslaviti sluší řeholnici, kteráž umírajíc říci může jako opat Jan: „Nikdy nejednal jsem dle vůle své.“ Svatá Maria Magdalena de Pazzis říkávala: Pro šťastnou smrt jest jen jediný prostředek, a ten jest: v prostotě ducha od vrchního nechati sebou vládnouti. Proto musí dle učení Kasiana umrtvování vlastní vůle býti prvním i posledním cílem řeholnice. Kdo jsa řeholníkem, cíle tohoto na zřeteli nemá, nemůže nazýván býti člověkem Bohu zasvěceným, ale jest člověkem svatokrádežným. Či „může býti větší loupeže, než vůli svou, Bohu jednou na vždy zasvěcenou, opět zpět vzíti?“ táže se svatý Bernard. Ústy Samuelovými mluví Duch svatý: „Nechtíti poslouchati (jest) jako nešlechetnost modlářství“ (I. Král. 15, 23);

kterážto slova svatý Řehoř hlavně k neposlušným řeholníkům vztahuje, kteříž vůli své jako své modle slouží, a pro ni nařízením svých vrchních na odpor se staví. Svatý Basilius takové nepodajné mnichy jako malomocné z obcování s ostatními vylučovati kázal, aby snad od jejich zlého příkladu se nenakazili.

5. Blahoslavená Koleta přičítá zapírání vlastní vůle větší cenu, než odřeknutí se všech pokladů světa. Při tom se musí dobře uvážiti, že výrok ten platí nejen o věcech hříšných a lhostejných, ale i o cvičeních duchovních, kteréž jako ctnostmi býti se zdají; na příklad platí tak o skutcích kajících, modlitbě, almužně, kolikrát-koli proti poslušnosti se dějí. Také Kasian učí, že zevně dobré, ale ze svévole a v neposlušnosti naproti vrchním vykonané skutky velikou škodu způsobují, poněvadž pochybené úkony, kteréž bohomyslnými býti se zdají, s větší jen obtíží napraviti se dají. Řeholnice, kteréž dle své hlavy svatými státi se chtějí, jsou oněmi dušemi, které v den soudu volati budou na Pána Ježíše: Ó Pane, postily jsme se, a v kajících skutcích cvičily jsme se; Ty ale na ně nepatříš! On ale jim odpoví: „Aj, ve dni postu vašeho nalezá se vůle vaše“ (Isai. 58, 3); těmto skutkům vašim nepatří odměna, poněvadž jste jich nečinily, abyste se Bohu, ale samým sobě zalíbily. Jak velikým zlem jest tedy svévole, praví sv. Bernard, kteráž působí, že i nejslavnější skutky, kteréž dle jejího popudu ale

proti duchu poslušnosti se dějí, skutky ne dobrými ale nedostatečnými se stávají! Nejjistější měřítko, zda-li dobré skutky, jakéž řeholní osoba koná, Bohu milými jsou, v tom záleží, jest-li je koná v poslušnosti. Svatý Simeon Stylites tak nadobyčejně kajicně žil, že ve dne i v noci pod šírým nebem na sloupu stál. Když jednou vrchní jeho přesvědčiti se chtěli, zda-li život jeho Bohu se líbí, počali ho skoumati tím, jak vypravuje Niceforus, že mu nařídili, aby se sloupu sestoupil, a opět se svými bratry bydlel. Po prvním slovu pozvedl Simeon nohy své, aby rychle sestoupil; však řekli mu: „Zůstaň nahoře; nebo nyní poznáváme, že podle vůle Boží toto pokání činíš.“ Tedy ani svatých věcí nesmíme si žádati ze svévole. „Chci jen maličko, a i to maličko chci jen maličko,“ říkával svatý František Saleský; a vyrozumíval tím, že si ničeho nežádá z vlastní vůle, ale všeho jen dle vůle Boží, a proto také že vždy ochoten jest, všeho se odříci, o čem by se přesvědčil, že s vůlí Boží úplně se nesrovnává.

6. Nejvyššího míru duševního dosáhne řeholnice, jest-li si ničeho nepřeje, leč čeho poslušnost od ní žádá. Tak těšil se svatý Dorotheus z neporušeného míru pro úplné odevzdání vůle své do poslušnosti; však boje se šálení zlého ducha, otázal se jednou opata Jana, mistra svého: „Čím to je, že při svém spůsobu života takové spokojenosti zakouším, že si ničeho

více na tomto světě nežádám?“ „Tvůj mír duševní,“ odvětil mistr, „jest ovocem poslušnosti.“ A zdaž nemusí to býti nejvyšším štěstím řeholnice, Boha milující, když s plnou jistotou ví, že ve všem, co činí, vůli Boží činí? Ano může sebe blahoslaviti jako prorok, že poslušnost vůli Boží jí zjevila (Baruch 4, 4). Ó jaká sladkost leží již v slovech „vůle Boží!“ zvolala svatá Maria Magdalena de Pazzis. A svatý Vavřinec Justiniani praví: „Kdo se sprostí vlastní vůle, ten nejtěžší břímě má s krku; nebo žádný tyran tak ukrutným není, jako ona.“ Ano, řeholnice nemůže, jak svatý Petr Damiani ubezpečuje, žádnou mocností tak týrána býti, jako právě svévolí svou; nebo její svévole vzbuzuje v ní žádosti po rozmanitých věcech, kterých, že v klášteře žije, dosíci nikterak nemůže, a takto ubohé připravuje život plný žalu, a nezřídka malé peklo v srdci. Co prospějí řeholnici mír a mlčení v klášteře, jest-li v srdci jejím náruživosti burácejí? táže se svatý Eucherius; co pomůže pokoj zevnitřní při bouři vnitřní?

7. Všechen nepokoj, praví svatý Bernard, odtud pochází, že se snažíme o upokojení své vlastní vůle. Jak vypravuje Kasian, říkávali praotci o mnichu, kterýž svou vlastní vůli opanovati nedovedl, že v klášteře nevytrvá. Alespoň nevytrvá, dokládám, s prospěchem duševním, a s pokojným srdcem. Neoblomná svévole jedinou jest příčinou, proč mnozí ře-

holníci nešťastně žijí. Jeden nepokojným jest, že nemůže míti zpovědníka neb vrchního dle svého rozumu; opět jiný, že toho neb onoho úřadu domoci se nemůže. Jest-li ale svými stesky toho dokáže, že mu vrchní povolí a přání jeho vyhoví: přece se necítí býti spokojeným. A kterak by také mohl spokojeným býti, když místo aby poslechl, mocí toho se domáhá, aby vrchní jemu se podrobili? Ještě jiný jest nepokojným, že se mu dostalo úřadu, kterého si nežádal. Čtvrtý nepokojným jest, že mu bylo zapovězeno nějaké zaměstnání anebo dopisování; pátý, že se mu dostalo nařízení, které se mu protiví; jest celý rozčilený, a popuzuje k největší škodě a s pohoršením své přátele i celé družstvo řeholní proti vrchním. Takovéto přečinění zasluhovalo by toho samého trestu, jakéhož se dle vypravování Suria dostalo dvoum mnichům, kteříž dobrému opatu Filibertovi odporovali: jednoho zabil blesk, druhému vytekla střeva ze života. Svatý Bernard napomíná: „Podrob se svým vrchním dokonale, proti nim nereptej, aniž přizvukuj, když jiní proti nim reptají, poněvadž jest to přečinění, jakéhož Bůh již v tomto životě na podřízených trestává.“ Jednání vrchních nesmějí jazyky utrhačné se dotýkati, ani tehdáž, kdyby i pokárání hodno bylo. „Bohům (t. j. soudcům, představeným) nebudeš utrhati“ (2. Kn. Mojž. 22, 28). Nereptej proti těm, kteříž mne zastupují, praví Pán.

8. Slyšme slova svaté Marie Magdaleny de Pazzis, kteráž jednou u vytržení mysli mluvila o zkáze, do jakéž upadají osoby řeholní svévolí svou. „Mezi mnohými osobami řeholními patřím na jednu, kteráž, pokud s Tebou, ó nejsladší Ježíši! spojená jest, v shromáždění mysli trvá; jest-li se jí ale něco přihodí, co jí po chuti není, nemine přečasto ani hodina, v které by plná nepokoje nebyla. Jinou vidím plnou lásky k Bohu, pokud nejsvětější oběti mše svaté obcuje; jest-li jí ale potom někdo nějakou chybu vytýká, nechce mu věřiti a ukazuje se pyšnou a plnou samolásky. Jiná chtěla by se co do přísnosti života rovnati svatému Antonínu; jest-li se jí ale některý přísný skutek zapovídá, stává se zatvrzelou, a nechce poslechnouti. Jiná dává si na tom záležeti, aby zdála se umrtvenou a vážnou v refektáři; libuje si v tom, a velice to ráda má, jest-li za světější ostatních vážena bývá. Jest-li se s ní šetrně zachází, staví se, jako by se pro ni příliš mnoho dělo; má-li ale snášeti nějaký nedostatek, běduje, že se na ni žádného ohledu nebere. Jiná snaží se v hovorně moudrostí tolik plýtvati, jako by moudrost svatého Augustina překonati chtěla; ano ona dovede slova tak sestaviti, a řeči takový obrat dáti, že její domnělé dokonalosti všude prokukují. Jiná libuje si v úkonech lásky k bližnímu, a velmi nezištně bližnímu slouží; chce ale míti poděkování a pochválení.“ O takových řeholních

osobách řekl Pán světici: „Žádají si Ducha mého, ale podle spůsobu svého, kdy a kterak za dobré uznávají; a takto neschopnými se činí, aby Ho přijaly.“

9. Však vraťme se opět k předmětu svému. Chceš-li dokonalou býti a neporušitelnému pokoji duševnímu se těšiti, o to všemi silami se přičiňuj, abysi své vlastní vůli odporovala. Zevrubně zachovávej svou řeholi, jakž všichni řeholníci činí, kteříž opravdově dokonalými státi se chtějí. Ničeho nepodnikej, abysi sobě samé se zalíbila, a sebe samé upokojila; ale vše, co počínáš, čiň z čistého úmyslu, abysi Bohu sloužila. Odřekni se tedy všech pošetilých přání a náklonností. Lidé světští pomýšlejí jen na ukojení svých přání; svatí ale jen o to péči mají, jak by co možná nejvíce vlastní vůli svou zapírali; a proto každou příležitost k umrtvování jí vítají. Svatý Ondřej Avellinský učinil zvlášní slib, že své vlastní vůli vždy odporovati bude. Umiň si alespoň, že jistý počet takových zapírání své vlastní vůle den co den vykonáš. Často opakuj si slova svatého Bernarda: „K čemu jsi přišel?“ Proč jsem v klášteře? Snad abych činila vůli svou? Nikoliv! Kdybych tomu byla chtěla, byla bych ve světě zůstala. Přišla jsem sem, abych skrze slib poslušnosti Bohu zcela a dokonale vůli svou darovala. Kterak bych si mohla žádati, abych činila, čeho se mně chce? Proč bych měla ztráceti pokoj, když snad nesmím více jednati dle vůle své? Měj to za

duchovní útěchu, jest-li že ti vrchní prosby odeprou, aneb ti něco nakážou, co se tvé samolásce protiví. Věz, že jeden skutek z poslušnosti opravdově vykonaný, většího ti přinese užitku, než mnohé skutky kající a pobožnosti dobrovolné. Veliký jeden služebník Boží řekl: Jednou se zapříti více ceny má, než domy pro chudé stavěti. Vždy před očima měj napomenutí, jakéhož ctihodný kněz Antonio Torres zpovídanci svému udělil: Duše, kteráž Bohu se oddala, musí žíti bez příchylnosti, bez vlastní vůle, a nesmí si ničeho více přáti neb jiného cos hledati.

10. Pojednání toto končím dalším naučením, jež Antonio Torres dal řeholnici, které chtěl navésti, aby se samé sebe i všech tvorů odřekla, a Boha dokonale si zamilovala: „Že Vám Bůh tolik příležitostí dává, abyste se v trpělivosti a zapírání sebe cvičila, užijte jich k rozmnožení lásky Boží. Láska ta silnou se nazývá, jako smrt; silná jest, že nás odlučuje ode všech tvorů, ode všech lidských ohledů, ode všech světských příchylností a žádostí, i od našeho vlastního chtění, tak že v nás ničeho nezanechává, co by nám mohlo býti na závadu, abychom všemi myšlénkami, přáními i žádostmi jedině Bohu žili. Po Bohu vzdychej sobě srdce Vaše; On samojediný, miláček Váš, vládniž vůlí Vaší; na Něho obráceny buďtež všechny myšlenky duše Vaší. Kolikrát-koli ruka se pozvedne, noha sebou pohne, staniž se tak

pro Boha, a ve jmenu Jeho! Abyste k takovéto lásce Boží se povznesla, odříkejtež se každodenně před obrazem Ukřižovaného všeho, čehokoli by se Vám chtíti mohlo, každé příjemnosti a útěchy, všech hodností, jakož i lásky k rodičům a příbuzným; při tom ale ubezpečujte, že nechcete žádné hodnosti, leč potupy kříže; žádného bohatství, leč lásky Jeho; žádné příjemnosti, leč kříže; a že milovati si žádáte jen Pána Ježíše samotného, jakožto Ženicha duší, Bohu zasvěcených. Zvete často, kdekoli jste, s povzdechy srdce svého všecko tvorstvo, aby Pána Ježíše milovalo. Vystříhejte se všeho obcování, kteréž lásku Boží ve Vás nemnoží! Chraňte se každého zaměstání, kteréž není dle zalíbení Jeho; varujte se skutku každého, kterýž není pro oslavení Jeho.“

Modlitba.

Ó Bože můj, Pane i Ženichu můj! Tvá láska ke mně jest tak veliká, a mně jsi na vůli dal, abych Tebe milovala! Já jsem ale vůle této zneužívala, Tebe urážela a tak často Tobě se znelíbila. Kdybych nevěděla, že jsi Bůh neskonale milosrdný, musela bych se vzdáti naděje, že získám opět milost Tvou, kterou jsem tak věrolomně zmrhala. Dávno bych již byla pro nevděk svůj zavržení od Tebe zasloužila; ale posud pozoruji osvícení od Tebe, kteréž mne má zachovati; posud pociťuji po-

vzbuzování Tvého, abych Tebe milovala. Nechci Ti déle nevděčnou býti, nechci Tobě déle odporovati! Tobě se obětuji; přijmiž nevěrnou duši opět do své lásky, kterouž ona po tolik let byla pohrdla; přijmi na milost duši, kteráž nyní jen Tebe milovati, a jen Tobě náležeti si žádá. Pomoz mi, ó Pane Ježíši! uděl mi nad hříchy mými vnitrnou bolest, kteráž by očí mých slzami bolesti přehořké naplnila, bych oplakávala, že jsem Tebe, ó lásky nejhodnější Dobro! urážela. Běda mi, kdybych po osvícení, jakéhož se mi od Tebe dostalo, chtěla opět začíti, Tebe zrazovati! Kterak by jsi mne mohl ještě déle snášeti? Bázeň sužuje srdce mé, že bych Tebe opět rozhněvati mohla. Ó Pane, nedopusť toho, nechť nikdy více v nemilost Tvou neupadnu! Sešli mi jakékoli pokárání, jenom toho neštěstí na mne nedopusť! Vidíš-li, že bych na novo Tobě nevěrnou se stala: dej mi raději umříti, pokud ještě nadíti se mohu, v milosti Tvé že jsem. Či jaký prospěch bych mohla míti ze života, kterýmž bych se Tobě jen znelíbila? Nikoliv, ó Bože! miluji Tě, a doufám, že Tebe vždy milovati budu. Ó Maria, naděje má, vymoz mi setrvání v dobrém nebo smrt. Amen.

II. O poslušnosti.

1. Nade všechny ostatní ctnosti má řeholnice milovati ctnost poslušnosti; nebo dokonalost stavu řeholního záleží dle naučení svatého

Bonaventury v zapírání vlastní vůle. Duši nelze větší přinésti Bohu oběti, než když věrně zachovává svatou řeholi a plní rozkazy vrchních; nebo jako dle učení svatého Tomáše, svobodná vůle jest nejvzácnějším naším pokladem: tak jest i Bohu tím nejpříjemnějším darem, jest-li mu tuto svobodnou vůli svou za oběť přineseme. „Mnohem zajisté lepší jest poslušenství, nežli oběti“, praví Duch svatý (Kaz. 4, 17). Mnohem více se Bohu líbí poslušnost, než všechny oběti, kterých bychom Mu přinésti mohli. Kdo uděluje almužny, obětuje Bohu svůj oděv; kdo přijímá opovržení, obětuje Mu svou čest; kdo v postech a skutcích kajících tělo své za oběť přináší, obětuje Bohu sama sebe jen z části; kdo ale vůli svou Bohu obětuje v poslušenství, dává Mu všecko, co jest i co má, a smí proto říci Bohu: Pane, nyní vládneš vůlí mou, více dáti Ti nemohu. Dále praví svatý Řehoř: „Skrze ostatní ctnosti darujeme Bohu, co nám náleží; skrze poslušnost ale darujeme Mu samy sebe“; a „poslušenství jest ona ctnost, kteráž, když v duši některé se ubytuje, všech ostatních ctností s sebou přináší, a je opatruje.“ Svatá Teresie praví: „Bůh nežádá od duše, kteráž Jej opravdu milovati chce, ničeho, leč jedině poslušnost“; a „ďábel ví, že spasení duše stojí na poslušnosti; a proto se tak namáhá, aby poslušností otřásl.“

2. Dle učení ctihodného kněze Sertoria Kaputo jest s poslnšenstvím spojená i zásluha mučeníků; nebo jako mučeníci v smrti své

obětují hlavu těla: tak v poslušenství Boha obětuje se hlava duše, t. j. svobodná vůle. Proto také stojí psáno v knize Přísloví (21, 28): „Muž poslušný mluviti bude o vítězství“, poněvadž, jak vykládá svatý Řehoř, poslušní přemáhají všechny nástrahy pekla, a podvolujíce vůli svou pod rozkazy vrchních, povyšují sebe nad anděly, kteříž neposlušností klesli. Podle výkladu Kasiana spojeno jest totiž s umrtvováním vlastní vůle také přemáhání všech ostatních zlých náklonností, kteréž právě ve svévoli kořeny své zapuštěny mají. A ústy proroka Isaiáše (58, 13. 14.) slibuje Bůh tomu, kdo vůle své se zřekl, že ho vyzdvihne nad výsosti země. A svatý Vavřinec Justiniani tvrdí, že duše, kteráž vůli svou Bohu za oběť přinesla, všeho od Něho dosíci může.

3. Adam uvrhl neposlušností svou sebe i celé člověčenstvo do záhuby; proto se Syn Boží vtělil, aby nás příkladem svým opět v poslušenství uvedl. Proto počal od nejútlejšího mládí poslušným býti Marie a Josefa, a poslušným se ukazoval po celý život, až z poslušnosti potupnou smrt na kříži za nás vytrpěl. „Ponížilť sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti a to k smrti kříže“ (Filip 2, 8). Svatý Bernard praví: Přemnozí se nasouží, jen aby nemuseli poslouchati; tak neučinil Ježíš Kristus, kterýž život svůj vydal, aby zásluh z poslušnosti pocházejících nepostrádal. Nejblahoslavenější Panna zjevila jisté duši, že Ježíš Kristus umřel

ze zvláštní lásky k oněm, kterýž poslušenství milují.

4. Když na ctihodného kněze Jana Leonardis, zakladatele řeholníků Matky Boží, učeníci jeho nalehali, aby jim řeholi sestavil, napsal jen jediné slovo: „Poslušnost“, a to proto, aby jak P. Sertorius Kaputo vykládá, ukázal, že dokonalost stavu řeholního záleží v poslušnosti. Kdo jest poslušným, stane se svatým. Poslušnost jest dle učení sv. Tomáše podstatnou částí stavu řeholního; pročež i svatá Teresie říkávala, že řeholnice, kteráž neposlouchá, jmena řeholnice nezasluhuje. Co po řeholnici, která poslouchati nedovede? Jsou mnohé, které všelikým uměním i vědám rozumějí, ale poslouchati neumějí. Řeholnice ale, která poslouchati nedovede, nerozumí v pravdě ničemu.

5. Poslušnost oproti tomu jest dle výroku svaté Teresie nejjistší a nejkratší cesta k dokonalosti. Jeden arciotec spatřil jednou dva sbory blahoslavených duchů; v jednom byli poustevníci, kteří svět opustivše, modlíce se a skutky kající konajíce na poušti živi byli; v druhém byli řeholníci, kteří z lásky ku Kristu Ježíši vůli svých vrchních se podrobili. Viděl, že druzí mnohem více jsou oslaveni než poustevníci, kteříž pro kající skutky své Bohu sice velice milými byli, přece však svobody vůle své si byli podrželi, kdežto řeholníci vůli svou za oběť přelíbeznou Bohu přinesli. Svatý Dorotheus vypravuje o učeníku svém Dositheovi, který

chtěje se dokonale zapírati, že churav a proto neschopen byl, aby přísná cvičení ostatních mnichů spolu konal, cvičením v poslušnosti zcela se oddal. Když po pěti letech zemřel, zjeveno bylo jeho opatu od Boha, že svatý mládenec přijal mzdu jako svatí poustevníci Pavel a Antonín. Mniši nemohli pochopiti, kterak Dositheus, kterýž přece nemohl oněch dvou světců přísností v skutcích kajících dostihnouti, mohl takového oslavení dosíci; dáno jim však na srozuměnou, že onen mládenec poslušností svou této odměny si zasloužil. Svatý Řehoř tvrdí, že požívati pokrmů z poslušnosti větší má cenu, než postiti se o své vůli. To samé zjevila také nejblahoslavenější Panna svaté Brigitě, kteráž se domnívala, že v duchovním životě zpět kráčeti musí, když jí zpovědník nařídil, aby se ve svých přísných skutcích kajících umírnila. Panna Maria posilnila ji slovy: „Těm, kteříž skutky kající konají, dostane se jednoduché odměny; oni ale, kteříž by rádi skutky kající konali, avšak z poslušnosti od nich upustiti musejí, dostanou odměny dvojnásobné za dobrou vůli svou a za poslušnost v opouštění jich“.

6. Svatý Josef Kalasanský nazýval poslušnou osobu řeholní perlou kláštera jejího. Ó kéž by všichni řeholníci v pravdě poslušnými byli, kterak by kláštery brzo rajskou zahradou Ježíše Krista se stávaly! Upřímně poslušná řeholnice získá kromě toho při všem, co činí, nesmírné zásluhy; vždyť ve všem činí jen vůli Boží, a

v tom právě veškerá naše zásluha spočívá. To právě jest onen neocenitelný poklad stavu řeholního, že nás činí spůsobilými, abychom vším, co z poslušnosti konáme, nehynoucích vydobyli si pokladů! I tím, co s chutí činíme, získáme si veliké zásluhy, jest-li to jen činíme v tom úmyslu, abychom poslušnými byli. Svatý Alois nazýval stav řeholní plachtovou lodí, na které i ten spolu cestuje, kdo v ničem se nemusí namáhati. Tak tedy řeholnice může sobě zásluhy získati nejen posty, pobožnostmi a modlitbou v kůru: ale i když z poslušnosti odpočívá, se zotavuje, pokrmu požívá a t. d.; nebo vše, co se děje z poslušnosti, děje se dle vůle Boží. Jak drahocenno jest tedy i to nejmenší, co z poslušnosti dle vůle vrchních se děje!

7. Chceš-li tedy svatou se státi, a sice za krátko svatou, zasvětiž se od této hodiny dokonalému poslušenství, zapírej zcela svou vůli, a o to pečuj, abysi každý předpis řeholní věrně plnila a svých vrchních ve všech zevnitřních, svého zpovědníka ve všech vnitřních cvičeních svědomitě poslušnou byla. Rozdíl mezi řeholníky dokonalými a nedokonalými ten jest, že nedokonalí jen to ochotně činí, co zároveň i s jejich vlastní vůlí se shoduje. Ochotní jsou sice převzíti některý úřad v klášteře, poněvadž bez úřadu býti, nectným se jim býti zdá; avšak chce se jim jen do takových, při kterých nalezají svůj prospěch aneb své uspokojení. Tak jednají při všem díle. Svatými státi

se chtějí, ale jen dle svého dobrozdání, a jak jejich samolásce po chuti jest. Kdo ale ve službě Boží, praví svatý Josef Kalasanský, hledá časný zisk, ten neslouží Bohu, ale sobě. Tak ale nejednají řeholníci, dokonalost milující; ti ničemu na odpor se nestaví, čeho poslušnost jim ukládá; také ničeho si nepřejí, leč čeho poslušnost na nich vyžaduje. Jednej také tak, a brzo svatou se staneš. O to se přičiňuj, abysi všecko činila jen z poslušnosti, a pak kráčíš cestou jistou. Obchodníci dávají si vyhotoviti listiny, příjem stvrzující, aby si svůj zisk pojistili; podobně čiň i ty, abysi si pojistila odměnu věčnou. Dej si na každý skutek svůj zhotoviti stvrzení své poslušnosti, t. j. jednej vždy jen dle vůle svých vrchních; jinak budeš vždy v nebezpečí, že skutky tvé ti uškodí, neb alespoň bez užitku duchovního zůstanou. Že svatý Anselm, arcibiskup Kenterberský, nad sebou vrchního neměl, vyžádal si na papeži, aby mu jeho kaplana za vrchního ustanovil, aby takto v poslušnosti cvičiti se mohl; a od té doby zcela podle něho se zařídil, a ničeho bez jeho schválení nepodnikal. Tím více sluší se pro řeholnici, kteráž slib poslušnosti byla složila, aby tak ochotně poslouchala.

Modlitba.

Ó můj Ježíši! Abysi mne vykoupil, stal jsi se poslušným až k smrti, a to smrti kříže;

já nevděčnice ale pro bídný, ničemný rozmar uctivosti a poslušnosti tak často jsem porušila! Ó Pane, měj ještě strpení, a nezavrhuj mne. Z celého srdce toho želím, že jsem se Tobě znelíbila. Poznávám, jak velice jsem trpělivosti Tvé zneužívala, a že útrpnosti žádné jsem si nezasloužila. Poznávám ale také, že jsi mne proto tak dlouho strpěl, abych konečně jednou se poznala a opravdově polepšila. Doufám, že okamžik ten nyní nadešel. Slyším hlas Tvůj, kterýž k lásce Tvé mne zve; nechci mu odporovati. Viz, daruji se Tobě, neodmršti mne od Sebe! Žádej, co chceš; vše chci činiti, abych se Tobě zalíbila. Slibuji, že od této hodiny vrchní své budu poslouchati dokonale. Miluji Tě, ó Pane Ježíši, a že Tě miluji, chci se dle sil svých přičiniti, abych se Ti zalíbila. Pomoz mi, abych to i dokonala. Přitahuj mne láskou svou vždy blíže k Sobě! Věčný Otče, obětuji Ti utrpení Syna Tvého, a Tebe prosím, abysi mi pro ně všechny potřebné milosti darovati ráčil, abych dle vůle Tvé svatou se stala. Ó Maria, Matko má, naděje má, oroduj za mne u Syna svého, abych ne více sobě, ale zcela a věčně Jemu náležela. Amen.

III. O poslušnosti, vrchním povinované.

1. Nejprvnější a nejvydatnější prostředek, abychom záslužným i povinným

spůsobem vrchních svých poslušnými byli, v tom záleží, abychom byli přesvědčeni, že poslušnými býti vrchních to samé jest, co poslušnými býti Boha; že neposlouchati vrchních tolik znamená, jako na odpor se stavěti Božskému Mistru svému, kterýž řekl o vrchních: „Kdo vás slyší, mneť slyší: a kdo vámi pohrdá, mnouť pohrdá“ (Luk. 10, 16). Proto také napomíná svatý apoštol učeníků svých: „Buďte poslušni . . . ne na oko sloužíce, jako lidem se líbíce, ale jako služebníci Kristovi, činíce vůli Boží“ (Efes. 6, 6). Jest-li tedy buď vrchní neb zpovědník řeholnici nařídí, aby něco z poslušnosti učinila, má to vykonati ihned, ne sice z lásky k některému člověku, ale z lásky k Bohu, který skrze vrchní vůli svou jí sdělil. Ano, mnohem jistější věcí jest jí, že to, co nařizují vrchní, vůlí Boží jest, než kdyby jí i anděl s nebe vůli Boží oznamoval; pročež píše svatý Pavel Galatským (1, 8), aby ani andělu s nebe neuvěřili, kdyby jim kázal jiné evangelium, mimo to, kteréž on kázal jim.

2. Svatý Bernard píše: Bůh ráčil pro naši větší zásluhu a pro naši jistotu ustanoviti vrchní za náměstky své, tak sice, že nám uctivost k vrchním, jakož i pohrdání jimi přičítá tak, jako bychom Jemu samému je byli prokázali. Měj tedy tu velikou pravdu vždy před očima, že kdo vrchních poslouchá, Boha samého poslouchá. Což, kdyby ti tak Ježíš Kristus osobně nějakou práci, aneb nějaké zvláštní zaměst-

nání nařídil, také by si se omlouvala, a poslechnouti zpečovala? Či jen na okamžik rozkaz vykonati bysi prodlévala? Ty jsi ale dle slov svatého Bernarda k poslušnosti rovněž tak zavázána, poroučí-li ti Bůh sám osobně, anebo člověk, na místě Jeho. Svatý Jan Klimak vypravuje o vrchním kláštera, kterýž mezi jídlem osmdesátiletého mnicha k sobě zavolal, a pro příklad ostatním, po dvě celé hodiny před sebou státi ho nechal. Když se potom mnicha tázali, kterak toto ponížení snesl, odpověděl: Představil jsem si, jako bych stál před Ježíšem Kristem, a jako by On toto ponížení mi byl uložil, a tak mi ani v myšlenkách nenapadlo, abych neposlechl.

3. Že takový jest řád Boží, abychom pro větší svou zásluhu zde na zemi skutky své z víry konali: proto s námi Bůh osobně nemluví, ale vůli svou nám skrze vrchní zjevuje. Když Ježíš Kristus svatému apoštolu Pavlu se zjevil, a na víru jej obrátil, byl by mu mohl sám říci, čeho více od něho si žádá; On ale tak neučinil, nýbrž pravil: „Vstaň, a jdi do města a tamť bude tobě povědíno od Ananiáše, co činiti máš“ (Sk. ap. 9, 7). Blahoslavený Jiljí proto soudí, že z lásky k Bohu poslouchati lidí záslužnějším jest, než poslouchati Boha bezprostředně. Ano ještě více: řeholnice jistější jest, že vůli Boží plní, jestliže svých vrchních poslouchá, než kdyby jí sám Ježíš Kristus osobně se zjevil, a rozkazy dával; nebo zjevení

nedává nám ještě jistoty, že to jest vskutku Ježíš Kristus a ne některý zlý duch, kterýž, vzav na se podobu Páně, nás oklamati chce; jest-li ale mluví vrchní, jsme úplně ubezpečeni, že poslouchajíce jich, samého Ježíše Krista poslušni jsme, a to dle Jeho vlastních slov: „Kdo vás slyší, mneť slyší.“ I tehdáž, kdyby pochybno bylo, zda-li v poslušnosti uložená věc dobrá jest nebo zlá: přece řeholnice dle obecného výroku bohoslovců i učitelů duchovních uposlechnouti povinna jest, a poslušná jsouc jistotu má, že nehřeší, ale bohulibý skutek koná. Svatý Bernard vyslovuje se o věci té slovy řehole svatého Benedikta: „Co vrchní na místě Božím nařizuje, s takovým úmyslem má se přijímati, jako by Bůh osobně tak nařizoval, ovšem předpokládaje, že to, co nařízeno, vůli Boží zřejmě neodporuje.“

4. V den soudný budou museti všichni řeholníci účty skládati z chyb, kterých se proti poslušnosti dopustili; avšak z toho, co z poslušnosti konali, odpovídati oni nebudou, jak učí svatý Filip Nerejský, nýbrž jedině vrchní, kteříž jim toho nakázali. To zjevil Pán svaté Kateřině Sienské ve slovích: „Řeholnice nebude odpovídati z toho, co z poslušnosti učinila; nebo z toho účty budu žádati jen od vrchních.“ A svatý Apoštol píše (k Žid. 13, 17): „Poslušni buďte správců svých, a buďte jim poddáni: oniť zajisté bdí jako ti, jenž mají počet vydati za duše vaše.“ Kdyby se té tedy Ježíš

Kristus při smrti tázal, proč jsi většího pokání nečinila, proč jsi se více nemodlila, proč to neb ono jsi činila: mohla bysi, jest-li v těchto věcech jen z poslušnosti jsi jednala, směle odpověditi: Poněvadž sám jsi mi nařídil, abych tak jednala, řka, že poslušná jsouc vrchních svých, Tebe samého poslušná jsem; nežádej tedy ode mne žádného odpovídání, ale od mých vrchních, kteříž mi rozkazovali.

5. Také ostatní slova svatého apoštola zasluhují bližšího povšimnutí (k Žid. 13, 17), „aby to vrchní s radostí činili, a ne se stýskáním.“ Tím se vyrozumívá: řeholnice budiž rychlá k poslouchání, neodmlouvej, aby vrchní nemuseli míti ouzkosti, aneb si nestýskali. Ó jak velice kormoutí se vrchní, jest-li podřízení jejich se vytáčejí, aby poslouchati nemuseli, a všeliké zámínky si berou, si stěžují, neb dokonce reptají! Co musejí vrchní často vystáti, mají-li úřady rozděliti! Tu znepokojují je pochybnosti, zda-li se nedaly pohnouti lidskými ohledy aneb bázní, aby některé jeptišky neurazily, když jí svěřily úřad, k němuž se nehodí, jehož ale velice si žádala; brzo mají příčinu, aby si stýskali, když po rozdělení úřadů jedna všelijak se vytáčí, jiná nespokojená jest a si stěžuje, jiná konečně i reptá a zjevně odpor klade. Proto se potom stává, že vrchní se svésti nechává, a úřadů neudílí více s nestrannou rozvahou, ale hledíc pouze k obecnému blahu, a na lidskou opatrnost se ohlížejíc, aby

jiným větším zlům předešla. Vrchní snad při tom ještě zasluhuje, aby omluvena byla, nikterak ale nezasluhují toho ony její podřízené, kteréž kýžených úřadů nebudou zastávati v duchu poslušnosti, ale jen dle rozmaru své svévole. Proto praví svatý Apoštol: Poslušni buďte a podejte se tomu, čeho poslušnost nakazuje, aby si vrchní nemusely stýskati při nařízeních svých; neboť to vám prospěje, poněvadž jen tak vše v pořádku se děje, a vy v duchovním životě pokročíte.

6. Jaký to převrácený pořádek, jest-li že při rozdávání úřadů mnohé řeholnice vrchních neposlechnou, ale vrchní samy poslechnouti musejí! Svatý Bernard kárá slepce u Jericha, že na otázku Páně: „Co chceš, ať tobě učiním?“ (Luk. 18, 41) neodpověděl: Daleko mne budiž, abysi činil, co já chci; spíše rci, co já pro Tebe učiniti mám! Obraťme slova ta na sebe. Mnohých řeholnic musí se vrchní vyptávati a na nich vyzvídati, který snad úřad by se jim líbil. Dobří řeholníci tak nečiní; ale naopak odpověděli by k otázce, jakého by si úřadu přáli: Mně nesluší říkati, co bych chtěl, ale vrchní má určiti, co vykonati mám.

7. Chceš-li tedy upřímně poslušnou a pravou řeholnicí býti, pohlížej předně na vrchní své, jakožto zástupce Ježíše Krista, a prokazuj jim zevnitř i uvnitř všelikou uctivost i lásku, a sice s tím čistým úmyslem, abysi se Bohu zalíbila, nikoliv ale z té zištné pohnutky, aby si tebe

vážily, a přednost ti dávaly, aneb abysi zaslouženého pokárání ušla. A tak se chovati máš nejen ke svým vrchním, ale i k sestrám, úřady v klášteře zastávajícím, na př. k těm, kteréž péči mají o nemocné, jídelnu, sakristii, a kterých dle řehole taktéž poslechnouti máš. Když posloucháš vrchní, snadno se ohled lidský vkrádá; posloucháš-li ale úřadující sestry, jasně se objevuje, jest-li pravého ducha poslušnosti máš. Svatý František děkoval Bohu z celého srdce za tu milost, že ochotným se stal, aby i nejmladšího novice ve všem dokonale poslechl, kdyby mu za vrchního ustanoven byl; vždyť říkával, čím nižší jest postavení vrchního, a čím nepatrnější jsou jeho dary a vlastnosti osobní: tím záslužnější jest poslušnost; poněvadž potom posloucháme jedině s tím úmyslem, abychom Bohu se zalíbili.

8. Za druhé nepřidržuj se nikdy oněch nedokonalých řeholnic, kteréž jen málo poslušnost milují.

Za třetí přijímej pokorně každého pokárání, a tak se chovej, aby vrchní bez ostýchání při každé příležitosti tebe pokárati mohla. Nikterak ale tak se nechovej, jako ony špatné řeholnice, kteréž již při nejjemnějším upomenutí uraženými se ukazují, tak že vrchní, nucena jsouc jich pokárati, jen s největší opatrností a často teprv po měsících, když jí příhodné okamžení nadešlo, tak učiniti může, poněvadž by jinak pokáraná vážnosti její porušila, a celý

klášter pobouřila. Ale běda těm řeholnicím, na které vrchní takové ohledy bráti nuceny jsou!

Za čtvrté. Dostalo-li se ti pokárání, přijmiž ho pokorně, bez ospravedlňování; i kdyby případ jinou tvář měl, než jak vrchní za to má, přece se neospravedlňuj, leda by vrchní sama žádala zvěděti, jak se věc stala. Však o tom později obšírněji.

9. Za páté netrp nikdy v srdci svém myšlenky, abysi vrchní své podezřívala; ale okamžitě ji z mysli vypuď, bez hloubání, právě tak jako myšlenku proti čistotě. Přijde-li řeč na patrnou slabost vrchní, hleď ji všemožně omluviti. Jaké záhuby příčinou jsou v osadě klášterní ony řeholnice, které místo aby vrchní ctily, veškero její jednání a nařizování proto jen vyzvídají, aby ji v nevážnost a posměch vydaly! Jest-li chyba vrchní upříti ani omluviti se nedá, jako když je na př. k svým podřízeným netrpělivá a prchlivá: budiž přesvědčena, že Bůh této chyby dojista ne k vaší škodě, ale k vašemu duchovnímu zisku na ni dopouští. Když svatá Gertrudis Boha prosila, aby abatyši její od navyklé netrpělivosti osvobodil: dostalo se jí za odpověď, že Bůh hříchu tohoto dopouští, aby abatyše samé v pokoře uchoval, a jeptiškám k větším zásluhám příležitost dal. Svatý Bernard tohoto přísloví užíval: „Čím těžší břímě, tím větší odplata;“ a svatý Řehoř praví: „Byť i vrchní všestranné chvály nezasluhovaly, přece rozkazy jejich plniti máš

s uctivostí.“ Ano Pán sám vece: „Všecko, cožkoli řeknou vám, zachovávejte a čiňte: ale podle skutků jejich nečiňte“ (Mat. 23, 3).

10. Při rozdávání úřadů v klášteře měly byste si vzíti za pravidlo slova svatého Františka Saleského, „ničeho si nežádati, a ničeho neodepříti.“ Ostatně se má dávati přednost onomu úřadu, který s sebou méně cti, ale více obtíží přináší. Příčina, pro kterou jen málo řeholnic ve svých úřadech velkých si shromažďuje zásluh, jest, poněvadž jen nemnohé s tím čistým úmyslem, aby poslušnými byly a Bohu se líbily, jich přijímají a je zastávají. Nedokonalí řeholníci při svých úřadech jedině to na zřeteli mají, jest-li namáhání neb prospěchy s sebou přinášejí. Praví řeholníci ale jen na zalíbení u Boha pomýšlejí; a proto nikdy svého vlastního prospěchu nehledají, a každá práce i každé namáhání jim vhod jest. K těmto máš náležeti i ty. Kdybysi úřadu některého odmítnouti chtěla z bázně, že bysi se v něm chyb dopouštěla, neplatí takové ospravedlňování před Bohem; ty naopak jsouc řeholnicí povinna jsi, v tom neb onom úřadu obci klášterní sloužiti.

Obava, že bysi se v tom úřadu chyb dopouštěla, tak málo pro tebe, jako pro každou jinou ospravedlněním slouti může; kdo by potom ještě o dobro kláštera a o zachování obce klášterní starati se měl? Jest-li jen čistý úmysl máš, a zalíbení Boží hledáš, bude On pomocníkem tvým.

11. Nastoupíš-li úřad sobě svěřený, čiň tak v duchu poslušnosti, a varuj se, abysi se voditi dávala náklonností svou, aneb abysi povolovala žádosti po vlastním prospěchu a vyznamenání: ale pamětlivá buď jedině slibu svého, kterým jsi se k poslušnosti zavázala. Nastup úřad svůj v svaté důvěře a nedbej zlého ducha, kterýž ti snad namlouvá, že toho v úřadu tom nevydržíš. Jsi-li věrnou v poslušnosti, Bůh ti scházejících sil doplní. Neboj se, že zaměstnání, s úřadem spojené, tě oloupí o shromáždění a odloučenost ducha, když z poslušnosti věrně ho zastávati budeš; nebo Bůh ti potom v jedné čtvrthodině více milosti při modlitbě udělí, než jindy v desítidenní samotě. Snaž se ale na to, abysi při svém úřadování přece vždy, byť i krátký, ale určitý čas k shromáždění ducha v modlitbě si vyhledala. Nikdy nesmíš říci: úřad můj nenechává mi žádného času k tomu; nebo svědomité a modlitbu milující řeholnice přece vždy sem a tam volnou čtvrt hodiny nalezají. Proto také nepřekládej se, jak mnohé činívají, nepotřebnými pracemi, kteréž ti jen na závadu jsou, tak že se pak před Bohem v modlitbě shromážditi nemůžeš. Pozorná buď na všechny záležitosti úřadu svého, vystříhajíc se všech stranických ohledů k těm, kteříž ti milými a příjemnými jsou; a tím méně samé sobě prospěti chtěj, abysi snad úřadu svého zneužívajíc, více pohodlí sobě popřála, než mají jiné.

12. Na konec připomínám, že toho posluš-

nost nezapovídá, ba ani dokonalá poslušnost že tomu na odpor není, aby řeholnice vrchnímu vyložila jemu posud neznámé obtíže, které, jest-li nabízený úřad neb zaměstnání přijme, bude muset snášeti, jako na př. tělesnou vadu, přirozenou neschopnost k tomu, a těm podobné překážky. Vždyť vrchní nejsou andělé, ale lidé, a musejí tedy poučeni býti o věcech, kterých neznají. Musí však řeholnice při tom dbáti dvou věcí. Za jedno, aby neuváděla věcí, které vrchnímu již známé jsou, poněvadž musí předpokládati, že vrchní to již rozvážil, a že tedy nových výkladů více netřeba. Za druhé má řeholnice, vyloživší těžkosti své, pokojně podvoliti se rozhodnutí vrchního, a oddanost svou i zevně jeviti, aby mu zjednala pokoj, ostatním pak aby dala dobrý příklad. Proto jest velmi prospěšno, když se řeholnice již před zmíněným vykládáním na to připraví, že vrchní i přese všechny výklady na poslušnosti státi bude; takto již napřed pravé rozpoložení mysli si připraví, aby potom rozhodnutí vrchního bez odmluvy se podrobila.

13. Ještě chci připomenouti, že to není chybou, ale ctnostným skutkem, jest-li kdo o zdraví své rozumnou péči má, aby Bohu lépe sloužiti mohl. Chybnou oproti tomu jest ona přepjatá ouzkostlivost, při které samoláska velmi snadno potřeby vyhledává, kterých skutečně není. Mnohým řeholníkům, pravil svatý Bernard, mohlo by se spíše říkati, že jsou žáky

Hippokrata neb Galena, než učeníky Ježíše Krista. Větší mír by ale zavládl v srdcích jejich, kdyby s ostatními řeholníky v domě drželi, a každé zbytečné výminky vystříhati se chtěli. Ušetřte těm služebným, kteříž v refektáři neb v kuchyni zaměstnáni jsou, obtíží, aby vám něčeho zvláštního upravovali. Nenuťte domu, aby pro vás dělal zbytečné výlohy. Také svatý Basil napomíná všechny řeholníky, aby co možno s obcí klášterní drželi; nebo to jest mnohem lepší, než-li se postiti, a kající skutky konati, při tom ale výminek ve stravě si žádati. Výminky staly se již v mnohých řeholích prvními kroky k uvolnění kázně. Nechť tedy žádná řeholnice se úzkostlivě nedomýšlí, že tím na zdraví trpí, jest-li s ostatními společné stravy užívá. Třeba že není dovoleno, život zúmyslně si zkracovati, a smrt urychlovati: přece dle obecného výroku učitelů duchovních nechybuje ten, kdo toho neb onoho, zvláště výminek nepřipouští, třebas by si tak život prodloužiti mohl; jest to spíše ctnost, jest-li se tak děje pro vlastní duchovní pokrok, a pro dobrý příklad ostatním. Když svatý František z Assisi pověstnou kapitolu plachtovou*) odbýval: spatřil, že i ďáblové se shromáždili a

*) Wading. Annal. Min. a. 1219. nr. 19. „Plachtovou“ kapitola proto se nazývá, že na 5000 synů sv. Františka v kapitole té dne 26. května 1219. o svátcích svatodušních se shromáždivších, muselo bydleti v stanech, plachtami pokrytých.

na tom se usnesli, že jest pro uvolnění kázně řeholní, kteráž ještě v plném květu trvala, prostředkem tím nejvydatnějším, aby mnoho vznešených mládenců, jemnějšímu spůsobu života uvyklých, do řádu přijato bylo; nebo když tito jednou s menší přísností žíti začnou, pravili, pak dobrý duch v řeholi ponenáhlu až k úplné zmalatnělosti řeholníků vymizí. Na tom tedy usnesli se ďáblové, a pravdy se neminuli. Měj se tedy na pozoru, abysi z přílišné starostlivosti o své tělesné zdraví spasení duše své v nebezpečí nevydala, anebo aspoň o korunu svatosti se nepřipravila. Považ, že světci nebyli by svatými se stali, kdyby, jako ty, tak úzkostlivě o své zdraví byli pečovali!

Modlitba.

Můj milovaný Spasiteli, kterýž jsi krása, dobrota a láska sama, kterak bych mohla mimo Tebe ještě něco jiného milovati? Kterak pošetilou jsem byla, že jsem tak dlouho v nelásce u Tebe žíti mohla! Ničemně jsem jednala, a srdečně toho lituju, a bolestí umírám. Můj Ježíši, milosrdenství! Jest-li jsem jsi posud lásky Tvé nevšímala, nyní aspoň před všemi statky světa přednost jí dávám. Ty jsi jediným předmětem veškeré lásky mé, a jím i zůstaneš vždy! Můj Ježíši, lásko má, vše za Tebe dávám. Volám a v každém okamžení života svého opakovati to chci: Tebe jedině, Boha svého, miluju, a ničeho více!

Pomoz mi, abych věrnou Ti zůstala! Nehleď na mou velkou vinu, ale na svou lásku, kteráž Ti dala za mne na kříži umříti. Veškerou naději svou skládám na zásluhy z umučení Tvého. Miluji Tě, Dobroto neskonalá; miluji Tě, statku můj nejvyšší, a prosím jen za tu milost, abych Tě milovala, dokonale milovala, a kromě Tebe ničeho více nemilovala, kterýž jsi bohatství mé, a mé všecko! Tobě, ó Ježíši, daruji vůli svou, očisti ji! Tobě daruji tělo své, opatruj ho! Tobě zasvěcuji duši svou, zcela ji Sobě přivlastni! Zažehni svým ohněm zžírajícím všechny náklonnosti ve mně, kteréž Tvé čisté lásce na odpor stavěti se chtějí. Ó Maria, mocná Pomocnice má! v zásluhách Tvého Syna, a v přímluvě Tvé spočívá veškerá důvěra má. Amen.

IV. O poslušnosti, týkající se předpisů svaté řehole.

1. Svatý František Saleský vyslovil tu velikou pravdu: „Předustanovení řeholníků k věčné blaženosti závisí na zachování jejich pravidel řeholních.“ A svatá Maria Magdalena de Pazzis říkávala: „Zachovávání svaté řehole jest nejpřímější cesta k blaženosti věčné i k svatosti.“ Zkrátka: řeholnice, které svatými a věčně blaženými státi se chtějí, mají jen jedinou cestu, a ta jest — zachovávání řehole; není jiné cesty, kteráž by k cíli vedla. Proto řeholnice, která ze zvyku řeholi přestupuje, a byť se

tak dělo i v nejmenším, ani o krok ku předu v dokonalosti nepokračuje, a byť i sebe více se postila, modlila a kající skutky konala. Marně se při tom namáhá, poněvadž se na ní vyplňuje slovo Ducha svatého: „Kdo zamítá kázeň“ t. j. řehole poslušen býti nechce, „nešťasten jest, a prázdná jest naděje jejich, a práce (jejich) jest bez užitku a díla jejich jsou marná“ (Kn. Moudr. 3, 11). Jaká to pošetilost, praví svatá Teresie, jest-li jistých snadných předpisů řehole, jako mlčení, což přece nebolí, nezachováváme, a místo toho vymýšleti si chceme skutky kající dle smyslu svého, tak že konečně jednoho ani druhého nekonáme! To jest ale ještě menší zlo, že takto jednající řeholnice v životě duchovním nepokračuje; hůře jest, praví svatý Bernard, že zanedbávání lehčích předpisů řeholních samo velice překáží, aby chybující mohla zachovávati předpisy řeholní důležité, kteréž k zachování slibů se vztahují.

2. Jak smutná to věc, že mnohé řeholnice, které v noviciatu dobře vedeny, a k zachovávání řehole naváděny byly, sotva že sliby složily, málo o zachovávání poslušnosti dbají, právě jako by po složení slibů k dalšímu jich zachovávání povinny nebyly! „Lépe jest,“ praví učený spisovatel, „zůstati na těle prstem, než býti okem, kteréž vyvrženo bude.“ A tak každé zdánlivě bohulibé dílo, kteréž ale v duchu a dle písmena řehole dokonáno nebylo, Bohu se nelíbí, řeholnici neprospěje, ano překážkou v do-

konalosti se jí stává; všechny pobožnosti a jiné úkony, které s řeholí se nesrovnávají, jsou dle učení svatého Augustina kroky mimo stezku, a v životě duchovním kroky zpátečními.

3. Opustila jsi svět, duše milá, abysi se svatou stala; dobře ale uvažuj, že jest-li v malých věcech přemoci se nemůžeš, svatou nikdy se nestaneš, ano i do nebezpečí upadáš, že zahyneš. Svatý Eucherius píše: „Dosti silnými jsme byli, abychom se odtrhli od mohutných náklonností; měli bychom nyní slabšími býti, abychom se nemohli nevěrnosti k předpisům řeholním odříci?“ Kasian vypravuje o svatém Basiliovi, že mnicha, kterýž chtěje do řehole vstoupiti, důstojnosti senatorské se odřekl, ale řehole svědomitě nezachovával, soucitně politoval, a jemu řekl: „Senatora jsi ztratil, a mnicha jsi nenalezl.“ Podobnou výčitku činí Tertullian ve slovích: „Myslíš-li zpět na svět a máš-li svobodu jeho za svobodu pravou: ztrácíš svobodu dítek Božích, a podáváš se v nejbídnější otroctví.“ Řeholník unikl otroctví světa, a nalezl svobodu dítek Božích; žádá-li si ale nevázanosti světa zpět: upadá v otroctví světa nazpět, ještě horší, než v jakém vězel prvé.

4. Vymlouvají-li ale řeholníci porušování řehole tou vytáčkou, že se tak děje jen ve věcech velice nepatrných, odpovídám: Za jedno se nesmí žádný předpis řehole považovati za tak nepatrný, že by se ho nemuselo zvláště šetřiti. Naopak všechny předpisy řehole jsou

velice důležité, poněvadž všecky od Boha nařízeny, a od Církve schváleny jsou jakožto prostředky duchovní dokonalosti, kteréž všechny Bohu zasvěcené osoby bez ustání žádostivy býti mají. Za druhé jest nešetření předpisů řeholních, byť i ve věcech nejmenších, podvracováním řeholní poslušnosti a spořádaného společného života. V kterémkoli klášteře i tak zvané maličkosti se zachovávají, tam dojista dobrý duch a horlivost ještě panuje; kde ale řeholníci z maličkostí takových ničeho si nedělají, tam dobrý duch již vyhynul, aneb na tom jest, že dokona odtud vymízí. St. Jure vypravuje, že se P. Ovideo, jakožto představený jesuitské koleje v Neapoli, velice o dokonalé zachování i nejmenších předpisů řeholních zasazoval; P. Bobadilla ale tomu odporoval, udávaje za příčinu, že neslušno, podřízené takovými maličkostmi obtěžovati. Tím však zavinil, že přísnost, v koleji posud zachovávaná, se uvolnila. Další následky nebezpečný jeho omyl brzo zjevným učinily; nebo s větší svobodou zavítala taková zmalátnělost ducha, že jednotlivci vůbec žádných předpisů více nedbali, povolání ztratili, a z řehole vystupovali. Když se to svatému Ignáciovi doneslo, uvedl opět v platnost starou přísnost v zachování všech pravidel řehole, a tak i starou kázeň i starý řád opět zbudoval.

5. Vlažní a lhostejní řeholníci ovšem že lehčích pochybení vysoko necení; tím výše ale cení je ďábel, kterýž si všechny přestupky ře-

holníků co nejpečlivěji pamatuje, aby na ně jednou před soudnou stolicí Ježíše Krista žalovati mohl. Mnich Achart, světec, dal si jednou vlasy stříhati mimo čas ustanovený; tu spatřil, jak je ďábel po zemi sbíral, a jeden po druhém sčítal. Podobně svatá Gertrudis viděla ďábla sbírati všechny drtinky vlny, kteréž jí mezi prací proti pravidlům chudoby upadaly; také na to patřila, kterak shromážďoval slabiky, které mezi modlitbou v kůru v kvapu byly zamlčeny. Dionys Kartusian vypravuje o jeptišce, kteréž se ďábel objevil s jehlou a nití, kterýchžto věcí bez dovolení si dala přinésti. A tak si také ďábel pamatuje všechna slova, pronešená po čas mlčení neb na místech zapovězených, jakož i všechny všetečné pohledy, a všechna nešetření pravidel řeholních, jakých nedbalí řeholníci snadno se dopouštějí. Tato nedbalost jest také příčinou, proč oni ubozí v modlitbách, jakož i u stolu Páně i při jiných duchovních cvičeních vždy tak vyprahlými zůstávají, a nechuť pociťují. Svatá Gertrudis musela za všetečný pohled, kterým přes vše vnitřní zrážení na spolusestru pohlédla, z pokuty snášeti desítidenní vyprahlost ducha. „Kdo skoupě rozsívá, skoupě i žíti bude,“ praví svatý apoštol (II. Kor. 9, 6), a to dle spravedlnosti. Možno-li aby Bůh milosti své a útěchy nebeské na řeholnici v službě Jeho lhostejnou a lenivou vyhazoval? Kdyby v zachovávání řehole věrnou byla, byl by jí Bůh uchystal hojnou míru milostí svých, kterýchž

jí ale nyní pro nedbalost její, a to zcela spravedlivě, odpírá. Pro malou nevěrnost, praví blahoslavený Jiljí, veliká milost může ztracena býti.

6. Překvapuje nás, kterak svatý Bonaventura pravdivě se vyjádřil: „Mnozí si žádají, aby za Ježíše Krista umřeli, a přece, mají-li snadných věcí z lásky k Němu snášeti, se tomu vyhýbají,“ to jest, oněch nepatrných přemáhání snášeti nechtějí, kterých jim zachování menších pravidel řeholních ukládá. Kdyby se od tebe, praví světec, očekávalo něco nesnadného aneb obtíž značná, spíše bysi se mohla omlouvati; jest-li ale v tak snadné věci chybuješ, čím že se omluvíš? Čím snadněji, a čím s menší obtíží některé pravidlo řeholní zachovávati se dá: tím zjevněji prozrazuje řeholník, jak velice chybám oddán jest, a mnoho posud své samolásce nadržuje, jest-li ho nezachovává. Nedopusť, Bože! aby v nevěrnosti své ve věcech menších tak daleko pokročil, až by i sliby svými pohrdl, a na konec bídně zahynul! „Kdo boří plot, uštkne jej had“ (Kaz. 10, 8). Upadla-li řeholnice, která z počátku vzorně žila, do poblouzení těžkých, nikdo nemysliž sobě, že tak těžce klesla náhle a po prvním útoku ďábla; nikoliv; nejprvé ji sváděl, aby přestupovala nepatrnější pravidla řeholní, a potom teprv jí doháněl, aby tak těžce klesla.

7. Jiné omlouvají se předstíráním, že řehole ani pod hříchem nezavazuje. O bludném náhledu tom pojednával jsem již svrchu (Hlava 4.

číslo 5.), kdež jsem dokazoval, že byť i řehole pod hříchem nezavazovala, přece dle obecného mínění učitelů Písma přestoupení nejnepatrnějšího pravidla řeholního, stalo-li se bez důstatečné příčiny, aspoň všedním hříchem jest. Toho náhledu jest také svatý Tomáš, kterýž hledě k vlastní své řeholi, v ten smysl se vyslovuje, že přestupování jejich jednotlivých předpisů (vyjma sliby), se všední vinou spojeno jest. Pravil jsem, že jest to „aspoň všední hřích;“ nebo jest-li že přestoupení má v zápětí velikou škodu, neb těžké pohoršení pro ostatní řeholníky, stává se proviněním těžkým. To by se na příklad stalo, kdyby kdo ze zvyku obecné mlčení porušoval, komůrky svých spolubratří navštěvoval, před jinými posty řeholí nařízené rušil a t. p. Že ale přestoupení řehole alespoň všedním hříchem jest, dá se následujícími důvody dokázati. Předně zanedbává řeholnice, řeholi přestupující, prostředků ku svému zdokonalení, kterých přece dbáti má. Za druhé se stává nevěrnou Bohu, Jemuž při skládání slibů připověděla, že řeholi zachovávati bude; a tímto zlým příkladem ruší dobrý řád v osadě řeholní. Za třetí (a důvod ten zvláště v oči bije) pochází každé přestoupení řehole ze samolásky a z odporu proti vůli Boží. Takové přestoupení ale dojista není skutkem ctnostným; a tím méně může kdo míti za to, že na něm ničeho nezáleží. Kdo by také za věc lhostejnou považovati mohl jednání, kteréž pocházejíc

z převrácené náklonnosti, zlý příklad dává, a kázni řeholní na ujmu jest? Není-li tedy přestoupení řehole ani skutkem dobrým, ani lhostejným, jest dojista zlým. Řekne-li ale kdo: Dostiť jest, není-li jen hříchem smrtelným: musím mu říci, že s náhledem svým po nebezpečné cestě kráčí; není-li posud v stavu hříchu smrtelného, dojista tak blízko mu jest, že ho sotva ještě nějaké hranice od hříchu smrtelného oddělují. Podobá se člověku, majícímu zimnici ponenáhlu se zmáhající, kteráž ale časem svým smrt mívá v zápětí. Srovnej, co jsem svrchu o věci té pronesl v hlavě šesté, čísle 3.

8. Vymlouvají-li se jiní svým pokročilým stářím, že jim nedovoluje, aby jako mladší stejně přísně žili: odpovídám, že každý řeholník, mladý nebo starý, předstoupením řehole škodí sobě samému i jiným. Svatý Jan Zlatoústý praví, že strom neužitečný škodí stínem svým, kterýž od sebe vrhá, nejen sobě, ale i okolostojícím stromům úrodným. To platí o všech řeholnících, kteří svými chybami proti řeholi pohoršení dávají. Dále ale musím připamatovati, že starší řeholníci ještě přísněji, než mladí, k dokonalé poslušnosti zavázáni jsou, poněvadž již po tolik roků v řeholi žijou. Právě jako od někoho, kdo dlouho studoval, vším právem větší učenost se očekává: tak i od řeholníků, kteříž dlouho v klášteře vědou o Ukřižovaném se zaměstnávali, větší pokrok ve vědě svatých, t. j. v do-

konalosti ducha se očekává. Dále jest příklad starších velmi spůsobilý mladších buď k přísnému zachovávání řehole povzbuditi, neb k opáčnému jednání svésti. Staří řeholníci v osadě řeholní jsou mladším světly, sloupy kázně, a předobrazy k následování. Jest-li ale mladší vidí, že starším na kázni málo záleží, tím více oni jí porušují. Vůbec nemají na klesání kázně klášterní mladí, ale staří řeholníci vinu, poněvadž jejich zlý příklad mladší svádí, aby od přísného zachovávání řehole odstupovali. Jaký prospěch z toho, jest-li staří bědují, a k zachovávání řehole slovy jiných nabádají, když skutkem, svým vlastním zlým příkladem k opáčnému jednání jich navádějí? „Více přesvědčení dostává se z příkladů, kteréž před očima máme, než z napomínání, kterýchž posloucháme,“ praví svatý Ambrož.

9. Kterak by také možno bylo, aby nováčkové a mladí řeholníci k svědomitému zachovávání řehole vychováni byli, když na to patří, kterak učitelové a mistři jejich toutéž kázní skutkem pohrdají? „Příklad nechvalný nikterak nemůže vzdělati k dobrému,“ praví Tertullian. Když Antiochus Eleazara nutil, aby nedbaje zákazu Božího, masa vepřového požíval: prosili jej přátelé jeho, majíce s vysokým stářím jeho útrpnost, aby se aspoň stavěl jakoby jedl; načež ale vznešený kmet odpověděl: „Raději chci umříti smrtí počestnou, nežli abych nehodnou lží si život zachránil“ (2. Machab. 9.). Volil tedy ra-

ději smrt mučenickou, než-li aby byl chtěl mladším svým soukmenovcům špatný příklad dáti. Svatý Ambrož praví: „Pohled na spravedlivého jest napomenutím.“ Jak důrazným, všech slov daleko vydatnějším napomenutím jestiť pro mladé řeholníky pohled na starce řeholníka, kterýž ve věcech důležitých, jako i v těch nejnepatrnějších dokona řeholi zachovává! To jest ta povinnost, to jest ta horlivost, kterouž řeholníci, dokonalost milující, naplněni býti musejí: aby se kázeň se vší přísností zachovávala. Proto pravil Ježíš Kristus svaté Terezii, když, podávaje jí pravici svou, duchovně se jí zasnuboval: „Od té doby budeš jakožto pravá nevěsta horliti pro čest mou.“ A právě tak musí každá nevěsta Páně vroucí horlivostí pro Jeho čest naplněna býti. Pro nic ale nemají řeholníci více horliti, než pro zachovávání řehole své, kteráž jest základem i oporou dokonalosti celé obce řeholní; a sice nemají horlivostí tou oživeni býti jenom vrchní, ale také všichni poddaní bez rozdílu, zvláště ti, kteříž jakési důvěry v obci řeholní požívají, aneb pro stáří jiným předcházejí. Dozvěděl-li se svatý Ondřej Avellinský, že kázeň nějak byla porušena, varoval důrazně nejen své spolubratry, ale i vrchní. To samé činila s velikou horlivostí ctihodná sestra Maria Teresia Spinelli, jejíž zpovědníkem byl P. Torres, a kteráž byla řeholnicí v klášteře nejsvětější Trojice v Neapoli. Zpozorovala-li, že se některý zlořád v obci její klášterní

zahnízďuje, vší mocí se tomu na odpor postavila, a čest Boží jedině před očima majíc, žádnou bázní lidskou odstrašiti se nedala. Ovšem že musela mnoho hořkých a těžkých věcí za to snášeti. Kde se ale jedná o zjevné zlořády a porušení kázně: tu to není pýchou ani opovážlivostí, ale ctností a horlivostí pro Boha, jest-li žalujícího hlasu svého pozdvihneme, a nepořádku na odpor se postavíme; ani tehdáž to není opovážlivostí, kdybychom až i se samými vrchními pojednávati museli.

10. Také můžeš od jednotlivců slyšeti výmluvu, že, aby vrchních příliš neobtěžovali, požehnání neb dovolení k tomu neb k onomu úkonu od nich si vyžádati opomíjejí, jak to řehole předpisuje. To jest přece ale vytáčka zcela bezpodstatná! Což neslouží to vrchnímu spíše k vzdělání než k rozmrzení, jest-li jeho podřízení věrně svolení jeho si vyžadují, kolikrát-koli ho zapotřebí mají? Kterak by se mohli vrchní na to mrzeti, vědouce, že podřízení jejich ničeho bez svolení jejich činiti nesmějí? Kolikrát-koli tedy řehole přikazuje, abysi dovolení sobě vyžádala, tolikrát si ho také vyžádej! Pak-li vrchní, aby se kázeň zachovala, svolení ti odepře, nebudiž roztržitou, ale poděkuj se, a buď dobré mysli! Kdo chce na lodi cestovati, těší se z toho, a děkuje kormidelníkovi, vida, že on na všechny lodníky bez rozdílu pozor dává, aby povinnosti své zadost činili; nebo kde se pořádek ruší, tam loď v nebezpečí upadá,

že na mělčině uvízne. Předpisy řeholní jsou tíží, ale, jak již podotknuto, tíží podobající se křídlům, na kterých k Bohu zalétáme. „Břímě Kristovo má křídla,“ praví svatý Augustin. Pravidla jsou svazky, ale svazky lásky, kteréž nás vížou s nejvyšším Dobrem tak, abychom říkati mohli jako David: „Provazové padli mi na (místech) výborných“ (Žalm. 15, 6); ne pro hanbu nosím provazy, vazby své, ale pro vyznamenání, a z lásky, poněvadž mne od okovů pekelných osvobozují. Pociťujeme-li ale tíže neb tlaku těchto vazeb, když řehole samolásce naší některého přání odpírá, zvolejmež se svatým apoštolem: „Já vězeň v Pánu“ (Efes. 4, 1.), t. j. cítím se vázaným, ale raduji se z vazeb těchto, poněvadž k Bohu mne poutají a koruny nehynoucí mi připravují. Této koruny, praví svatý Augustin, Pán ti jen tehdáž udělí, jest-li jsi napřed pouty řehole své svázán byl.

11. Kdyby tě některý člen obce řeholní za něco žádal, k čemu svolení vrchního potřebuješ, musíš bez ostýchání odpověditi, že mu po vůli býti nemůžeš. Nemusíš se styděti, i kdyby se ti přílišná ouzkostlivost vytýkala, že chceš chyby, zvláště chyby proti kázni zamezovati; ano máš býti v těch věcech až i zvlášťnůstkářkou, jest-li snad jiné pravidla řeholní příliš na lehkou váhu kladou. Také se neboj, že bysi se při tom marnivou stala; nebo Bůh má v tom zalíbení, jest-li zachovávajíc i nejmenších pravidel řeholních, za zvlášť-

nůstkářku platíš, když toho potřeba jest, abysi příkladem svým jiným oči otvírala, a k následování jich pohnula, aby i ony povinnost svou plnily, a Bohu čest vzdávaly. „Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré, a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích.“ (Mat. 5, 16.) Nemůžete-li pro Boha konati věcí velikých, aniž cvičiti se v kajících skutcích mimořádných, aniž trvati stále na modlitbách: můžete přece věrně řeholi svou zachovávati; a víte že to jediné již dostačuje, abychom v krátkém čase velikých udělali v dokonalosti pokroků. Znamenitá služebnice Boží praví: „Správné zachovávání řehole jest nejkratší cestou k dokonalosti;“ a i svatý Bonaventura dosvědčuje to slovy: „Nejlepší dokonalost jest zachovávání jednoho každého pravidla řeholního.“ Čím věrnější jest řeholnice v těch věcech Bohu, tím štědřeji Bůh darů svých udílí jí. Svatá Terezie pravila: „Řeholnice, ve věcech nejmenších svědomitá, nepokračuje k dokonalosti krok za krokem, ale letí k ní bez křídel i perutí.“

12. Přemoudře nazývá svatý Augustin řeholi zrcadlem života řeholního. „Zrcadlem“ ji proto nazývá, že řeholníci zachováváním řehole své na jevo dávají, kdož jsou: zda-li dokonalí, neb nedokonalí; kterak kdo z nich pokračuje; zda-li Bohu se líbí nebo nelíbí, jak Hugo ze svatého Viktora slova světcova vykládá. Buď přesvědčena, že kdo svatým býti chce, nemusí velikých věcí vykonati, ale potřebuje jen svá

pravidla řeholní správně zachovávati. Tak na příklad nejedná řeholnice dobře, když místo aby pracovala, aneb zotavení si dopřála, jak řehole předpisuje, do kůru se modlit odchází, aneb tělesný skutek kající vykonává. Takováto zbožná cvičení, v nečas konaná, podobají se, jak vykládá P. Alvares, oběti učiněné z věcí uloupených, kteréž Bůh nepřijímá. Jistý řeholní bratr laik měl ve zvyku, že místo aby pro obec pracoval, po pobožnostech chodil. Když se na smrt rozstonal, zjevil se mu Ježíš Kristus, aby ho soudil; i nařídil, aby všechny jeho ústní modlitby i všechny jeho pobožnosti, kteréž na ujmu obce klášterní, pro kterouž pracovati povinen byl, vykonával, se rozdělily mezi věrnější spolubratry jeho a aby jemu samému z nich nepřipadlo ničeho. Z milosrdenství nechal ho Pán ještě na živu; i uzdravil se, a od té doby všemožně se přičiňoval, aby povinné práce s největší horlivostí vykonával. Svatá Maria Magdalena de Pazzis říkala, že pro řeholnici nejjistší cestou k získání velikých zásluh jest ta, aby pokud možno ve všem obci klášterní se připojila, a s ní a pro ni působila. Může se ovšem přihoditi, že nemoc aneb nutné zaměstnání, jakéhož úřad s sebou přináší, s důstatek někoho omlouvají, že některého menšího pravidla řeholního nešetřil; ale přečasto nebývají tak zaměstnání, jako spíše vlastní pohodlí a nepatrná láska ku kázni příčinami takovýchto nepořádků; nebo jiní řeholníci také jsou nemocní, snad

i více než ty, a pro klášter nemají méně zaměstnání unavujících: a přece přísně kázeň zachovávají, a proti žádnému z oněch pravidel nechybují, kterých ty tak velice lehkovážně nešetříváš. Kdo kázeň miluje, nalezá času k tomu i onomu. Svatá Terezie praví: „Mnohdy naše nemoc za řeč nestojí, a přece se nám zdá, jako bychom k ničemu zavázány nebyly.“

13. Kdo pro správné zachovávání všech předpisů řeholních opravdově a trvanlivě roznítiti se chce, musí často, aneb aspoň několikrát za rok řeholi přečísti, tu a tam si ji opakovati, aby poznal, v čem posud věrným nebyl, a v čem tedy polepšiti se má. To jest jedno z nejlepších duchovních čtení, jakéž konati můžeš. Také to velice prospívá, jest-li že den co den svědomí své zpytuješ, zvláště k oněm přestoupením řehole hledíc, kterých nejčastěji jsi se dopouštěla. Jest-li jsi v něčem pochybila: neostýchej se, pokaždé vrchnímu to na sebe žalovati a za pokání prositi. Ďábel přiznal se jednou svatému Dominikovi, že v kapitole, kde řeholníci k chybám svým se přiznávají a pokárání i pokuty za ně přijímají, všecko opět ztrácí, čeho v jídelně, hovorně a na jiných místech klášterních byl nabyl. Před žalobou na sebe se ale připrav, že každého pokárání i pokání, jakého se ti snad dostane, ochotně přijmeš. Říkám to proto, abysi se z chyb svých upřímně nevyznávala snad jen proto, bysi pokornou a v zachování řehole svědomitou se

zdála, potom ale, jak někdy se stává, jen nerada pokárání přijímala. Svatý Ignác tvrdí, že praví řeholníci zachovávají řeholi v duchu lásky k Ježíši Kristu, ne ale v ouzkostlivé bázni, t. j. nikoliv z bázně, že jich vrchní pokárají, aneb spolubratři se jim podiví. Proto tvrdí světec dále, že řeholi svou nesestavil tak, aby pod hříchem zavazovala, a to proto, aby na místo bázně hříchu nastoupila láska k Bohu, a ta žádost, Jemu se zalíbiti. Svatý Eucherius praví: Pomni, že jsi jen v onom dnu k svému spasení žil, v kterém jsi vlastní vůli svou zapřel, a řeholi bez pochybení zachovával. Svatá Maria Magdalena de Pazzis udělala si tyto zásady: 1. Važ si řehole své tak vysoko, jako Boha samého. 2. Považuj to za své jediné povolání, abysi řeholi zachovávala. 3. Opomenou-li jiné řeholi zachovávati, hleď ty chyb jejich napraviti.

14. Pravím ještě jednou, buď o tom pevně přesvědčena, že dokonalost řeholnice nezáleží v tom, aby veliké aneb rozmanité věci konala, ale aby co činí, dokonale konala. „Zástupcové chválili Ježíše Krista, že dobře všecky věci učinil“ (Marek 7, 37). Vykonati věci těžké a mimořádné nelze vždy každému; ale obyčejná zaměstnání, jako společnou modlitbu, zpytování svědomí, svaté přijímání, slyšení mše svaté, modlitbu v kůru, zastávání uložených úřadů ku prospěchu kláštera, a všechny ostatní věci, poslušnosti se týkající, mohou konati všechny

řeholnice, a sice den co den. Chceš-li jistotně svatou se státi, stačí, abysi všecky ty věci, které jsem vypočetl, dobře konala, byť i poslušnost od tebe žádala věcí, které světu nepatrnými býti se zdají. Nestačí ale, činiti pouze co Bůh chce, ale musíme to činiti také jak Bůh chce. Kronika řádu cisterciackého vypravuje, že svatý Bernard spatřil mezi noční modlitbou v kůru nad mnichy svými mnoho andělů, kteříž vše zaznamenávali, co tito v kůru činili. U mnohých to zapisovali zlatem, u jiných stříbrem, a ještě u jiných černidlem; čímž cena či necena společné modlitby při jednom každém naznačena býti měla. Dobře tedy uvaž v srdci svém, jak v pravdě malého tě to stojí přičinění, jest-li dokonalou státi se chceš; nebo tvá každodenní, svatou řeholí předepsaná zaměstnání dostačují, abysi svatou se stala, a netřeba ti cos dalšího podnikati. Bůh na tobě nežádá vysokého stupně bohomyslnosti, ani hrůzných skutků kajících, ale jen toho, abysi to, co činíš, činila dobře.

15. Mnozí řeholníci konávají v posvátných dobách, jako v devítníku před vánocemi, svatodušními svátky, neb před svátky nejblahoslavenější Panny rozličná zbožná cvičení, posty, bičování, ústní modlitby a těm podobné. Toto všecko dobré a v pořádku jest; ale mnohý řeholník mnohem spasitelnější by konal pobožnost, kdyby v tom čase všechna svá obyčejná zaměstnání vykonávati chtěl s větší dokonalostí.

Tato dokonalost ale záleží předně v tom, aby vše konal na ten úmysl, by se Bohu zalíbil; nebo dokonalost nezáleží v tom, co zevně činíme, ale ve smýšlení vnitřním a v úmyslu. „Všecka sláva její, (té) dcery královské, vnitř“ (Žalm 44, 14). Dokonalost záleží za druhé v tom, aby řeholník co činí, dobře, t. j. ochotně, pozorně, zevrubně činil. K tomu jest ale přede vším zapotřebí, aby si také při každém skutku Boha přítomného živě představoval, a každý skutek tak činil, aby před okem Božím Boha hodným se ukázal. Dále má každý skutek tak konati, jakoby krom něho ničeho na práci neměl. Modlíš-li se tedy, přemýšlej jedině o tom, kterak bys dobře se modlila; pěješ-li posvátné hodinky, zřetel k tomu měj, abysi to správně činila; jest-li v poslušnosti přikázána ti byla některá věc k vyřízení, o to péči měj, abysi věc dobře a správně vyřídila; nemysli ale při tom na jiné věci, ani na minulé, ani na budoucí. Když na př. se modlíš, snadno ti pokušení přichází, abysi pomýšlela na vykonání obdržených rozkazů a tak podobně; takové nápady ale přicházejí od zlého nepřítele, a nemáš se jimi obírati. P. Jan Avila praví: Když ti napadnou myšlénky na nepatřičné věci, rci: „Bůh si ode mně žádá nyní jen tohoto; pročež netřeba mi o jiných věcech přemýšleti; k tomu bude času, až se mi to nakáže.“ Konečně se má každý skutek tak díti, jakoby byl posledním našeho života. To také bylo stálé

napomínání svatého Antonína, jakéž činíval mnichům svým, chtěje jich k tomu navésti, by jakéhokoli druhu povinnosti co nejsvědomitěji plnili. Svatý Bernard píše: „Při všem, co činiti chceš, uvažuj, zda-li a kterak bysi to činil, kdyby jsi nyní umříti musel.“ A tak smýšlej i ty. Kdyby mše svatá, kteréž dnes přítomná jsi, byla tvou poslední, s jakou zbožností bysi jí obcovala? Kdyby tyto hodinky byly posledními, s jakým shromážděním mysli bysi v nich pobožnost konala? Poslední svaté přijímání, poslední vnitřní modlitba, jakou horlivostí by tebe naplnily? Podobně zní také napomínání svatého Basilia, abychom při všem, co na úsvitě počínáme, uvažovali, že se snad večera nedožijeme; a při setmívání se abychom si připamatovali, že snad budoucího rána více se nedočkáme. O jistém dominikánu, který se každého rána před svou mší svatou zpovídával, se vypravuje, že v poslední své nemoci, když vrchní ho pamatoval, aby svátosti umírajících přijal, s rukama k nebesům pozdviženýma zvolal: Bohu díky, již po třicet let — každodenně jakoby naposled jsem se zpovídával. Také Spasitel sám blahoslaví služebníka, kterého tak nalezne, až ho přijde soudit. (Mat. 24.) Blahoslavím i já onu řeholnici, kterou náhlá smrt v takovémto smýšlení a spůsobu jednání překvapila.

16. Slabým duším zvláště odporoučeti se musí, chtějí-li každodenní své povinnosti věrně plniti, aby jen na přítomný den pomýšlely, a

v budoucnost se neponořovaly. Přemnohé ztrácejí odvahy, aby po cestě dokonalosti kráčely, poněvadž hrůzou jich naplňuje myšlenka, že by musely po celý život v kázni žíti a vždy samolásce odporovati. Kdo z této malomyslnosti zpamatovati se chce, nejlépe udělá, když si představuje, že tak činiti má jen pro běžící den. Kdoby ale nechtěl všecko správně a dokonale činiti, kdyby věděl, že má jen jeden den žíti? Řekl jsem, že si takto pomáhati mohou duše malomyslné, bojácné; duše silné a Boha milující se ale neklamou, nýbrž k obtížím hledíce, se z nich radují, ano si i žádají, aby pro Boha trpěti mohly. Začátečníci na cestě dokonalosti mohou se povzbuzovati také myšlenkou, že, co komu z počátku těžkým, a obtížným se býti zdá, to skrze zvyk neb delší cvik pak snadným a příjemným se stává. V knize Přísloví dotvrzuje se to slovy: „Nejprvé tě povedu po obtížné cestě kázně k ctnosti, potom ale se ti cesta stane snadnou a milou, a bez těžkosti jí dokonáš.“ Podobně píše sv. Bernard papeži Eugenovi: „Z počátku se ti něco nesnesitelným zdáti bude; později obtíž tak velkou neshledáš, potom na ni více dbáti nebudeš, a konečně se z ní radovati budeš.“ Řekneš s moudrým Sirachem: „Maličko pracoval jsem, a nalezl jsem si hojného odpočinutí“ (51, 35).

Modlitba.

Ó Bože můj, podobám se stromu v evangelium, kterýž zasluhuje vyťat býti. Dávno jsem měla již slyšeti: „Vytni strom neúrodný, a uvrz do ohně; nač má déle zemi zaměstnávati?“ (Luk. 13, 7.) Běda mně ubohé. Po tolik let žiju v stavu řeholním, užívajíc tolik milostí, abych se svatou státi mohla; ale jakého ovoce, ó Pane, dočekal jsi se na mně? Ty ale nechceš, abych přestala doufati, a abych nad milosrdenstvím Tvým zoufala! Ty jsi mi řekl: Proste, a bude vám dáno! Ty chceš, abych Tě o milosti Tvé prosila; proto prosím přede vším za odpuštění všech hříchů svých. Také toho z celého srdce želím, že jsem lásku Tvou, a bezpočetná dobrodiní Tvá takovým nevděkem, tak mnohými urážkami splácela! Také prosím za lásku Tvou, abych Tě již ne více tak chladně, jako jsem jindy činívala, ale z celého srdce milovala. Nechci se Ti více znelíbiti ani v nejmenším, ale všecko chci činiti, co se Tobě líbí. Třetí milost, za kterou prosím, jest svatá vytrvalost v lásce Tvé. Láska Tvá má větší ceny pro mne, než všecky statky tohoto světa. Ty chceš, abych Ti docela náležela; a i já chci zcela býti majetkem Tvým. Ty jsi se mi na kříži a v nejsvětější Svátosti zcela odevzdal; a tak i já se Ti zcela odevzdávám, ničeho sobě nevymíňujíc. Tobě mám za to děkovati, že se Ti mohu obětovati. Ty jsi mi vůli tu dal, abys mi dokázal,

že obětí mou nepohrdneš. Ó můj Ježíši! Tobě náležím a doufám, že i Ty mně po všecky věky náležeti budeš. Nikdy ve mně vlastní vůle žíti nesmí; vůle Tvá ale samojediná bude řiditelkou mou! Proto slibuji dnes na novo, že svatou řeholi svou i v nejmenších předpisech svědomitě zachovávati budu, poněvadž vím, že všechny jsou dle zalíbení Tvého. Ó lásky, lásky si žádám, a žádného hříchu více. Tak volám se svatou Kateřinou z Janova! Učiň, nechať tě miluju, nebo umru! Ó ano, milovati nebo umříti! Ó Maria, Matko má, oroduj za mne u Syna svého, vymoz mi tu milost, abych Jej milovala nebo umřela. Amen.

V. O čtyrech stupních dokonalé poslušnosti.

1. Chce-li řeholnice býti dokonale poslušnou, musí poslouchati ochotně, správně, radostně a sprostně. Tyto vlastnosti jsou jako čtyry stupně, po kterých řeholnice k dokonalé poslušnosti vystupovati musí. První stupeň tedy jest, aby poslouchala ochotně, t. j. aby vše, čeho od ní poslušnost žádá, konala rychle, bez odmluvy, bez prodlení. Mnohé řeholní osoby teprv po mnohých vytáčkách, prosbách a napomenutích svých představených k tomu se odhodlávají, aby uposlechly. Tak ale nejednají praví řeholníci. Pravý řeholník, dí svatý Bernard, neví o prodlévání, ale jest ochoten,

jen slyšeti, jednati, běhati. Řeholnice, poslušnost milující, vstává ráno s postele, jak tvrdí svatá Teresie, při prvním znamení na zvonec, aby poslušnou byla hlasu Božího, kterýž ji k poslušnosti volá, a nevytáčí se z náručí spánku teprv po dlouhém otálení. A slyší-li nějaký rozkaz své vrchní, nezná žádné odmluvy, žádné vytáčky, také ne onoho nápadného mlčení, v kterém se jenom její nechuť skrývá, a kteréž vrchní tak často zarmucuje; ale okamžitě a s radostnou tváří odpoví: Jsem zcela ochotná; a ihned se dává do plnění toho, co jí bylo nařízeno. Vrchní netřeba, aby teprv buď prosbami, neb opětným domlouváním, neb vykládáním důvodů k poslušnosti ji přiváděla. Takovýchto věcí ovšem jen u těch bývá potřeba, které by se nazývati mohly koni tvrdé huby; poněvadž, kdo je říditi chce, často uzdu přitahovati musí. Při tomto se vzpouzení ovšem že řeholnice nepodajná největší díl své zásluhy ztrácí. Řeholnice poslušné poslouchají rozkazu hned na první slovo, a bez zdráhání se.

2. Veliká jest odměna, kterou Bůh tak rychlému poslušenství uchystal, jak to až i skrze zázraky na jevo dal. Když svatého mnicha Marka od psacího stolku k vrchnímu volali, nedopsal ani slova, kteréž již byl psáti počal, aby jen rychle uposlechnouti mohl; při svém návratu ale shledal, že celé dohotoveno jest, a to písmem zlatým. Blosius vypravuje, že se Ježíšek zjevil jisté jeptišce, ale v tom oka-

mžení opět zmizel, když ji ku konání nějaké práce v domě řeholním volali. Když se opět do své komůrny navrátila, spatřila, že z dítka stal se mládenec, čtyrmecitma let starý, a slyšela, že ji oslovil, řka: Tvá ochotná poslušnost, dcero má, takto mi v srdci tvém dala zrůsti.“ V kronice řádu františkánského se vypravuje o řeholníku, kterýž zjevení Božského dítka v komůrce své zanechal, jen aby k modlitbě v kůru pozdě nepřišel. Když se vrátil, měl to zjevení opět, kteréž mu řeklo: „Poněvadž jsi mne opustil, proto mne zde opět nalezáš; kdybysi nebyl z poslušnosti z komůrky této odešel, bylo bych já tě opustilo.“ Když jednou svatý Kolumban nemocným mnichům, by poslušnost jejich zkusil nařídil, aby obilí mlátili, pozvedli se v pravdě poslušní bez prodlení ku práci; ostatní ale, zároveň i na duchu nemocní, zůstali ležeti. Co se ale stalo? Onino okamžitě ozdravěli, kdežto neposlušní nemocnými zůstali, jakými prvé byli. Velmi často ale Bůh také znáti dal, kterak se Mu nedbalá poslušnost protiví. Když blahoslavený Juniperus měl jednou bezový keř zasaditi, uposlechl hlasu svatého Františka teprv, když byl práce dohotovil; světec ale z trestu za nedbalou poslušnost keř proklel, a ve jmenu Páně mu rozkázal, aby výše nevyrostl. To se i stalo; keř ani o čárku výše nevyrostl. Stalo se tak v městě Karinula, kde se po více než sto letech onen malý keř ještě spatřoval. Jak smutno to, že mnohé řeholnice

jen proto rychle poslechnouti nechtějí, poněvadž to neb ono v poslušnosti se jim poroučí; kdyby jim to nařízeno nebylo, ale libovůli jejich se ponechalo, ochotně by toho učinily, jen aby toho o vlastní vůli udělaly! Mnohé nemohou některého rozkazu vyplniti, aby se bez konce napřed nenabědovaly: nemohu, nedovedu toho učiniti! t. j. kdyby pravdu mluviti chtěly, řekly by: nechci, nechci toho učiniti! Svatý Josef Kalasanský ale předobře dí: „Kdo místo aby řekl: nechci, říká: nemohu, ten neoklamává vrchního, ale sebe sama.“

3. Druhý stupeň poslušnosti jest: poslouchati správně, t. j. rozkazu vrchního šetři na vlas, aniž bysi ho potřepávala neb oslabovala. Kdo správně poslouchati chce, nesmí Bohu část oběti své mrzačením daru obětního opět ujímati; ale musí na každou okolnost rozkazu se vší pozorností ohled míti, a také tak vše vykonati, jakož i dílu vykázanému veškeren potřebný čas svědomitě věnovati. Mnohé řeholnice sice správně poslouchají, pokud svým vrchním na očích jsou; sotva ale že se vrchní vzdálil, již tak nedbalými v poslušnosti se stávají, že se ani určiti nedá, zdali při ní či vina či zásluha jejich větší jest. Svatá Maria Magdalena de Pazzis říkávala: „Řeholnice nevénovala vůle své lidem, ale Bohu; a věnovala nejen některé drobty vůle své, ale ji celou zúplna.“ Tedy správně! bez přetřepávání! Když se svatý Tomáš Akvinský jednou v Bologni

zdržoval, žádal na něm bratr laik jmenem vrchního, aby ho za jistou záležitostí městem provázel. Že světec tak rychle jako bratr kráčeti nemohl, pobízel ho tento častěji k většímu spěchu. Světec činil s mírnou tichostí, čeho si bratr žádal. Odvolání bratrovo na vrchního byl by si světec mohl sice vykládati v ten rozum, že vrchní dojista jej na mysli neměl; on ale tak neučinil, jednaje ovšem dle zásady: že řeholník jen o to dbáti má, aby poslouchal správně.

4. Kasian vypravuje, že opat Jan poslal jednou po dvou mladých mniších košík fíků poustevníku, vzdáleně přebývajícímu. Tito dva zmýlili si ale cestu, a bloudili po více dnů v poušti, aniž by byli něčeho k jídlu nalezli. Fíků se ale nedotekli, ač by byli v největší nouzi mohli, poslušnosti nerušíce, z nich požívati; a tak nalezeni byli vedle koše hladem umrlí. Tím ovšem nemíním tvrditi, že bychom v každém pádu povinnost poslouchání takto si měli vykládati, a že rozkazu vrchního ani tenkrát si vykládati nesmíme, když spravedlivou neb docela nutnou k tomu příčinu máme; jenom tolik chci podotknouti, že důvtipné a násilné výklady uděleného rozkazu od skutečné neposlušnosti mnohem se nerozeznávají. Nemůže-li podřízený s plnou jistotou za to míti, že vrchní něco jiného v úmyslu měl, než nač z doslovného znění rozkazu souditi musí: musí na vlas poslechnouti. Mnohé řeholnice, ač v té neb oné záležitosti vůli představené své zcela dobře

znají, přece dle vlastní vůle své jednávají, říkajíce, že se jim ani výslovného rozkazu ani výslovné zápovědi nedostalo. Tak ale, praví svatý Albert Veliký, nejednají praví řeholníci; netřeba jim výslovného rozkazu nebo zápovědi; jim stačí, když vůbec vědí, co vrchní chce, a dle vůle jeho činí. Tentoť jest dle učení andělského učitele, svatého Tomáše Akvinského, spůsob dokonalé poslušnosti, abychom vůli vrchního, jak-koli nám v známost přišla, za rozkaz mlčky nám udělený považovali, a dle toho také jednali.

5. Třetí stupeň poslušnosti jest: Poslouchati radostně. Poslouchati s vnitřním odporem a reptáním, jest spíše hřích, než skutek ctnostný. Svatý Bernard praví: „Jest-li rozkazu vrchního přijímáš s nechutí, a v srdci reptáš: není ctností poslušnost tvá, byť jsi i zevně uposlechl; ale jest jen pláštíkem tvé špatné vůle.“ Kdo jen zevně poslouchá, uvnitř ale proti poslušnosti se vzpírá, hříchu se dopouští. Jak smutný to úkaz, když mnozí řeholníci jen to ochotně konají, co s náklonnostmi jejich souhlasí, aneb zač sami byli prosili; aneb když teprvé po dlouhém domlouvání a po prosebném napomínání vrchního uposlechnou!

6. Kterak může řeholník ještě o poslušnosti mluviti, když vše vždy tak zařiditi hledí, aby mu vrchní jen těch věcí nakazovali, které s náklonnostmi jeho ve shodě jsou, a když jen takové rozkazy plní, a jiných žádných s ochotou

nekoná? Velice na omylu jest ten, praví svatý Ignác z Lojoly, kdo se poslušným býti domýšlí, když jsa podřízeným na vrchních si takové rozkazy loudí, které jenom tomu napomáhají, aby své vlastní vůli hovil; nebo, praví svatý Bernard, kdo zjevně neb po skrytých cestách na vrchním toho se domůže, aby mu přání jeho vyplnil, rozkaz mu udíleje: ten velice sebe oklamává, jest-li že sobě samému poslušným býti se zdá; nebo neposlouchá on vrchního, ale vrchní jeho. Opat Trithemius takové zlovolné řeholníky nazývá dítkami ďábelskými, poněvadž i ďábel poslouchá, ovšem ale že jen z přinucení. Ano můžeme řeholníky, kteříž jen z přinucení poslouchají, v jistém smyslu ďábla špatnějšími nazývati, poněvadž ďábel přece, jako oni, slibu poslušnosti neučinil. Rád bych se takovýchto řeholníků otázal, v čem tedy vlastně jejich poslušnost záleží? či snad v tom, že jen to rádi konají, co dle chutě jejich jest? či snad v tom, že jen s nechutí a s patrným odporem vykonávají, co po smyslu jejich není? Co zbývá z poslušnosti ještě, táže se svatý Bernard, jest-li prokazování poslušnosti tak mnoho hořkosti působí?

7. „Veselého dárce miluje Bůh,“ praví svatý apoštol (II. Kor. 9, 7). Praví řeholníci větší rádosti pociťují, mohou-li poslouchati ve věcech, kteréž přirozenosti jejich odporují, poněvadž při tom tím větší jistotu mají, že konají vůli Boží, a ne svou. Co může také duši větší uděliti

spokojenosti nad to, než může-li říci: „Tím, co činím, nabývám zalíbení Božího?“ Chce-li se řeholnice Ježíše Kristu zalíbiti, prosívá vrchní svou, aby jí rozkazů dle dobrozdání svého udílela, a na ni samou se neohlížela; nebo takto se vrchní při nařízeních svých mnohem volnější býti cítí, a podřízená takovou poslušností svou tím větší zásluhy získá. Ano přesvědčena býti může, že ty samé zásluhy si získá při rozkazech, kteréž s náklonností její souhlasí, jakož při těch, kteréž jí na odpor jsou. Zachovávejte vždy krásnou zásadu svatého Františka Saleského: „Ničeho nežádej, ničeho neodmítej.“

8. Svatý Jan Klimak nazývá poslušnost hrobem vlastní vůle, jiní říkají poslušnosti smrt vlastní vůle. Případnější jest ale název první; nebo mrtvý, pokud ho nepochovají, jest přece ještě viditelný; jest-li ho ale hrob přijal v lůno své, zmizí pro tento svět. Tak také řeholníci, kteříž na poslušnost se snaží, vlastní vůle sice umrtviti hledí, přece ji ale občas zevně prozrazují. Dokonalí řeholníci ale vlastní vůle nejen umrtvili, ale i pochovali, tak že nic více po ní spatřiti nelze. Hledíce k této věci, diviti se musíme zvláště svaté Marii Magdaleně de Pazzis, že vrchní na ní nikdy ani náklonnosti ani odporu proti některému rozkazu shledati nemohla. Čiň taktéž; ukazuj vždy dokonalou rovnomyslnost při všem, čehokoli poslušnost na pracích, cvičeních, zaměstnáních ti ukládá, a vykonej vše se vší radostí. Této radosti ducha

z poslušnosti dosáhneš, jakmile čistý úmysl vzbudíš, Bohu se zalíbiti; nebo posloucháš-li z jiné příčiny, snad abysi se přízně vrchní dodělala, aneb k díkům si ji zavázala, abysi později tou neb onou prosbou prorazila, zaslouženého pokárání ušla, aneb konečně za neposlušnou pokládána nebyla, tedy z pohnutek sobeckých: snad tím upokojíš vrchní, ne ale Boha; ty sama při tom ale nemáš leč namáhání a obtíž poslušnosti, aniž bysi požehnání z pravé poslušnosti vycházející získala. Jest-li tě ale oživuje čistý úmysl, že jedině Bohu sloužiti budeš: stane se poslušnost tvá ve všech případech radostnou, ať ti pak vrchní nakazuje v dobrotě a přívětivosti, aneb s přísností a pánovitostí. A v tom právě záleží zásluha tvá. Rodriguez vypravuje, že svatá Gertrudis jednou Pána prosila, aby přece abatyši jejího kláštera od zacházení s poddanými poněkud příkrého a netrpělivého osvobodil; i dostalo se jí za odpověď, že On abatyše při této chybě nechává, aby jí samé v pokoře udržel, a aby podřízeným poskytl příležitosti, by si skrze trpělivou poslušnost větší zásluhy získaly.

9. Čtvrtý a nejvyšší stupeň dokonalého poslušenství jest: Poslouchati sprostně. „Buďte poslušní . . . v sprostnosti srdce svého,“ napomíná svatý apoštol (Efes. 6, 5). Takto sprostně poslušným jest, kdo úsudek svůj vlastní výrokům vrchního podřizuje, tak že každý jeho rozkaz má za dobrý a slušný, aniž by dále

o něm hluboce přemítal. V Písni Šalomounově (1, 7.) napomíná Duch svatý nevěstu svou k takovéto poslušnosti slovy: „Nevíš-li to, ó nejkrásnější mezi ženami, vyjdi a kráčej po šlepějích stád;“ t. j. nevíš-li, ó nejkrásnější mezi ženami, jak velice ctnosti tvé se mi líbí: přijď a pozoruj stádo, kteréž k pastvě jsouc vedeno, netáže se teprv, proč jíti má sem i tam, proč nyní a ne později, proč rychle a ne zvolna: ale bez odmluvy pastýře následuje. Tak poslouchá pravá řeholnice sprostně, netážíc se, proč? Kněz Pavone z Tovaryšstva Ježíšova, veliký služebník Boží, říkával: „Dokonalá poslušnost kráčí o dvou nohách, o vůli a rozumu. Poslušná-li jest jen vůle samotná, a rozum-li jinak soudí, než vrchní, jest to poslušnost kulhavá.“ Svatá Maria Magdalena de Pazzis podobně se vyjádřuje, řkouc: „Dokonalá poslušnost žádá duši bez vůle, a vůli bez rozsuzování.“ Proto vydává světice svědectví na samu sebe, že aby dokonale poslušnou se stala, přede vším úsudek svůj zajala, a potom zcela se podrobila. Kdo naproti tomu neposlouchá také s rozumem svým, jen s těží s dobrou vůlí uposlechne; poslechne spíše po spůsobu otroka, kterýž moci ustupuje, než po spůsobu dítěte, kteréž z lásky poslouchá. To naznačiti chce také svatý apoštol slovy: „S dobrou vůlí sloužíce, jako Pánu, a ne lidem“ (Efes. 6, 7), t. j. s dobrou vůlí služte, poslouchejte, přesvědčeni jsouce, že neposloucháte lidí, ale Boha. Ne-

máme-li úmyslu, poslušnými býti samého Boha, který mýliti se nemůže, a pro spasení naše rozkazů nám udílí: nikdy s dobrou vůlí, dokonale poslouchati nám lze nebude.

10. Andělský učitel svatý Tomáš Akvinský praví, že řeholník musí ochoten býti poslechnouti, i kdyby se mu zdálo, že rozkaz vrchního jeho provésti nelze, poněvadž věcí jeho není, aby rozhodoval, zdali provedení rozkazu možno jest čili nic. Svatý Bernard nazývá dokonalou poslušnost slepou. Také praví: Nováček opatrný, t. j. takový, kterýž maje poslechnouti, svým vlastním náhledem se řídí, nemůže v řeholi setrvati, poněvadž jestiť to nesnesitelnou pýchou, přivlastňovati si toho, co věcí samého vrchního jest. „Rozsuzovati, co se vykonati může, nebo ne — jest věcí vrchního; poslouchati, jest věcí ostatních.“ Svatý Ignác pravil: „Kdyby mi papež nařídil, abych v lodici bez stěžňu, plachty a vesla vydal se na cestu přes moře, uposlechl bych ho slepě.“ A když mu vytýkali, že nemoudro jest, svévolně do nebezpečenství smrti se uvrci, odvětil světec: Rozsuzování náleží vrchnímu; podřízený ale moudrým jest, když bez mudrování poslouchá.

11. To dosvědčují slova Ducha svatého (Sirach 33, 13): „Jako jest hlína v rukou hrnčíře k tvoření a působení (co chce)“, tak má podřízený býti v rukou vrchního, aby dle libosti naložiti mohl s ním. Zdaž dí hlína hrnčíři svému: „Co to (ze mně) děláš?“ taže

se Isaiáš prorok (45, 9). Zdaž neodvětil by hrnčíř: Tobě sluší mlčeti, a ne toho dbáti, co já činiti chci; ty se máš jen podati, a nechati s sebou činiti, co já za dobré uznávám. Takovéto odpovědi zasluhují ony řeholnice, kteréž věděti chtějí, proč se jim toho neb onoho rozkazu dostalo, a ne jiného. Svatý Jeronym píše mnichu Rustikovi: „Neposuzuj rozhodnutí vrchních, ty, kteréhož povinností jest poslouchati.“ V dějinách mnichů z La Trappe dočítáme se, že dobrému mnichu, jmenem Arseniovi, napadla myšlenka, že opat jeho stavěním kostela klášterního zbytečnou výlohu dělá. Při této myšlence se ale mnich tak velice poděsil, že bez prodlení, potoky slz prolévaje, na sebe žaloval, že vnitřním svým odporem proti rozhodnutí vrchního těžkého provinění se dopustil, a slz se nemohl zdržeti, ani když sám opat jej chlácholil.

12. Totoť jest ta od světců odporučovaná slepá poslušnosť, kteráž srozuměna jest s tím, co vrchní nakazují, pevně jsouc přesvědčena, že to tak dobře jest; nebo za jedno má jedenkaždý svému rozhodnutí ve vlastní věci nedůvěřovati, dle přísloví, že „nikdo není dobrým soudcem ve vlastní při“, poněvadž samoláska právě v tomto případu pravé od nepravého tak nesnadně rozeznati nám nechává. Za druhé, že podřízený zná obyčejně jen kruh svých záležitostí, vrchní ale mnohem větší rozhled míti musí, a proto také lépe posouditi dovede. Za

třetí, že vrchní na zřeteli míti musí dobro celku, podřízený ale snadno jen na samého sebe myslívá. Za čtvrté dostává se dle slov svaté Magdaleny de Pazzis vrchním zvláštní pomoci Boží, aby obec dobře spravovati mohli, a mají tedy světlo, kteréž podřízeným nesvítí.

13. O svatém Pavlu vypravují Skutky apoštolské po jeho obrácení: „Otevřev oči, ničeho neviděl. Tehdy pojavše ho za ruce, uvedli do Damašku“ (9, 8); očima otevřenýma tedy ničeho neviděl, a musel veden býti za ruce. Mnohé řeholnice chtějí poslušnými býti; ale chtějí také věděti, zda-li to, co se jim nakázalo, jim prospívá nebo škodí; mají-li za to, že se jim ta neb ona věc nehodí, tu buď zcela neposlušnými se stávají, aneb poslouchají jen nedokonale, a zle smýšlejíce až i vrchním nedostatek opatrnosti, náhledu a nestrannosti vytýkati se odvažují. Toto velice hříšné chování odtud pochází, že neposlouchají slepě, ale po důvodech se tážou, proč vrchní toho neb onoho jim nakazují. Svatý Bernard nazývá to znamením vůle velice nedokonalé, jest-li kdo po příčinách rozkazů obdržených se poptává. Takto pokoušel ďábel Evu, a svedl ji: „Proč přikázal vám Bůh, abyste nejedli z každého stromu rajského?“ (I. Moj. 3, 1.) Kdyby byla hned odpověděla: Nesluší se nám, abychom se otazovali proč? ale abychom poslechli, nebyla by ubohá klesla. Že ale počala o tom přemýtati, proč jim Bůh tu zápověď dal, a odpověděla:

„Z ovoce (všeho) stromoví jíme, ale ovoce jediného stromu zapovězeného požívati nesmíme, abychom snad nezemřeli“ — tu řekl ďábel, kterýž pozoroval, že Eva již pochybovati počala: „Nebojte se, nikoli smrtí nezemřete!“ A takto ji svedl, aby rozkazu Božího nešetřila.

14. Opravdově poslušné řeholnice nepomýšlejí na to, aby po příčinách udělených rozkazů se tázaly; sice mají oči otevřené, jak učí svatý Pavel, majíce rozum k rozsuzování; ale ničeho nevidí, poněvadž k vůli poslušnosti úsudek svůj úsudku vrchního podrobují. Proto praví svatý Jan Klimak, že všechni řeholníci mají právě tak rychle jako pokušení proti čistotě, tak i myšlenky proti poslušnosti z mysli vypuzovati, a ani na okamžení se s nimi neobírati; a že mají podřízení, místo aby rozkazů vrchních posuzovali, spíše po příčinách pátrati, aby seznali, že se jim vším právem těchto rozkazů dostalo. Aby Bůh ukázal, kterak velice milou mu jest poslušnost slepá, rozličných již učinil divů. Sulpicius Severus vypravuje, že opat kláštera jakémus mládenci, kterýž do řehole přijat býti žádal, nakázal, by poslušnosti jeho zkusil, aby se postavil do jámy, v které oheň hořel. Mládenec uposlechl okamžitě; a hle, ani jeho šaty pohromy nevzaly od ohně! Známá jest událost, kterouž svatý Řehoř o svatém Placidovi vypravuje. Placidus, jsa ještě pacholík, spadl do řeky; tu poručil svatý Benedikt žáku svému Maurovi, aby pacholíka vytáhl. Maurus

uposlechl, do vody spěchal, a aniž by se byl sám potopil, hocha zachránil. Těchto příkladů následovati sice nesmíme, poněvadž tu i vrchní i podřízení jednali dle neklamných pobádání od Boha, kterýž jim pochybovati nedal o tom, že jim spůsobem mimořádným ku pomoci přispěje; přece ale nám ukazují, jak velice poslušnost sprostná Bohu se líbí. Vrchní již často nařízovali věci nepatřičné, a na pohled nemoudré, aby poslušnost slepou zkusili. Tak poručil svatý František bratru svému, aby zelí kořenem vzhůru do země zasázel; bratru Masseovi nakázal, aby se do kola točil, až k zemi upadl; a i svatá Terezie dávala někdy podobné dcerám svým rozkazy. K čemu to? tážete se mne. Odpovídám: Proč necháváme mladé koně brzo běhati, brzo tiše státi, brzo v zad, brzo v před jíti, aniž by toho právě potřeba byla? Dojista že se tak stává jen proto, aby si uzdě uvykli. A podobně bývají podřízení v zdánlivě nepatřičných a pošetilých věcech cvičeni, aby jejich svévole se zlomila, a jejich úsudek poslušnosti se podrobil.

15. Svatý Josef Kalasanský praví: „Není poslušným, kdo dle svého vlastního mínění jedná.“ Varuj se tedy při všem, co konáš, abysi místo výrokům svých vrchních, nevěřila sobě samé. Svatý Filip Nerejský tvrdí, že nic není tak nebezpečným, jako když kdo sobě samému vůdcem jest podlé vlastního zdání svého. A Petr de Blois již před ním pravil: Není pro duši

většího zla, jako když samé sobě věří, a samu sebe vede; nebo kdo sám sobě vůdcem jest, praví Kasian, toho ďábel přelstí najisto.“ Také svatý Jan Zlatoústý učí: „Žádné zlo tak velice Církve Boží nespustoší, jako když učeníci na odpor se postaví Mistru svému.“ A já dokládám: Nic tak jistě obce klášterní v záhubu neuvádí, jako když podřízení s vrchními svými nesouhlasí.

Modlitba.

Ó můj Ježíši! Ty nikoho neopustíš, kdo Tebe hledá. Já jsem svět opustila, abych na tomto posvátném místě Tebe nalezla; ale já hleděla jsem jen sebe a samolásky své ukojiti, nedbajíc, že se Tobě tak znelíbím. Ó Pane, nepřipomínej si toho, co se stalo, ale odpusť mi všech urážek, kterých z celého srdce jsem si zošklivila. Pociťuji v sobě veliké žádosti, abych se posvětila, a ve všem Tobě zalíbila. Poznávám v žádosti té dar dobrotivosti Tvé. Ó Ženichu můj! kterak jsi mohl duši tak nevděčnou, tak nevěrnou tak velikou láskou opět navštíviti! Srdcem kajícím, zahanbeným Tobě děkuju; budiž tisíckrát za to veleben. Ty mne voláš k lásce své, já uposlechnouti chci! Uznávám milosti, mi prokázané! Nechci déle nevděčnicí býti, jakou jsem posud byla. Miluji Tě, dobro mé nejvyšší! Miluji Tě, ó Bože můj! Ty jsi jediný poklad můj, jediná láska

má! Posílni mne, abych Tě tak milovala, jak láska Tvá ke mně toho zasluhuje! Popřej, abych Tě vždy nade všecko milovala; toho jediného si přeju. Ó Maria, Matko má! i Ty děkuj za mne Synu svému, a zjednej mi tu milost, abych nikdy více u vděčnosti neochábla. Ó Matko Boha mého, v Tebe důvěřuji. Amen.

Hlava osmá.

O zevnitřním umrtvování smyslů.

1. My ubohé dítky Adamovy nemáme žádné jiné cesty k životu, leč cestu boje neustálého; „nebo tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu“ (Gal. 5, 17). Pravda-li jest, že nerozumným zvířatům vlastně náleží, smyslům hověti, andělů pak že vlastností jest, vůli Boží plniti: dojista i zcela pravdivý jest výrok učeného spisovatele, řkoucího, že sloužíce Bohu, anděly se stáváme, a sloužíce smyslům svým, zvířaty býváme. Buď si duch podmaní tělo, neb tělo opanuje ducha. Proto musíme s tělem svým zacházeti, jako zachází jezdec s nepodajným koněm: drží ho pevně na uzdě, aby s něho svržen nebyl; musíme s tělem zacházeti, jako zachází lékař s nemocným: předpisuje mu hořký lék, třebas nemocný ho přijati se zpečoval, a odpírá mu škodlivých pokrmů a nápojů, třebas si jich žádal. Kruté by bylo jednání lékaře, kdyby jinak jednal. Ale mnohem ukrutněji zacházejí lidé smyslní s duší svou, když jen proto, aby tělu svému něčeho odepříti nemuseli, duši i tělo zároveň do nebezpečenství dávají, že po celou věčnost nesmírných muk zakoušeti

budou. „Láska taková“, praví svatý Bernard, „není láskou žádnou; milosrdenství takové ukrutnosti horší jest; nebo milosrdenstvím takovým slouží se tělu na škodu duše, která službou takovou v záhubu uvedena bývá. A jak-koli to ukrutné, těla svého nešetřiti, přece mnohem ukrutněji jednají oni lidé, kteří smyslům svým na zemi lichotíce, tělo i duši v nebezpečí uvádějí, že pospolu na věky zahynou“. P. Rodriguez vypravuje o poustevníku, kterýž na otázku: proč tělo své tak mnohými skutky kajícími mučí, takto moudře odpověděl: „Mučím nepřítele svého, který rovněž mne mučí, a kterýž mi i o život stojí“. Toto samé odvětil také opat Mojžíš oněm, kteříž ho pro příkrý život kárali: „Až přestanou náruživosti, ustanu i já tělo své trýzniti“.

2. Záleží-li nám tedy na tom, abychom spasení si zabezpečili a Bohu sloužili, musíme činiti pravý opak toho, čeho si smyslná přirozenost naše žádá nebo čemu odpírá. „Žádáš-li si mne,“ řekl jednou Pán svatému Františkovi, „tedy Ti musí hořkost chutnati sladce a sladkost hořce.“ Zde neplatí námitka, že dokonalost nezáleží v trýznění těla, ale v umrtvování vlastní vůle; nebo odpovídám s knězem Pinamonte: Ovšem že plodnost vinice na šilné hradbě nezávisí; přece ale hradba hrozny ochraňuje, poněvadž by bez ní sbírány býti nemohly. „Kde není hradby, rozebráno bude jmění,“ praví

moudrý Sirach (36, 27). Ač svatý Alois slabého jen byl zdraví, přece velice se vynasnažoval, aby tělo své trýznil; a proto jen o umrtvování smyslů a o skutcích kajících přemýšlel. Když se mu jednou namítalo, že svatost v zevnitřních skutcích kajících nezáleží, ale v zapírání vlastní vůle, odpověděl slovy svatého Matouše (23, 23): „Tyto věci měli jste činiti, a oněch neopouštěti;“ tím chtěl říci: Jak-koli potřebno jest, vlastní vůle umrtvovati, přece neméně nutno jest, i tělo své kárati, poněvadž bychom ho jinak na uzdě neudrželi, a rozumu nepodrobili. „Tresci tělo své a v službu podrobuji,“ praví svatý apoštol. (I. Kor. 9, 27.) Kdo těla svého neumrtvuje, s těží jen zákonu Božímu povolným ho shledává. Svatý Jan z Kříže praví o těch, kteří tělesným umrtvováním pohrdali, a přece duchovními vůdci jiných býti se neostýchali: Kdo se opovažuje učiti, že pro duchovní život umrtvování těla potřeba není: víry nezasluhuje, i kdyby zázraky slov svých dotvrzoval.“

3. Svět i ďábel jsou ošemetní přátelé spasení našeho na věčnosti; nejnebezpečnějším ale nepřítelem, kteréhož máme, jest vlastní tělo naše, poněvadž jest nepřítelem ve vlastním domě, a dle slov svatého Bernarda tedy nám nejvíce škoditi může. Nejhoršími nepřáteli místa obleženého jsou nepřátelé vnitřní, kterých se obležení mnohem nesnadněji než nepřátel zevnitřních uchrániti mohou. Svatý Josef Kalasanský proto praví: „Nesmíš si těla svého

o mnoho více vážiti, než špatného utěradla.“ Dle takových zásad jednali všichni světci. Jako lidé světští jen o to pečují, kterak by těla svého rozkošemi smyslnými ukojili: tak duše, Boha milující, naproti tomu jen o to dbají, jak by dle možnosti těla svého umrtvily. Svatý Petr z Alkantary oslovoval tělo své takto: „Měj strpení! v tomto životě se ode mne nedočkáš žádného pokoje, ale jen týrání; až ale spolu v ráji budeme, potom se budeš moci radovati z míru nepomíjejícího.“ To samé činívala i svatá Maria Magdalena de Pazzis, kteráž umírajíc vyznala, že se nepamatuje, že by byla kromě v Bohu radosti okusila. Čítejme v životopisech svatých, a pozorujme skutků kajících, kteréž konali, abychom za své rozmazlení a vyhýbání se tělesnému umrtvování se zastyděli! V životech arciotců se dočítáme, že v jednom hojně zalidněném klášteře ženském ani ovoce se stromů, ani vína nepožívaly; mnohé jeptišky jídaly jen jednou za den, a to pod večer, jiné často po dva i tři dny pokrmu se zdržovaly. Všechny nosily kajicné pásy, kterých neodkládaly, ani když k nočnímu odpočinku uléhaly. Na nynějších řeholnicích ovšem že bych něco takového žádati nechtěl; ale bylo by to snad něco tak hrozného, kdyby tak některá v témdnu několikrát se pokárala, kdyby až do poledne řetízek na těle nosila, za chladného počasí jednou za týden u kamen se neohřívala, a mezi devítníky se ohřívati docela opomenula? Bylo

by to cosi velikého, kdyby se při této kázni také ovoce a jiných jemnějších jídel zdržovala, a aspoň v dny sobotní pro poctivost nejblahoslavenější Panny s jediným jídlem se spokojovala, když již o chlebu a vodě postiti se nechce?

4. Postonávám, řekne některá, a proto mi vůdce duchovní všechny takové skutky kající zapověděl. Dobře! poslechni; ale snášej alespoň pokojně obtíže churavosti své, jakož i také změnu počasí a povětrnosti. Nelze-li ti tělesné skutky kajicné konati, alespoň dovolené zábavy ob čas se odřekni. Když svatý František Borgiáš, ještě jakožto světské kníže se sokoly na lovu byl, zavíral oči v tom okamžení, kdy sokol na kořisť se vrhal, aby si rozkoše z pohledu takového odepřel. Svatý Alois podobným spůsobem zdržoval oči své od her slavnostních, kterým, jsa pážetem, přítomen býti musel. Tak a podobně můžeš se umrtvovati i ty. Čím více tělu odpíráš vyražení dovolených, tím méně touží po nedovolených. Lidé ale, kteří všech věcí dovolených užiti chtějí, velmi snadno sahají i k věcem nedovoleným. Veliký služebník Boží, Vincenc Karafa z tovaryšstva Ježíšova říkal, že nám Pán pozemské radosti daroval nejen proto, abychom jich užívali, ale i z té příčiny, bychom z lásky k Němu jich se odříkajíce, Jemu jich opět navracovali. Ovšem se zdá, že naše slabá přirozenost mnohých nevinných radostí jaksi zapotřebí má, aby

k duchovním cvičením spůsobilejší se stala; nechtějmež ale zapomínati, že smyslné radosti, jelikož takové, pro duši jedem jsou, poněvadž jí k tvorům poutají; a proto že se jich jen jako jedu užívati má. Také jed může zdraví těla posloužiti, jest-li dobře byl upraven, a jest-li v míře skrovné ho bylo užito; a tak můžeme užívati i smyslných radostí, ovšem tedy že jen opatrně a střídmě, bez náchylnosti k nim, jedině z potřeby, a abychom Bohu lépe sloužiti mohli.

5. Mimo to musíme si dobrý pozor dávati, abychom zdraví tělesného si hledíce, nemocnou neučinili duši, kteráž v ustavičném vězí nebezpečí, když tělo své stále neumrtvuje. Svatý Bernard říkával: „Útrpnost mám s nemocemi tělesnými; ale mnohem více se lekám nemocí duševních.“ Ach jak často musí tělesné nepohodlí sloužiti za záminku, abychom si svobody, nižádným spůsobem potřebné vydobyli! Svatá Terezie poukazuje své řeholní sestry k tomu, řkouc: „Dnes zanedbáme společnou modlitbu pro bolení hlavy; zitra nepůjdeme do kůru, že nás hlava bolela, a po zejtří, aby hlavy bolení více se nevrátilo! A vstoupily jste do řehole, ne abyste se mazlily, ale abyste pro Ježíše Krista umíraly. Kdo není odhodlán, slabé zdraví snášeti bezstarostně, k ničemu to nepřivede. Co na tom, jest-li že umřeme? Jak často již tělo posměchy si z nás tropilo? Což neměly bychom ho také jednou v posměch

uvésti?“ Také svatý Josef Kalasanský volá: „Běda řeholníku, který zdraví tělesné nad zdraví duševní miluje!“ Svatý Bernard vykládá, že se nesluší na řeholníky, aby si drahých léků podávati dávali; proto že se mají prostými šťávami z bylin spokojovati. Nechci sice tak přísným býti; přece ale vyznati musím, že to prozrazuje málo duchovního života, když některý řeholník stále jiného lékaře a nových prostředků si žádá, s obyčejným lékařem domácím a ustanoveními jeho spokojen není, a tak celý klášter znepokojuje. Salvian praví: „Osoby Boha milující přečasto stonávají, ale jsou i v nemocech svých spokojenými; nebo kdyby tělesně zdrávy byly, snad by svatými nebyly.“ Slova tato dosvědčují se životem svaté Terezie, svaté Rosy, svaté Marie Magdaleny de Pazzis a jiných. Ctihodná Beatrix z Vtělení, první duchovní dcera svaté Teresie, byla vždy nemocná a plná bolestí, přece ale vyznala, že by stavu svého ani za největší štěstí některé kněžny tohoto světa nezměnila; ano čím více trpěla, tím méně si stěžovala; z kteréž příčiny jedna spolusestra kdysi žertem prohodila, že Beatrix podobá se stydlavému, hladem umírajícímu chuďasovi, který spíše hlad trpí, než-li aby k chudobě své se přiznal. Učiňme si z toho mravného naučení pro sebe, že, nemůžeme-li pro chatrné zdraví mnohé tělesné skutky kající konati, máme s trpělivostí snášeti alespoň ony zlé věci, kterými nás Bůh navštívil. Budeme-li tak činiti, snad lépe k do-

konalosti duchovní dospějeme, než kdybychom si sami skutky kajicné volili. Svatá Synkletika říkala: „Jako skrze léky se vyhojují utrpení tělesná; tak skrze nemoce tělesné odcházejí neduhy duševní.“

Ó jak mnoho dobrého pro život duchovní působí umrtvování tělesná! Ona nás osvobozují od lákání smyslnosti, kteréž duši často ranívá. Rány, kteréž láska zasazuje, praví Origenes, nedopouštějí, abychom zakoušeli ran tělesnosti. Ano skrze skutky kajicné můžeme již zde na světě za hříchy své zadost činiti. Když i Bůh hříšníkovi vinu odpouští, nechává mu přece ještě časný trest, kteréhož když kdo na světě si neodbude, v mukách očistcových odbýti si ho musí. Tam ale budou odsouzenci neskonale těžšími mukami káráni. „Budou v převelikém soužení, leč budou-li činiti pokání ze skutků svých“ (Zjev. sv. Jana 2, 22). Ti, kteříž za hříchy své pokání neučinili, budou museti na onom světě muky převeliké snášeti. Svatý Antonín vypravuje o jistém nemocném, kterému anděl jeho strážný na vůli nechal, chtěl-li by po tři dny v očistci býti, nebo ještě po dva roky bolesti nemoci své v posteli snášeti. Nemocný zvolil očistec; sotva ale že tam hodinu pobyl, počal si anděli stěžovati, že netrpí toliko tři dny, ale již po mnohá leta. Anděl ale odpověděl: Co pravíš? Posud ještě ani tvé tělo nevystydlo na posteli, kde jsi zemřel, a ty již mluvíš o letech? — Chceš-li tedy s oddaností

bolesti své snášeti, představuj si, že máš ještě patnáct neb dvacet let žíti, a rci: Totoť jest očistec můj! Ne tělo, ale duch má zvítěziti.

7. Skutky kajicné spojují duši s Bohem. Svatý František Saleský praví, že duši nelze k Bohu se vyšinouti, jest-liže nemá těla umrtveného a přemoženého. Také svatá Terezie o tomto předmětu při rozličných příležitostech velmi krásně se vyjadřuje, řkouc: „Nedá se ani pomysliti, že by Bůh důvěrně obcovati ráčil s lidmi, v pohodlí žijícími.“ „Hody a nábožné modlitby nemohou pohromadě býti.“ „Duším, Boha opravdově milujícím, nelze lenivé nečinnosti se oddávati.“

8. Mimo to zjednají nám cvičení kajicná velikou slávu v nebesích. Jest-liže ti, kdož o závod běhají, všech věcí se zdržují, které by jim síly jejich umenšiti a jim na závadu býti mohly, aby porušitelnou, pozemskou korunu obdrželi: čím více musíme činiti sobě násilí my, poučuje sv. apoštol Korintské (I. Kor. 9, 25), bychom koruny neporušitelné, věčné dosáhli! Svatý Jan spatřil palmy v rukou všech nebešťanů (Zjev. sv. Jana 7, 9); z čehož poznati máme, že chceme-li věčně blaženými se státi, všichni buď skrze meč pronásledovatelů, aneb skrze vlastní umrtvování mučeníky státi se musíme. Při tom dobře musíme uvážiti, že cokoli bychom snášeti měli, ani porovnati se nedá s blažeností, kteráž nás v ráji očekává. „Utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, kteráž

se zjeví v nás.“ (Řím. 8, 18). Tato krátká, nepatrná umrtvování zjednají nám zkrátka blaženost věčnou, dokonalou. „Neboť toto soužení naše, jsouc nyní kratičké a lehké, působí v nás převelmi velikou váhu slávy věčné“, praví svatý apoštol (II. Kor. 4, 17).

9. Stůjmež tedy pevně u víře! Jen krátký jest běh života našeho. Vlast naše jest na věčnosti, kde jest rozkoš tím vyšší, čím umrtvenější byl život. Svatý Petr nazývá nebešťany živými kameny stavebními, z kterých nebeský Jerusalem vystavěn jest; tyto kameny stavební musejí již zde na zemi otesány býti kladivem umrtvování, jak o tom pěje Církev o svátku posvěcení chrámu. Každé jednotlivé umrtvení jest tedy udeření kladivem, a příprava pro ráj. Pravda tato oslazuje každou muku i obtíž. Kdo by měl jistotu, že tolik země mu za majetek připadne, co by za jeden den obešel: jak sladkou a žádoucí stala by se mu obtíž této cesty! V knize nadepsané „Duchovní louka“ se vypravuje, že jistý mnich poustku svou chtěl zaměniti za jinou, kteráž blíže pramenu byla. Když si ale jednou ze staré poustky pro vodu šel, spatřil anděla, který za ním jda, kroky jeho počítal. Počítám je, pravil anděl, aby žádný bez odměny nezůstal. Mnich proto z mysli vypustil myšlenku, aby poustku si vyměnil, ano i sobě přál, aby ještě více od pramena vzdálena byla, aby sobě zásluhy rozmnožil.

10. A ne snad teprv v onom životě, ale

již zde na světě zakoušejí umrtvení řeholníci mír a spokojenost. A také jaké vyšší radosti by mohla duše, Boha milující, zakoušeti, než jaká jí plyne z jistoty, že pro své skutky kajícné Bohu se líbí? Ano duši, Boha milující, i umrtvování smyslů i pokání radost působí, ovšem že ne radost smyslnou, ale duchovní. Lásce zaháleti nelze. Kdo Boha v pravdě miluje, nemůže žíti, aby Mu stále lásky své na jevo nedával. Nemůže ale žádná duše lásku svou Bohu více na jevo dávati, než když pro Něho všech pozemských radovánek se odříká, a Jemu k vůli vše trpělivě snáší. Pro duši, v pravdě milující, umrtvování v pravdě ani žádným utrpením nejsou! „Kdo miluje," praví sv. Augustin, „obtíží nezná." „A kdo na Ježíše v jeho ranách a mukách patří, zdaž nemusí si horoucně podobného utrpení žádati?" táže se svatá Terezie. Proto také řekl sv. Pavel (Gal. 9, 14): „Ode mne pak odstup to, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista." A jakožto známku rozeznávací mezi milovníky a nepřáteli Krista stanoví lásku ku kříži, řka: „Kteříž pak jsou Kristovi, tiť ukřižovali tělo své s hříchy a s žádostmi." (Gal. 5, 24.) Milovníci světa ovšem jen o tom přemýšlejí, kterak by chtíčům těla svého vyhověli. Učiňmež si z toho tedy naučení. Konec náš blízký jest; ale posud málo jsme učinili pro nebe! Přičiňmež se tedy od té chvíle, abychom se dle sil svých umrtvovali, alespoň toho se odříkali, bychom

samolásce své po vůli byli. Nechť nemine žádná příležitost, které bychom nebyli užili, jak nás napomíná Duch svatý: „Díl daru dobrého nepomíjejž tebe.“ (Sir. 14, 14). Každá příležitost k umrtvování jest dar od Boha, kterým si zásluhy pro život věčný rozmnožiti můžeme. Co dnes učiniti můžeme, nebudeme moci učiniti zítra, poněvadž čas pomíjí bez navrácení.

11. Abych tě, duše milá! ku kajícnosti povzbudil: poukazuji tě k tomu, kterak svatý Jan Klimakus popisuje klášter mnichů, kterémuž se říkalo „vězení kajícníků.“ Píše: „Viděl jsem některé, kteříž po celou noc pod širým nebem zpříma stáli, a proti spaní bojovali. Jiní pohlíželi k nebesům, a slzy roníce Boha o slitování prosili. Jiní stáli, majíce ruce v zadu až na ramena připjaté, a hlavu k zemi skloněnou, jakoby hodni nebyli, očí svých k nebesům pozdvihnouti. Jiní klečeli na popeli, a skláněli hlavy své až na kolena, tak že se čela jejich země dotýkala. Jiní smáčeli zem proudy slz. Jiní seděli v palčivých paprscích slunce poledního. Jiní prahnouce žízní srkali jen málo kapek vody, aby docela žízní nezhynuli. Jiní dávali sousto chleba do úst, vyplvali ho ale opět, bědujíce: „Kdo jako zvíře hřešil, není hoden pokrmu lidského.“ Jiným slzy, neustále tekoucí, učinily bolestné rýhy po tvářích. Oči jiných byly hluboce zapadlé do důlků vyzáblých. Jiní se bili v prsa, že až krev plvali. Všechny

vesměs spatřil jsem s vybledlými, vyzáblými obličeji, tak že mrtvolám se podobali.“ Světec končí popis svůj slovy, že tyto kajícníky, kteříž poklesnuvše takovýmito mukami se trýznili, má za šťastnější oněch, kteříž sice neklesli, ale také pokání nečinili. Co by ale řekl o oněch hříšnících, kteříž po pádu svém pokání činiti se zpečují?

Modlitba.

Ó Ženichu můj! přispěj mi ku pomoci, a posilni mne; nebo od této chvíle chci Tobě zcela jinak sloužiti, než jak jsem posud činila. Posud jsem vždy jen na to pomýšlela, kterak bych smyslům svým a samolásce sloužila, aniž bych o zalíbení Tvé byla dbala; od této doby ale chci své zalíbení vyhledávati jedině v Tobě, kterýž toho tak velice zasluhuješ, abych Tě z celé duše milovala. Z lásky ke mně vyvolil jsi sobě život plný zármutku a muk, a ničeho jsi neopomenul, čím bysi mě k lásce pohnul; kterak bych i nadále tak nevděčně žíti mohla, jako jsem již po tak dlouhá leta žila! Nikoliv, ó Pane Ježíši! nemá se tak více díti; již dosti těžce jsem Tebe až podnes urážela. Odpustiž! Odpustiž mi všecko, čím jsem se proti Tobě prohřešila! Bolestí mne naplňuje každá hořkost, kterouž jsem Ti nezřízeným svým životem způsobila, a lituji jí z celébo srdce svého. Miluji Tě nyní z celého srdce svého a žádám

si ze vší síly, abych jedině Tobě se líbila, a ničeho jiného více nevyhledávala. Nechť poznávám vůli Tvou ve slovích vůdce svého duchovního! Odhodlána jsem ji činiti, a doufám, že se mi to s milostí Tvou dokonale podaří. Milovaný Spasiteli, naplniž duši mou svatými pocity, abych vždy pamětliva byla bolestí Tvých, kteréž jsi Ty, Bože můj, za mne snášel! Naplniž vůli mou svatými předsevzetími, abych jedině Tobě zalíbiti se snažila, a jedině toho si žádala, čeho Ty si žádáš, a abych úplně svobodu svou Tobě věnovala. Ó Pane, učiň, abych Tebe milovala, abych Tě dokonale milovala! Potom sladkým a vítaným se mi stane utrpení každé. Nejsvětější Panno, Matko má Maria, pomoz mi, abych Bohu se zalíbila, pokud ještě žiju! Veškerá naděje má spočívá na Tobě. Amen.

I. O umrtvování očí a o zdrženlivosti vůbec.

1. Většina náruživostí, ducha našeho znepokojujících, zřídlo své má v nevázané svobodě očí; pohledy nestřežené zajisté nejvíce náruživostí a nezřízených náklonností v nás vzbuzují. Proto pravil Job. (31, 1.): „Smlouvu jsem učinil s očima svýma, abych ani nemyslel o panně.“ Proč řekl: „abych ani nemyslel?“ Neměl-liž snad říci: „abych ani nepohleděl na ni?“ Nikoliv! neboť myšlenka tak úzce spojena jest s pohledem, že nelze obého od sebe od-

děliti; a proto leží v slovích světce toho také smysl ten, že na pannu ani pohlížeti nebude proto, že myšlénkou na ni znepokojován býti nechce. Svatý Augustin praví: „Po pohledu následuje myšlenka, po myšlence zalíbení, po zalíbení svolení;“ a svatý František Saleský dokládá: „Čeho oko nespatřilo, po tom srdce nezatoužilo.“ Kdyby se Eva po ovoci zapovězeném nebyla ohlížela, nebyla by klesla; že se ale svésti dala, aby naň patřila, zdálo se jí býti dobrým a krásným, i jednala proti zápovědi Boží. Tak nás tedy svádí ďábel nejprvé k neprozřetelným pohledům, potom k žádosti, a na konec ku svolení.

2. Svatý Jeroným hledě k této pravdě, učí, že ďábel od nás žádá jen první počátek, abychom jen tak dveře pootevřeli, poněvadž ví, že se mu potom brzo zcela otevrou. Zúmyslný, upřený pohled na osobu některou může se státi jiskrou pekelnou, kteráž duši v záhubu uvrhne. „Skrze oči“, praví svatý Bernard, „vniká šíp náklonnosti do srdce“. Skrze oči vnikají šípy, kteréž srdce nevinných poraňují, a nezřídka i smrtelné rány zasazují. Skrze oči přiveden byl ku pádu David, miláček Boží. Skrze oči v záhubu upadl Šalomoun, kterýž býval nástrojem Ducha svatého. A jak bezčetní jiní zahynuli skrze oči své! Zavírej tedy oči své, kdo nechceš jednou s Jeremiášem bědovati: „Oko mé oloupilo duši mou“ (Pláč Jerem. 3, 51). Skrze oči vnikly do duše náklonnosti, kterým

za oběť padla. Proto napomíná svatý Řehoř: „V úzdu beř oči své, kteréž mocí tě uchvacují, abysi se provinil“. Kdo se po nebezpečném předmětu ohlíží, počíná si žádati, čeho by si byl prvé nežádal. To nám ukazuje Písmo svaté na Holofernesovi slovy: „Krása její (Judithy) jala duši jeho“ (Judith. 16, 11).

3. Seneka nazýval slepotu podporou nevinnosti. Tertulian vypravuje, že jistý mudrc pohanský oslepil oči své, aby se nestal rozmařilým. To nám sice dovoleno není; chceme-li ale čistotu srdce svého zachovati, musíme z ctnosti slepými se státi, t. j. musíme se zdržovati pohlížení na všecky ony věci, kteréž by čistotu naši do nebezpečí uvésti mohly. „Neohlédej se na krásu cizí“, napomíná Duch svatý; „neb se odtud žádost jako oheň rozněcuje“ (Sir. 9, 8. 9). A svatý František Saleský praví: „Kdo chce zabrániti, aby se k němu nepřítel nevetřel, musí před ním bránu uzavříti a střežiti“.

4. Proto zacházeli svatí s očima svýma tak opatrně, že z bázně, aby snad věcí nebezpečných nespatřili, oči vždy sklopené mívali, ano i na věci nevinné pohlížeti se zdržovali. Svatý Bernard byl přes rok v noviciatu, aniž by věděl, jest-li komůrka jeho sklenutá neb plochá jest. Také nevěděl, kolik oken měl kostel klášterní, poněvadž po celý čas svého noviciatu očí svých vzhůru nepozvedl. Když jednou podél břehu jezera cestu celý den trva-

jící vykonal, a průvodčí jeho o jezeru rozmlouvali, tázal se jich, kde jezero viděli, protože on sám v pravdě ho ani nespatřil. Také svatý Petr z Alkantary míval vždy oči sklopené, tak že podle obličeje neznal ani spolubratrů, kteříž s ním obcovali, ale jen podle hlasu je rozeznával. Ještě opatrnějšími byli světci v pohlížení na osoby druhého pohlaví. Měl-li svatý biskup Hugo něco jednati s osobami ženskými, nikdy jim v obličej nepohledl. Také svatá Klára nechtěla žádnému muži v obličej pohlednouti. Když jednou při inši svaté mezi pozdvihováním oči své k svaté hostii pozdvihla, a náhodou oko její na tváři kněze spočinulo, velice se z toho rmoutila. Svatý Alois z Gonzagy zdržel se až i pohledu v obličej své matky. O svatém Arseniovi se vypravuje, že se kvapně od urozené paní odvrátil, kteráž jej na poušti vyhledala, aby se modlitbám jeho poručila. Paní prosila: Arsenie, když ani viděti ani slyšeti mne nechceš, alespoň na mne v modlitbě pamatuj! Nikoliv, odpověděl světec, ale prosím Boha, aby mi zapomenouti dal na tebe, tak abych na tebe vícekrát nevzpomněl.

5. Z toho patrná jest veliká zaslepenost a opovážlivost mnohých řeholnic, kteréž ovšem svaté Kláře zcela nepodobny jsouce, volně očima svýma vůkol se rozhlížeti, a na všechny věci, kteréž se jim naskytují, byť to i osoby druhého pohlaví byly, pohlížeti se nerozpakují, a ještě při tom všech pokušení a příležitostí k hříchům

prostými býti chtějí! Opat Pastor patřil jednou všetečně na sběratelku klasů, a musel za to po čtyrycet let snášeti pokušení proti čistotě. Svatý Řehoř vypravuje, že pokušení, kterých svatý Benedikt, mezi trním se váleje, se zbavil, povstaly z pohledu, kterého z všetečnosti na jistou paní si dovolil. Svatý Jeroným, který v jeskyni betlémské ustavičnou modlitbou a nejtužšími skutky kajícími se umrtvoval, trápen býval obrazy paní, kteréž dříve v Římě vídal. Kterak by mohly tedy uchráněny býti takovéhoto znepokojování řeholnice, které zcela svobodně vůkol pohlížejí, ano až i po osobách druhého pohlaví zraky své obracejí? Neškodí pohled nahodilý, ale opětovaný, zúmyslný, praví svatý František Saleský. A sv. Augustin dí: „Třeba se nám i přihodilo, že očima svýma věc nebezpečnou zahlédneme: alespoň nikdy zúmyslně zraků svých k ní neobracujme, aniž očima svýma na ní spočívejme“. Svatý Ignác vytýkal jednou knězi Manareovi, že mu v obličej upřeně pohlížel, když o dovolení žádal, aby odejíti směl. Z toho lze poznati, jak neslušno jest, i osobám téhož pohlaví, zvlášť když mladistvé jsou, v obličej upřeně pohlížeti. Chci jenom říci, že se to nesluší v řeholi; když ale mladí lidé rozličného pohlaví sobě vzájemně do obličeje pohlížejí, neděje se to dle mého mínění bez hříchu všedního, ano i těžkého, jest-liže s tím veliké nebezpečí k vnitřnímu svolení spojeno jest. Svatý Řehoř praví: „Čeho není dovoleno

žádati, na to není dovoleno pohlížeti". Takové pohledy znečisťují duši, třebas jsme opět rychle zlé myšlenky zaháněli, které z nedovolených pohledů povstaly a duši znepokojují. Když se jednou bratra Rogera, františkána, kterýž zvláštním darem čistoty ozdoben byl, tázali, proč se nikdy na ženštinu nedívá, odpověděl: „Utíká-li člověk příležitostem, Bůh jej ochraňuje; vydává-li se ale sám do nebezpečí, Bůh jej právem opouští, a on pak snadno do těžkých hříchů upadá".

6. Kdyby nezdrženlivost očí ani jinak neškodila: alespoň připravuje duši o sebranost mysli při modlitbě; nebo při modlitbě všechny zažité dojmy na povrch vystupují, patřené obrazy opět před oko duchovní se staví, a tisícerým spůsobem mysl roztržitou činí. A když i duše při modlitbě sebranost mysli zachová, ztrácí ji přece v tom okamžení, kdy očim svobodu dává. Řeholnice ale, která v mysli není shromážděná, již málo pomýšlí na cvičení se v pokoře, zapírání sebe a jiných ctnostech; proto toho tak veliká potřeba, aby se všech zvědavých, od svatých myšlenek jí odpuzujících pohledů zdržovala, a jen na takové předměty pohlížela, které k Bohu ji vedou. Svatý Bernard říkával: „Oči k zemi sklopené pozdvihují srdce k nebesům". A svatý Řehoř Nazianský praví: „Kde láska Kristova přebývá, tam také zdrženlivost panuje". Nechci tím říci, že nemáme očí svých nikdy otevříti, a žádné věci si prohlédnouti: ale že

máme jen takových předmětů si všímati, kteréž, jako na př. svaté obrázky, květoucí role i luka a t. d. srdce k Bohu povznášejí, poněvadž krása jejich Boha Stvořitele nám oznamuje. Jinak ale má řeholnice oči své sklopené míti, zvlášť na místech, kde by věci nebezpečné spatřiti mohla. Má-li mluviti s osobami druhého pohlaví, žádá svatý František Saleský, aby k nim svých zraků neobrátila ani jednou, tím méně častěji.

7. Dále sluší pozorovati, že zdrženlivost napomáhá nejen blahu našemu vlastnímu, ale že i bližnímu ku vzdělání slouží. Toliko Bůh hledí v srdce naše; lidé ale pozorují jen naše skutky zevnější, a buďto se jimi vzdělávají, neb se nad nimi horší. „Po vzezření poznává se muž“ (Sir. 19, 26), t. j. jak asi uvnitř vypadá. Proto má dle slov svatého Jana (5, 35.) řeholnice býti svící hořící a svítící: hořící v Srdci Božském láskou, a svítící zdrženlivostí všem, kteříž na ni hledí. Řeholníkům přede všemi ostatními platí slova svatého apoštola (I. Kor. 4, 9): „Divadlem učiněni jsme světu i andělům i lidem“; a (Fil. 4, 5): „Mírnost vaše známa buď všechněm lidem: Pán blízko jest“. Oči lidí i andělů obráceny jsou k řeholníkům; proto musí jim zjevno býti, zda-li v pravdě zdrženlivými jsou; jsou-li ale řeholníci neskromní, bude v den soudný odpovědnost jejich před Bohem tím větší. Jak velice oproti tomu vzdělává řeholník zdrženlivý, a jak velice k zbožnosti vybízí, jest-liže

vždy se zrakem sklopeným se objevuje! Paměti hodno jest, co se o svatém Františku Serafinském v příčině té vypravuje. Řekl totiž průvodci svému, že bude kázati; i opustil klášter, kus cesty kráčel s očima sklopenýma, a potom opět domů se navrátil. Když průvodce jeho se tázal, kdy kázati bude, odpověděl světec: Již jsme kázali, když jsme všem, kteříž nás potkali, zdrženlivostí očí svých dobrý příklad dávali. Vypravuje se také o svatém Aloisiovi, že studující při bráně římské koleje čekávali, když světec přijíti neb odejíti měl, aby se velikou zdrženlivostí jeho vzdělali.

8. Svatý Ambrož nazývá zdrženlivost svatých lidí vážným napomenutím pro lidi světské, aby mravů svých napravili, an dí: „Jak krásné to, jest liže pohled na tebe požehnání přináší!“ V příčině té vypravuje se o svatém Bernardinu ze Sieny, že když ještě světským jinochem byl, pouhou přítomností svou nevázanosti svých mladistvých spolutovaryšů meze kladl; nebo volávali na sebe: „Ticho! Bernardin jde!“ a umlkli, aneb jinou řeč začali, když pozorovali, že se k nim Bernardin blíží. Něco podobného vypravuje svatý Řehoř Nyssenský o svatém Efrémovi, jehož vzezření tak velice vzdělávalo, že se naň nikdo podívati nemohl, aby pohnut a k dobrému povzbuzen nebyl. Když papež Innocenc II. se svými kardinály svatého Bernarda v Clairvaux (Klervó) navštívil, nemohl se zdržeti slz, hledě na zdrženlivost světce i bratří jeho, kteříž

s očima sklopenýma před ním se postavili. Surius vypravuje o svatém mnichu a mučeníku Luciovi, že již svou zdrženlivostí pohany ku křesťanské víře přiváděl. Císař Maximian, kterýž o tom věděl, neodvážil se proto na světce pohlédnouti, když jej k sobě zavolati dal; ale chtěje s ním pohovořiti, za oponu skrýti jej kázal, boje se, aby snad sám křesťanem se nestal. Této zdrženlivosti jest nám Božský Spasitel nejdokonalejším obrazem. Jistý učenec totiž vykládá, že svatí evangelistové tolikkrát jako na srozuměnou dávají, že Pán Ježíš vždycky oči k zemi sklopené míval, kolikkrátkoli o Něm zvlášť připomínají, že očí svých k nebesům pozdvihl. Proto svatý apoštol tuto zdrženlivost Páně velebí slovy: „Prosím vás pro mírnost a tichost Kristovu.“ — Uzavírám pojednání toto slovy svatého Basilia, která mluvil k mnichům svým: „Chceme-li, synové moji! srdce svého k nebi povznášeti, musíme oči své k zemi skláněti. Vzývejmež tedy již na úsvitě Boha slovy Davidovými: Odvrať oči mé, aby neviděly marnosti!“ (Žalm 118, 37.)

O zdrženlivosti nebo-li mírnosti vůbec.

9. Zdrženlivými máme býti ale nejen v pohlížení, nýbrž i v celém svém jednání, jako zvláště: v oděvu, chůzi, v řečích a t. d. Co se oděvu dotýče, nemusí se ovšem řeholnice,

aby zdrženlivost zachovala, odívati špínou a hadry; ale kterakého vzdělání poskytuje asi řeholnice naškrobená, se šněrovačkou, s krejzlíkem na krku pečlivě skládaným a žehleným, aneb docela i s ozdobnými rukávky? Jaký asi dojem učiní řeholnice, kteráž pod plenou na hlavě vykukovati si nechává kadeře? Jest-liže svatý Cyprian marnivost žen světských tak přísně kárá, co by teprv marnivé řeholnici řekl? Svatý Řehoř Nazianský praví: „Jedinou ozdobou bohulibých osob jestiť zbožnost, modlitba a shromáždění ducha, práce ruční i domácí, zdrženlivost očí a mlčení.“

10. O zdrženlivosti v chůzi. Svatý Basilius praví: „Chůze tvá nebudiž ani váhavá ani kvapná“, t. j. odměřená. Při sezení nemáme se pohodlně rozkládati, abychom vrchní část těla v zadu rozmařile opírali, a nohy přes sebe pokládali neb křížem dávali. Při stole nemáme kvapně pokrmu požívati, aniž se ohlížeti, co a kterak jedí jiní.

11. Především ale důležitá jest zdrženlivost v řečích, abychom totiž každé slovo zamlčeli, které příliš svobodné jest, aneb na řeholníky se nesluší. Nesluší se ale, aby řeholníci co mluvili o věcech světských. Svatý Basilius praví: „Mluví-li člověk sprostý žerty neslušné, sotva si toho kdo všímá; jest-liže ale řeholník, kterýž dokonalým býti chce, byť i jen na vlas od povinností stavu svého se odchýlil, tu již všickni na něho bedlivý pozor dávají.“

Co se týká společných hodin k zotavení, zachovávána buďtež následující pravidla, aby zachována byla zdrženlivost v řeči: 1. Jakéhokoli druhu reptání, i proti věcem zřejmým, budiž vyloučeno. 2. Mluvícím nebudiž do řeči skákáno. (Sir. 11, 8.) Jak neslušno, jest-liže některá řeholnice vždy sama slovo míti chce, a jiným, kteréž by také mluvily, slovo od úst beře! Ten ale ovládnut jest pýchou, jiným velice obtížnou, kdo myslí, že sám všecko lépe ví než-li jiní, a poučovati jich chce; kazí také veškeré zotavení. Ostatně jest to zcela v pořádku, když kdo při společné zábavě čas od času slova se ujme, zvlášť když nikdo jiný nemluví; nebo kdyby všichni mlčeti chtěli, zmařila by se sama sebou zábava, řeholí předepsaná. Mladším sluší mluviti jen tolik, co nutno, aby společný rozhovor v proudu zůstal; nebo jest lépe pro ně, když poslouchají, než když mluví. Proto velice odporučuji zásadu: Mlč, když jiní mluví, a mluv, když jiní mlčí. 3. Zdržovati se máme, abychom na známé chyby a poklesky někoho žertem nenaráželi, poněvadž takové narážky snadno urážejí, a uražený snadno v nich více než pouhý žert hledává. 4. Nemáme ničeho pro svou chválu mluviti, aniž chtíti, něco takového slyšeti; ale máme při takových příležitostech řeči jiný směr dáti, a duši k Bohu povznésti. Jest-li nám ale kdo odpírá neb se posmívá, nemáme se rozhněvati. Když svatého Františka de Regis v hodinách, k společnému zotavení určených,

spolubratři jeho škádlívali: zcela přívětivě se s nimi do hovoru pustil, a se radoval, jest-liže jiní na vrub jeho se rozveselili. 5. Zdrženlivost žádá, abychom mluvili mírně, a ne příliš hlasitě, bychom sluchu nikoho neuráželi. 6. Také ve smíchu musíme zachovávati míru. Svatý Řehoř vypravuje, že se Bohorodička jednou jedné ze svých služebnic, jmenem Muse, zjevila, a ji napomínala, aby se tak mnoho nesmála, nechce-li se jí znelíbiti. Také svatý Basilius píše: „Kdo bohomyslným býti chce, má se přílišného smíchu zdržovati“. Světec naproti tomu učí, že úsměv mírný, veselost duše prozrazující, zcela dobře se srovnává se slušností i zbožností. Řeholnice má na sobě sice shromážděnost a zdrženlivost, ne ale zármutek a zaraženost ukazovati; nebo tím uvádí zbožnost do špatné pověsti, poněvadž jiní lidé se pak domnívají, že se životem bohomyslným spojeny musejí býti jen zármutek a těžkomyslnost, ne ale mír a veselost. Kdo ale na sobě veselou spokojenost ukazuje, povzbuzuje i jiných, aby zbožnými býti si žádali. Vypravuje se o dvou dvořenínech, již veselost starého poustevníka vidouce, svět opustili a k němu na poušť jíti se odhodlali. 7. Konečně nemáme mluviti o světských věcech, jako: o svatbách, slavnostech, divadlech, šatech, jídle a pití. Svatý František Saleský praví: Vážní lidé myslí na jídlo teprv, když ke stolu sedají. Opravdu zbožní řeholníci snaží se o to, aby skrze dovedné otázky pošetilým a neuži-

tečným řečím směr na Boha dali, anebo ihned v nich příležitosti si nalezají, aby bez obalu o Bohu začíti mohli, jak to svatý Alois činíval. On čítal každodenně půl hodiny v životě některého svatého, aneb i v některé jiné duchovní knize, aby si k duchovním rozmluvám při společné zábavě látky nashromáždil. Byli-li spolubratři jeho mladší než on, začal sám o svatých věcech mluviti; byli-li starší, neb kněži, přednášíval jim pro poučení své některou otázku o duchovním životě; a takto beze všeho hledání rozmluvu obrátil na Boha. Všichni již z prvu věděli, že v žádné jiné rozmluvě zalíbení nenalezá, a proto k jeho otázkám vždy odpovídali. Přísloví praví: Jazyk pohybuje se po zubu, kterýž bolí. A podobně kdo některý předmět velice miluje, nemůže se mluvením o něm nasytiti. Svatý Ignác mluvil proto vždy o Bohu; pročež ho lid nazýval „knězem, kterýž vždy jen o Bohu mluví“.

Modlitba.

Ó můj Ježíši! dle milosrdenství svého odpustiž mi bezčetná provinění má, kterých jsem se dopustila nezdrženlivostí svou, kteréž z toho srdce želím. Povstala provinění má, že jsem Tebe posud tak málo milovala. V pravdě, že žádného milosrdenství nezasluhuji; ale rány Tvé a smrt Tvá dodávají mně důvěry, ano mne i zavazují, abych důvěru měla. Ó Bože, jak

často jsem se Tobě znelíbila, a jak shovívavě jsi mne snášel a mi odpouštěl! Jak často jsem ti věrnost slibovala, a přece vždy opět Tebe urážela! Zdaž nemusím se obávati, že mne zanecháš vlažnosti mé, kteráž mne v jistou záhubu uvrhne? A však, já chci se polepšiti; a proto skládám v Tebe veškerou důvěru svou a činím opravdové předsevzetí, že Tě bez přestání prositi budu za milost, abych v poslušnosti k Tobě setrvala. Až posud činila jsem jen předsevzetí, ale opomíjela Tě o pomoc Tvou prositi; a proto jsem tak často hřešila. Věčný Otče, pro zásluhy Ježíše Krista milosrdenství! Pomoz mi milostí svou, abych ve všech potřebách u Tebe vždy pomoci hledala! Miluji Tě, ó nejvyšší dobro, a žádám si, abych Tě ze vší síly milovala. A že bez Tebe ničeho nemohu, uděl mi lásky své, a vytrvalosti svaté. Od Tvé neskonalé dobrotivosti naději se všeho. Ó Maria, matko mého Boha, ty znáš důvěru mou, pomoz mi, a neopouštěj mne. Amen.

II. O umrtvování žádosti po jídle a pití.

1. Svatý Ondřej Avellinský tvrdí, že kdo cesty dokonalosti nastoupiti chce, tím začíti musí, aby žádosti po jídle a pití opravdově umrtvil. Také svatý Řehoř praví: „Kdo ve vší opravdivosti žádosti po jídle a pití nepřemáhá, k duchovnímu boji se nezmuží“. Kněz Rogazzi

píše ve své knize „O jednom potřebném“, že mezi tělesnými umrtvováními přemáháuí žádosti po jídle a pití na vysokém stupni stojí. Požívání jídla a pití jest ale od přirozenosti něco příjemného; nemáme tedy docela již ani jísti? Nikoliv! Jísti musíme, poněvadž Bůh tomu tak chce, abychom potřeb těla svého ukájeli, abychom, pokud nás na zemi nechává, sloužiti Mu mohli. Máme však, jak nás poučuje kněz Vincenc Karafa, zachovávati se tak, jako by to činil mocný král, kdyby se mu nařídilo, aby koně svého denně několikkrát vlastnoručně česal; on by to činil jistě jen s ošklivostí a nerad, a tak krátce, jak možno. Svatý František Saleský praví: „Máme jísti, abychom žili; nemáme ale žíti, abychom jedli.“ Svatý Bernard praví: „Zvířecí jest člověk, kterýž miluje, čeho i zvířata vyhledávají. Kdyby nerozumní tvorové v ráji byli mluviti mohli, byli by při pohledu na zapovězené ovoce zvolali: Běda, Adam se stal jako jeden z nás“. Proto také říkávala svatá Kateřina Sienská, že „kdo umrtven není v jídle, nevinnost zachovati nemůže, poněvadž ji Adam skrze nezdrženlivost svou v jídle ztratil“. Jak smutná to věc, abych mluvil slovy svatého apoštola (Fil. 3, 19.), že tak mnohých bohem břicho jest!

2. Tak mnozí nešťastníci ztratili pro chuť po jídle a pití duše své. Svatý Řehoř vypravuje ve svých „Rozmluvách“ o jistém mnichu, který v klášteře v Lykaonii žil, a po životě zdánlivě

vzorném, spolubratrů svých k své posteli smrtelné povolal, aby k nim ještě některá slova poučná promluvil. Ale co museli slyšeti? Umírající řekl: „Kolikkrát-koli vy jste se postili, já jsem tajně mlsal; a proto jsem nyní v moci ďábla, kterýž mi života i duše odnímá“. S těmi slovy zemřel. Také vypravuje světec o jedné řeholnici, která poživši zapovězeného ovoce ze zahrady, upadla v moc zlého ducha, kterýž ji krutě trýznil. Ostatní jeptišky zavolaly svatého opata Equitia ku pomoci, kterémuž ďábel volal vstříc: „Co jsem učinil zlého? Seděl jsem na ovoci, i přišla jeptiška, a pozřela mne“. Světec ho ale vymítl. V dějinách cisterciáků se dále vypravuje, že svatý Bernard k sobě jednou novice, jmenem Acharda, zavolal a mu sdělil, že jeden spolunovic jeho ještě téhož dne z kláštera bude chtíti uprchnouti; aby tedy naň pozor dal a ho zadržel, až utíkati bude. V noci na to viděl onen novic ďábla, kterýž chuť zmíněného spolunovice jeho pečeným kůřetem podrážditi se snažil. Pokoušený vytrhl se ze sna, povolil žádosti své, popadl roucho své, a sebral se, aby z kláštera uprchl. Achard spěchal za ním; však marně. Nešťastník se nechal tak velice chutí po jídle opanovati, že tvrdošijně ve svém úmyslu setrval, do světa se navrátil, a tam života svého nešťastně dokonal.

3. Buďmež tedy toho velice bedliví, abychom se nenechali touto zvířecí nepravostí opanovati. Praví-li svatý Augustin, že nám pokrmu

a nápoje k zachování života třeba: žádá také, abychom obého jako léku užívali, t. j. abychom požívali jen tolik, mnoho-li právě potřebujeme, a ničeho více. Nezdrženlivost v jídle i tělu i duši velice škodí. V pravdě že většina nemocí tělesných, jako mrtvice, průjem, zácpy, bolení hlavy, žaludku, ledví, a bezpočetná jiná nepohodlí z žádosti jídla a pití, t. j. z pokrmů nezažitých pocházejí. Však tyto nemoce jsou přece jen zla menší; mnohem horší jsou nemoci, do kterých skrze nezřízené žádání jídla a pití duše upadá. Svatý Tomáš Akvinský, nazvaný učitelem andělským, učí, že nepravost tato rozum oslabuje a neschopným ho činí, aby duchovní cvičení konal, zvlášť modlitbou k Bohu se povznášel. Jako skrze půst duše schopností nabývá, aby o Bohu a o neviditelných, věčných statcích rozjímati mohla: tak skrze nestřídmost k těm věcem zcela neschopnou se stává. Svatý Jan Zlatoústý nazývá plný žaludek lodí přeplněnou, která ku předu nemůže, a stále v nebezpečí vězí, že utone, jakmile bouře t. j. pokušení proti ní povstane.

4. „I chleba“, praví proto svatý Bernard, „požívati budu střídmě, abych snad pro sytost žaludku neznechutil si stání při modlitbě. Má-li mnich s žaludkem, pokrmem nezažitým naplněným, k noční modlitbě v kůru vstávati, nepěje chvály ale vzdychá“. Řeholníci mají tedy střídmými býti, a zvlášť při veřeři jen málo požívati. Hlad, kterého večer pociťujeme, bývá často

hladem jen nepravým, a pochází od kyseliny, které pokrmy, v poledne požité, v žaludku zanechaly. Kdo tomuto nepravému hladu povoluje, snadno míru přebírá, ani do rána nestráví, žaludek si obtěžká, hlavy namůže, a sotva s to bývá, aby Zdrávas Maria se pomodlil. Svatý Bernard proto tvrdí, že kdo zvířecí útěchu v jídle hledá, útěchy v modlitbách od Boha nedochází.

5. Dále velmi snadno volnost dává i ostatním smyslům, kdo žádosti po jídle a pití povoluje; nebo ztrativ shromáždění ducha, jak již praveno, rychle i jiných chyb se dopouští, jako jsou řeči neslušné, pohyby nemírné a t. d. Ještě hůře jest, že nestřídmostí v jídle také čistota srdce do nebezpečí se uvádí. Plné břicho, praví svatý Jeroným, jest pařištěm chlípnosti. A Kasian proto tvrdí, že se pokušení k chlípnosti uchrániti nemůže, kdo v jídle zcela střídmým není. Proto také všichni svatí tak velice o to pečovali, aby žádosti po jídle a pití v sobě umrtvovali, a tak čistotu neporušenou zachovali. Andělský učitel, svatý Tomáš Akvinský, praví: „Ďábel v žádosti po jídle a pití přemožený nepokouší více k chlípnosti“.

6. Všichni, kteříž se snaží, aby žádosti po jídle a pití v sobě umrtvovali, stále v životě duchovním pokračují; nebo kdo umrtvuje chuti své, snadněji na uzděudrží i ostatních smyslů, a v ctnostech se utvrzuje, jak o tom Církev v prefaci postní pěje: „Ó Bože, kterýž skrze

tělesnou zdrženlivost náruživosti krotíš, mysli povznášíš, ctnosti uděluješ a odplaty". Ti, kteříž na požitcích pozemských lpí, říkávají sice, že Bůh všecko, co se jísti může, stvořil, abychom toho také užívali; světci ale tak nemluví. Ctihodný kněz Vincenc Karafa z tovaryšstva Ježíva říkával: „Pán nedaroval nám požitků pozemských toliko k tomu, abychom se z nich radovali, ale dal nám je i proto, abychom, jich se zdržujíce, Jemu jich opět navracovali, a takto vděčnost a lásku svou na jevo Mu dávati mohli". A to také všecky Boha milující duše v pravdě činí. Staří mniši byli by to měli za velikou chybu, kdyby byl kdo z nich pokrmů vařených požil, jak vypravuje svatý Jeroným; celý jejich pokrm záležel v kousku chleba. Ač svatý Alois velmi útlého zdraví byl, přece se v témdnu třikrát při chlebě a vodě postíval. Svatý František Xaverský požíval na svých cestách misionářských jen pražené rejže. Podobně jídal svatý František Regis na svých cestách misionářských jen těsto ve vodě uvařené. Celá potrava svatého Petra z Alkantary záležela v koflíku polévky z masa. V životě veleznámého nám bratra alkantarinského, Josefa z Kříže, se dočítáme, že po své profesi po čtyrmecitma let nikdy jiné krmě nepožil, kromě chleba a něco mála zeleniny neb ovoce, a k tomu že se často při chlebě a vodě postíval. Když se mu pro churavost nařídilo, aby z poslušnosti něco teplého požíval: namáčel chleb svůj v koflíku polévky;

a když si lékaři žádali, aby také vína požíval: přidával vína do polévky, a takto své chudobné jídlo ještě nechutnějším dělal. Ovšem že nižádné řeholnice nenavádím, aby to samé činila, by dokonalou se stala; tvrdím ale, že nikdo značnějšího pokroku v životě duchovním neučiní, pokud žádosti jídla a pití opravdově nepřemůže a neumrtví. Každodenně se chodívá dvakrát k jídlu; kolika tisíckráte pochybí tedy každodenně ti, kdož mnoho o to nedbají, aby žádostivosti po jídle a pití umrtvili!

7. Jak a v čem se má toto umrtvování díti? Svatý Bonaventura praví: „in qualitate, in quantitate et modo;“ t. j. dbáti máme na jakost, množství i způsob požívání. Budiž tedy každý spokojen s krmí jednoduchou, a zvláštní lahůdky si nežádej. Řeholnice, která s tím, co se jí předkládá, není spokojena, ale věcí jiných, kteréž by jí více chutnaly, aneb které lépe upraveny jsou si žádá, ukazuje málo dobrého ducha. Řeholnice umrtvená tak nejedná, ale s tím se spokojuje, co se jí předkládá; podává-li se jí více krmí: vyvoluje si ty, kteréž jí méně chutnají, jen když při tom zdraví netrpí. Tak činíval na př. sv. Alois, který vždy onu krmi volíval, kteráž chuti jeho nejméně lahodila. O vínu a mase tvrdí Klement Alexandrinský, že sice tělu síly dodávají, ducha ale ochablým činí. Dočítáme se ve svatých nařízeních církevních, že starým mnichům požívání masa dovoleno nebylo. A svatý Bernard říkával:

„Zdržuji se požívání masa, abych chtíčům těla svého potravy odňal.“ O víně praví Písmo svaté, že nemá podáváno býti králům. „Králové“ jsou ale ti, kteříž zlým žádotem vládnouti, a rozumu jich podrobiti chtějí. Běda, věčné běda volá svatý Řehoř těm, kteříž vína nestřídmě požívají, poněvadž víno k nezdrženlivosti svádí. Proto napomíná sv. Jeroným pannu Estochium: „Chceš-li čistotu nevěsty Kristovy zachovati, střež se především vína.“ Víno a mladost jako dvojím plamenem podněcují žádost po rozkoších nedovolených. Z toho ze všeho vyplývá, že kdo požívání masa a vína docela zdržeti se nemůže, buďto že dost odvahy k tomu nemá, aneb že jest chatrného zdraví: jen s největší opatrností věcí těch má užívati, aby do mnohých pokušení proti čistotě neupadl.

8. Také dobře dělá řeholnice, umrtvení milující, zdržuje-li se všeho zbytečného koření, kteréž jen hrdlu lahodí. Svatí nemívali jiného koření, leč popele, aloe a pelyňku. Ovšem že takováto umrtvování a rozličné mimořádné posty nemíním předpisovati řeholnicím, kteréž žijou pospolitě, a ne jako poustevnice na poušti; nebo řeholníkům sluší, učí Kasian, aby si nižádných mimořádných věcí nedovolovali, které s pořádkem a řeholí jejich kláštera se neshodují, a proto snadno k nebezpečné pýše duchovní vésti mohou. Svatý Filip Nerejský říkával: „Při společném stolu klášterním smí se požívati ode všeho, co se koli předkládá.“ I napo-

mínal proto všech členů svého shromáždění, aby „všech zvláštností, jako pramenu duchovní pýchy se vystříhali.“ Kdo ostatně duchem dobrým naplněn jest, dovede se umrtvovati, aniž by se nápadným stal. Svatý Jan Klimak požíval ode všeho; bylo to však nejvíce požívání jen zdánlivé; a tak umrtvoval chuti své, aniž by nějak nápadným se byl stal. Svatý Bernard pravil: Často se stává, že řeholník ve společnosti žijící raději se postí pro sebe jeden den před očima svých spolubratří, kteříž v ten den se nepostí, než aby se postil po sedm dní, když všichni společně se postí. Proto ti ale nechci brániti, abysi se v jisté dny, jako na př. v pátek, v sobotu, v svatvečery svátků Marianských a jiné významné dny ze zbožnosti o chlebu a vodě postila. Nebo tak činiti v obyčeji mají řeholníci horliví.

9. Nemáš-li ducha kajicnosti, aneb nedovolí-li ti chatrné zdraví postů přísnějších: alespoň si nestěžuj na stravu společnou, a buď spokojena s tím, co se ti předkládá. Svatý Tomáš Akvinský nenechal si nikdy předkládati pokrmu zvláštního; vždy spokojoval se s předloženým, a požíval i z toho velmi střídmě. Podobně dočítáme se o svatém Ignáciovi z Lojoly, že nikdy krmě některé neodmítl, aniž si stěžoval, když byla zkažena neb špatně upravena. Vrchní má o to pečovati, aby družstvo zkráceno nebylo; podřízený ale nemá žalovati, když krmě s důstatek uvařené nejsou, aneb když kouřem,

mnohou solí a t. d. jsou zkažené, neb když podíl jeho příliš malým se mu býti zdá. Když chudý obdrží, čeho zapotřebí má, aby život svůj zachoval: přijímá daru, aniž by žaloval, neb na darech chyb vyhledával. A právě tak má i řeholnice to, co se jí předkládá, přijímati jako almužnu od Boha.

10. Co se dotýká otázky, jak mnoho požívati máme, odpovídá svatý Bonaventura: „Ne příliš mnoho, ne příliš často, jen tolik, aby se tělo posílilo, ne ale aby se obtížilo.“ Jest tedy pravidlem pro všechny osoby duchovní, aby nejídaly až do sytosti. „Jídla vždy jen střídmě, žaludek nikdy plný!“ píše sv. Jeroným panně Eustochium. Některé osoby řeholní postí se někdy po celý den, ale v jiné dny se opět přejídají; lépe by ale bylo, praví sv. Jeroným, kdyby pokrmů vždy skromně požívaly, než aby se jednou postily, a potom opět přejídaly. Také toho si světec žádá, abychom se ani těmi nejšpatnějšími pokrmy až do syta nenajídaly. Co by také řeholníci prospělo, kdyby žaludku svého sice ne drůbeží, přece ale ovocem a zeleninou naplňovala? Vždyť i tyto věci mají ten samý zlý následek. Mnoho-li požívati máme, naznačuje světec slovy: „Při jídle nezapomínej, že brzo na to budeš museti se modliti a duchovní věci čísti;“ zůstaniž tedy, chce říci, v takovém rozpoložení, abysi těchto věcí schopnou zůstala. Jeden arciotec takto moudře propověděl: „Kdo mnoho jí, a hladovým zůstává, větší bude míti

odměnu, než kdo málo jí, a se nasycuje.“ Kasian vypravuje o zbožném mnichu, kterýž jednou, aby s hosty pojedl, vícekrát za den ke stolu se posaditi musel, ale na konec přece nenasycen od stolu povstal, ač pro slušnost pokaždé něco pokrmu požil. Jest to k umrtvování sebe příležitost velmi krásná, ale také velmi těžká: nebo mnohem snáze lahodné krmě zcela pomineme, než abychom si od ní jen málo vzali, aneb jí jen okusili.

11. Kdo se chce v jídle uskrovniti, dobře učiní, když si ponenáhlu ujímati bude, až by toho zkusil, jak mnoho mu dostačí, aby si valně neuškodil. Tímto spůsobem navedl k patřičnému umrtvení svatý Dorotheus svatého učeníka svého Dosithea. Kdo se ale pochybností a vnitřních znepokojování pro posty a a ujmy sprostiti chceš: učiň si pevným pravidlem, že se úsudku svého vůdce duchovního vždy podrobíš. Svatý Benedikt, a po něm svatý Bernard praví, že takováto umrtvování, dějí-li se bez schválení duchovního vůdce, jsou spíše pokárání hodné zvláštnůstky, než skutky záslužné. Obecným pravidlem všech, zvlášť řeholníků musí býti, aby na večer, jak jsem již pravil, jen velmi střídmě jídali, i kdyby potřeba více pokrmů velikou se býti zdála; nebo hlad u večer bývá často nepravý, a jest-li mu kdo příliš povoluje, stává se ráno rozmrzelým, mívá těžkou hlavu, těžký žaludek, bývá plným nechuti, ano často i cvičení duchovního neschopným.

12. Co se dotýká pití, můžeme si uložiti, aniž bychom tím zdraví svému uškodili, že vyjma při jídle, nikdy píti nebudeme, leda by toho zvláštní potřeba přirozenosti žádala, jako na př. za vedra letního, kdy by neuhašená žízeň zdraví uškoditi mohla. Svatý Vavřinec Justiani nepíval ostatně ani za vedra letního leč při stole; když pak se ho tázali, kterak mu to vydržeti lze, odpověděl: „Kterak budu moci plameny očistcové snášeti, jest-li že nyní tohoto umrtvování nesnesu?“ Také budiž připomenuto, že staří křesťané v dny postní také pití se zdržovali až do večera, kdy teprv jednoduše pojedli. I Turci tento zvyk při svých postech zachovávají až na nynější den. Alespoň máme zachovávati pravidlo, jakého lékařové odporučují, abychom teprv za čtyry neb pět hodin po obědě pívali.

13. Na otázku, jakým spůsobem žádost jídla a pití umrtvovati máme, odpovídá svatý Bonaventura předpisem: „Nejídejme v nečas, t. j. kromě společného stolu; nepožívejme pokrmů s nezřízeným kvapem, ale s mírností.“ Svatý Filip Nerejský vytýkal jednomu duchovnímu synu svému, kterýž se nemohl přemoci, aby mezi dnem něčeho nepožil, tuto chybu slovy: „Jest-li chyby té neodložíš, nikdy pokroku v životě duchovním neučiníš.“ V knize „Kazatel“ (10, 17.) blahoslaví se země, jejížto knížata jídají v čas svůj. Ale blahoslavený jestiť i klášter, jehož obyvatelé kromě společného

oběda a společné večeře žádného pokrmu nepožívají. Když se svatá Teresie dozvěděla, že si některé jeptišky od vrchních provinciálních dovolení vyprosily, aby ve svých komůrkách něco k jídlu míti směly, přísně jim to vytkla, řkouc: „Varujte se, něčeho takového si žádati; nebo takto celou klášterní kázeň vyvrátíte!“

14. Nezřízeně při jídle kvapí, kdo na obou stranách žvýká, anebo tak rychle hltá, že sousto na sousto následuje. „Nebuď při žádném hodování lakotný,“ napomíná Duch svatý (Sir. 37, 32). Požívejme pokrmů z toho čistého úmyslu, abychom těla svého k službě Boží posilnili. Kdo jen z rozkoše jí, není prostým hříchu alespoň všedního. Innocenc XI. zavrhl větu, že nehřeší ten, kdo pro pouhou rozkoš jazyka jí neb pije.“ Tím ale ještě netvrdím, že hřeší ten, kdo si při jídle pochutnává; nebo, obecně řečeno, sotva nám pokrmů požívati lze, abychom přirozenou měrou povstávajícího milého ukojení nezakoušeli; ale rozumí se jen to, že hřeší, kdo beze všeho vyššího mravního záměru, jedině pro smyslnou rozkoš jí, tak jako zvířata to činí. Majíce čistý úmysl, můžeme tedy bez hříchu chutných krmí požívati; jako naopak se prohřešiti můžeme i při špatnějších pokrmech, jest-li jich jen pro smyslnou příjemnost požíváme. V životech arciotců se vypravuje o svatém kmetu, kterýž tvrdil, že při společném stolu, kde všem mnichům stejné krmě se předkládají, někteří požívají medu, jiní chleba, jiní smetí. A podo-

benství své pak vykládaje pravil: Med znamená krmě, kterých kdo se svatou bázní požívá, aby se nestřídmým nestal, a za které s pozdviženým srdcem Bohu díky činí; chleb znamená pokrm, kteréhož kdo s rozkoší, ale také s vděčností k Bohu požívá; smetí znamená žádost jídla zcela smyslnou.

15. K pravému spůsobu v jídle a pití patří také zanechání oněch nerozumných postů, skrze které se člověk pro nedůstatek potravy neschopným stává, aby obci sloužil a řeholi zachovával. Do této chyby upadají zhusta začátečníci, kteříž uchváceni jsouce citelnou horlivostí, jakou jim Bůh z prvu dává, aby jich v snažení po dokonalosti povzbudil — nerozumnými skutky kajícími se přetěžují, potom snadno do nemocí upadají, k společným cvičením néschopnými se stávají, aneb jich pro churavost potom dokonce opomíjejí. Ve všech věcech třeba mírnosti. Pán, který služebníku koně k opatrování svěřil, právě tak ho pokárá, jest-li koni příliš hojného nebo příliš skrovného obroku dává, tak že ho potom tak, jak by chtěl, upotřebiti nemůže. Svatý František Saleský napomínal jeptišky od Navštívení Panny Marie takto: „Kdo stále skromně, střídmě žije, mnohem lépe činí, než kdo ob čas přísně se postí, a potom nastalé velké ochablosti se podává.“ Kromě toho přinášejí s sebou tuhé posty to nebezpečí, že se mnozí domnívají dokonalejšími býti jiných, kteříž se takto nepostí. Třeba že to nade vší

pochybnost jistým jest, že se vší výstřednosti máme vystříhati: přece se nesmí zapomínati na slova velkého učitele duchovního, řkoucího: „Duch pravého umrtvování zřídka k nemírnosti nás svádí; za to ale tím častěji tělo nás dohání k falešné útrpnosti a opomíjení toho, co mu nepřijemným jest.“

16. Umrtvování, kterého ti odporučiti mohu, jest to, abysi se pokrmů sice chutných, ale zdraví nenapomáhajících, zdržovala docela. Odřekni se příkladně prvního ovoce, nebo jistého ovoce po celý rok, nebo jednou neb dvakrát za týden; aneb nech každodenně něco od jídel ti předložených; nevezmi si ničeho od jídla zamilovaného, nebo ho jen okus, a přitom řekni: mně to neslouží! jak to činívala svatá Maria Magdalena de Pazzis; neb si konečně sousto zamilovaného jídla svého takřka od úst utrhni, jak k tomu navádí svatý Benedikt, uče, že „každý Bohu přes stůl nějaký dárek podati může.“ Dále máme posečkati, prvé než žádosti po pití neb po požívání pokrmu předloženého povolíme. Mladší osoby mají se zvlášť požívání vína, opojných nápojů, a kořeněných krmí zdržovati. Uvedená umrtvování mohou konána býti bez nebezpečí, že by konající je duchovně zpyšněl, aneb na zdraví škody utrpěl. Netřeba, aby každý všechna ta umrtvování konal; dostačí cvičiti se v těch, která vrchní neb duchovní vůdce za dobrá uzná. Vždy ale mnohem lépe jest, v umrtvováních malých cvičiti se stále,

než ve velikých a mimořádných umrtvováních cvičiti se jen někdy, a mezi tím beze všeho umrtvování žíti. O ostatních umrtvováních, jakéž v jídelně předsevzaty býti mohou, promluvím v hlavě 25.

Modlitba.

Můj nejmilejší Spasiteli! Stydím se, že tak vlažnou a pochybení plnou před Tebou se objevuji. Skrze milosti, kterých jsi mi udělil, mohla jsem se již serafem lásky státi. Ano serafem! A hle! jsem méně dokonalou, než jsem bývala jindy! Jak často jsem Ti již slibovala, že se svatou stanu, a Tobě zcela náležeti budu; ale ve všem, co jsem Tobě slibovala, jsem Tebe jen zradila! Útěchou mou jest, žes Ty to, ó Bože, který jsi dobrota neskonalá. Ó můj Pane, neopouštěj mne! nepřestávej mne posilovati, kteráž s milostí Tvou dokonale se polepšiti chci. Nechci déle odpírati lásce Tvé. Poznávám, že chceš, abych svatou byla, a já jí chci býti, abych se Ti líbila. Slibuji Ti, že umrtvovati budu smyslů svých, zvlášť žádosti jídla a pití. Ó můj Ježíši! poznávám, jak velice povinna jsem, abych Ti zcela náležela; bylo by to více než nespravedlivé, kdybych něco pro sebe míti, a Tebe jen málo milovati chtěla. Nechci déle nevděčnicí býti. Ty jsi tak pln dobroty ke mně; proto nechci nikdy více tak nevěrnou býti, jakou jsem posud byla. Miluji Tě, Ženichu můj! a

oplakávám srdečně, že jsem se Tobě tak často znelíbila. Odpusť a pomoz mi, abych Ti věrnost zachovala. Ó Maria, kteráž jsi Bohu věrnost vždy zachovala, vymoz mi, abych věrně až do konce setrvala. Amen.

III. O umrtvování sluchu, čichu a pocitu.

1. Sluch umrtvujeme, jest-li že řečí neslušných, reptavých a světských neposloucháme; kteréžto řeči, kdyby ani jinak neškodily, přece hlavu tisícerými myšlenkami a představami naplňují, kteréž roztržitost a nepokoj při modlitbě a pobožnostech působí. Kdyby někdo v tvé přítomnosti takových řečí začal, slušným spůsobem, třebas nějakou přiměřenou otázkou je přetrhni; nepomůže-li to, hleď odejíti, anebo mlč, odvrať očí svých jinam a ukaž, jak málo na takových řečích máš zalíbení.

Čich umrtvíš, jest-li že vonných mastí, vodiček a těm podobných věcí zdržovati se budeš; nebo takové rozmařilosti ani lidem světským nesluší. Oproti tomu snaž se strpěti smrdutý zápach, jaký často u nemocných bývá; následuj takto světce, kteříž z lásky k bližnímu a pro umrtvení z odporných výparů u nemocných právě tak se radovali, jako jiní z vonného kvítí.

Co se pocitu dotýká, měj se na bedlivém pozoru, abysi se ani v nejmenším ne-

provinila; nebo provinění pocitem, i to nejmenší, může duši do nebezpečí smrti věčné uvrci. O tomto smyslu nehodlám se rozepisovati; jen toho podotýkám, že řeholníci v tomto ohledu zachovávati mají co nejvyšší mírnost a opatrnost, i když s jinými osobami zacházejí, i když sami jsou, aby drahocennou perlu čistoty nezkalenou si zachovali. Kdo v této věci neopatrně jedná, s ohněm si zahrává. Když svatý Petr z Alkantary umíral, a ucítil, že bratr, jej obsluhující, se ho dotýká, řekl: „Vzdal se, a nedotýkej se mne; posud žiju, a Boha urážeti mohu“. Naopak musíme smysl tento skrze cvičení kajicná, o kterých nyní zvlášť pojednám, co možná nejvíce v uzdu bráti.

2. Tato zevnitřní cvičení kajicná zahrnouti se dají do čtyr slov: Půst, pás, bičování a bdění. O postu svrchu dosti jsem pověděl. Pasů kajicných jest více druhů. Jsou pásy z vlasin neb štětin, kteréž ale osobám slabého zdraví škoditi mohou, protože, jak dobře P. Skaramelli vykládá, snadno údy těla, kterých se dotýkají, zaněcují, a takto žaludku na ujmu jeho přirozená teplota se odnímá. Jiné pásy zhotoveny jsou na spůsob řetízků ze železa neb mosazu. Kdo je jako náramek, neb okolo nohy, neb kolem ramen nosí, tomu zcela v ničem neuškodí; kdo by je ale na prsou neb okolo beder nosil, tomu by také uškoditi mohly. Totoť jsou pásy obyčejné, kteréž každý nositi může; světci ale mívali kromě těchto ještě docela jiné pásy

kajicné. Známý Sancio Carriglio, jejž kněz Avila zpovídával, nosil žíněné roucho, od krku až ke kolenoum sahající; svatá Rosa Limanská měla roucho kající jehlami poseté, a kolem těla řetěz železný; svatý Petr z Alkantary nosil železné brnění, kteréž jeho tělu ustavičně rány dělalo. Nebylo by to tedy pranic zvláštního, kdybysi od rána do poledne železný řetízek nositi chtěla.

3. Bičování jest umrtvování, jakéž svatý František velice si oblíbil, a které v klášteřích mužských i ženských obecně se koná. Není svatého, zvlášť z novější doby, kterýž by se nebyl často bičoval. O svatém Aloisiovi se vypravuje, že se denně třikrát, často až do krve bičoval; a na sklonku svého života prosíval P. provinciala, poněvadž se mu již síly nedostávalo, aby se vlastnoručně bičoval, aby ho jen od někoho od hlavy do paty zbičovati kázal. Nebylo by tedy nic velikého, kdybysi se každého dne jednou, neb alespoň tři- neb čtyrykrát za týden pokárala; však — dobře si pamatuj — jenom se svolením svého vůdce duchovního.

4. Co se konečně bdění nočního, nebo-li ujímání spánku dotýká: dočítáme se o svaté Rose Limanské, že si, aby noci na modlitbách tráviti mohla, vlasy na hřebík ve zdi přivazovala, aby se bolestí opět probudila, kdyby spaním přemožená hlavu sklesnouti nechala Taktéž se vypravuje o svatém Petru z Alkantary, že si po čtyrycet let v noci jen hodinu neb půl

druhé spaní popřával, a aby bdíti vydržel, hlavu na kus dřeva, kteréž ve zdi připevněno bylo, pokládal. Takovéhoto bdění ovšem že bez zvláštní pomoci s hůry vydržeti nelze; ano ujímajíce sobě spaní, musíme opatrnými a mírnými býti, poněvadž když potřebného spaní si nedopřejeme, snadno neschopnými, aneb méně rozpoloženými se stáváme k cvičením duchovním, jako jest modlitba v kůru, rozjímání, duchovní čtení. Tak to na sobě zakusil svatý Karel Boromejský, který pro své mnohé bdění mnohdy za dne, i při veřejných úkonech, od spánku trápen býval, tak že nucena se viděl, delšího odpočinutí v noci si dopřáti. Však musím dodati, že duchovním osobám netřeba, aniž dovoleno, aby tělu svému spaní dovolovaly tolik, mnoho-li by se mu chtělo, jako činí nerozumná zvířata, kteráž tak dlouho, dokud mohou, v spánku si hoví. Dovoliti si máme spaní jen tolik, co nutno a více ničeho. Ženy mají z pravidla méně spaní zapotřebí, než muži; pro ně dostačuje pět až šest hodin. Řeholnice má alespoň ochotnou býti, aby, když se ráno znamení na zvonec dává, bez dalšího prodlévání vstala, jak tomu chce svatá Teresie.

5. Svatí se snažili, nejen spánku si ujímati, ale i spánek samý bolestným si učiniti. Svatý Alois podkládal pod prostěradlo dřeva a kameny. Svatá Rosa Limanská spávala na kusech dříví, kterých vedle sebe položila a jejichž mezery zemí vyplnila. Ctihodná sestra Maria Krucifixa

Sicilská pokládala hlavu svou při spaní na podhlavničku, trním naplněnou. O těchto skutcích kajících platí to samé, což jsem svrchu pověděl: jsou mimořádné, a nejsou pro každého. Co se ale každé řeholnici bez výminky sluší, jest, aby se všeliké rozmařilosti ve spaní vystříhala. Kdo může spáti na slamníku, tomu netřeba polštáře žíněného; aneb komu stačí jeden, k čemu dva?

6. K umrtvování pocitu také náleží, abychom zimu i vedro v obdobách výročních pokojně snášeli. Svatý Petr z Alkantary ani v nejtužší zimě obuvi nenosil, aniž hlavy přikrýval, a odíval se jen rouchem obnošeným. Když i to po něm činiti nemůžeme: není to přece nic velikého, jest-li že se v zimě ku kamnům nestavíme, jak se toho zdržoval svatý Alois, když měl v chladnějším podnebí co činiti. V této věci snadno ho můžeme následovati, a alespoň jeden den v témdnu v zimě kamen se vzdalovati, a vůbec zimy i vedra po celý rok pokojně a bez žalování z ruky Boží přijímati. Svatý František Borgiáš přišel jednou pozdě v noci před kollej svého tovaryšstva, jejíž brána zavřena byla, tak že až do rána v sněhu a zimě před ní čekati musel. Spolubratři jeho veliče se z toho rmoutili, když jej ráno vítali; světec ale vece: „Třeba že jsem tělesně snášeti musel, duševně jsem okřál; nebo jsem si myslil, že se to Bohu líbí, abych tuto zimu snášel, a že On sám s nebe na mne sníh sype.“

Modlitba.

Můj milovaný Spasiteli! Zahanbená se Tobě představuji, poněvadž jsem si posud vždy toho žádala, co smyslům lahodí. Ty jsi si po celý život svůj pozemský ničeho nežádal, leč abysi pro mne trpěti mohl; já ale, zapomínajíc na bolesti Tvé, kterých jsi z lásky ke mně snášel, jen svého blaha jsem vyhledávala. Mám jen jmeno řeholnice, a nosím jen roucho řeholní, aniž bych život v pravdě řeholní vedla; a proto bych zasluhovala, abych z posvátného domu vypuzena byla, kdež jsem přes všechen svůj nevděk od Tebe tolik milostí a osvícení obdržela. Jen předsevzetí a přislíbení jsem činila, ale jak špatně jsem je plnila! Ó Ježíši, posilni mne! Chci ještě, prvé než umru, pro Tebe něco učiniti! Kdybych nyní měla umříti, nemohla bych umříti pokojně! Nech mne ještě při živobytí, abych o život svatý se zasazovala. Ano tak chci činiti! Miluji Tě, ó Bože, ó Ženichu duše mé, a chci Tě milovati, jak to povinna jsem! Jen Tobě jedinému chci se zalíbíti! Odpusť mi všech hříchů mých: z celého srdce jich oplakávám. Ó Bože srdce mého! abych sobě dobře sloužila, na službu Tvou jsem zapomínala. Ó mé nejvyšší dobro, živote můj, lásko má! S milostí Tvou pevně doufám, že se Tobě konečně zcela odevzdám. Nejsvětější Panno Maria, naděje má, přijď i Ty s pomocí svou, vymoz mi sílu, abych pro Boha něco činiti mohla, prvé než smrt mne překvapí! Amen.

Hlava devátá.

O slibu chudoby.

I. V čem záleží dokonalá chudoba.

1. Zásady světa jsou pravý opak zásad Božích. Světu jest bohatství první podmínkou pozemské velikosti; před Bohem jest chudoba první podmínkou svatosti. Není jisto, že bohatí budou zatraceni; ale tolik jest jisto, že bohatec spasení dojíti může jen velmi těžko, ano tak těžko, že, jak Pán Ježíš praví (Mat. 19, 24), „snáze jest velbloudu skrze ucho jehelní projíti, než-li aby bohatý vešel do království nebeského.“ Všichni svatí zakladatelové řádů proto ve svých duchovních rodinách zavésti se snažili dokonalou chudobu, jakožto první a nejpotřebnější podmínku společného pokroku duchovního. Svatý Ignác z Lojoly nazýval chudobu řeholníků hradbou kolem hradu duchovního života. Zkušenost tomu nasvědčuje, že v které rodině řeholní slib chudoby se zachovává, tam také pravý duch řeholní se udržuje; a že porušování chudoby v zápětí má úpadek duchovního života vůbec. Proto také peklo všechny síly vynakládá, aby v observant-

ních rodinách řeholních přísné zachovávání slibu chudoby porušilo. A proto napomínala svatá Teresie dcer svých s nebe, aby zvláště chudobu milovaly; nebo pokud chudoba mezi nimi vládnouti bude, potud že i duchovní život v nich zkvétati bude. Svatí otcové nazývají vším právem chudobu ochranitelkou ctností; poněvadž ona to jest, kteráž umrtvování, pokoru, odříkání se a vnitřní shromáždění v řeholnících udržuje.

2. Mám-li o slibu k chudobě pojednávati, musím rozdílu učiniti mezi tím, v čem slib k chudobě záleží, a mezi tím, co k dokonalému zachovávání slibu patří. Řeholnice, slib chudoby učinivší, ztrácí právo na jakýkoliv majetek, ano i to právo, aby něčeho bez svolení vrchních byť jen užiti směla. To jest ovšem úskalí, o které se mnohým řeholníkům naděje na věčnou spásu ztroskotají. Tak viděla svatá Maria Magdalena de Pazzis mnohé řeholníky, kteří zavrženi byli proto, že slib chudoby porušili. V dějinách řádu kapucínského vypravuje se o jistém nešťastném bratru, kterému, když vůči ostatním mnichům uchopen jest od ďábla, z rukávu vypadl brevíř, jehož si byl přes slib chudoby přivlastnil. Ještě mnohem strašlivější pád popisuje svatý Cyrill svatému Augustinu. V klášteře v Thebais žilo dvě stě jeptišek, kteréž chudoby, řeholí předepsané, nezachovávaly. I zjevil se jednoho dne svatý Jeroným jeptišce, kteráž více než ostatní řeholi ještě zachovávala, a nařídil, aby abatyše i spolusester napomenula,

aby se polepšily, jinak že zle pokárány budou. Jeptiška učinila, co jí nakázáno bylo; ale dostalo se jí jen posměchu. I obdržela na modlitbách nový rozkaz, aby napomenutí své opětovala, a pak-li by napomenuté jí neuposlechly, aby bez prodlení klášter opustila. Jeptiška poslechla; ale abatyše, místo aby si napomenutí k srdci vzala, hrozila jeptišce, že ji z kláštera vypudí, jestliže by jí ještě jen slovem pohrozila. Tato ale odpověděla: Nemusíte mne vypuzovati; sama odtud odejdu, abych s vámi nezhynula. Sotva klášter opustila, an se tu náhle sesúl, a všech obyvatelů v ssutinách svých pohřbil.

3. Běda každému klášteru, v kterém chudoba jen malé cti dochází! Proto se skoumej, nemáš-li při sobě některých věcí bez dovolení, a dobře si pamatuj, že dovolení jest neplatné, jest-li uděleno bylo pro věc nepatřičnou, řeholí zapovězenou; nebo k věcem nedovoleným žádný vrchní svého svolení uděliti nesmí. Co jsi do kláštera přinesla snad na penězích, nábytku, oděvu a t. d., co dostáváš od rodičů neb ze svého jmění, nebo z výtěžku své práce: to vše nepatří více tobě, ale klášteru. Tobě samé náleží pouze, abysi věcí těch prostě užívala, kterak a pokud ti vrchní dovolí; bez dovolení nesmíš tedy ničehož rozdati, poněvadž by jsi se jinak, slib chudoby rušíc, dopustila krádeže, ano svatokrádežné loupeže. Dobře se musí uvážiti, že Bůh od řeholníků ze slibu chudoby přísné počty žádati bude. Proto jsou svědomití vrchní, co

chudoby se dotýká, tak na vlas, a žádného provinění proti ní bez tuhého pokárání nenechávají. Kasian vypravuje, že opat jistého kláštera arciotců mnicha, který při rozdělování pokrmů tři čočky z nepozornosti na zem upustil, tak potrestal, že ho ze společných modliteb a od stolu Páně na tak dlouho vyloučil, až veřejné pokání za svou neopatrnost dokonal. Také se vypravuje o převoru dominikánském, Rainaldovi z Bologny, že veřejné pokání uložil bratru laikovi proto, že si bez dovolení kousek vlněné látky vzal, aby si jím roucho své opravil; a že nakázal, aby vůči všem tento kousek látky v kapitole se spálil.

4. To, co jsem pověděl, dotýká se poklesků proti slibu chudoby; hledě ale k dokonalosti této svaté chudoby, upozorňuji na to, že má každá řeholnice příchylnosti k světským statkům se zbavovati, a jich jen tak dalece užívati, pokud k zachování života nutno jest. Proto odpověděl Spasitel mládenci, tázajícímu se, co by činiti měl, aby dokonalým se stal: „Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej co máš, a rozdej chudým.“ (Mat. 19, 21.) Všech věcí bez výminky měl se tedy dle slov Páně zbaviti; nebo pokud duch, praví svatý Bonaventura, obtížen jest vahou pozemského zboží, nemůže se povznésti k Bohu, aby se s Ním spojil. Svatý Augustin nazývá lásku k pozemským statkům vějičkou na křídla duchovní; o chudobě ale tvrdí svatý Bernard, že jest perutí, která nás

rychle k nebi unáší. Svatý Vavřinec Justiniani volá: „Blahoslavená chudoba dobrovolná! Ničeho nemá, ničeho se neleká! Vždy jest dobré mysli, vždy žije v přebytku: poněvadž vše, co obtížným se jí býti zdá, v prospěch duchovní proměniti dovede.“

5. Aby nám v této věci byl obrazem a posilou, ráčil Pán Ježíš chudě žíti na této zemi. Svatá Marie Magdalena de Pazzis říkávala proto o chudobě, že jest nevěstou Ježíše Krista. A svatý Bernard o ní praví: „V nebi nemůže býti chudoby; tím více ale jí jest na zemi. Že ale vzácnost její lidem zhola neznámou zůstávala, přišel k nám Pán Ježíš s nebe, a pln jsa žádosti po chudobě, vyvolil si ji za družku svou, a dal nám takto cenu její poznati.“ Proto píše také svatý apoštol (v II. listu ku Kor. 8, 9): „Pro nás učiněn jest chudým, jsa bohat, abyste vy chudobou Jeho zbohatli.“ Jsa Pánem všech pokladů nebeských i pozemských, ráčil Spasitel náš tedy chudě žíti na zemi, abychom my po spůsobu Jeho skrze lásku k chudobě bohatli, poněvadž láska k chudobě nás učí, statků pomíjejících si nevážiti, a pokladů nebeských účastnými se státi. Pán Ježíš chtěl zcela chudě žíti na zemi až do smrti; proto chudým byl již při narození svém, nepřišel na svět v paláci, ale v chladném chlévě. Kolébkou Jeho byly jesle, a poduškou něco slámy. Po celý život žil po spůsobu chudých. Bydlel v nepatrném domečku, kdež měl jen jedinou ko-

můrku pro sebe, kdež pracoval i odpočíval. Chudě se šatil, chudě i jídal. Svatý Jan Zlatoústý tvrdí, že Pán Ježíš i učeníci Jeho jen chlebů ječných požívali, jak z šesté kapitoly v evangelium svatého Jana vysvítati se zdá. Chudobně Pán Ježíš i dokonal. Zanechal jen chudobné roucho, a o to se ještě před smrtí Jeho žoldnéři rozdělili, tak že plátno lněné a hrob skalný jako almužnou ku pohřbu uděleny Mu byly.

6. Proto také pravil Pán Ježíš blahoslavené Angele z Foligno: „Kdyby nebyla chudoba tak vznešenou a dobrou: nebyl bych já jí sobě vyvolil, a jako dědičného podílu svým vyvoleným zanechal.“ Proto také tak velikou láskou k chudobě planuli světci, že chudobného života Páně uvažovali. Když jednoho dne kněži Ludvík z Granady a Jan z Avily o svatém Františku z Assisi se bavili a uvažovali, proč asi světec ten chudobu tak velice miloval: mínil kněz Ludvík, že se chtěl zbaviti všech věcí, které by mu byly mohly na závadu býti, aby se dokonale s Bohem spojil. Případnějším ale byl náhled kněze Avily, že láska světcova ku Kristu Ježíši ohnivým milovníkem chudoby ho učinila; poněvadž jen ten, kdo dokonale Pána Ježíše miluje, se svatým apoštolem zvolati může: „Vším jsem povrhl, a mám jako za lejna, abych Krista získal“ (Fil. 3, 8). Velmi krásně o věci té mluví svatý František Saleský, řka, že když dům chytá, lidé nakvap veškerý svůj majetek

oknem vyhazují. A v Písni Šalomounově se praví (8, 7): „Dal-li by člověk všecken statek domu svého za (místo) milování, jako ničímž pohrdne jím.“ Duše, Boha milující, právě za nic si neváží jakéhokoli statku — z lásky k Bohu.

7. Na mnohých místech ubezpečuje nás Písmo svaté, jak veliká i jistá odplata zaslíbena jest chudobě. Jak jistým jestiť zaslíbení v slovích Spasitelových: „Blahoslavení chudí duchem; neboť jejich jest království nebeské.“ (Mat. 5, 3.) V ostatních blahoslavenstvích přislibuje se nebe teprv jako odměna budoucí; praví se: „Blahoslavení tiší; nebo zemí vládnouti budou! Blahoslavení čistého srdce; nebo Boha viděti budou!“ Chudým duchem ale již v tomto životě Bůh blaženost slibuje, řka: „nebo jejich jest království nebeské;“ a to proto, že již na tomto světě největších milostí od Pána se jim dostává. Kornelius a Lapide tvrdí: „Dle úradku Božího náleží království nebeské chudým, a oni mají naň plné právo.“ A jak jistou tak i velkou jestiť tato odplata chudých! Svatá Teresie praví: „Čím méně máme na této zemi, tím větší bude naše radost v nebesích; nebo tam zařízeny jsou příbytky naše podle velikosti lásky, s jakou jsme chudobného Pána Ježíše životem následovali na zemi.“ „Ó jaká přešťastná to výměna,“ volá svatý Jan Zlatoústý, „bláto dáváme, a zlata přijímáme!“

8. V pravdě chudí duchem dojdou kromě

toho ještě toho vyznamenání, že s Pánem Ježíšem svět souditi budou, jak to Spasitel sám slíbil Petrovi, tázajícímu se: „Aj! my jsme opustili všecko a následovali jsme Tebe: což tedy bude nám?“ Načež Pán vece: „Zajisté pravím vám, že vy, kteříž jste následovali mne v druhém narození, když seděti bude Syn člověka na stolici velebnosti své, budete i vy seděti na dvanácti stolicích, soudíce dvanáctero pokolení israelské“ (Mat. 19, 27. 28). Ale nejen teprv v životě onom, ale již v tomto chce Bůh dle zaslíbení svého stonásobně splatiti to, co kdo z lásky k Němu na statcích pozemských opustil; proto praví: „Každý, kdož opustí dům, nebo bratry nebo sestry, neb otce, nebo matku, nebo manželku, nebo syny, nebo pole pro jmeno mé: stokrát více vezme, a životem věčným vládnouti bude“ (Mat. 19, 29). To dotvrzuje také svatý apoštol slovy: „ničeho nemajíce, a vším vládnouce;“ t. j. chudí duchem vládnou vším, protože ničeho od světa si nežádají. Vším právem porovnává Pán Ježíš bohatství s trním (Mat. 13, 22); nebo čím trní větší jest, tím více píchá; a tak podobně čím bohatství větší jest, tím více duši trýzní starostmi, ouzkostmi a pošetilými žádostmi, aby ještě více rozmnoženo bylo. Svatý Bernard proto praví: „Lakomec lační po pozemských statcích, jako žebrák; chudý duchem ale jimi pohrdá, jako by byl pánem všeho.“ Ó jak velikým pokladem vládne řeholnice, která na tomto světě nic vlastního nemá

a také ničehož si nežádá! Má pravý pokoj, který drahocennější jest všeho zboží světského, které srdce člověka ukojiti nemůže, poněvadž srdci lidskému jen v Bohu úplného upokojení dojíti lze.

9. Tak tedy chudí duchem bohaté odměny docházejí již zde na zemi, jako i v životě onom. To však platí jen o takových řeholnicích, které pravého ducha chudoby mají. Pozorujmež nyní, v čem pravá chudoba ducha záleží. Předně nezáleží chudoba ducha v tom, abychom vůbec nižádného majetku neměli; ale záleží v tom, abychom ničeho jiného, kromě Boha samého, ani míti ani žádati nechtěli. Svatý Augustin píše: Ovšem vidím mnohého chudého, ale chudoby pohřešuji; t. j. mnozí zdají se dle obleku chudými býti, ale jen nemnozí také dle ducha a vůle chudými jsou. O takových říkávala svatá Terezie, že svět i sebe samy klamou. A v pravdě, jaký z toho prospěch mají, že v chudobě žijí, když ducha chudoby nemají? Kdo sice ničeho nemá, ale přece něco míti si žádá, má sice obtíž chudoby, ne ale její ctnost. Kdo vší žádosti po majetku neb zboží úplně prostým není, praví svatý Filip Nerejský, nikdy svatým se nestane. Uvaž tedy, milá duše, která svět i všecko jsi opustila, máš-li nyní pro bídné věci do nebezpečí se vydávati, že zahyneš, aneb dokonalou se nestaneš? Spokoj se tedy s každou, i sebe chatrnější stravou, s každým, i chatrným oděvem, a jedině

o to dbej, abysi svatou se stala, místo abysi pro ničemné malichernosti spásy své na věčnosti do nebezpečí uváděla. „Majíce pokrm,“ píše svatý apoštol (I. Tim. 6, 8. 9), „a čím bychom se odívali, dosti na tom mějme. Neboť kteříž chtějí zbohatnouti, upadávají v pokušení a v osidlo ďáblovo a v žádosti mnohé, neužitečné i škodlivé, kteréž pohřížují lidi v zahynutí a zatracení.“

10. Za druhé záleží chudoba ducha v tom, abyste srdcí svých nejen od věcí velikých, ale i od malých a nepatrných odlučovali. Když třebas jen málo hlíny na péru leží, nemůže do výše se vznésti; a tak také řeholnice nemůže se dokonale s Bohem spojiti, a pravého pokoje dojíti, když proti předpisům dokonalé chudoby třebas sebe nepatrnější věc pozemskou nazývá svou. Kdyby byly trny (bohatství) sebe menší: přece píchají, a na závadu jsou chodci, tak že rychle v před kráčeti nemůže. Má-li řeholnice dokonalou se státi, netřeba, aby snad prvé velikého zboží měla, a potom ho opustila: ale dostačí, aby se odříkala věcí malých a nepatrných, a to nejen zevně, ale i uvnitř ve své vůli a své náklonnosti. Svatý Petr zanechal jen nepatrného majetku; ale to učinil dokonale a s celou chutí. A proto když řekl Pánu, „aj, my jsme opustili všecko,“ zasloužil si odpovědi Spasitelovy: „Budete seděti na dvanácti stolicích, soudíce dvanáctero pokolení israelské.“ (Mat. 19, 27. 28). Mnozí členové řeholí ovšem

že k drahokamům aneb zlatým nádobám žádné náklonnosti nemají; přece ale v jistých bídných malichernostech si libují; jako v některé knize, v některém kusu nábytku, v pohodlí a t. d. Této své náklonnosti k věcem pozemským se neodřekli, ale jen z velkých věcí na malé ji přenesli; a proto pro takovéto malichernosti právě tak v nepokoji a nedokonalosti žijí, jako jiní lidé pro věci veliké.

11. Zahynou-li lidé světští, stává se to alespoň pro věci, kteréž v očích světa nějakou cenu mají; jak politování hodná jestiť ale řeholnice, jak praví Kasian, kteráž svět opustila, a majetku i svobody se odřekla, a přece pro příchylnost k bídným malichernostem, kteréž i světu za bídné platí, k tomu se nedostává, aby život dokonalý vedla! „Jaká vítězosláva jest to pro zlého ducha,“ praví svatý Eucherius, „vidí-li, že velikých věcí jsme se odřekli, a potom bídným podlehli! A podobně běduje Kasian: „Jsou mniši, kteříž celými krajinami pohrdli, ale potom pro jehlu neb péro nepokojnými se stávají, a tak daleko přicházejí, že duší svých v nebezpečenství uvádějí.“ A svatý Eucherius tvrdí s velikou vážností, že jest-li řeholnice náklonnosti k majetku i s kořenem ze srdce svého nevypudí, náklonnost tato směrem k malým věcem jen tím mocněji vzplane. A já přidávám, že náklonnost tato tím záhubnější se stane, poněvadž příchylnost k věcem nepatrným při řeholnici mnohem mocněji dokazuje, jak

velice pozemských věcí žádostivá jest, než kdyby třebas ke skvostům příchylnost ukazovala. Spasitel náš se proto také vyjádřil, že nikdo následovníkem jeho býti nemůže, kdo se všeho, čím vládne, neodříká (Luk. 14, 33).

12. Chudý duchem za třetí není jen ten, kdo chudý jest, nýbrž i ten, kdo chudobu miluje. Chudoba o sobě, praví svatý Bernard, není ještě ctností. Ctností ale jest láska k chudobě, kterážto láska v tom se jeví, že milujeme účinky chudoby, jako hlad, zimu a hlavně pohrdání jiných, což vše lidé chudobní snášeti musí. Svatý Tomáš vykládá, že chudí duchem proto se Spasitelem souditi budou svět, aby takto odměny dosáhli za pokořování, jakéž pro chudobu svou snášeti museli. „Mnozí řeholníci," praví svatý Vincenc Ferrerský, „honosí se sice jmenem chudých; štítí se ale průvodců chudoby, jako jsou: obtíže a povržení." Svatý Josef Kalasanský tvrdí, že ani chudým není, kdo obtíží chudoby nezakouší. Podobně vyslovila se také ctihodná Salome, z řádu svaté Kláry: „Andělé i lidé pohrdají řeholnicí, která sice chudou býti chce, ale přece všeho pohodlí míti si žádá, a si naříká, jestli se jí něčeho nedostává." Ó Bože, jakéhoto ducha chudoby ukazují ony řeholnice, kteréž si stěžují, když nemají pokrmů s důstatek, neb nedosti chutně upravených! kteréž, nedostanou-li nového roucha prvé, než staré obnosily, reptáním svým proti vrchním a zřízencům klášterním celý dům pobuřují! A

jakou to chudobu na jevo dávají ony, kteréž jemnějších látek vlněných neb lněných míti si žádají, a nepokojnými se stávají, není-li roucho jejich dosti vkusné a zahýbané, aby jim dobře slušelo! Všecky takové chtějí chudými býti, praví svatý Bernard, ale jen pod tou výminkou, aby se jim ničeho nedostávalo.

13. Mohla by mi ale některá řeholnice namítnouti: „V mém klášteře není života společného, a proto si musím sama vše obstarati: stravu, oděv, léky. Musím se objeviti u mřížky v hovorně, abych prací svých odbyla, a si peníze vydělala, kterých k zapravení nutných potřeb mi třeba.“ Na to odpovídám: Když i to připouští tvá řehole, aneb i zvyk v klášteře tvém ustálený: nesmíš přece tak daleko jíti, abysi jako světská obchodnice na svou pěst lidem zevnějším zboží svého dotíravě a neskromně nabízela. Takovéto kramaření velmi často nepochází z nouze, ale spíše z lakoty, kterouž mnohé zajmouti se dávají tak, že i v noci pracují, úřadu svého zanedbávají, hodinky, modlitbu, přijímání svátostí opomíjejí, a i bez dovolení věcí, klášteru náležejících, užívají. Ó, když řeholnice některá Boha jednou v pravdě milovati počne, jak snadno pravý spůsob nalezá, aby dokonalou chudobu zachovávala, byť i v klášteře jejím společný život více se nezachovával! Jakmile svatá Hyacinta Mariskotti své vlažnosti se odřekla, a Bohu zcela se věnovala: bez prodlení počala komůrku svou všech

věcí zbytečných zbavovati; i odevzdala své vrchní vše, co měla, i roucho své, kteréž na sobě měla, a oblekla se v jiné, roztrhané a záplatované, kteréž po zemřelé jeptišce bylo zůstalo.

14. O životě společném budiž mi dovoleno několik slov pronésti. Dojista, že všechny starosti a nepokoje v klášteřích, všechny mrzutosti a překážky na cestě dokonalosti pramen svůj mají obyčejně v té okolnosti, že si osoby řeholní ještě nějaký majetek ponechávají, aneb alespoň právo, aby ho užívati a rozmnožovati směly. Ó jak mnoho myšlenek a starostí, jak mnoho roztržitostí v modlitbě a při přijímání svátostí zakoušeti jest řeholnicím, kteréž samy stravu, oděv, nábytek a léky obstarávati si musí! Třebas že proti slibu chudoby nehřeší, která ovšem s patřičným dovolením, něco si ponechává, neb rozdává: přece si má ale pamatovati, že má tak málo příchylnosti k zboží vyhraženému chovati v srdci svém, aby ku pokynutí vrchních vždy ochotna byla, bez bědování i reptání se ho zříci. Takováto ale úplná lhostejnost nebývá u všech řeholnic k nalezení. Mnohé ovšem že výtěžek svého přičinění u vrchních si skládají; kdyby ale tyto z výtěžku toho něco pro klášter poříditi chtěly, snadno by ony celý klášter proto pobouřily. Proto nazývám takovéto uschovávání holým zdáním a klamem; aneb lépe řečeno: uschovávání takové jestiť zúmyslným podvodem vrchních i Boha,

poněvadž takové řeholnice v pravém a plném smyslu majetnicemi zůstávají. Tomuto nebezpečí vystaveny jsou ale všechny ony osoby řeholní, které samy o potřeby své se starati nuceny jsou, ať si již tak činí z výtěžku svého jmění, neb svých prací. Jedině kde zavedou společný život, uchovají se jistě jmenovaných škod i nebezpečí. Svatý Jan Klimak praví: „Chudoba jest odříkání se všech starostí světských, jest urovnaná cesta k Bohu a vypuzení všeliké smutnosti;“ těmito slovy zcela přiměřeně naznačuje požehnání, vyplývající ze života společného, v kterém slib chudoby zevrubně se zachovává.

15. Pevné utvrzení života společného na zřeteli i v úmyslu měli jistě všichni zakladatelové řádů; a pokud společný život se zachovával, i duch pravý v klášteřích se uchoval. Také dlužno povšimnouti si obecného mínění bohoslovců, jako Suareza, Navarry, Lessia a jiných: že řeholníci mocí slibu chudoby společný život ochotně přijati vždy povinni jsou, jak mile vrchní, poměrů uváživše, toho prospěšnost uznají. Proto by ona řeholnice v smutném stavu duševním žila, která by zavedení společného života skrze vrchní odporovala, byť i při jejím vstoupení do kláštera život pospolitý nebyl zaveden býval. Nikdo se neboj, že nouze o věci nepotřebnější nastane, když život společný se zavede; nebo pravil Pán svaté Kateřině Sienské: „Pokud v obcích klášterních zkvétala chudoba, potud jí nemuseli řeholníci zakoušeti; chudoby

zakoušejí teprv od té doby, kdy společný život u nich přestal.“ Blahoslavený, komu spolupůsobiti lze k tomu, aby v některé obci klášterní společný život dokonale se zachovával!

16. Jest-li ostatně společný život v klášteře tvém se nezachovává, a také dle platných poměrů zachováván býti nemůže: nechci tě k němu zavazovati. Smíš tedy míti mírnou starost o pokrm, léky i jiné potřeby. Také smíš s patřičným povolením výrobky své prodávati, výživu svou takto si hledati, a i tolik peněz při sobě nechati, mnoho-li pro své denní potřeby potřebuješ; ostatek ale máš odváděti pokladně klášterní, a ponechávati vrchním, jak by s tím naložiti za dobré uznaly. Velice ti také prospěje, požádáš-li vrchní své, aby ti určila, mnoho-li vydati neb přijati smíš; nebo takto dodělati se můžeš odměny, jakáž chudým duchem přislíbená jest.

Modlitba.

Ó můj Ježíši! Jest-li jsem jindy srdce své na statky pozemské zavěšovala, máš nyní Ty býti jediným pokladem mým, jedinou láskou mou! Ó Bože duše mé, dobro neskonale vyšší, než-li jsou všechny statky ostatní! Ty zasluhuješ lásky neskonalé; já Tebe tedy miluji a ctím nade všecko, více než sebe samu. Ty jsi jediným předmětem veškeré lásky mé! Nežádám si ničeho od tohoto světa; ale kdybych si něčeho

žádati měla, žádala bych si míti všechny poklady a království této země, ale jedině v tom úmyslu, abych z lásky k Tobě jich se odříci, a tak se jich zbaviti mohla. Přijď Lásko má! přijď a umrtvi ve mně všech náklonností, kteréž k Tobě se nevztahují. Učiň, abych jedině Tebe na zřeteli měla, na nic jiného nemyslela, než na Tebe, ničeho jiného si nežádala, než Tebe! Láska, kteráž Tebe doháněla, abysi za mne na kříži umřel, umořiž i ve mně každé náklonnosti nezřízené, abych jedině Tvou neskonalou lásku milovala, a jen milost a lásku Tvou vyhledávala. Můj milovaný Spasiteli! kdy Ti zcela náležeti budu, jak Ty zcela mým jsi, když si toho jen žádám? Nejsem s to, abych se Ti zcela tak oddala, jak by se patřilo; ale přijmi mne, a učiniž Ty, abych jediuě proto žila, abych se Ti zalíbila. Všecko toto doufám skrze zásluhy Tvé předrahé krve, ó Ježíši můj! i skrze Tvou mocnou přímluvu, ó Matko má Maria! Amen.

II. Které jsou stupně dokonalé chudoby, a kterak máme vystupovati po nich.

1. První stupeň dokonalé chudoby v řeholi jest ten, aby osoba řeholní neměla žádné věci jako vlastní; pročež má vše, čeho užívá, považovati jako něco půjčeného, což na každé pokynutí své vrchní opět odevzdati

povinna jest. V té věci musí se podobati soše, kteráž se nepozvedá, když jí kdo roucho obláčí, aniž se zarmucuje, když ji kdo vysvléká. Kdo se rmoutí, když se mu mocí poslušnosti něco odnímá: poznati dává, že tím v duchu chudoby nevládl, aneb alespoň že k té věci příchylnost měl. Co se dotýká výnosu z jmění: má řeholnice uvážiti, že výnos ten nepatří jí, ale klášteru, a že ho má tedy považovati jen jako zboží svěřeného, a že jí tedy není dovoleno, zbytečné věci zaň kupovati, aneb na nepotřebné dary rozdávati. Také si nemá stěžovati, jestliže vrchní ve prospěch celé obce řeholní nebo třeba jen ve prospěch jednotlivých členů z příjmů jejich něco pořídí. Co si máme tedy mysliti o řeholnici, která povykuje a klášter pobuřuje, když některé spolusestře její se svolením vrchní něčeho z příjmů jejich se dostalo? Skoumej se tedy, milá duše, zda-li jsi srdce odtrhla ode všeho, co máš? Přemýšlej o tom, jak by ti bylo, kdybysi nařízení dostala, abysi toho neb onoho více nevydávala, toho neb onoho nářadí se odřekla? Shledáš-li, že jsi srdce své na některou věc zavěsila: učiniž, jako veliká služebnice Boží, Marie z Kříže, učinila: když na sobě zpozorovala, že srdce své k některé věci naklonila: ihned se jí odřekla, neb k vrchní ji zanesla, aby ta s ní dle libosti své naložila. Zkrátka: Srdce se musí zcela odtrhnouti i ode všech oněch věcí, kterýmiž se svolením vrchních vládneme.

2. Druhý stupeň dokonalé chudoby v tom záleží, abychom neměli ničeho zbytečného; nebo každá věc zbytečná na závadu jest dokonalému spojení s Bohem. Svatá Maria Magdalena de Pazzis sebrala až i veškeré ozdoby ze svého oltáříku, a nechala tam jedině obraz Ukřižovaného. Svatá Terezie vypravuje, že tak dlouho nebylo jí lze na modlitbách se shromážditi, až od sebe jistou věc odstranila, která zbytečnou se jí býti zdála; vědělať zajisté, jak velikým horlitelem jestiť Bůh pro chudobu řeholní. Alespoň o to se přičiň, není-li v klášteře tvém zaveden život dokonale společný, abysi v chudobě následovala ony ze svých společnic, které samy nejvzornější a nejdokonalejší chudobu v oděvu, stravě a nářadí zachovávají. Ale co mám, snad řekneš, toho všeho s dovolením užívám. Odpovídám: Dovolení, abysi u sebe věcí zbytečných míti směla, působí sice, že jich jako majetku nemáš; avšak také nebrání, abysi zásluhy z dokonalé chudoby pocházející neztratila. Ale, namítneš, vždyť nemám žádné náklonnosti k tomu, čím vládnu. Odpovídám: Pokud potřebuješ toho, co máš, již dokonale chudobnou nejsi. Konečně řekneš: Ony peníze aneb onu věc jen k tomu mám, abych chudým aneb spolusestrám svým pomáhati mohla. Já ale pravím: Dobrého příkladu nedává řeholnice, která něco na rozdavky má, ale ona, kteráž ničeho nemá. „Něco dobrého to,“ praví svatý Tomáš Akvinský, „když kdo jmění své rozdává chudým; ale něco

lepšího jest, s Kristem chudobu snášeti, a nemoci nic rozdávati.“ Ctihodná sestra Maria Amadea z řádu salesianek říkávala: Zbožná řeholnice nemá si žádati, aby mohla věci rozdávati, leč ony, kterých se jí od Boha dostává; a takové jsou: dobré příklady, modlitba, spasitelná napomenutí a povzbuzení k životu duchovnímu.

3. Chceš-li tedy, duše milá! svému Božskému Ženichovi se líbiti, o to péči měj, abysi všecko od sebe odstranila, co za zbytečné uznáváš; a kdybysi, co zbytečného, rozhodnouti nedovedla, popros vrchní své, aby ti komůrku tvou prohledala, a co by v ní zbytečného nalezla, ti odňala. Nežádám, abysi z lásky k chudobě v klášteře na podivína si hrála; ale k tomu to nesmí dojíti, aby tě některá spolusestra v chudobě předčila; a proto musíš o to dbáti, abysi chudou se stala ve všech věcech: chudou na oděv, chudou na nářadí v pokojíku, chudou na pokrm, chudou na peníze. Co nejprvé oděvu se týká: snaž se o to, abysi tak chudou byla, jak dalece po zvyku tvého kláštera jen možno jest. Roucho máš míti pro potřebu, a ne pro marnivost. K čemu jinému mají řeholnice jemnější roucha, než aby marnivosti své hovily, a cti docházely? Nebo, ubezpečuje svatý Řehoř, nikdo si nežádá skvostná roucha nositi tam, kde vídán nebývá. Duch svatý ale praví, že krása člověka nezáleží v tom, co zevnitř na sobě nosí, ale v tom, co v srdci svém uvnitř

chová. „Všecka sláva té dcery královské uvnitř jest“ (Žalm 44, 14). Dle zevnitřní úpravy ale dá se poznati, jak se toho dočítáme v zjeveních svaté Brigity, co uvnitř duše se skrývá. A tak každé pyšné roucho, každá marnivá ozdoba prozrazuje i duši marnivou. Proto napsal svatý Jan Zlatoústý, že řeholnice, tělo své ozdobující, ohyzdnost duše své prozrazuje. A svatý Bernard praví: „Čím více tělo ozdobujeme, tím více duši hyzdíme.“ Svatá Maria Magdalena de Pazzis spatřila u vidění mezi zatracenci mnohé řeholnice, které v hrozné ono místo proto se dostaly, že proti chudobě, zvláště marnivostí v oděvu hřešily.

4. Tím nežádám, abysi šaty roztrhané a zamazané nosila; šat roztrhaný se nesluší; ale šat poněkud spravovaný zcela dobře sluší řeholnici, slib chudoby učinivší. Nositi závoj umazaný se nesluší; ale také se nesluší nositi závoj nalíčené barvy bílé, jaký mnohým se líbí. Co si máme pomysliti o řeholnici, která svůj závoj déle nositi nechce, když se jí natrhl? Nechť žádná nezapomíná, jak velice se Bohu pohrdání chudobou protiví. Ctihodná sestra Konstancia od Početí Panny Marie, karmelitánka, odložila jednou roztrhaný závoj; i zjevil se jí Pán Ježíš, a řekl: „Takto pohrdáš vyznamenáním, kteréhož jsem tobě jakožto nevěstě své byl udělil?“ Pravé řeholnice, kteréž Pána Ježíše srdečně milují, takto nejednají. Když jednou sestru Margaritu z Kříže, dceru císaře Maxi-

miliana II., z řádu Klarisek neobutých, arcivévoda Albrecht, bratr její, navštívil a zpozoroval, že má roucho řeholní spravované: nemohl se zdržeti, aby s podivením se neotázal, kterak že roucho takové k její urozenosti se hodí. Ale Margarita odpověděla: „Věz, milý bratře, že jsem v tomto rouchu spravovaném mnohem šťastnější a spokojenější, než císařové a králové ve svém oděvu nachovém.“ Čím svět pohrdá, toho si Bůh váží vysoce, a odměňuje bohatě. Violanda Palombara, paní vznešená, odívala se jen hrubým plátnem, spávala jen na hrubé, vlněné podušce, a nosila dřevěný růženec; ale na lůžku smrtelném zvolala: „Co vidím? roucho mé skví se paprsky! má poduška skví se zlatem! a můj růženec diamanty!“

5. Budiž také chudou na náčiní a nábytek pokojíka svého. Ve výročních zprávách řádu svatého Jeronýma se dočítáme, že vrchní, nalezli-li u poddaných svých věci vzácné a drahocenné, ihned je do ohně házeli, poněvadž je jako za modly řeholníků považovali. Sestra Maria Magdalena Karaffa, tato veliká služebnice Boží, byla ve světě vévodkyní z Andriy; napotom ale jsouc řeholnicí v Neapoli v klášteře Sapiencia tak chudě žila, že v komůrce své ani obrazů ani mnoho knih míti nechtěla. Jediná kniha dostačí ku čtení, říkávala, a obsahuje nadbytek látky ku konání. Výrok tento může mnohé zahanbiti, kteréž komůrku svou duchovními knihami naplňují, ale ničeho z těch věcí nečiní, které v knihách těch obsaženy jsou. Svatá Te-

rezie prohledávala každodenně svou komůrku, aby se přesvědčila, jest-li nic zbytečného v ní se nenalezá; nalezla-li něco, ihned toho odstranila. Ty ale, duše milá! snad mnoho zbytečného v komůrce své nalezáš; proč ty toho neodstraňuješ? Považ, že co nyní oči tvé baví, bude na lůžku smrtelném srdce tvé sužovati, a na onom světě alespoň v očistci tebe trýzniti. Biskup Palafox vypravuje o jistém klášteru, v kterém se vrchní jednomu řeholníkovi zjevil, a mu sdělil, že Bůh ohledně slibu chudoby v životě onom nejpřísnější počet z jistých věcí žádá, na které zde ani nevzpomínáme; zvláště, pravil, musel jsem v očistci mnoho snášeti pro některé spisy o pěstování stromů ořechových, kterýchžto spisů ve své komůrce jsem zanechal. Mnohé nemohou si toho odepříti, aby pokojík svůj neměly stále zásobený ovocem, kořením, zadělávaným a jinými pokrmy. Když ctihodné matce Marii Johanně od Navštívení Panny Marie lékařové balsám růžový předepsali: nechtěla tomu niklerak dopustiti, aby v její komůrce uschován byl; ale kázala si každého večera jen tolik přinésti, mnoho-li právě zapotřebí měla.

6. Konečně a přede vším o to se přičiň, abysi chudou byla na peníze. Svatý Pavel porovnává žádost peněz s modloslužbou: Lakomec činí, co jest modloslužebnost (Efes. 5, 5.), poněvadž peníze dělá bohem svým, to jest posledním cílem svým. „Pohrdejmež penězi,“ praví svatý Jan Zlatoústý, aby námi nepohrdl Kristus.“

Proto první křesťané prodavše zboží své, výtěžek z prodeje apoštolům k nohoum pokládali, aby tím na jevo dali, jak vykládá sv. Jeroným, že peníze nemají místa míti v srdci, ale jen pod nohama lidskýma. Mnohé osoby řeholní nepřestávají peníze shromážďovati pod záminkou, že se nouze bojí. „Chceme oplývati statky pozemskými,“ praví svatá Kateřina Sienská, „poněvadž za to máme, že v nouzi trváme, pokud neoplýváme.“ Řeholnice, dokonalost milující, takto nejednají; ale žádají si jen toho nejpotřebnějšího, a nechávají si ze svých úroků jen tolik, co sotva pro jejich potřeby dostačuje. A proč by si také více nechávaly, než aby takto více pýše, marnivosti a pohodlnému, méně umrtvenému životu odevzdávati se mohly? Vždyť by nemohly ukojiti všech svých vrtochů, které jim do hlavy přicházejí! Dobře tedy učiníš, když majíc nějaké úroky, vrchní k libovolnému s nimi nakládání jich necháš. Jak hanebno to, píše svatá Kateřina Sienská, jest-li řeholnice, které vzorem chudoby býti mají, v klášteře nádherněji žíti chtějí, než by jim ve světě bylo možno bývalo! A jaká to zlá převrácenost, jest-li že klášternice míti aneb užívati chce více, než by jí ve světě bylo možno bývalo!

7. Také ve vydáních musíme býti velmi opatrnými, abychom chudoby neporušili. Ty, které jmění obecné spravují, neb nakupují: mají o to péči míti, aby žádných zvláštních výloh ve svůj

prospěch nedělaly; nebo takto by slib chudoby těžce porušiti mohly. Všechny si mají pamatovati, že dovolení ke svým vydáním vyžadovati si mají ne od zpovědníka, ale od vrchní; nebo ve věcech časných musí každá řeholnice poslušna býti své vrchní. Dále nesmí žádná, aby chudoby neporušila, svolení, které jí k jisté, určité věci uděleno bylo, přenášeti na věci jiné. Dále se prohřešuje proti chudobě ta, která bez slušné příčiny, jedině z rozmaru a marnivosti darů udílí těm, kdož jich zapotřebí nemají. Jest to svatokrádež na chudobě, praví svatý Jeroným, dává-li kdo majetek chudých (t. j. klášterníků, kteříž nic vlastního míti nesmějí) těm, kteříž chudými nejsou. Konečně připomínám, že apoštolská ustanovení zpovědníkům zakazují, aby nějakých darů od řeholnic přijímali, zvláště drahocenných neb vzájemných. Svatý Jeroným píše: „Častější malé dárky, jako: šátky, vybrané pokrmy, cukrovinky a milostná psaníčka nesnášejí se se svatou láskou.“ Však o tom v příští hlavě obšírněji promluvím.

8. Třetí stupeň chudoby žádá, abysi si nestěžovala, když by se ti někdy i toho nejpotřebnějšího nedostávalo. Božská Matka řekla jednou řeholnici z řádu františkánského: „Dcero milá! obdržíš-li všecko, čeho potřebuješ, nejsi více v pravdě chudou; pravá chudoba v tom záleží, aby člověk měl nedostatek i toho, čeho potřebuje.“ Svatá Johana Chantal říkala: „Kdo si stěžuje na chu-

dobu, nelíbí se ani Bohu ani lidem. Nikdy nejsem šťastnější, než když chudoby zakouším.“ Právě tak tvrdila velká služebnice Boží Baptista Vernazza, paní řeholní, že zakouší veliké radosti, když má nouzi, a nemá ničeho, čím by se jí zbavila. Svatá Maria Magdalena de Pazzis se zarmucovala, když jí vrchní dávala to, čeho se jí nedostávalo. Když jednou při stole žádného chleba neměla, tak velice se z toho radovala, že později pro tuto přílišnou radost až na sebe žalovala. „Jak veliká milost by to pro mne byla,“ častěji zvolala, „kdybych jednou, jdouc spát, postele neměla; chtějíc se oblékati, oděvu pohřešovala! Ó kéž bych měla nedostatek všeho!“ Rci mi nyní duše milá! mluvíš a jednáš ty také tak? Ovšem že jsi se lásky k světu, k přebytku a marnivosti odřekla: ale obávám se, že posud příchylnost máš k těm věcem, které za potřebné máš, a že starostí se trápíš, proto že by se ti něčeho v oděvu, při stravě, při posteli a v podobných věcech, kterých si žádáš nedostávati mohlo. Proto se znepokojuješ, když v některé z těch věcí nedostatek máš.

9. Ale táži se tebe, kterak se můžeš pak chudou nazývati? Ty chceš obdržeti odměnu za chudobu, a přece nechceš, aby se ti něčeho nedostávalo? Také ve světě jest tak; který chudák, ano který bohatec má všecko, čeho si žádá? Kdybysi byla ve světě zůstala, jak mnohých věcí by se ti bylo nedostávalo! A v klášteře, do kterého jsi vstoupila, abysi chudou

se stala, a kde k chudobě i slibem jsi se zavázala: zde by se ti ničeho nemělo nedostávati? „Chudým býti, a žádných nepohodlí nechtíti snášeti,“ praví svatý František Saleský, „tolik jest, jako chtíti čest z chudoby a zároveň pohodlí z bohatství.“ Ty ale namítneš: Kdybych byla zcela zdravá, ráda bych všecko snášela; poněvadž ale jsem nemocná, přichází mi to velmi za těžko, když vrchní na mne žádného ohledu nemají. Nyní dovol mně promluviti: Ty si stěžuješ, že jiné na tebe zapomínají! Zdaliž ale i ty jsi nezapomněla, že jsi do kláštera vstoupila, abysi něco trpěla? Klášternice musí utrpení přijímati s radostí, nejen když je zdráva, ale i když stůně. V ustanoveních reformovaných karmelitanů stojí výslovné toto napomenutí: „Schází-li našim nemocným bratřím něco, nechť se upamatují, že chudobu Ježíše Krista za svou přijali, a že nemají tedy chtíti, aby se s nimi jako s bohatci zacházelo, ani když zdrávi, ani když nemocni jsou.“ Také svatá Maria Magdalena de Pazzis dala v ohledu tomto řeholnicím krásné naučení, řkouc: „Jakkoli byste nemocnými byly, přece nepřijímejte aniž si žádejte něčeho, co by se s chudobou nesrovnávalo.“ Proto také chtěl svatý Bernard, aby nemocní spolubratři jeho nepřijímali žádných jiných léků, leč jednoduchých odvarů z bylin; nebo drahocenné léky nehodí se pro chudé nemocné, říkával. Nevím, jest-li bysi byla měla, ve světě zůstavši, těch léků a lékařů,

kterých ti řád zaopatřil; a ty chceš ještě více? Spokoj se tedy, abysi nejen chudě žila, ale i chudě umírala; a raduj se, jest-li že smrt, majíc tě ze světa vzíti, nalezne tě chudou i v ošetřování! Měj proto při všech příležitostech, kdy nedostatku zakoušeti musíš, před očima krásné naučení svaté Johany de Chantal řkoucí: „Příležitosti, kdy bychom se v chudobě mohly cvičiti, jsou tak velmi řídké; proto se jich musíme s radostí chápati, kde-koli se nám naskytají!“

10. Čtvrtý a nejvyšší stupeň chudoby žádá, aby řeholní osoba nebyla jen spokojena s věcmi chudobnými, ale aby si i mezi chudými ty nejnepatrnější volívala; tedy nejšpatnější komůrku, nejšpatnější postel, nejšpatnější roucho, nejšpatnější pokrm. Svatá Maria Magdalena de Pazzis se radovala, mohla-li se obživiti zbytky od jídel, jichž nechali ostatní klášternice; nosívala roucho tak obnošené, že jí vrchní mocí poslušnosti musela nařiditi, aby jiné oblekla. Svatá Johana de Chantal říkávala: „Dokonalost chudoby nám radí, abychom nepotřebovaly stříbra, kde cín tu samou službu koná; a abychom nepotřebovaly cínu, kde olovo stačí.“ Tuto zásadu musí si každá řeholnice, která svatou státi se chce, učiniti pravidlem ve všech podobných případech.

11. Na konec chci zde připojiti výborné naučení, jaké dal P. Torres řeholnici, kteráž se mu zpovídávala, a kteréž chudoby se do-

týká: „Miluj chudobu, jako drahocenný poklad, poněvadž ji tvůj Božský Ženich tak vysoko cenil. Budiž chudou ve všem, a chudobou svou více se vychloubej, než jakým-koli jiným vyznamenáním. Nedopusť, aby některá sestra kůru neb laička v klášteře chudší tebe byla. Věcí ozdobných, neb takových, kterých nutná potřeba není, na sobě nenos; závojem hrubým, a pokud ještě možuo spravovaným, jakož i růžencem po boku svém ukazuj chudobu svou. Raduj se z toho, máš-li roucho špatné a spravované, a neodkládej ho dříve, pokud ho nositi můžeš. Vystříhej se toho, míti dva obleky aneb více prádla, než má nejnižší ze sester laiček. Kdyby se ti některá věc potřebnou zdála, nežádej o ni dříve, pokud jsi vzhůru k Ženichovi svému, na kříži obnaženému, nepohledla, a Ho o svolení neprosila. Nikomu ničeho nedávej, byť to sebe nepatrnější bylo; také od nikoho ničeho nepřijímej, pokud vrchní svolení svého k tomu neudělila. Ve svém pokojíku neměj nic jiného, než chudobnou postel, nepatrnými prostěradly a přikrývkami pokrytou; potom dvě židle slaměné, krucifix, čtyry obrázky papírové, nemnohé duchovní knihy, jakých ti duchovní vůdce naznačí, a vůbec jen tolik, čeho je nutná potřeba, a více ničeho. Skoumej se často před ukřižovauým Spasitelem v příčině ctnosti chudoby, a shledáš-li něco zbytečného, dones to vrchní. Od svých příbuzných ničeho si nežádej pro sebe; můžeš ale od nich žádati,

aby něco učinili pro obec klášterní; však ani toho nejmenšího nepodrž pro sebe.“

12. Pro Bůh! Duše milá, ty jsi se světa i všeho ve světě odřekla; nechtěj přece nyní prachu země přednost dávati před Bohem! Svatému Klementovi, biskupu v Ancíře, nabízel císař Diokletian stříbra, zlata a drahokamů, aby Ježíše Krista zapřel; světec ale pln bolesti z hluboka si vzdechl, že císař Boha jeho blátu přirovnává! O svatém mučeníku Basiliovi se vypravuje, že císaři Liciniovi, když mu skrze vysokého úředníka svého hodnost nejvyššího kněze a vrchního představeného všech modloslužebníků nabízel, kdyby víru křesťanskou zapříti chtěl, velkodušně odpověděl: „Řekněte císaři, kdyby mi i celou říši svou dal: že by mi přece tolik nedal, mnoho-li mi bere, chtěje, abych Boha ztratil, a nevolníkem a otrokem ďábla se stal.“ A tak pravím i já tobě: Ana jsi se již pro Boha všeho odřekla, nechtěj nyní pro některou bídnou věc do nebezpečí se vydávati, že Boha opět ztratíš. Představ si, že ti Bůh, jako jednou ctihodné sestře Marii z Kříže, na vůli dává, abysi si buď Jej aneb tvory Jeho zvolila; můžeš býti na rozpacích? Což neučiníš Boha jediným pokladem duše své, ana řeholnicí jsi? Uzavírám pojednání tohoto slovy svaté Marie Magdaleny de Pazzis: „Blahoslavení řeholníci, kteříž ve svaté chudobě, všech pozemských věcí se odřeknuvše, volati mohou: Pán jest podílem mým! On jest mi podílem, kromě

kteréhož ničeho ani v tomto, ani v onom životě si nežádám!“ Proto slýchaly sestry světici často volati: „Ničeho, ničeho kromě Boha samotného! Žádám si jen Boha pro Boha!“

Modlitba.

Můj Ježíši, v Tobě nalezám všecko! Nechci a nežádám si ničeho kromě Tebe. Tobě se zcela odevzdávám, a srdce své rozněcuji v plamenech lásky Tvé, abych zcela od nich strávena byla. Po tolik let již mi dovoluješ přebývání v domě Svém, poněvadž chceš, abych Ti celá náležela. Tak velice pečuješ o spasení mé; proto učiň, abych ode dneška ničeho jiného nehledala než jak bych Tebe milovala, a Tobě se zalíbila. Osvoboď mne ode vší náklonnosti, kteráž by mne Tobě odciziti mohla. Veškeré mé myšlení s milostí Tvou směřuj jen k tomu cíli, abych se nemilosti Tvé uchovala, a co nejdokonaleji Tobě sloužila. Ó vtělené Slovo, Ty jsi na svět přišlo, abysi srdce lidská láskou Svou roznítilo; přijmiž i mé srdce, a naplň je celé plamenem lásky Své; osvěť je, a volným učiň, aby ve všem Tvou nejvyšší vůli plnilo; spoj je zcela s Sebou! Ty samotno jím vládni! Spoj Sebe se mnou, a mne s Tebou láskou dokonalou, kteráž by na věky rozloučena nebyla. Učiň, abych více nenáležela sobě, ale jedině Tobě navždy; abych celá Tvou byla, kterýž jsi mé nejvyšší dobro, má láska, mé všecko! Matko má Maria, na Tvou přímluvu skládám veškerou naději svou! Amen.

Hlava desátá.

Kterak se máme příbuzných i ostatních lidí odříkati.

I. Kterak se máme odříkati příbuzných.

1. Kdyby příchylnost k příbuzným duši nebyla tak příliš škodlivou, nebyl by nás Pán Ježíš tak důrazně napomínal, abychom se jich odříkali. Praví: „Chce-li kdo ke mně a nemá v nenávisti otce svého i máteře a t. d., nemůže býti mým učeníkem“ (Luk. 14, 26). A opět: „Přišelť jsem zajisté rozdělit člověka proti otci jeho, a dceru proti máteři její“ (Mat. 10, 35). Proč ale žádá Spasitel, abychom příbuzných svých tak velice nenáviděli, a proč nás tak důrazně zavazuje, abychom se od nich odlučovali? Božský Mistr sám udává příčinu toho slovy: „Nepřátelé člověka (jsou) domácí jeho“ (Mat. 10, 36). Nám všem, zvláště osobám řeholním, jsou příbuzní nejhoršími nepřáteli v záležitostech spasení duší našich, poněvadž právě oni našemu duchovnímu pokroku nejvíce na překážku jsou, jak o tom svědčí svatý Tomáš, řka: „Velmi zhusta postavují se duchovnímu

pokroku na odpor příbuzní naši; nebo v této věci nejsou pokrevenci našimi přáteli ale nepřáteli.“ Také skutečnost tomu nasvědčuje. Ačkoliv svatý Karel Boromejský ve všech věcech zdrženlivým byl, a ač příbuzných svých se odříkal: přece vyznal, že po každé návštěvě příbuzných pociťoval, kterak v duchu pobožnosti a v lásce k Bohu ochladl, a od věcí Božských odtržen byl. Proto napomínají všichni učitelové duchovní, aby každý, kdo dokonalým státi se chce, příbuzných svých se stranil, do jejich záležitostí se nemíchal, ano ani zprávy od nich si nežádal, jest-li vzdáleni jsou.

2. Jakým duchem ovládána jest tedy řeholnice, která příbuzné své vždy okolo sebe míti chce; a nevidí-li jich, list na list, poselství na poselství zasílá, aby jich k sobě pobídla; a nepřijdou-li, nepokojnou se stává, a v opětovaných psaních na to si stěžuje? Kterak může taková řeholnice ve spojení s Bohem žíti? Svatý Řehoř praví: „Příbuzných musí se straniti, kdo se chce s Bohem, Otcem všech, opravdověji spojiti.“ Svatý Bernard rozjímaje, že blahoslavená Panna Maria ztraceného Ježíška po tři dny marně hledala, vyslovil toto naučení: „Pána Ježíše nelze nalézti mezi příbuznými.“ A Petr de Blois praví: „Láska k pokrevencům brzo tě oloupí o lásku k Bohu.“ Mojžíš zanechal nám před smrtí svou krásné napomenutí, kteréž zvláště na osoby řeholní padá: „Kterýž řekl otci svému a matce své: Neznám vás;

a bratřím svým: Nevím o vás — ti ostříhali řeči tvé, a úmluvu tvou zachovali“ (Deut. 33, 9); to jest: Ona řeholnice, která řekne rodičům svým, neznám vás; a bratřím svým, nevím, kdo vy jste: zachovává své svaté povolání, a jedná dle smlouvy, v jakou s Bohem vešla, když sliby své skládala. Nebo pak jí Bůh dává slyšeti ona slova, kteráž mluví k duši, lásce Jeho se zasvěcující: „Poslyš, dcero, a viz a nakloň ucha svého: a zapomeň na lid svůj, a na dům otce svého, a požádáť král krásy tvé“ (Žalm. 44, 11. 12). Praví: poslyš, ó dcero, hlasu mého, a poznej velikého dobra, kteréhož dosáhneš, jest-li mne uposlechneš; nakloň tedy ucha svého k slovům mým: a zapomeň na lid svůj, a na dům otce svého; i milovati budu potom Já Král tvůj a Ženich tvůj krásu tvou. „Jak veliká to odplata,“ volá tu svatý Jeroným, „že zapomeneš-li na otce svého: potom Král požádá krásy tvé!“ Milou a vzácnou staneš se Pánu svému, kterýž tebe v tomto i onom životě šťastnou učiní! Tomu samému učí Božský Spasitel, řka: „Každý kdo opustí dům, nebo bratry, nebo sestry, neb otce, neb matku pro jmeno mé, stokrát více vezme a životem věčným vládnouti bude“ (Mat. 19, 29). Řeholnice, která opustí příbuzné své nejen zevně, ale vypustí je z náklonnosti své i uvnitř: vládnouti bude v životě onom blažeností věčnou, a obdrží již i v tomto životě odplatu stonásobnou. Opustí sourozence nemnohé, a nalezne za ně v klášteře mnohé;

opustí otce a matku, a Bůh stane se jí za to Otcem, a Maria Matkou, kteřížto se k ní, jako k dceři, míti budou co nejlaskavěji.

3. Svatí poznávali, jak odříkání se příbuzných Bohu velice se líbí; a proto se o to přičiňovali, aby se jich co možná nejvíce stranili. Když se svatý František Xaverský na cestu vydal, aby Indii Kristu Pánu získal, a nedaleko domova svého se ubíral: přece ani matky, ani ostatních příbuzných nenavštívil, ač ho důtklivě za to prosili, a ač věděl, že jich v tomto životě více neuhlídá. Svatý Pachomius vzkázal své sestře, přišedší ho navštíviti: „Víš nyní, že jsem živ; proto v pokoji opět odejdi.“ Mnozí svatí nechtěli ani psaní od svých příbuzných čísti. Svatý Jan Klimak vypravuje o sv. opatovi Antonínovi, že když již více let na poušti se zdržoval, a od svých příbuzných psaní obdržel, samému sobě řekl: Čeho se mohu od čtení těchto psaní nadíti jiného, než že se nepokojným stanu, a vnitřního pokoje potratím, jakého nyní zakouším? Proto vrhl psaní do ohně se slovy: „Odstuptež ode mne myšlení na domov můj, abych se opět nevrátil k oněm věcem, kteréž jsem jednou opustil. Spálena buďtež vy psaní, abych se pro vás nemusel páliti jednou já sám.“

4. Svatá Terezie říkala: „Já nechápu, jaké útěchy může řeholnice nalezati v příbuzných. Vždyť, nemluvíc o tom, jak tato příchylnost Bohu se protiví: řeholnice nemůže přece s pří-

buznými sdíleti jejich zábavy, ale jen jejich starosti!“ Tato úvaha svaté Terezie velice se tobě hodí, dušinko milá! Přicházejí-li příbuzní tvoji do hovorny, přece ti nemohou radovánek svých dopřáti, poněvadž uzavřena jsi, a odejíti nemůžeš. Proč tedy do hovorny přicházejí? Pro nic jiného, než aby ti o svých starostech, nemocích a potřebách vypravovali. A k čemu to? Jen k tomu, aby ti naplnili srdce i hlavu nepokojem a roztržitostí, jakéž počátkem mnohých pochybení bývají; nebo po každé návštěvě svých příbuzných budeš po celé dny na modlitbách a při svatém přijímání roztržitou a nepokojnou, a budeš vždy o věcech přemýšleti, kteréž ti příbuzní vypravovali. Kterak si tedy můžeš takových návštěv žádati? Což neodřekla jsi se světa proto, abysi svatou se stala? A nyní bysi chtěla, aby tě návštěvy o pokoj olupovaly, a tvému duchovnímu pokroku na závadu byly? Jaká to pošetilost, domnívati se, že spokojeně žíti nemůžeme, jest-li že často příbuzných svých nevídáme! Ó jak by tě Ježíš Kristus mnohem lépe potěšoval a upokojoval, kdybysi se příbuzných svých stranila! Svatá Maria Magdalena de Pazzis nazývá nechuť, do hovorny choditi, zvláštním ovocem hodného svatého přijímání řeholníků. A v pravdě, že není místa, kde by ďábel z řeholníků větší zisk měl, jako právě v hovorně, jak to jeden zlý duch ctihodné sestře Marii Vilani sám vyznal. Proto se svatá Maria Magdalena de Pazzis chránila, aby ani hovornou

jíti nemusela, ano hovorny tak velice si ošklivila, že ani ráda o ní mluviti neslyšela. Musela-li kdy do hovorny jíti, počala plakati, a prosila své novicky: „Dcery milé, modlete se za mne k Bohu; nebo volají mne do hovorny.“ Ano jim i nařídila, aby brzo přišly, a pod nějakou zámínkou jí odvolaly.

5. Ale, namítneš, co mám tedy činiti? což nemám příbuzných svých více spatřiti? A přijdou-li mne navštívit, mám jich pryč odeslati, a do hovorny více nechoditi? Poslyš: Toho si sice nežádám; ale kdybysi tak učinila, snad bysi špatně jednala? Učinila bysi snad něco neslušného? něco, co posud žádná řeholnice nedokázala? Věz! že nejedna takové předsevzetí učinila, a také i vykonala. V životě kněze Torres-a se vypravuje, že Hieronyma Sanfelice, která v klášteře Alvině žila, zprvu tak velikou příchylnost k rodičům svým měla, že pořád na ně myslela, časté návštěvy jich přijímala, a i otci vzkazovala, aby k ní každého dne přicházel. Žila ale v tom samém klášteře i sestra její, Maria Antonia. Tato byla tak horlivá, že Boha prosila, aby jí hodně mnoho trpěti popřál. Bůh vyslyšel prosbu její, a poslal jí vřed, kterýž se vůkol rozežíral, a smrtelných jí dělal bolestí; však ona při všem tom vždy volala: „Rozmnož bolesti, Ženichu můj, rozmnož bolesti!“ Když tato sestra ležela na lůžku smrtelném, slíbila Hieronymě, že jí, pak-li jak doufá do nebe přijde, vyprosí na Bohu milost, aby života svého

polepšila a svatou se stala. Umřela, a Hieronyma v skutku život svůj změnila, a kromě jiných věcí předsevzetí učinila, že ani rodičů ani příbuzných svých více nespatří; pročež i po čtyrycet roků do hovorny choditi nechtěla. Jednoho dne přišli jí dva její synovci navštívit; ona však návštěvy jich nepřijala, ale odešla do kostela ku mřížce před nejsvětější Svátostí. Také oba synovci vešli do kostela, aby ji alespoň u oné mřížky spatřili; ale i zde se jim vyhnula, a za oponu ustoupila. Musela si ale při tom takové násilí činiti, že omdlela. (Bez násilí ovšem nikdo svatým se nestane.) Od této hodiny dělala Hieronyma takové pokroky v lásce k Bohu, že jako světice žila i umřela. Po její smrti nalezen byl na srdci jejím masitý křížek, jakožto znamení veliké její lásky k ukřižovanému Pánu Ježíši. Nyní se táži: Proč nemohla bysi i ty to samé činiti, a navždy hovorny se odříci?

6. Ale, řekneš snad, když se i na tom ustanovím, abatyše neb zpovědník mi toho nepochválí. Proč by nepochválili, když poznají, že jsi tak učinila z vnuknutí Božího, a že příklad tvůj více vzdělává i jiné sestry, aneb alespoň náklonnost jich k příbuzným a k hovorně mírní? Kdyby ti toho ale vrchní nedovolila, a ti rozkázala, abysi k příbuzným sešla: radím ti, abysi poslechla. Prosím tě ale, abys jí řekla, co blahoslavený Theodor řekl opatu svému, žádajícímu na něm, aby s matkou svou

promluvil, kteráž ho navštívit přišla: „Kážeš, milý otče, abych s matkou svou promluvil; zda-liž ale také mne ubezpečíš, že z toho pro život svůj duchovní škody míti nebudu?“ I pojala opata bázeň, a rozkaz svůj odvolal. V tomto pádu mají si vrchní i zpovědníci dobře pamatovati, že budou muset Bohu jistě z toho odpovídati, jestliže bez spravedlivé příčiny, pouze ze svéhlavosti, z nerozumných lidských ohledů, sobectví neb z pohodlí, aby příliš rozvažovati nemuseli, na závadu jsou osobě řeholní, která větší pokroky v dokonalosti činiti chce. Co se ostatně tebe dotýká, duše milá! poslechni, když se ti nakazuje, abysi k příbuzným svým do hovorny sešla; a opakuji, že tě nezavazuji, abys jich nikdy více nespatřila; ale napomínám tě, abys. kolikkrát-koli s nimi hovořiti musíš, následujících prostředků opatrnosti užívala. Předně odporuč se, prvé než do hovorny vstoupíš, nejsvětější Svátosti aneb Pánu Ježíši ukřižovanému, aby se stal pomocníkem tvým a všech hříchů tě uvaroval. Za druhé se varuj jednati jako ony, které do hovorny chodívají s tím úmyslem, aby se tam pobavily a dozvěděly, co se ve světě děje, by to potom celému klášteru vypravovali. Za třetí měj se na pozoru, abys nemluvila o tom, co se v klášteře děje, aneb o tom, co by dobrému jmenu tvé obce řeholní na ujmu býti mohlo. Za čtvrté přeruš hovor, kdyby příchozí počali rozprávěti o věcech neužitečných, a zvlášť o věcech světských, jako

jsou vdavky, tance a milkování; hovor přeruš ihned (ctihodná sestra Maria Krucifixa upadla do mdlob, když o vdavkách slyšela), a zaveď dovedným spůsobem hovor na nèkterou věčnou pravdu aneb na některou událost, z které vyvoditi můžeš některé zbožné a spasitelné naučení. Ty se nemáš učiti rozhovoru lidí světských, ale máš o to se přičiňovati, aby oni naučili se řeči tvé, která se obírá jedině Bohem a věcmi Božskými. Veškerý čas, který v hovorně strávíš, aneb kteréhos ve prospěch spásy duševní nezužitkovala, jest časem ztraceným, z kterého jednou Bohu odpovídati budeš. Za páté konečně nikdy nežádej příbuzných svých, aby tě navštívili; a přijdou-li sami, hleď hovor zkrátiti, aneb za nějakou dobrou zámínkou s nimi se rozloučiti; rci, že musíš jíti po úřadu svém, neb některý rozkaz vyplniti, neb nemocnou ošetřovati a t. pod. Zkrátka, kdo chce, snadno vhodné zámínky najde, aby se odstranil. Když takto příbuzní spozorují, že vyražení jich tobě po chuti není, nepřijdou tě tak často znepokojovat. A buď ujištěna: čím kratší je návštěva, tím méně pochybení se při ní dopustíš; a čím řidší jsou takové návštěvy, tím více v duchu se shromáždíš, a od Pána Ježíše potěšení dojdeš. Ctihodná sestra Kateřina z řádu cisterciaků, kteráž od svých rodičů vyobcována byla, protože proti vůli jejich řeholnicí se stala, říkávala: „Nezávidím spolusestrám svým, že jich rodiče a příbuzní v roce častěji navštěvují;

nebo kolikkrát-koli se mi zachce, navštěvuji svého pravého Otce, Pána Ježíše, a svou milou Matku Marii, a oni mne při tom vždy útěchou naplňují.“

7. Konečně přede vším o to péči měj, abysi se nemísila v časné záležitosti příbuzných svých, jako jsou vdavky, smlouvy, vydaje a těm podobné věci; nebo takto bys pokoj duše, shromážděnost ducha, a snadno i duši svou na dobro ztratila. „Jak mnohé osoby řeholní,“ běduje svatý Jeroným, „ztratili duše své, že s otcem neb matkou outrpnost měly!“ Proto také tvrdí tentýž světec na jiném místě, že „čím více lásky řeholnice příbuzným svým věnují, tím méně jí pro Boha mají.“ Zdaž může také řeholnice k Bohu nelaskavěji se zachovati, než když služby Boží, modlitby, přijímání svátostí zanedbává, a tisícerým roztržitostem se proto odevzdává, aby příbuzným svým posloužila? To se ale stává jedné každé, která se do takových záležitostí míchá. Svatý Bernard nazývá takové starosti starostmi ďábelskými; a napomíná proto osob řeholních, aby se starostí o příbuzné, jako starostí ďábelských chránily. Svatý Iguac z Lojoly nechtěl na zasnoubení neteře své ani pomysliti, ač byla dědičkou v domě i rodu jeho. Svatý František Borgiáš nechtěl žádati svatého Otce o dispens, kterou by byl snadno obdržel, aby syn jeho za mauželku pojati směl příbuzné své, ač dědictví celé země na sňatku tom záviselo.

8. „Žádný, kdo vztahuje ruku svou k pluhu, a ohlédá se zpět, není spůsobný ku království Božímu“ (Luk. 9, 62). Slova tato měla by nás bázní a třesením naplniti; nebo Bůh praví, že nikdo, kdo Mu sloužiti počal a opět oči své po věcech tohoto světa obrací, ku království Božímu spůsobným není. Když by tedy příbuzní tvoji do světských pletich tě zaplésti chtěli, spůsobem slušným jich odmítni. Následuj naučení, jakéhož udělil Božský Spasitel onomu mládenci, který byv k následovaní Ho pozván, se vymlouval, že prvé otce svého pochovati musí; tomu řekl Pán: „Nech ať mrtví pochovávají mrtvé své.“ (Luk. 9, 60.) To samé pravím tobě i já, duše milá: Nech lidí světských, ať si záležitostí svých se světem urovnají; tvým jediným zaměstnáním ale buď, jak bys Boha milovala, a svatou se stala. Proto rci příbuzným svým, že záležitosti takové tobě a stavu tvému nesluší. Když nejblahoslavenější Panna Maria Pánu Ježíši, který v chrámu byl zůstal, si naříkala: „Synu, co jsi nám tak učinil? aj! otec tvůj a já s žalostí jsme hledali tebe,“ odpověděl Pán Ježíš: „Zda-li jste nevěděli, že já v těch věcech, které jsou Otce mého, musím býti?“ (Luk. 2, 48. 49.) Tak odpověz i ty příbuzným svým, kdyby si stěžovali, že jim posloužiti se zpečuješ; a kdyby ti i říkali. že jsi nelaskavá, nevděčná a rodině své nepřátelská: odpověz jim odhodlaně, že jsi světu umřela, a na nic jiného pomýšleti nesmíš, než jak bys

Bohu a klášteru sloužila. Končím pojednání toto slovy svatého Josefa Kalasanského: „Řeholnice, která srdce své zavěsila na příbuzné, vně světa není.“

Modlitba.

Ano, můj Bože a Ženichu můj! Tobě jedinému chci od dnešního dne sloužiti, Tebe samotného chci milovati. Tvorům jen tehdáž sloužiti budu, když poznám, že to jest tak vůlí Tvou. Ó Bože můj! dej mi poznati, co se Tobě líbí; já všecko chci vykonati. Rozněť ve mně oheň své Božské lásky, abych budoucně ničeho jiného nehledala, než jak bych vůli Tvou plnila. Dej, abych jen tomu chtěla, čemu Ty chceš, a abych vždy a každé chvíle v pravdě a od srdce říci mohla: Můj Bože, můj Bože, jedině Tebe si žádám, a ničeho více! Ó Pane Ježíši, Králi můj a Ženichu můj! panuj Ty samojediný v srdci mém; zcela si ho přivlastni; láska Tvá nechť mu rozkazuje a ukazuje, čeho by se mělo varovati, co chtíti, čeho si žádati, aby jedině Tebe poslušným bylo. Ó nejmilejší Spasiteli! vyslyš mne pro zásluhy svého hořkého umučení! Ó Maria, královno nebes, v Tebe skládám důvěru svou, pomoz mi přímluvou svou! Amen.

II. Kterak se má řeholnice odříkati lidí světských i vlastních spolusester.

1. Svatý Augustin tvrdí, že „kdo se nevaruje nebezpečného společenství, rychle do záhuby upadá.“ Smutný příklad, jakýž dal Šalomoun, samotný již bázní musí naplniti každého. Král tento, z počátku od Boha tak milovaný a omilostěný, který Duchu svatému takřka za péro sloužil, klesl již ve vysokém stáří ve společenství pohanských žen tak hluboko, že modlám obětoval. Však není se čemu diviti, když dle slov svatého Cypriana uprostřed plamenů neshořeti nelze. Avšak přejděme k svému předmětu!

Co předně lidí světských se dotýká, budiž přesvědčena, milá nevěsto Páně! že pro řeholnice vzduch hovorny jest nakažlivý. Jest-liže v kůru se dýchá vzduch zdravý, nebeský: dýchá se v hovorně nejvíce vzduch peklem napojený. Jak podivno! Kdyby ta neb ona řeholnice v domě rodičů svých žila, dojista by se toho neodvážila, aby po dvě neb tři hodiny s muži rozmlouvala; když ale v klášteře, v domě Božím tak činí, svědomí si z toho nedělá! Což toho tedy dům Boží zasluhuje, aby se s ním hůře nakládalo, než s domem světským? Snad mi některá řekne: Pro Bůh, vždyť se při tom neděje nic zlého! Že při tom není nic zlého? Která takto mluví, nechť po-

slechne, co jí řeknu: Všechna přátelství, kteráž mají počátek svůj v přirozené náklonnosti, neb v smyslné lásce k osobám příjemným, alespoň velice překážejí dokonalosti, kdyby jinak ničím nebyla. Pro taková přátelství potrácí se při nejmenším duch modlitby a vnitřního shromáždění. Ubohá klášternice, která takovouto náklonností spoutanou se cítí, a tělesně jsouc sice v kostele přítomná, myšlení a přání svá k předmětu náklonnosti své zalétati nechává! Ztrácí lásku k svátostem, a přestává býti upřímnou ke svému zpovědníku. Stydíc se, k náklonnosti své se přiznati, aneb se bojíc, že by jí zpovědník nařídil, aby jí přemohla, opomíjí příčinu vlažnosti své odkrýti; a proto se taková ubohá duše má den co den hůře. Ztrácí pokoj; nebo slyší-li, že někdo o osobě milované zle mluví, jest podrážděná a nedůtklivě chová se k tomu, kdo něco takového pronesl. Ztrácí poslušnost; nebo napomíná-li jí vrchní, aby přátelství konec učinila, odpírá poslušnost, tisícerými zámínkami se omlouvajíc. Zkrátka: Ztrácí lásku k Bohu, který chce míti srdce celé, a v něm nestrpí žádné lásky, která k Němu nesměřuje! Shledá-li tedy srdce nakloněné jiným, opouští ho, a své zvláštní pomoci mu odpírá. Ctihodná Františka Farnese pravila řeholnicím svým: „Sestry milé, uzavřely jsme se do čtyr zdí, ne abychom vídaly a vídány bývaly: ale abychom se před očima Božíma čistými a neporušenými zachovaly. Čím více světu se ukryjeme: tím více Bůh

se nám zjevovati bude; zde ve své milosti, na onom světě ve své slávě.“

2. Takovéto náklonnosti ale, které původ svůj mají v jistých zevnějších vlastnostech milované osoby druhého pohlaví, přinášívají duši nejen veliké škody, ale i velikého nebezpečí. Z počátku zdají se býti docela bez nebezpečí; ale velmi brzo stávají se zlými, a posléze duši přivádějí k pádu smrtelnému. „Muž a žena pospolu,“ praví svatý Jeroným, „jsou jako oheň a sláma; a ďábel nikdy nepřestává rozdmychovati, aby se oheň stal velikým.“ Jako sláma snadno se rozžehne, když ohni se přiblíží, tak i osoby rozdílného pohlaví snadno se rozněcují, jest-li spolu příliš důvěrně obcují; ano tím snadněji se to stává, poněvadž, jak jsem pravil, ďábel plamen rozněcovati nepřestává. Svatá Terezie byla jednou vytržena do pekla, a Bůh jí dal na srozuměnou, že by jí ďáblové byli tam místo uchystali, kdyby se nebyla zřekla sice ne nečisté, přece ale jen přirozené náklonnosti k jistému příbuznému.

3. Jest-li že tedy čtouc slova ta, takovouto náklonnost pozoruješ v srdci svém, a vysvobození dojíti chceš: nezbývá ti nic jiného, než abysi bez prodlení nezvratně si umínila, že náklonnosti té ihned a na dobro výhost dáš; nebo kdo jen ponenáhlu jí odložiti chce, ten se jí nezbaví, poněvadž pouta ta jsou příliš silná, a k zlomení těžká, a kdo jich mocí a najednou nezlomí, ponenáhlu nikdy jich nezlomí. Zde ne-

platí výmluva, že se nestalo nic neslušného; nebo musíš věděti, že ďábel s nejhorším nezačíná, ale spíše zcela nepozorovaně duše nedbalé až na kraj záhuby vodí, a je potom jedním rázem do ní vrhá. Jest všeobecným míněním učitelů duchovních, že v tomto pádu jiného prostředku není, leč útěk, a vystříhání se příležitosti. „V tomto boji,“ praví svatý Filip Nerejský, „vítězí jen bázliví,“ a to jsou oni, kteříž utíkají příležitosti! A již před ním vyjádřil se svatý Jeroným: „Když i nad jinými nepatrnostmi vítězíme bojujíce: v půtce o čistotu vítězství dosahujeme jen utíkajíce.“

4. Nepociťuješ-li ale, jak za to mám, takovýchto náklonností, budiž přece velmi ostražitou; nebo i ty jsi v nebezpečí, a můžeš se zaplésti do těch samých tenat, do kterých bídně upadly jiné, za bezpečné se majíce. Jednej především dle napomenutí svaté Terezie, kteráž píše, že mnohem lépe jest, říká li se o řeholnici, že jest nezdvořilou a na slova skoupou, než že jest hovornou, a lidem světským příjemnou. Podobně psala svatá Kateřina Sienská jedné neteři své: „Lidem světským ukazuj se skromnou a s očima sklopenýma; v řečích ale buď nesmělou a uzavřenou jako ve skořepině.“ Podobně nebuď ani ty při mřížce v hovorně ve svých pohledech všetečnou, ani hlasitě se nesměj, ani — a to zvláště — v oděvu marnivosti na jevo nedávej. A ještě větší chybou by to bylo, kdyby ti zpod závoje kadeře vlasů vykukovaly, aneb kdybys

květiny aneb voňavky s sebou nosila. Chceš-li se veškerému nebezpečí vyhnouti, hleď se co nejvíce možná straniti obcování s lidmi světskými stavu jakéhokoliv. „Zůstávej v samotě jako hrdlička,“ napomíná svatý Bernard; „nebo nemáš co dělati se světem.“ Zůstávej o samotě, zamiluj si kůr i cellu svou, a utíkej před hovornou, jako před morovou ranou. Co je ti po lidech světských? Vždyť jsi se světa odřekla, abys Bohu náležela! Ctihodná sestra Johanna ze svatého Štěpána, z řádu svatého Františka, říkávala: „Jsouc nevěstou Krále všech králů, nechtěj pohlížeti na otroky. Jest to zločin, jest-liže otrok zraků svých pozvedne k nevěstě královské; ale toho samého zločinu vinnou by se stala nevěsta králova, kdyby v tom zalíbení nacházela, že na ni otrok rád pohlíží.“ Svatá Kateřina Sienská napomíná klášternic: „Nebyly bychom nevěstami, ale nevěstkami, kdybychom dle samolásky své jednaly. Cella stává se nám protivnou, když obcování s lidmi světskými milujeme.“ Dále nabádá svatý Jeroným, abys nezřízené náklonnosti umrtvila ihned, prvé než zmohutní, ano jakmile zpozoruješ, že se v srdci tvém ozývati počíná. Jest-li je lev ještě malým, snadno se dá usmrtiti; jest-li ale vzrostl, velmi nesnadno, ano skoro nemožno bývá ho usmrtiti.

5. Ještě větší, všeho pokárání hodnou chybou bylo by to, kdybys s lidmi světskými žertovati chtěla, aneb dokonce ruce své od nich tisknouti si nechala; nechci tě ale z poslednější veliké

neplechy obviňovati; promluvím jen o neslušných žertech v slovích. Nemýli se, jako bys bez viny byla, poněvadž sama takových řečí nemluvíš, ale jen posloucháš; jsi spíše právě takovou vinnicí, jako onen drzý člověk. Poněvadž ho mluviti necháváš, a okamžitě se nevzdaluješ, stáváš se spoluvinnou. Ano poslouchajíc takových pekelných řečí, stáváš se ještě horší než mluvčí sám, poněvadž z nevěsty Kristovy se přetvořuješ v nevěstu ďáblovu. A velmi snadno příčinu zavdáš k úpadku celé obce klášterní; poněvadž zlý příklad jediné jeptišky, takového spojení udržující, dostačitelným jest, aby mnohé jiné zavedl. Zvláště opatrnou buď, kdyby tě navštívil tvůj bratr neb nejbližší příbuzný, a přivedl si s sebou někoho ze svých známých, který by ti náklonnost na jevo dával; i kdyby si pro slušnost ještě některou starší spolusestru s sebou do hovorny vyžádala, budeš přece ty míti hlavní úkol při návštěvě té! Máš-li, pravím, takový výstup míti: sklop své oči, nemluv slova, a ukazuj velikou vážnost; ještě lépe ale uděláš, odstraníš-li se, jakmile to možno. Kdyby tě později ještě jednou do hovorny zvali, prostě toho odřekni. Dobře si pamatuj, že tě mám za ztracenou, jest-liže mne v této věci doslovně neuposlechneš. Podobně učiň, kdybysi obdržela psaní, v kterém slova milostná přicházejí: roztrhej je hned, ano spal je, a neodpověz naň. Kdybysi ale z jiných příčin odpověditi musela, odpověz zkrátka, a slovy přísnými, aniž bys

oněch milostných výrazů jen vzpomněla. Kdyby ale pisatel žádal, abys k mřížce v hovorně přišla, odbuď ho; nebo kdybysi se po takém psaní objevila, ztracena jsi. Věz dále, že bysi se toho samého přečinění vinnou učinila, kdybysi z úslužnosti k některé spolusestře těžkého uražení Boha se nelekala, a k takovým nebezpečným věcem nápomocnou jí byla. Kdybysi něčeho takového učinila, trest Boží by tě neminul, jako se to stalo jisté klášternici, která tak nesvědomitou byla, že se stala přenášečkou nedovoleného dopisování. Když jednou takový list poslu v sakristii mezi dveřmi podávala, dveře ty tak náhle byly přiraženy, že donášečce ruku roztříštily, a ona proto v málo dnech na křeče zemřela.

6. Právě tak ostražitou buď oproti kněžím řeholním i světským, pozoruješ-li, že s tebou nemluví pro Boha a spasení duše tvé, ale že na tobě zalíbení nacházejí. Zvláště se zpovědníkem nemají klášternice mluviti, leč ve zpovědnici; jindy ale, musí-li to již býti, jen za zakrytou mříží v hovorně. Také v obcování s vůdcem duchovním jest nejvyšší zdrženlivosti nutná potřeba; nebo kdo komu veškeré tajnosti svědomí zjevuje, vždy jisté příchylnosti neb náklonnosti k němu pociťuje; kterážto náklonnost velmi snadno v oheň pekelný přejíti může, jestli se nepotlačuje. Proto radím, abysi se, pokud jen možno, odřekla všeho zbytečného spojení a jednání se svým zpovědníkem; jako

abys mu dárky dávala, pro něho vařila, neb šila a t. pod. „Ó jak mnohé překážky,“ praví svatá Terezie, „připravují řeholnicím tyto bídné pletichy světské! Dejž Bůh, aby se jim posléze nestaly i překážkou takovou, že by Boha spatřiti nemohly!“ Zvláště co darů se dotýká, budiž ti dost, — jest-li že spůsob jest v tvém klášteře, aby se dary dávaly — abysi dvakrát neb třikrát do roka malý dárek dala, který by více svědčil o tvé pozornosti, než náklonnosti. A vždy s největší opatrností nad tím bdi, aby ti nikdy, při žádné příležitosti, slůvko příchylnosti nevyklouzlo.

7. Neříkej, že při tom žádného nebezpečí není, poněvadž kněz jest mužem svatým; ale spíše slyš, co praví svatý Tomáš Akvinský: že se máme před osobami, ku kterým náklonnosti pociťujeme, tím více na pozoru míti, čím zbožnější jsou; poněvadž čím světější tím i svůdnější jsou. Poslyš také, co praví ctihodný kněz Sertorius Kaputo z tovaryšstva Ježíšova: „Ďábel nás z počátku nechává na osobě milovati jenom ctnost; potom nás ale pohání, abychom milovali osobu samu; a konečně nás do záhuby uvádí.“ Andělský učitel svatý Tomáš Akvinský píše: „Ďábel umí nebezpečí zakrývati; a proto nestřílí hned šípy zkalenými, ale napřed takovými, které náklonnost podněcují, a srdce poněkud poraňují; jest-li že se mu ale vzájemnou náklonnost roznítiti podařilo: potom takové osoby k tomu vede, že v krátce ne již jako andělé,

ale jako lidé z těla a krve s sebou zacházejí; vzájemné pohledy stávají se častějšími, rozmluvy srdečnějšími, jeden druhého si přeje častěji spatřiti; a tak se proměňuje duchovní přátelství v tělesnou náruživost.“

8. Svatý Bonaventura udává těchto pět známek, z kterých se poznati dá, kdy náklonnost čistá není. Předně, když se dlouhé a nepotřebné řeči konají; řeči jsou ale vždy nepotřebné, když příliš dlouho trvají. Za druhé, když jeden na druhého pohlíží a ho vychvaluje. Za třetí, když jeden druhého chyby omlouvá. Za čtvrté, když jeden na druhého snadno žárlivým se stává. Za páté, když kdo při odloučení od druhého nepokoj pociťuje. A já ještě přidávám: když kdo má veliké zalíbení na jemných spůsobech a přirozených přednostech druhého; když kdo po tom touží, aby náklonnost jeho byla opětována, a snesti nemůže, aby jiní toho pozorovali, to slyšeli aneb o tom povídali. Ó jak pravdivě mluví kněz, Petr Konsolini, že s nábožnými osobami ženskými zacházeti máme jako s dušemi v očistci, t. j. jen z daleka, a aniž bychom na ně pohlíželi! Mnohé řeholnice si žádají častých rozmluv se svými vůdci duchovními, předstírajíce, že z takových rozmluv větší horlivosti k duchovnímu životu nabývají. Ale k čemu tak dlouhých rozprávek a důvěrných řečí, jež jsou s nebezpečenstvím spojeny, že rozprávějící do záhubné náruživosti upadnou? Jest-li si větší horlivosti upřímně žádají: postačí jim

k tomu konci duchovní knihy, duchovní čtení, rozjímání a čtení při stole; dostačují kázaní v kostele; ano i bez těch již zákony a pravidla řeholní by dostačily, by svatými se staly; jen kdyby to vše pozorně čísti a zachovávati chtěli!

9. To, co jsem posud řekl, vztahuje se k odloučení se od osob zevnějších; ale dobře si musíš pamatovati, že nezřízená láska může se vplížiti také i mezi osoby řeholní toho samého kláštera, zvlášť když mezi mladšími veliká důvěrnost panuje. Svatý Basilius varuje mladíky, aby ani se sobě rovnými příliš důvěrně neobcovali, poněvadž se to ďáblu daří, že může skrze takováto přátelství mnohých do věčné záhuby uvrci. I když vzájemnou náklonnost z počátku jen za čistou lásku duchovní považují, přece skrze úskoky ďábla ponenáhlu v nepravosti upadají. V tom samém smyslu vyslovuje se blahoslavená Angela de Foligny: „Ačkoliv láska všecko dobré v sobě uzavírá, uzavírá v sobě přece také všecko zlé. Nemluvím o lásce nemravné, o které se bez toho ví, že se jí varovati máme; mluvím o lásce k sobě rovným, která v lásku nezřízenou zvrhnouti se může. Časté obcování jednoho s druhým a vyjádřování vzájemné náklonnosti přináší s sebou, že láska srdce příliš k sobě upoutá, a takto je zkazí, poněvadž přílišná náklonnost rozum ponenáhlu zatemňuje. Jeden si přává, co si i druhý přeje, až jeden druhého na konec

svede, poněvadž jeden druhému odporovati nechce; a tak oba do záhuby upadají."

10. Při tom musíš pozorovati, že, ač přátelství s lidmi zevnějšími neb světskými jsou pohoršlivější: za to přátelství mezi klášternicemi samými jsou daleko nebezpečnější, a to proto, že za jedno mnohem nesnadněji mohou se vykořeniti, a za druhé, že příležitost k nim jest mnohem bližší. Kéž by toho Bůh nedopustil, aby osoba řeholní tak nešťastnou se stala, že by do těžkého hříchu proti slibu čistoty v domě Páně upadla! Prorok Isaiáš jí odsuzuje slovy (26, 10): „V zemi svatých neprávě činil, a nebude viděti slávu Hospodinovu." Proto mají cvičitelky novicek v této věci bedlivý zřetel míti na schovanky své, a nesmějí se ostýchati, za přátelstvími jejich i toho nejhoršího se domýšleti. Zpozorují-li na dvou dcerách svých vzájemnou, tajnou náklonnost a důvěrnost, musejí se tomu okamžitě na odpor postaviti, a obou přísně od sebe odloučiti. Jen domýšlení nikdy neustávající, a dohlídka nejbedlivější mohou možným zlým věcem předejíti. Mají proto také do svých přednášek ve výrazech obecných častěji vplétati napomenutí, aby svěřené jim duše více než smrti se bály některý hřích z nepravého studu ve zpovědi zamlčeti a mají také pro výstrahu vypravovati o osobách, které po svatokrádežné zpovědi nešťastný konec vzaly.

11. Svatý Basilius konečně nařídil v řeholi své, co i všem ostatním řeholním osobám platí,

aby se tak zvaná přátelství partikularní čili částečná netrpěla, ale přísně kárala. Svatý Bernard nazývá přátelství taková jedovatými a obecného pokoje nepřátely, a to vším právem; nebo kdyby i jinak nebezpečí a neštěstí nepřinášely, jsou přece pramenem nepokoje, reptání a stranictví. V kterém klášteře taková přátelství jsou, tam se i stává, že při volbách hlasy nepřipadají nejhodnějším, ale zvláštním přátelům, a že se tvoří různění a spory. Buď tedy ke všem bez rozdílu v obcování vlídná, laskavá a úslužná, tak aby každá poznati mohla, že s tebou v nejlepší vůli žije; nebuď ale se žádnou příliš důvěrnou; důvěrné přátelství měj jedině s Bohem. Zvláště se varuj takové, která ti náruživou náklonnost na jevo dává. V nynějším životě kráčíš po cestě tmavé a kluzké; kdyby si měla zlou společnici, která by tě nad propast zavedla, byla by jsi ztracena.

12. Odlož v této věci veškerých ohledů na lidi, a veškeré bázně lidské, tak velice zavržení hodné. Nemysli a neříkej nikdy: Co tomu řeknou lidé, jest-liže té neb oné osoby zevnější se odřeknu; jest-liže od té neb oné se odloučím; jest-liže odloučenost, modlitbu a umrtvování si zamiluji? Vysmějí se mi, všem budu za terč úsměchů. „Ó jak mnohých,“ volá svatý Augustin, „tato slabost do pekla uvrhla!“ A svatý František Borgiáš praví: „Kdo se Bohu oddati chce, musí především naprosto pohrdnouti proklatou zámínkou: „Co tomu lidé

řeknou?“ Ó Bože! proč nepomýšlíme na to, co našemu jednání řekne Pán Ježíš, co nejblahoslavenější Panna Maria? Pán praví: „Zahrada zamčená jsi, sestro, choti má! zahrada zamčená, a studnice zapečetěná.“ (Píseň Šalom. 4, 12). Těmi slovy na rozum dává řeholnicím, aby srdce svá zachovávaly jako zahradu zapečetěnou, do které přístup má jediná láska Boží, a aby takto v pravdě nevěstami Jeho byly. A toho dobře uvaž, že mezi všemi chybami, kterých řeholnice dopustiti se může, žádná Božskému Ženichu tak velice se neprotiví, jako ta, když nevěsta Jeho v srdci svém cizí lásku přechovává. Srdcí svých nevěst Bůh zcela pro sebe si žádá. Také i pozemský ženich všecko jiné spíše snesti může, než aby nevěsta jeho někoho jiného milovala. Končím slovy: Vždy pamatuj, že co se lásky dotýká, jediný Bůh jest pro tebe na zemi, kteréhož jediného a samotného milovati máš.

13. Prvé než přejdu k předmětu jinému, musím ještě poblouzení oněch řeholnic pokárati, které se zvířaty, jako se psy neb kočkami a t. pod. pošetile se milkují, zvířata ta vždy kolem sebe míti chtějí, je s sebou nosí, celují, rozmazlenými slovy zahrnují, a potěšiti se nemohou, když některé z nich zdechlo. Již při lidech světských takovéto se zvířaty se mazlení rozumu odporuje; kterak teprv ono vypadá při osobách, Bohu zasvěcených?

Modlitba.

Ó můj Ježíši! Ty chceš mé celé srdce, mou celou lásku; a i já chci Tobě zcela náležeti. Po tak mnohém zpronevěření se Tobě byla bych zasloužila, od Tebe zavrženou býti; ale v srdci svém rozeznávám hlas Tvé lásky, nejvýš shovívavé: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého.“ Ano chci poslouchati, a od této chvíle Tebe jedině milovati. Ó kéž by mi popřáno bylo, ó můj Ježíši! abych se pro Tebe zcela mohla obětovati, kterýž jsi se pro mne zcela obětoval! Z lásky ke mně jsi všecku krev svou prolil, život svůj za spasení mé na smrt vydal; a já bych Tobě ještě něco odpírati neb zadržovati měla? Jedno srdce nestačí, ba ani tisíc srdcí by nestačilo, abych Tě s důstatek milovala; a já bych o své bídné srdce ještě i s tvory děliti se měla? Nikoliv; Ty chceš mé celé srdce, a celé Ti také náležeti má! Přijmi ho, ó můj Ježíši, Lásko má a Ženichu můj! Tvou jsem, a to zcela: nalož se mnou, jak se Tobě líbí. Maria! naděje má, spoj mne s Pánem Ježíšem, Synem svým, a učiň, abych Jemu zcela náležela! Na Tobě této milosti se domáhám, a od Tebe s důvěrou ji očekávám. Amen.

Hlava jedenáctá.

O svaté pokoře.

I. O statcích z pokory pocházejících.

1. Svatí nazývají pokoru základem i strážcem všech ctností. Třebas nebyla ctnost pokory nejprvnější co do hodnosti, přece zaujímá prvního místa mezi ctnostmi, jsouc jich základem, učí svatý Tomáš Akvinský. Jako základ stavení předcházeti musí zdím, komnatám i jich svrškům, třebas ony sebe vzácnějšími byly: tak podobně pokora zaujímá prvního místa v životě duchovním; nebo ona zahání pýchu, kteréž Bůh se protiví, dokládá andělský učitel. A svatý Řehoř učí: „Kdo bez pokory shromážďovati chce ctnosti, nosí jen prach proti větru.“

2. Vypravuje se o jistém poustevníku, který prý na poušti velmi ctnostně žil, že při své smrti prosil opata svého, aby ho nejsvětější Svátostí zaopatřil. Když se opat s nejsvětější Svátostí přibližoval, hodil se k tomu loupežník, který pln jsa skroušenosti, do celly poustevníkovy vstoupiti si netroufal, ale jen hlasitě bědoval: „Ach, kéž bych byl jako ty!“ Poustevník

slyšel slova ta: i nadmul se nešťastník pýchou, a pravil: „Ano, kdybys byl jako já.“ Ale co se stalo? Loupežník odešel se vyzpovídat, spadl ale do propasti a umřel; nedlouho po něm skonal také poustevník. Smrti poustevníka velice oplakával jeden z bratří jeho, kterýž ale ze smrti loupežníka velice se radoval. Když se ho tázali, proč tak činí, vyznal, že loupežník pro svou velikou lítost stal se blahoslaveným, poustevník ale pro pýchu svou zavrženým. Nesmíme ale míti za to, že poustevník pyšným se stal teprv na loži smrtelném; ze slov jeho zřejmě vysvítá, že pýcha dávno před tím v srdci jeho byla zakořeněna; pročež také tak nešťastně skončil. Svatý Augustin praví: „Jest-li pokora všech skutků našich nepředchází, neprovází a nenásleduje, pýcha nás o celou zásluhu oloupí.“

3. Krásnou ctnost pokory lidé málo znali a málo milovali, ano docela jí nenáviděli, pokud na světě panovala pýcha, která již Adama k pádu přivedla. Proto přišel Božský Spasitel s nebe, aby nás pokoře naučil, a to nejen slovy, ale i vlastním příkladem, poníživ se tak velice, že člověkem se stal, a podobu služebníka na se přijal. „Sebe samého zmařil, přijav způsobu služebníka“ (Filip. 2, 7). Ano chtěl považován býti za nejmenšího mezi lidmi, tak že prorok Isaiaš (53, 3) nazývá Jej „pohrdaného a nejposlednějšího z mužů“. A v pravdě! spatřujeme svého Božského Spasitele v Betlemě v chlévě narozeného a do jeslí mezi dvě zvířata polože-

ného, v Nazaretě nepoznaného, chudého, a v dílně tesaře jakožto učně pracujícího. Spatřujeme Jej později v Jerusalemě jako otroka zbičovaného, jako opovrženého člověka potupeného, jako divadelního krále korunovaného, a konečně jako zločince k smrti kříže odsouzeného. Poslyšme ale slov Jeho: „Příklad zajisté dal jsem vám, abyste jakož jsem já učinil, tak i vy činili“ (Jan 13, 15); to znamená: proto jsem vytrpěl tolik potupy, abyste po příkladu mém ani vy potupy se nebáli. Svatý Augustin vyjádřil se o pokoře Ježíše Krista takto: „Jestliže tento lék pýchy nevyhojí: nevím, co by ji ještě vyhojiti mělo.“ A Dioskorovi píše: „Chceš-li věděti, která je první ctnost, která z nás učiní učeníků Ježíše Krista, a která co nejbezpečněji nás spojí s Bohem, věz: první jest pokora, druhá jest pokora, třetí jest pokora; a kolikkrátkoli se mne otážeš, tolikkrát to samé ti odpovím.“

4. Písmo svaté praví: „Ohavností jest Hospodinu každý hrdý“ (Přísl. 16, 5), poněvadž jest zlodějem, slepcem a lhářem. Jest zlodějem, protože si přivlastňuje, co Božího jest. „Co máš, čeho jsi nepřijal?“ (I. Kor. 4, 7), táže se svatý apoštol. Kdyby pán na koně svého přikrývku zlatem prošívanou položil: zdaž vychloubal by se jí kůň — ovšem kdyby rozum měl — když by najisto věděl, že mu na pokynutí pána opět odňata bude? — Dále jest slepcem, jak praveno bylo onomu biskupovi

v Zjevení svatého Jana (3, 17): „Pravíš: Jsem bohatý: a nevíš, že jsi ty chudý a slepý.“ Co jiného máme ze sebe než nicotu a hřích? I to nemnohé dobré, co snad konáme, jestliže bedlivěji skoumáme, shledáme plným nedostatků a chyb, tvrdí svatý Bernard. Hrdý na konec jest také lbářem; nebo všechny dary, které člověk má, jsou vesměs dary od Boha, buďsi že to jsou dary přirozené, jako zdraví, bystrost rozumu, příjemná postava, schopnosti a těm podobné; buďsi že to jsou dary milosti, jako dobré žádosti, mysl dobrému otevřená, duch osvícený. Proto praví svatý Pavel: „Milostí Boží jsem, co jsem“ (I. Kor. 15, 10). Ano my nemůžeme sami ze sebe ani něco dobrého mysliti (II. Kor. 3, 5).

5. Klášternice hrdá jest tvorem praubohým. Dokud ji ovládá pýcha, Duch svatý nemůže v ní hostem býti; za to ale ďábel s ní dělá co chce. Svatý Josef Kalasanský praví: „S pyšnými řeholníky si ďábel zahrává jako s mičem.“ Cesarius vypravuje o jistém opatovi, který přivedl mladého, a jak se mluvilo, svatě žijícího mnicha k člověku, ďáblem posedlému, a řekl: Jest-li tento mnich ďáblu poručí, aby člověka posedlého opustil, zda-li bude moci v něm zůstati? „Toho se nebojím,“ řekl ďábel z posedlého; „nebo jest pln pýchy.“ — Aby služebníky své ochránil před pýchou, dopouští Bůh někdy na ně, aby byli zkoušeni ohavnými pokušeními, na př. proti svaté čistotě; a když

i opětovně prosí, by je osvobodil, nechává jich přece v boji, jakož se dělo svatému Pavlu, kterýž to psal Korintským, řka: „Aby velikost zjevení mne nepozdvihla, dán jest mi osten těla mého, anděl satanův, aby mne zašijkoval. Pročež třikrát jsem Pána prosil, aby ode mne odstoupil; ale řekl mi: Dosti máš na milosti mé“ (II. Kor. 12, 7—9). Pán tedy nechtěl svatého Pavla tohoto trapného pokušení sprostiti proto, aby pokorným zůstal, vykládá svatý Jeroným. Ano Bůh někdy i toho dopouští, že někdo do hříchu upadne, aby se pokorným býti naučil, jako David král, který vyznal, že klesl proto, poněvadž pokorným nebyl. „Prvé než jsem snížen byl, já jsem zavinil“ (Žalm 118, 67).

6. Svatý Augustin píše: „Bůh, který trůn má na výsostech, sestupuje k pokornému; od pyšného ale se odvracuje.“ A královský prorok dosvědčuje, že Bůh na nízké pohlíží milostivě, od pyšných ale že se odvracuje, jako by jich neznal (Žalm 137, 6). V jistém klášteře byla jeptiška tak pyšná, že řekla spolusestře své: „Jen roucho řeholní, kteréž obě nosíme, jest toho příčinou, že zde na téže lavici pospolu sedíme; nebo do mého domu otcovského nepřijali by tě ani za služku!“ Kterak asi Bůh pohlížel na tuto nadutou klášternici? Pyšní nejsou v lásce u Boha; On jich snesti nemůže. Pyšní andělé byli v nebi jen okamžik, a hned potom je Bůh do propasti pekelné svrhl. Slovo Boží klamati nemůže. „Kdo se povýší, bude

ponížen“ (Mat. 23, 12). Svatý Petr Damiani vypravuje o hrdém člověku, který chtěje právě při svou vybojovati soubojem, prvé na mši svatou šel; když ale při ní slyšel slova: „Kdo se povýší, bude ponížen“, řekl: To nemůže býti; nebo kdybych byl ponížen, ztratil bych jmění i vážnosti! Ale co se stalo? Protivník jeho probodl mu v souboji jazyk, který se Bohu rouhal, a mrtvého povalil k zemi.

7. „Bůh se pyšným protiví, pokorným ale dává milost“ (Jak. 4, 6). Pán sice slíbil, že vyslyší každého, kdo Jej prosí, řka: „Každý, kdo prosí, béře“ (Luk. 11, 10); ale pyšných Bůh nevyslyší, jak svatý Jakub svědčí: Bůh se pyšným protiví, kdežto pokorným štědře darů udílí. „Pokorným ale dává milost,“ jim otvírá Ruce své, a dává, mnoho-li si přejou neb žádají. „Pokoř se Bohu, a očekávej rukou jeho,“ praví Písmo svaté (Sir. 13, 9). Svatý Augustin se modlíval: „Pane, dej mi poklad pokory!“ Pokladem jest pokora, protože Pán pokorné všemi statky zahrnuje. Jest-liže srdce člověka plno jest samým sebou, nemůže naplněno býti dary Božskými, leč tehdáž, když poznavší nicoty své, se opět vyprázdní ze samého sebe. „Vypouštíš studnice v oudolích,“ praví královský prorok, „aby tekly vody mezi horami“ (Žalm 103, 10). Bůh dává údolím přetékati vodami, t. j. dává duším pokorným přetékati milostmi; po horách ale, po duších pyšných, vody t. j. milosti Boží stékají, aniž by

jich zúrodnily. Proto psáno jest v chválozpěvu magnifikat: „Vzhledl na ponížení děvky své,“ t. j. vzhledl na poznání její, že za nic se neměla před Bohem; a proto „veliké věci mi učinil“ (Luk. 1, 48, 49). Svatá Teresie dotvrzuje, že se jí od Boha největších milostí dostalo, kolikkrátkoli v modlitbě před Ním se pokořila. „Modlitba kořícího-se oblaky pronikne: aniž odstoupí, dokud nepopatří (na ni) Nejvyšší,“ praví moudrý Sirach (35, 21). Pokorným dostává se tedy od Boha všeho, čeho si žádají. Pokornému netřeba se báti, že bude oslyšen neb že zůstane bez útěchy (Žalm 73, 21). Svatý Josef Kalasanský řekl: „Chceš-li svatým býti, buď pokorným; chceš-li nejsvětějším býti, buď nejpokornějším.“ Té samé rady udělil jistý zbožný muž svatému Františku Borgiaši, když ještě ve světě žil; vyzýval jej totiž, chce-li svatým býti, aby každodenně pomýšlel na bídnost svou. Světec vynakládal proto den co den první dvě hodiny svého rozjímání na to, aby se poznal a sebou pohrdl.

8. Svatý Řehoř dále praví: „Jako pýcha jest nejzřejmější známkou zavržených: tak pokora jest nejzřejmější známkou vyvolených.“ Svatý opat Antonín spatřil svět plný osidel ďábelských, a zvolal vzdýchaje: „Kdo ujde těchto osidel?“ I uslyšel hlas: „Antoníne, jedině pokora bezpečně kráčí; kdo chodí s hlavou sklopenou, tomu netřeba se báti, že polapen bude.“ Zkrátka; nestaneme-li se dítkami — ne dle

stáří sice, ale dle pokory — nelze nám blaženosti nebeské dojíti; nebo praví náš Božský Spasitel: „Nebudete-li jako maličcí, nevejdete do království nebeského“ (Mat. 18, 3). V životopise svatého Palemona se vypravuje, že jistý mnich přešed žhavé uhlí, tím se chlubil a říkal druhům svým: „Kdo z vás mohl by toho dokázati, aby se nepopálil?“ Světec vytýkal mu marnivost jeho; ale nešťastník onen se nepolepšil, nadutým zůstal, až bídně do těžkého hříchu upadl, a v tomto zlém stavu také zemřel.

9. Pokorným, kteří povržení a pronásledování na zemi snášejí, slíbeno jest nebe. „Blahoslavení jste, když vám budou zlořečiti a protivenství činiti, a mluviti všecko zlé — neb odplata vaše hojná jest v nebesích“ (Mat. 5, 11, 12). Pokorní ale mají přislíbeno štěstí nejen v životě budoucím, ale již v tomto. „Učte se ode mne, nebo jsem tichý a pokorný srdcem: a naleznete odpočinutí duším svým“ (Mat. 11, 29). Pyšný nikdy nenalezá pokoje, poněvadž vždy za to má, že se lidé k němu nechovají tak, jak on si toho v přeceňování sebe od nich žádá; žádná pocta mu nedostačuje, poněvadž vidí, že jiní jsou ještě u větší poctivosti. Vždy se mu tedy málo cti dostává; a pocit tohoto nedostatku více jej trápí než jej dosáhlé poctivosti obveselují. V jak vysokých hodnostech postaven byl Aman u dvora krále Assvera, když i s králem stolovati směl! A přece cítil se nešťastným, poněvadž Mardocheus ho pozdravovati

nechtěl. „Ačkoliv toto všecko mám, zdá se mi, jakobych nic neměl, dokud vídám Mardochea žida seděti u dveří královských“ (Esth. 5, 13). Ale také jakých poctivostí dostává se pyšným? To nejsou poctivosti, kteréž by je rozradovati mohly; nebo se jim prokazují jen z lichých ohledů lidských. „Pravá čest,“ tvrdí svatý Jeroným, „následuje ctnosti jako stín; prchá před tím, kdo ji hledá, a vyhledává toho, kdo jí pohrdá!“

10. Pokorný žije vždy spokojeně, poněvadž každá poctivost, mu prokázaná, nezaslouženou se mu býti zdá; má-li ale snášeti příkoří: rozvažuje, že za své hříchy si mnohem horších věcí zasloužil, a říká jako Job: „Hřešil jsem, a v pravdě zavinil jsem, ale jak jsem byl hoden, nepřijal jsem“ (Job 33, 27). Sv. František Borgiáš zanechal nám příklad, následování hodný. Když se měl jednou na dalekou cestu vydati, upozorňovali ho, aby napřed posílal služebníka, který by mu příbytek obstarával. „Takto opatrným jsem vždy,“ odvětil světec; „posílám totiž, kolikkrátkoli mám cestu konati, napřed myšlenku na peklo, kterého jsem si zasloužil. A tak jakýkolivěk nocleh zdá se mi býti palácem královským u porovnání s místem, na kterém bych býti zasluhoval.“

Modlitba.

Můj Bože! Kterak mohu po tolika hříších býti ještě tak pyšnou! Ano, hříchy mé neudělaly

mne toliko nevděčnou, ale také velice pyšnou! Nezavrhni mne, ó Bože! před tváří svou. Smiluj se nade mnou, a osvěť rozum můj, abych poznala co jsem a co zasluhuji. Jak mnozí, kteříž méně hřešili než já, se trápí v pekle bez naděje na odpuštění. Mně ale nabízíš odpuštění, jest-li ho jen přijati chci. Ano, Spasiteli můj! odpusť mi; z celé duše želím pýchy své, v které jsem bližním svým, ano Tebou, svým nejvyšším dobrem, pohrdala. Se svatou Kateřinou z Janova volám: „Ó Bože; jen žádného hříchu více!“ Dosti dlouho jsem Tebe již urážela! nechci dále zneužívati shovívavosti Tvé! Miluji Tě, ó Bože můj! a žíti chci jen proto, abych tě milovala, a Tobě sloužila. Ježíši můj pomoz mi! Peklo tím úsilovněji na mne bude dolehati pokušeními, čím více bude patřiti, že býti chci Tvou. Ku pomoci mi přispěj, a nezanech mne mně samé! Nejsvětější Panno Maria, v Tebe skládám veškeru naději svou; nepřestávej svou všemocnou přímluvou u Boha mi pomáhati. Amen.

II. O pokorném rozumu neboli o pokorném úsudku.

1. Když jsme velikých statků, kterých pokora s sebou přináší, uvážili: rozjímejme nyní, v čem konání ctnosti této záleží, a co musíme činiti my, abychom jí dosáhli. Něco jiného jest pokora rozumu, a něco jiného pokora vůle. Zde promluvím o pokoře rozumu, bez

kteréž pokory vůle dojíti nelze. Pokora rozumu v tom záleží, abychom nízce o sobě samých smýšleli, a se za tak špatné a bídné měli, jakými v pravdě jsme. „Pokora,“ praví svatý Bernard, „jest ctnost, s kterou člověk, že sebe sama co nejvěrněji poznal, sobě samému se ošklivi.“ Pokora jest tolik co pravda, tvrdí svatá Terezie. Proto Bůh pokorné velice miluje, poněvadž pravdu miluje. Jest v tom až příliš pravdy, že nejsme ničím, že jsme nevědomí, slepí a nestateční, abychom cos dobrého vykonali. Ze sebe samých máme jen hřích, který nás ještě pod nicotu stlačuje; ze sebe samých můžeme jen zle činiti. Máme-li ale přece něco dobrého na sobě, aneb činíme-li něco dobrého: jest to zcela od Boha, a Jeho darem. Pravdu tuto má pokorný vždy před očima; a proto také ničeho sobě nepřipisuje, leč to zlé, které vykonal; a má sebe za hodna všeho povržení, a nikterak snesti nemůže, aby mu jiní zásluh připisovali, kterých nemá. Naproti tomu se raduje, když jím lidé pohrdají, a tak s ním zacházejí, jak toho zasluhuje; a takto pokorný stává se tak milým Bohu. Svatý Řehoř praví: „Čím více kdo samým sebou pohrdá, tím vzácnějším se Bohu stává.“ Proto naznačila svatá Maria Magdalena de Pazzis tyto dvě věci jako dva základní sloupy dokonalé řeholnice: Lásku k Bohu, a pohrdání sebou; a pravila, že čím více duše na zemi se ponižuje, tím jasněji Boha jednou v nebesích zříti bude.

2. Máme se bez přestání modliti jako svatý Augustin: „Dej mi poznati, kdo jsem já a kdo jsi Ty, abych Tebe miloval a sebou pohrdal.“ Ty jsi nejvyšší Dobro, a jsem samá běda; ze sebe samého nemám ničeho, nevím ničeho, nemohu ničeho, a nejsem ničeho jiného schopen, leč hřešení. Moudrý Sirach praví: „Bůh od ponížených ctěn bývá,“ poněvadž jen pokorní poznávají Boha jakožto jediné a nejvyšší dobro, jakým On v pravdě jest. Chceš-li tedy Boha svého ctíti, musíš bídu svou vždy před očima míti, a upřimně vyznávati, že ze sebe samé ničeho nemáš, leč nicotu svou, a že Bůh vším jest. Buď tedy přesvědčena, že ničeho jiného nezasluhuješ, leč hanby a pokárání; a buď ochotná, všecko přijímati od Boha, co koli na Tebe sešle.

3. Předně. Žádnou věcí se nechlub. Svatí učinili zcela jiných věcí, než ty; pročež tak často napomínám, abysi duchovní čtení ze životů svatých konala. Při čtení takovém pozbudeme alespoň pýchy, vidouce, co svatí velikého pro Boha vykonali a že naproti tomu styděti se máme za to nepatrné, co jsme vykonali neb ještě konáme my. Jak se ostatně můžeme jen opovažovati, chlubiti se až i nicotou svou, když přece víme, že všecko od Boha jest, cokoli dobrého snad se při nás nalezá? Kdo by se neusmál, praví svatý Bernard, kdyby se mraky chlubily, že ony deště dělají? Zdaž bychom nezasluhovali, aby se nám jiní rovněž vysmáli, kdybychom se nepatrnými dobrými skutky, které

jsme snad vykonali chlubiti chtěli? P. Avila vypravuje o šlechtici, který, za manželku pojav chudou venkovanku, jí nařídil, aby si svého chudobného roucha uschovala, a na očích nechávala, aby se pýchou nenadmula, až ji v novém postavení mnozí obsluhovati budou, a ona se skvostně nositi bude. Tak to má činiti i řeholnice. Kdyby jí napadala myšlenka, že něco dobrého na sobě má, nechť si vzpomene na své dřívější roucho a se upamatuje, čím byla dříve; a z toho nechť závěrku učiní, že vše, co dobrého má, jest pouhou almužnou od Boha!

4. Svatý Augustin praví: „Kdo tobě zásluhy tvé vypočítává, což jiného činí, než že ti dary vypočítává?“ Když svatá Terezie dobrý skutek konala, nebo viděla, že jiní něco dobrého konají, chválila Boha, uvažujíc, že vše dobré jedině od Něho pochází. A proto velmi dobře dokládá, že to neodporuje pokoře, uznávati zvláštních darů, kterých nám Bůh hojněji než ostatním udělil. „To není pýcha,“ praví; „ale uznání takové pokoru i vděčnost spíše rozmáhá, poněvadž musíme nabýti přesvědčení, že přes všechnu svou větší nehodnost, přece více než jiní omilostěni jsme. Která duše neuznává, že se jí od Boha velikých milostí dostalo, nikdy se na tom neustanoví, že veliké věci pro Něho vykoná.“ Vše na tom záleží, abychom vždy rozeznávali, co od Boha přichází, a co od nás. Svatý Pavel neostýchal se říci, že pro Ježíše Krista více pracoval, než všichni

ostatní apoštolové. „Hojněji než ostatní všichni jsem pracoval.“ Ale také vyznal, že vše, co vykonal, není tak dílem jeho, jako dílem milosti Boží, která mu nápomocnou byla a proto pokračuje: „však ne já, ale milost Boží se mnou“ (I. Kor. 15, 10).

5. Za druhé. Máš sobě vždy nedůvěřovati, jako sv. Filip Nerejský, uvažujíc, že bez milosti Boží ničeho ti vykonati nelze. Pyšný spoléhá na sílu svou, a proto klesá, jako svatý Petr, který se Pánu Ježíši zaříkal, že ho ani smrt nepohne, aby Jej zapřel. „Bychť pak měl s Tebou umříti, nezapru Tebe“ (Mat. 26, 35). Poněvadž ale na vlastní sílu spoléhal, hned na to Pána svého zapřel v domě nejvyššího kněze. A proto střež se spoléhati kdy na svá předsevzetí, a na svou nynější dobrou vůli; ale spíše veškeru důvěru svou skládej na Boha, vždy říkajíc se svatým apoštolem: „Všecko mohu skrze toho, kterýž mne posilňuje“ (Filip. 4, 13). Všecko mohu, ale ne skrze sebe, leč skrze Boha, kterýž síly mi dodává. Potom se můžeš nadíti, že veliké věci vykonáš; nebo ubezpečuje tě prorok Isaiáš řkoucí: „Kdo doufají v Hospodina, síly nabudou“ (40, 31). Pokorní, kteříž doufají v Pána, nabudou síly; nebo protože sobě nedůvěřují, přestávají býti slabými, jakými byli, a stávají se silnými skrze Boha. Proto praví svatý Josef Kalasanský: „Kdo si žádá, aby ho Bůh k velkým věcem užil, má o to pečliv býti, aby byl nejpokornějším ze všech.“ Jednej tedy

jako svatá Kateřina Sienská, která, chtíc marnivost v sobě překonati, se pokořovala; a aby nezmalomyslněla, na Boha důvěru skládala. Proto jí také jednou ďábel pln vzteku řekl: Proklatá, kdo tě naučil mně odporovati? Nemohu proti tobě ničeho svésti! Kdyby ti tedy pokušitel chtěl odejmouti bázeň hříchu, třes se a dobře uvažuj, že zahyneš, jest-li tě Bůh opustí. Kdyby tě ale ďábel malomyslnou učiniti chtěl, rci plná důvěry jako král David: „V Tebe, Hospodine, doufám, nedej mi zahanbenu býti na věky“ (Žalm. 30, 2). Na Tebe, ó Pane, veškern naději svou jsem složila; pevně doufám, že nebudu zahanbena, že mi neodejmeš milosti své, a nedopustíš, abych se otrokyní pekla stala!

6. Za třetí. Kdybysi tak nešťastnou byla, a do hříchu neb chyby upadla: nezoufej, ale pokoř se, ožel chyby své, a tím více v Boha důvěřovati se snaž, čím lépe jsi nyní slabosti své poznala. Že se na sebe samy po chybě spáchané mrzíváme, není pokora, ale pýcha, která nás na mysli skleslými činí, že jsme se mohli takové chyby dopustiti! Jest to pýcha a léčka ďábla, který nás s cesty dokonalosti svésti chce tou nepravou nedůvěrou, že nám v před pokročiti nelze; a to předstírá jen proto, aby nás vždy do větších hříchů uvrhl. My ale nikterak nemáme na mysli klesati, ale v případu takovém s tím větší důvěrou k Bohu se obraceti; nevěrnost naše sama má nám býti pobídkou, abychom s novým úsilím naději svou

na milosrdenství Boží skládali. Tak má se rozuměti výroku svatého Pavla: „Všecky věci napomáhají k dobrému“ (Řím. 8, 28), — ano i samy hříchy, jak dokládá poznámka k tomuto místu. V příčině té řekl Pán svaté Gertrudě: „Ruka pokálená když se umyje, čistší bývá než byla prvé; a tak i duše, když hřích žalostí se sebe smyje, stává se mi milejší, než byla prvé.“ Bůh někdy až i dopouští, že duše, které v pokoře nedosti jsou utvrzeny, v chyby upadají, aby se naučily, sobě nedůvěřovati, a jedině na Jeho pomoc spolehati. Jest-li jsi tedy, sestro milá! v chybu upadla, nezůstávej nikterak ležeti; ale ihned povstaň, vzbuď v sobě lásku i žalost, a pevně si umiň, že se polepšíš, a důvěru svou v Boha zdvojnásobíš. Rci se svatou Kateřinou z Janova: „Ó Bože! takovéhoto ovoce přináší zahrada má! Kdyby ruka Tvá nebyla nade mnou, ještě hůře by to se mnou dopadalo. Doufám ale, že s pomocí Tvou předsevzetí své splním, a se polepším!“ A kdybysi v tutéž chybu opět upadla: učiň opět tak, a neustávej býti pevně odhodlanou, že svatou budeš.

7. Za čtvrté. Když se některá jiná těžce provinila, nebuď proto na sebe pyšnou; nepohlížej s pohrdáním na chybující, ale měj s ní útrpnost, a nepřestávej se báti o sebe, pamětliva jsouc slov žalmisty Páně: „Kdyby mi byl Hospodin nepomohl: o maličko byla by bydlela duše má na onom světě“ (93, 17). Střež se, si na tom něco zakládati, že se nedopouštíš té

neb oné chyby, které na jiných pozoruješ: Pán mohl by toho snadno z trestu na tebe dopustiti, že bysi se jí také dopustila. Kasian vypravuje, že mladý mnich dlouho byv trýzněn prudkým pokušením, pomoc hledal u starého poustevníka; tento ale, místo aby mládence povzbudil a posílil, trpké mu činil výčitky, kterak že jsa mnichem, může na takové věci jen pomysliti, a tak podobně; tak že ho na mysli ještě skleslejším učinil. Ale co se přihodilo? Pán toho dopustil, že zlý duch starého poustevníka tím samým pokušením tak krutě začal trýzniti, že jako pomatený přecházel. Když se opat Apollo dozvěděl, jak nemoudře se onen k mládenci zachoval, pokáral ho za to slovy: „Milý bratře! z pokušení svého poznej, že ho Bůh na tebe proto dopustil, aby tě pokáral za tu velikou přísnost, s jakou jsi se zachoval k mládenci, který u tebe pomoc hledal, a aby tě pohnul, bys v podobných případech s jinými útrpnost měl.“ Také svatý apoštol Pavel napomíná učeníků svých slovy: „Bratři, byl-li by člověk i v nějakém hříchu zachvácen, poučte takového v duchu tichosti, prohlédaje každý sám k sobě, abys i ty nebyl pokoušen“ (Gal. 6, 1). Když máme ubohého pokoušeného poučiti, nesmíme jím při tom pohrdati: ale spíše máme uvážiti, že můžeme právě tak lehce i smutně klesnouti, jako on; jinak by Bůh snadno dopustiti mohl, že bychom v ta samá pokušení i v ten samý hřích upadli, který jsme na bližním

tak přísně kárali. Tak vypravuje Kasian o opatovi, který se vyznal, že v ty samé tři chyby upadl, které krátce před tím s velkou krutostí na svých spolubratřích káral.

8. Za páté. Měj za to, že jsi největší hříšnicí na světě. Duším, v pravdě pokorným, dostává se od Boha většího osvícení; a proto mají vyšší známost Božských vlastností, i vlastní nedostačitelnosti a hříšnosti. Odtud pochází, že svatí při vší své dokonalosti života, který od života lidí světských tak neskonale rozdílným jest, ne z přehánění, ale s nejhlubším pocitem, že jen pravdu mluví, největšími hříšníky se nazývají; tak na př. činíval svatý František Serafinský. Svatý Tomáš z Villanovy žil v ustavičné ouzkosti proto, že bude Bohu museti počet klásti ze svého hříšného života, jak říkával. Svatá Gertruda považovala to za zázrak, že se pod ní země neotevřela, aby jí pro hříchy její pohltila. Svatý Pavel, první poustevník, bědoval slze: „Běda mně ubohému hříšníku, kterýž neprávě jmenem mnicha se chlubím.“ Sem patří také, co vypravuje P. Avila o jisté velice ctnostné paní, která Boha prosila, aby jí stav její duše zjevil. Byla vyslyšena, a spatřila duši svou, ač jen všedních hříchů se dopouštěla, přec tak hrozně zohavenou, že zalkala: „Ó Bože, pro milosrdenství své vezmi z očí mých pohled na tuto nestvůru!“

9. Měj se tedy na pozoru, abysi se neměla za lepší jiných; nebo tak by se ti státi

mohlo, že bysi se stala horší všech. „Jinými jsi pohrdal,“ praví Trithemius, „a horším jich jsi se stal.“ Podobně potřebuje si jen někdo domýšleti, že veliké zásluhy má, a brzo nebude míti žádných více, ale všech ztratí. Nejpřednější zásluha z pokory jest ta, že nabýváme upřímného přesvědčení, že v pravdě jiného nezasluhujeme, leč pokárání a domluvy, Kdyby jsi darů a milostí od Boha obdržených zneužívala k tomu, abysi se nad jiné vynášela, Bůh by tě jednou tím přísněji pro ně odsoudil. Ale není na tom dost, abysi se nad jiné nevynášela: ty se musíš také, jak již praveno, míti za nejnepatrnější a nejšpatnější mezi všemi svými spolusestrami. Proč to? Předně poněvadž na sobě samé dojista mnohé hříchy shledáváš, kterých na jiných nepozoruješ; a protože jiné, nad které se vynášíš, mohou míti ctností, tobě zcela neznámých. Dále máš uvažovati, že bysi dle míry osvícení a darů od Boha obdržených již svatou měla býti. Kdyby jich Bůh byl udělil některému nevěřícímu, místo tebe, snad by on serafem ve svatosti se byl stal, kdežto ty jsi plná běd a chyb! Takové pomýšlení na nevděk tvůj jest zcela spůsobilé tě pohnouti, abysi samé sobě se zdála nepatrnější všech, poněvadž dle učení andělského učitele svatého Tomáše vina tím větší jest, čím větší jest nevděk hříšníka. Proto může jediný hřích z tvé strany před Bohem mnohem závažnějším býti, než-li sto hříchů osob jiných, které tolika milostmi jako ty zasypány a za-

hrnuty nebyly. Nyní ale víš, že jsi se přes všechny ty milosti tak mnohých hříchů dopustila, že tvůj celý život jest jako nepřetržitý řetěz dobrovolných pochybení; a jest-liže jsi v něm skutku dobrého kdy učinila, jest on plný samolásky a nedokonalosti, tak že spíše trestu než odměny hoden jest.

10. Podle všeho toho máš se míti za nehodnou, jak to svatá Maria Magdalena de Pazzis všem řeholnicím odporučovala, třebas jen zem líbati, po které tvé spolusestry kráčívají. Můžeš býti ubezpečena, že kdyby se ti dostalo vší potupy, jakou by někdo jen vymysliti mohl, ano kdyby jsi ponížena byla pod všechny proklatce v pekle: že by to vše bylo jen něco nepatrného u porovnání s tím, čeho si vlastně zasluhuješ. Volej tedy z hloubi bídy své bez přestání k Bohu: „Ó Bože! ku pomoci mé vzezři; Pane! ku pomoci mi přispěj; sic Tebe budu ještě více urážeti, než posud, a více, než všichni jiní.“ Prosbu tuto máš ale vždy, ano abych tak řekl, každého okamžení opakovati, buďto že jsi v kůru, neb ve své komůrce; buď že jdeš klášterem, do hovorny nebo ke stolu; buď že bdíš neb k spaní se ukládáš, volej vždy, vždy: Pane, pomoz mi! Pane, opatruj mne! Pane, smiluj se nade mnou! Nebo v okamžení. v kterém bysi Bohu se odporučiti zanedbala, mohla bysi se státi horší všech ostatních lidí. Více než smrti chraň se nejen nejmenšího skutku, ale již také pomyšlení pyšného. Končím s vý-

tečným výrokem svatého Bernarda: „Nějakého pokoření ducha svého, ani sebe většího, nemáme se obávati; ovšem že ale hrůzou nás má naplniti i nejnepatrnější myšlenka samolibá a marnivá.“

Modlitba.

Bože duše mé! Děkuji Ti, žes mi dal poznati nicotu a marnivost všeho toho, co svět chválou vynáší. Dej mi také sílu, abych ode všeho se odloučila, prvé než smrt mne od toho odloučí. Svět jsem opustila, po mnohá léta v domě Tvém jsem žila: ale jak jsem až posud ubohá pokročila? Ach, jak mnohé ošklivé rány musím zříti na duši své! Měj se mnou slitování, můj Ježíši, a uzdrav mne. Ty mne můžeš uzdraviti, a chceš mne uzdraviti, jest-li já život svůj proměním; ano já chci se polepšiti! Ty slibuješ kajícímu hříšníku odpuštění: „Pak-li by bezbožný činil pokání .... všech nepravostí jeho nevzpomenu“ (Ezech. 18, 21, 22). Želím toho nade všecko, že jsem láskou Tvou pohrdala; zapomeň tedy na mé mnohonásobné urážky. Raděj chci umříti, než abych třebas jen v nejmenším dobrovolně vzbudila nelibost Tvou. Bože můj! Já chci Tebe milovati. Koho bych měla milovati, ne-li Tebe? Ty's hoden lásky vší. Ty jsi mne stvořil, smrtí svou vykoupil, do řehole povolal, a tak mnohými milostmi obdařil; proto zasluhuješ veškeru lásku mou. Tebe samého chci tedy milovati. Maria, Královno má, mocná

Pomocnice má, mocnou přímluvou svou mne podporuj, abych Tvému Synu více nevděčnou nebyla. Amen.

III. O pokorné vůli čili o pokorném srdci.

1. Pokorný rozum má, kdo jest na jisto přesvědčen, že hoden jest povržení. Pokorná vůle ale jest žádost povržení od jiných, a upřímný vnitřní souhlas s tím, když jiní námi pohrdají, neb si nás neváží. V tom právě záleží největší zásluha; neboť více zásluh získati si můžeme úkony vůle než úkony rozumu. Svatý Bernard vykládá o pokorné vůli takto: „První, nejnižší stupeň její jest, nechtíti poroučeti; druhý, chtíti poslouchati; třetí, v poddanosti snášeti příkoří bez rozhořčení.“ Totoť jest ta pravá pokora srdce, které nás chtěl Ježíš Kristus naučiti příkladem svým, když pravil: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ (Mat. 11, 29). Mnozí jsou pokorní ústy, ne ale srdcem; a to jsou oni, kteříž dle výroku svatého Řehoře, slovy sice špatností plnými a všelikého trestu hodnými býti se vyznávají, v nitru svém ale za pravdu toho nemají. Nebo když jich kdo kárá, rychle se pobuřují, a snesti nemohou, že by něco pokárání hodného na sobě měli. Takovým byl onen mnich, o němž vypravuje Kasian, že se rád největším hříšníkem nazýval, kterýž hoden není, aby ho země nosila.

Když ale jednou místo aby ve své komůrce dlel, pro ukrácení chvíle po komůrkách ostatních mnichů se potloukal, a pro tuto velikou chybu od svého opata Serapiona pokárán byl: tu se pýcha jeho velice popudila. „Jak? synu můj,“ odvětil opat, „slova láskyplného napomenutí nemůžeš snesti, ty, kterýž jsi uvykl sebe člověkem nejšpatnějším nazývati?“ Ó jak často děje se podobně v klášteřích! Ta neb ona řeholnice nazývá se největší hříšnicí na světě, kteráž by tisíc pekel zasluhovala; když ale představená neb některá spolusestra byť i nejmírnějším spůsobem jí upozorní na její zvláštní chybu, neb jen obecně na její vlažnost, a její málo vzdělávající příklad: tu se jazyk její promění v meč, s kterým se hájí, a rozhorlená volá: „Co jste kdy zlého nebo pohoršlivého na mně zpozorovala? Šetřte jen svých výčitek pro jiné, kteréž to činí, co se neprávem na mne skládá!“ To tedy jest pokora této sestry, která o sobě tvrdí, že hříchy svými tisíckrát si pekla zasloužila, ale ani slůvka nejmírnějšího pokárání snesti nemůže! to jest ale pokora prázdných slov, ne ale pokora srdce, jakouž odporoučel Kristus Pán.

2. Duch svatý praví: „Mnohý se šibalsky koří, ale vnitřnosti jeho jsou plné lsti“ (Sir. 19, 23). Mnozí zevně někdy pokoru na jevo dávají, ale z úmyslu nekalého! nechtějí totiž přijímati zasloužené domluvy aneb skutečného pokoření, ale žádají si, aby je lidé za pokorné

měli, a proto je chválili. Kdo se ale pokořuje, aby chvály došel: necvičí se v pokoře, ale ničí ji v sobě, poněvadž v pýchu ji převrací, vykládá svatý Bernard. Svatý Vincenc Paulanský říkával: „Na pokoru velmi rádi pohlížíme, ale velmi nesnadno dle ní jednáme; nebo pravá pokora v tom záleží, že si pohrdlivého a ponižujícího s námi zacházení opravdově a upřímně žádáme.“ Proto tvrdí svatý Jan Klimak, že není pokorným ten, kdo se toliko špatným býti praví: ale ten, kterýž se raduje, když i jiní za špatného ho mají, a proto jím pohrdají. „Dobře činíš,“ praví světec, „když zle o sobě mluvíš; ale lépe činíš, když neodporuješ a se nezlobíš, ano to i schvaluješ, jest-liže i jiní zle tebe posuzují.“ A svatý Řehoř píše: „Pokorný sama sebe hříšníkem nazývá, a i od jiných tak si říkati nechává.“ Svatý Bernard praví: „V pravdě pokorný nechce, aby ho kdo pro pokoru chválil, ale aby každý za málo si ho vážil.“ On se raduje z pokořování, poněvadž má za to, že s ním lidé nakládají tak, jak si toho dle svého přesvědčení zasluhuje. Pokořování činí jej také ještě pokornějším, jak to i tentýž světec pronáší slovy: „Pokoření promění pokorný v pokoru.“ A svatý Josef Kalasanský říkával: „Kdo Boha miluje, nechce svatým se zdáti, ale státi.“

3. Chceš-li tedy v pravdě dle srdce i vůle pokornou býti: varuj se předně slova promluviti, abysi chvály došla snad pro postavu svou zevnější, nebo pro schopnosti, výkony

jednání, vlohy, dobré skutky své, neb pro rodinu, rod, jmění a příbuzenství své. „Nechať tě chválí jiný, a ne ústa tvá,“ praví moudrý Sirach (27, 2). Známo jest přísloví: Samochvála nepřináší cti, ale hanbu. Co bysi soudila o řeholnici, která by tvrdila, že rodina její nestojí za žádnou v hodnostech, aneb že nad všechny jiné vyniká důstojenstvím? A věz, že podobně i jiné soudí o tobě, jest-liže se vychvaluješ. Máš-li tedy mluviti o sobě a o záležitostech svých, ponižuj, ale nepovyšuj se. Ponížíš-li se, nemáš se nějaké škody báti; ovšem ale že „jest to již velikou škodou, jest-liže se i dost málo přechválíš,“ poučuje svatý Bernard. Kdo ve dveřích hlavu poněkud více sehne, než třeba jest, neublíží si; kdo ale hlavu příliš málo sehne, i kdyby to třebas jen o prst bylo, čelem narazí a se poraní. Kolikkrátkoli tedy o sobě mluvíš, vypravuj vždy spíše to zlé než to dobré; spíše zjevuj chyby své, než skutky, které ctnostnými zdáti by se mohly. Ostatně nejlépe uděláš, jest-liže v zábavě s jinými o sobě vůbec mluviti nebudeš, ani dobře ani zle. Měj se za tak nepatrnou, jako bysi ani povšimnutí nezasluhovala; nebo často se i do řečí, kteréž k našemu zahanbení se vedou, vplíží jemná a utajená pýcha. V tom samém okamžení, kdy chyby své zjevujeme, může z našeho dobrovolného zahanbení povstati žádost, aby nás lidé chválili, neb aspoň za pokorné měli. Toto ale neplatí o zpovědníkovi, kterémuž máme chyby i zlé náklon-

nosti, ano i povstávající zlá myšlení zjevovati, abychom je snadněji přemohli. Někdy také i nutno býti může, abychom se před jinými vyznali z věcí, kteréž nám jsou pro zahanbení; což potom nemáme nikdy opomenouti také učiniti. Tak na příklad nestyděl se kněz Villanova z tovaryšstva Ježíšova každému říkati, že jeho bratr jest chudým nádenníkem. A když kněz Sacchini z téhož tovaryšstva jednoho dne potkal otce svého, chudého závodčího mezků, objal jej se slovy: Ó, vždyť jest to můj otec!

4. Stalo-li se, že tě někde bez tvého přičinění pochválili: vzpomeň si na své mnohé chyby, a snaž se alespoň uvnitř se pokořiti. Svatý Řehoř praví: Pyšní radují se i z pochvaly nezasloužené, kdežto pokorní se stydí neb zarmucují, i když právem chváleni bývají, podobajíce se Davidovi, kterýž o sobě svědčí slovy: „vyvyšen pak jsa, ponížen jsem a zkormoucen“ (Žalm 87, 16). Pokorný se zarmucuje, praví svatý Řehoř, když slyší chválu svou, poněvadž ví, že vychvalovaných předností nemá, a protože se musí obávati, aby pro zalíbení nad sebou neztratil u Boha zásluh oněch, které snad v pravdě má, a aby se mu snad také jednou neřeklo: „Přijal jsi dobré věci v životě svém“ (Luk. 16, 25). Když jsi se radoval z oné chvály, přijal jsi již odplaty své, a nemáš více ničeho požadovati. Moudrý muž dává naučení: „Jako zkušeno bývá v tavidle stříbro, a v peci zlato: tak zkoušen bývá člověk ústy toho, kdo

ho chválí“ (Přísl. 27, 21). Zkoušen bývá, zda-li taková chvála ho obveselí a zpyšní, neb zahanbí a zarmoutí, jako svatého Františka Borgiáše, svatého Aloisia a jiné. Jest-liže tě chválou a zevnějším vyznamenáním lidé uctívají, pokoř se hluboce a třes se, aby tyto poctivosti příčinou pádu a záhuby se ti nestaly. Uvaž, že čest a vážnost u lidí mohou pro tebe býti velikým neštěstím, poněvadž skrze ně může se srdce tvé snadno porušiti pýchou a takto v záhubu tě uvésti.

5. Bez přestání uvažuj vážných slov svatého Františka z Assisi: „Jen za tolik stojím, zač Bůh mne cení.“ A ty bysi se mohla domýšleti, že u Boha tím výše stojíš, čím výše si tě lidé cení? Jest-li že tě pochvala obveseluje a marnivou činí, tak že nad spolusestry své se vynášíš: věz, že Bůh tě opouští, když lidé tě takto vychvalují. Buď tedy přesvědčená, že pochvaly jiných lepší tě neučiní. Svatý Augustin praví: „Chvála chválícího svědomí zlého nevyhojí, a hana hanícího svědomí dobrého neporaní.“ Kolikkrát-koli by tě lidé chválili, rci se svatým Augustinem: „Lépe než oni, znám já sebe sám; a lépe než já sebe, zná mne Bůh.“ Tito mne chválí; ale já sebe lépe znám, a vím, že chvály jejich nezasluhuji; Bůh zná mne lépe, než já samu sebe znám, a i já vím, že poctivostí nezasluhuji, ale že všelikého povržení zde na zemi i v pekle hodna jsem.

6. Ještě bedlivěji, než zalíbení na pochvale

lidské, stříci se máš za druhé žádostí po hodnostech a důstojenstvích ve svém klášteře. Máš se tedy dle naučení svaté Marie Magdaleny de Pazzis „vystříhati každého skutku, kterýž nápadným se zdá, poněvadž v skutcích takových pýcha ráda se skrývá;“ ano nejen vystříhati se máš jednání nápadného, ale máš ho i v ošklivosti míti. V klášteře nejsvětější Trojice v Neapoli žila vzorná řeholnice, jmenem Archangela Sanfelice, kteréž jednoho dne řekl zpovědník: „Sestro Archangelo, klášternice chtějí vás zvoliti za abatyši.“ Ona odpověděla: „Co to pravíte, milý otče?“ a „však Bůh učiní v tom prostředek.“ V tom samém okamžení ranila ji mrtvice, kteráž tak ji oslabila, že jeptišky jinou zvoliti musely. Svatý Hilar tvrdí: „Ďábel do všech světských poctivostí prsty strká, poněvadž skrze ně mnoho duší peklu získá.“ Jest-liže ale ctižádost již ve světě mnoho zlého činí, působí ho ještě mnohem více v klášteřích. Svatý papež Lev tvrdí, že „Církev Boží zneuctívána a ponižována bývá hádkami řeholníků a ctižádostivých kněží,“ kteří by přece vzory pokory býti měli! A svatá Terezie praví zejmena o klášternicích: „V klášteřích, kde se jde na počestnůstky, nepanuje duch dobrý;“ a „klášter, kam se vloudily počestnůstky a hádky o přední místa, mám za ztracený a zničený; a jeptišky mohou býti přesvědčeny, že Ženicha svého z kláštera svého dávno zapudily.“ A obracejíc se k svým vlastním dcerám, pokračuje světice

takto: „Kdyby se mezi vámi taková nalezla, musely byste se jí vyhýbati jako morové ráně; alespoň by neměla řeholnice, kteráž o to usiluje, vrchní se státi, nikdy ani ze své komůrky puštěna býti. Lépe by bylo, kdyby v klášteře oheň vznikl, a všechny strávil, než aby se v něm ctižádost uhnízdila.“ Stejně smýšlela také Johana de Chantal, kteráž pravila: „Raději bych viděla, aby klášter můj země pohltila, než aby se v něm ctižádost a snaha po úřadech uhostily.“

7. Připomeňme si také moudrých výroků Petra de Blois, které o věci této v 14. listu napsal. Hrozné účinky ctižádosti a záhubu, kterou ona v duších působí, popisuje slovy: „Ctižádost opičí se po lásce, ale jen v jejích protivách. Láska trpí všecko pro statky nebeské; také ctižádost všecko trpí, ale pro bídné poctivosti tohoto světa. Láska jest zcela dobrotivá, ale k chudým a povrženým; také ctižádost jest zcela dobrotivá, ale jen k těm, kteříž jí upokojiti mohou. Láska snáší všecko, aby se Bohu zalíbila; také ctižádost snáší všecko, ale z marnivosti, aby té neb oné cti, toho neb onoho úřadu dosáhla. Ach Bože! jak mnoho protivného, jak mnoho namáhání, jak mnoho obav, jak mnoho obětí, ano i výčitek a pohanění musí klášternice snášeti, aby kýženého důstojenství dosáhla! Konečně láska věří i doufá všecko, co se spasení věčného dotýká; také ctižádost věří i doufá všecko, ale to, co se vlastní cti a vážnosti v tomto životě dotýká.“

8. Čeho ale nešťastná řeholnice s poctivostí, které se dodělala, dosáhne konečně jiného, než něco málo prázného dýmu, který na místě cti, povržení jiných jí přináší? Vším právem tvrdí svatá Terezie: „Čest uniká tou měrou, jakou žádána bývá. Čím vyšší cti kdo dosáhl, tím větší jest hanba, že po ní bažil; nebo, čím více osoba řeholní se o ni drala, tím nehodnější jí býti se ukazuje.“ Také svatá Johana de Chantal pravila: „Čím více se některá toho neb onoho úřadu za hodnou má: tím méně hodnou jest, poněvadž se jí nedostává pokory, která k vedení některého úřadu nejlepší spůsobilostí jest.“ Ó dej Bože! aby dosažená hodnost příčinou věčného zahynutí se jí nestala! Když Vincenc Karafa z tovaryšstva Ježíšova nemocného přítele navštívil, kterému velmi výnosný ale také velmi nebezpečný úřad svěřen byl, a tento jej prosil, aby mu na Bohu uzdravení vyprosil, odpověděl Karafa: „Nikoli, milý příteli, nechci tě v lásce zraditi. Bůh tě volá na onen svět, pokud ještě v milosti Jeho žiješ, poněvadž si spasení tvého žádá; kdyby tě ještě na živu nechal, nevím, zdali bysi v úřadu svém spaseným se stal.“ A přítel oddal se klidně smrti, a skonal odhodlaně a pokojně. Svatý Bonaventura praví: „Jest téměř nemožno, aby člověk ctižádostivý ve velikém nebezpečí nevězel.“ To platí zvláště o hodnosti, s kterou spojeno jest veliké odpovídání; jako o hodnosti abatyše, zástupitelky její, neb cvičitelky novicek. V nej-

větším nebezpečí tone ona, která po úřadu takovém ze ctižádosti se sháněla; nebo nešťastnice taková nebude míti odvahy, aby svým spolusestrám, které ji volbou svou k úřadu jejímu byly povýšily, odepřela některého přání, buďsi již spravedlivého neb nespravedlivého. Nad to nepopřává Bůh pomoci své, k spravování úřadu takového potřebné, řeholnici, která v úřad takový se vetřela. Kterak ale bez pomoci Boží bude moci úřad svůj, jak povinnost káže, zastávati? Ó jak mnohé abatyše spatříme jednou v den soudný mezi zatracenci, poněvadž v úřady své se byly vetřely!

9. Chceš-li tedy, sestro milá! v pokoře se zachovati, nenech se žádostí světské poctivosti nikterak svésti. Jakého ducha pokory může míti řeholnice, která ve svém úřadu zdáti se chce bohatou a vzácnou, a proto ve všem přepych a marnotratnost na jevo dává? Jakého ducha pokory ukazuje řeholnice, která světských titulů si žádá, aneb se z nich raduje? Kdyby byla pokorná, musela by všem, až i čeledi příbuzných svých říkati, že se světské tituly pro ni nehodí, a že ona jich ani míti nechce. Dojista že více uctívá řeholnici pojmenování „ctihodná sestro, matko,“ než „Vaše milosti!“ „Ctihodná“ se říká řeholnici proto, poněvadž jest nevěstou Ježíše Krista; „Vaše milosti“ ale se říká paní světské! Svatý František Xaverský říkal, že se nesluší křesťanu, který potupu Ježíše Krista vždy před očima míti musí, aby

si cti před světem žádal, a se z ní radoval. Oč méně hodí se to teprv pro řeholnici, která se zasvětila Ježíši Kristu, který po tolik let na světě žil nepoznaný a povržený? „Osoba duchovní,“ praví svatá Maria Magdalena de Pazzis, „hledati má čest v tom, aby byla poslední mezi všemi, a aby se bála, by jí před jinými přednost dána nebyla.“ A svatý Tomáš z Villanovy praví: „V tom se předstihujte, která z vás jest nejpokornější, a tak i svému Ženichu nejmilejší.“ Při přijetí do řádu jsi řekla: „Zvolila jsem sobě raději opovrženou býti v domě Boha mého, než-li přebývati v stáncích hříšníků“ (Žalm 83, 11). Za lepší jsi to měla, v domě Boha svého žíti pokorně, než ve světě žíti v poctivostech. Kterak to ale přichází, že jsi srdce svého tak velice k dýmu marné cti přiložila? Svatý Bonaventura napomíná: „Miluj býti neznanou a za nic považovanou, chceš-li svatou se státi.“

10. Nezáviď oněm řeholnicím, které mají více rozumu a zručnosti, aneb které v klášteře jsou u větší vážnosti, než ty; záviď spíše jen těm, které Boha více milují a které pokornější jsou než ty. Pokoření za více stojí, než všechny poctivosti a veškerá pochvala světa. Nejvyšší umění řeholnice v tom záleží, aby dovedla se pokořovati, sebe za nic si nevážiti a se radovati, když i jiní za nic ji nemají. Bůh lepších schopností nedal ti proto, že by tobě byly mohly na záhubu býti. Buď tedy spokojena s nepa-

trnými dary svými, které tebe udržují v pokoře, která jest nejjistější, ano jedinou cestou k posvěcení i spasení tvému. Když tě jiné předčí v tom, že vládnouti a obecnou vážnost sobě získati dovedou: hleď ty je překonati pokorou, jak tě k tomu vyzývá svatý apoštol řkoucí: „V pokoře jedni druhých za vyšší než-li samy sebe držte“ (Fil. 2, 3). Kdo jiné předčí úřadem, vězí za to ve velikém nebezpečí, že se stane marnivým, světlo milosti Boží ztratí, a jako zvířata hledati bude nestálé statky tohoto světa, a zapomínati na statky věčné, jak se o tom vyslovuje David řkoucí: „Člověk, kterýž ve cti jest, nechápe toho: přirovnán bývá hovadům nemoudrým, a podoben bývá jim“ (Žalm 48, 13). Chceš-li tedy po cestě spasení s jistotou kráčeti, utíkej před úřady, s počestnostmi spojenými, a zamiluj si nejnižší služby a výkony. Řeholnice, která svatou státi se chce, nesmí jiné náruživosti míti, než té: aby jí v klášteře upotřebovaly k službám nejnižším. Proto se má často představeným a vykonavatelkám nabízeti k službám, ku kterým jiné sestry nechuti ukazují. Nevěsta v Písni Šalomounově líčí se brzo jako poustevnice, brzo jako bojovnice, brzo jako vinařka; ale vždy se pravou nevěstou býti ukazuje. A tak podobně má řeholnice všecko z lásky k svému Ženichovi vykonávati, a tak ve veškerém svém působení jeviti se jako pravá milovnice Ježíše Krista, která žádného zaměstnání, žádné služby ne-

odmítá. Práce, které ve světě platí za nejnižší, v klášteřích jsou právě nejvyšší a nejzávažnější, a světci je proto nejvíce vyhledávají, poněvadž Pánu Ježíši velice příjemné jsou. Kasian vypravuje o opatu Pafnuciovi, který, že v Egyptě veliké vážnosti požíval, se vystěhoval, a v klášteře svatého Pachomia přijat býti si žádal. Zde ho neznali, a proto zahradníkem učinili, což jemu zcela vhod bylo, poněvadž konati měl práce nejnižší. Když ho později poznali, a prací těch mu opět odňali: svatý mnich toho velice želel, že se s velikým štěstím, jakého v pokořování nalezal, rozloučiti musel.

11. Upřímnou o to péči měj, abysi si svou komůrku chudobně zařídila, chudobně se nosila, a i takto pokornou se jevila. Svatý Ekvitius tak chudobné roucho nosil, že ho nikdo nepozdravil, kdo ho neznal, svědčí svatý Řehoř. Vypravuje se o obou svatých mniších, kterým bylo jmeno Makarius, že svým chudobným oděvem jistého vznešeně oděného pána, který se s nimi po řece Nilu plavil, tak velice pohnuli, že svět opustil, a jako oni mnichem se stal. Kdo chce pokoru zachovati, dobře dělá, když ve vší skromnosti oči sklopené mívá, a příliš hlasitě nemluví. Musím ale dodati, že tato a podobná zevnější cvičení jen tehdáž pokoře napomáhají, když s vnitřní pokorou srdce spojena jsou; jinak byly by to úkony z pýchy vycházející, a proto všeho povržení hodné. „Mnohem ohyzd-

nější jestiť pýcha," praví svatý Jeroným, „když se pláštíkem pokory přikrývá."

Modlitba.

Můj Ježíši! Stydím se, před Tebou se objeviti. Ty jsi tak velice miloval povržení a zneuctění, že jsi posmíván a potupen na kříži umříti ráčil; já ale ani nejmenší urážky snesti nemohu. Ty jsi bez viny, z lásky ke mně nasycen byl potupou; já hříšnice ale jsem chvály a cti žádostivá! Ó Ženichu můj! jak nepodobná jsem Tobě! Musím se obávati, že spasení věčného nedojdu, poněvadž všichni vyvolení tobě podobati se musejí. Ale spolehám na Tvé milosrdenství, a doufám, že mi pomůžeš, a mne proměníš. Jsem odhodlána, že s pomocí Tvou od této chvíle každé povržení a každou urážku z lásky k Tobě trpělivě snesu. Ach, Tvůj příklad činí každé příkoří zcela milým, duším všech, kdož milují Tebe! Miluji Tě, a chci se Tobě dle sil svých zalíbiti. Odpusť mi hříchy, z pýchy mé pocházející; nebo z celého srdce jich želím. Uděl mi síly, abych věrně dostála předsevzetí svému, že ode dneška každé zneuctění, každé příkoří trpělivé snesu. Ó Maria, Matičko má, nejpokornější ze všech, vymoz mi tu milost, abych dle vzoru Tvého v životě se řídila. Amen.

IV. O tom, kterak máme snášeti povržení.

1. Za třetí máš, abysi se v pokoře uchovala, domluv i pokárání s myslí klidnou přijímati. Kdo se pro ně nepokojným a roztržitým stává, ukazuje, že posud pokory nenabyl; pročež má Pána opravdově prositi, aby mu této, pro spasení duše tak potřebné ctnosti, aby mu pokory uděliti ráčil. Rodriguez praví: Jako ježci, když se jich kdo dotknouti chce, na odpor staví pichláky své: tak dělají také mnohé osoby řeholní; když se jich kdo dotekl, ihned vypukají v slova netrpělivá, výčitky, ano i nadávky! „Znám mnohé," praví svatý Řehoř, „kteří hříšníky býti se vyznávají, pokud jich nikdo z hříchu neviní; když je ale někdo z pochybení kárá, jakákolivěk výmluva jest jim vhod, jen když na sobě žádné viny nenechají." Mnohé řeholnice právě tak jednají; nechť ale poslechnou, co praví Duch svatý: „Kdož nenávidí trestání, jest na cestě hříšníka" (Sir. 21, 7); kdo nechce snesti pokárání, nekráčí po cestě spravedlivých, ale po cestě hříšníků, to jest: spěchá k peklu.

2. Svatý Bernard praví: Pyšný zlobí se na toho, kdo ho napomínáním vyléčiti hodlá; nehněvá se ale na toho, kdož ho lichocením raní. Strašná jest hrozba, kterou vyslovuje Písmo svaté na vzdorovitost takovou: „Proto že v nenávisti měli kázeň, a bázně Hospodinovy nezvolili sobě, aniž uposlechli rady mé . . . . .

štěstí bláznů zahubí je“ (Přísl. 1, 29). Co bláznům štěstím býti se zdá, jest to, když jich nikdo nekárá, nikdo jim nedomlouvá, a když také žádné domluvy dbáti nemusejí; ale právě proto bídně zahynou. Ctihodný Beda vypravuje strašlivý příběh o dvou klášternicích, kteréž pokárání své vrchní málo dbaly, vždy špatnějšími se stávaly, až na konec klášter tajně opustily. Když byly opět zpět přivedeny, a svatá Burgundofora, abatyše jejich, se tázala, co jich ku kroku tomu přimělo, odpověděly: „Pohrdání vašimi napomenutími.“ Když brzo na to do smrtelné nemoci upadly, nechtěly se zpovídati, ale pozorujíce příchod smrti křičely: „Sečkejte jen málo ještě, sečkejte ještě!“ Takto volaly na zlé duchy, kteříž u postelí jejich stáli, aby s sebou vzali duše, až by se od těl odloučily. „Počkejte jen málo ještě, počkejte jen!“ bylo poslední zvolání jejich; načež bez svátostí nešťastně skonaly.

3. Svatý Jan Zlatoústý praví: Upozorníš-li spravedlivého na chybu jeho, opláče viny své. Také hříšník se zarmucuje, když ho někdo na chybu upozornil; a však nermoutí se pro vinu, ale proto, že ve známost přišla; také na to nepomýšlí, aby provinění svého napravil, ale aby ho omluvil, a rozhořčuje se na toho, kdo mu domlouvati chce. Co tomu říkáš, ty řeholnice? Také jsi se již podobně zachovala k těm, kdož z lásky na chybu tě upozornily? Budeš opět tak jednati? Svatý Bernard radí ti

opak toho, řka: „Srdečně děkuj za domluvu, které se ti dostalo, ó milá sestro! a nebuď neprávě smutnou proto, že ti někdo cestu spasení ukázal.“ A svatá Maria Magdalena de Pazzis ti radí, abysi některou ze svých spolusester požádala, která by tě na všechny chyby tvé upozorňovala, kterých ty na sobě nepozoruješ. Vždyť víš, že jsi plná běd a křehkostí, kterých jinak nevyléčíš, leč když se sama v chybách svých poznáš, aneb jiní tě na ně upozorní, a se pak pokoříš. Jest-li se v pravdě pokořujeme, v pravdě i dokonalými jsme, praví svatý Augustin. Poněvadž jiné ctnosti tak pranedokonale konáme, měli bychom si alespoň na pokoře dáti co nejvíce záležeti, a se z každé příležitosti k pokořování radovati; a taková se nám naskytá, kolikkrátkoli se nám za chyby pokárání dostává. Nezapomínejme ale, že pýcha snáze snese pokárání nezasloužené, než zasloužené, poněvadž nezasloužené samolásce mnohem méně bolesti připravuje. Když tě tedy zaslouženě kárají, snaž se, abysi bolest ze zahanbení ihned jakožto zadostučinění za své chyby Bohu obětovala.

4. Přičiňuj se tedy, tento veliký, Bohu milý skutek pokory konati, abysi se totiž připokáráních ani nezastávala ani nevymlouvala. Svatá Teresie tvrdí, že řeholnice, která jsouc některou chybou viněna, se neomlouvá, více zásluh si získá, než kdyby deset kázaní byla poslechla. Z lásky k pokoře nechtěj se tedy omlouvati, ani tehdáž, když tě nespravedlivě

kárají, leda by omluvy třeba bylo, aby se pohoršení obce klášterní zamezilo. Řeholnice jedna prosila kdysi svého zpovědníka, kněze Antonína Torresa, aby se jí zastal proti někomu, kdož ji nespravedlivě obviňoval. Slyšme ale, co jí odpověděl: „Všecek jsem udiven, kterak se můžete opovážiti, mi psáti, abych se Vás proti N. N. zastal. Lituji toho. Dojista že jste pro práce posledních dnů na to zapomněla, co jste v kajícím svatém témdnu o svém Ženichu slyšela, že byl totiž svůdcem lidu nazýván. Není možno, abyste na to byla pamatovala, a mne při tom za ospravedlnění sebe žádala. Zastyďte se, a proste u nohou ukřižovaného Spasitele svého na kolenou a s provazem okolo krku za odpuštění nevěry této. Učiňte to pevné předsevzetí, že se nebudete ospravedlňovati ani omlouvati, ani při této ani při některé jiné příležitosti, ale že budete každého času vyznávati, že jste chybila, i kdyby vám to jako smrt odporno bylo. Ženich Váš pro Vás v hanbě umřel; a tak musíte se i Vy snažiti, Ježíše Krista v hanbě získati.“ Svatá Maria Magdalena de Pazzis řekla: „Která se omlouvá, třebas obviňování nepravé bylo, přestává býti řeholnicí.“ V pravdě pokorná řeholnice nejen že chyby své omlouvati nehledí, ano naopak chce, aby je každý zual. V knize nadepsané „Divy milosti“ dočítáme se o reformovaných trappistech, že jistý mnich, když se chyby dopustil, na sebe žaloval nejprvé opatovi, potom převorovi, ale ani s tím ještě

nejsa spokojen, konečně také veřejně před celou kapitolou. Svatá Maria Magdalena de Pazzis říkala, že řeholnice, která chyb svých odkrývá, zasluhuje, aby jí Ježíš Kristus krví svou přikryl.

5. Za čtvrté musíš, jest-li dokonale pokornou státi se chceš, o to se přičiňovati, abysi každé pohrdání a příkoří s klidnou myslí snášela. Kdo upřímně přesvědčen jest, že za své hříchy zasluhuje všelikého povržení, rád ho také snáší. Pokořování jest zkušební kámen svatosti. Nejjistější znamení, z kterého se dá poznati, zda-li duše ctnostná jest, v tom záleží, dovede-li při urážkách klidnou mysl zachovati, praví svatý Jan Zlatoústý. Crasset vypravuje v dějinách Japanu o jistém misionáři z řádu sv. Augustina, že když v posledních pronásledováních křesťanů se přestrojil, ale udeření v tvář bez stesku snesl, jakožto křesťan poznán a do vazby uvržen byl; nebo mělo se za to, že takto trpělivým toliko křesťan býti dovede. Svatý František Serafinský pravil: „Mnozí chtějí se svatými státi skrze mnohé ústní modlitby a zevnější skutky kající, slova urážlivého ale snesti nemohou; ti ovšem nevědí, že by neskonale více získali, kdyby se povržení trpělivě snášeti naučili.“ Záslužnější věcí jest, urážku trpělivě snesti, než deset dnů o chlebu a vodě se postiti. Tak na příklad: tobě se odpírá, co se jiné dovoluje; co jiné říkají, v úvahu se bere; cos ale ty pronesla, posměchu neujde; za to co jiné činí, pochvalou a čestnými úkoly vy-

znamenány bývají; na tebe ale nikdo nepomýšlí, ano za všecko, co činíš, dostává se ti jen posměchu a domluvy. Jest-liže s klidnou myslí všech těchto pokořování přijímáš, a právě za ony spolusestry s největší láskou k Bohu se modlíš, kteréž tebe nejvíce urážejí, právě proto, že ony jsou tvé dobroditelky, any tebe před nejnebezpečnější nemocí, pýchou, ochraňují: potom jsi v pravdě pokornou, tvrdí svatý Dorotheus. Lidé pyšní mají se za hodny jakékolivěk poctivosti; a proto zneužívají každého pokoření jen k tomu, aby se ještě více v pýše nadmuli. V pravdě pokorné duše ale mají se za hodné pokárání; a proto užívají každého ústrku k tomu, aby pokoru svou rozmnožili. Pokorným jest dle slov svatého Bernarda ten, kdo pokoření v pokoru proměniti dovede.

6. Pokorné skutky, kterých sami sobě ukládáme, jsou dobré, jako: nemocným sloužiti, nohy toho polibiti, kterýž bez příčiny od nás uraženým býti se cítí, a podobné; mnohem záslužnější jsou ale ona pokořování, ku kterým nám jiní příležitosti dávají, a kterých z lásky k Pánu Ježíši klidně přijímáme, jako: obviňování, příkoří, posměchy a těm podobné. „V ohni zkoušeno bývá zlato, lidé pak příjemní (Bohu) v peci ponížení,“ praví Duch svatý (Sir. 2, 5). Ctnost bez zkoušky ctností není, praví svatá Maria Magdalena de Pazzis. Kdo povržení klidně nesnáší, nemůže míti ducha dokonalosti. „Nard můj vydával vůni svou,“ praví Písmo svaté

(Píseň Šal. 1, 11). Nard jest bylina vonná, která ale jen tehdáž vůni vydává, když jest roztlučená a rozetřená. Ó jak líbeznou vůni vydává před Bohem klášternice pokorná, která příkoří ráda snáší a se raduje, když s ní ostatní jako s nejnižší v klášteře zacházejí! Když se mnicha Zachariaše tázali, co musí činiti ten, kdo v pravdě pokorným býti si žádá, šlápl na kapucu svou, a řekl: „Kdo pokojným zůstává, když se s ním jako s tímto rouchem nakládá, jest v pravdě pokorný.“ Ó jak blaze umírá řeholnice, která ve svém klášteře v povržení žila, a všeliké ústrky vždy s trpělivostí a odevzdaností snášela! Ona se nebude hněvati na takové s ní zacházení, ale bude za ně vděčná. Svatý Jan Klimak vypravuje o zbožném mnichu, kterého si bratři jeho po patnáct let málo všímali, který jim ale umíraje za to děkoval, jako by mu byli nějakou službu z lásky prokazovali, poněvadž prý ho takto v pokoře zachovali. A tak v nebeském míru ducha vypustil.

7. Mnohé osoby řeholní sobě lichotí, že pokornými jsou, poněvadž vědomy si jsou mnohonásobné bídy své, a snad i oplakávají dřívějšího hříšného života svého; nechtějí ale býti pokořovány, a také nemohou snesti, když jim kdo důstatečných důkazů úcty a vážnosti nepodává. Proto také vyhýbají se každému nízkému zaměstnání, a vůbec všemu, co se s pýchou jejich nesrovnává. Ale, jaká to pokora? Vyznávají se všelikého potupení býti hodnými, a přece

nemohou snesti ani nejmenšího ústrku, ano až i poctivostí a vyznamenání si žádají! „Mnohý se šibalsky koří, ale vnitřnosti jeho jsou plné lsti“ (Sir. 19, 23). Mnohý, praví Duch svatý, pokořuje se zevnitř a nazývá se nejšpatnějším ze všech: ale uvnitř přece žádá, aby byl více vážen a ctěn, než všichni. Mám za to, milá sestro, že mezi takové nepatříš. Jest-li v pravdě věříš, že mezi všemi svými spolusestrami nejšpatnější jsi: buď také spokojená, když se s tebou hůře než s ostatními zachází. Miluj tedy jako nejlepší přátely své ty, kteříž povržlivým chováním k pokoře, k odříkání se světské pochvaly, a tím i k užšímu spojení s Bohem ti dopomáhají, tak že v tomto životě ničeho jiného nehledáš, než svatou lásku.

8. V očích svých buď zdechlým, hnijícím psem, jehož všichni oškliviti si musejí. Obětuj se Bohu, že snášeti budeš všelikou potupu z lásky k Němu, a pro zadostčinění za své hříchy, a že samolásce své nikdy nedovolíš, aby si na to stěžovala. Považ, že kdo se opovážil Bohem pohrdati, neskonale většího povržení zasluhuje, a sice toho, aby povržen byl od samých ďáblů. Svatý Bernard praví: „Neznám pro rány svědomí svého jiných, vydatnějších prostředků nad hanbu a potupu.“ Raduj se tedy, milá nevěsto Ježíše Krista, když tebou pohrdají, za poslední všech sester tě odstrkují, tobě se posmívají, a tebe zkrátka za nejsprostnější a nejpovrhlejší v klášteře mají. Neomlouvej

se, i když tě neprávě obviňují; také si toho nežádej, aby se tebe jiné ujímaly, leda že by tvá obrana neb omluva, jak již praveno, naprosto potřebnou byla, aby se pohoršení jiných zamezilo. Nebraň tomu, aby chyby tvé představeným v známost vešly. Máš-li snesti nějaké pokoření, neskoumej, která sestra ho příčinou byla; kdybysi se jí ale dozvěděla, nečiň jí žádných výčitek; ano ani znáti jí nedávej, že to o ní víš, a také si na ni před jinými nestěžuj. A když se za jiné modlíš, modli se v první řadě za onu, která tebou pohrdla, neb tě urazila. Věř slovům P. Alvareza, že okamžik pokoření jest onou chvílí, v které nám lze z bídy naší vystoupiti a veliké zásluhy si získati. Také svatá Maria Magdalena de Pazzis praví: „Nejmilostnějším celováním nebeského Ženicha, kterým duše sobě vyvolené obdařuje, jsou kříže a protivenství.“ Proto také vyznala, že s potěšením zabavuje se s osobami povrženými, poněvadž ví, jak velice milými jsou Pánu Ježíši. I dala proto svým klášternicím důrazné napomenutí: „Nehledejte, milé sestry! pro sebe pokoje v ničem jiném, leč v povržení.“ Především ale musíme před očima míti slova Pána Ježíše: „Blahoslavení budete, když vás budou lidé nenáviděti a když vás vyobcují a zhaní a jmeno vaše jako zlé vyvrhnou pro Syna člověka“ (Luk. 6, 22). A svatý apoštol Petr dotvrzuje: „Trpíte-li pohanění pro jmeno Kristovo, blahoslaveni budete; nebo co jest cti,

slávy i moci Boží, a kterýž jest jeho Duch, odpočívá na vás“ (I. Petr. 4, 14).

9. Svatí nestali se svatými skrze pochvaly a poctivosti, ale skrze potupu a povržení. Svatého mučeníka Ignacia, který jakožto biskup úcty a vážnosti všech požíval, vedli do Říma jako zločince, aby tam smrt mučenickou vytrpěl. Na cestě do Říma musel snášeti od žoldnéřů, kteříž jej střežili, samé pohanění a týrání; on ale volal s plesáním: „Nyní začínám býti učeníkem Kristovým,“ t. j. nyní začínám býti pravým učeníkem mého Ježíše, kterýž pro mne byl povržen. Když jednou svatý František Borgiáš s knězem Bustamente cestoval, s ním v jedné hospodě nocoval a v posteli ležel: stalo se, že tento jsa úzkoprsý, po celou noc kašlal a plval, a sice mysle že proti stěně plvá, na svatého Františka, a častěji i do obličeje jeho plval Když se rozednilo, zpozoroval, co byl učinil, a celý se z toho poděsil. Světec ale pravil: „Milý otče! nermuť se; dojista že jsi v celé jizbě nemohl nalezti k tomu příhodnějšího místa nad můj obličej.“ Ó Bože! jaká to řeholnice, která pro Ježíše Krista žádného pohanění snesti nemůže? Klášternice, která žádného příkoří snášeti nechce, ukazuje, že Pán Ježíš ukřižovaný zraků jejích zcela unikl. Ctihodná Maria z Vtělení Páně zvolala jednou před krucifixem k svým jeptiškám: „Kterak to jen možno, milé sestry! že se zdráháme s láskou přijímati povržení, any Ježíše Krista povrženého

patříme?“ Jiná zbožná klášternice, když příkoří zakusila, modlívala se před nejsvětější Svátostí takto: „Ó Pane, celá jsem chudinká, a ničeho Ti dáti nemohu; proto Ti přináším jako nepatrný dárek onu urážku, které jsem zakusila.“ Ó jak laskavě přijímá Pán Ježíš toho, kdo bez zdráhání povržení snáší; a jak rychle ho potěšuje a milostmi obohacuje! P. Torres, jehož velice pokořili, a jemuž jako domnělému bludaři zpovídati zakázali, píše o těchto zkušenostech: „Bůh dal mi v oné době tak velikých duchovních potěšení, jakých jsem nikdy před tím nezakusil.“

10 Trpělivé snášení povržení nejen že nám k velkým zásluhám pomůže, ale ono jest také mohutnou pomocí pro získání duší Bohu. Svatý Jan Zlatoústý praví: „Tichý prospívá sobě i jiným; nebo nikdo tak velice bližního nevzdělává, jako kdo příkoří s tichostí přijímá.“ P. Maffei vypravuje, že jistý jesuita, kterémuž mezi kázaním lehkomyslný člověk do obličeje naplvnul, zcela klidně sliny si utřel a dále kázal, jako by se nic bylo nestalo. Vida to jeden z posluchačů, ihned k víře křesťanské se obrátil; nebo náboženství, pravil, kteréž takovéto pokoře učí, musí býti pravdivé a od Boha. Také svatý František Saleský mnoho kacířů obrátil svou tichostí, s jakou snášel všechna pohanění bludařů, tak že na sobě nižádné nevole znáti nedával.

11. Chce-li řeholnice některá dokonalý život vésti v klášteře, v kterém přísná kázeň

nepanuje, může býti jistá, že po celý svůj život bude terčem posměchu, pomluvy, pohanění, pronásledování a nenávisti. Proti tomu není prostředku. „V ohavnosti mají bezbožní ty, kteříž na přímé cestě kráčejí“ (Přísl, 29, 27), praví Duch svatý. Těm, kteříž po široké cestě kráčejí, musejí nutně protiviti se ti, kteříž jdou cestou úzkou; nebo poněvadž život ctnostný jest stálou výčitkou zlým, proto oni si musejí přáti, aby všichni lidé podobně, jako oni, nevázanému životu se oddávali. Jest-li tedy některá zbožná řeholnice hovorny se vzdaluje, horlivá je v kůru, mlčení zachovává, do žádných zvláštních přátelství se nepouští: říkají tomu, — jakož i všem jejím ctnostným výkonům — podivínství, pobožnůstkářství, ano i pokrytství, tak jako by chtěla za svatou považována býti. Jestliže potom ubohá na př. netrpělivě odpoví, proti nespravedlnosti se hájí, aneb jiné chyby se dopustí, poněvadž křehkou a chybám podrobenou býti nepřestala, tu hned křičí všechny: vizte světici! hleďte, jak ona to dělá! Ona, která každého rána k sv. přijímání chodí, vždy mlčení zachovává, kajicné pásy nosí a celý den v kůru stráví, aby svět oklamala! A mimo to roztrušují se o ní také pomluvy. Kdo za takových okolností dokonalou býti chceš, - o to bedlivou péči měl, abysi všechny výčitky trpělivě snášela, a Bohu obětovala; neb jinak nemožno jest, abysi na dobré cestě vytrvala, a v krátce právě tak, jako ostatní, nedokonalou se nestala.

Když se jednou u přítomnosti svatého Bernarda povídalo, že jistý mnich svatým jest, řekl na to: „Může sice býti, že svatým jest; posud mu ale schází hlavní věc, aby totiž za špatného byl považován.“

12. Uvažujme tedy dobře, že největším vyznamenáním svatých zde na světě jest to, že pronásledování snášejí. „Všichni, kdož chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protivenství trpěti budou“ (Jan 15, 20). Vždyť ale konám povinnost svou, pravíš; nikomu mrzutosti nečiním, proč mne tedy pronásledují? Proč? Poněvadž všichni světci pronásledováni byli. Ježíš Kristus, hlava svatých, byl pronásledován; ty ale žádného pronásledování snášeti nechceš? Zdaž může nám Bůh větší milosti uděliti, než když nám dává snášeti to samé s námi zacházení, jakého Jeho milovaný Syn zakoušel? táže se svatá Terezie. P. Torres napsal dceři své zpovědní: „Mezi největšími milostmi Božími považuj za nejvzácnější tu, jestliže za hodnu uznána jsi, aby tebou všichni pohrdali, a nikdo ti nevěřil. A když tedy tebou pohrdají a po tobě takřka šlapou: zaraduj se, a děkuj Ženichu svému co nejvíce, že dovoluje, aby se lidé k tobě tak chovali, jak se k Němu samému na světě chovali. Při modlitbě představ si všechny odpory, pohrdání a pronásledování, kteréž by tě snad potkati mohly, a zaslib se velkomyslně Bohu, že je všechny z lásky k Pánu Ježíši

sneseš; nebo takto s pomocí Boží vše ochotněji přijmeš, co koli by na tě skutečně přišlo."

13. Za páté. Na konec tvrdím, že pohrdání nemáme toliko s klidnou myslí přijímati, ale že máme z nich spokojenost a radost v sobě vzbuzovati. Svatý Josef Kalasanský praví: „Dobrý řeholník pohrdá světem, a raduje se, když i svět pohrdá jím." Ctihodný Ludvík de Ponte nemohl pochopiti, kterak se duše může radovati z povržení; když ale v dokonalosti značněji pokročil, zcela dobře toho pochopil i na sobě zkusil. Vlastní silou tak daleko dospěti ovšem nemůžeme; ale s milostí Boží dovedeme toho, jako svatí apoštolové, kteří když ze shromáždění vysoké rady odcházeli, se radovali, že hodni učiněni jsou trpěti pohanění pro jméno Ježíše (Sk. ap. 5, 41). Na mnohých se naplňuje druhý díl „trpěti pohanění," ne ale díl prvý „šli radujíce se," praví svatý Josef Kalasanský. Svaté Marii Magdaleně de Pazzis zjevil se jednou svatý Ignác z Lojoly a pravil: Pravá pokora v tom záleží, abychom se ze všeho radovali, co nás k pohrdání samými sebou přivésti může.

14. Svatí radují se více z povržení, než lidé světští z poctivostí. Když bratra Junipera někdo urážel, roztáhl šat svůj tak, jako by do něho skvosty zachytiti chtěl. Svatý František Regis přisvědčoval s veselou myslí žertovným řečím, kteréž jeho spolubratři o něm samém měli, a snažil se jim nové látky dodávati. Tak se zdá, že si světci ničeho tak velice nepřáli,

jako aby pro Pána Ježíše trpěti a povrženými býti mohli. Svatému Janu z Kříže zjevil se Spasitel náš s křížem na ramenou a s trnovou korunou na hlavě, a řekl: „Jene, žádej si ode mne, co chceš.“ Světec odpověděl: „Pane, abych trpěti a opovrženým býti mohl pro Tebe!“ Zdaž mohu si něčeho jiného žádati, chtěl dojista říci, když Tebe samého zřím v takových bolestech a v takovém potupení, jaké za mne snášíš? Blahoslavené Angele z Foligno zjevil Pán: Nejjistější známkou, že mimořádné milosti a osvícení pravými jsou, jest ta, že duše jimi omilostěné velikou žádostí po pokoření naplněny bývají. Konečně žádá od nás Pán Ježíš výslovně, abychom v příkořích a pronásledováních nejen pokojnými zůstávali, ale abychom se z nich také radovali a za šťastny se pokládali, a to pro onu velikou odměnu, která nám uchystána jest v nebesích. „Blahoslavení jste, když vám budou zlořečiti a protivenství činiti; radujte se a veselte se, nebo odplata vaše hojná jest v nebesích“ (Mat. 5, 11. 12).

15. Panně, která chce do kláštera vstoupiti a Pánu Ježíši se zasvětiti, odporoučívám hlavně dvou věcí: předně aby byla poslušnou, a za druhé aby si zamilovala sebe si nevážiti, ale sebou pohrdati. Proto o věci té obšírněji jsem promluvil; nebo mám pevné přesvědčení, že bez této lásky v dokonalosti pokročiti nelze, a že řeholnice s láskou takovou jistě svatou se stane. Svatý Paulinus nazývá Srdcem Pána

Ježíše tobo, kdo srdcem pokorný jest. Srdcem pokorná řeholnice, t. j. ta, která povržení miluje, stane se tedy Srdcem Ježíše Krista. Chceš-li tedy, milá sestro, svatou se státi: buď přesvědčena, že ti třeba, abysi rozličným spůsobem byla pokořována a pohrdána. I kdyby všecky tvoje spolusestry svatými byly, přece to Bůh tak zařídí, že ti, třebas ne vždycky, přece často odporovati budou, že jiným přednost před tebou dají, že si tě málo vážiti, za to ale obviňovati a kárati budou. Zkrátka: Ježíš Kristus dovede to zaříditi, aby tebou někdo pohrdal, abysi se mu podobnou stala. Proto tě prosím, abysi se po všechny dny zachovávala dle krásného naučení, které P. Torres dával těm, kdož se u něho zpovídávali: „Modlete se každodenně jednou Otčenáš a Zdrávas Maria pro čest povrženého utrpení Pána našeho Ježíše Krista, a při tom zaslibujte se Bohu, že všechna protivenství a pohanění, kteráž vám sešle, nejen klidně ale i radostně z lásky k Němu snášeti budete. Také Jej vždy proste za Jebo svatou pomoc, abyste věrnými a vytrvalými zůstali.“

Modlitba.

Můj Ježíši, lásko má! Kterak mohu tak pyšnou býti, vidouc Tebe, Boba svého, tak pokorného, že jako lotr na kříži umříti jsi ráčil? Ach! dej mi pro zásluhy svého ponížení poznati mé bídy a ohyzdnosti, abych se

samé sobě zošklivila, a z lásky k Tobě všechny urážky, kterých se mi dostane, trpělivě snášela! Ó s jakou žádostivostí, Vykupiteli můj! naplnil jsi duše Tebe milující, aby hanbu a potupu milovaly! Dej mi poznati lásku i dobrotu svou, abych Tě milovala, a pro zalíbení Tvé všeliké povržení s radostí snášela. Dej, abych se nade všechny ohledy lidské povznesla, a ve všem, co konám, jen Tobě zalíbiti se snažila Miluji Tě, můj Ježíši povržený! a činím s milostí Tvou předsevzetí, že si na žádné zahanbení v netrpělivosti stěžovati nebudu. Od Tebe doufám také sílu k tomu. Maria, Matko má, přímluvou svou mne podporuj, u Pána Ježíše za mne oroduj. Amen.

Hlava dvanáctá.

O lásce k bližnímu.

I. Kterak máme bližního milovati, zvlášť když posuzujeme skutků jeho.

1. Nelze nám Boha milovati, aniž bychom zároveň nemilovali bližního. To samé přikázaní, kteréž nám nakazuje lásku k Bohu, žádá na nás také lásku k bratřím našim. „Toto přikázání máme od Boha: Aby kdo miluje Boha, miloval i bratra svého“ (I. Jan 4, 21). Proto učí svatý Tomáš Akvinský, že z toho samého pramenu od Boha vštípené lásky vzrůstá láska k Bohu i láska k bližnímu, poněvadž láska vštípená působí, abychom milovali Boha ale také bližního, a sice proto, že Bůh tomu tak chce. Podobně vypravuje svatý Jeroným o miláčku Páně svatém Janovi, že když se ho učeníci jeho tázali, proč tak často vzájemnou bratrskou lásku odporoučí, odpověděl: „Poněvadž to rozkaz Páně jest; a kdo třebas jen ten plní, dosti činí.“ Svatá Kateřina z Janova řekla jednoho dne Pánu: „Můj Bože, Ty žádáš, abych bližního milovala, a já nemohu nikoho milo-

vati, než Tebe.“ Božský Spasitel jí ale odpověděl: „Milá dcero, kdo mne miluje, miluje všecko, co já miluji.“ A v pravdě; miluje-li kdo některou osobu, miluje také příbuzné její, služebníky její, obrazy její, ano i roucha její; a proč? poněvadž věci ty milé jsou osobě milované. A proč musíme bližního svého milovati? poněvadž Bůh ho miluje. Proto píše svatý apoštol Jan: „Dí-li pak kdo: Miluji Boha a nenávidí bratra svého, lhář jest“ (I. Jan 4, 20). Jinak praví Kristus Pán, že přijímá lásku, kterou prokazujeme nejmenšímu z bratří, t. j. bližním svým, právě tak, jako bychom ji Jemu samému byli prokázali. „Pokudž jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste učinili“ (Mat. 25, 40). Svatá Kateřina z Janova proto říkávala: „Chceme-li poznati, jak mnoho někdo miluje Boha, musíme pozorovati, jak velice miluje bližního svého.“

2. Tuto milostnou dceru Boží ale, svatou lásku totiž, většina lidí ve světě zapudila; a proto hledá ona útulek v klášteřích. Ale kdo tomu uvěří, že jí ani v klášteřích přijímati nechtějí? Jako jest peklo říší nenávisti: tak jest nebe říší lásky, kdež všichni blahoslavení spolu se milují, a každý se raduje ze štěstí druhého, jako ze svého vlastního. Ó jaký to ráj v klášteře, kde láska panuje! Jest to radost Božská! „Hle jak (jest to) dobré, a jak utěšené, když bratří přebývají v jednotě!“ (Žalm 132, 1). Bůh má v tom největší zalíbení, spa-

třuje-li, že bratři neb sestry svorně pospolu žijí, t. j. sjednoceni jsou v tom jediném žádání, aby Bohu sloužili, jeden drnhému v lásce ku spasení pomáhali a ve vlasti nebešťanů jednou spolu spojeni byli. Jednomyslnost tuto chválí svatý Lukáš na prvních křesťanech řka: „Množství pak věřících bylo jedno srdce a jedna duše“ (Skut. ap. 4, 32). Jednota tato byla ale ovocem modlitby, kterou Ježíš Kristus před smrtí svou k nebeskému Otci činil, aby učeníci Jeho v lásce jedno byli, jak On jedno jest s Otcem svým. „Otče svatý, zachovej je . . . aby byli jedno, jakož i my“ (Jan 17, 11). Jednota tato patří mezi nejvzácnější ovoce vykoupení, jak předpověděl o něm Isaiaš prorok: „Bydliti bude vlk s beránkem; a rys s kozlátkem bude ležeti . . . nebudou škoditi ani zabíjeti“ (Is. 11, 6. 9). Tím chce prorok říci, že následovníci Ježíšovi jednomyslně pospolu žíti budou, třebas byli z rozličných zemí a různých povah i náklonností, poněvadž každý ve svaté lásce říditi se bude vůlí i náklonnostmi druhého. Co jiného znamená „obec“ klášterní, než jednomyslnost, nebo jedno chtění všech, jako by všichni jen jednou osobou byli? Láska jest to, co jednotu zachovává; nebo není možno, aby všichni v klášteře ty samé náklonnosti a povahy měli. Láska jest to, která mysli sjednocuje a vše srovnává, ana působí, že jeden druhého snáší, jeden do vůle druhého se vpravuje.

3. Svatý Jan Klimak vypravuje o zname-

nitém klášteře blíž města Alexandrie, jehož obyvatelé požívali nebeského míru, poněvadž všichni ve svaté lásce upřímné si oddáni byli. Když jeden na druhého si stěžoval, smířil je pouhým pokynutím ten, kdo první nelad jich zpozoroval; jest-liže se neupokojili, byli do blízkého domu, jako do zajetí vypovězeni se slovy, že tito dva zlí duchové v domě Božím déle přebývati nesmějí. Ó jak krásné to, jest-liže v klášteře ženském jedna druhou chválí, jedna druhé pomáhá a slouží, a všechny jako pravé sestry se milují! Proto také říkají si klášternice „sestry“, ne jako by krev sestrami je byla učinila, ale že mají spojeny býti láskou, která mnohem těsněji než tělo a krev pojiti jich má. „Řeholnice bez lásky,“ praví svatá Johana de Chantal, „jest řeholnicí dle jmena, ale ne dle skutku; jest sestrou dle roucha, ale ne dle lásky.“ Proto také všichni zakladatelové svatých řeholí svým poddaným na lůžku smrtelném s takovým důrazem odkazovali svatou lásku, jak o nich životopiscové jejich vypravují, poněvadž kde svornost nebydlí, ani Bůh nepřebývá!

4. Svatý Augustin praví: „Pozoruješ-li, že v některém domě kameny i dříví dobře pohromadě drží, můžeš bezpečně do něho vstoupiti, a nemusíš se báti, že na tebe spadne; seznáš-li ale, že se zdi od vazby dřevěné oddělují, vzdal se, a ani krokem prahu nepřekroč!“ Blahoslavený dům řeholní, kde panuje jednota v svaté lásce! Běda ale klášteru, kde jest nepokoj a

odloučení: není to již dům Boží ale ďáblův. Peklo jest to, praví svatý Augustin; ne dům spásy, ale dům záhuby! Co pomohou klášteru bohatství a nádhera, krása kostela a zahrady? Jest-li v něm nepanují svornost a láska, peklem jest. Jedna druhou zlehčuje, jedna druhé utiskuje a pomlouvá, a stále toho se obává, aby se protivnice její nevyšinula. Podezřívání a žárlivost bujní, jsou předmětem rozprávek a myšlení při modlitbě, mši svaté i svatém přijímání. A jaké to modlitby, jaké mše svaté, jaká svatá přijímání! Zkrátka: Kde není lásky, tam není shromáždění mysli, tam není pokoje, tam není Boha! Jest-li, milá sestro, v klášteře tvém strany panují: oplakávej jich krvavými slzami před Bohem, a pros, aby Jeho všemohoucí ruka jich odstranila, která jedině jest s to, z kláštera je vypuditi. Můžeš-li sama něčím k tomu přispěti, učiň tak za každou cenu, a nelekej se nižádného namáhání. Nelze-li ti ale ničeho učiniti, budiž tichou, a žádného účastenství na třenicích domácích neměj, bojíc se více než smrti toho, abysi svár jakýmkoli spůsobem ještě podněcovala.

5. Dobře si ale pamatuj, že tato slova má nevztahují se k oněm řeholnicím, které se pro přísné zachovávání řehole rozhorlují a zlořádům na odpor se staví; nebo tyto horují pro blaho obce, a náležejí proto k straně Ježíše Krista, při které bych všechny zříti chtěl. Pozoruješ-li, že nějaký zlořád povstává, napomínám tě, abysi

se přidala ku straně těch, kdož o přísné zachovávání řehole usilují; a kdyby tě jiné opustily, zůsťaň alespoň ty vytrvalou, a nepřestávej třebas i samotná, věci Boží se zastávati. Bůh tě dovede odměniti, učiníš-li, co můžeš, aby se řehole zachovávala. Povolnost neb lhostejnost ve věcech, kde se jedná o nezachovávání pravidel řeholních, není ctností, ani pokorou, ale malomyslností a ochladnutím v horlivosti a lásce k Bohu. Slova, která jsem prvé pronesl, vztahují se k oněm řeholnicím, které ke stranám se přidávají ze zlomyslnosti, z příčin sobeckých, ze zvláštního přátelství k některé osobě, aneb aby jiných vzniknouti nenechaly, aneb aby se za domnělou urážku pomstily. Takového stranictví máš se vystříhati, i kdyby ti nevděk, obmezenost neb zbabělost vyčítaly, aneb kdyby tě navždy odstrčily, k žádnému úřadu nepřipustily, a žádného vlivu ti nepopřály. Vraťme se ale k své vlastní látce: že pro zachování lásky a pokoje musíme obětovati všeliký osobní zájem. Když svatý Řehoř Nazianský zpozoroval, že jeho spolubiskupové nesvornými býti počínají, poněvadž jedna část jich jej zvoliti chtěla za patriarchu cařihradského, jiná ale tomu odpírala, pravil: „Žádám si, milí bratři! abyste zůstali svornými; a proto biskupství svého milerád se odříkám, jest-li toho k zachování vaší jednomyslnosti třeba.“ A tak také učinil; zřekl se biskupské hodnosti v Cařihradě, a stal se poustevníkem.

6. Uvažme nyní zvlášť, co má řeholnice činiti, aby se všemi svými spolusestrami v lásce a svornosti žila. Nechť činí, čemu málo slovy učí svatý apoštol: „Oblecte se jako vyvolení Boží . . . v srdečné milosrdenství.“ (Kolos. 3, 12.) Praví: „Oblecte se“ — v lásku! Jako jeptiška nikdy není bez roucha řeholního, jež celou její postavu zahaluje: tak musejí všechny skutky její býti řízeny láskou, zahaleny láskou. Dále praví: „Oblecte se v srdečné milosrdenství,“ t. j. řeholnice prokazuj všem tak srdečnou lásku, jako by si každou jednotlivou spolusestru zvlášť byla oblíbila. Jest-li že jedna druhou vášnivě miluje: jen dobře o ní smýšlí, z jejího blahobytu se raduje, z jejích nehod se rmoutí, právě tak, jakoby obého sama zakoušela. Dále všechny její chyby horlivě zastává a omlouvá, a nemůže dobré, které na ní vidí, ani s důstatek vychváliti. Toto všecko působí vášeň. A co u jiných působí vášeň, musí v tobě způsobiti láska svatá.

7. Vždy tedy na to pamatuj, abysi prokazovala lásku všem, zvlášť svým spolusestrám, a to v myšleních, slovích i skutcích. Co myšlení se dotýká: Předně. Varuj se pečlivě každého úsudku, podezření neb opovážlivého domýšlení na bližního. Chybuje, kdo se bez příčiny domýšlí, že bližní zhřešil. Větší vinu má ale ten, kdo bližního bez příčiny v podezření má, že hřeší; a ještě větší chybou jest to, jest-liže někdo bez podstatné příčiny hřích

bližního za jistý má. Kdo takto bližního posuzuje, propadá dle svatého evangelia sám soudu: „Nesuďte, abyste nebyli souzeni; nebo jakým soudem souditi budete, takovým budete souzeni“ (Mat. 7, 1. 2). Pravím, že „bez podstatné příčiny“ nemáme souditi; nebo máme-li skutečně pevných důvodů pro podezření své, že se bližní provinil, a že přesvědčení naše na pravdě spočívá, posuzujíce ho nehřešíme. Ostatně jest to jistější, a lásce přiměřenější, dobře-li o všech smýšlíme, a všeho posuzování a domýšlení se zdržujeme. „Láska nemyslí zlého,“ praví svatý apoštol (I. Kor. 13, 4). Musí se ale dobře uvážiti, že toto neplatí oněm řeholnicím, které úřad vrchní neb cvičitelky ostatních zastávají; nebo tyto jsouce vrchními dobře činí, když podezřívají, ano mají tak činiti, aby se zlo zamezilo, které by povstati mohlo, kdyby se mu nepředešlo, jak jsem již na jiném místě vykládal. Jest-li ale žádného úřadu nezastáváš, který by tě chyby jiných kárati zavazoval, snaž se vždy dobře smýšleti o všech svých spolusestrách. Svatá Johana de Chantal říkávala: „Na bližním nemáme vídati to zlé, ale jen to dobré, které na sobě má.“ Kdybysi se ale v bližním byla zmýlila, a za dobrého měla, který v pravdě zlým jest, netřeba ti pro tento omyl se zarmucovati. Svatý Augustin praví: „Lásku to nebolí, že se zmýlila, protože o zlém dobře smýšlela.“ Svatá Kateřina z Bologny pravila: „Žiju již mnohá leta v řádu, ale nikdy

jsem o svých spolusestrách nepříznivé myšlénky neměla; nebo mám za jisto, že ta, která se mi plnou chyb býti zdá, může před Bohem více platiti než jiná, která zevnějškem vzdělává.“ Střež se tedy, chyby a skutky jiných vyzvídati; a ještě více chraň se špatného zvyku mnohých, které vždy uší nastrkují, co jiné o nich mluví, a potom proto domýšlením, hořkostí a nepřízní se naplňují. Uslyšíš-li, že někdo o tvých chybách mluvil, nevšímej si toho, a nežádej si zvěděti, kdo tu řeč začal. Zařiď svoje jednání tak, aby je každý mohl míti za dobré a správné; ostatně nech jiných mluviti, cokoli chtějí; a kdyby ti nějakých chyb přičítaly, rci: „To jest ještě to nejmenší, co se o mně ví; jak mnohem více by o mně lidé povídati mohli, kdyby věděli všecko!“ Aneb: „Bůh mne bude souditi.“

8. Za druhé. Stihne-li bližního neštěstí, jako nemoc, nějaká ztráta a těm podobné: žádá láska, abychom se z toho s ním spolu rmoutili, alespoň dle vyšší vůle své. Pravím „dle vyšší vůle“; poněvadž nižší, smyslná vůle snadno jistého zalíbení z toho pociťuje, slyšíme-li, že osobě nám nepříznivé nějaká nehoda se přihodila. Zalíbení takové ale hříchem není potud, pokud vyšší vůle pocitu tomuto odporuje. Zpozoruješ-li tedy při takové příležitosti, že se jakési bezděčné, smyslné hnutí nízké radosti v tobě pozdvihuje proto, že se bližnímu zle vede: nedbej hnutí toho, nech je štěkati jako nerozumného psíka, a naproti tomu ve vyšší,

rozumné vůli své vzbuď upřímnou soustrast s bližním. Jest sice někdy dovoleno, radovati se z dobrých následků, které z časné nehody bližního očekáváme; na příklad když zatvrzelý hříšník neb pohoršovatel se roznemůže, a my máme naději, že se obrátí, aneb že pohoršení jeho alespoň jednou přestanou; jest-li ale tento bližní nás samých někdy urazil neb nám ublížil, bývá radost z jeho ponížení zřídka čistá.

9. Za třetí nás láska zavazuje, abychom se radovali, když se bližnímu dobře vede, a závisti se bránili, která nám ze štěstí bližního zármutek připravuje, jakoby našemu vlastnímu na ujmu bylo. Můžeme pak se z blaha bližního svého čtverým spůsobem rmoutiti, jak učí andělský učitel svatý Tomáš, a sice: Předně, když ze štěstí bližního očekáváme škodu pro sebe neb pro jiné. Bázeň tato není závistí, jest-liže poškození, jehož se obáváme, jest nespravedlivé, a může dle slov svatého Řehoře býti vší viny prostou. Praví totiž: „Častěji se stává, že se z pádu nepřítele radujeme, lásky neporušujíce, a že se z povýšení jeho rmoutíme, závistí se neprohřešujíce; a to stává se tehdáž, když po pádu nepřítele očekáváme zasloužené povýšení jiných, a po vyvýšení jeho obávati se musíme nespravedlivého potlačování mnohých.“ Za druhé rmoutíme se z blaha bližního, když máme zármutek, že se nám toho samého statku nedostalo, jako bližnímu. Zármutek tento není závistí, ale spíše ctností, jedná-li se o statky duchovní.

Za třetí rmoutíme se proto, že bližní dle našeho přesvědčení štěstí svého jest nehoden; zvláště když poznáváme, že štěstí, hodnost a bohatství duši bližního veliké škody připravují. Zármutek ten není nedovolený. Za čtvrté konečně můžeme se ze štěstí bližního rmoutiti proto, poněvadž vlastnímu štěstí našemu v cestě stojí. Tento zármutek jest závist pravá, kteréž se varovati musíme. Mudřec praví, že závistníci podobají se ďáblu, který Adama k hříchu poňoukal proto, že mu záviděl jeho povolání pro nebe, z kterého sám byl vyvržen. „Závistí ďábla přišla smrt na okres země: následují pak ho ti, kteříž jsou se strany jeho“ (Kniha Moudr. 2, 24). Láska ale působí, že se z blaha bližního, jako z vlastního radujeme, a že neštěstí bližního, jako vlastního želíme.

Modlitba.

Ó můj Vykupiteli, jak velice jsem tobě nepodobná! Tys pln lásky ku svým pronásledovatelům, a já naplněna jsem hněvem a nenávistí k bližním svým! Ty jsi se modlil za ukřižovatele své s takovou láskou, a já při nejmenší urážce pomýšlím na pomstu! Odpusť, můj Ježíši! chci se přeměniti. Uděl mi síly, abych milovala ty, a dobře činila těm, kteříž mne urážejí! Nezanech mne v zlých náklonnostech mých! Nedopusť, abych Tě kdy více opustila! Jaké peklo by mi muselo býti uchystáno, kdybych po tolika

milostech znova od Tebe se odloučila, a Tvého přátelství se odřekla! Nedopusť toho, Lásko má, pro drahocennou krev, kterou jsi za mne vylil! Věčný Bože, pro zásluhy Syna svého zachovej mne od nemilosti své! Víš-li, že bych Tě zase urážela, nech mne raději nyní umříti, kdy ještě mám za to, že žiju v milosti Tvé. Ó Bože lásky, daruj mi lásku svou! Ó Všemohoucí bez obmezení, pomoz mi! Ó Milosrdný bez konce, smiluj se nade mnou! Ó Dobroto neskonalá, přitáhni mne zcela k Sobě! Miluji Tě, ó nejvyšší Dobro mé! Ó Maria, Matko Pána mého, oroduj za mne u Pána Ježíše! Tvá ochrana mateřská jest nadějí mou. Amen.

II Kterak máme bližního milovati slovy.

1. Chceš-li bližního slovy náležitě milovati, musíš se předně všemožně zdržovati, abysi jej nepomlouvala, neb mu na cti neutrhala. Duch svatý praví: „Nadýmač zprzňuje duši svou, a mezi všemi bude v nenávisti“ (Sir. 21, 31), t. j. nenáviděti jej budou Bůh i lidé. I když ho poslouchají i vybízejí, aby pro zábavu o bližním hovořil: přece se ho bojí a se mu vyhýbají; nebo každý a právem se domnívá, že nadýmač právě tak málo ušetří jeho, jako ostatních. Svatý Jeroným praví: „Mnozí, kteří jiným nepravostem šťastně ucházejí, upadají přece do pomluvy.“ Kéž by Bůh dal, aby ne-

byly také v klášteřích řeholní osoby s jazyky, které dovedou lízati jen krvavě, t. j. které se nemohou rozvázati, aby o bližním špatně nepromluvily. Takovéto ostré jazyky měly by z kláštera býti vypuzeny, aneb alespoň na vždy uzavřeny, poněvadž shromážděnost ducha, mlčení, pobožnost a klid celé obce ruší, a zkrátka záhubou kláštera jsou. Dej, Bože, aby řeholnice utrhačné neumřely smrtí, jakou skonal pomluvačný kněz, o němž vypravuje Tomáš Kantipratensis, který jej osobně znal; on totiž umíraje jako zběsilý zuřil, a jazyk svůj rozkousal. Jinému otekl jazyk v okamžiku, když chtěl pomlouvati svatého Malachiáše, a naplnil se červy, tak že nešťastník sedmý den na to bídně skonal.

2. Jak velice oproti tomu milují Bůh i lidé řeholnici, která o všech dobře mluví! Svatá Maria Magdalena de Pazzis řekla, kdyby našla osobu, která nikdy v životě zle o bližním nemluvila, že by ji za svatou prohlásila. Varuj se tedy pečlivě každého slova, které by se zdáti mohlo třebas jen malou pomluvou někoho, zvláště spolusester, a více ještě vrchních a duchovních představených. Kdo zle mluví o svých vrchních, porušuje jejich dobrou pověsť, oslabuje v poddaných lásku k poslušnosti a ochotu, aby úsudek svůj vůli vrchních podřizovali. Jestliže tvou vinou v spolusestrách povstane podezření, že vrchní nemoudře jednají: sotva déle povinnou poslušnost jim prokazovati budou. Vinným pomluvou nestává se ale toliko ten,

kdo dobré jmeno bližního očerňuje, an chyb na něho nalhává, neb skutečné chyby jeho zveličuje, neb tajné zjevuje: ale i ten, kdo ctnostné skutky bližního ve špatnou stránku vykládá, neb špatný úmysl jim podkládá. Dále pomlouvá i ten, kdo dobrých skutků bližnímu upírá, aneb spravedlivě jemu udělované chvály připustiti nechce. Aby zlým řečím svým spíše víru zjednaly, začínávají jazyky utrhačné osobu některou nejprvé chváliti, ale na konec jí teprv rány zasazují. „Ta neb ona jest velmi nadaná, velice schopná — ale pyšná. Onano jest štědrá — ale mstivá,“ a tak podobně.

3. Mluv vždy o všech dobře. O bližním mluvívej tak, jak si přeješ, aby i on mluvil o tobě. O nepřítomných zachovávej krásné pravidlo svaté Marie Magdaleny de Pazzis: „O nepřítomných nemluv ničeho, čeho bysi sobě nedovolila, kdyby také přítomni byli.“ Slyšíš-li některou sestru špatně mluviti o jiné, střež se, abysi jí chuti dodávala, neb zalíbení na jejích řečích na jevo dávala; nebo takto bysi se tím samým hříchem vinnou stala. Buď utrhačku odbuď, neb hovor ukonči, neb se vzdal, aneb alespoň déle jí neposlouchej. „Opleť uši své trním,“ praví Duch svatý, „a neposlouchej jazyka zlého.“ Máš tedy při nejmenším skrze mlčení, vážnou tvář, neb sklopené oči svou nelibost z takového hovoru na jevo dáti. Chovej se vůbec tak, aby se u přítomnosti tvé nikdo více neopovážil dobrého jmena bližního se do-

týkati. Láska ale také žádá, abychom se osoby, které se na cti utrhá, dle možnosti ujali. „Jako šarlatový pásek rtové tvoji,“ praví Pán nevěstě své v Písni Šalomounově (4, 3); kterážto slova vykládá Theodoret takto: „Slova tvá buďtež plná lásky, a přikrývejtež co možná nejvíce chyby jiných.“ „A když se skutek nikterak omluviti nedá, snad se alespoň dá omluviti úmysl,“ dokládá svatý Bernard. Opatu Konstabilovi říkali „plášť bratří,“ vypravuje Surius, poněvadž když o chybách bratří řeč byla, vždy jich ukryti dovedl. To samé činila svatá Teresie; pročež klášternice její o ní říkaly: „Kde je naše světnice, tam máme záda krytá.“

4. Varuj se donášeček, které nezřídka sváry a nepřátelství, po měsíce i léta trvající způsobují. Ó jak přísný budou museti počet Bohu klásti nadýmači v klášteřích! Kdo sváry rozsívá, ohavným jest před Bohem. „Šest věcí jest, kterých nenávidí Hospodin,“ praví Kniha Přísl. (6, 16) a dokládá: „toho, kterýž rozsívá různice mezi bratřími.“ Promluví-li řeholnice z překvapení, může se to ještě prominouti; kterak ale obstojí před Bohem ona, která s rozvahou sváry rozsívá, a mír obce ruší? Jest-li tedy o některé sestře něco zlého uslyšíš, zachovej se dle napomenutí Ducha svátého: „Slyšel-li jsi něco proti bližnímu svému, nechť to s tebou umře“ (Sir. 19, 10). Nemá to býti v srdci pouze uzavřeno, ale mrtvo. Co uzavřeno jest, může utéci, a opět se objeviti; mrtvému ale

z hrobu vyjíti více nelze. A tak tedy nezjevuj ani nejmenším znamením, co jsi slyšela; často dostačuje půl slova, pokynutí hlavou, že jiní z okolností dobře uzavírají na to, aneb alespoň se domnívají toho, co tobě sděleno bylo. Někteří lidé dozvěděvše se nějakého tajemství, mají skoro smrtelné trápení, dokud tajemství svěřeného nerozšíří. Jest to, jako by měli žahadlo v srdci, které dosti rychle odtud vytáhnouti nemohou. Slyšíš-li o chybě spolusestry, smíš se o ní zmíniti jen představeným, pokud ji znáti musejí, aby škodu zamezili, která by povstati mohla celé obci, neb řeholnici samé, povinností svých nedbalé.

5. Buď v řečích pozorná, abysi žádné setry ani slovem žertovným neurazila. Urážlivé řeči žertovné jsou na odpor lásce i slovům Ježíše Krista: „Všecko, cožkoli chcete, aby vám lidé činili, i vy čiňte jim“ (Mat. 7, 12) Bylo by ti snad milo, aby se ti jiné sestry vysmívaly a k lepšímu tě měly, jako ty to děláš spolusestře své? Přestaň tedy, takto jednati. Dále vystříhej se všemožně každé hádky. Jak často pro zcela ničemné maličkosti vznikne odpor, a z něho hádka a urážka! Jsou lidé, naplnění duchem odporu, kteří bez potřeby i účelu, jen aby odporovati mohli, o ničem se začnou hádati a lásku urážeti. „O věc, která se tě netýče, nehádej se,“ praví moudrý Sirach (11, 9). Ty ale odpovíš: „Mám svou příčinu; nemohu déle těch hloupých řečí poslouchati.“ Ale kar-

dinál Bellarmin ti odpovídá: „Unce lásky více váží, než sto trakařů dobrých důvodů!“ Jestliže se při společné zábavě hovoří o věcech, na nichž nic nezáleží: vyslov své mínění, chceš-li zábavy se zúčastniti; dále ale nejdi, a také svého náhledu tvrdošijně nezastávej; mnohem lépe učiníš, když povolíš, a jiným přisvědčíš. Svatý Jiljí praví: „Kdo povolí, ten zvítězí,“ v ctnosti totiž, a zachová si pokoj, který za více stojí, než býti ve cti a míti za pravdu. Proto také praví svatý Efrém, že, aby pokoj zachoval, v takových hádkách vždy povolil. A tak také svatý Josef Kalasanský praví: „Kdo chceš míti pokoj, neodporuj!“

6. Konečně, leží-li ti prokazování lásky k bližnímu na srdci, chovej se ku všem lidem bez rozdílu přívětivě a tiše. Tichost nazývá se ctností beránčí. Ona jest zamilovanou ctností Ježíše Krista, který si proto dal říkati Beránek. Budiž tedy tichou v slovu i skutku ku všem, nejen k vrchním a těm, které některý úřad zastávají, ale ke všem, a zvláště k oněm sestrám, které tebe snad urazily, neb ze strany na tebe pohlížejí, neb které jdou s protivnou ti stranou, neb proti kterým máš přirozený odpor, poněvadž v obcování jsou nezdvořilé, aneb za prokázaná dobrodiní nevděčné. Láska trpělivá jest, všecko snáší. Kdo tedy chyby svého bližního snášeti nechce, nikdy pravé lásky míti nebude. Na světě tomto není žádné, ani nejochotnější duše, která by svých chyb neměla. A kolik jich máš i ty!

a přece si žádáš, aby jiné k tobě laskavými a shovívavými byly. Musíš tedy i ty k jiným býti laskavou, a nedokonalosti jejich shovívavě a trpělivě snášeti, jak svatý apoštol napomíná: „Jeden druhého břemena neste“ (Gal. 6, 2). Pohleď, jak trpělivě snáší matka nespůsoby dítek svých; a proč? poněvadž je miluje. Podobně musíš i ty ukazovati, zdali sestry své láskou svatou miluješ; nebo láska nadpřirozená musí býti mnohem silnější, než přirozená. S jakou láskou a trpělivostí snášel Božský Mistr po celý pozemský život svůj hrubé mravy a nedokonalosti učeníků svých! S jakou láskou snášel Jidáše, kterémuž až i nohy umyl, aby srdcem jeho pohnul! Ale proč mluvím o jiných, když ti mohu poukázati jen k tobě samé? S jakou trpělivostí snášel Pán také tebe až na tuto hodinu? A ty bysi nechtěla sestry své snášeti? Lékař nenávidí nemoci, ale miluje nemocného; tak mus š i ty, máš-li lásku, nenáviděti chyb, ale milovati chybující. „Ale co mám činiti“ řekneš, „když mám proti této sestře přirozenou nechuť; netroufám si s ní obcovati.“ Na to odpovídám: „Měj více horlivosti a lásky, a všechna nechuť ti zajde.“

7. A nyní o konání této ctnosti! Přede vším přemáhej hněv svůj ze vší síly své, při každé příležitosti varuj se urážlivých slov, a ještě více jednání nadutého, úsečného; nebo každé tvrdé chování více uráží, než i slova urážlivá. Jest-li na tebe některá spolusestra ne-

vážně promluvila, snes to, snes to z lásky k Pánu Ježíši, který z lásky k tobě mnohem horších pohanění snášel. Ach Bože! jaká to bída, když řeholnice každodenně rozjímající a často k stolu Páně přistupující pro každé méně uctivé slovo, pro každou nepatrnou nepozornost tak nedůtklivými jsou! Kdykoli někdo sestře Marii z Nanebevstoupení ublížil, šla ihned před nejsvětější Svátost, a řekla: „Milý Ženichu, přináším Ti tento malý dárek; přijmi ho, a odpusť té, která mne urazila.“ Proč také tak nečiníš? Musíme se naučiti všecko snesti, abychom lásky neporušili. P. Alvarez tvrdí, že ctnost člověka slabá jest, pokud jí neosvědčil tím, že špatné s ním zacházení snášel; nebo takto prý se ukáže, kdo lásku má.

8. Mluví-li na tě některá v rozčilení, uráží-li tě, neb ti výčitky činí: odpověz s tichostí, a uvidíš, že se utiší. „Odpověď jemná zkrocuje hněv“ (Přísl. 15, 1). Svatý Jan Zlatoústý praví: „Oheň neuhasí se ohněm, ani hněv hněvem.“ Odpovíš-li na zlostnou řeč zlostně, kterak udobříš? Rozlobenou ještě více rozlobíš, a mimo to ještě lásky urazíš. Odpověz s tichostí a oheň hněvu bude udušen. Sofronius vypravuje příklad: Dva mniši zbloudili z cesty, a zaběhli se do obilí na poli. Když jich hlídač pole zpozoroval, zasypal je hanlivými slovy. Z počátku mniši mlčeli; když ale viděli, že se sedlák stává pořád divočejším a zuřivějším, řekli: „Bratře, chybili jsme, odpusť nám z lásky k Pánu Ježíši!“ Tato po-

korná odpověď tak velice mužem tím otřásla, že je pro své urážky za odpuštění prosil, a až i rozlítostiv se, svět opustil, a do kláštera vstoupil.

9. Někdy se ti zdá slušno, ano potřebno, abysi nadutost sestry některé odpovědí tvrdou odbyla, zvlášť jsi-li vrchní a když ona povinné úcty tobě neprokázala. Ale nenech se svésti; nebo věz, že ihned ne rozum, ale vášeň slova v ústa klásti ti bude. Neodpírám, že dle slova dovoleno jest, aby si se někdy rozhorlila: ale jen tehdáž se smíš rozhorliti, když se při tom žádné chyby nedopustíš, jak praví žalmista: „Hněvejte se, a nehřešte“ (Žalm 4, 5). Ale velmi za těžko nám přichází, abychom se dle rady té také zachovali. Kdo se odevzdává hněvu, sedá si na koně nezkroceného, žádné uzdy nenásledujícího, a nikdy tedy neví, kam on ho zanese. Proto poučuje svatý František Saleský v knize „Filothea“ velmi moudře, že máme hnutí hněvu, třeba sebe spravedlivějšího, vždy na uzdě držeti. „Lépe jest,“ píše světec, „když se o tobě říká, že se nikdy nerozhněváš, než kdyby se říkalo, že hněv tvůj jest spravedlivý.“ Svatý Augustin praví: „Vejde-li hněv do duše, velmi těžko jest, ho odtud opět vypuditi; proto hned když vzniká, dveří před ním uzavříti máme.“ Když mudrc Agrippinus jmění své ztratil, pravil: „Třeba jsem ztratil majetek a statek svůj, nechci přece ztratiti pokoj svůj.“ A tak říkej i ty, když nějaké příkoří trpíš. Urážka se stala; má

ti nyní hněv také i pokoj duše odníti? Jest-li se rozlobíš, mnohem více duši tvé uškodí rozčilenost než dobrému jmenu tvému neb vážnosti tvé škoditi může urážka. Svatý Augustin praví: „Kdo se hněvá pro urážky, mstí se sobě samému.“ Rozčilení vždy škodí, i při chybách, kterých jsme se sami dopustili; neb praví svatý Alois: Ďábel vždy něčeho uloví ve vodě zkalené, t. j. v duši pobouřené.

10. Pravil jsem, že máš k urážlivé neb hněvivé řeči některé sestry odpovídati s tichostí; nyní ale pravím: Pociťuješ-li v takových případech nepokoje a rozechvění, lépe učiníš, když pomlčíš; nebo jinak budou se ti pro vášeň všechna slova tvá zdáti pravými a rozumnými, která ale, až rozčilení pomine, budeš sama museti za zcela převrácená uznati. Svatý Bernard praví: „Oko hněvem zatemněné, pravdy nepoznává.“ Vášeň zastírá oko jako závoj, který nám vadí, že pravé od nepravého rozeznati nemůžeme.“

11. Jestliže sestra, která tebe urazila, lépe si věc rozváží, a za odpuštění tě prosí: nebuď k ní nevlídná, a nemluv s ní tvrdě, ani s očima odvrácenýma, jako kdybysi v zemi díru vyvrtati, neb hvězdy počítati chtěla; nebo takto bysi lásku velice urazila, sestru ještě více rozhorčila a celé obci těžké pohoršení dala. Nikoliv tak nejednej, ale s upřímnou láskou vstříc jí vyjdi; a kdyby z pokory před tebou na kolena padla, učiň taktéž; kdyby tě chtěla za odpuštění prositi, vpadni jí do řeči se slovy: Ustaň, milá

sestro; vždyť víš, jak velice si tebe vážím a tě miluji; musím tě za odpuštění prositi, poněvadž svou neohrabaností a nepozorností jsem tebe urazila, a povinné pozornosti s důstatek ti neprokazovala. Ty mně poshov a odpusť!

12. Jest-li jsi se ale ty provinila, a některé sestry urazila, snaž se bez prodlení všemožně jí udobřiti, a srdci jejímu všelikou rozhořčenost proti sobě odníti. Svatý Bernard praví: „Jedině pokora uražené lásky opět napraví.“ Učiň tak, co nejdříve můžeš, a přemáhej vší mocí vnitřní odpor; nebo čím déle budeš otáleti, tím více se vnitřní odpor zmůže, až se ani více k odprošení a napravení chyby neodhodláš. Znáš výrok Páně: „Obětuješ-li dar svůj na oltář (t. j. chceš-li přistoupiti k stolu Páně neb slyšeti mši svatou), a tu se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě: nechej tu daru svého před oltářem a jdi prvé smířit se s bratrem svým, a potom přijda obětuj dar svůj“ (Mat. 5, 23. 24). Ostatně se takto pokořovati nemáš, jestliže předzvídati můžeš, že by se sestra, která se má za uraženou, znova popudila. Tu musíš buď příhodnější dobu vyčkati, neb některou jinou sestru prositi, aby tě s uraženou smířila; mezí tím ale dávej uražené důkazy pozornosti a vážnosti na jevo!

Modlitba.

Ó můj Bože! nehleď na mé hříchy, ale na Ježíše Krista Syna svého, který pro spasení

mé život svůj za mne obětoval. Z lásky k Pánu Ježíši smiluj se nade mnou, o odpusť mi těch mnohých urážek, kterých jsem ti učinila, zvláště oné, že jsem bližnímu svému tak málo lásky prokazovala. Ó Pane a Bože můj! zmař ve mně všecko, co se Ti nelíbí, a uděl mi mocné žádosti po dokonalém zalíbení se Tobě. Ó můj Ježíši! nic mne tak velice nebolí, jako že jsem tolik let na světě žila, a přece Tebe jen tak málo milovala! Ó uděl mi něco z bolesti, kterou jsi za hříchy mé v zahradě Gethsemanské snášel! Kéž bych byla umřela, prvé než jsem Tebe urazila! Potěšuje mne ale myšlenka, že mi ještě času popřáváš, abych Tě milovala. Pokud ještě žiju, chci se lásce Tvé zcela zasvětiti. Miluji Tě, Dobro neskonalé; miluji Tě, Spasiteli můj; miluji Tě, jediná Lásko duše mé. Učiň, abych Ti zcela náležela, prvé než mne smrt překvapí. Přitáhni všech mých náklonností k Sobě, abych nic nemohla milovati, než Tebe samého. Pokud ale žiju, ó lásko má! vždy v nebezpečí vězím, že Tě ztratím. Kdy budu moci zvolati: Ó můj Ježíši, nemohu Tebe více ztratiti? Ó upoutej mne k Sobě svazky tak pevnými, abych od Tebe nikdy odloučena nebyla. Učiň toho pro onu lásku, z které jsi za mne na kříži umřel. Ó nejsvětější Panno, kterouž Bůh tak miluje, že Ti žádné prosby neodpírá: vymoz mi tu milost, abych Ho nikdy více neurazila, ale z celého srdce milovala. Více nežádám si ničeho. Amen.

III. Kterak máme bližního milovati skutky.

1. Co se konečně lásky v skutcích dotýká: budiž vždy ochotnou, spolusestrám svým ve všech potřebách jejich pomáhati. Některé řeholnice říkají sice, že spolusestry své milují, a všechny v srdci svém nosí; však ani nejmenšího nepohodlí z lásky k nim snášeti nechtějí. Ale svatý apoštol Jan píše: „Synáčkové moji, nemilujmež slovem, ani jazykem, ale skutkem a pravdou“ (I. Jan 3, 8). Láska k bližnímu nezáleží v prázdných slovech, ale v skutcích a jednání. „Spravedliví pak milosrdní jsou“ (Přísl. 13, 13). Svatí jsou plni dobrotivosti a soucitu ke všem, kteříž jejich účinné lásky zapotřebí mají. O svaté Teresii se vypravuje, že svým sestrám řeholním den co den nějakou službu z lásky prokázati hleděla; a když tak učiniti opomenula za dne, činila to v noci, ana se svítilnou vyprovázela ony, které okolo její celly kráčely. Můžeš-li se svolením vrchních nějaké almužny uděliti, učiň tak. Písmo svaté praví: „Almužna od smrti vysvobozuje, a onať jest, ješto čistí duši, a činí, že nalezáme milosrdenství a život věčný.“ (Tob. 12, 9). A svatý Cyprian tvrdí: „Ničeho nám Pán častěji na srdce neklade, jako abychom almužen udíleli.“

2. Almužna ale nezáleží pouze v udílení peněz a statků, ale i v každé pomoci, kterou

potřebným prokazujeme. Svatý Jan praví: „Kdo by viděl bratra svého, an trpí nouzi, a zavřel by srdce své před ním: kterak láska Boží zůstává v něm?“ (I. Jan 3, 17). Jest to almužna Bohu velice milá, když v klášteřích sestra sestře při pracích pomáhá. Svatá klášternice Theodora vždy na to pomýšlela, kterak by svým spolusestrám v pracích pomohla, ale tomu se vyhýbala, aby jiné pomáhaly jí. Svatá Maria Magdalena de Pazzis nabízívala se ihned, že práci samotná vykoná, když se nějaká zvláště obtížná naskytla; a mimo to pomáhávala klášternicím při všech obtížných zaměstnáních, tak že se o světici té říkávalo, že pracuje více než čtyry sestry laičky. Hleď, abysi i ty tak činila, seč jen síly tvé stačí; a umdléváš-li, pohleď na Ženicha svého, kříž nesoucího, a ochotně se každé obtíži podvol. Bůh tou samou měrou bude podporovati tebe, jakou ty podporovati budeš sestry své. „Jakou měrou měřiti budete, takovou budeť zase vám odměřeno.“ (Mat. 7, 2). Proto praví svatý Jan Zlatoústý: „Dávati almužnu jest ze všech umění nejvýnosnější.“ A svatá Maria Magdalena de Pazzis měla větší radost z toho, když mohla bližnímu sloužiti, než když byla vytržená v mysli; nebo, říkala, ve vytržení mysli pomáhá Bůh mně, ale pomáhám-li bližnímu, pomáhám já Bohu. Vždyť Spasitel náš sám se vyslovil, že co činíme bližnímu, Jemu samému činíme. Za takovéto ale prokazování služeb nesmíš od spolusester

žádné náhrady ani žádných díků žádati; ale spíše radovati se musíš, když se ti místo díků dostane nevážnosti a výčitek, poněvadž potom dvojí zisk máš. Také to je úkon lásky, když skromné žádosti spolusestry své povoluješ, jen když duchovní pokrok tím u tebe škody netrpí. Kdyby na tobě na př. některá sestra bez příčiny žádala, abys pro její zábavu pobožnost svou přerušila, nemusíš jí uposlechnouti. Láska spořádaná jest, jak praví nevěsta v Písni Šalomounově: „Zpořádal ve mně lásku“ (2, 4). Proto také není službou z lásky to, z čeho tobě neb spolusestře tvé duchovní škoda plyne.

3. Nejlepším úkonem lásky jest horlivost pro duchovní blaho bližního. Čím výše stojí duše nad tělem, tím vzácnější jsou před očima Božíma skutkové milosrdenství duchovního nad skutky milosrdenství tělesného. Skutky duchovního milosrdenství konáme nejprvé nabádáním a napomínáním hříšníka. Kdo obrátí hříšníka, zachrání nejen jeho, ale i sama sebe; nebo Bůh hledě na tento skutek milosrdenství odpustí mu všechny hříchy, jak o tom píše svatý Jakub, řka: „Kdo odvrátí hříšníka od bludu cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti, a přikryje množství hříchův“ (5, 20). Kdo oproti tomu vidí, že bližní jeho záhubě kráčí vstříc, poněvadž snad na bratra svého se hněvá, aneb hanlivými slovy ho uráží, a přece ku pomoci mu nespěje: stává se skrze mlčení své špatnějším než ten druhý skrze hanobení své. „Ty ho

vidíš hynouti, a nedbáš toho? Špatnějším jsi, že mlčíš, než onen, že hanobí," praví svatý Augustin. Nemůžeš se vymlouvati, že jiným domluviti nedovedeš; nebo k tomu netřeba tak moudrosti, jako spíše lásky, praví svatý Jan Zlatoústý. Domluv v čas příhodný s láskou i tichostí, a prospěješ. Jsi-li vrchní, mocí úřadu svého jsi zavázána domluviti; nejsi-li vrchní, zavazuje tě k tomu láska, jinak-li můžeš šťastného výsledku se nadíti. Zdaž nebylo by to ukrutno, slepce na pokraji propasti patřiti, a od jisté smrti časné ho nevysvoboditi? Ale mnohem ukrutněji jedná, která spolusestru, kterou zachrániti může, do záhuby věčné z lenosti upadati nechává. Právem-li se ale obávati musíš, že domluva tvá neprospěje, uvědom o tom své vrchní aneb jiné, která pomoci může. Neříkej: To mi nepatří, nechci se do těch věcí míchati. To jest řeč bratrovraha Kaina, který také řekl: „Zda-liž strážným bratra svého jsem já?" (Gen. 4. 9). Každý jest povinen bližního od záhuby vysvoboditi, když to v jeho moci jest; nebo poručil Bůh, aby každý péči měl o bližního svého (Sir. 17, 12).

4. Svatý Filip Nerejský pravil: „Jedná-li se o to, bližnímu v potřebách, zvláště duchovních, přispěti: dovoluje Bůh i opomenutí modlitby, jest-li jest pomoci na kvap zapotřebí." Svatá Gertruda chtěla jednou na modlitbách trvati, když měla skutek milosrdenství prokázati; tu řekl jí ale Pán: „Rci mi, Gertrudo,

co chceš? Mám já sloužiti tobě, nebo budeš ty sloužiti Mně?“ Svatý Řehoř praví: „Chcete-li se sejíti k modlitbě, mějte o to péči, abyste nepřišli sami.“ Podobně praví svatý Augustin: „Milujete-li Boha, strhněte všecky k milování Boha za sebou!“ Jest-li tedy Boha miluješ, máš o to dbáti, abysi Ho nemilovala samotná, ale abysi lásce Jeho všechny získala: všechny své příbuzné, všechny, s kterými obcuješ, a zvláště všechny své spolusestry. Zbožná klášternice může rozmluvami i dobrými příklady svými celý svůj klášter posvětiti, jest-liže pobožnosti své koná zároveň s tím úmyslem, aby i jiných k následování příkladu svého pohnula. Nemčj při tom žádných nepravých úzkostí svědomí, jakoby to marnivost byla; nebo taková cvičení, která ničeho zvláštního pro sebe nemají, ale všem řeholnicem, které z povinnosti dokonalými býti chtějí, přikázána jsou: mají býti konána také s tím úmyslem, aby se sestrám dostalo dobrého příkladu, kterým by k Bohu více přitaženy byly. „Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích,“ praví Pán Ježíš (Mat. 5, 16). Jest-liže tedy pro dobrý příklad jiným nábožnou, umrtvenou a v zachovávání pravidel řeholních věrnou býti se jevíš: jsi-li horlivou v modlitbě a přistupuješ-li často k stolu Páně: nejsou to skutky z marnivosti, ale z lásky, které Bohu velice příjemné jsou.

5. Snaž se tedy o to, abysi, jak daleco ti

možno jest, všem pomáhala slovem i skutkem, zvláště ale modlitbou. Všechny nevěsty Ježíše Krista musejí pro čest Jeho horliti, jak On to sám svaté Teresii řekl, když si ji za nevěstu vyvolil. „Od té doby máš jako pravá nevěsta pro čest mou horovati.“ Jest-li že nevěsta Ježíše Krista k straně Jeho se nepřidává, kdo to má ještě činiti? Pán Ježíš slíbil: „Zajisté, zajisté pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jmenu mém, dáť vám“ (Jan 16, 23); kterážto slova mnozí bohoslovci se svatým Basiliem v čele vykládají v ten rozum, že se nevztahují pouze na prosící, ale i na ty, za které Pán Ježíš prosí, jest-li že oni sami vyplnění prosby zrovna na odpor se nestaví. Neopomeň tedy nikdy při společných modlitbách, při díkůčinění po svatém přijímání a při návštěvě nejsvětější Svátosti Bohu ubohých hříšníků, nevěřících, kacířů i všech ostatních poroučeti, kteří bez Boha věk svůj tráví. Ó jak milými jsou Ježíši Kristu modlitby nevěst Jeho, které k Němu za hříšníky vysílají! Jednoho dne pravil ctihodné sestře Serafině z Kapri: „Dcero má, pomáhej mi modlitbou svou duše vysvobozovati.“ A taktéž řekl svaté Marii Magdaleně de Pazzis: „Což nevidíš, Magdaleno, jak mnoho křesťanů pod mocí ďábla upí? Kdyby jich moji vyvolení modlitbami svými nevysvobozovali, pohltil by jich.“ Proto napomínala světice klášternic svých: „Milé sestry! Bůh neodloučil nás od světa jedině proto, abychom pro sebe dobře činily, ale abychom se také

o spasení hříšníků přičiňovaly.“ A: „Milé sestry! budeme museti jednou počet klásti z mnohých duší zahynulých; nebo kdybychom jich byly hodně horlivě Bohu poroučely, nebyly by snad zavrženy bývaly.“ Proto také dočítáme se v životopisu jejím, že nenechala nižádné hodiny minouti, v které by se nebyla za hříšníky modlila. Jiná veliká služebnice Boží, sestra Stefana ze Soncino, konala po čtyrycet let tuhé skutky kající, které vesměs za hříšníky obětovala. Ó jak mnohé duše bývají obráceny ne tak kázaními kněží, jako spíše modlitbami osob řeholních! Kazateli jednomu bylo jednou zjeveno, že úspěchů svých nemá tak přičítati kázaním svým, jako modlitbám bratra, který mu posluhoval. Nemáš se ale modliti toliko za hříšníky, ale také za kněze, aby se s pravou horlivostí o spasení duší přičiňovali.

6. Dále nepřestávej se modliti za ubohé duše v očistci. Není to pouze radou, ale, jak jistý učený spisovatel tvrdí, i povinností lásky, abychom se modlili za tyto svaté duše, které tak velice modliteb našich potřebují. Svatý Tomáš učí, že se křesťanská láska vztahuje nejen k živým, ale i ku všem, kteří v milosti Boží umřeli. Jako jsme zavázáni, bližným svým živým v potřebách jejich pomáhati: tak jest to také povinností lásky, abychom těmto svatým, ale ve vězení očistcovém ještě zdržovaným duším ku pomoci spěchali. Ony trpí muky, praví andělský učitel svatý Tomáš, které všechny bolesti

tohoto života převyšují; proto také pomoci naší svrchovanou měrou zapotřebí mají, poněvadž sobě samým pomoci nemohou. Tak to také vyznal zemřelý mnich z řádu cisterciaků, který sakristanovi kláštera svého se zjevil a mu řekl: „Pomoz mi modlitbami svými; nebo sám o sobě ničeho dosíci nemohu.“ Mají-li tedy všichni věřící povinnost, těmto svatým duším ku pomoci spěchati: musejí jim tím spíše modlitbami svými pomáhati osoby řeholní, poněvadž od Boha povolány jsou do klášterů, jakožto do domů modlitby. Neopomíjej tedy při všech svých každodenních modlitbách Bohu těchto Jeho nevěst poroučeti, kteréž tě o pomoc žádají. Ani to se ti nemá zdáti příliš mnoho, za ně také posty i jiná umrtvování Bohu obětovati. Přede vším ale obětuj za ně mše svaté, kterým přítomna jsi, poněvadž ony jsou pomocí duším velice vydatnou. Duše v očistci mohou, třebas že ještě ve vězení prodlívají, velikých milostí na Bohu z vděčnosti nám vyprositi, a učiní tak ještě v míře hojnější, až se do nebe dostanou.

7. Ze všeho, co jsem posud řekl, dobře poznáváš, jak velice zapotřebí máš ctnosti — lásky k bližnímu, a to nejen abysi svatou, ale vůbec jen blaženou se stala. Lásku tuto máš na jevo dávati všem svým bližním, zvlášť ale svým spolusestrám v klášteře. Kdybysi někde na poušti žila, nemusela bysi se tak v lásce té cvičiti; na poušti bysi se mohla svatou státi horlivostí v modlitbě, a skutky kajícími: v kláš-

teře ale, ve společnosti tak mnohých sester svých, dopustíš se bez veliké lásky k bližnímu každodenně tisíce chyb, a snad i v záhubu upadneš. Na lodi, která v šírém, rozbouřeném moři tone, pomýšlejí cestující jedině na to, kterak by si na vzájem pomoci, a ztroskotání lodě ujíti mohli. A tak si mysli, že tě Pán do tvého kláštera jako do lodě na moři uložil, kde jedna družka druhé pomáhati musí, aby ztroskotání lodě, to jest smrti věčné se ubránily, a do přístavu nebeského dospěly, kdež, jak doufají, Boha spolu věčně chváliti a velebiti budou.

8. Zvláštní lásku máš míti k sestrám nemocným, ať jsou to sestry kůru nebo laičky. P. Antonín Torres říkával: „Kdo chce poznati, zda-li Duch Boží v některé obci přebývá, nechť jen vyzvídá, jak se zachází s nemocnými.“ Proto také, ač byl od přirozenosti velice tichým, jakožto vrchní přísně pokáral opatrovníka nemocných, když zpozoroval, že se k nemocným poněkud nelaskavě choval. Ó jak velice příjemnými jsou Bohu skutky, kterými lásku prokazujeme nemocným! A všechny klášternice, o dokonalost usilující, mají k skutkům takovým příležitost, jednostejně jsou-li zaměstnány v kůru nebo v nemocnici. Sv. Maria Magdalena de Pazzis nikdy neopomenula, kolikkrátkoli jí to jen možuo bylo, nemocným pomáhati a je ošetřovati, i tehdáž, když to povinností její nebylo, aby nemocné opatrovala. Říkala, že by chtěla býti vždycky v nemocnici, aby mohla stále za-

stávati úřad, Bohu tak milý, jako jest opatrování nemocných. Nebo — a to si dobře pamatuj — mnohem záslužnější věcí jest, obsluhovati nemocné, než zdravé. Za jedno, že nemocní více pomoci potřebují. Často jsou zcela opuštěni, a trápí je bolesti, těžkomyslnost i úzkosti. Ó jak příjemným stává se Bohu ten, kdo jich v smutném jejich stavu těší a jim pomáhá! Za druhé záslužnější jest obsluha nemocných než zdravých proto, že jest obtížnější; nebo v nemocnicích panuje větším dílem odporný zápach a trudné naladění myslí. Proto, milá sestro! neopomínej navštěvovati nemocných, kolikkrátkoli ti to možno, a kdyby nemocná byla třebas poslední laičkou v klášteře. Ano právě těmto máš obzvláště přispěti, poněvadž obyčejně více opuštěnými bývají, zvlášť když se nemoc prodlužuje. Těš je, opatruj je, prokazuj jim zvláštní pozornost; nežádej si ale, aby ti děkovaly; ale spíše buď dobrotivá, když bědují, netrpělými a mrzutými jsou; nebo tím hojněji odmění Bůh služby lásky tvé. V letopisech karmelitanek se vypravuje, že jedna řeholnice na to patřila, kterak matku Isabelu z Andělů hned po jejím skonání světlý lesk zahalil, a andělé na cestě k nebi provázeli; při tom zjevila blahoslavená řeholnici, že jí Bůh tohoto velikého oslavení udělil za služby, které konala nemocným z lásky.

9. Na konec odporučuji ti nade všecko lásku k oněm spolusestrám, které se ti protiví. Jsem úslužnou k těm, které se ke mně dobře

chovají, řekne jedna; ale nevděku snesti nemohu. Ale i nevěřící jsou vděčnými dobrodincům svým, praví Ježíš Kristus; ctnost křesťana ale v tom záleží, že dobrých věcí přeje i udílí i těm, kteříž ho nenávidí a protivenství mu činí. „Ale jáť pravím vám: Milujte nepřátely své, dobře čiňte těm, kteříž vás nenávidí, a modlete se za ty, kteříž vám protivenství činí a utrhají vám“ (Mat. 5, 44). Jak strašno to tedy, když řeholnice, která každodenně rozjímá a často k stolu Páně přistupuje, přece v srdci svém zášť k spolusestře chová, a ani se neostýchá, i zjevně jí na sobě ukazovati: ana když někdo o protivnici její promluví, ji ihned všemožně zlehčuje, pozdravující nepozdravuje, a k mluvící zády se obrací! Ale, jako ona k sestře zády se obrací, právě tak Bůh od ní samé se odvrací. Jak asi pohlíží Beránek Boží na takovéto tygry pekelné! Ó jak bídnou a nešťastnou jest jeptiška, která v klášteře se záští v srdci žije! Nešťastnice bude míti peklo na onom světě, a má ho již zde na světě; již nyní musí muka zatracenců snášeti, poněvadž po všechen čas žíti musí s osobou, na kterou pohlednouti nemůže.

10. Ale, milý otče! namítneš; ta a ona sestra jest příliš neskromnou a docela k nestrpení. Ale právě v tom záleží ctnost lásky k bližnímu, když člověka nesnesitelného přece v lásce snášíme. Některá tě zlehčuje, tobě na odpor jedná, ano i o dobré jmeno tě olupuje;

ty se ale o to přičiňuj, abys jí ani nejmenší nepřízně a chladnosti na jevo nedala, tak jako bysi urážlivého chování jejího ani nepozorovala. Přátelsky s ní promluv, kolikkrátkoli k tomu příležitost jest; a jest-li v obcování s tebou zdrženlivost na jevo dává, pozdravuj jí napřed, a snaž se tichostí ji sobě získati. Jednání takové tě nesnižuje, ale co nejvíce šlechtí, poněvadž činíš něco, co se Bohu velice líbí. Neříkej, že ona osoba žádného práva nemá, aby se k tobě tak chovala; ale slyš, co praví svatá Teresie: „Která nechceš kříže snášeti, pro které důvodů nemáš: vrať se do světa zpět, kde se dobré důvody vynalezají.“ Důvod, který pro tebe sám o sobě musí býti rozhodným, jest: cvič se v lásce proto, abysi se Bohu zalíbila, i kdybys při tom bolestí umříti musela.

11. Kdyby některá sestra tak dalece se zapomněla, že by ti skutečné škody učinila: pomsti se, ale tak, jako se svatí mstívají. Jak oni se mstívají, povídá ti svatý Paulinus: „Nepřítele milovati jest pomsta nebeská.“ Skrze skutky lásky, skrze slova dobrotivá a dobrodiní mstívají se světci na těch, kteří jich urazili. Svatá Kateřina Sienská sloužila jako služka paní, která ji hanebně pomluvila, pokud nemoc její trvala. Svatý Achacius prodal vše, co měl, aby pomohl tím člověku, který jej o dobré jmeno oloupil. Svatý Ambrož kázal úkladnému vrahovi, který mu o život stál, vypláceti roční důchod, z kterého by slušně žíti mohl. Venu-

status, místodržitel toskánský, dal svatému biskupovi Sabinovi pro víru ruce utíti; když potom napaden byl prudkou nemocí oční, prosil světce za lék. Tento se počal modliti, pozvedl vzhůru rámě, z něhož posud krev prýštila, požehnal místodržitele, a vymohl mu uzdravení těla a zároveň spásu duše; neb onen poznal se v hříších svých, a dal se na pokání. Když svatý Milecius ve voze seděl s místodržitelem, který ho do vyhnanství odvážel, a viděl, že se lidé kamenů chápají, aby ho ukamenovali: rozestřel rámě svá nad ním, a zachoval ho v náručí svém od smrti, jak vypravuje svatý Jan Zlatoústec. P. Segneri vypravuje o jisté matce z Bologny, která vraha jediného syna svého, který se do domu jejího utekl, biřičům zatajila, a jemu pravila: „Poněvadž jsem syna svého ztratila, zaujmi od té doby ty místo i dědictví jeho; ale utec, poněvadž zde nejsi v bezpečnosti!“ K takovým příkladům ale snad některá odvětí: Ano, kteříž tak činili, světci byli; já ale nejsem s to! Nechť za mne odpoví svatý Ambrož: „Jsi-li slabá, modli se; a modlíš-li se, Bůh sám jest silou tvou!“

12. Kdo odpouští vinníku svému, tomu jistě i Bůh odpustí, an praví: „Odpouštějte a bude vám odpuštěno“ (Luk. 6, 37). Blahoslavená Baptista z Varna z řádu františkánského pravila: „Kdybych mrtvé křísiti mohla, nebyla bych láskou Boží tak jistá, jako jsem, když zlé dobrým splácím.“ Pán sám řekl blahoslavené

Angele z Foligno: „Nejjistější zárukou Mé lásky k služebníkům mým jest láska jejich k těm, kteří jich urážejí.“ Nemůžeš-li jiného pro ně učiniti, alespoň se za ně modli, a Bohu snažně poručuj nepřátel i pronásledovníků svých, jak nám to Ježíš Kristus nařizuje: „Modlete se za ty, kteříž vám protivenství činí a utrhají vám“ (Mat. 5, 44). Blahoslavená Johana z Kříže modlila se bez přestání za ty, které jí urazily; pročež sestry jejího kláštera říkávaly: „Kdo si přeje, aby se zaň matka Johana modlila, nechť jí jen urazí.“ Když se svatá Alžběta, královna uherská, kdysi za jednoho nepřítele svého modlila, řekl jí Bůh tato slova: „Věz, že jsi ještě nikdy modlitby tak příjemné ke mně nevyslala, jako tuto; pročež tobě všechny hříchy odpouštím.“ Jednej také tak, a jistě se i tobě dostane odpuštění hříchů i lásky tvého Božského Ženicha.

Modlitba.

Můj Ježíši! uděl mi své Božské lásky, abych pro zalíbení Tvé všechna příkoří i všechny urážky ochotně přijímala. Uděl mi síly, abych všecko odložila, co se Ti nelíbí, a všecko přijímala, co mé samolásce na odpor jest: bolesti, pronásledování, ztrátu svých příbuzných, svého zdraví, svého dobrého jmena, a všechny kříže, které mi seslati chceš. Všecko přijímám s trpělivostí z ruky Tvé: všechny bolesti i protivenství života svého, a zvláště bolesti smrti.

Dej, abych jen pro zalíbení Tvé žila, a abych umírajíc z celého srdce život svůj Tobě za obět přinesla. Bože můj! Ty mi nakazuješ, abych Tě neurážela; ano, bojím se každého hříchu více, než smrti. Ty mi nařizuješ, abych Tě milovala: ano, nežádám si ničeho jiného, než abych Tě milovala. Ale znám slabost svou; budiž mi vždy pomocníkem skrze milost svou! Nezanechávej mne mně samé, sice se Ti zase nevěrnou stanu. Miluji Tě, mé nejvyšší Dobro, a doufám, že Tě vždy milovati budu. Ó Maria, Matko má a naděje má, vymoz mi tu milost, abych Bohu věrnou zůstala a Jej milovala tak, jak Bůh náš, neskonale dobrotivý, milován býti zasluhuje. Amen.

Hlava třináctá.

O trpělivosti.

I. O trpělivosti vůbec.

1. Svatý Jakub praví: „Trpělivost skutek dokonalý má“ (1, 4). Trpělivost jest oběť ta nejdokonalejší, jakou Bohu přinésti můžeme; nebo když strasti a protivenství trpělivě snášíme, nepřinášíme Bohu oběti ze svého, ale z darů Božích; a co při nich našeho jest, záleží jen v ochotné vůli, s kterou z rukou Jeho přijímáme kříže, kterých nám posílá. Všeliké ale dary od Boha dokonalé jsou. Proto praví Písmo svaté: „Lepší jest muž trpělivý než silný“ (Přísl. 16, 32). Mnohý snad silný jest k podnikání i konání skutků bohulibých, ale nemá trpělivosti k snášení protivenství. Země tato jest místem pro získání zásluh; a tedy ne místem pokoje, ale namáhaní a utrpení; nebo nezískáme si zásluh v míru ale v utrpení. Zde na světě každý musí trpěti, spravedlivý jako hříšník. Jednomu nedostává se toho, jinému onoho; jeden pochází z rodu šlechtického, ale nemá majetku; jiný má hojnost statků, ale nemá

slavného jmena; ještě jiný má jmeno i statky, ale nemá zdraví. Zkrátka všichni musejí trpěti, i králové; čím výše kdo postaven jest, tím větší jsou i starosti jeho. Veškero štěstí naše tedy závisí na trpělivosti v křížích a utrpeních. Proto napomíná nás Duch svatý, abychom nebyli jako zvířata, která v hněv upadají, když žádostem svým hověti nemohou. „Nebývejte jako kůň a mezek, kteříž rozumu nemají“ (Žalm. 31, 9). A co prospěje, netrpělivým býti v protivenstvích? Činíme se takto nešťastnými dvojnásob. Dobrý i zlý lotr, oba umřeli v bolestech na kříži; poněvadž ale lotr dobrý utrpení svá snášel s trpělivostí, do ráje byl přijat; zlý ale pro netrpělivost v záhubu upadl. „To samé utrpení přivádí jedněch do nebe, jiných do pekla,“ praví svatý Augustin.

2. Často se stává, že kdo utrpení utíká, jaké mu Bůh ukládá, do jiného, ještě většího upadá. „Kteříž se bojí jíní, na ty připadne sníh“ (Job. 6, 16). Některá klášternice si žádá, aby jí úřad její byl odňat, a jiný svěřen. Nešťastnice ale musí v úřadu novém ještě více snášeti, neb bude míti menší zásluhu, aneb zůstane docela bez zásluhy. Tak nejednej: ale přijímej s trpělivostí každé namáhaní a soužení, které ti Bůh uloží; a tak získáš více zásluh, a budeš se méně soužiti; alespoň si zachováš mír, vědouc, že tvé utrpení přichází z vůle Boží a ne z tvé. Měj za jisté, co praví svatý Augustin: „Celý život křesťana křížem jest.“

A to platí zvláště o životu osob řeholních, které svatými býti chtějí. Tyto šlechetné duše nalezají bohatství své v chudobě, čest svou v opovržení, radost svou v odřeknutí se pozemských rozkoší, praví svatý Řehoř Nazianský. Proto odpověděl svatý Klimak na otázku, kdo pravým řeholníkem jest: „Onen, kdo sobě vždy násilí činí.“ A kdy bude tomuto násilí konec? Až bude i životu našemu konec. Svatý Prosper dí: „S vítězstvím se boj ukončí,“ a já dokládám: v nebi! Rozpomeneš-li se na své dřívější hříchy, a chceš-li spasenou býti, máš se z toho těšiti, že ti Bůh utrpení sesílá. Svatý Jan Zlatoústec praví: „Hřích jest vřed duše, a utrpení železo, které ho hojí; nemusí-li tedy hříšník ničeho trpěti, jest nejnešťastnější.“

3. Svatý Augustin ti praví: „Poznávej tedy dobře, že Bůh, když ti utrpení sesílá, jedná jako lékař, a že to utrpení není trestem pro zatracení, ale lékem pro uzdravení.“ Proto máš Bohu děkovati, když tě kárá, poněvadž jest to znamením, že Tě miluje a za dceru přijímá. „Koho Pán miluje, toho tresce; i mrská každého syna, kteréhož přijímá,“ praví svatý apoštol (K Žid. 12, 6). Proto napomíná svatý Augustin: „Pociťuješ-li útěchy, poznej z ní Otce, kterýž tě mrská.“ Jak bídně by to s tebou dopadalo, praví svatý tento učitel, kdyby tě Bůh na tomto světě po tolika hříších z trestu vyjímal! bylo by to jisté znamení tvého zavržení. „Jsi-li vyjmut z bičování, jsi také vyjmut

z počtu synů.“ Neříkej tedy více, že Bůh na tě zapomněl, když tě utrpením navštěvuje: spíše říkej, že jsi ty na hříchy své zapomněla. Kdo Boha urazil, musí Pána prositi se svatým Bonaventurou: „Pospěš, ó Pane, pospěš a poraň služebníků svých ranami lásky a spasení, abychom poraněni nebyli ranami hněvu a věčné smrti!“

4. Buďmež přesvědčeni, že Bůh nám nesesílá utrpení pro naše zavržení, ale pro naše spasení; neužíváme-li jich ale pro své spasení, spočívá celá vina na nás. Ústy proroka Ezechiele praví Pán: „Všickni tito jsou . . železo a olovo u prostřed peci“ (Ezech. 22, 18). Svatý Řehoř slova tato vykládaje dí: „Jest to, jakoby Pán řekl: Chtěl jsem je v ohni strastí očistiti a v zlato přeměniti; oni ale se mi v ohni stali olovem.“ To platí o oněch hříšnících, kteří ač již často peklo zasloužili, v pokárání přece netrpělivými se stávají, se hněvají, naříkají, a Boha z nespravedlnosti a ukrutnosti viní. Bědují na příklad: Nejsem samojediný, který Tebe ó Pane! urazil; Tobě se ale zalíbilo, jenom mne trestati, který slabý a nestatečný jsem, bych kříž tak těžký snášel. Nešťastníče! Co to pravíš? Že nejsi samojediný, kterýž Boha urazil! Jest-liže i jiní Pána urazili, a bude-li chtíti i jim milosrdenství prokázati, potrestá také jich na tomto světě. Což nevíš, že to právě jest největší trest, kterým Bůh hříšníka stíhá, když ho v tomto životě netrestá? Tak praví Bůh sám skrze proroka Ezechiele: „Odpočine rozhněvání mé proti

tobě: a odňato bude horlení mé od tebe, a upokojím se, aniž se budu více hněvati“ (Ez. 16, 42). Nehorlím více pro duši tvou a proto mne nespatříš více rozhněvaného na sebe, pokud žíti budeš. Ale právě tehdáž, praví svatý Bernard, Bůh se mnohem více hněvá, když se na hříšníka nehněvá a ho netrestá. Proto prosil světec Boha: „Rač se na mne hněvati, Otče slitování; ukaž se mi býti Otcem slitování, a tresci mne za hříchy mé zde na světě, a uchovej mne takto trestů na věčnosti!“ Ty pravíš, že se ti síly nedostává k snášení tohoto kříže? A proč neprosíš Boha za posilnění, který všem prosícím pomoc svou slíbil? „Proste a bude vám dáno“ (Mat. 7, 7).

5. Když tě tedy sestro milá! Bůh nemocí, ztratou, neb pronásledováním navštíví: pokoř se a rci s lotrem dobrým: „My zajisté spravedlivě, nebo zasloužených za skutky naše trestů trpíme“ (Luk. 23, 41). Ó Bože! zasluhuji si toto navštívení, poněvadž jsem Tebe urazila. Pokoř se a buď dobré mysli; nebo jest-liže zde na zemi pokárání docházíš, jest to znamením, že ti Bůh chce prominouti trest věčný. „To budiž mi ku potěšení,“ zvolal Job (6, 10), „že trápí mne bolestí bez ušetření“ v životě tomto, aby mne ušetřil v onom. Můj Bože! kterak může člověk ten, který si pekla zasloužil, stěžovati si na kříž, který mu posílá Pán! I kdyby muky pekelné jen zcela nepatrné byly, museli bychom si přece raději všelikého časného trestu,

než jich žádati, již proto, že věčně trvají; ale peklo jest souhrnem muk všech, i největších i nikdy neustávajících! A kdyby sis byla i nevinnost křestní zachovala, a nikdy pekla nezasloužila, zasloužila jsi sobě alespoň dlouhý očistec; víš ale, co znamenají tresty očistcové? Svatý Tomáš učí, že duše v očistci tím samým ohněm trápeny jsou, jako ony na věky odsouzené; a oheň ten dle slov svatého Augustina bolestnější jest všeho, co bychom na světě tomto snesti mohli. Buď tedy ráda, že trestu docházíš na světě tomto, a ne na onom; a to tím více, poněvadž v životě tomto trpíš se zásluhou, jest-liže s trpělivosti kříže na sebe přijímáš; na onom světě musela bysi ale snášeti mnohem více a bez zásluhy.

6. V utrpení potěšuj se také nadějí na nebe. Svatý Josef Kalasanský často říkával: „Pro dosažení nebe všeliká snaha nepatrná jest.“ A již svatý apoštol praví: „Utrpení tohoto času nejsou rovná budoucí slávě, kteráž se zjeví v nás“ (Řím. 8, 18). Věc nepatrnou by vykonal, kdo by všechna utrpení a všechny svízele tohoto světa snesl, když by za to třebas jen na okamžik radostí rajských zakusiti mohl. Čím spíše musíme tedy kříže, od Boha nám sesílané, ochotně na sebe přijímati, když víme, že krátké utrpení na zemi nám zjedná blaženost věčnou! „Toto soužení naše jsouc nyní kratičké a lehké působí v nás převelmi velikou váhu slávy věčné“ (II. Kor. 4, 17). Nesmíme se tedy

zarmucovati, ale spíše v duchu radovati, když nás Bůh na tomto světě trpěti nechává. Čím větší zásluhy nás provázeti budou při vkročení na onen svět: tím slavnější bude odplata; a proto nám Pán sesílá utrpení. Ctnosti, kteréž jsou pramenem zásluh, nezáleží v prázdných slovech, ale v skutcích a cvičeních; tak cvičí se v trpělivosti tím častěji ten, komu se častěji příležitost k netrpělivosti naskytuje, a získá si tím větší zásluhy z tichosti onen, kdo častěji příkoří snášeti musí. Proto pravý svatý Jakub (1, 12): „Blahoslavený muž, kterýž snáší pokušení; nebo když bude zkušen, vezme korunu života, kterouž zaslíbil Bůh těm, kteříž ho milují.“

7. Pomyšlení takové dodalo odvahy svatému mučeníku Agapitovi, mládenci patnáctiletému, že řekl ukrutníkovi, kterýž hlavu jeho obložiti kázal řeřavým uhlím: „Jak málo zaleží na tom, že pálíš hlavu mou, kteráž za to ozdobena bude korunou slávy v nebesích.“ Myšlénka ta vložila Jobovi slova v ústa: „Jest-liže dobré věci brali jsme z ruky Boží, zlých pak proč bychom nepřijímali?“ (Job 2, 10) t. j. když s radostí přijímáme dobrých věcí od Pána, proč neměli bychom ještě ochotněji přijímati pomíjejícího utrpení, skrze které věčných statků nebeských docházíme? Přemýšleje o těchto věcích, jásal onen poustevník, kteréhož nalezl na poušti vojín těžce onemocnělého, ale při tom písně pějícího. I zvolal vojín pln udivení: Ty pěješ?

Ano, odvětil poustevník; zpívám z radosti, že mne nic více od Boha neodlučuje, leč tato vetchá schránka mého neduživého těla. A poněvadž nyní vidím, že schránka ta se rozpadá, zpívám z radosti, že se přiblížil okamžik, abych vešel v slávu Pána svého. Podobně smýšleje pravil také svatý František z Asisi: Tak nade vše pomyšlení vznešené jestiť ono dobro, kteréž očekávám, že mi veškerou bolest v radost proměňuje. Zkrátka, světci jsou plni útěchy, když mají na této zemi utrpení snášeti, a stávají se v jistém smyslu smutnými, když se jim útěchy dostává. V letopisech karmelitanek se vypravuje o sestře Isabele z Andělů, že slova žalmu (118, 82) „Kdy potěšíš mne“ v kůru vždy tak rychle vyslovovala, že ostatní předstihovala. Když se jí po příčině toho tázaly, odpověděla: Bojím se, aby mne Bůh již v tomto životě nepotěšil.

8. Koho Bůh v životě tomto přítomném navštěvuje utrpením, toho jistě pro sebe vyvolil. „Utrpení a soužení,“ praví svatý Řehoř Veliký, „jsou na tomto světě údělem vyvolených, kterýmž uchystána jest blaženost věčná.“ Proto se dočítáme v životě svatých, že všichni bez výminky kříži a utrpením na této zemi zasypáváni bývali. Tak psal také svatý Jeroným panně Eustochium: „Skoumej, a poznáš, že všichni svatí strasti snášeli. Jedině Šalomoun žil v radostech, ale proto také tak hluboce klesl.“ Svatý Pavel pravil, že všichni vyvolení podobati se musejí Ježíši Kristu. „Kteréž předzvěděl i předzřídil,

aby byli připodobněni obrazu Syna jeho“ (Řím. 8, 29). Život Pána Ježíše ale byl dlouhou řadou utrpení; a proto mohl svatý Pavel říci: „Spolu trpíme s Pánem Ježíšem, abychom i spolu oslaveni byli“ (Řím. 8, 17).

9. Ale dobře si pamatuj, že trpěti musíme s trpělivostí, jako Spasitel náš trpěl, „kterýžto, když Mu láli, nelál, když trpěl, nehrozil“ (I. Petr 2, 23). Svatý Řehoř tvrdí, že trpěti s trpělivostí jest znamením vyvolení, jako trpěti s netrpělivostí jest znamením zavržení. Proto učí Pán, že věčné blaženosti dosíci lze toliko trpělivým snášením. „V trpělivosti své vládnouti budete dušemi svými“ (Luk. 21, 19). Buďmež přesvědčeni, že nám Bůh utrpení jen proto sesílá, poněvadž si spasení našeho žádá; a že nás od světských vyražení odvrátiti hledí jen v tom úmyslu, abychom pro ně blaženosti věčné neztratili. Svatý Augustin praví: „Hořký jest svět, a přece ho milujeme; pomni, jak velice bychom ho teprv milovali, kdyby sladkým byl!“ Svět jest tak hořký, poněvadž všecky jeho radosti dohromady srdce lidského nasytiti nemohou, a všecky na konec v hořkost a hryzení svědomí se proměňují; a přece ho milujeme! Jak velice bychom teprv svět milovali, kdyby sladkým byl, a jak bychom teprv pro něj zapomínali na svou duši, nebe i Boha! Když matka dítko své odstaviti, a mléka svého mu znechutiti chce, namaže si prs něčím hořkým; a tak to činí Bůh také s námi. On nám radosti to-

hoto světa proměňuje v hořkost, abychom od nich upustili, a po radostech věčných se ohlíželi, kterých uchystal v nebesích těm, kteříž Jej milují. Proto ráčil náš láskyplný Spasitel na zem přijíti a trpěti, abychom se nerozpakovali, příkladu Jeho následovati. „Kristus trpěl za nás, vám zůstaviv příklad, abyste následovali šlépějí Jeho“ (I. Petr. 2, 21). Slyšme, kterak nás k následování zve: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následujž mne“ (Mat. 16, 24); jako by řekl: Kdo nechce snášeti kříže trpělivě, a jim se vzpouzí, nechť žádných nároků nečiní, jako by Mým učeníkem byl, a do nebe Mne následoval.

10. Pohnutkou nejpřednější a nejšlechetnější ale, pro kterou utrpení s trpělivostí přijímati máme, musí pro duši, Boha milující býti žádost, aby se Bohu zalíbila. Moudrý Sirach praví, že někteří jen za dobrých časů dobrými přáteli zůstávají, v neštěstí ale přítele opouštějí! „Mnohý bývá přítel dle času svého, a nesetrvá v den soužení“ (Sir. 6, 8). Nejjistějším důkazem pravé lásky jest ale ten, když milující pro milovaného něco snášeti ochoten jest. A proto jest to obětí Bohu nejmilejší, jest-liže všechna utrpení z ruky Jeho s trpělivostí přijímáme. „Láska trpělivá jest, všecko snáší“ (I. Kor. 13, 4); snáší zevnější nehody: ztrátu zdraví, majetku, cti, příbuzných, přátel; snáší i vnitřní kříže: ouzkosti, pokušení, bolesti, vyprahlost a nedostatek útěchy duchovní. Skrze

trpělivost zkoušena bývá ctnost. Proto se v životopisech svatých vynáší zvláště jejich trpělivost v protivenstvích. Skrze utrpení skoumá Bůh věrnost naši. Ďábel nás pokouší, a i také Bůh nás pokouší; ďábel pokouší, aby nás do záhuby uvrhl, Bůh ale, aby nás vyskoumal. „Jako zlata v peci zkusil jich“ (Kn. Moudr. 3, 6). Jako zkoušeno bývá zlato v ohni, tak zkoušívá Bůh lásku miláčků svých v ohni protivenství. Když tedy Bůh duši některou strastmi navštívil, jest to znamením, že ji miluje. „Že jsi byl příjemný Bohu, proto potřebí bylo, aby pokušení zkusilo tebe,“ pravil anděl Tobiáši (12, 13). Svatý Jan Zlatoústý praví: „Dar, mrtvé křísiti, menší má cenu, než milost trpělivého snášení; nebo konáme-li zázraky, zůstáváme dlužníky Bohu; trpíme-li ale s trpělivostí, stává se Ježíš Kristus dlužníkem naším.“

11. Ó Bože! kdo může zrak svůj k Ukřižovanému obrátiti a patřiti, kterak Bůh v moři bolestí a potupy umírá, aby, má-li ovšem jen jedinou jiskru lásky v srdci svém, nebyl ochoten ano mocně pobádán, by všelikou muku z lásky k Bohu na sebe přijal? Svatá Maria Magdalena de Pazzis říkala: Každé utrpení zesladne, když na Pána Ježíše na kříži pohledneme. Když učený Justus Lipsius jednou velikých bolestí zakoušel, chtěl ho jeden z okolostojících k hrdinnému snášení jich povzbuditi tím, že mu trpělivost stoiků, mudrců pohanských, představoval. Nemocný ale pohledl na krucifix a řekl:

„Zde jest pravá trpělivost.“ Chtěl říci, že jedině příklad našeho Boha, který pro nás tak mnoho trpěl, dáti nám může síly, abychom z lásky k Němu každou muku snášeli. „Kdo miluje Ukřižovaného,“ praví svatý Bernard, „miluje i potupu kříže.“ Když se svatého Eleazara panenská manželka jeho, svatá Afra, tázala, kterak že mu možno bez nejmenší netrpělivosti tak mnohých i velikých příkoří od lidí surových snášeti, odpověděl: „Nemni, že jsem k těmto příkořím necitelným. Pociťuji jich ovšem; já ale pohlížím bez pohnutí na ukřižovaného Pána Ježíše tak dlouho, až se mysl má opět upokojí.“ „Láska všecko snadným učiní,“ praví svatý Augustin. Svatá Kateřina z Janova, svatou láskou zanícená, řekla, že ani neví, co se utrpením jmenuje, ač hrozné muky snášela; nevážila jich pomýšlejíc, že láska Boží jí je sesílá. Tak si také říkával zbožný řeholník z tovaryšstva Ježíšova, kolikkrátkoli ho Bůh bolestí, nemocí neb pronásledováním navštívil: Rci mi ty bolesti, ty nemoci, ty pronásledování, kdo tě posílá? Sesílá vás Bůh? Buďtež mi tedy vítány! A tímto spůsobem zachoval vždy pokoj duše.

12. Obraťmež to nyní na sebe. Ať si chceme nebo nechceme, utrpení ujíti nemůžeme; přičiňmež se tedy, abychom trpěli pro zásluhu, t. j. s trpělivostí. Trpělivost jest štít, kterýž nás proti všem mukám chrání, jakých pronásledování, nemoci, ztráty a všeliké jiné strasti

s sebou přinášejí. Kdo proti nim tohoto štítu nemá, musí jim podlehnouti. Přede vším vyprosme si tedy na Bohu trpělivost; bez modlitby nelze nám tohoto velikého daru dosíci. Přijdou-li na nás strasti, učiňmež si násilí, abychom v slova netrpělivá neb žaloby nevypukli. Kdo ohni odejme vzduchu, rychle ho uhasí. „Tomu kdo zvítězí, dám mannu skrytou“ (Zjev. 2, 17). Čiňmež si násilí, abychom protivenstvím nepodlehli, a bez prodlení podvolujme se každému kříži, který nám Bůh sesílá. Ó jak veliké sladkosti dává nám zakoušeti v utrpení! Sladkosti, jaké člověk světský nezná, které jen duše Boha milující zakoušejí! „Sladší jest to,“ praví svatý Augustin, „dobré svědomí míti uprostřed utrpení a strastí, než se svědomím zlým užívati všech smyslných rozkoší.“ Svatá Teresie dosvědčuje: „Často jsem se toho dožila, že když jsem se velkodušně pro Boha něco vykonati rozhodla, On mi ihned milosti té udělil, abych to i s radostí provedla. On dopouští, že se duše z počátku hrozí, aby si takto tím větší zásluhy získala.“

13. Kdo se odhodlal, trpěti pro Boha, netrpí více. Čítejme životy svatých a shledáme, kterak že láskou k utrpení zcela zaujati byli. Svatá Gertruda říkala, že má tak velikou radost z utrpení, že jest jí tehdáž nejsmutněji, když nemá, co by trpěla. Svatá Teresie nechtěla ani žíti bez utrpení, pročež heslo měla: „Trpěti nebo umříti!“ Svatá Maria Magdalena de Pazzis

pokročila ještě dále, a říkávala: „Trpěti a ne umříti!“ Svatý mučeník Prokop řekl ukrutníkovi, který mu nové muky připravovati kázal: „Trýzni si mne, mnoho-li ti libo; věz ale, že milovník Ježíše Krista nezná větší sladkosti nad utrpení pro Ježíše.“ Když svatému Gordianovi utracením hrozili, jest-li Krista nezapře, odpověděl: „Lituji, že nemohu vícekrát než jednou umříti za Ježíše Krista, Pána a Boha svého,“ a šel neohroženě na smrt, jak o něm vypravuje svatý Basilius. Svatá panna Potamiena řekla ukrutníkovi, který jí hrozil smrtí ve vařící smůle: „Nuže! prosím ale, abysi mne nenechal v kotli pohroužiti na jednou, ale abys kázal činiti tak ponenáhlu, abych déle pro svého Pána Ježíše Krista trpěti mohla.“ A ukrutník tak také učinil, až jí smůla ku hrdlu dostoupila, a řeči i života ji zbavila. Pověstnou jest mučenická smrt tří svatých pannen, kterých jmena jsou Fides, Spes a Charitas, a o kterých vypravuje Baronius. Když ukrutník Antioch k odpadnutí jich pohnouti se snažil, a mukami jim hrozil, odpověděly zmužile: „Což nevíš, že křesťan ničeho vyššího žádati si nemůže, než aby pro Ježíše Krista trpěl?“ Na to nejprv svatou Fides zbičovali, potom jí prsy uřezali, později ji pálili, a na konec sťali. Svatou Spes zbičovali bejkovci, potom ji po stranách rozedrali železnými hřebeny, a na konec ji hodili do kotle vařící se smůly. Svatou Charitas, nejmladší z nich, sotva devět let čítající, obmýšlel ukrutník bázní

muk přemoci; a proto pravil: „Budiž alespoň ty, milé dítě, rozumnější, nechceš-li jako sestry tvoje v mukách umříti.“ Světice ale odvětila: „Mýlíš se, Antiochu; nebo žádná trýzeň toho na mne nevymůže, abych Ježíše Krista zapřela.“ Ukrutník kázal, aby ji na skřipec natáhli a nemilosrdně trýznili; nechal ji několikkráte s výše spadnouti, tak že se jí všechny klouby vymkly; na konec probodali údy její železnými hroty, až svatá panna ducha vypustila.

14. Slyšme příklady i z novější doby. Když v Japanu paní, jmenem Maxentii mučili, chtěl jí jeden z katanů nějakého ulehčení poskytnouti; ona ho ale zamítla. Když víru neohroženě vyznávati nepřestávala, položil jí jiný meč dvakrát na hrdlo, aby ji zastrašil; ona ale pravila: „Jak? ty mne chceš strašiti smrtí, kteréž tak velice žádostiva jsem? Kdybys mne chtěl zastrašiti, musel bys mi slíbiti, že mne při životě necháš!“ Se slovy těmi nastrčila hrdlo své katovi, který jí jedním rázem hlavu od trupu oddělil. P. Jan Křtitel Maciado z tovaryšstva Ježíšova byl taktéž v Japanu ve vlhké díře vězněn, kde po čtyrycet dnů tak velikých bolestí zakoušel, že si ani ve dne ani v noci odpočinouti nemohl. Odtud psal jednomu ze svých spolubratří: „Milý otče! při všem tom jsem tak vesel, že bych stav svůj zaměniti nechtěl ani za důstojenství nejvyššího panovníka na světě.“ Také kněz Karel Spinola psal ze žaláře, v kterém mnoho snášeti musel, bratřím

svým: „Ó jak sladko jest to pro Ježíše Krista trpěti! Slyšel jsem o odsouzení svém; děkujte nejdobrotivějšímu Bohu za tuto velikou milost, kterouž mi prokázal!“ A na konec: „Váš pro Pána Ježíše odsouzený spolubratr Karel Spinola.“ Krátce na to byl zvolna upečen; když ho ke sloupu připoutali, začal pěti na poděkování žalm: „Chvalte Hospodina všichni národové“ (Žalm 116), a tak ducha vypustil.

15. Snad leží někomu otázka na jazyku: kterak mohli svatí mučeníci s takovou radostí trpěti? Což nebyli z masa a kostí jako my? aneb odňal jim Bůh pocitu bolestí? Nikoliv, praví svatý Bernard, nepůsobila toho necitelnost, ale láska; bolest trvala, ale láska byla mocnější, a bolestí nedbala. „Bůh mi není za žádnou cenu příliš drahým,“ bylo heslo zbožného kněze Hippolyta Durazzo z tovaryšstva Ježíšova. A svatý Josef Kalasanský říkával: „Kdo nechce pro Ježíše Krista trpěti, nemůže lásku Jeho získati.“ Duše, které řeči lásky rozumí, nalezají v utrpení všecko, čeho si přejí; nebo vědí, jak velice snášení trpělivé Bohu se líbí.

Modlitba.

Můj ukřižovaný Ježíši, který jsi tak mnoho bolestí a potupy za mne snášel! Ty jsi umřel, abysi lásku mou získal, a já tak často pro nic lásky Tvé jsem se odříkala! Smiluj se nade mnou, a odpusť mi! Velebeno budiž milosrden-

ství Tvé, kteréž mne tak dlouho s nejvyšší trpělivostí snášelo, když jsem Tě nemilovala, a toho nedbala, že Ty miluješ mne. Nyní Tě miluji z celého srdce, a má největší muka jest nyní ta, že jsem Tebe, svého nejlaskavějšího Spasitele, urazila. Ano to jest má největší bolest, ale bolest, kteráž mi jest útěchou, poněvadž mi dodává naděje, že jsi mi odpustil. Ach, kdybych raději byla umřela, než abych Tě byla urazila! Ó Bože, jestliže jsem Tě dříve nemilovala, odevzdávám se Ti nyní docela. Všecko chci opustiti, abych Tebe, Spasitele svého jedině milovala, kterýž lásky neskonalé hoden jsi. Dosti dlouho jsem Tebe urážela; zbytek života mého má zcela náležeti službě Srdce Tvého, láskou planoucího. Rci, čeho si ode mne žádáš! Všecko vykonati chci. Uděl mi k tomu síly. Miluji Tě, lásko neskonalá, miluji Tě z celého srdce; a z lásky k Tobě přijímám všechna utrpení, která mi seslati chceš. Maria, Matko má, přispěj mi orodováním svým! v Tebe skládám naději svou. Amen.

II. Jak máme býti trpělivými v nemoci, chudobě, povržení a když se nám nedostává utěšení.

1. Předně máme býti trpělivými v nemocích. Nemoce jsou jako zkušební kámen, na kterém zjevným se stane smýšlení každého, ždali zlatu nebo olovu se podobá. Některé ře-

holnice jsou dobromyslné, trpělivé a zbožné, pokud zdrávy jsou; jest-liže se ale rozstůňou, dopouštějí se tisíce chyb, a nenechávají se ani potěšiti; stávají se netrpělivými ku všem i k těm, které jim z lásky ku pomoci spěchají; žalují na každou bolest, na každé nepohodlí, které snášeti musejí. Stěžují si na všechny: i na lékaře, i vrchní, i opatrovníci, jako by jich zanedbávali a s důstatek neošetřovali. Tu se ukazuje, že domnělé zlato olovem jest. Ale, milý otče, slyším některou namítati, trpím tak mnoho, a nemám si ani zastesknouti a o tom promluviti? Nezapovídám ti, abys velikost bolestí svých zjevovala; kdo ale na nepatrná utrpení každému si stěžuje a politování si žádá, slabochem jest. Když ti léky utrpení tvé zahnati nemohou, žádám, abysi se netrpělivou nestala, ale klidně do vůle Boží se odevzdala. Druhá řekne: Kde zůstane láska k bližnímu? Spolusestry na mne zapomínají, a mne samotnou na posteli mé nechávají! Ubohá nemocná, lituji tě, ne proto, že máš tělo churavé, ale že máš tak málo trpělivosti, kterýžto nedostatek dvojnásob nemocnou tě činí: na těle i na duši! Spolusestry že na tebe zapomínají? Proč nevzpomínáš ty na Ježíše Krista, kterýž ode všech opuštěný z lásky k tobě na kříži umírá? Proč žaluješ na tu neb onu? Běduj nad sebou samou, že tak málo Ježíše Krista miluješ, a proto také tak málo trpělivosti máš. Sv. Josef Kalasanský říkal: „Trpěliví nemocní neznají bědování.“ Salvianus píše:

„Mnozí nestali by se blahoslavenými, kdyby dobré zdraví měli.“ A v pravdě, mám-li se zde jen o svatých ženách zmíniti, musím doznati, čeho v životopisech jejich naskrze se dočítáme, že vesměs nejrozmanitějšími nemocemi navštěvovány byly. Sv. Teresie nebyla za čtyrycet roků ani jediného dne bez bolestí. Salvianus proto pokračuje: „Všichni, kdož se lásce Kristově zasvěcují, jsou aneb chtějí nemocnými býti.“

2. Třetí řekne: Nezpouzím se býti nemocnou; co mi ale za těžko přichází, jest, že nemohu do kůru a k stolu Páně choditi, nemohu se modliti, a klášteru za obtíž připadám. Slyš odpovědi mé na každou z namítek svých. Proč chceš do kůru a k stolu Páně choditi? Abysi se Bohu zalíbila? Dobře. Když se ale Bohu líbí, abys do kůru a k stolu Páně nechodila, ale v posteli zůstala a trpěla, proč tedy běduješ? P. Avila napsal nemocnému knězi: „Milý příteli! Nestarej se nyní o to, co bys činil, kdybysi zdráv byl: ale spokoj se s nemocí svou, pokud se Bohu líbiti bude. Snažíš-li se vůli Boží plniti, což na tom, zdá-li ve zdraví neb v nemoci ji plníš?“ Více sloužíme Bohu utrpením než pracemi, praví svatý František Saleský. Ty pravíš, že v nemoci pobožnosti konati nemůžeš? Proč bys nemohla? Může býti, že ti rozjímati nelze! což ale nemůžeš na Ukřižovaného pohlížeti a Jemu bolesti své obětovati? A jest nějaká modlitba lepší, než s odevzdáním se do vůle Boží nemocným býti, a bolesti své

ve spojení s utrpením Ježíše Krista Bohu obětovati? Pravíš, že v nemoci své nepotřebnou a obci obtížnou jsi. Ale jako sama s vůlí Boží jedné mysli býti máš, tak to musíš předpokládati i u spolusester svých, kterým známo jest, že klášteru nepřipravuješ obtíže z vlastní viny, ale proto, že Bůh tomu tak chce. Ach, taková přání i bědování nepocházejí z lásky k Bohu, ale ze samolásky; neb my bychom Bohu rádi sloužili tak, jak nám, a ne jak Jemu se líbí.

3. Nuže! Chceš-li se tedy Bohu v pravdě líbiti a svým spolusestrám zároveň dobrý příklad dávati: přijímej všeliké nemoci, které ti Pán sešle, s trpělivostí. Jak velice vzdělává řeholnice, která při všech bolestech, a i v nebezpečenství smrti tvář jasnou ukazuje, a ani na lékaře, ani na spolusestry si nestěžuje, ale spíše všem za pomoc jejich, malou neb velikou děkuje, a všech prostředků, hořkých neb bolestných, z poslušnosti užívá! Svatá Lidvina ležela dle udání Suria po osm a třicet roků na tvrdém prkně, ode všech opuštěná, ranami posetá, mukami ztrýzněná; a přece nikdy nevyšla žaloba z úst jejích, ale všecko snášela s trpělivostí. Blahoslavená Humiliana z Florencie, františkánka, pozdvihovala ve svých mnohých bolestných a prudkých nemocích rukou svých k nebesům, a volala bez ustání: „Požehnána buď má Lásko, požehnána buď!“ Také sv. Klára stonala dvacet osm roků, ale nikdo neslyšel z úst jejích ani nejmenšího postesknutí. Svatý opat Theodor

trpěl bolestnou ranou po celý život, ale říkával, že mu ji Bůh poslal, aby Mu za ni bez přestání děkovati mohl; a tak skutečně i činil. Popatřme, kolikkrátkoli něco snášeti máme, na tak mnohé mučeníky, jejichž těla byla rozdírána železnými drápy, pálena žhavými plotnami: dojista že se zmužíme, abychom své nepatrnější bolesti Bohu obětovali! Sem patří také trpělivost v sychravém počasí. Mnohá stává se netrpělivou v tuhé zimě nebo při velikém vedru a běduje, zvláště když se jí nedostává oděvu nebo jiných přikrývek, které by ráda měla. Tak nečiň ty, ale veleb tvory jakožto nástroje vůle Boží, a modli se jako Daniel: „Dobrořečte, ohni i vedro, Pánu: Dobrořečte, mraze i zimo, Pánu!“

4. Přede vším musíme ale v nemoci přijati s trpělivostí smrt, jest-liže snad čas příchodu jejího nám nadešel; a sice musíme ji přijati právě tak, jak nám ji Bůh poslati chce. Co jest tento život jiného, než ustavičná bouře, při které v stálém nebezpečí vězíme, že věčně zahyneme? Svatý Alois z Gonzagy umřel v květoucím věku, přijal ale smrt s radostí, řka: „Nyní jsem, jak doufám, v stavu milosti Boží, nevím ale, jakým bych byl později; proto rád tento svět opouštím, když se tak Bohu líbí, mne nyní z tohoto života povolati.“ Ale Alois byl světec, namítneš, a já jsem hříšnice. Poslyš ale, co P. Avila odpovídá: „Každý, kdo v dobrém, ano i jen v prostředním rozpoložení se

nalezá, má si přáti umříti proto, aby ušel nebezpečí, že milost Boží ztratí; a v tomto nebezpečí trváme, pokud na této zemi žijeme.“ Jaké to štěstí, kdo dobrou smrtí může jistoty nabýti, že nebude moci Boha více ztratiti! Já ale, namítáš dále, ničeho jsem posud pro duši svou nezískala; chtěla bych ještě déle žíti, abych mohla před smrtí svou ještě něco dobrého vykonati. Když tě ale Bůh nyní do života záhrobního volá, odkud víš, že bys nebyla horší, než jakou jsi až do dneška byla? zda-li bysi do těžkého hříchu neupadla a nezahynula? A i kdyby se tak nestalo, přece musíme blížící se smrt rádi přijati, poněvadž ona hřešení našemu konec učiní. Zde na světě nikdo bez hříchu nežije, alespoň ne bez všedního. Proto praví svatý Bernard: „Proč si žádáme déle žíti, když přece jen tím déle hřešíme, čím déle žijeme?“ A milujeme-li Boha, musíme po tom vzdychati, abychom Jej v nebesích tváří v tvář patřili a milovali; jest-li ale smrt brány neotevře, nemůžeme do blažené vlasti vstoupiti. Proto prosí Boha svatý Augustin, láskou roznícený: „Ach Bože, nech mne umříti, abych Tě patřil!“

5. Za druhé máme býti trpělivými v obtížích, jakých s sebou přinášejí chudoba a nedostatek časných statků. „Komu Bůh nedostačí, co mu má ještě dostačiti?“ táže se sv. Augustin. Kdo má Boha, má všecko, i kdyby se mu všech tvorů nedostávalo; může potom vším právem volati: Můj Bože a mé všecko! Proto také praví

svatý Pavel, že svatí ničeho nemajíce, přece všemi věcmi vládnou (II. Kor. 6, 10). Nedostává-li se ti v nemoci léků, pokrmů, zahřatých kamen neb oděvu, rci: „Můj Bože, Ty samojediný mi dostačuješ!“ a tím se potěšíš.

6. Právě tak trpělivě snášej ztrátu tvorů, t. j. časných statků, příbuzných i přátel. Mnohá zpřevrací celý klášter a nemůže se upokojiti, ztratila-li nějakou maličkost, knížku, voskovou svíčku nebo penízek. Jest-li docela někdo z příbuzných neb oblíbená spolusestra umřela: nenechává se ani potěšiti, zanedbává modlitby, svatého přijímání, jest netrpěliva ku všem, uzavírá se do své komůrky, nechce pokrmů požívati a odmítá všech, kdož by ji potěšiti chtěli. Jest to dobře? Táži se: Jest toto láska tvá k Bohu? Tu ovšem že to pravda není, že Bůh tvým jediným statkem jest; vždyť tím, že se při ztrátě tvora ani potěšiti nenecháváš, ukazuješ, že ti na Bohu mnohem méně záleží. Co ti má tvá nemírná zarmoucenost prospěti? Myslíš, že se tím nebožtíkovi zavděčíš? Nikoliv! Ty znelíbíš se Bohu i zemřelému, kterému by, jest-li se v mukách očistcových trápí, neskonale milejším bylo to, kdybysi se s odevzdaností a s Bohem co nejvíce jsouc spojená, za něho modlila, místo abysi svým pláčem a pošetilým řvaním všem za obtíž byla! Kdo při smrti příbuzných slzy prolévá, jest měkkého srdce; kdo se ale nesmírně zarmucuje, jest slabého ducha a má nepatrnou lásku k Bohu. Ovšem že se smrt osob

milovaných i zbožných řeholníků bolestně dotkne, ale oni pomýšlejí na vůli Boží, a stávají se odevzdanými a ochotnými, za zemřelé miláčky se modliti; ano oni rozmnožují své pobožnosti a svatá přijímání, a slouží Bohu tím horlivěji, v té zajisté naději, že jednou ve spojení s těmi, za které dobré skutky konají, Boha věčně patřiti budou v nebesích.

7. Jiné řeholnice a sice takové, které za zvláště zbožné se považují, nezarmucují se ani tak ze smrti rodičů a přátel, jako ze ztráty vůdců svých duchovních. Připadá to tak, jako by se s Bohem hašteřily, že je opustil, a o duchovního jejich vůdce a o pomoc je oloupil. Jaká to zaslepenost! Kdo pak nás činí svatými, Bůh a nebo zpovědník? Ovšem že chce Bůh, abychom měli vůdce duchovního, když to býti může, abychom se skrze něho vůle Jeho dozvídali. Když nám ho ale Bůh odejme, postará se zase o jiného, aneb nám ztráty opět jinak nahradí. Kdo tedy nepokojným jest, že vůdce duchovního ztratil, ten není v pravdě horlivým, ale nedokonalým, ano velice nedokonalým, poněvadž bědování jeho pochází z nezřízené příchylnosti, aneb alespoň z nedostatku důvěry v Boha. Přičiňuj se tedy o to, abysi se nezřízené příchylnosti k svému vůdci duchovnímu uchovala, a abysi vždy ochotnou byla, od něho upustiti, kdykoli by tomu Bůh chtěl. Jestliže sám tebe propustí, aneb jestliže Bůh ho odvolá, rci s Jobem: „Hospodin dal, Hospodin vzal: jak

se Hospodinu líbilo, tak se i stalo: buď požehnáno jmeno Hospodinovo“ (Job 1, 21). Potom se chovej dle předpisů jeho, pokud jiného vůdce duchovního nenalezneš, a poslechni mezi tím časem ve všech případnostech obyčejného zpovědníka svého, který jest vůdcem nejjistějším, poněvadž tě Bůh k němu poukazuje, kdežto vůdce duchovního sama si volíváš.

8. Za třetí máme býti trpělivými, když nás lidé pomlouvají a pronásledují. Pravíš: Vždyť jsem v ničem nepochybila, proč mám tuto potupu snášeti? proč mám býti pronásledována? tomu dojista Bůh nechce. Což neznáš odpovědi, jakou dal Pán svatému mučeníku Petrovi, když si na své uvěznění stěžoval, a pravil: „Pane, co jsem učinil zlého, že mám toto příkoří snášeti?“ Pán mu vece: „A co jsem zavinil já, že jsem přibit byl na kříž?“ Když tedy, duše milá! Spasitel tvůj z lásky k tobě umříti ráčil, není to nic velikého, když i ty z lásky k Němu těžké příkoří s trpělivostí přijmeš. Bůh ovšem nechce, aby nepřítel a pronásledovník tvůj hřešil; On si ale žádá, abysi tuto strast z lásky k Němu a pro svůj prospěch trpělivě snášela. „Třebas že jsme se nedopustili hříchu toho, z kterého nás obviňují, máme přece jiné hříchy, které takového, ano ještě většího trestu zasluhují,“ praví svatý Augustin.

9. Všichni svatí byli na světě pronásledováni. Svatého Basilia obžalovali u svatého papeže Damasa z kacířství. Svatého Cyrilla z Alex-

andrie odsoudil sněm církevní, ze čtyryceti biskupů sestávající, jako kacíře a s biskupství jej složil. Svatého Athanasia obviňovali z kouzelnictví, svatého Jana Zlatoústého z nepočestnosti. Svatého Romualda, více než sto let starého, obžalovali z tak hrozného činu, že se mluvilo, aby podle zasloužení za živa byl upálen. Svatého Františka Saleského pomlouvali, že s jistou lehkomyslnou paní nedovoleně obcuje; a potupa tato na něm lpěla po tři leta, až se konečně nevinnost jeho zjevnou stala. K svaté Lidvině vetřela se prý do příbytku žena, která jí nade vše pomyšlení strašlivě pohaněla; a když světice, jako obyčejně, klidnou zůstávala, stala se tygřice ta ještě vzteklejší a plvala jí v obličej, poněvadž ale viděla, že ani tako Lidvina nepokojnou se nestává, křičela jako smysly pominulá. Není jiné cesty. Svatý apoštol praví: „Všickni, kdož chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protivenství trpěti budou“ (II. Tim. 3, 12). Nechceš-li žádného pronásledování snášeti, praví svatý Augustin, obávej se, že jsi Ježíše Krista následovati ještě ani nezačala. Kdo byl nevinnější a světější, než náš Vykupitel? a přece tak mnoho Ho pronásledovali, že musel na kříži v mukách i potupě umříti. Svatý Pavel nás proto napomíná, abychom stále na Ukřižovaného pamatovali, bychom k snášení všelikého pronásledování síly nabyli. „Rozpomínejte se na Toho, kterýž takové proti sobě odporování od hříšníků snášel“ (K Žid. 12, 3). Budmež

ubezpečeni, že se nás Bůh sám zastane, jestliže pronásledování trpělivě sneseme; a jestliže dopustí, abychom po celý život v hanbě zůstávali, dopustí toho jen proto, aby trpělivost naši v životě onom tím většími poctivostmi odměnil.

10. Za čtvrté konečně máme trpělivými býti při nedostatku útěchy duchovní. Totoť jest to nejcitelnější a nejkrutější utrpení, které duši, Boha milující na zemi stihnouti může. Pokud duši Božská utěšení podporují, nejen že žádné urážky, bolesti, ztráty a pronásledování nesnadnými se jí nestávají, ale naopak útěchy jí poskytují, poněvadž jí dávají příležitost, aby utrpení ta Bohu obětovala a takto tím úžeji se svým Miláčkem se spojila. Nejodpornějším utrpením pro duši Boha milující jest to, když žádné nábožnosti, žádné horlivosti, žádných svatých žádostí v sobě nepociťuje, když modlitby a svatá přijímání se jí protiví a ošklivi. Svatá Terezie ale praví, že láska duší takových před Bohem se osvědčuje právě tehdáž, když k věcem duchovním nechuti pociťují, ano až i ouzkostmi, strastmi a mukami jsouce naplněny, trpělivě na cestě své pokračují. „Duchovní vyprahlostí a pokušeními skoumává Bůh duše, Jej milující.“ Blahoslavená Angela de Foligno stěžovala si v takovéto vyprahlosti Bohu, proč ji docela opustil. „Nikoliv, milá dcero!“ odpověděl Pán, „neopustil jsem tě, ale právě nyní více tě miluji, než prvé; nyní tě blíže k Sobě přitahuji.“ Mnohé řeholnice, začátečnice v životě duchovním,

domnívají se, že jich Bůh opustil, anebo že k životu dokonalému povolány nejsou, když do vyprahlosti duchovní upadly; opouštějí tedy cestu, které sotva nastoupily, počínají volnost dávati smyslům, a ztrácejí opět, čeho až do té doby nabyly. Dej pozor, a nenechávej se od ďábla klamati! Vytrvej statečně ve vyprahlosti, a nevynech ani nejnepatrnějšího duchovního cvičení svého. Ale pokořuj se a vyznávej, že jsi si toho za své hříchy zasloužila, aby se ti tak dělo. Přede vším odevzdej se do vůle Boží, a důvěřuj potom více než kdy jindy v Boha; nebo právě v tom stavu můžeš se nejspíš Božskému Ženichu svému více zalíbiti. Či myslíš, že světci nebeských utěšení a sladkostí vždy zakoušeli? Věz, že větší díl života svého strávili v temnosti a duchovní opuštěnosti! Mluvím pravdu, protože mluvím ze zkušenosti, že se nesmí mnoho důvěřovati duším, které prvé po cestách vnitřního utrpení nekráčely, a sladkostí duchovních zakoušejí; nebo nezřídka zůstávají věrnými jen potud, pokud utěšení trvá; když ale do vyprahlosti upadly, opouštějí všecka cvičení, a stávají se vlažnými.

11. Ty mi namítneš: Nevzpírám se kříži, když tomu tak Bůh chce; co mne ale zarmucuje, jest obava, že opuštěnost jest trest za mou nevěrnost. Odpovídám: Dejme tomu, že jsi od Boha z trestu opuštěna. Jestliže jsi se nezřízenou příchylností k tvoru některému provinila, právem se Bůh od tebe odvrátil, který na

srdce svých nevěst žárlivým jest. Zdaž opuštěnost tvá není trestem spravedlivým? A jest-li spravedlivým: zdaž si nežádá Bůh, abysi trestu toho přijala? Přijmi ho tedy s trpělivostí, a zahlaď takto příčiny své neutěšenosti, jako jsou: příchylnost k tvorům a roztržitost ducha; a nedovoluj si více tak mnoho ve svých pohledech, řečích a v naslouchání, ale znova se obětuj Bohu; Bůh nebude si potom tvých pochybení více připomínati, ale přijme tě v prvnější svou milost. Nežádej si ale, aby tě jako dříve milostně potěšoval, ale spíše Ho pros, aby ti síly přidal, bysi Mu věrnou zůstala. Budiž přesvědčena, že nám Bůh vyprahlost a neutěšenost jen pro náš větší pokrok sesílá, a aby lásku naši vyskoumal. Sv. Gertrudě jednou řekl, že Mu jsou ony duše nejmilejšími, které Mu na své útraty slouží, t. j. i v nedostatku útěchy i sladkosti duchovní.

12. Lásky své neosvědčujeme tak, když Boha následujeme, pokud nám lichotí, jako když při Něm věrně trváme i tehdáž, když se nás vzdaluje. Neboj se ale, napomíná svatý Bernard nevěstu Kristovu, jest-liže Ježíš Kristus obličej svůj na krátko před tebou skrývá. Děje se to vše jen ve prospěch tvůj. Vzdaluje se tě pro blaho tvé, abysi snad lásky Jeho užívajíc, družkami svými nepohrdala, a za lepší jich se neměla. Také proto se k tobě tak chová, abysi větší touhu po Něm v srdci svém vzbuzovala, a s větší péči Jej vyhledávala. Mezi tím časem máš při

obvyklých pobožnostech setrvati, i kdyby si při nich úzkostí smrtelných vystáti musela; vždyť mnohem trapnější byla smrtelná ouzkost tvého Božského Ženicha v zahradě Gethsemani, kdež se na smrt připravoval, a za tebe modlil. „Postaven jsa v úzkosti smrtelné, déle se modlil“ (Luk. 22, 43). Neustávej tedy Ženicha svého hledati, a On dojista nebude prodlévati, aby k tobě přišel a tě potěšil. „Pomeškáli (Pán), čekej Ho, neboť přijde, přijde a nebude meškati“ (Habak. 2, 3). Nepřichází-li ale s útěchou a láskou svou, pros za sílu a odhodlanost, abysi Jej i bez odměny a utěšení dokonale milovala. Bohu se více líbí láska silná, než slabá.

13. Vůbec ve všech strastech, které nás potkati mohou, velmi prospívá, když si je již napřed, prvé než se dostaví, v mysli představujeme, poněvadž se takto schopnými stáváme, s větší statečností je snášeti; tak tvrdí svatý Tomáš Akvinský. Pán Ježíš vybízí k tomu učenníky své slovy: „Na světě nátisk míti budete: ale doufejtež: jáť jsem přemohl svět“ (Jan 16, 33). Utrpení totiž, které předvídáme, a na jehož trpělivé přijmutí se chystáme, nezdá se býti již tak zlem, jako spíše dobrem, které nám pro život věčný prospívá; předvídání toto odnímá totiž duši strach, jaký každé utrpení způsobuje. Svatí takto činili: oni s ochotou přijímali utrpení svých již ze vzdálí, t. j. prvé ještě, než na ně přikvačily, a tak k trpělivému jich snášení byli ozbrojeni, i když z nenadání od nich

byli zastíženi. Snaž se tedy modlitbou a rozjímáním připravovati se na svízele, které tě nejspíše očekávají. A kdyby se ti zdálo, že toho neb onoho kříže nebudeš moci snesti, pros Boha za Jeho milostiplnou pomoc, a vzbuzuj důvěru v Něho slovy: „Všecko mohu skrze toho, kterýž mne posilňuje“ (Fil. 4, 13). Budeš-li tak jednati, nepochybuj, že v modlitbě najdeš síly, které se ti nedostává. Či odkud nabývali mučeníci síly, aby mohli ony veliké muky a ona ukrutná usmrcování snášeti, ne-li z modlitby a proseb k Bohu? Stojíš-li ale již pod křížem, tu obnovuj tím snažněji prosby své, jak napomíná svatý Jakub: „Jest-li kdo z vás v zármutku, modliž se“ (Jak. 5, 13). Koho tedy utrpení a svízele navštívily, nechať se modlí, a modliti se nepřestává, až se srdce jeho upokojí. „Vzývej mne v den soužení: (a já) vytrhnu tě, a ty mne budeš oslavovati“ (Žalm 49, 15). Když duše, nátisk trpící, Bohu se poroučí, On ji buď zbaví zlého, které snáší, aneb jí alespoň udělí milost k trpělivosti, a ona takto oslavuje Boha svého. Svatý Ignác z Lojoly říkával, že největší bolest, která by ho v životě tomto stihnouti mohla, byla by ta, kdyby tovaryšstvo jeho rozpuštěno bylo; ale že i v tomto případu si troufá zíkati poklid duše skrze modlitbu, čtvrt hodiny trvající. První křesťané připravovali se v čas pronásledování k smrti mučenické skrze svatá přijímání. Poraď se také se svým vůdcem duchovním neb s jinými duchovníky; nebo slovo útěchy může ti

tak prospěti, že pak kříž s trpělivostí snášeti budeš. Měj se ale na pozoru, abysi s osobou nedokonalou o věci té nemluvila; nebo učinila by tě ještě nepokojnější a zmatenější, zvlášť jest-li tě někdo uráží neb pronásleduje. Přede vším, opakuji to, hledej spásu svou v modlitbě, a to zvláště před nejsvětější Svátostí; pros Spasitele, aby tě ve všech věcech se svou nejsvětější vůlí učinil jedné mysli. Vždyť slibuje, že potěší všech zarmoucených, kdož se k Němu utíkají: „Pojďtež ke mně všichni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já občerstvím vás“ (Mat. 11, 28).

Modlitba.

Můj Bože, obětuji Ti jakožto zadostičinění za své hříchy všechny muky Pána Ježíše, Syna Tvého. On jest Beránek, kterého jsi spatřil na oltáři kříže obětovaného pro svou čest i spásu naši. Pro tuto, Tobě tak velice milou obět, odpusť mi vinu všech mých těžkých i všedních hříchů, kterých z celého srdce lituji, protože jsem jimi Tebe, neskončenou dobrotu, urazila. Ty mne voláš, abych Tě milovala; ano já opouštím všecko, a přicházím k Tobě, svému nejvyššímu Dobru, svému Životu. Z lásky k Tobě odříkám se všech tvorů, všech poctivostí i radostí tohoto světa. Miluji Tě, ó nejvyšší Dobro, nade všecko! Ó Ježíši můj, nedopouštěj, abych Ti déle odporovala, a Tvou upřímnou lásku ne-

vděkem splácela! Dej, abych velikost dobroty Tvé vždy víc a více poznávala, abych láskou vzplanula k Tobě, kterýž neskonalé lásky hoden jsi. Ty jsi ukázal, jak velice miluješ duši mou; a já bych měla něco jiného milovati, než Tebe? Nikoliv, Spasiteli můj! Od této chvíle chci jen Tobě žíti, jen Tebe samotného milovati. Ó Maria, Matko má, pomoz mi, dobuď mi té milosti, abych předsevzetí svému dostála. Amen.

III. Jak máme trpělivými býti v pokušeních.

1. Milá sestro! Bůh s tvým posavadním životem spokojen není, a i ty sama také ne; dojista že bys nyní s pokojem umříti nemohla! Přece ale jsi, jak doufám, pevně odhodlána, že budeš Bohu budoucně lépe sloužiti, a více Jej milovati; připrav se tedy k boji proti pokušením. Tak tě napomíná Duch svatý: „Synu, přistoupíš-li k službě Boží, připrav duši svou k pokušení“ (Sir. 2, 1). A věz, že jsou řeholníci nejlepším pokrmem pro ďábla, jak praví prorok Habakuk (1, 16): „Pokrm jeho výborný.“ Ďábel více dbá o jedinou osobu řeholní, než o sto osob ve světě. Proč to? Za jedno, že vítězství jeho větší jest, když si z nevěsty Kristovy otrokyni udělá. Za druhé získá pádem osoby řeholní i jiné, poněvadž její zlý příklad nakažlivým jest. Bůh naproti tomu dopouští, aby duše Mu nejmilejší pokušeními nej-

více trýzněny byly. Svatého Jeronyma prudce trápily pokušení na poušti v Palestině, ač se mnoho modlil i kajících skutků činil, jak o tom sám svědectví vydává v listu, panně Eustochium zaslaném: „V samotě jsem žil, a srdce naplněno jsem měl hořkostí; údy své vyschlé a vyhudlé měl jsem zahaleny pytlem, pleť těla mého byla zčernalá, jako pleť mouřenína; tvrdá země, kde jsem odpočíval, spíše muku mou zvýšovala, než aby mi občerstvení byla skytala; pokrmu jsem při tom velmi po skrovnu požíval: a přece vzplanulo srdce mé proti vůli mé žádostmi zlými. Mým jediným útočištěm byla modlitba k Pánu Ježíši, a prosba za pomoc Jeho.“

2. Bůh pro náš prospěch dopouští na nás pokušení. A sice předně, abychom se pokornějšími stali. Moudrý Sirach praví (34, 9): „Kdo není zkušen, co ví?“ V pravdě, že nikdo lépe slabosti své nepozná, jako ten, kdo byl pokoušen. Svatý Petr byl, jak upozorňuje svatý Augustin, pln sebedůvěry před pokušením, a vychloubal se svou statečností, v které raději umříti chtěl, než aby Ježíše Krista zapřel; když ale do pokušení upadl, zapřel Jej, a pak poznal slabost svou. „Petr, který příliš na sebe spolehal před pokušením, poznal sebe v něm.“ Tak také Bůh dopouštěl, aby svatý Pavel, nebeskými osvíceními tak velice omilostěný, prudce byl pokoušen, aby toto pokořování před vynášením sebe ho zachovalo. „Aby velikost zjevení mne nepozdvihla, dán jest mi osten těla mého,

auděl satanův, aby mne zašijkoval“ (II. Kor. 12, 7).

3. Za druhé na nás Bůh dopouští pokušení, abychom se většími zásluhami obohatili. Mnohé osoby řeholní znepokojují se proto, že je špatné myšlénky obtěžují. Strachují se ale bez příčiny, poněvadž jisto jest, že špatné myšlenky nejsou hříchy, ale hříchem že jest, svoliti v ně. Ať jsou popouzení k hříchu sebe větší, přece duší našich nepoškvrňují, jest-li jen sami tím vinni nejsme, že přicházejí, a jest-li jim odpíráme. Svatá Kateřina Sienská a blahoslavená Angela z Foligno bývaly často pronásledovány nečistými představami; ale pokušení taková čistoty jejich neumírnila, ale spíše ji rozmnožila. Každým přemožením pokušení získá duše nějaký stupeň milosti, za který v nebi nějaký stupeň slávy obdrží, tak že dle učení svatého Bernarda tolik korun obdržíme, kolik pokušení jsme přemohli. „Kolikkrát zvítězíme, tolikkrát korunováni budeme.“ A Pán řekl svaté Mechthildis: „Kolik pokušení pokoušený pomocí Mou přemůže, tolik drahokamů na hlavu svou si složí.“ V letopisech cisterciaků vypravuje se o mnichu, který těžká pokušení statečně přemohl. Jednomu z jeho spolubratří zjevil se při tom anděl, odevzdal mu korunu z drahých kamenů a řekl: „Jdi a dones tuto korunu onomu mnichovi, kterou si on této noci zasloužil.“ Opat, kterému tento mnich vidění své pověděl, dal si onoho bratra zavolati, a

poznal z toho, co mu onen o přemoženém pokušení sdělil, že mu Bůh za přemáhaní to odměnu v nebi uchystal. Nejblahoslavenější Panna zjevila svaté Brigitě, že jí Bůh odměnu v nebesích připravuje za každé snažení, aby se zlých myšlenek zbavila, třebas že se jí to ihned podařiti nechtělo. „Ty již za toto snažení obdržíš korunu v nebesích.“

4. „Věrnýť pak jest Bůh, kterýž nedopustí vás pokoušeti nad to, což můžete, ale učiní s pokušením také prospěch“ (I. Kor. 10, 13). Svatý Jeroným tvrdí, že člunu není tak nebezpečná bouře, jako příliš dlouhé utišení větru. Chtěl tím říci, že bouře pokušení člověka nutí, aby se v pokoji rozmařilým nestal, ale mocí u Boha útočiště hledal, dobrá předsevzetí obnovoval, častěji sebe pokořoval, důvěru i odevzdanost Bohu na jevo dával, a tak vždy více s Bohem se spojoval. V dějinách arciotců se vypravuje o jednom arciotci, že se jednoho ze svých synů zpovědních, který prudkými a dlouho trvajícími pokušeními trýzněn býval, tázal, aby jeho veliké úzkosti umírnil: „Chceš, abych Boha prosil, by tě těchto pokušení zbavil, kteréž tobě hodiny oddechu nepopřávají?“ Ale zbožný mládenec odpověděl: „Nikoliv, milý otče; nebo ačkoli skrze ně velikou muku snáším, poznávám přece také, jakého užitku mi přinášejí; nebo s milostí Boží vzbuzuji v sobě bez ustání záslužné úkony ctností. Modlívám se nyní více, než jindy, postívám se déle, bdívám déle a

činím si násilí, abych svého odbojného těla rozličným spůsobem umrtvil. Lépe učiníš, když mi vyprositi ráčíš pomoc Božské milosti, abych pokušení s trpělivostí snášel, a skrze ně v dokonalosti zrůstal.“ Takových pokušení ovšem že si nemáme žádati, ale máme jich přijímati s odevzdaností a s pomyšlením, že jich Bůh pro hojnější prospěch náš na nás dopouští. Když svatého Pavla podobná pokušení obtěžovala, prosil Pána vícekrát, aby ho od nich osvobodil; ale Bůh odpověděl, že mu postačí milost Jeho. „Pročež třikrát jsem Pána prosil, aby anděl satanův ode mne odstoupil; ale řekl mi: Dosti máš na milosti mé; nebo moc v nemoci se zdokonaluje“ (II. Kor. 12, 8). Pravíš: Svatý Pavel byl světec; ale svatý Augustin ti odpovídá: „Což přemáhali světci pokušení vlastními silami, aneb silou Boží?“ Oni doufali v Boha, a tak zvítězili. Proto napomíná tento svatý učitel dále: „Vrhni se v náručí Boží, a buď bez bázně! On od tebe neodstoupí, tak abysi klesnouti musela.“

5. Nyní uvažme, co máme činiti, t. j jakých prostředků a zbraní se chápati, abychom nad pokušeními zvítězili. Prvním a nejvzácnějším prostředkem, ano může se říci, jediným a naprosto potřebným prostředkem pro přemožení pokušení jest vroucí modlitba za milost Boží. Svatý Augustin odporučuje a za potřebnou prohlašuje ctnost pokory slovy: „Tážeš-li se, co jest nejprvnější ve škole Kristové, od-

povídám ti: pokora. Co druhé? pokora. Co třetí? pokora; a kolikkrátkoli se mne otážeš, tolikkrát ti tu samou odpověď dám.“ Podobně odpovídám i já k otázce, jaké že jsou prostředky pro přemožení pokušení: Prvý jest modlitba, druhý jest modlitba, třetí jest modlitba; a otážeš-li se mne tisíckrát, dám ti tisíckrát tu samou odpověď. To platí hlavně o pokušeních proti svaté čistotě, která jedině vroucí modlitbou přemožena býti mohou, jak psáno v knize Moudrosti (8, 21): „Jakž jsem zvěděl, že nemohu býti jinak zdrženlivým, leč by Bůh dal: přistoupil jsem ku Pánu, a prosil jsem Ho.“ Proto píše svatý Jeroným panně Eustochium: „Kdyby žádostivost buditi se chtěla, počni bez prodlení Boha úpěnlivě prositi: Ó Pane, budiž vysvobozením mým, abych Tě nezarmoutila.“ Podobně napomínal opat Isaiáš učeníků svých, aby v takových pokušeních vždy opakovali slova: „Pane! ku pomoci mé vzezři!“ kterážto slova ochrannou baštou nazýval. A to vším právem; nebo není možno, aby Bůh tak mnohých zaslíbení nesplnil, že prosby prosících vyslyší. „Volej ke mně, a vyslyším tě“ (Jerem. 33, 3). „Vzývej mne v den soužení: (a já) vytrhnu tě“ (Žalm 49, 15). „Proste, a bude vám dáno; hledejte, a naleznete; tlučte, a bude vám otevříno“ (Mat. 7, 7). „Nebo každý, kdo prosí, béře“ (Luk. 11, 10). „Cožkoli budete chtíti, budete prositi a stane se vám“ (Jan 15, 7).

6. V pořekadlech starých otců se dočítáme,

že svatý Pachomius svým učeníkům sdělil, co jednou zlé duchy mezi sebou mluviti slyšel. Jednoho slyšel se chvástati: Mnich, kterého pokouším, mně naslouchá, a k Bohu se neobrací; a proto ho přivádím často k pádu. Jiného slyšel si stěžovati, že ničeho nemůže svésti se svým mnichem, poněvadž ihned k Bohu se utíká, a tak vítězí. Odporujtež tedy pokušením, milí bratři! skrze ustavičné vzývání nejsvětějšího Jména Ježíš, napomínal světec. Tak máme ale činiti bez prodlení, ani v nejmenším pokušení sluchu nepopřávajíce, a ani s ním dále se nezabývajíce. V životě starých otců se vypravuje o jiném mnichu, že před starším spolubratrem bědovati počal pro dlouho trvající pokušení. Když se tento za něho modliti počal, bylo mu zjeveno, že se onen pokoušený bratr od pokušení ihned neodvrací, ale v něm obyčejně prodlévá. I domluvil mu tedy a takto ho od pokušení vyléčil. „Umoř nepřítele, pokud ještě malým jest,“ píše svatý Jeroným. Pokud lev ještě malým jest, snadno se dá zabíti; ne tak, když vzrostl. Pokušení máme tak kvapně setřásati, jako jiskry, které z výhně na naše roucho vystříkly. Kdo se rychle od nich odvrací a sluchu jim nepopřává, ten je nejjistěji přemůže. Kdyby královnu pokoušel otrok mouřenínský, co by učinila? Obrátila by se k němu zády s tichým pohrdnutím. Tak to učiň i ty; když tě ďábel obtěžuje, obrať se k němu zády bez odpovědi, a vzývej nejsvětější Jmena Ježíš

a Maria: tak se vždycky pádu uchováš. Svatý František Saleský praví: „Chovej se v čas pokušení tak, jak to činívají dítky, když je hrůza pojímá; ony se utíkají k otci neb matce, aneb je ku pomoci volají.“ Tak se i ty s dětinnou důvěrou utíkej k Pánu Ježíši a k Panně Marii.

7. Dále jest dobrou zbraní proti pokušiteli znamení svatého kříže. Svatý Augustin praví: „Všechny úklady ďábelské můžeme mocí kříže zničiti.“ Když Pán Ježíš na kříži umřel, zlomil moc pekla; proto znamení tohoto svatého kříže ničí všechny úklady zlých duchů. Svatý Athanasius vypravuje o svatém opatovi Antonínovi, že když tito nepřátelé naň doráželi, znamením kříže se ozbrojoval a volával: „Nemůžete proti mně ničeho svésti, poněvadž bezpečně stojím pod znamením tímto, a spolehám se na Pána svého.“ O Julianovi odpadlíku vypravuje svatý Řehoř Nazianský podivuhodnou událost, že ač tak velikým nepřítelem Ježíše Krista byl, přece moc znamení kříže uznával, a když naň zlí duchové dotírali, jím se znamenával a je takto zaháněl.

8. Druhý prostředek pro přemáhaní pokušení jest pokořování sebe, a nedůvěra ve vlastní statečnost. Pán toho pro naše pokoření dopouští, aby nás pokušení často napadala, a to často velmi ošklivá. Proto se musíme v takových případech pokořiti a volati: Ó Pane! zasluhuji si takové muky pro své dřívější hříchy. V životě arciotců vypravuje se o poustevnici,

jmenem Sáře, že ji duch nečistoty na poušti její zle pronásledoval. Přece ale nikdy Boha neprosila, aby ji muky té zbavil, ale pokořujíc se prosila úpěnlivě za sílu k boji. A čím více na ni ďábel dotíral pokušeními, tím hlouběji se pokořovala a tím horlivěji k Bohu o pomoc volala. Na konec pokoušel ji nešlechetník k pýše; když ji totiž k pádu přivésti nemohl, volal hlasem velikým: „Ty jsi zvítězila, Sáro! ty jsi zvítězila!“ Pokorná služebnice Boží ale odpověděla: „Nikoliv, duchu zlý! nezvítězila jsem já, ale Pán Ježíš; Pán a Bůh můj přemohl tebe!“ Budeme se tedy pokořovati a zároveň plní důvěry u Boha útočiště hledati, který každého ochrání, kdo na Něho spolehá. „Obrancem jest všech doufajících v Něho“ (Žalm 18, 31). On to slíbil, že vysvobodí každého, kdo v Něho doufá. „Poněvadž ve Mne doufal, vysvobodím jej“ (Žalm 90, 14). Kdyby nás sužovaly pokušení a bázeň, že Boha ztratíme, rceme neohroženě: „V Tebe, Hospodine, doufám, nedej mi zahanbenu býti na věky“ (Žalm 30, 2), t. j. nedopusť, abych upadl do nemilosti Tvé. Pravím, že máme tak říkati neohroženě, poněvadž „ďáblové jsou malomocní, když jimi člověk pohrdá,“ tvrdí svatá Teresie. A kdyby nám chtěl nepřítel představovati, že cesta k svatosti pro nás příliš obtížnou jest, rceme, samým sobě nedůvěřujíce, ale na Boha spolehajíce: „Všecko mohu skrze Toho, kterýž mne posilňuje“ (Fil. 4, 13). Sám o sobě ovšem ničeho

nesvedu, ale s pomocí Pána mého dokážu všecko!

9. Třetí prostředek proti pokušením jest zjevování jich vůdci svědomí. Když vidí zloděj, že ho lidé pozorují, dává se na útěk. Svatý Filip Nerejský proto říkával, že pokušení prozrazené jest již napolo přemožené. V příčině té vypravuje svatý Antonín o bratru Rufinovi, společníku svatého Františka z Asisi, že býval prudce pokoušen k zoufalství; zdálo se mu, že od Boha zavržen býti musí, a že všechny jeho skutky marnými jsou. Ubohý bratr svatému Františkovi, vrchnímu svému, ničeho neprozradil, a pokušení stávalo se ještě prudším. Jednou ukázal se mu ďábel v podobě Ukřižovaného, a řekl: Věz, že ty i František se všemi svými přívrženci zavrženi budete; pročež Rufinus měl za to, že mu více pomoci není. Svatý František, kterýž o té věci vidění měl, dal si bratra zavolati. Ten ale z počátku dokonce nechtěl přijíti; konečně ale přece přišel, a pokušení své zjevil. Světec mu nařídil, aby pokušení toho nedbal. Ďábel se opět navrátil; když ale viděl, že jím Rufinus pohrdá, odstoupil od něho. Potom se bratru Rufinovi zjevil pravý Spasitel na kříži, a ujistil ho milostí svou.

10. Čtvrtý, velmi vydatný prostředek proti pokušením jest utíkání před příležitostmi, čili vystříhání se příčin k pokušením. Svatý Basilius učí, že Bůh pomáhá každému,

kdo proti své vůli v boji postaven jest; kdo ale dobrovolně v boj se pouští, žádného soucitu nezasluhuje, a Bůh ho opouští. „Kdo miluje nebezpečenství, zahyne v něm“ (Sir. 3, 27). Důvěra v Boha příliš pozdě přichází; nebo kdo svévolně v nebezpečenství se vydává, důvěry svaté nemá, ale přílišně a trestuhodně na milosrdenství Boží spoléhá.

11. Na konec musím ještě na dvě velice důležité věci upozorniti. Předně, že jednotlivá pokušení mají se přemáhati čelem proti čelu t. j. skrze opáčné úkony ctnostné; tak na př přemáhati máme pokušení ku pomstě dobrotivostí k těm, kdož nás urazili; pokušení k marnivosti přemáháme pokořováním sebe, pokušení k závisti přemůžeme, když blahobyt bližnímu přáti budeme a t. d. Jiná pokušení naproti tomu, jako pokušení proto víře, čistotě aneb pokušení k rouhání přemůžeme snadněji, když jimi pohrdáme, a mysli své zbožně k Bohu povznášíme, jako když důvěru, lítost neb lásku k Bohu vzbuzujeme. Svatý Jan Klimak vypravuje o jistém mnichu, který tak prudce pokušeními k rouhání trýzněn byl, že se nešťastník celý pomátl. I utekl se k jednomu starému arciotci, a chtěl mu všecka ta hrozná rouhání předříkávati, která mu v hlavě vířila. „Přijímám všechny ty hříchy na sebe,“ pravil svatý mnich; „ty jich ale od té doby nikdy více nedbej.“ To také onen ubožák učinil, a měl od té doby pokoj. V pokušeních proti čistotě radím zbož-

ným duším zvlášť, aby se se zlým nápadem do boje nepouštěly, a snad jen stále neopakovaly: „Nikoliv, nechci tomu, nesvolím;“ nebo kdyby takto proti obrazům, které se duchu představují, opáčné úkony ctnostné vzbuzovaly, snadno by se obrazotvornost jejich ještě více rozpálila, a tak ještě tužší a delší boj jim způsobila. Lépe jest, obnoviti obecné předsevzetí, že raději tisíckrát umřeme, než abychom Boha urazili. Také dobře jest obnoviti sliby, zvlášť slib čistoty, a Boha bez prodlení za pomoc prositi vzbuzováním naděje i lásky, a častým vzýváním nejsvětějších jmen Ježíš a Maria.

12. Za druhé upozorňuji, že nebezpečnými pokušeními jsou také ona, která se nám dobrými býti zdají, skrze které však nepozorovaně do propasti uvrženi býti můžeme. Právě zbožné duše mohou takto snadno klesnouti! „V pravdě zbožný člověk bývá od ďábla jen zdánlivě dobrým podveden,“ praví svatý Bernard. Tak vypravuje svatý Bonaventura o bratru řeholním, který mlčení tak velice miloval, že ani ve zpovědi mluviti nechtěl, ale skrze znamení srozumitelným učiniti se hleděl. Představený bratra tohoto před svatým Františkem pro jeho mlčenlivost velmi chválil. Světec ale odpověděl: Mýlíš se, milý otče! poruč jen onomu bratrovi, aby se dvakrát v témdnu zpovídal. Představený tak učinil, bratr ale nechtěl poslechnouti a tak byl tvrdošijným, že aby poslechnouti nemusel, na konec řeholi opustil. Ještě nebezpečnějším jest

ono pokušení, které jeptišku k nezřízené příchylnosti k vůdci duchovnímu neb k jinému knězi pod tou zámínkou svádí, že vůdce dojista světcem jest. Ďábel jí namlouvá, že vedení vůdce duchovního a duchovní obcování s ním k dokonalosti ji povede; takto roznítí v srdci jejím velikou touhu, aby ho za vůdce duchovního dostala, a ďábel již to tak navlekne, aby se jí po přání stalo. Když se tak stalo, vzbuzuje nešlechetník v srdci jejím zprvu, jak se zdá, čistě duchovní náklonnost, potom vnuká oběma vzájemnou důvěrnost, později odnímá oběma stranám ostýchavost a zdrženlivost, svádí je dále k milostným slovům, a od těch strhne je k neslušným skutkům a k svatokrádežným náruživostem. Však o tom jsem již svrchu promluvil. Končím opakováním slov: Všechny právě uvedené prostředky jsou pro přemožení pokušení velmi dobré; ale nejprvnějším a naprosto potřebným prostředkem jest vroucí modlitba k Bohu za osvícení a posilu k vítězství. Bez modlitby pokušení přemoci nelze; s modlitbou ale máme vítězství pojištěno. „Chválu vzdávaje vzývati budu Hospodina: a od nepřátel svých vysvobozen budu“ (Žalm 17, 4).

Modlitba.

Ó můj Bože! lásce Tvé ke mně nechci déle odporovati. Z lásky s takovou shovívavostí jsi mne snášel, když jsem Tě urážela. Ó můj

Ježíši! pro své zásluhy toho nedopusť, abych Tě ještě jednou urazila. Učiň konec mému nevděku nebo mému životu. Vím, že mne spasenou učiniti chceš: také já spasenou býti chci, abych po celou věčnost v nebesích slitování Tvé velebiti mohla. Neopouštěj mne, ó Pane! Vím sice dobře, že mne nikdy neopustíš, jest-li já Tebe sama napřed neopustím; ale strachem trnu pro svou tak často poznanou slabost! Pro Svou přehořkou smrt na kříži posiluj mne v pokušeních, a uděl mi té milosti, abych bez prodlení vždy u Tebe pomoc hledala. Miluji Tě, Dobroto neskonalá! a doufám, že Tě vždy milovati budu. Ach, upoutej mne sladkými svazky lásky Své, aby se duše má nikdy od Tebe neodloučila! Ó Maria, která se Matkou vytrvalosti nazýváš, skrze kterou veliká tato milost nám udílena bývá: K Tobě se utíkám, Tebe za vytrvalost prosím, skrze prostřednictví Tvé ji od Boha s plnou jistotou očekávám. Amen.

Konec dílu prvého.

Obsah:

Modlitby.

Str.

I. Modlitby ranní 1
Litanie o přehořkém umučení Ježíše Krista 8
Sedm bolestí Srdce Panny Marie 12
Litanie k bolestné Rodičce Boží 16
Křížová cesta 18
II. Modlitby večerní 24
Litanie o všech svatých z řádu sv. otce chudoby Františka 27
Myšlenky před spaním 35
III. Modlitby ke mši svaté 37
Pobožnost k sv. přijímání 51

Pravá nevěsta Ježíše Krista.

Předmluva sv. Alfonsa 68
Hlava prvá. Jak vzácným jestiť Bohu zasvěcené panenství 70
Hlava druhá. O statcích stavu řeholního . . 93
Hlava třetí. Řeholnice musí Bohu dokonale náležeti 117
Hlava čtvrtá. Řeholnice musí si žádati, dokonalou býti 137
Hlava pátá. O nebezpečí, v jakém tone nedokonalá, a své nedokonalosti málo si všímající řeholnice, když nerozvažuje, že by mohla zahynouti 159
Hlava šestá. Pokračování o témže předmětu 176
Hlava sedmá. O vnitřním umrtvování. čili o zapírání samolásky 194
I. O zapírání vlastní vůle 209

Str.
II. O poslušnosti 221
III. O poslušnosti, vrchním povinné . . . 228
IV. O poslušnosti, týkající se předpisů svaté řehole 241
V. O čtyrech stupních dokonalé poslušnosti 262
Hlava osmá. O zevnitřním umrtvování smyslů 279
I. O umrtvování očí a o zdrženlivosti vůbec 292
II. O umrtvování chutě po jídle a pití . . 305
III. O umrtvování sluchu, čichu a pocitu . 321
Hlava devátá. O slibu chudoby.
I. V čem záleží dokonalá chudoba 327
II. Které jsou stupně dokonalé chudoby, a jak máme vystupovati po nich 343
Hlava desátá. Kterak se máme příbuzných i ostatních lidí odříkati.
I. Kterak se máme odříkati příbuzných . . 358
II. Kterak se má řeholnice odříkati lidí světských i vlastních spolusester 370
Hlava jedenáctá. O svaté pokoře.
I. O statcích z pokory pocházejících . . . 384
II. O pokorném rozumu neboli o pokorném úsudku 393
III. O pokorné vůli čili o pokorném srdci 405
IV. O tom, kterak máme snášeti povržení 419
Hlavá dvanácta. O lásce k bližnímu.
I. Kterak máme bližního milovati, zvlášť když posuzujeme skutků jeho 436
II. Kterak máme bližního milovati slovy . 447
III. Kterak máme bližního milovati skutky 459
Hlava třináctá. O trpělivosti.
I. O trpělivosti vůbec 474
II. Jak máme trpělivými býti v nemoci, chudobě, povržení a když se nám nedostává utěšení 490
III. Jak máme trpělivými býti v pokušeních 506